Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞ–ΕΝΓΚΕΛΣ–ΛΕΝΙΝ
ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚ (Μπ.) ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΚΕ
1953

Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

ΤΟΜΟΣ
12

ΑΠΡΙΛΗΣ 1929 – ΙΟΥΝΗΣ 1930

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΟΥ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ 2ης ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ ΚΚΕ (ΟΧΤΩΒΡΗΣ 1951). Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ
«ΚΙΝΗΣΗ για ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ του ΚΚΕ 1918-55» ΑΘΗΝΑ 2011

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

῾Ο δωδέκατος τόμος τῶν ῾Απάντων τοῦ Ι. Β. Στάλιν περιέχει τά ἔργα πού γράφτηκαν ἀπό τόν ᾿Απρίλη τοῦ 1929 ὥς τόν ᾿Ιούνη τοῦ 1930.

Σ᾿ αὐτή τήν περίοδο τό μπολσεβίκικο κόμμα ξεδιπλώνει μιά ολομέτωπη γενική ἐπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ, κινητοποιεῖ τήν ἐργατική τάξη καί τίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στήν πάλη γιά τήν ἀνασυγκρότηση ὁλόκληρης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στή βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ, στήν πάλη γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ πρώτου πεντάχρονου σχεδίου. Τό μπολσεβίκικο κόμμα πραγματοποιεῖ μιά ἀπό τίς ἀποφασιστικές στροφές στήν πολιτική—τό πέρασμα ἀπ᾿ τήν πολιτική τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων στήν πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης, μέ βάση τή συμπαγῆ κολεχτιβοποίηση. Τό κόμμα λύνει τό δυσκολότατο, μετά τήν κατάχτηση τῆς ἐξουσίας, ἱστορικό καθῆκον τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης: τό πέρασμα τῶν ἑκατομμυρίων ἀτομικῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν στό δρόμο τῶν κολχόζ, στό δρόμο τοῦ σοσιαλισμοῦ.

῾Ο Ι. Β. Στάλιν, στό λόγο του στήν ῾Ολομέλεια τοῦ ᾿Απρίλη τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ (1929) «῾Η δεξιά παρέκκλιση στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ», πού γιά πρώτη φορά δημοσιεύεται ὁλόκληρος σ᾿ αὐτό τόν τόμο, αναλύει τίς ταξικές ἀνακατατάξεις πού συντελέστη-

καν στήν ΕΣΣΔ καί στίς καπιταλιστικές χῶρες, μιλᾶ γιά τήν ἔνταση τῆς ἐπίθεσης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ καί γιά τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης πού συνδέεται μαζί της. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μᾶς δείχνει τόν κλονισμό τῆς μερικῆς σταθεροποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ καί τήν αὔξηση τῶν στοιχείων τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνόδου στίς καπιταλιστικές χῶρες καί θεμελιώνει τήν ἀνάγκη τῆς ὄξυνσης τῆς πάλης ἐνάντια στά δεξιά στοιχεῖα τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν ξεσκεπάζει τήν ἀντικομματική φραξιονιστική δράση τῆς ὁμάδας Μπουχάριν, τή διπροσωπία της, τίς παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις της μέ τούς τροτσκιστές γιά τήν ὀργάνωση συνασπισμοῦ ἐνάντια στό κόμμα.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν ὑπογραμμίζει ὅτι στήν περίοδο αὐτή ἡ δεξιά παρέκκλιση καί ὁ συμφιλιωτισμός ἀπέναντί της ἀποτελοῦν τό βασικό κίνδυνο, ξεσκεπάζει τούς δεξιούς συνθηκολόγους σάν ἐχθρούς τοῦ λενινισμοῦ, σάν πράχτορες τῶν κουλάκων καί ἀποκαλύπτει τή φιλελεύθερη-ἀστική, ἀντεπαναστατική, οὐσία τῆς δεξιᾶς-ὀπορτουνιστικῆς «θεωρίας» τῆς εἰρηνικῆς ἔμφυσης τῶν κουλάκων στό σοσιαλισμό. Στήν πάλη ἐνάντια στή μπουχαρινική ἀντιπολίτευση ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀναπτύσσει τή λενινιστική θέση γιά τήν ἐκμηδένιση τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάξεων μέ τή σκληρή ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν δείχνει ὅτι ἡ ὀπορτουνιστική γραμμή τῶν δεξιῶν συνθηκολόγων στά ζητήματα τῆς ταξικῆς πάλης συνδέεται μέ τά ἀντιλενινιστικά λάθη τοῦ Μπουχάριν στά ζητήματα τῆς θεωρίας τοῦ κράτους.

Στήν πάλη ἐνάντια στούς δεξιούς ὀπορτουνιστές ὁ Ι. Β. Στάλιν ὑπερασπίζει καί ἀναπτύσσει τή μαρξιστική-λενινιστική διδασκαλία γιά τό κράτος καί τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Στό ἄρθρο «Ἡ ἅμιλλα καί ἡ ἔξαρση τῶν μαζῶν στή δουλιά» ὁ Ι. Β. Στάλιν ὁρίζει τή σοσιαλιστική ἅμιλλα σάν κομμουνιστική μέθοδο ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, σάν μοχλό πού μ' αὐτόν οἱ ἐργαζόμενοι καλοῦνται νά ἀναποδογυρίσουν ὁλόκληρη τήν οἰκονομική καί τήν πολιτιστική ζωή τῆς χώρας καί νά τήν ἀναπλάσουν μέ βάση τό σοσιαλισμό.

Στό ἄρθρο «Ὁ χρόνος τῆς μεγάλης στροφῆς» ὁ Ι. Β. Στάλιν κρίνει τό 1929 σάν χρόνο μεγάλων ἐπιτεύξεων σέ ὅλα τά μέτωπα τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης: στόν τομέα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας καί στήν ἀνοικοδόμηση τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ὁ Ι. Β. Στάλιν σημειώνοντας τίς ἐπιτυχίες τοῦ κολχόζνικου κινήματος δείχνει ὅτι στά κολχόζ μπῆκε ἡ βασική μάζα τῆς ἀγροτιᾶς, ἡ μεσαία ἀγροτιά, ὅτι μέ τό πέρασμα τοῦ ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ στό δρόμο τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐξαφανίζονται μέσα στή χώρα καί οἱ τελευταῖες πηγές παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ.

Στηριζόμενος στό συνεταιριστικό σχέδιο τοῦ Β. Ι. Λένιν, ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐπεξεργάζεται τή θεωρία τῆς κολεχτιβοποίησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί ὑποδείχνει τούς πραχτικούς δρόμους γιά τή μετουσίωσή της σέ πράξη.

Στό λόγο «Ζητήματα τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς στήν ΕΣΣΔ» ὁ Ι. Β. Στάλιν ξεσκεπάζει τίς ἀστικές καί δεξιές ὀπορτουνιστικές θεωρίες τῆς «ἰσοροπίας», τῆς «αὐτόματης ροῆς» στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση καί τῆς «σταθερότητας» τοῦ μικροῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ καί δείχνει τήν ὑπεροχή τοῦ μεγάλου, τοῦ συλλογικοῦ νοικοκυριοῦ στή γεωργία. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ὁρίζει τή φύση τῶν κολχόζ σά σοσιαλιστική μορφή οἰκονομίας καί θεμελιώνει τή στροφή ἀπ' τήν πολιτική τοῦ περιορισμοῦ καί τῆς ἐκτόπισης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ στήν πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης, μέ βάση τή συμπαγῆ κολεχτιβοποίηση.

Στά ἔργα «Ἴλιγγος ἀπ' τίς ἐπιτυχίες», «Ἀπάντηση στούς συντρόφους κολχόζνικους» καί ἄλλα, ὁ Ι. Β. Στάλιν ξεσκεπάζει τίς «ἀριστερές» διαστρεβλώσεις τῆς κομματικῆς γραμμῆς στήν κολχόζνικη ἀνοικοδόμηση, χαράζει τούς δρόμους γιά τή διόρθωσή τους καί τονίζει ὅτι ὁ βασικός καί κύριος κρίκος τοῦ κολχόζνικου κινήματος στό σημερινό στάδιο εἶναι τό ἀγροτικό-παραγωγικό ἀρτέλ.

Στόν τόμο αὐτό δημοσιεύεται ἡ «Πολιτική λογοδοσία τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς στό 16ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ», ὅπου ὁ Ι. Β. Στάλιν κάνει βαθιά ἀνάλυση τῆς κρίσης τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ καί ἀποκαλύπτει τήν ὄξυνση τῶν ἀντιθέσεων τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Χαρακτηρίζοντας τίς σχέσεις ἀνάμεσα στήν ΕΣΣΔ καί τά καπιταλιστικά κράτη ὁ Ι. Β. Στάλιν ὁρίζει τήν ἐξωτερική πολιτική τοῦ σοβιετικοῦ κράτους σάν συνεπῆ πολιτική εἰρήνης. Ὁ Ι. Β. Στάλιν δείχνει τήν ἀναπτυσσόμενη ἄνοδο τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στήν ΕΣΣΔ καί τήν ὑπεροχή τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος οἰκονομίας ἀπέναντι στό καπιταλιστικό σύστημα καί ὁρίζει τήν οὐσία καί τά καθήκοντα τῆς ἀναπτυγμένης καί ὁλομέτωπης σοσιαλιστικῆς ἐπίθεσης. Κινητοποιώντας τό κόμμα στήν πάλη ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις στό ἐθνικό ζήτημα, ὁ Ι. Β. Στάλιν δείχνει ὅτι ἡ περίοδος τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ εἶναι περίοδος ἄνθισης τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν, σοσιαλιστικῶν στό περιεχόμενο καί ἐθνικῶν στή μορφή.

Στόν τόμο αὐτό δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά τά γράμματα τοῦ Ι. Β. Στάλιν στό Φελίξ Κόν, στόν Α. Μ. Γκόρκι, στό σ. Μπεζιμένσκι καί στό σ. Ραφαήλ.

Ἰνστιτοῦτο Μάρξ-Ἔνγκελς-Λένιν
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

ΑΠΡΙΛΗΣ 1929 – ΙΟΥΝΗΣ 1930

Η ΔΕΞΙΑ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ ΣΤΟ ΚΚ (Μπ.) ΤΗΣ ΕΣΣΔ *

Λόγος στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τόν Ἀπρίλη τοῦ 1929[1]

(Στενογραφημένο κείμενο)

Σύντροφοι! Δέ θά θίξω τά προσωπικά ζητήματα, ἄν καί τά προσωπικά ζητήματα ἔπαιξαν ἀρκετά σημαντικό ρόλο στούς λόγους μερικῶν συντρόφων τῆς ὁμάδας Μπουχάριν. Δέ θά τά θίξω, γιατί τά προσωπικά ζητήματα ἀποτελοῦν μικρολεπτομέρειες καί δέν ἀξίζει τόν κόπο νά στεκόμαστε σέ μικρολεπτομέρειες. Ὁ Μπουχάριν μίλησε γιά προσωπική ἀλληλογραφία μεταξύ μας. Διάβασε μερικά γράμματα ἀπ' τά ὁποῖα φαίνεται, ὅτι ἐμεῖς πού χτές ἀκόμα εἴμασταν προσωπικοί φίλοι, σήμερα διαφωνοῦμε στήν πολιτική. Ὁ ἴδιος τόνος διαφαίνεται καί στούς λόγους τοῦ Οὐγκλάνοφ καί τοῦ Τόμσκι: πῶς γίνεται, σά νά λένε, ἐμεῖς, παλιοί μπολσεβίκοι, νά μή μποροῦμε ξαφνικά νά συνεννοηθοῦμε μεταξύ μας, νά μή μποροῦμε νά ἐκτιμήσουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλο.

Νομίζω, πώς ὅλοι αὐτοί οἱ θρῆνοι κι οἱ ὀδυρμοί δέν ἀξίζουν δεκάρα τσακιστή. Ἐμεῖς δέν εἴμαστε οὔτε οἰκογενειακή παρέα, οὔτε σύλλογος προσωπικῶν φίλων, ἀλλά πολιτικό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Καί δέν πρέπει νά

---

* Στό λόγο ἀποκαταστάθηκαν πάνω ἀπό 30 σελίδες τοῦ κειμένου, πού δέν εἶχαν δημοσιευτεῖ τότε στόν τύπο. Σύντ.

ἐπιτρέπουμε τά συμφέροντα τῆς προσωπικῆς φιλίας νά μπαίνουν πάνω ἀπ' τά συμφέροντα τῆς ὑπόθεσης.

Ἄν ὀνομαζόμαστε παλιοί μπολσεβίκοι, μόνο καί μόνο γιατί εἴμαστε ἡλικιωμένοι, τότε, σύντροφοι, οἱ δουλιές μας δέ θά πᾶνε καλά. Τούς παλιούς μπολσεβίκους τούς ἐκτιμοῦν ὄχι γιατί εἶναι ἡλικιωμένοι, μά γιατί ταυτόχρονα εἶναι πάντα νέοι, γιατί εἶναι ἐπαναστάτες πού δέ γερνοῦν. Ἄν ἕνας παλιός μπολσεβίκος παρεκκλίνει ἀπ' τό δρόμο τῆς ἐπανάστασης ἤ ξεπέσει καί σκουριάσει πολιτικά, δέν πάει νά εἶναι ἑκατό χρονῶν, ὁ σύντροφος αὐτός δέν ἔχει τό δικαίωμα νά ὀνομάζεται παλιός μπολσεβίκος, δέν ἔχει τό δικαίωμα ν' ἀπαιτεῖ ἀπ' τό κόμμα νά τόν ἐκτιμᾶ.

Ἔπειτα τά ζητήματα τῆς προσωπικῆς φιλίας δέν πρέπει νά μπαίνουν στήν ἴδια μοίρα μέ τά ζητήματα τῆς πολιτικῆς, γιατί, ὅπως λέει ὁ λόγος, ἡ φιλία φιλία καί τό καθῆκον καθῆκον. Ἐμεῖς ὅλοι ὑπηρετοῦμε τήν ἐργατική τάξη, κι ἄν τά συμφέροντα τῆς προσωπικῆς φιλίας ἔρθουν σέ διάσταση μέ τά συμφέροντα τῆς ἐπανάστασης, τότε ἡ προσωπική φιλία θά πρέπει νά μπεῖ σέ δεύτερη μοίρα. Σάν μπολσεβίκοι δέν μποροῦμε νά βάλουμε τό ζήτημα διαφορετικά.

Δέ θά θίξω ἐπίσης τούς ὑπαινιγμούς καί τίς συγκαλυμμένες προσωπικές κατηγορίες ἀπ' τίς ὁποῖες βρίθουν οἱ λόγοι τῶν συντρόφων τῆς μπουχαρινικῆς ἀντιπολίτευσης. Οἱ σύντροφοι αὐτοί θέλουν, ὅπως φαίνεται, μέ ὑπαινιγμούς καί διφορούμενα, νά συγκαλύψουν τήν πολιτική βάση τῶν διαφωνιῶν μας. Θέλουν νά ὑποκαταστήσουν τήν πολιτική μέ τόν πολιτικαντισμό. Ἰδιαίτερα χαρακτηριστικός ἀπ' τήν ἄποψη αὐτή εἶναι ὁ λόγος τοῦ Τόμσκι. Ὁ λόγος του ἦταν κλασικός λόγος τρεϊντγιουνιονιστῆ πολιτικάντη, πού προσπαθεῖ νά ὑποκαταστήσει τά ζητήματα τῆς πολιτικῆς μέ τόν πολιτικαντισμό. Μά ἡ ταχυδακτυλουργία αὐτή δέ θά περάσει.

Ἄς περάσουμε στήν οὐσία τοῦ ζητήματος.

I

ΜΙΑ Ἤ ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΕΣ;

Ἔχουμε μόνο μιά κοινή γενική γραμμή, ἤ ἔχουμε δύο γραμμές; Αὐτό εἶναι βασικό ζήτημα, σύντροφοι.

Ὁ Ρίκοφ εἶπε ἐδῶ στό λόγο του, ὅτι ἔχουμε μόνο μιά γενική γραμμή καί ὅτι ἄν ὑπάρχουν ἀνάμεσά μας μερικές «ἀσήμαντες» διαφωνίες, αὐτό γίνεται γιατί ὑπάρχουν «ἀποχρώσεις» στήν κατανόηση τῆς γενικῆς γραμμῆς.

Εἶναι σωστό αὐτό; Δυστυχῶς, δέν εἶναι σωστό. Κι ὄχι μονάχα δέν εἶναι σωστό, ἀλλά εἶναι διαμετρικά ἀντίθετο μέ τήν ἀλήθεια. Πραγματικά, ἄν ἡ γραμμή μας εἶναι μιά, καί ὑπάρχουν μεταξύ μας μονάχα ἀποχρώσεις, τότε γιατί ὁ Μπουχάριν ἔτρεχε στούς χτεσινούς τροτσκιστές, πού ἔχουν ἐπικεφαλῆς τόν Κάμενεφ, προσπαθώντας νά ὀργανώσει μαζί τους φραξιονιστικό συνασπισμό ἐνάντια στήν ΚΕ καί τό Πολιτικό Γραφεῖο της; Μήπως δέν εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Μπουχάριν μίλησε ἐκεῖ γιά «ὀλεθριότητα» τῆς γραμμῆς τῆς ΚΕ, γιά διαφωνίες ἀρχῶν τοῦ Μπουχάριν, τοῦ Τόμσκι καί τοῦ Ρίκοφ μέ τήν ΚΕ τοῦ κόμματος, γιά τήν ἀνάγκη μιᾶς ριζικῆς ἀλλαγῆς τῆς σύνθεσης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ;

Ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, τότε γιατί ὁ Μπουχάριν συνωμοτοῦσε μέ τούς χτεσινούς τροτσκιστές ἐνάντια στήν ΚΕ καί γιατί τόν ὑποστήριζαν στό ζήτημα αὐτό ὁ Ρίκοφ καί ὁ Τόμσκι;

Ἄν ἡ γενική γραμμή εἶναι μιά, τότε πῶς ἐπιτρέπεται, μιά μερίδα τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, πού ἀκολουθεῖ αὐτή τή μοναδική κοινή γενική γραμμή, νά ὑπονομεύει μιά ἄλλη μερίδα τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, πού ἀκολουθεῖ τήν ἴδια γενική γραμμή;

Μποροῦμε ἄραγε νά δεχτοῦμε μιά τέτια πολιτική

ἀποσκιρτήσεων, τή στιγμή πού ὑπάρχει μιά κοινή γενική γραμμή;

Ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ ἡ διακήρυξη τοῦ Μπουχάριν τῆς 30 τοῦ Γενάρη, πού στρέφεται ὁλοκληρωτικά ἐνάντια στήν ΚΕ καί τή γενική γραμμή της;

Ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ ἡ διακήρυξη τῆς τριάδας (Μπουχάριν, Ρίκοφ καί Τόμσκι) τῆς 9 τοῦ Φλεβάρη, πού κατηγορεῖ μέ αὐθάδεια καί χοντροκομμένες συκοφαντίες τό κόμμα: α) γιά πολιτική στρατιωτικο-φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἀγροτιᾶς, β) γιά πολιτική ἐγκαθίδρυσης γραφειοκρατίας, γ) γιά πολιτική ἀποσύνθεσης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς;

Ἴσως αὐτές οἱ διακηρύξεις νά μήν ὑπάρχουν πιά στήν πραγματικότητα. Ἴσως αὐτές οἱ διακηρύξεις νά θεωροῦνται τώρα λαθεμένες. Ἴσως, ὁ Ρίκοφ, ὁ Μπουχάριν καί ὁ Τόμσκι νά συμφωνοῦν νά ἀποσύρουν αὐτές τίς ἀναντίρρητα λαθεμένες καί ἀντικομματικές διακηρύξεις. Τότε ἄς μᾶς τό ποῦν καθαρά καί τίμια. Τότε θά εἶναι γιά τόν καθένα ξεκάθαρο, ὅτι ἡ γραμμή μας εἶναι μόνο μιά καί ὅτι ὑπάρχουν μεταξύ μας μονάχα ἀσήμαντες ἀποχρώσεις. Μά αὐτό δέ θέλησαν νά τό κάνουν, ὅπως φαίνεται ἀπό τούς λόγους τοῦ Μπουχάριν, τοῦ Ρίκοφ καί τοῦ Τόμσκι. Κι ὄχι μονάχα δέ θέλησαν νά τό κάνουν, μά οὔτε καί σκοπεύουν νά ἀπαρνηθοῦν στό μέλλον τίς διακηρύξεις τους, μιά καί δηλώνουν ὅτι ἐμμένουν στίς ἀπόψεις τους, ὅπως τίς ἔχουν διατυπώσει στίς διακηρύξεις αὐτές.

Ποῦ εἶναι τότε αὐτή ἡ μοναδική κοινή γενική γραμμή;

Ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, καί ἡ γραμμή τοῦ κόμματος, κατά τή γνώμη τῆς ὁμάδας Μπουχάριν, συνίσταται στήν ἐφαρμογή πολιτικῆς στρατιωτικο-φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἀγροτιᾶς, τότε θέλουν ἄραγε, ὁ Μπουχάριν, ὁ Ρίκοφ καί ὁ Τόμσκι νά ἐφαρμόζουν μαζί μας αὐτή τήν ὀλέθρια πολιτική καί νά μήν τήν καταπολεμοῦν; Μά αὐτό δά εἶναι βλακεία.

Ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, κι ἡ γραμμή τοῦ κόμματος, κατά τή γνώμη τῆς μπουχαρινικῆς ἀντιπολίτευσης, συνίσταται στήν ἐγκαθίδρυση γραφειοκρατίας, τότε θέλουν ἄραγε ὁ Ρίκοφ, ὁ Μπουχάριν καί ὁ Τόμσκι νά ἐγκαθιδρύουν μαζί μας τή γραφειοκρατία μέσα στό κόμμα καί νά μήν τήν καταπολεμοῦν; Μά αὐτό δά εἶναι ἀνοησία.

Ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, κι ἡ γραμμή τοῦ κόμματος, κατά τή γνώμη τῆς μπουχαρινικῆς ἀντιπολίτευσης, συνίσταται στήν ἀποσύνθεση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τότε θέλουν ἄραγε ὁ Ρίκοφ, ὁ Μπουχάριν καί ὁ Τόμσκι νά ἀποσυνθέτουν μαζί μας τήν Κομμουνιστική Διεθνή καί νά μήν ἀγωνίζονται ἐνάντια στήν πολιτική τῆς ἀποσύνθεσης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς; Πῶς μπορεῖ νά πιστέψει κανείς ἕνα τέτιο παραλογισμό;

Ὄχι, σύντροφοι, κάτι δέν εἶναι ἐντάξει στή δήλωση τοῦ Ρίκοφ ὅτι ἔχουμε μιά κοινή γραμμή. Μπορεῖτε νά μᾶς πεῖτε ὅ,τι θέλετε, μά ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ἔχουμε μιά κοινή γραμμή δέ μᾶς πείθει, ἄν πάρουμε ὑπόψη τά γεγονότα, πού μόλις ἐκτέθηκαν καί πού βγαίνουν ἀπό τίς διακηρύξεις καί τή συμπεριφορά τῆς ὁμάδας Μπουχάριν.

Ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ ἡ πολιτική τῶν παραιτήσεων τοῦ Μπουχάριν, τοῦ Ρίκοφ καί τοῦ Τόμσκι; Εἶναι μήπως νοητό, ὅταν ὑπάρχει μιά κοινή γενική γραμμή, μιά μερίδα τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου νά ἀρνεῖται συστηματικά νά ἐκτελεῖ ἐπανειλημμένες ἀποφάσεις τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος καί νά ἐξακολουθεῖ μισό χρόνο τώρα νά σαμποτάρει τή δουλειά τοῦ κόμματος; Πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ αὐτή ἡ ἀποδιοργανωτική πολιτική τῶν παραιτήσεων, πού ἐφαρμόζεται μέ ἐπιμέλεια ἀπό μιά με-

ρίδα τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, ἄν πραγματικά ἔχουμε μιά κοινή γενική γραμμή;

Ἡ ἱστορία τοῦ κόμματός μας γνωρίζει περιπτώσεις πολιτικῆς παραιτήσεων. Εἶναι γνωστό, λχ., ὅτι τήν ἐπομένη τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης μιά μερίδα συντρόφων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Κάμενεφ καί τό Ζηνόβιεφ, ἀρνήθηκαν νά δεχτοῦν τά πόστα πού τούς εἶχαν ἀνατεθεῖ, ἀπαιτώντας ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος. Εἶναι γνωστό ὅτι τήν πολιτική τῶν παραιτήσεων τήν αἰτιολογοῦσαν τότε μέ τήν ἀπαίτηση νά δημιουργηθεῖ κυβέρνηση συνασπισμοῦ μαζί μέ τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, σέ ἀντίθεση μέ τήν ΚΕ τοῦ κόμματός μας πού ἀκολουθοῦσε πολιτική δημιουργίας καθαρά μπολσεβίκικης κυβέρνησης. Ἡ πολιτική τῶν παραιτήσεων, ὅμως, εἶχε τότε νόημα, γιατί βασιζόταν στήν ὕπαρξη δυό διαφορετικῶν γραμμῶν, ἀπ' τίς ὁποῖες ἡ μιά γραμμή ἦταν ἡ δημιουργία καθαρά μπολσεβίκικης κυβέρνησης, ἐνῶ ἡ ἄλλη γραμμή ἡ δημιουργία κυβέρνησης συνασπισμοῦ μαζί μέ τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους. Αὐτό ἦταν ξεκάθαρο καί κατανοητό. Δέν ὑπάρχει ὅμως καμιά, μά ἀπολύτως καμιά λογική στό γεγονός ὅτι ἡ μπουχαρινική ἀντιπολίτευση ἀπό τή μιά μεριά διακηρύχνει τήν ἑνότητα τῆς γενικῆς γραμμῆς κι ἀπό τήν ἄλλη ἐφαρμόζει πολιτική παραιτήσεων, πού τή δανείστηκε ἀπό τό Ζηνόβιεφ καί τόν Κάμενεφ τῆς περιόδου τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης.

Ἕνα ἀπό τά δυό: ἤ ἡ γραμμή εἶναι μιά, καί τότε ἡ πολιτική τῶν παραιτήσεων τοῦ Μπουχάριν καί τῶν φίλων του εἶναι ἀκατανόητη κι ἀνεξήγητη, ἤ ὑπάρχουν δυό γραμμές, καί τότε ἡ πολιτική τῶν παραιτήσεων εἶναι πέρα γιά πέρα κατανοητή καί εὐεξήγητη.

Ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός, ὅτι ἡ τριάδα τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, Ρίκοφ, Μπουχάριν

καί Τόμσκι, στήν ψηφοφορία στό Πολιτικό Γραφεῖο ἔκρινε σωστό ὅτι μποροῦσε ν' *ἀπόσχει*, ὅταν ψηφίζονταν οἱ βασικές θέσεις γιά τό πεντάχρονο σχέδιο καί τό ἀγροτικό ζήτημα; Ποῦ ἀκούστηκε, ὅλοι νά ἔχουν μιά γενική γραμμή καί ὅμως στά βασικά ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς μιά μερίδα συντρόφων ν' ἀπόσχει ἀπ' τήν ψηφοφορία; Ὄχι, σύντροφοι, τέτια θαύματα δέ γίνονται στόν κόσμο.

Τέλος, ἄν ἡ γραμμή εἶναι μιά, κι ἔχουμε μονάχα ἀποχρώσεις, γιατί οἱ σύντροφοι τῆς μπουχαρινικῆς ἀντιπολίτευσης, ὁ Μπουχάριν, ὁ Ρίκοφ καί ὁ Τόμσκι δέ συμφώνησαν νά δεχτοῦν τό συμβιβασμό πού τούς πρότεινε ἡ ἐπιτροπή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου στίς 7 τοῦ φετεινοῦ Φλεβάρη; Μήπως δέν εἶναι γεγονός ὅτι ὁ συμβιβασμός αὐτός πρόσφερνε στήν ὁμάδα Μπουχάριν μιά πέρα γιά πέρα παραδεχτή διέξοδο ἀπ' τό ἀδιέξοδο, ὅπου μπλέχτηκε μόνη της;

Νά ποιό εἶναι τό κείμενο αὐτοῦ τοῦ συμβιβασμοῦ πού προτάθηκε ἀπ' τήν πλειοψηφία τῆς ΚΕ *στίς 7 τοῦ Φλεβάρη* αὐτοῦ τοῦ χρόνου:

«Ἀπ' τήν ἀνταλλαγή γνωμῶν στήν ἐπιτροπή ξεκαθαρίστηκε ὅτι:

1) Ὁ Μπουχάριν ἀναγνωρίζει σάν πολιτικό λάθος τίς διαπραγματεύσεις μέ τόν Κάμενεφ.

2) Ὁ Μπουχάριν ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ ἰσχυρισμοί πού ἀναφέρονται στή „δήλωσή" του τῆς 30 τοῦ Γενάρη 1929, ὅτι ἡ ΚΕ ἐφαρμόζει στήν πράξη πολιτική „στρατιωτικο-φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἀγροτιᾶς", ὅτι ἡ ΚΕ ἀποσυνθέτει τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί ἐγκαθιδρύει τή γραφειοκρατία στό κόμμα, —ὅλοι αὐτοί οἱ ἰσχυρισμοί εἰπώθηκαν σέ στιγμές παραφορᾶς, στό ἀποκορύφωμα τῆς πολεμικῆς, ὅτι δέν ὑποστηρίζει πιά αὐτούς τούς ἰσχυρισμούς καί θεωρεῖ ὅτι δέν ἔχει διαφωνίες μέ τήν ΚΕ πάνω σ' αὐτά τά ζητήματα.

3) Ὁ Μπουχάριν ἀναγνωρίζει, γιά τό λόγο αὐτό, ὅτι εἶναι δυνατή καί ἀπαραίτητη ἡ μονιασμένη δουλιά μέσα στό Πολιτικό Γραφεῖο.

4) Ὁ Μπουχάριν ἀνακαλεῖ τήν παραίτησή του τόσο ἀπ' τήν „Πράβντα", ὅσο καί ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ.

5) Γι' αὐτό τό λόγο ὁ Μπουχάριν ἀποσύρει τή δήλωσή του τῆς 30 τοῦ Γενάρη.

Μέ βάση τά παραπάνω, ἡ ἐπιτροπή θεωρεῖ δυνατό νά μήν ὑποβάλει στήν κοινή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ τό σχέδιο ἀπόφασής της μέ τήν πολιτική ἐχτίμηση τῶν λαθῶν τοῦ Μπουχάριν καί προτείνει στήν κοινή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ νά ἀποσύρει ἀπό τήν κυκλοφορία ὅλα τά ὑπάρχοντα ντοκουμέντα (στενογραφημένους λόγους κτλ.).

Ἡ ἐπιτροπή προτείνει στό Πολιτικό Γραφεῖο καί στό Προεδρεῖο τῆς ΚΕΕ νά ἐξασφαλίσει στό Μπουχάριν ὅλους τούς ἀπαραίτητους ὅρους γιά τήν κανονική του ἐργασία στή θέση τοῦ ὑπεύθυνου διευθυντῆ τῆς „Πράβντα" καί τοῦ γραμματέα τῆς Ἐχτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς».

Γιατί ὁ Μπουχάριν καί οἱ φίλοι του ἀπόριψαν τό συμβιβασμό αὐτό, ἄν ἡ γραμμή μας εἶναι πραγματικά μιά καί ἀνάμεσά μας ὑπάρχουν μόνο ἀσήμαντες ἀποχρώσεις; Εἶναι ἄραγε δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ὁ Μπουχάριν καί οἱ φίλοι του θάπρεπε νά γαντζωθοῦν μ' ὅλες τους τίς δυνάμεις ἀπ' τό συμβιβασμό αὐτό πού τούς πρότεινε τό Πολιτικό Γραφεῖο, γιά νά ἐξαλειφθεῖ ἔτσι ἡ ὀξύτητα τῆς ἐσωκομματικῆς κατάστασης καί νά δημιουργηθοῦν οἱ συνθῆκες γιά μιά ὁμόθυμη καί μονιασμένη δουλιά μέσα στό Πολιτικό Γραφεῖο;

Γίνεται λόγος γιά τήν ἑνότητα τοῦ κόμματος, γιά συλλογική δουλιά στό Πολιτικό Γραφεῖο. Μήπως ὅμως δέν εἶναι ξεκάθαρο, ὅτι ὅποιος θέλει τήν πραγματική ἑνότητα καί ὅποιος ἐχτιμᾶ τή συλλογική δουλιά, θάπρεπε νά

δεχτεῖ αὐτό τό συμβιβασμό; Γιατί, λοιπόν, ὁ Μπουχάριν καί οἱ φίλοι του ἀπόριψαν αὐτό τό συμβιβασμό;

Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἄν ἡ γραμμή μας ἦταν μιά, δέ θά εἴχαμε στήν πραγματικότητα οὔτε τή διακήρυξη τῆς τριάδας τῆς 9 τοῦ Φλεβάρη, οὔτε τήν ἄρνηση τοῦ Μπουχάριν καί τῶν φίλων του νά δεχτοῦν τό συμβιβασμό, πού τούς πρότεινε τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ;

Ὄχι, σύντροφοι, δέν ἔχει πέραση ὁ ἰσχυρισμός σας ὅτι ὑπάρχει μιά κοινή γραμμή, ἄν πάρει κανείς ὑπόψη ὅσα ἐκθέσαμε πιό πάνω.

Ἀπ' ὅλα αὐτά προκύπτει ὅτι στήν πραγματικότητα δέν ἔχουμε μιά γραμμή, ἀλλά δυό γραμμές, ἀπ' τίς ὁποῖες ἡ μιά εἶναι ἡ γραμμή τῆς ΚΕ καί ἡ ἄλλη εἶναι ἡ γραμμή τῆς ὁμάδας Μπουχάριν.

Ὁ Ρίκοφ εἶπε μιά ἀναλήθεια στό λόγο του, ὅταν δήλωνε ὅτι ἔχουμε μόνο μιά γενική γραμμή. Μ' αὐτό ἤθελε νά καμουφλάρει τή δικιά του ἰδιαίτερη γραμμή, πού εἶναι διαφορετική ἀπ' τή γραμμή τοῦ κόμματος, γιά νά ὑποσκάψει στά κρυφά τή γραμμή τοῦ κόμματος. Ἡ πολιτική τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, συνίσταται ἀκριβῶς στό νά κουκουλώνει τίς διαφωνίες, νά συγκαλύπτει τήν πραγματική κατάσταση μέσα στό κόμμα, νά καμουφλάρει τή δικιά του θέση καί νά στερεῖ ἀπό τό κόμμα τή δυνατότητα νά πετύχει πλέρια σαφήνεια.

Γιατί ἔχει ἀνάγκη ὁ ὀπορτουνισμός ἀπό μιά τέτια πολιτική; Γιά νά μπορεῖ, ἔχοντας γιά κάλυμμα τίς φλυαρίες γιά ἑνότητα τῆς γραμμῆς, νά ἐφαρμόζει στήν πράξη τή δική του γραμμή, πού εἶναι διαφορετική ἀπ' τή γραμμή τοῦ κόμματος. Στό λόγο του στήν τωρινή Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ ὁ Ρίκοφ ἀκολούθησε αὐτή τήν ὀπορτουνιστική ἄποψη.

Θά θέλετε ἴσως ν' ἀκούσετε ἕνα χαρακτηρισμό τοῦ

ὁπορτουνιστῆ γενικά, ὅπως τόν ἔδοσε ὁ σύντροφος Λένιν σ' ἕνα ἀπ' τά ἄρθρα του. Αὐτός ὁ χαρακτηρισμός ἔχει σημασία γιά μᾶς ὄχι μονάχα γιά τή γενική του ἀξία, μά καί γιατί ταιριάζει ἀπόλυτα στό Ρίκοφ.

Νά τί λέει ὁ Λένιν γιά τά ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τοῦ ὁπορτουνισμοῦ καί τῶν ὁπορτουνιστῶν:

«Ὅταν γίνεται λόγος γιά τήν πάλη ἐνάντια στόν ὁπορτουνισμό, δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ποτέ τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα ὅλου τοῦ σύγχρονου ὁπορτουνισμοῦ σ' ὅλους τούς τομεῖς: τήν ἀοριστία του, τήν ἀσάφεια καί τό ἀσύλληπτό του. Ὁ ὁπορτουνιστής ἀπ' τήν ἴδια τή φύση του ἀποφεύγει πάντα τή συγκεκριμένη καί ὁριστική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, ἀναζητᾶ τή συνισταμένη, ἑλίσσεται σάν τό φίδι ἀνάμεσα σέ δυό ἀπόψεις πού ἡ μιά ἀποκλείει τήν ἄλλη, προσπαθώντας „νά εἶναι σύμφωνος" καί μέ τή μιά καί μέ τήν ἄλλη, ἀνάγοντας τίς διαφωνίες του σέ μικροδιορθώσεις, σέ ἀμφιβολίες, σέ ἀθώους καί εὐσεβεῖς πόθους κλπ., κλπ.» (τόμ. 6ος, σελ. 320).

Αὐτή εἶναι ἡ φυσιογνωμία τοῦ ὁπορτουνιστῆ, πού φοβᾶται τή σαφήνεια καί τό συγκεκριμένο καί προσπαθεῖ νά συγκαλύψει τήν πραγματική κατάσταση, νά κουκουλώσει τίς πραγματικές διαφωνίες μέσα στό κόμμα.

Μάλιστα, σύντροφοι, πρέπει νά ξέρουμε νά βλέπουμε κατάματα τήν πραγματικότητα, ὅσο δυσάρεστη κι ἄν εἶναι. Ὁ θεός νά μή δόσει νά μολυνθοῦμε ἀπ' τήν ἀρρώστια τοῦ φόβου τῆς ἀλήθειας. Οἱ μπολσεβίκοι διαφέρουν, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἀπό κάθε ἄλλο κόμμα καί ἐπειδή δέ φοβοῦνται τήν ἀλήθεια, δέ φοβοῦνται νά κοιτάζουν κατάματα τήν ἀλήθεια, ὅσο πικρή κι ἄν εἶναι. Καί ἡ ἀλήθεια στήν προκειμένη περίπτωση εἶναι ὅτι στήν πραγματικότητα δέν ἔχουμε μιά κοινή γραμμή. Ὑπάρχει μιά γραμμή, ἡ γραμμή τοῦ κόμματος, ἡ ἐπαναστατική, λενινιστική γραμμή. Μά παράλληλα μ' αὐτήν ὑπάρχει καί μιά ἄλλη γραμμή, ἡ γραμμή τῆς ὁμάδας Μπουχάριν, πού κάνει ἀγώνα ἐνάντια στή γραμμή τοῦ κόμματος μέ ἀντικομματικές διακηρύξεις, μέ παραιτήσεις, μέ συκοφαντίες ἐνάντια στό κόμμα, μέ καμουφλαρισμένη ὑπόσκαψη τοῦ κόμματος, μέ παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις μέ τούς χτεσινούς τροτσκιστές πού ἀποβλέπουν στήν ὀργάνωση ἀντικομματικοῦ συνασπισμοῦ. Ἡ δεύτερη αὐτή γραμμή εἶναι γραμμή ὁπορτουνιστική.

Νά ἕνα γεγονός πού δέν μπορεῖς νά τό συγκαλύψεις μέ κανενός εἴδους διπλωματικούς λόγους, μέ κανενός εἴδους ἐπιτήδειες δηλώσεις γιά τήν ὕπαρξη ἑνιαίας γραμμῆς κλπ., κλπ.

II

ΟΙ ΤΑΞΙΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ ΜΑΣ

Σέ τί συνίστανται οἱ διαφωνίες μας, μέ τί συνδέονται;

Συνδέονται πρίν ἀπ' ὅλα μέ τό ζήτημα τῶν ταξικῶν ἀνακατατάξεων, πού συντελοῦνται τόν τελευταῖο καιρό στή χώρα μας καί στίς καπιταλιστικές χῶρες. Μερικοί σύντροφοι νομίζουν, ὅτι οἱ διαφωνίες στό κόμμα μας ἔχουν τυχαῖο χαρακτήρα. Αὐτό, σύντροφοι, δέν εἶναι σωστό. Δέν εἶναι καθόλου σωστό. Οἱ διαφωνίες στό κόμμα μας γεννήθηκαν πάνω στό ἔδαφος τῶν ταξικῶν ἀνακατατάξεων, πάνω στό ἔδαφος τῆς ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης, πού συντελεῖται τόν τελευταῖο καιρό καί πού προκαλεῖ στροφή στήν ἀνάπτυξη.

Τό κύριο λάθος τῆς ὁμάδας Μπουχάριν εἶναι, ὅτι δέ βλέπει αὐτές τίς ἀνακατατάξεις κι αὐτή τή στροφή, δέν τίς βλέπει καί δέν θέλει νά τίς δεῖ. Ἔτσι ἐξηγεῖται οὐσιαστικά ἡ μή κατανόηση τῶν καινούργιων καθηκόντων τοῦ κόμματος καί τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού ἀπο-

τελεί τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς μπουχαρινικῆς ἀντιπολίτευσης.

Προσέξατε, σύντροφοι, ὅτι οἱ καθοδηγητές τῆς μπουχαρινικῆς ἀντιπολίτευσης, στούς λόγους τους στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ, παράκαμψαν ὁλότελα τό ζήτημα τῶν ταξικῶν ἀνακατατάξεων στή χώρα μας, δέν ἀνάφεραν οὔτε λέξη γιά τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης καί δέν ἔκαναν οὔτε καί τόν πιό παραμικρό ὑπαινιγμό, ὅτι οἱ διαφωνίες μας συνδέονται μ' αὐτήν ἀκριβῶς τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης; Μίλησαν γιά ὅλα, καί γιά τή φιλοσοφία καί γιά τή θεωρία, μά δέν εἶπαν οὔτε λέξη γιά τίς ταξικές ἀνακατατάξεις, πού καθορίζουν τόν προσανατολισμό καί τήν πραχτική δουλιά τοῦ κόμματός μας στή δοσμένη στιγμή.

Πῶς ἐξηγεῖται τό παράξενο αὐτό φαινόμενο; Μήπως μέ τό ὅτι τά ξέχασαν; Ὄχι βέβαια! Οἱ πολιτικοί ἄντρες δέν μποροῦν νά ξεχνοῦν τό κυριότερο. Ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι δέ βλέπουν καί δέν καταλαβαίνουν τά καινούργια ἐπαναστατικά προτσές, πού συντελοῦνται τώρα, τόσο στή δική μας τή χώρα, ὅσο καί στίς καπιταλιστικές χῶρες. Ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι τούς διέφυγε τό κυριότερο, τούς διέφυγαν οἱ ταξικές ἀνακατατάξεις, πού σ' ἕναν πολιτικό δέν ἐπιτρέπεται νά τοῦ διαφεύγουν. Ἔτσι ἐξηγεῖται οὐσιαστικά ἡ σύγχυση καί ἡ ἀνικανότητα πού παρουσιάζει ἡ μπουχαρινική ἀντιπολίτευση στήν ἀντιμετώπιση τῶν καινούργιων καθηκόντων τοῦ κόμματός μας.

Θυμηθεῖτε τά τελευταῖα γεγονότα στό κόμμα μας. Θυμηθεῖτε τά συνθήματα, πού ἔριξε τόν τελευταῖο καιρό τό κόμμα σέ σύνδεση μέ τίς καινούργιες ταξικές ἀνακατατάξεις στή χώρα μας. Μιλῶ γιά συνθήματα, ὅπως εἶναι τό σύνθημα τῆς αὐτοκριτικῆς, τό σύνθημα τῆς ἔντασης τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία καί τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ σοβιετικοῦ μηχανισμοῦ, τό σύνθημα τῆς δημιουργίας καινούργιων οἰκονομικῶν στελεχῶν καί κόκκινων εἰδικῶν, τό σύνθημα τοῦ δυναμώματος τοῦ κολχόζνικου καί τοῦ σοβχόζνικου κινήματος, τό σύνθημα τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στόν κουλάκο, τό σύνθημα τῆς ἐλάττωσης τοῦ κόστους παραγωγῆς καί τῆς ριζικῆς καλυτέρευσης τῆς πραχτικῆς δουλιᾶς τῶν συνδικάτων, τό σύνθημα τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ κόμματος κτλ. Σέ μερικούς συντρόφους τά συνθήματα αὐτά φάνηκαν ἐξωφρενικά καί ἰλιγγιώδη. Ὡστόσο εἶναι φανερό, ὅτι τά συνθήματα αὐτά εἶναι τά πιό ἀναγκαῖα καί τά πιό ἐπίκαιρα συνθήματα τοῦ κόμματος στή δοσμένη στιγμή.

Τά πράγματα ἄρχισαν ὡς ἑξῆς: μέ τήν ὑπόθεση Σάχτι[2] θέσαμε μέ νέο τρόπο τό ζήτημα τῶν καινούργιων οἰκονομικῶν στελεχῶν, τό ζήτημα τῆς κατάρτισης κόκκινων εἰδικῶν ἀπό ἀνθρώπους τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού θά ἀντικαταστήσουν τούς παλιούς εἰδικούς.

Τί ἐξακριβώθηκε μέ τήν ὑπόθεση Σάχτι; Ἐξακριβώθηκε, ὅτι ἡ ἀστική τάξη ἀπέχει πολύ ἀπό τοῦ νά ἔχει ἀποτελειωθεῖ, ὅτι ὀργανώνει καί θά ὀργανώνει ἀκόμα σαμποτάζ στήν οἰκονομική μας ἀνοικοδόμηση, ὅτι ἀπό τίς οἰκονομικές, τίς συνδικαλιστικές καί ἐν μέρει καί τίς κομματικές ὀργανώσεις μας διέφυγε ἡ ὑπονομευτική δράση τῶν ταξικῶν μας ἐχθρῶν, ὅτι συνεπῶς πρέπει μ' ὅλες τίς δυνάμεις, μ' ὅλα τά μέσα νά στερεώνουμε καί νά καλυτερεύουμε τίς ὀργανώσεις μας, ἀναπτύσσοντας καί δυναμώνοντας τήν ταξική τους ἐπαγρύπνηση.

Σέ σχέση μ' αὐτά, ὀξύνθηκε περισσότερο τό ζήτημα τοῦ συνθήματος τῆς αὐτοκριτικῆς. Γιατί; Γιατί δέν μποροῦμε νά καλυτερεύσουμε τίς οἰκονομικές, συνδικαλι-

στικές καί κομματικές όργανώσεις μας, δέν μπορούμε νά προωθήσουμε τό έργο τής άνοικοδόμησης τού σοσιαλισμού καί τής χαλιναγώγησης τού σαμποτάζ τής άστικής τάξης, χωρίς ν' άναπτύξουμε μέ όλες μας τίς δυνάμεις τήν κριτική καί τήν αύτοκριτική, χωρίς νά βάλουμε τή δουλειά των όργανώσεών μας κάτω άπό τόν έλεγχο τών μαζών. Καί είναι γεγονός, ότι τό σαμποτάζ γινόταν καί έξακολουθεί νά γίνεται όχι μονάχα στίς άνθρακοφόρες περιοχές, μά καί στόν τομέα τής μεταλλουργίας, καί στόν τομέα τής πολεμικής βιομηχανίας, καί στό Λαϊκό Έπιτροπάτο τής συγκοινωνίας, στή βιομηχανία χρυσού καί πλατίνας κτλ., κτλ. Άπό δώ άπορέει τό σύνθημα τής αύτοκριτικής.

Παρακάτω. Σέ σχέση μέ τίς δυσκολίες τής συγκέντρωσης σιτηρών, σέ σχέση μέ τήν έπίθεση τών κουλάκων ένάντια στή σοβιετική πολιτική τιμών, θέσαμε μέ όξύτητα τό ζήτημα τής άνάπτυξης μέ κάθε μέσο τών κολχόζ καί τών σοβχόζ, τής έπίθεσης ένάντια στόν κουλάκο, τής όργάνωσης τής συγκέντρωσης σιτηρών μέ τήν άσκηση πίεσης στά κουλάκικα-εύπορα στοιχεία.

Τί φανέρωσαν οί δυσκολίες τής συγκέντρωσης σιτηρών; Έδειξαν ότι ό κουλάκος δέν κοιμάται, ότι ό κουλάκος δυναμώνει, ότι όργανώνει ύπονομευτικές ένέργειες ένάντια στήν πολιτική τής Σοβιετικής έξουσίας, ένώ οί κομματικές, οί σοβιετικές καί οί συνεταιριστικές μας όργανώσεις, ή έν πάση περιπτώσει ένα μέρος άπ' αύτές, άντί νά καταπολεμούν τόν έχθρό, είτε δέν τόν βλέπουν, είτε προσαρμόζονται σ' αύτόν.

Άπό δώ προκύπτει ή νέα όξυνση τού συνθήματος τής αύτοκριτικής, τού συνθήματος τού έλέγχου καί τής καλυτέρευσης τών κομματικών, τών συνεταιριστικών καί γενικά τών όργανώσεών μας, πού άσχολούνται μέ τή συγκέντρωση.

Παρακάτω. Σέ σχέση μέ τά καινούργια καθήκοντα τής άνασυγκρότησης τής βιομηχανίας καί τής άγροτικής οίκονομίας πάνω στή βάση τού σοσιαλισμού, γεννήθηκε τό σύνθημα τής συστηματικής έλάττωσης τού κόστους παραγωγής, τού δυναμώματος τής πειθαρχίας στή δουλιά, τής άνάπτυξης τής σοσιαλιστικής άμιλλας κτλ. Τά καθήκοντα αύτά έπέβαλαν τήν άναθεώρηση όλης τής πρακτικής δουλιάς τών συνδικάτων καί τού σοβιετικού μηχανισμού, τή ριζική άναζωογόνηση τών όργανώσεων αύτών καί τό ξεκαθάρισμά τους άπό τά γραφειοκρατικά στοιχεία.

Άπό δώ προκύπτει ή όξυνση τού συνθήματος τής πάλης ένάντια στή γραφειοκρατία πού παρατηρείται στά συνδικάτα καί στό σοβιετικό μηχανισμό.

Τέλος, τό σύνθημα τής έκκαθάρισης τού κόμματος. Θάταν γελοίο νά νομίζει κανείς, ότι μπορούμε νά στερεώσουμε τίς σοβιετικές-οίκονομικές, τίς συνδικαλιστικές καί τίς συνεταιριστικές μας όργανώσεις, ότι μπορούμε νά τίς ξεκαθαρίσουμε άπ' τή βρωμιά τής γραφειοκρατίας, χωρίς ν' άκονίσουμε τό ίδιο τό κόμμα. Δέ χωράει άμφιβολία, ότι τά γραφειοκρατικά στοιχεία βρίσκονται όχι μονάχα μέσα στίς οίκονομικές-συνεταιριστικές καί τίς συνδικαλιστικές-σοβιετικές όργανώσεις, μά καί μέσα στίς όργανώσεις τού ίδιου τού κόμματος. Άν τό κόμμα είναι ή καθοδηγητική δύναμη όλων αύτών τών όργανώσεων, είναι φανερό ότι ή έκκαθάριση τού κόμματος άποτελεί τόν άπαραίτητο όρο, πού χωρίς αύτόν δέν μπορεί νά όδηγηθεί ώς τό τέλος ή άναζωογόνηση κι ή καλυτέρευση όλων τών άλλων όργανώσεων τής έργατικής τάξης. Άπό δώ άπορέει τό σύνθημα τής έκκαθάρισης τού κόμματος.

Είναι άραγε τυχαία αύτά τά συνθήματα; Όχι, δέν

εἶναι τυχαία. Τό βλέπετε κι οἱ ἴδιοι πώς δέν εἶναι τυχαία. Ἀποτελοῦν τούς ἀπαραίτητους κρίκους μιᾶς ἀδιάσπαστης ἁλυσίδας, πού λέγεται ἐπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στά στοιχεῖα τοῦ καπιταλισμοῦ.

Τά συνθήματα αὐτά συνδέονται πρίν ἀπ' ὅλα μέ τήν περίοδο τῆς ἀνασυγκρότησης τῆς βιομηχανίας μας καί τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας στή βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί τί σημαίνει ἀνασυγκρότηση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στή βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ; Σημαίνει ὁλομέτωπη ἐπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Αὐτό ἀποτελεῖ μιά σοβαρότατη προώθηση τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς χώρας μας πρός τήν κατεύθυνση τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Μά γιά νά γίνει αὐτή ἡ ἀνασυγκρότηση, χρειάζεται πρίν ἀπ' ὅλα νά καλυτερέψουμε καί νά δυναμώσουμε τά στελέχη τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης, τόσο τά οἰκονομικά-σοβιετικά καί τά συνδικαλιστικά, ὅσο καί τά κομματικά-συνεταιριστικά, πρέπει ν' ἀκονίσουμε ὅλες τίς ὀργανώσεις μας, νά τίς ξεκαθαρίσουμε ἀπ' τή βρωμιά, πρέπει ν' ἀνεβάσουμε τή δραστηριότητα τῶν ἑκατομμυρίων τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Παρακάτω. Τά συνθήματα αὐτά συνδέονται μέ τό γεγονός τῆς ἀντίστασης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας στήν ἐπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέν μπορεῖ νά θεωρεῖται τυχαία ἡ λεγόμενη ὑπόθεση Σάχτι. «Σαχτικοί» βρίσκονται σήμερα σ' ὅλους τούς κλάδους τῆς βιομηχανίας μας. Πολλούς ἀπ' αὐτούς τούς τσιμπήσαμε, εἴμαστε ὅμως ἀκόμα πολύ μακριά ἀπό τοῦ νά τούς ἔχουμε τσιμπήσει ὅλους. Τό σαμποτάζ τῆς ἀστικῆς διανόησης εἶναι μιά ἀπ' τίς πιό ἐπικίνδυνες μορφές ἀντίστασης στό σοσιαλισμό πού ἀναπτύσσεται. Τό σαμποτάζ γίνεται ἀκόμα πιό ἐπικίνδυνο ἀπ' τό γεγονός ὅτι συνδέεται μέ τό διεθνές κεφάλαιο. Τό σαμποτάζ τῶν ἀστῶν ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητη ἔνδειξη τοῦ γεγονότος, ὅτι τά καπιταλιστικά στοιχεῖα κάθε ἄλλο παρά κατάθεσαν ἀκόμα τά ὅπλα καί ὅτι συσσωρεύουν δυνάμεις γιά νέες ἐπιθέσεις ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία.

Ὅσο γιά τά καπιταλιστικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ, ἀκόμα περισσότερο δέν μπορεῖ νά θεωρεῖται τυχαία ἡ ἐπίθεση τῶν κουλάκων ἐνάντια στή σοβιετική πολιτική τῶν τιμῶν, πού συνεχίζεται πάνω ἀπό ἕνα χρόνο τώρα. Πολλοί ὥς τά τώρα ἀκόμα δέν μποροῦν νά ἐξηγήσουν τό γεγονός γιατί ὁ κουλάκος ὥς τό 1927 παράδινε μόνος του σιτηρά καί γιατί ὕστερα ἀπό τό 1927 ἔπαψε νά παραδίνει μόνος του σιτηρά. Ὅμως τό γεγονός αὐτό δέν παρουσιάζει τίποτε τό ἐκπληκτικό. Ἄν νωρίτερα ὁ κουλάκος ἦταν ἀκόμα σχετικά ἀδύνατος, δέν εἶχε τή δυνατότητα νά ὀργανώσει σοβαρά τό νοικοκυριό του καί δέν εἶχε ἀρκετά κεφάλαια γιά νά δυναμώσει τό νοικοκυριό του, πράγμα πού τόν ἀνάγκαζε νά φέρνει στήν ἀγορά ὅλα ἤ σχεδόν ὅλα τά πλεονάσματα τῆς παραγωγῆς του σέ σιτηρά, τώρα, ὕστερα ἀπό μιά σειρά χρόνια καλῆς σοδιᾶς, τώρα πού κατόρθωσε νά στήσει τό νοικοκυριό του, τώρα πού τά κατάφερε νά συσσωρεύσει τά ἀπαραίτητα κεφάλαια, ἀπόχτησε τή δυνατότητα νά ἑλίσσεται στήν ἀγορά, ἀπόχτησε τή δυνατότητα νά βάζει στήν μπάντα σιτηρά, αὐτό τό συνάλλαγμα τῶν συναλλαγμάτων, σάν ἀπόθεμα γιά τόν ἑαυτό του, προτιμώντας νά φέρνει στήν ἀγορά κρέας, βρώμη, κριθάρι καί ἄλλα δευτερεύοντα ἀγροτικά προϊόντα. Θἆταν γελοῖο νά ἐλπίζουμε τώρα ὅτι μποροῦμε νά πάρουμε σιτηρά ἀπ' τόν κουλάκο μέ τή θέλησή του.

Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ ρίζα τῆς ἀντίστασης, πού προ-

βάλλει σήμερα ὁ κουλάκος στήν πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Καί τί σημαίνει ἀντίσταση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ στήν ἐπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ; Σημαίνει ἀνασύνταξη τῶν δυνάμεων τῶν ταξικῶν ἐχθρῶν τοῦ προλεταριάτου, πού σκοπό της ἔχει τήν ὑπεράσπιση τοῦ παλιοῦ ἐνάντια στό καινούργιο. Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς, ὅτι τά περιστατικά αὐτά δέν μποροῦν παρά νά προκαλοῦν ὄξυνση τῆς πάλης τῶν τάξεων. Μά γιά νά συντρίψουμε τήν ἀντίσταση τῶν ταξικῶν ἐχθρῶν καί νά ξεκαθαρίσουμε τό δρόμο γιά τήν προώθηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, χρειάζεται, ἐκτός ἀπό ὅλα τ' ἄλλα, νά ἀκονίσουμε ὅλες τίς ὀργανώσεις μας, νά τίς ξεκαθαρίσουμε ἀπό τή γραφειοκρατία, νά καλυτερέψουμε τά στελέχη τους καί νά κινητοποιήσουμε τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζομένων στρωμάτων τοῦ χωριοῦ ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ.

Νά, στή βάση ποιῶν ταξικῶν ἀνακατατάξεων γεννήθηκαν τά σημερινά συνθήματα τοῦ κόμματός μας.

Τό ἴδιο πρέπει νά εἰπωθεῖ καί γιά τίς ταξικές ἀνακατατάξεις στίς καπιταλιστικές χῶρες. Θἆταν γελοῖο νά νομίζει κανείς, ὅτι ἡ σταθεροποίηση τοῦ καπιταλισμοῦ ἔμεινε ἀμετάβλητη. Ἀκόμα πιό γελοῖο θἆταν νά ἰσχυρίζεται κανείς, ὅτι ἡ σταθεροποίηση δυναμώνει, γίνεται στέρεη. Στήν πραγματικότητα ἡ σταθεροποίηση τοῦ καπιταλισμοῦ ὑποσκάπτεται καί κλονίζεται μήνα μέ τό μήνα, μέρα μέ τή μέρα. Ἡ ὄξυνση τῆς πάλης γιά τίς ἐξωτερικές ἀγορές καί τίς πρῶτες ὕλες, ἡ αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν, ἡ ὄξυνση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἀνάμεσα στήν Ἀμερική καί τήν Ἀγγλία, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ, ἡ ἀριστεροποίηση τῆς ἐργατικῆς τάξης τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, τό κύμα τῶν ἀπεργιῶν καί τῶν ταξικῶν μαχῶν στίς χῶρες τῆς Εὐρώπης, ἡ ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στίς ἀποικίες, συμπεριλαβαίνοντας καί τίς Ἰνδίες, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνισμοῦ σ' ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου, ὅλα αὐτά εἶναι γεγονότα, πού δείχνουν ἀναντίρρητα ὅτι στίς χῶρες τοῦ καπιταλισμοῦ ἀναπτύσσονται τά στοιχεῖα μιᾶς καινούργιας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου.

Ἀπό δῶ ἀπορέει τό καθῆκον τῆς ἔντασης τῆς πάλης ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία, καί πρίν ἀπ' ὅλα ἐνάντια στήν «ἀριστερή» της πτέρυγα, σάν κοινωνικό στήριγμα τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ἀπό δῶ ἀπορέει τό καθῆκον τῆς ἔντασης τῆς πάλης ἐνάντια στά δεξιά στοιχεῖα μέσα στά κομμουνιστικά κόμματα, σάν πράχτορες τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐπιροῆς.

Ἀπό δῶ ἀπορέει τό καθῆκον τῆς ἔντασης τῆς πάλης ἐνάντια στό συμφιλιωτικό πνεῦμα ἀπέναντι στή δεξιά παρέκκλιση, σάν καταφύγιο τοῦ ὀπορτουνισμοῦ μέσα στά κομμουνιστικά κόμματα.

Ἀπό δῶ ἀπορέει τό σύνθημα τῆς ἐκκαθάρισης τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἀπό τίς σοσιαλδημοκρατικές παραδόσεις.

Ἀπό δῶ ἀπορέει ἡ λεγόμενη νέα ταχτική τοῦ κομμουνισμοῦ στά συνδικάτα.

Μερικοί σύντροφοι δέν καταλαβαίνουν τό νόημα καί τή σημασία αὐτῶν τῶν συνθημάτων. Ἕνας ὅμως μαρξιστής πάντα θά καταλάβει, ὅτι χωρίς νά γίνουν πράξη αὐτά τά συνθήματα δέν εἶναι νοητή ἡ προετοιμασία τῶν προλεταριακῶν μαζῶν γιά τίς νέες ταξικές μάχες, δέν εἶναι νοητή ἡ νίκη ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία, δέν εἶναι δυνατή ἡ ἐπιλογή πραγματικῶν ἡγετῶν τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, ἱκανῶν νά ὁδηγήσουν τήν ἐργατική τάξη στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν καπιταλισμό.

Αὐτές εἶναι, σύντροφοι, οἱ ταξικές ἀνακατατάξεις στή χώρα μας καί στίς χῶρες τοῦ καπιταλισμοῦ, πού πάνω στή βάση τους γεννήθηκαν τά σημερινά συνθήματα τοῦ κόμματός μας, τόσο πάνω στή γραμμή τῆς ἐσωτερικῆς του πολιτικῆς, ὅσο καί πάνω στή γραμμή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Τό κόμμα μας βλέπει αὐτές τίς ταξικές ἀνακατατάξεις. Καταλαβαίνει τή σημασία τῶν καινούργιων καθηκόντων καί κινητοποιεῖ τίς δυνάμεις γιά τήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν καθηκόντων. Γι' αὐτό καί προϋπαντᾶ πάνοπλο τά γεγονότα. Γι' αὐτό καί δέ φοβᾶται τίς δυσκολίες πού βρίσκονται μπροστά του, ἐπειδή εἶναι ἕτοιμο νά τίς ὑπερνικήσει.

Τό ἀτύχημα τῆς ὁμάδας Μπουχάριν εἶναι, ὅτι δέ βλέπει αὐτές τίς ταξικές ἀνακατατάξεις καί δέν καταλαβαίνει τά καινούργια καθήκοντα τοῦ κόμματος. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς δέν τά καταλαβαίνει, περνᾶ μιά κατάσταση ὁλοκληρωτικῆς σύγχυσης, εἶναι ἕτοιμη νά τό βάλει στά πόδια μπροστά στίς δυσκολίες, νά ὑποχωρήσει μπροστά τους καί νά παραδόσει τίς θέσεις.

Ἔτυχε νά δεῖτε ψαράδες μπροστά σέ τρικυμία σ' ἕνα μεγάλο ποτάμι, ὅπως λχ. ὁ Γενισέι; Ἐγώ εἶδα πολλές φορές. Ὁρισμένοι ψαράδες, μπροστά στήν τρικυμία πού ξεσπάει, κινητοποιοῦν ὅλες τους τίς δυνάμεις, ἐμψυχώνουν τούς ἀνθρώπους τους καί ὁδηγοῦν τολμηρά τή βάρκα ἐνάντια στήν τρικυμία: «Κρατᾶτε, παιδιά, πιό γερά τό τιμόνι, σχίστε τά κύματα, θά τά βγάλουμε πέρα».

Ὑπάρχουν ὅμως κι ἄλλου εἴδους ψαράδες, πού ὅταν προαισθάνονται τήν τρικυμία, χάνουν τό ἠθικό τους, ἀρχίζουν τίς κλάψες καί σπέρνουν τόν πανικό μέσα στίς ἴδιες τίς γραμμές τους: «Τί κακό πού μᾶς βρῆκε, ἔρχεται ἡ τρικυμία, ξαπλωθεῖτε, παιδιά, στόν πάτο τῆς βάρκας, κλεῖστε τά μάτια, ἴσως καί μᾶς βγάλει στήν ὄχθη». (Γέλια σ' ὅλη τήν αἴθουσα).

Χρειάζεται μήπως ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά ν' ἀποδείξει κανείς, ὅτι ἡ στάση καί ἡ διαγωγή τῆς ὁμάδας Μπουχάριν μοιάζει σάν δυό σταγόνες νερό, μέ τή στάση καί τή διαγωγή τῆς δεύτερης ὁμάδας ψαράδων, πού πανικόβλητοι ὑποχωροῦν μπροστά στίς δυσκολίες;

Ἐμεῖς λέμε, ὅτι στήν Εὐρώπη ὡριμάζουν οἱ συνθῆκες μιᾶς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, ὅτι τό γεγονός αὐτό μᾶς ὑπαγορεύει νέα καθήκοντα γιά τήν ἔνταση τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση μέσα στά κομμουνιστικά κόμματα καί γιά τό διώξιμο τῶν φορέων τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης ἀπ' τό κόμμα, γιά τήν ἔνταση τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στό συμφιλιωτισμό πού καλύπτει τή δεξιά παρέκκλιση, γιά τήν ἔνταση τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στίς σοσιαλδημοκρατικές παραδόσεις μέσα στά κομμουνιστικά κόμματα κλπ., κλπ. Ὁ Μπουχάριν ὅμως μᾶς ἀπαντᾶ, ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ἀνοησίες, ὅτι κανένα νέο καθῆκον τέτιου εἴδους δέ μπαίνει μπροστά μας, ὅτι στήν πραγματικότητα τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ θέλει «νά κοπανίσει» αὐτόν, δηλαδή τό Μπουχάριν.

Ἐμεῖς λέμε, ὅτι οἱ ταξικές ἀνακατατάξεις στή χώρα μας μᾶς ὑπαγορεύουν νέα καθήκοντα, πού ἀπαιτοῦν τή συστηματική ἐλάττωση τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς καί τό δυνάμωμα τῆς πειθαρχίας στή δουλιά στίς ἐπιχειρήσεις, ὅτι ἡ ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν καθηκόντων δέν εἶναι δυνατή χωρίς τή ριζική ἀλλαγή ὅλης τῆς πραχτικῆς δουλιᾶς τῶν συνδικάτων. Ὁ Τόμσκι ὅμως μᾶς ἀπαντάει, ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ἀνοησίες, ὅτι κανένα νέο καθῆκον τέτιου εἴδους δέ μπαίνει μπροστά μας, ὅτι στήν πραγματικότητα τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ θέλει «νά κοπανίσει» αὐτόν, δηλαδή τόν Τόμσκι.

Ἐμεῖς λέμε, ὅτι ἡ ἀνασυγκρότηση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας μᾶς ὑπαγορεύει νέα καθήκοντα γιά τήν ἔνταση τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία τοῦ σοβιετικοῦ-οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ, γιά τήν ἐκκαθάριση τοῦ μηχανισμοῦ αὐτοῦ ἀπ' τά σάπια καί τά ξένα στοιχεῖα, ἀπ' τούς σαμποταριστές κλπ., κλπ. Ὁ Ρίκοφ ὅμως μᾶς ἀπαντάει πώς ὅλα αὐτά εἶναι ἀνοησίες, ὅτι κανένα νέο καθῆκον τέτιου εἴδους δέ μπαίνει μπροστά μας, ὅτι στήν πραγματικότητα τό ζήτημα εἶναι πώς ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ θέλει «νά κοπανίσει» αὐτόν, δηλαδή τό Ρίκοφ.

Ἔ λοιπόν, σύντροφοι, ὅλα αὐτά δέν εἶναι γελοῖα; Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ὁ Μπουχάριν, ὁ Ρίκοφ καί ὁ Τόμσκι, ἐκτός ἀπ' τόν ἀφαλό τους, δέ βλέπουν τίποτα ἄλλο στόν κόσμο;

Τό ἀτύχημα τῆς ὁμάδας Μπουχάριν εἶναι ὅτι δέ βλέπει τίς νέες ταξικές ἀνακατατάξεις καί δέν καταλαβαίνει τά νέα καθήκοντα τοῦ κόμματος. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς δέν τά καταλαβαίνει, εἶναι ἀναγκασμένη νά σέρνεται στήν οὐρά τῶν γεγονότων καί νά τά διπλώνει μπροστά στίς δυσκολίες.

Αὐτή εἶναι ἡ ρίζα τῶν διαφωνιῶν μας.

III

ΟΙ ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

Εἶπα πιό πάνω ὅτι ὁ Μπουχάριν δέ βλέπει καί δέν καταλαβαίνει τά νέα καθήκοντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τό διώξιμο τῶν δεξιῶν ἀπό τά κομμουνιστικά κόμματα, γιά τή χαλιναγώγηση τοῦ συμφιλιωτισμοῦ καί τήν ἐκκαθάριση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἀπ' τίς σοσιαλδημοκρατικές παραδόσεις, καθήκοντα πού ὑπαγορεύονται ἀπό τίς ὡριμάζουσες συνθῆκες τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου. Αὐτή ἡ θέση ἐπιβεβαιώθηκε ὁλοκληρωτικά ἀπ' τίς διαφωνίες μας πάνω στά ζητήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Μέ τί ἄρχισαν οἱ διαφωνίες σ' αὐτό τόν τομέα;

Οἱ διαφωνίες μας ἄρχισαν μέ τίς θέσεις πού παρουσίασε ὁ Μπουχάριν στό 6ο Συνέδριο[3] πάνω στή διεθνῆ κατάσταση. Ὑπῆρχε ἡ συνήθεια οἱ θέσεις νά ἐξετάζονται προκαταρκτικά ἀπό τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Στήν προκειμένη ὅμως περίπτωση ὁ ὅρος αὐτός δέν τηρήθηκε. Τά πράγματα ἔγιναν ἔτσι: οἱ θέσεις μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Μπουχάριν, πού στάλθηκαν στήν ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, μοιράστηκαν ταυτόχρονα καί στίς ξένες ἀντιπροσωπεῖες τοῦ 6ου Συνεδρίου. Διαπιστώθηκε ὅμως, ὅτι οἱ θέσεις αὐτές δέν ἦταν ἱκανοποιητικές σέ μιά σειρά σημεῖα. Ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἀναγκάστηκε νά ἐπιφέρει στίς θέσεις κάπου 20 τροποποιήσεις.

Τό γεγονός αὐτό ἔφερε σέ κάπως στενάχωρη θέση τό Μπουχάριν. Ποιός φταίει ὅμως γι' αὐτό; Τί ἤθελε ὁ Μπουχάριν καί μοίρασε τίς θέσεις στίς ἀντιπροσωπεῖες τοῦ ἐξωτερικοῦ, προτοῦ ἐξεταστοῦν ἀπό τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ; Μήπως μποροῦσε ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ νά μήν ἐπιφέρει τροποποιήσεις ὅταν διαπιστώθηκε ὅτι οἱ θέσεις δέν εἶναι ἱκανοποιητικές; Καί τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά βγοῦν ἀπό τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, στήν οὐσία, καινούργιες θέσεις πάνω στή διεθνῆ κατάσταση, πού οἱ ἀντιπροσωπεῖες τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄρχισαν νά τίς ἀντιπαραβάλλουν στίς παλιές θέσεις τίς ὑπογραμμένες ἀπό τό Μπουχάριν. Εἶναι φανερό ὅτι ὁ Μπουχάριν δέ θά βρισκόταν

στή στενάχωρη αὐτή θέση, ἄν δέ βιαζόταν νά μοιράσει τίς θέσεις του στίς ἀντιπροσωπεῖες τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Θάθελα νά σημειώσω τέσσερες βασικές τροποποιήσεις, πού ἐπέφερε στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Θάθελα νά σημειώσω τίς βασικές αὐτές τροποποιήσεις γιά νά φανεῖ πιό καθαρά ὁ χαρακτήρας τῶν διαφωνιῶν πάνω στά ζητήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Τό πρῶτο ζήτημα εἶναι τό ζήτημα τοῦ χαρακτήρα τῆς σταθεροποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἀπό τίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν ἔβγαινε ὅτι στίς σημερινές στιγμές δέν συντελεῖται τίποτε τό καινούργιο πού νά κλονίζει τήν καπιταλιστική σταθεροποίηση καί ὅτι ἀντίθετα ὁ καπιταλισμός ἀ ν α σ υ γ κ ρ ο τ ε ῖ τ α ι καί βασικά κρατιέται λίγο-πολύ σ τ έ ρ ε α. Εἶναι ξεκάθαρο πώς ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ δέν μποροῦσε νά συμφωνήσει μ' ἕναν τέτιο χαρακτηρισμό τῆς λεγόμενης τρίτης περιόδου, δηλαδή τῆς περιόδου πού ζοῦμε σήμερα. Δέν μποροῦσε νά συμφωνήσει μ' αὐτόν, γιατί ἡ διατήρηση ἑνός τέτιου χαρακτηρισμοῦ τῆς τρίτης περιόδου θά μποροῦσε νά δόσει τροφή στούς κριτικούς μας γιά νά λένε, πώς ἐμεῖς τασσόμαστε μέ τήν ἄποψη τῆς λεγόμενης «ἐξυγίανσης» τοῦ καπιταλισμοῦ, δηλαδή μέ τήν ἄποψη τοῦ Χίλφερντινγκ, ἄποψη πού ἐμεῖς, οἱ κομμουνιστές, δέν μποροῦμε νά ὑποστηρίζουμε. Γι' αὐτό ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐπέφερε μιά τροποποίηση πού δείχνει, ὅτι ἡ καπιταλιστική σταθεροποίηση δέν εἶναι στέρεη καί δέν μπορεῖ νά εἶναι στέρεη, ὅτι κλονίζεται καί θά κλονίζεται μέ τήν πορεία τῶν γεγονότων, λόγω τῆς ὄξυνσης τῆς κρίσης τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ.

Τό ζήτημα αὐτό ἔχει, σύντροφοι, ἀποφασιστική σημασία γιά τά τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀπό

τό ἄν κλονίζεται ἤ στερεώνεται ἡ καπιταλιστική σταθεροποίηση, ἐξαρτᾶται ὅλη ἡ γραμμή τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στήν καθημερινή πολιτική τους δουλιά. Ἀπό τό ἄν ζοῦμε περίοδο πτώσης τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, περίοδο ἁπλῆς συγκέντρωσης τῶν δυνάμεων ἤ περίοδο ὡρίμανσης τῶν συνθηκῶν νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, περίοδο προετοιμασίας τῆς ἐργατικῆς τάξης γιά τίς ἐπερχόμενες ταξικές μάχες—ἀπ' αὐτό ἐξαρτᾶται ἡ γραμμή ταχτικῆς τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων. Ἡ τροποποίηση τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ πού ψηφίστηκε ἀργότερα ἀπ' τό Συνέδριο εἶναι καλή, ἴσα-ἴσα γιατί μᾶς προσανατολίζει καθαρά πρός τή δεύτερη προοπτική, τήν προοπτική τῆς ὡρίμανσης τῶν συνθηκῶν μιᾶς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου.

Τό δεύτερο ζήτημα εἶναι τό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία. Στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν ἀναφέρονταν, ὅτι ἡ πάλη ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία εἶναι ἕνα ἀπ' τά βασικά καθήκοντα τῶν τμημάτων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Φυσικά, αὐτό εἶναι σωστό. Δέν εἶναι ὅμως ἀρκετό. Γιά νά διεξαχθεῖ μέ ἐπιτυχία ἡ πάλη ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία, εἶναι ἀνάγκη νά μπεῖ μέ ὀξύτητα τό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στή λεγόμενη «ἀριστερή» πτέρυγα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἐνάντια στήν ἴδια τήν «ἀριστερή» πτέρυγα, πού παίζοντας μέ «ἀριστερές» φράσεις κι ἐξαπατώντας ἔτσι ἐπιδέξια τούς ἐργάτες, βάζει φρένο στήν ἀπομάκρυνση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία. Εἶναι ξεκάθαρο, ὅτι χωρίς τή συντριβή τῶν «ἀριστερῶν» σοσιαλδημοκρατῶν εἶναι ἀδύνατη ἡ κατανίκηση τῆς σοσιαλδημοκρατίας γενικά. Κι ὅμως στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν παρακάμφθηκε τελείως τό ζήτημα τῆς «ἀριστερῆς» σοσιαλδημοκρατίας. Φυσικά, αὐτό ἦταν μιά μεγάλη ἔλλειψη. Γι' αὐτό ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ

ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ἐπιφέρει μιά σχετική τροποποίηση στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν, πού ψηφίστηκε ἀργότερα ἀπ' τό Συνέδριο.

Τό τρίτο ζήτημα εἶναι τό ζήτημα τοῦ συμφιλιωτισμοῦ στά τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν γινόταν λόγος γιά τήν ἀνάγκη τῆς πάλης ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση, μά δέν ὑπῆρχε οὔτε λέξη γιά τήν πάλη ἐνάντια στό πνεῦμα τοῦ συμφιλιωτισμοῦ ἀπέναντι στή δεξιά παρέκκλιση. Αὐτό φυσικά ἦταν μιά μεγάλη ἔλλειψη. Εἶναι γεγονός, ὅτι ὅταν κηρύσσεται πόλεμος ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση, οἱ φορεῖς τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης μεταμφιέζονται συνήθως σέ συμφιλιωτές καί φέρνουν τό κόμμα σέ δύσκολη θέση. Γιά νά προληφθεῖ αὐτός ὁ ἑλιγμός τῶν φορέων τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης, εἶναι ἀνάγκη νά τεθεῖ ζήτημα ἀποφασιστικῆς πάλης ἐνάντια στό συμφιλιωτισμό. Γι' αὐτό ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ θεώρησε ἀπαραίτητο νά ἐπιφέρει μιά σχετική τροποποίηση στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν, πού ψηφίστηκε ἀργότερα ἀπ' τό Συνέδριο.

Τό τέταρτο ζήτημα εἶναι τό ζήτημα τῆς κομματικῆς πειθαρχίας. Στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν δέ γινόταν μνεία γιά τήν ἀνάγκη τῆς διατήρησης σιδερένιας πειθαρχίας μέσα στά κομμουνιστικά κόμματα. Κι αὐτή ἡ ἔλλειψη δέν εἶναι ἐπίσης μικρῆς σημασίας. Γιατί; Γιατί σέ περίοδο ἔντασης τῆς πάλης ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση, σέ περίοδο ἐφαρμογῆς τοῦ συνθήματος τῆς ἐκκαθάρισης τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων ἀπό τά ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα, οἱ φορεῖς τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης ὀργανώνονται συνήθως σέ φράξια, δημιουργοῦν τή δική τους ξεχωριστή φραξιονιστική πειθαρχία, καί σπᾶνε καί καταστρέφουν τήν πειθαρχία τοῦ κόμματος. Γιά νά περιφρουρηθεῖ τό κόμμα ἀπ' τίς φραξιονιστικές ἐξόδους τῶν φορέων τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης είναι ἀνάγκη νά μπεῖ ζήτημα σιδερένιας πειθαρχίας στό κόμμα καί χωρίς ὅρους ὑποταγῆς τῶν μελῶν τοῦ κόμματος σ' αὐτή τήν πειθαρχία. Διαφορετικά οὔτε σκέψη μπορεῖ νά γίνει γιά σοβαρή πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση. Γι' αὐτό ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐπέφερε μιά σχετική τροποποίηση στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν, πού ψηφίστηκε ἀργότερα ἀπ' τό 6ο Συνέδριο.

Μπορούσαμε νά μήν ἐπιφέρουμε αὐτές τίς τροποποιήσεις στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν; Εἶναι φανερό ὅτι δέν μπορούσαμε. Τά παλιά τά χρόνια ἔλεγαν γιά τό φιλόσοφο Πλάτωνα: ἀγαποῦμε τόν Πλάτωνα, μά ἀκόμα περισσότερο ἀγαποῦμε τήν ἀλήθεια. Τό ἴδιο θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς καί γιά τό Μπουχάριν: ἀγαποῦμε τό Μπουχάριν, μά ἀκόμα περισσότερο ἀγαποῦμε τήν ἀλήθεια, τό κόμμα, τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ. Γι' αὐτό ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἀναγκάστηκε νά ἐπιφέρει αὐτές τίς τροποποιήσεις στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν.

Αὐτό εἶναι, σά νά λέμε, τ ό π ρ ῶ τ ο σ τ ά δ ι ο τ ῶ ν δ ι α φ ω ν ι ῶ ν μ α ς πάνω στά ζητήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Τ ό δ ε ύ τ ε ρ ο σ τ ά δ ι ο τ ῶ ν δ ι α φ ω ν ι ῶ ν μ α ς συνδέεται μέ τή λεγόμενη ὑπόθεση Βίτορφ καί Τέλμαν. Ὁ Βίτορφ, πρώην γραμματέας τῆς ὀργάνωσης τοῦ Ἀμβούργου, κατηγορήθηκε γιά κατάχρηση κομματικῶν χρημάτων. Γι' αὐτό τό λόγο διαγράφηκε ἀπ' τό κόμμα. Οἱ συμφιλιωτές πού βρίσκονται στήν ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας, ἐπωφελούμενοι ἀπ' τό γεγονός ὅτι ὁ Βίτορφ γνωριζόταν ἀπό κοντά μέ τόν σ. Τέλμαν, καί παρ' ὅλο πού ὁ σ. Τέλμαν δέν εἶχε καμιά σχέση μέ τό ἔγκλημα τοῦ Βίτορφ, μετάτρεψαν τήν ὑπόθεση Βίτορφ σέ ὑπόθεση Τέλμαν, καί βάλθηκαν νά ἀνατρέψουν τήν κα-

θοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας. Θά ξέρετε, ἀσφαλῶς, ἀπ' τίς εἰδήσεις τοῦ τύπου, ὅτι οἱ συμφιλιωτές Ἔβερτ καί Γκέρχαρντ κατόρθωσαν τότε νά παρασύρουν προσωρινά τήν πλειοψηφία τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας ἐνάντια στό σ. Τέλμαν. Καί ποιό ἦταν τό ἀποτέλεσμα; Ἀπομάκρυναν τόν Τέλμαν ἀπό τήν καθοδήγηση, ἄρχισαν νά τόν κατηγοροῦν γιά ἐξαγορά καί δημοσίεψαν «σχετική» ἀπόφαση, ἐν ἀγνοίᾳ καί χωρίς τήν ἔγκριση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ἔτσι, ἀντί ἐκπλήρωση τῆς ἐντολῆς τοῦ 6ου Συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά πάλη ἐνάντια στό συμφιλιωτισμό, ἀντί πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση καί τό συμφιλιωτισμό, εἴχαμε στήν πράξη μιά κατάφωρη καταστρατήγηση αὐτῆς τῆς ἐντολῆς, εἴχαμε πάλη ἐνάντια στήν ἐπαναστατική καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας, πάλη ἐνάντια στό σ. Τέλμαν, πάλη πού εἶχε γιά σκοπό τή συγκάλυψη τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης καί τήν ἑδραίωση τοῦ συμφιλιωτισμοῦ μέσα στίς γραμμές τῶν γερμανῶν κομμουνιστῶν.

Καί νά πού ὁ Μπουχάριν, ἀντί νά στρέψει τό τιμόνι καί νά διορθώσει τήν κατάσταση, ἀντί νά ἀποκαταστήσει στά δικαιώματά της τήν παραβιασμένη ἐντολή τοῦ 6ου Συνεδρίου καί νά ἀνακαλέσει στήν τάξη τούς συμφιλιωτές, προτείνει μέ τό γνωστό του γράμμα νά ἐπικυρωθεῖ τό πραξικόπημα τῶν συμφιλιωτῶν, νά παραδοθεῖ τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας στούς συμφιλιωτές καί νά δυσφημιστεῖ ξανά ὁ σ. Τέλμαν στόν τύπο, μέ τήν ἐπανάληψη τῆς κατηγορίας γιά ἐνοχή του. Κι αὐτός λέγεται «καθοδηγητής» τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς! Μά ὑπάρχουν ἄραγε στόν κόσμο τέτιοι «καθοδηγητές»;

Ἡ ΚΕ συζήτησε τήν πρόταση τοῦ Μπουχάριν καί

τήν ἀπόριψε. Αὐτό φυσικά δέν ἄρεσε στό Μπουχάριν. Μά ποιός φταίει στήν περίπτωση αὐτή; Οἱ ἀποφάσεις τοῦ 6ου Συνεδρίου δέν ψηφίστηκαν γιά νά παραβιάζονται, μά γιά νά ἐκτελοῦνται. Ἄν τό 6ο Συνέδριο ἀποφάσισε νά κηρύξει τόν πόλεμο στή δεξιά παρέκκλιση καί στό πνεῦμα τῆς συμφιλίωσης ἀπέναντί της καί νά διατηρήσει στήν καθοδήγηση τό βασικό πυρήνα τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας μ' ἐπικεφαλῆς τό σ. Τέλμαν, ἐνῶ οἱ συμφιλιωτές Ἔβερτ καί Γκέρχαρντ διανοήθηκαν ν' ἀνατρέψουν τήν ἀπόφαση αὐτή, ὑποχρέωση τοῦ Μπουχάριν ἦταν ν' ἀνακαλέσει στήν τάξη τούς συμφιλιωτές κι ὄχι νά τούς ἀφήσει τήν καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας. Φταίει ὁ Μπουχάριν πού «ξέχασε» τίς ἀποφάσεις τοῦ 6ου Συνεδρίου.

Τό τρίτο στάδιο τῶν διαφωνιῶν μας συνδέεται μέ τό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στούς δεξιούς μέσα στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας, μέ τό ζήτημα τῆς συντριβῆς τῆς φράξιας Μπράντλερ καί Ταλχάιμερ καί τῆς διαγραφῆς τῶν ἡγετῶν αὐτῆς τῆς φράξιας ἀπ' τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας. Ἡ «θέση» τοῦ Μπουχάριν καί τῶν φίλων του στό κεφαλαιῶδες αὐτό ζήτημα ἦταν ν' ἀποφεύγουν διαρκῶς νά πάρουν μέρος στή λύση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος. Κατά βάθος κρίνονταν ἡ τύχη τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας. Ὁ Μπουχάριν ὅμως καί οἱ φίλοι του, παρ' ὅλο πού τό ξέραν αὐτό, ἔβαζαν διαρκῶς φρένο στήν ὑπόθεση, ἀποφεύγοντας συστηματικά νά πάρουν μέρος στίς συνεδριάσεις τῶν ἁρμόδιων ὀργάνων. Γιά ποιό λόγο; Γιά νά παραμείνουν, κατά πάσα πιθανότητα, «ἄσπιλοι» κι ἀπέναντι στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ κι ἀπέναντι στούς δεξιούς τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας. Γιά νά μποροῦν ἀργότερα νά λένε: «Τόν Μπράντλερ καί τόν Ταλχάιμερ δέν

τούς διαγράψαμε ἐμεῖς, οἱ μπουχαρινικοί, ἀπ' τό Κομμουνιστικό Κόμμα, μά αὐτοί, ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ». Κι αὐτό λέγεται πάλη ἐνάντια στό δεξιό κίνδυνο!

Τέλος, τό τέταρτο στάδιο τῶν διαφωνιῶν μας. Τό στάδιο αὐτό συνδέεται μέ τήν ἀπαίτηση πού πρόβαλε ὁ Μπουχάριν πρίν ἀπό τήν Ὁλομέλεια τοῦ Νοέμβρη τῆς ΚΕ[4] ν' ἀνακληθεῖ ὁ Νέιμαν ἀπ' τή Γερμανία καί νά ἀνακληθεῖ στήν τάξη ὁ σ. Τέλμαν, πού σ' ἕνα του λόγο εἶχε κάνει τάχα κριτική στήν εἰσήγηση τοῦ Μπουχάριν στό 6ο Συνέδριο. Ἐμεῖς φυσικά δέν μπορούσαμε νά συμφωνήσουμε μέ τό Μπουχάριν, μιά καί δέν εἴχαμε στά χέρια μας κανένα ἀπολύτως ντοκουμέντο, πού νά στηρίζεται σ' αὐτό ἡ ἀπαίτηση τοῦ Μπουχάριν. Ὁ Μπουχάριν ὑποσχέθηκε νά παρουσιάσει ντοκουμέντα ἐνάντια στό Νόιμαν καί τόν Τέλμαν. Ὡστόσο δέν παρουσίασε κανένα ντοκουμέντο. Ἀντί ντοκουμέντα μοίρασε στά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τό γνωστό λόγο τοῦ Ἔμπερ-Ντρό στήν Πολιτική Γραμματεία τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τόν ἴδιο ἐκεῖνο λόγο, πού τό Προεδρεῖο τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ τόν χαρακτήρισε ἀργότερα ὀπορτουνιστικό. Ὁ Μπουχάριν, μοιράζοντας τό λόγο τοῦ Ἔμπερ-Ντρό στά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί συστήνοντάς τον σάν ὑλικό ἐνάντια στόν Τέλμαν, ἤθελε ν' ἀποδείξει πώς ἦταν σωστή ἡ ἀπαίτησή του νά ἀνακληθεῖ ὁ Νόιμαν καί νά ἀνακληθεῖ στήν τάξη ὁ σ. Τέλμαν. Στήν πραγματικότητα ὅμως ἀπόδειξε μ' αὐτό, ὅτι εἶναι ἀλληλέγγυος μέ τόν Ἔμπερ-Ντρό, πού τή θέση του ἡ ΕΕ τῆς ΚΔ τή θεωρεῖ ὀπορτουνιστική.

Αὐτά εἶναι, σύντροφοι, τά κύρια σημεῖα τῶν διαφωνιῶν μας πάνω στά ζητήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ὁ Μπουχάριν ἔχει τή γνώμη, πώς ὅταν κάνουμε πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση καί τό συμφιλιωτικό πνεῦμα ἀπέναντί της μέσα στά τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ὅταν ξεκαθαρίζουμε τά κομμουνιστικά κόμματα τῆς Γερμανίας καί τῆς Τσεχοσλοβακίας ἀπ' τά σοσιαλδημοκρατικά στοιχεῖα καί τίς σοσιαλδημοκρατικές παραδόσεις, ὅταν διαγράφουμε ἀπ' τά κομμουνιστικά κόμματα τούς διάφορους Μπράντλερ καί Ταλχάιμερ, «ἀποσυνθέτουμε» μ' αὐτό τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ, «χαντακώνουμε» τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ. Ἐμεῖς ἀντίθετα νομίζουμε, πώς ὅταν ἐφαρμόζουμε τέτια πολιτική κι ὅταν ὀξύνουμε τήν πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση καί τό συμφιλιωτικό πνεῦμα ἀπέναντί της, δυναμώνουμε τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ, τήν ξεκαθαρίζουμε ἀπ' τούς ὀπορτουνιστές, μπολσεβικοποιοῦμε τά τμήματά της καί βοηθοῦμε τά κομμουνιστικά κόμματα νά προετοιμάσουν τήν ἐργατική τάξη γιά τίς ἐπερχόμενες ἐπαναστατικές μάχες, γιατί τό κόμμα δυναμώνει ὅταν πετάει ἀπό πάνω του τή σαπίλα.

Ὅπως βλέπετε, δέν πρόκειται γιά ἁπλές ἀποχρώσεις μέσα στίς γραμμές τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, μά γιά ἀρκετά σοβαρές διαφωνίες πάνω στά θεμελιακά ζητήματα τῆς πολιτικῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

IV

ΟΙ ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Πιό πάνω μίλησα γιά τίς ταξικές ἀνακατατάξεις καί γιά τήν ταξική πάλη στή χώρα μας. Εἶπα ὅτι ἡ ὁμάδα Μπουχάριν προσβλήθηκε ἀπό τύφλωση καί δέ βλέπει αὐτές τίς ἀνακατατάξεις, δέν καταλαβαίνει τά καινούργια

καθήκοντα τοῦ κόμματος. Εἶπα, πώς πάνω σ' αὐτό τό ἔδαφος γεννήθηκαν στή μπουχαρινική ἀντιπολίτευση ἡ σύγχυση, ὁ φόβος μπρός στίς δυσκολίες, ἡ τάση της νά τά διπλώσει μπροστά τους.

Δέ μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι αὐτά τά λάθη τῶν μπουχαρινικῶν ἔπεσαν ἀπό τόν οὐρανό. Ἀντίθετα, συνδέονται μέ τήν περίοδο ἀνάπτυξης, πού τήν περάσαμε κιόλας καί πού λέγεται περίοδος ἀ ν ό ρ θ ω σ η ς τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, τότε πού ἡ ἀνοικοδόμηση προχωροῦσε εἰρηνικά, σά νά λέμε αὐτόματα, τότε πού δέν ὑπῆρχαν ἀκόμα οἱ ταξικές ἀνακατατάξεις πού ὑπάρχουν σήμερα, τότε πού δέν ὑπῆρχε ἀκόμα ἡ ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης πού παρατηροῦμε τώρα.

Τώρα ὅμως περνᾶμε μιά νέα φάση ἀνάπτυξης πού διαφέρει ἀπ' τήν παλιά περίοδο, ἀπ' τήν περίοδο τῆς ἀνόρθωσης. Τώρα περνᾶμε μιά νέα περίοδο ἀνοικοδόμησης, τήν περίοδο τῆς ἀ ν α σ υ γ κ ρ ό τ η σ η ς ὁλόκληρης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας πάνω στή βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ νέα αὐτή περίοδος προκαλεῖ καινούργιες ταξικές ἀνακατατάξεις, ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης. Ἀπαιτεῖ καινούργιες μέθοδες πάλης, ἀνασύνταξη τῶν δυνάμεών μας, καλυτέρευση καί δυνάμωμα ὅλων τῶν ὀργανώσεών μας.

Τό ἀτύχημα τῆς ὁμάδας Μπουχάριν εἶναι ἀκριβῶς ὅτι ζεῖ μέ τό παρελθόν, ὅτι δέ βλέπει τίς χαρακτηριστικές ἰδιομορφίες αὐτῆς τῆς νέας περιόδου καί δέν καταλαβαίνει τήν ἀνάγκη τῶν νέων μεθόδων πάλης. Ἀπό δῶ ἀπορέουν ἡ τύφλωση, ἡ σύγχυση καί ὁ πανικός της μπροστά στίς δυσκολίες.

α) Η ΤΑΞΙΚΗ ΠΑΛΗ

Ποιά εἶναι ἡ θεωρητική βάση αὐτῆς τῆς τύφλωσης κι αὐτῆς τῆς σύγχυσης τῆς ὁμάδας Μπουχάριν;

Νομίζω πώς ἡ θεωρητική βάση αὐτῆς τῆς τύφλωσης κι αὐτῆς τῆς σύγχυσης εἶναι ὅτι ὁ Μπουχάριν δέν ἀντικρύζει σωστά, μαρξιστικά τό ζήτημα τῆς ταξικῆς πάλης στή χώρα μας. Ἐννοῶ τή μή μαρξιστική θεωρία τοῦ Μπουχάριν γιά τήν ἔμφυση τῶν κουλάκων στό σοσιαλισμό, τή μή κατανόηση τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ταξικῆς πάλης στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Κάμποσες φορές παρατέθηκε ἐδῶ τό γνωστό χωρίο ἀπ' τό βιβλίο τοῦ Μπουχάριν «Ὁ δρόμος πρός τό σοσιαλισμό», πού μιλᾶ γιά τήν ἔμφυση τῶν κουλάκων στό σοσιαλισμό. Παρατέθηκε ὅμως ἐδῶ μέ μερικές παραλείψεις. Ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς τό παραθέσω ὁλόκληρο. Αὐτό, σύντροφοι, εἶναι ἀπαραίτητο γιά νά φανεῖ παραστατικά πόσο ἀπομακρύνθηκε ὁ Μπουχάριν ἀπ' τή μαρξιστική θεωρία τῆς ταξικῆς πάλης.

Ἀκοῦστε:

«Τό βασικό δίχτυ τῶν συνεταιριστικῶν ἀγροτικῶν ὀργανώσεών μας θά ἀποτελεῖται ἀπό συνεταιριστικούς πυρῆνες ὄχι κουλάκικου, μά „ἐργαζόμενου" τύπου, ἀπό πυρῆνες πού θά ἐμφύονται στό σύστημα τῶν παγκρατικῶν μας ὀργάνων κι ἔτσι θά γίνονται οἱ κ ρ ί κ ο ι τ ῆ ς ἑ ν ι α ί α ς ἁ λ υ σ ί δ α ς τ ῆ ς σ ο σ ι α λ ι σ τ ι κ ῆ ς ο ἰ κ ο ν ο μ ί α ς. Ἀπ' τήν ἄλλη μεριά, οἱ κ ο υ λ ά κ ι κ ε ς σ υ ν ε τ α ι ρ ι σ τ ι κ έ ς ἑ σ τ ί ε ς μ έ τ ό ν ἴ δ ι ο ἀ κ ρ ι β ῶ ς τ ρ ό π ο θ ά ἐ μ φ ύ ο ν τ α ι σ τ ό ἴ δ ι ο σ ύ σ τ η μ α μέσω τῶν τραπεζῶν κλπ., θ' ἀποτελοῦν ὅμως ὥ ς ἕ ν α ὁ ρ ι σ μ έ ν ο β α θ μ ό ξ έ ν ο σ ῶ μ α, ὅ π ω ς λ ο γ ο υ χ ά ρ η οἱ ἐ π ι χ ε ι ρ ή σ ε ι ς π ο ύ ἀ ν α δ έ χ ο ν τ α ι ἐ κ χ ω ρ ή σ ε ι ς»*.

Μερικοί σύντροφοι, παραθέτοντας αὐτό τό χωρίο τῆς μπροσούρας τοῦ Μπουχάριν παράλειψαν, δέν ξέρω γιατί, τήν τελευταία φράση πού μιλᾶ γιά τούς ἀναδόχους ἐκχωρήσεων. Ὁ Ροζίτ, ἐπιθυμώντας, ὅπως φαίνεται, νά

* Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μου. Ι. Στ.

βοηθήσει τό Μπουχάριν, ἐπωφελήθηκε ἀπ' αὐτό καί φώναξε ἐδῶ ἀπ' τή θέση του ὅτι διαστρεβλώνουν τό Μπουχάριν. Καί ὅμως ὅλη ἡ οὐσία τῆς περικοπῆς βρίσκεται ἀκριβῶς στήν τελευταία φράση, πού μιλᾶ γιά τούς ἀναδόχους ἐκχωρήσεων. Γιατί, ἄν οἱ ἀνάδοχοι ἐκχωρήσεων τοποθετοῦνται σέ ἴση μοίρα μέ τούς κουλάκους καί οἱ κουλάκοι ἐμφύονται στό σοσιαλισμό, τότε ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα; Τό ἀποτέλεσμα εἶναι μονάχα ἕνα, καί συγκεκριμένα ὅτι καί οἱ ἀνάδοχοι ἐκχωρήσεων ἐμφύονται στό σοσιαλισμό, ὅτι ὄχι μόνο οἱ κουλάκοι, μά καί οἱ ἀνάδοχοι ἐκχωρήσεων ἐμφύονται στό σοσιαλισμό. (Γέλια σ' ὅλη τήν αἴθουσα).

Νά, ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα.

Ροζίτ. Ὁ Μπουχάριν λέει: «ξένο σῶμα».

Στάλιν. Ὁ Μπουχάριν δέ λέει «ξένο σῶμα» μά «ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό ξένο σῶμα». Ὥστε, οἱ κουλάκοι καί οἱ ἀνάδοχοι ἐκχωρήσεων εἶναι «ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό» ξένο σῶμα στό σύστημα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Μά ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται τό λάθος τοῦ Μπουχάριν, ὅτι δηλαδή οἱ κουλάκοι καί οἱ ἀνάδοχοι ἐκχωρήσεων παρ' ὅλο πού εἶναι «ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό» ξένο σῶμα, παρ' ὅλα αὐτά ἐμφύονται στό σοσιαλισμό.

Νά σέ τί ἀνοησίες ὁδηγεῖ ἡ θεωρία τοῦ Μπουχάριν.

Καπιταλιστές τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, κουλάκοι καί ἀνάδοχοι ἐκχωρήσεων ἐμφύονται στό σοσιαλισμό. Νά τί βλακεῖες κατάντησε νά λέει ὁ Μπουχάριν.

Ὄχι, σύντροφοι, δέ μᾶς χρειάζεται τέτιος «σοσιαλισμός». Ἄς τόν κρατήσει γιά τόν ἑαυτό του ὁ Μπουχάριν.

Ὡς τώρα ἐμεῖς, οἱ μαρξιστές-λενινιστές, εἴχαμε τή γνώμη ὅτι ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ ἀπό τή μιά μεριά, καί τήν ἐργατική τάξη ἀπό τήν ἄλλη, ὑπάρχει ἀνειρήνευτη ἀντίθεση συμφερόντων. Σ' αὐτό ἀκριβῶς στηρίζεται ἡ μαρξιστική θεωρία τῆς ταξικῆς πάλης. Τώρα ὅμως, σύμφωνα μέ τή θεωρία τοῦ Μπουχάριν γιά ειρηνική ἔμφυση τῶν καπιταλιστῶν στό σοσιαλισμό, ὅλα αὐτά ἀναποδογυρίζονται ἄρδην, ἐξαφανίζεται ἡ ἀνειρήνευτη ἀντίθεση τῶν ταξικῶν συμφερόντων ἐκμεταλλευτῶν καί ἐκμεταλλευομένων καί οἱ ἐκμεταλλευτές ἐμφύονται στό σοσιαλισμό.

Ροζίτ. Αὐτό δέν εἶναι σωστό, ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου προϋποτίθεται.

Στάλιν. Μά ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ ὀξύτερη μορφή ταξικῆς πάλης.

Ροζίτ. Μά γι' αὐτό ἀκριβῶς πρόκειται.

Στάλιν. Κατά τό Μπουχάριν ὅμως βγαίνει ὅτι οἱ καπιταλιστές ἐμφύονται σ' αὐτήν ἀκριβῶς τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου. Πῶς δέν τό καταλαβαίνετε αὐτό Ροζίτ; Ἄν οἱ καπιταλιστές τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ ἐμφύονται στό σύστημα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τότε ἐνάντια σέ ποιόν πρέπει νά διεξαχθεῖ ὁ ἀγώνας, ἐνάντια σέ ποιόν πρέπει νά διεξαχθεῖ ἡ ὀξύτερη μορφή ταξικῆς πάλης;

Ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου χρειάζεται γιά νά διεξαχθεῖ ἀνειρήνευτος ἀγώνας ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα, γιά νά συντριβεῖ ἡ ἀστική τάξη καί νά ξεριζωθεῖ ὁ καπιταλισμός. Ἄν ὅμως οἱ καπιταλιστές τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, ἄν ὁ κουλάκος καί ὁ ἀνάδοχος ἐκχωρήσεων ἐμφύονται στό σοσιαλισμό, χρειάζεται ἄραγε ὕστερα ἀπ' αὐτό καθόλου ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου, κι ἄν ναί, τότε γιά τή συντριβή ποιᾶς τάξης;

Ροζίτ. Μά γι' αὐτό ἀκριβῶς πρόκειται, ὅτι ἡ ἔμφυση κατά τό Μπουχάριν προϋποθέτει τήν ταξική πάλη.

Στάλιν. Βλέπω πώς ὁ Ροζίτ πῆρε ὅρκο νά ἐξυ-

πηρετήσει τό Μπουχάριν. Ὅμως ἡ ἐξυπηρέτησή του εἶναι ἐξυπηρέτηση ἀρκούδας, γιατί θέλοντας νά σώσει τό Μπουχάριν στήν πραγματικότητα τόν χαντακώνει ὁλότελα. Δέ λένε ἄδικα ὅτι μιά «ἐξυπηρετική ἀρκούδα εἶναι πιό ἐπικίνδυνη ἀπό ἕναν ἐχθρό». (Δυνατά γέλια σ' ὅλη τήν αἴθουσα).

Ἕνα ἀπ' τά δυό: εἴτε ἀνάμεσα στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν καί τήν τάξη τῶν ἐργατῶν, πού ἦρθαν στήν ἐξουσία καί ὀργάνωσαν τή διχτατορία τους, ὑπάρχει ἀνειρήνευτη ἀντίθεση συμφερόντων, εἴτε ἡ ἀντίθεση αὐτή συμφερόντων δέν ὑπάρχει καί τότε μένει μονάχα ἕνα πράγμα: νά διακηρύξουμε τήν ἁρμονία τῶν ταξικῶν συμφερόντων.

Ἕνα ἀπ' τά δυό:

Εἴτε μαρξιστική θεωρία τῆς πάλης τῶν τάξεων, εἴτε θεωρία τῆς ἔμφυσης τῶν καπιταλιστῶν στό σοσιαλισμό.

Εἴτε ἀνειρήνευτη ἀντίθεση τῶν ταξικῶν συμφερόντων, εἴτε θεωρία τῆς ἁρμονίας τῶν ταξικῶν συμφερόντων.

Τούς «σοσιαλιστές» τύπου Μπρεντάνο ἤ Σίντνεϊ Οὐέμπ, πού κηρύχνουν τήν ἔμφυση τοῦ σοσιαλισμοῦ στόν καπιταλισμό καί τοῦ καπιταλισμοῦ στό σοσιαλισμό, μπορεῖ κάπως νά τούς καταλάβει κανείς, γιατί οἱ «σοσιαλιστές» αὐτοί εἶναι στήν πραγματικότητα ἀντισοσιαλιστές, ἀστοί φιλελεύθεροι. Μά δέ μπορεῖ νά καταλάβει κανείς ἕναν ἄνθρωπο πού θέλει νἆναι μαρξιστής καί ταυτόχρονα κηρύχνει τή θεωρία τῆς ἔμφυσης τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν στό σοσιαλισμό.

Ὁ Μπουχάριν δοκίμασε στό λόγο του νά στηρίξει τή θεωρία τῆς ἔμφυσης τῶν κουλάκων στό σοσιαλισμό, ἐπικαλούμενος τή γνωστή περικοπή τοῦ Λένιν, καί ἰσχυριζόμενος πώς ὁ Λένιν λέει τά ἴδια μ' αὐτόν.

Αὐτό δέν εἶναι σωστό, σύντροφοι. Εἶναι μιά χοντροκομμένη καί ἀπαράδεχτη συκοφαντία ἐνάντια στό Λένιν.

Νά τό κείμενο τῆς περικοπῆς αὐτῆς τοῦ Λένιν.

«Στή Σοβιετική μας δημοκρατία τό κοινωνικό καθεστώς βασίζεται, βέβαια, στή συνεργασία δυό τάξεων: τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Σ' αὐτή τή συνεργασία ἔγιναν τώρα δεχτοί μέ ὁρισμένους ὅρους καί οἱ „νέπμαν", δηλαδή ἡ ἀστική τάξη» (τόμ. 27ος, σελ. 405).

Βλέπετε ὅτι ἐδῶ δέν ἀναφέρεται οὔτε λέξη γιά τήν ἔμφυση τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν στό σοσιαλισμό. Τό μόνο πού λέγεται ἐδῶ εἶναι ὅτι στή συνεργασία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν «δεχτήκαμε» «μέ ὁρισμένους ὅρους» καί τούς νέπμαν, δηλαδή τήν ἀστική τάξη.

Τί σημαίνει αὐτό; Μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι δεχτήκαμε ἔτσι τή δυνατότητα ἔμφυσης τῶν νέπμαν στό σοσιαλισμό; Φυσικά δέ σημαίνει. Τήν περικοπή αὐτή τοῦ Λένιν μποροῦν νά τήν ἑρμηνεύουν ἔτσι μονάχα ἄνθρωποι πού ἔχασαν κάθε ντροπή. Αὐτό σημαίνει μονάχα, ὅτι τώρα δέν ἐκμηδενίζουμε τήν ἀστική τάξη, ὅτι τώρα δέν κατάσχουμε τήν περιουσία της, μά δεχόμαστε τήν ὕπαρξή της κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους, δηλαδή, μέ τόν ὅρο τῆς ἀπόλυτης ὑποταγῆς της στούς νόμους τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού ὁδηγοῦν στό σταθερό περιορισμό τῶν καπιταλιστῶν καί στή βαθμιαία ἐκτόπισή τους ἀπ' τή λαϊκοοικονομική ζωή.

Μπορεῖ ἄραγε νά ἐκτοπίσει κανείς τούς καπιταλιστές καί νά καταστρέψει τίς ρίζες τοῦ καπιταλισμοῦ χωρίς σκληρή ταξική πάλη; Ὄχι, δέν μπορεῖ.

Μποροῦν ἄραγε νά ἐκμηδενιστοῦν οἱ τάξεις μέ βάση τή θεωρία καί τήν πράξη τῆς ἔμφυσης τῶν καπιταλιστῶν στό σοσιαλισμό; Ὄχι, δέν μποροῦν. Τό μόνο πού μπορεῖ νά κάνει μιά τέτια θεωρία καί πράξη εἶναι νά καλ-

λιεργεῖ καί νά διαιωνίζει τίς τάξεις, γιατί ἡ θεωρία αὐτή ἀντιφάσκει στή μαρξιστική θεωρία τῆς ταξικῆς πάλης.

Ἡ περικοπή ὅμως τοῦ Λένιν στηρίζεται ὁλοκληρωτικά στή μαρξιστική θεωρία τῆς ταξικῆς πάλης στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Τί τό κοινό μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀνάμεσα στή θεωρία τοῦ Μπουχάριν γιά τήν ἔμφυση τῶν κουλάκων στό σοσιαλισμό καί τή θεωρία τοῦ Λένιν γιά τή διχτατορία, σάν σκληρή ταξική πάλη; Εἶναι φανερό πώς δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει τίποτε τό κοινό.

Ὁ Μπουχάριν ἔχει τή γνώμη ὅτι στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου θ ά σ β ή σ ε ι καί θ ά ἐ κ λ ε ί ψ ε ι ἡ ταξική πάλη γιά νά φτάσουμε στήν ἐκμηδένιση τῶν τάξεων. Ὁ Λένιν, ἀντίθετα διδάσκει, ὅτι οἱ τάξεις μποροῦν νά ἐκμηδενιστοῦν μονάχα μέ ἐπίμονη ταξική πάλη, πού μέσα στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου γίνεται ἀ κ ό μ α π ι ό σ κ λ η ρ ή ἀπ' ὅ,τι ἦταν πρίν τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου.

«Ἡ ἐκμηδένιση τῶν τάξεων—λέει ὁ Λένιν—εἶναι ἔργο μακρόχρονης, δύσκολης καί ἐπίμονης τ α ξ ι κ ῆ ς π ά λ η ς, πού ὕ σ τ ε ρ α ἀπ' τήν ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τοῦ κεφαλαίου, ὕ σ τ ε ρ α ἀπ' τή συντριβή τοῦ ἀστικοῦ κράτους, ὕ σ τ ε ρ α ἀπ' τήν ἐγκαθίδρυση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου *δ έ ν ἐ ξ α φ α ν ί ζ ε τ α ι* (ὅπως φαντάζονται οἱ χυδαῖοι ἐκπρόσωποι τοῦ παλιοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῆς παλιᾶς σοσιαλδημοκρατίας), μά ἀλλάζει μονάχα τίς μορφές της, καί γίνεται ἀπό πολλές ἀπόψεις ἀκόμα πιό σκληρή» (τόμ. 24ος, σελ. 315).

Νά τί λέει ὁ Λένιν γιά τήν ἐκμηδένιση τῶν τάξεων.

Ἐκμηδένιση τῶν τάξεων μ έ σ κ λ η ρ ή τ α ξ ι κ ή π ά λ η τ ο ῦ π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο υ, αὐτή εἶναι ἡ διατύπωση τοῦ Λένιν.

Ἐκμηδένιση τῶν τάξεων μ έ τ ό σ β ή σ ι μ ο τ ῆ ς τ α ξ ι κ ῆ ς π ά λ η ς καί τ ή ν ἔ μ φ υ σ η τ ῶ ν κ α π ι τ α λ ι σ τ ῶ ν σ τ ό σ ο σ ι α λ ι σ μ ό, αὐτή εἶναι ἡ διατύπωση τοῦ Μπουχάριν.

Τί τό κοινό μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀνάμεσα στίς δυό αὐτές διατυπώσεις;

Ἔτσι, ἡ μπουχαρινική θεωρία τῆς ἔμφυσης τῶν κουλάκων στό σοσιαλισμό ἀποτελεῖ ἀπομάκρυνση ἀπ' τή μαρξιστική-λενινιστική θεωρία τῆς ταξικῆς πάλης. Εἶναι προσέγγιση πρός τή θεωρία τοῦ ἀπό καθέδρας σοσιαλισμοῦ[5].

Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ βάση ὅλων τῶν λαθῶν τοῦ Μπουχάριν καί τῶν φίλων του.

Θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς, πώς δέν ἀξίζει τόν κόπο νά ἐπεχταθοῦμε πολύ στήν μπουχαρινική θεωρία τῆς ἔμφυσης τῶν κουλάκων στό σοσιαλισμό, γιατί ἡ θεωρία αὐτή μιλᾶ μόνη της—κι ὄχι μόνο μιλᾶ, μά καί φωνάζει—ἐνάντια στό Μπουχάριν. Αὐτό δέν εἶναι σωστό, σύντροφοι! Ὅσο ἡ θεωρία αὐτή ἦταν κρυμμένη στό μπαοῦλο, μπορούσαμε νά μή τήν προσέχουμε: μήπως λίγες ἀνοησίες ὑπάρχουν σέ γραφτά συντρόφων; Ἔτσι ἀκριβῶς ἐνεργούσαμε ὥς τελευταῖα. Τόν τελευταῖο καιρό ὅμως ἡ κατάσταση ἄλλαξε. Τό μικροαστικό στοιχεῖο, πού ξαπολύθηκε τά τελευταῖα χρόνια, ἄρχισε νά δίνει ζωή στήν ἀντιμαρξιστική αὐτή θεωρία, νά τῆς προσδίνει ἐπίκαιρο χαραχτήρα. Τώρα δέ μποροῦμε πιά νά λέμε ὅτι εἶναι κρυμμένη στό μπαοῦλο. Ἡ περίεργη αὐτή θεωρία τοῦ Μπουχάριν ἔχει τώρα τήν ἀξίωση νά γίνει σημαία τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης στό κόμμα μας, σημαία τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Γι' αὐτό δέ μποροῦμε πιά νά μένουμε ἀδιάφοροι μπροστά σ' αὐτή τή θεωρία. Γι' αὐτό εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τήν συντρίψουμε σά θεωρία λαθεμένη κι ἐπιζήμια, γιά νά διευκολύνουμε τούς κομματικούς συντρόφους μας στόν ἀγώνα ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση.

β) ΟΞΥΝΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΙΚΗΣ ΠΑΛΗΣ

Τό δεύτερο λάθος τοῦ Μπουχάριν, πού ἀπορέει ἀπ' τό πρῶτο, εἶναι ὅτι δέν ἀντικρύζει σωστά, μαρξιστικά τό ζήτημα τῆς ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης, τῆς ἔντασης τῆς ἀντίστασης πού προβάλλουν τά καπιταλιστικά στοιχεῖα στή σοσιαλιστική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Γιά ποιό πράγμα γίνεται ἐδῶ λόγος; Μήπως γιά τό ὅτι τά καπιταλιστικά στοιχεῖα ἀναπτύσσονται γρηγορότερα ἀπ' ὅ,τι ὁ σοσιαλιστικός τομέας τῆς οἰκονομίας μας καί γιά τό λόγο αὐτό δυναμώνουν τήν ἀντίστασή τους καί ὑποσκάπτουν τή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση; Ὄχι, δέν πρόκειται γι' αὐτό. Ἐξ ἄλλου δέν εἶναι σωστό ὅτι τά καπιταλιστικά στοιχεῖα ἀναπτύσσονται γρηγορότερα ἀπό τό σοσιαλιστικό τομέα. Ἄν ἦταν ἔτσι, ἡ σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση θά βρισκόταν τότε στό χεῖλος τοῦ γκρεμοῦ.

Ἐδῶ γίνεται λόγος γιά τό ὅτι ὁ σοσιαλισμός ἐπιτίθεται μέ ἐπιτυχία ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα, ὅτι ὁ σοσιαλισμός ἀναπτύσσεται γρηγορότερα ἀπό τά καπιταλιστικά στοιχεῖα, ὅτι γιά τό λόγο αὐτό πέφτει τό εἰδικό βάρος τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων, καί ἐπειδή ἀκριβῶς πέφτει τό εἰδικό βάρος τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων, τά καπιταλιστικά στοιχεῖα προαισθάνονται τό θανάσιμο κίνδυνο καί δυναμώνουν τήν ἀντίστασή τους.

Κι ἔχουν ἀκόμα γιά τήν ὥρα τή δυνατότητα νά δυναμώσουν τήν ἀντίστασή τους, ὄχι μονάχα γιατί ὑποστηρίζονται ἀπ' τόν παγκόσμιο καπιταλισμό, ἀλλά καί γιατί, παρά τήν πτώση τοῦ εἰδικοῦ τους βάρους, παρά τή μείωση τῆς σχετικῆς ἀνάπτυξής τους σέ σύγκριση μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλισμοῦ, συντελεῖται ὡστόσο μιά ἀπόλυτη ἀνάπτυξη τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων, κι αὐτό τούς δίνει κάποια δυνατότητα νά συσσωρεύουν δυνάμεις γιά νά προβάλλουν ἀντίσταση στήν ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Πάνω σ' αὐτήν ἀκριβῶς τή βάση γεννιέται στό δοσμένο στάδιο ἀνάπτυξης, στίς δοσμένες συνθῆκες τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων, ἡ ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης καί τό δυνάμωμα τῆς ἀντίστασης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ.

Τό λάθος τοῦ Μπουχάριν καί τῶν φίλων του εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνουν αὐτή τήν ἁπλή κι ὁλοφάνερη ἀλήθεια. Τό λάθος τους εἶναι ὅτι δέν ἀντικρύζουν τό ζήτημα μαρξιστικά, μά μικροαστικά καί ὅτι προσπαθοῦν νά ἐξηγήσουν τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης μέ κάθε λογῆς τυχαῖες αἰτίες ὅπως λχ. μέ τήν «ἀκαταλληλότητα» τοῦ σοβιετικοῦ μηχανισμοῦ, μέ τήν «ἀσύνετη» πολιτική τῶν συντρόφων στίς ἐπαρχίες, μέ τήν «ἔλλειψη» εὐλυγισίας, μέ τίς «ὑπερβολές» κλπ., κλπ.

Νά, λογουχάρη, μιά περικοπή ἀπ' τή μπροσούρα τοῦ Μπουχάριν «Ὁ δρόμος πρός τό σοσιαλισμό», πού δείχνει φανερά τόν ὁλότελα μή μαρξιστικό τρόπο, μέ τόν ὁποῖο ἀντικρύζει τό ζήτημα τῆς ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης:

«Πότε ἐδῶ καί πότε ἐκεῖ ξεσπάει ἡ ταξική πάλη στό χωριό μέ τίς προηγούμενες μορφές της κι ἡ ὄξυνση αὐτή προκαλεῖται συνήθως ἀπό τά κουλάκικα στοιχεῖα. Ὅταν, λογουχάρη, οἱ κουλάκοι, ἤ οἱ ἄνθρωποι πού θησαυρίζουν σέ βάρος ἄλλονῶν καί πού τρύπωσαν στά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀρχίζουν νά πυροβολοῦν τούς ἀγρότες ἀνταποκριτές, αὐτό ἀποτελεῖ ἐκδήλωση τῆς ταξικῆς πάλης στήν ὀξύτερη μορφή της. (Αὐτό δέν εἶναι σωστό, γιατί ἡ ὀξύτερη μορφή πάλης εἶναι ἡ ἐξέγερση. Ι. Στάλιν). Τέτιες ὅμως περιπτώσεις παρουσιάζονται συνήθως ἐκεῖ, ὅπου ὁ τοπικός σοβιετικός μηχανισμός εἶναι ἀκόμα ἀδύνατος. Στό βαθμό τῆς καλυτέρευσης αὐτοῦ τοῦ μηχανισμοῦ, στό βαθμό τῆς ἐνίσχυσης ὅλων τῶν κατώτερων πυρήνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, στό βαθμό τῆς βελτίωσης καί τῆς ἐνίσχυσης τῶν τοπικῶν κομματικῶν καί κομσομόλικων ὀργανώσεων τοῦ χωριοῦ, τά φαι-

νόμενα αὐτοῦ τοῦ εἴδους θά γίνονται, ὅπως εἶναι ὁλοφάνερο, ὅλο καί πιό σπάνια καί στό τέλος θ ά ἐ ξ α φ α ν ι σ τ ο ῦ ν χ ω ρ ί ς ν' ἀ φ ή σ ο υ ν ἴ χ ν η»*.

Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι ἡ ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης ἐξηγεῖται μέ αἴτια πού ἔχουν σχέση μέ τό μηχανισμό, ἐξηγεῖται μέ τήν καταλληλότητα ἤ τήν ἀκαταλληλότητα, μέ τήν ἀδυναμία ἤ τή δύναμη τῶν κατώτερων ὀργανώσεών μας.

Ἀπό δῶ προκύπτει λχ. ὅτι τό σαμποτάζ τῶν ἀστῶν διανοουμένων τοῦ Σάχτι, πού εἶναι μιά μορφή ἀντίστασης τῶν ἀστικῶν στοιχείων στή Σοβιετική ἐξουσία καί μιά μορφή ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης, δέν ἐξηγεῖται μέ τό συσχετισμό τῶν ταξικῶν δυνάμεων, μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀλλά μέ τήν ἀκαταλληλότητα τοῦ μηχανισμοῦ μας.

Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι προτοῦ ἀκόμα ἐκδηλωθεῖ τό μαζικό σαμποτάζ στήν περιοχή τοῦ Σάχτι ὁ μηχανισμός μας ἦταν καλός, ἀργότερα ὅμως, τή στιγμή πού ἐκδηλώθηκε τό μαζικό σαμποτάζ, ὁ μηχανισμός ἔγινε ξαφνικά, ἄγνωστο γιατί, τελείως ἀκατάλληλος.

Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι μέχρι πέρσι, ὅταν ἡ συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν προχωροῦσε μόνη της καί δέν εἴχαμε ἰδιαίτερη ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης, οἱ τοπικές μας ὀργανώσεις ἦταν καλές ἤ ἀκόμα καί ἰδανικές, ἐνῶ ἀπό πέρσι, ὅταν ἡ ἀντίσταση τῶν κουλάκων πῆρε ἰδιαίτερα ὀξεῖες μορφές, οἱ ὀργανώσεις μας ἔγιναν ξαφνικά ἄσχημες καί τελείως ἀκατάλληλες.

Αὐτή δέν εἶναι ἐξήγηση, μά κοροϊδία ἐξήγησης, δέν εἶναι ἐπιστήμη, μά κομπογιαννιτισμός.

---

*Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μου. Ι. Στ.

Πῶς ἐξηγεῖται λοιπόν στήν πραγματικότητα αὐτή ἡ ὄξυνση;

Μέ δυό αἰτίες.

Πρῶτο, μέ τήν προχώρησή μας, μέ τήν ἐπίθεσή μας, μέ τήν ἀνάπτυξη τῶν σοσιαλιστικῶν μορφῶν οἰκονομίας, καί στή βιομηχανία καί στήν ἀγροτική οἰκονομία, ἀνάπτυξη πού συνοδεύεται ἀπό τήν ἀντίστοιχη ἐκτόπιση ὁρισμένων τμημάτων τῶν καπιταλιστῶν τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ. Τά πράγματα ἔχουν ἔτσι: ζοῦμε σύμφωνα μέ τή διατύπωση τοῦ Λένιν «ποιός ποιόν», δηλαδή ἤ ἐμεῖς θά βάλουμε κάτω τούς καπιταλιστές καί θά φᾶνε οἱ πλάτες τους χῶμα, θά δόσουμε, ὅπως ἔλεγε ὁ Λένιν, τήν τελευταία ἀποφασιστική μάχη ἐναντίον τους, ἤ αὐτοί θά μᾶς βάλουν κάτω καί θά φᾶνε οἱ πλάτες μας χῶμα.

Δεύτερο, μέ τό ὅτι τά καπιταλιστικά στοιχεῖα δέ θέλουν ν' ἀποχωρήσουν μόνα τους ἀπό τή σκηνή: ἀντιστέκονται καί θά ἀντιστέκονται στό σοσιαλισμό, γιατί βλέπουν ὅτι πλησιάζουν οἱ τελευταῖες μέρες τῆς ὕπαρξής τους. Καί γιά τήν ὥρα μποροῦν ἀκόμα νά ἀντιστέκονται, γιατί παρ' ὅλο πού τό εἰδικό τους βάρος πέφτει, ἀναπτύσσονται ὡστόσο ἀπόλυτα: ἡ μικροαστική τάξη τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ ἐκκρίνει ἀπ' τούς κόλπους της, ὅπως ἔλεγε ὁ Λένιν, κάθε μέρα, κάθε ὥρα καπιταλιστές καί καπιταλιστάκους, καί τά καπιταλιστικά αὐτά στοιχεῖα παίρνουν ὅλα τά μέτρα γιά νά ὑπερασπίσουν τήν ὕπαρξή τους.

Δέν ὑπῆρξαν ἀκόμα στήν ἱστορία περιπτώσεις, πού οἱ τάξεις πού πεθαίνουν νά ἀποχωροῦν θεληματικά ἀπ' τή σκηνή. Δέν ὑπῆρξαν ἀκόμα στήν ἱστορία περιπτώσεις, πού ἡ ἀστική τάξη πού πεθαίνει νά μή δοκιμάσει νά χρησιμοποιήσει ὅλες τίς δυνάμεις πού τῆς ἀπομένουν, γιά νά ὑπερασπίσει τήν ὕπαρξή της. Ἄσχετα ἀπό τό ἄν θά εἶναι καλός ἤ ἄσχημος ὁ κατώτερος σοβιετικός μας μηχα-

νισμός, ἡ προχώρησή μας, ἡ ἐπίθεσή μας θά περιορίζει τά καπιταλιστικά στοιχεῖα καί θά τά ἐκτοπίζει, ἐνῶ οἱ τάξεις πού πεθαίνουν θ' ἀντιστέκονται ὁπωσδήποτε.

Νά ποιά εἶναι ἡ βάση τῆς ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης στή χώρα μας.

Τό λάθος τοῦ Μπουχάριν καί τῶν φίλων του εἶναι ὅτι ταυτίζουν τήν αὔξηση τῆς ἀντίστασης τῶν καπιταλιστῶν μέ τήν αὔξηση τοῦ εἰδικοῦ τους βάρους. Ἡ ταύτιση ὅμως αὐτή εἶναι ὁλότελα ἀνεδαφική. Εἶναι ἀνεδαφική, γιατί ἄν οἱ καπιταλιστές ἀντιστέκονται, αὐτό δέ σημαίνει καθόλου ὅτι ἔγιναν πιό δυνατοί ἀπό μᾶς. Τά πράγματα ἔχουν ἀκριβῶς ἀντίθετα. Οἱ τάξεις πού πεθαίνουν ἀντιστέκονται ὄχι γιατί ἔγιναν πιό δυνατές ἀπό μᾶς, ἀλλά γιατί ὁ σοσιαλισμός ἀναπτύσσεται γρηγορότερα ἀπ' αὐτές, κι οἱ τάξεις αὐτές γίνονται πιό ἀδύνατες ἀπό μᾶς. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς γίνονται πιό ἀδύνατες, προαισθάνονται τίς τελευταῖες μέρες τῆς ὕπαρξής τους καί εἶναι ἀναγκασμένες νά ἀντιστέκονται μ' ὅλες τους τίς δυνάμεις, μ' ὅλα τά μέσα.

Νά ποιός εἶναι ὁ μηχανισμός τῆς ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης καί τῆς ἀντίστασης τῶν καπιταλιστῶν στή δοσμένη ἱστορική στιγμή.

Ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ πολιτική τοῦ κόμματος μπροστά σ' αὐτή τήν κατάσταση;

Πρέπει νά εἶναι ἡ ἀφύπνιση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐκμεταλλευομένων μαζῶν τοῦ χωριοῦ, τό ἀνέβασμα τῆς μαχητικότητάς τους καί ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἱκανότητάς τους νά κινητοποιοῦνται στήν πάλη ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, στήν πάλη ἐνάντια στούς ταξικούς ἐχθρούς πού ἀντιστέκονται.

Ἡ μαρξιστική-λενινιστική θεωρία τῆς πάλης τῶν τάξεων ἔχει ἀξία ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί γιατί διευκολύνει τήν κινητοποίηση τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στούς ἐχθρούς τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Ποιά εἶναι ἡ ζημιά πού προκαλεῖ ἡ μπουχαρινική θεωρία τῆς ἔμφυσης τῶν καπιταλιστῶν στό σοσιαλισμό καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἀντιλαμβάνεται ὁ Μπουχάριν τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης;

Ἡ ζημιά εἶναι ὅτι ἀποκοιμίζει τήν ἐργατική τάξη, ὑποσκάπτει τήν ἱκανότητα κινητοποίησης τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων τῆς χώρας μας, ἀποστρατεύει τήν ἐργατική τάξη καί διευκολύνει τήν ἐπίθεση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία.

γ) Η ΑΓΡΟΤΙΑ

Τό τρίτο λάθος τοῦ Μπουχάριν ἀφορᾶ τό ζήτημα τῆς ἀγροτιᾶς. Εἶναι γνωστό ὅτι τό ζήτημα τῆς ἀγροτιᾶς εἶναι στή χώρα μας ἕνα ἀπ' τά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς πολιτικῆς μας. Στίς δικές μας συνθῆκες ἡ ἀγροτιά ἀποτελεῖται ἀπό διάφορες κοινωνικές ὁμάδες καί συγκεκριμένα ἀπ' τή φτωχολογιά, τούς μεσαίους ἀγρότες καί τούς κουλάκους. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ στάση μας ἀπέναντι σ' αὐτές τίς ὁμάδες δέν μπορεῖ νά εἶναι ἡ ἴδια. Ἡ φτωχολογιά σά σ τ ή ρ ι γ μ α τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὁ μεσαῖος ἀγρότης σά σ ύ μ μ α χ ο ς, καί ὁ κουλάκος σάν τ α ξ ι κ ό ς ἐ χ θ ρ ό ς —νά ποιά εἶναι ἡ στάση μας ἀπέναντι σ' αὐτές τίς κοινωνικές ὁμάδες. Ὅλα αὐτά εἶναι κατανοητά καί πασίγνωστα.

Ὡστόσο ὁ Μπουχάριν ἀντικρύζει τό ζήτημα κάπως διαφορετικά. Στό χαρακτηρισμό του γιά τήν ἀγροτιά παραλείπεται τό γεγονός τῆς διαφοροποίησης τῆς ἀγροτιᾶς, ἐξαφανίζεται ἄγνωστο ποῦ ἡ ὕπαρξη τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων καί ἀπομένει μονάχα ἕνα γκρίζο στίγμα πού ὀνομάζεται χωριό. Γι' αὐτόν ὁ κουλάκος δέν εἶναι κουλάκος, ὁ με-

σαῖος ἀγρότης δέν εἶναι μεσαῖος, μά ὑπάρχει κάποια γενική ἀθλιότητα στό χωριό. Αὐτά ἀκριβῶς μᾶς εἶπε ἐδῶ στό λόγο του: μπορεῖ ἄραγε νά ὀνομάσει κανείς τόν κουλάκο μας κουλάκο; Μά αὐτός εἶναι πάμφτωχος—μᾶς εἶπε. Κι ὁ μεσαῖος ἀγρότης μας μοιάζει ἄραγε μέ μεσαῖο; Μά αὐτός εἶναι πάμφτωχος καί ψωμολιμάζει—δήλωσε ἐδῶ ὁ Μπουχάριν. Εἶναι εὐνόητο, πώς μιά τέτια ἄποψη γιά τήν ἀγροτιά εἶναι ριζικά λαθεμένη κι ἀσυμβίβαστη μέ τό λενινισμό.

Ὁ Λένιν ἔλεγε, ὅτι ἡ ἀγροτιά τοῦ ἀτομικοῦ νοικοκυριοῦ εἶναι ἡ τ ε λ ε υ τ α ί α κ α π ι τ α λ ι σ τ ι κ ή τ ά ξ η. Εἶναι ἄραγε σωστή αὐτή ἡ θέση; Ναί, εἶναι ἀπόλυτα σωστή. Γιατί ἡ ἀγροτιά τοῦ ἀτομικοῦ νοικοκυριοῦ χαρακτηρίζεται σάν τελευταία καπιταλιστική τάξη; Γιατί ἀπ' τίς δυό βασικές τάξεις πού ἀποτελοῦν τήν κοινωνία μας, ἡ ἀγροτιά εἶναι ἡ τάξη πού ἡ οἰκονομία της βασίζεται στήν ἀτομική ἰδιοχτησία καί στή μικρή ἐμπορευματική παραγωγή. Γιατί ἡ ἀγροτιά, ὅσον καιρό παραμένει ἀγροτιά τοῦ ἀτομικοῦ νοικοκυριοῦ, πού κάνει μικρή, ἐμπορευματική παραγωγή, γεννᾶ καί δέ μπορεῖ παρά νά γεννᾶ μέσα ἀπ' τούς κόλπους της συνεχῶς καί ἀδιάκοπα καπιταλιστές.

Τό γεγονός αὐτό ἔχει γιά μᾶς ἀποφασιστική σημασία σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τή μαρξιστική μας θέση ἀπέναντι στό πρόβλημα τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς. Αὐτό σημαίνει, πώς ἐκεῖνο πού μᾶς χρειάζεται δέν εἶναι μιά ὁ π ο ι α δ ή π ο τ ε συμμαχία μέ τήν ἀγροτιά, μά μονάχα μιά τ έ τ ι α σ υ μ μ α χ ί α, πού νά βασίζεται στόν ἀγώνα ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς ἀγροτιᾶς.

Ὅπως βλέπετε, ἡ θέση τοῦ Λένιν γιά τήν ἀγροτιά, σάν τελευταία καπιταλιστική τάξη, ὄχι μόνο δέν ἀντιφάσκει στήν ἰδέα τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, μά, ἀντίθετα, προσφέρει βάση σ' αὐτή τή

συμμαχία, σάν συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς πλειοψηφίας τῆς ἀγροτιᾶς, πού στρέφεται γενικά ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα καί εἰδικά ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς ἀγροτιᾶς στό χωριό.

Ὁ Λένιν διατύπωσε τή θέση αὐτή γιά νά δείξει πώς ἡ συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς δέν μπορεῖ νἆναι στέρεη παρά μόνο ὅταν βασίζεται στόν ἀγώνα ἐνάντια σέ κεῖνα ἀκριβῶς τά καπιταλιστικά στοιχεῖα, πού γεννᾶ μέσα ἀπό τούς κόλπους της ἡ ἀγροτιά.

Τό λάθος τοῦ Μπουχάριν εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνει καί δέν παραδέχεται τό ἁπλό αὐτό πράγμα, ξεχνᾶ τίς κοινωνικές ὁμάδες στό χωριό, ἐξαφανίζονται ἀπ' τό οπτικό του πεδίο οἱ κουλάκοι καί ἡ φτωχολογιά καί ἀπομένει μονάχα μιά συμπαγής μάζα ἀπό μεσαίους ἀγρότες.

Ἔχουμε ἐδῶ μιά ἀναμφισβήτητη παρέκκλιση τοῦ Μπουχάριν πρός τά δεξιά, σέ ἀντίθεση πρός τήν «ἀριστερή», τήν τροτσκιστική, παρέκκλιση, πού δέ βλέπει στό χωριό ἄλλες κοινωνικές ὁμάδες, ἐκτός ἀπό τή φτωχολογιά καί τούς κουλάκους, καί πού ἐξαφανίζονται ἀπ' τό ὀπτικό της πεδίο οἱ μεσαῖοι ἀγρότες.

Ποιά εἶναι ἡ διαφορά ἀνάμεσα στόν τροτσκισμό καί τήν ὁμάδα Μπουχάριν στό ζήτημα τῆς συμμαχίας μέ τήν ἀγροτιά; Εἶναι ὅτι ὁ τροτσκισμός ἐκφράζεται ἐ ν ά ν τ ι α στήν πολιτική μιᾶς σ τ έ ρ ε η ς συμμαχίας μέ τίς μάζες τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς, ἐνῶ ἡ μπουχαρινική ὁμάδα εἶναι ὑ π έ ρ μ ι ᾶ ς ὁ π ο ι α σ δ ή π ο τ ε συμμαχίας μέ τήν ἀγροτιά γενικά. Εἶναι περιττό ν' ἀποδείξουμε, ὅτι καί οἱ δυό αὐτές θέσεις εἶναι λαθεμένες καί ὅτι ἡ μιά ἀξίζει ὅσο κι ἡ ἄλλη.

Ὁ λενινισμός ὑποστηρίζει ἀνεπιφύλαχτα τή στέρεη συμμαχία μέ τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, τή συμμα-

χία μέ τούς μεσαίους ἀγρότες, ὄχι ὅμως μιά ὁποιαδήποτε συμμαχία, μά μιά συμμαχία μέ τούς μεσαίους ἀγρότες, πού νά ἐξασφαλίζει τόν καθοδηγητικό ρόλο τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού νά δυναμώνει τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί νά διευκολύνει τό ἔργο τῆς ἐξάλειψης τῶν τάξεων.

«Μέ τή συμφωνία ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά—λέει ὁ Λένιν—μπορεῖ νά καταλαβαίνει κανείς ὅ,τι θέλει. Ἄν δέν πάρει κανείς ὑπόψη, ὅτι ἀπ' τή σκοπιά τῆς ἐργατικῆς τάξης ἡ συμφωνία εἶναι παραδεχτή, σωστή καί δυνατή ἀπό ἄποψη ἀρχῶν τότε μόνο ὅταν ὑποστηρίζει τή δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ὅταν ἀποτελεῖ ἕνα ἀπ' τά μέτρα πού ἀποβλέπουν στήν ἐξάλειψη τῶν τάξεων, τότε ἡ διατύπωση συμφωνία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά παραμένει, φυσικά, μιά διατύπωση, πού τήν ὑποστηρίζουν στίς ἀπόψεις τους ὅλοι οἱ ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ὅλοι οἱ ἐχθροί τῆς δικτατορίας» (τόμ. 26ος, σελ. 387).

Καί παρακάτω:

«Σήμερα—λέει ὁ Λένιν—τό προλεταριάτο κρατᾶ στά χέρια του τήν ἐξουσία καί τή διευθύνει. Καθοδηγεῖ τήν ἀγροτιά. Τί σημαίνει νά καθοδηγεῖς τήν ἀγροτιά; Σημαίνει, πρῶτο, νά προσανατολίζεσαι πρός τήν ἐκμηδένιση τῶν τάξεων κι ὄχι πρός τό μικρό παραγωγό. Ἄν ξεφεύγαμε ἀπ' αὐτή τή θεμελιώδη καί βασική γραμμή, θά παύαμε νάμαστε σοσιαλιστές καί θά πέφταμε στό στρατόπεδο τῶν μικροαστῶν, στό στρατόπεδο τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων, πού εἶναι σήμερα οἱ χειρότεροι ἐχθροί τοῦ προλεταριάτου» (Στό ἴδιο, σελ. 399—400).

Αὐτή εἶναι ἡ ἄποψη τοῦ Λένιν στό ζήτημα τῆς συμμαχίας μέ τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, τῆς συμμαχίας μέ τούς μεσαίους ἀγρότες.

Τό λάθος τῆς ὁμάδας Μπουχάριν στό ζήτημα τοῦ μεσαίου ἀγρότη εἶναι ὅτι δέ βλέπει τή διπλή φύση, τή διπλή θέση τοῦ μεσαίου ἀγρότη ἀνάμεσα στήν ἐργατική τά-

ξη καί τούς καπιταλιστές. «Ἡ μεσαία ἀγροτιά εἶναι τάξη πού ταλαντεύεται», ἔλεγε ὁ Λένιν. Γιατί; Γιατί ὁ μεσαῖος ἀγρότης ἀπ' τή μιά μεριά εἶναι δουλευτής, πράγμα πού τόν φέρνει κοντά στήν ἐργατική τάξη, ἀπ' τήν ἄλλη μεριά ὅμως εἶναι ἰδιοχτήτης, πράγμα πού τόν φέρνει κοντά στόν κουλάκο. Ἀπό δῶ πηγάζουν οἱ ταλαντεύσεις τοῦ μεσαίου ἀγρότη. Κι αὐτό εἶναι σωστό ὄχι μόνο θεωρητικά. Οἱ ταλαντεύσεις αὐτές ἐκδηλώνονται καί στήν πράξη κάθε μέρα, κάθε ὥρα.

«Ὁ ἀγρότης—λέει ὁ Λένιν—σά δουλευτής τείνει πρός τό σοσιαλισμό καί προτιμᾶ τή δικτατορία τῶν ἐργατῶν ἀπ' τή δικτατορία τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὁ ἀγρότης σάν πουλητής σιτηρῶν τείνει πρός τήν ἀστική τάξη, πρός τό ἐλεύθερο ἐμπόριο, δηλαδή πίσω, πρός τό „συνηθισμένο", τόν παλιό, τόν „πατροπαράδοτο" καπιταλισμό» (τόμ. 24ος, σελ. 314).

Γι' αὐτό ἡ συμμαχία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη μπορεῖ νἆναι στέρεη μόνον ὅταν στρέφεται ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα, ἐνάντια στόν καπιταλισμό γενικά, ὅταν ἐξασφαλίζει τόν καθοδηγητικό ρόλο τῆς ἐργατικῆς τάξης στή συμμαχία αὐτή, ὅταν διευκολύνει τό ἔργο τῆς ἐξάλειψης τῶν τάξεων.

Ἡ ὁμάδα Μπουχάριν ξεχνᾶ τά ἁπλά καί κατανοητά αὐτά πράγματα.

ε) Η ΝΕΠ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Τό τέταρτο λάθος τοῦ Μπουχάριν ἀφορᾶ τό ζήτημα τῆς ΝΕΠ (Νέα οἰκονομική πολιτική). Ἐδῶ, τό λάθος τοῦ Μπουχάριν εἶναι πώς δέν βλέπει ὅτι ἡ ΝΕΠ ἔχει δυό πλευρές, μά βλέπει μονάχα τή μιά πλευρά τῆς ΝΕΠ. Ὅταν τό 1921 καθιερώναμε τή ΝΕΠ, κατευθύναμε τότε τήν αἰχμή της ἐνάντια στόν πολεμικό κομμουνισμό, ἐνάν-

τια σ' ἕνα καθεστώς καί μιά τάξη πραγμάτων, πού ἀπόκλειαν *κάθε* ἐλευθερία ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου. Εἴχαμε καί ἔχουμε τή γνώμη, ὅτι ΝΕΠ σημαίνει *ὁρισμένη* ἐλευθερία τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου. Αὐτή τήν πλευρά τοῦ ζητήματος ὁ Μπουχάριν τήν ἀποτύπωσε καλά στή μνήμη του. Κι ἔκανε πολύ καλά.

Ὅμως κάνει λάθος ὁ Μπουχάριν, ὅταν νομίζει πώς μ' αὐτή τήν πλευρά τοῦ ζητήματος ἐξαντλεῖται ἡ ΝΕΠ. Ὁ Μπουχάριν ξεχνᾶ ὅτι ἡ ΝΕΠ ἔχει καί μιά ἄλλη πλευρά. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ΝΕΠ δέ σημαίνει καθόλου *πλέρια* ἐλευθερία τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου, *ἐλεύθερο* παιχνίδι τῶν τιμῶν στήν ἀγορά. ΝΕΠ σημαίνει ἐλευθερία τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου μέσα σέ *ὁρισμένα* ὅρια, μέσα σέ *ὁρισμένα* πλαίσια, *ὅπου εἶναι ἐξασφαλισμένος ὁ ρυθμιστικός ρόλος τοῦ κράτους στήν ἀγορά*. Αὐτή ἀκριβῶς εἶναι ἡ δεύτερη πλευρά τῆς ΝΕΠ. Κι ἡ πλευρά αὐτή τῆς ΝΕΠ εἶναι πιό σπουδαία γιά μᾶς ἀπ' τήν πρώτη της πλευρά. Στή χώρα μας δέν ἔχουμε τό ἐλεύθερο παιχνίδι τῶν τιμῶν στήν ἀγορά, ὅπως γίνεται συνήθως στίς καπιταλιστικές χῶρες. Ἐμεῖς βασικά καθορίζουμε τίς τιμές τῶν σιτηρῶν. Ἐμεῖς καθορίζουμε τίς τιμές τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων. Καί ἐπιδιώκοντας νά διατηρήσουμε τή σταθερότητα τῶν τιμῶν στά προϊόντα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, προσπαθοῦμε νά ἐφαρμόσουμε πολιτική ἐλάττωσης τοῦ κόστους παραγωγῆς καί ἐλάττωσης τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων. Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι στίς καπιταλιστικές χῶρες δέν ὑπάρχουν τέτιες ἰδιαίτερες καί ἰδιόμορφες συνθῆκες στήν ἀγορά;

Ἀπ' αὐτό βγαίνει, ὅτι ὅσο θά ὑπάρχει ἡ ΝΕΠ, θά διατηροῦνται κατ' ἀνάγκην κι οἱ δυό πλευρές της: καί ἡ πρώτη πλευρά πού στρέφεται ἐνάντια στό καθεστώς τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ καί πού γιά σκοπό ἔχει νά ἐξα-

σφαλίσει μιά *ὁρισμένη* ἐλευθερία στό ἰδιωτικό ἐμπόριο, καί ἡ δεύτερη πλευρά, πού στρέφεται ἐνάντια στήν *πλέρια* ἐλευθερία τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου καί πού γιά σκοπό ἔχει νά ἐξασφαλίσει τό ρυθμιστικό ρόλο τοῦ κράτους στήν ἀγορά. Ἀφαιρέστε τή μιά ἀπό τίς δυό αὐτές πλευρές καί δέ θἄχετε νέα οἰκονομική πολιτική.

Ὁ Μπουχάριν νομίζει, ὅτι τή ΝΕΠ μπορεῖ νά τήν ἀπειλεῖ κίνδυνος μόνο ἀπ' τά «ἀριστερά», ἀπ' τή μεριά τῶν ἀνθρώπων πού θέλουν νά καταργήσουν *κάθε* ἐλευθερία ἐμπορίου. Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Εἶναι χοντροειδέστατο λάθος. Ἐπιπλέον ἕνας τέτιος κίνδυνος εἶναι σήμερα ὁ λιγότερο πραγματικός, γιατί δέν ἔχουμε ἤ σχεδόν δέν ἔχουμε σήμερα στίς τοπικές καί στίς κεντρικές μας οργανώσεις ἀνθρώπους πού νά μήν κατανοοῦν ὅλη τήν ἀνάγκη καί τή σκοπιμότητα νά διατηρήσουμε μιά *ὁρισμένη* ἐλευθερία ἐμπορίου.

Πολύ πιό πραγματικός εἶναι ὁ κίνδυνος ἀπό τά δεξιά, ὁ κίνδυνος ἀπό τή μεριά τῶν ἀνθρώπων, πού θέλουν νά καταργήσουν τό ρυθμιστικό ρόλο τοῦ κράτους στήν ἀγορά, πού θέλουν «ν' ἀπελευθερώσουν» τήν ἀγορά καί νά ἐγκαινιάσουν ἔτσι μιά ἐποχή πλέριας ἐλευθερίας τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου. Δέ χωράει καμιά ἀμφιβολία, ὅτι αὐτός ὁ κίνδυνος τορπιλισμοῦ τῆς ΝΕΠ ἀπ' τά δεξιά εἶναι σήμερα πολύ πιό πραγματικός.

Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε, ὅτι τό μικροαστικό στοιχεῖο ἐνεργεῖ ἀκριβῶς πρός αὐτή τήν κατεύθυνση, πρός τήν κατεύθυνση τοῦ τορπιλισμοῦ τῆς ΝΕΠ ἀπ' τά δεξιά. Πρέπει ἐπίσης νά θυμόμαστε, ὅτι οἱ ὀδυρμοί τῶν κουλάκων καί τῶν εὔπορων στοιχείων, οἱ ὀδυρμοί τῶν κερδοσκόπων καί τῶν προαγοραστῶν, ἀπ' τούς ὁποίους ἐπηρεάζονται ὄχι σπάνια πολλοί σύντροφοί μας, βομβαρδίζουν τή ΝΕΠ ἀπ' αὐτήν ἀκριβῶς τήν πλευρά. Τό γεγονός ὅτι ὁ Μπουχάριν δέ

βλέπει τόν δεύτερο αὐτό, τόν πραγματικό κίνδυνο τορπιλισμοῦ τῆς ΝΕΠ—αὐτό τό γεγονός δείχνει ἀναμφίβολα πώς ὑπόκυψε στήν πίεση τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου.

Ὁ Μπουχάριν προτείνει τήν «ἐξομάλυνση» τῆς ἀγορᾶς καί τό «μανουβράρισμα» μέ τίς τιμές συγκέντρωσης τῶν σιτηρῶν κατά περιφέρειες, δηλαδή τήν αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν. Τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι δέν τόν ἱκανοποιοῦν οἱ σοβιετικές συνθῆκες τῆς ἀγορᾶς, ὅτι θέλει νά βάλει σιγά-σιγά φρένο στό ρυθμιστικό ρόλο τοῦ κράτους στήν ἀγορά καί προτείνει νά κάνουμε παραχωρήσεις στό μικροαστικό στοιχεῖο, πού τορπιλίζει τή ΝΕΠ ἀπ' τά δεξιά.

Ἄς παραδεχτοῦμε γιά μιά στιγμή ὅτι ἀκολουθοῦμε τίς συμβουλές τοῦ Μπουχάριν. Ποιό θά εἶναι τό ἀποτέλεσμα; Ἀνεβάζουμε, τίς τιμές τῶν σιτηρῶν, ἄς ποῦμε, τό φθινόπωρο, στήν ἀρχή τῆς περιόδου τῆς συγκέντρωσης. Μιά ὅμως καί ὑπάρχουν πάντα στήν ἀγορά κάθε λογῆς κερδοσκόποι καί προαγοραστές, πού μποροῦν νά πληρώνουν τρεῖς φορές περισσότερα γιά τά σιτηρά, καί μιά πού δέ μποροῦμε νά παραβγοῦμε μέ τούς κερδοσκόπους, γιατί αὐτοί ἀγοράζουν ὅλο-ὅλο καμιά δεκαριά ἑκατομμύρια πούτια, ἐνῶ ἐμεῖς εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἀγοράζουμε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια πούτια, οἱ κάτοχοι τῶν σιτηρῶν θά ἐξακολουθοῦν παρ' ὅλα αὐτά νά κρατοῦν τά σιτηρά, περιμένοντας τήν παραπέρα αὔξηση τῶν τιμῶν. Συνεπῶς, θά ὑποχρεωθοῦμε νά ἀνεβάσουμε ξανά τήν τιμή τῶν σιτηρῶν τήν ἄνοιξη, τότε ἀκριβῶς πού τό κράτος θ' ἀρχίσει βασικά νάχει ἀνάγκη ἀπό σιτηρά. Τί σημαίνει ὅμως ν' ἀνεβάσουμε τίς τιμές τῶν σιτηρῶν τήν ἄνοιξη; Σημαίνει νά χαντακώσουμε τή φτωχολογιά καί τά οἰκονομικά ἀδύνατα στρώματα τοῦ χωριοῦ, πού τά ἴδια εἶναι ἀναγκασμένα ν' ἀγοράζουν συμπληρωματικά σιτηρά τήν ἄνοιξη, ἐν μέρει γιά σπόρο, ἐν μέρει γιά τήν κατανάλωση, τά ἴδια ἐκεῖνα σιτηρά πού τά εἶχαν πουλήσει τό φθινόπωρο μέ χαμηλότερη τιμή. Θά μπορέσουμε ἄραγε μ' αὐτές τίς ἐμπορικές πράξεις νά πετύχουμε τίποτε τό σοβαρό, θά μπορέσουμε δηλαδή νά συγκεντρώσουμε ἀρκετή ποσότητα σιτηρῶν; Τό πιθανότερο εἶναι πώς δέ θά μπορέσουμε, γιατί πάντα θά βρεθοῦν κερδοσκόποι καί προαγοραστές, πού θά μπορέσουν νά πληρώσουν ξανά γιά τά ἴδια τά σιτηρά δυό καί τρεῖς φορές περισσότερα. Συνεπῶς, πρέπει ἀναγκαστικά νάμαστε ἕτοιμοι νά ἀνεβάσουμε καί πάλι τίς τιμές τῶν σιτηρῶν, προσπαθώντας μάταια νά πλειοδοτήσουμε ἀπέναντι στούς κερδοσκόπους καί τούς προαγοραστές.

Ἀπ' αὐτό ὅμως προκύπτει ὅτι μιά καί θ' ἀκολουθήσουμε τό δρόμο τῆς αὔξησης τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν, θά συνεχίσουμε κατ' ἀνάγκην τόν κατήφορο, χωρίς νά ὑπάρχουν ἐγγυήσεις, πώς θά συγκεντρώσουμε ἀρκετή ποσότητα σιτηρῶν.

Τά πράγματα ὅμως δέ θά σταματήσουν ὥς ἐδῶ.

Πρῶτο, ἀνεβάζοντας τίς τιμές σ υ γ κ έ ν τ ρ ω σ η ς τῶν σιτηρῶν, θά ὑποχρεωθοῦμε κατόπι νά ἀνεβάσουμε καί τίς τιμές τῶν πρώτων ὑλῶν, πού παράγει ἡ ἀγροτική οἰκονομία, γιά νά διατηρήσουμε μιά ὁρισμένη ἀναλογία μέ τίς τιμές τῶν προϊόντων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Δεύτερο, ἀνεβάζοντας τίς τιμές συγκέντρωσης τῶν σιτηρῶν, δέ θά μπορέσουμε νά διατηρήσουμε χαμηλή τήν τιμή λιανικῆς πούλησης τοῦ ψωμιοῦ στίς πόλεις, θά ὑποχρεωθοῦμε, συνεπῶς, νά ἀνεβάσουμε καί τίς τιμές π ο ύ λ η σ η ς τοῦ ψωμιοῦ. Καί ἐπειδή δέν μποροῦμε οὔτε πρέπει νά ζημιώσουμε τούς ἐργάτες, θάμαστε ὑποχρεωμένοι ν' ἀνεβάζουμε μέ ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς τό μεροκάματο. Αὐτό ὅμως δέν μπορεῖ παρά νά προκαλέσει τό ἀνέβασμα τῶν τιμῶν καί τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων, για-

τί σ' ἀντίθετη περίπτωση μπορεῖ νά σημειωθεῖ ἀπορόφηση τῶν χρηματικῶν μέσων τῆς πόλης ἀπ' τό χωριό, ἐνάντια στά συμφέροντα τῆς ἐκβιομηχάνισης.

Τό ἀποτέλεσμα θἆναι ὅτι θά ὑποχρεωθοῦμε νά ἐξισώνουμε τίς τιμές τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων καί τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, ὄχι πάνω στή βάση τῆς μείωσης ἤ τουλάχιστο τῆς σταθεροποίησης τῶν τιμῶν, μά τῆς αὔξησης τῶν τιμῶν, τόσο τῶν σιτηρῶν, ὅσο καί τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων.

Μ' ἄλλα λόγια πρέπει νά προσανατολιζόμαστε γιά ἀνατίμηση τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων καί τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων.

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβουμε, πώς ἕνα τέτιο «μανουβράρισμα» μέ τίς τιμές δέν μπορεῖ παρά νά ἔχει σάν συνέπεια τήν πλέρια ἐκμηδένιση τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς τιμῶν, τήν ἐκμηδένιση τοῦ ρυθμιστικοῦ ρόλου τοῦ κράτους στήν ἀγορά καί τήν ὁλοκληρωτική ἐξαπόλυση τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου.

Ποιόν θά ὠφελήσει αὐτό;

Μονάχα τά εὔπορα στρώματα τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, γιατί τά ἀκριβά βιομηχανικά ἐμπορεύματα καί τά ἀκριβά ἀγροτικά προϊόντα δέν μποροῦν παρά νά γίνουν ἀπρόσιτα τόσο στήν ἐργατική τάξη, ὅσο καί στή φτωχολογιά καί στά οἰκονομικά ἀδύνατα στρώματα τοῦ χωριοῦ. Θά κερδίσουν οἱ κουλάκοι, οἱ εὔποροι, οἱ νέπμαν κι οἱ ἄλλες εὐκατάστατες τάξεις.

Θἆναι κι αὐτή μιά συμμαχία, μά συμμαχία ἰδιόμορφη, συμμαχία μέ τά πλούσια στρώματα τοῦ χωριοῦ καί τῆς πόλης. Οἱ ἐργάτες καί τά οἰκονομικά ἀδύνατα στρώματα τοῦ χωριοῦ θἄχαν τότε ἀπόλυτα δίκιο ἄν μᾶς ρωτοῦσαν: τί ἐξουσία εἴμαστε, ἐργατο-αγροτική ἤ τῶν κουλάκων καί τῶν νέπμαν;

Ρήξη μέ τήν ἐργατική τάξη καί μέ τά οἰκονομικά ἀδύνατα στρώματα τοῦ χωριοῦ, συμμαχία μέ τά πλούσια στρώματα τοῦ χωριοῦ καί τῆς πόλης, νά ποῦ θά ὁδηγοῦσε ἡ μπουχαρινική «ἐξομάλυνση» τῆς ἀγορᾶς καί τό «μανουβράρισμα» μέ τίς τιμές τῶν σιτηρῶν κατά περιφέρειες.

Εἶναι φανερό ὅτι τό κόμμα δέν μπορεῖ νά ἀκολουθήσει τόν ὀλέθριο αὐτό δρόμο.

Ὡς ποιό βαθμό μπέρδεψε ὁ Μπουχάριν ὅλες τίς ἔννοιες γιά τή ΝΕΠ καί πόσο πολύ εἶναι αἰχμάλωτος τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου—φαίνεται, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, κι ἀπ' τήν κάτι παραπάνω ἀπό ἀρνητική στάση πού παίρνει ἀπέναντι στό ζήτημα τῶν νέων μορφῶν κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, ἀνάμεσα στό κράτος καί τήν ἀγροτιά. Διαρηγνύει τά ἱμάτιά του γιατί τό κράτος ἔγινε ὁ προμηθευτής τῆς ἀγροτιᾶς σέ ἐμπορεύματα καί ἡ ἀγροτιά γίνεται ὁ προμηθευτής τοῦ κράτους σέ σιτηρά. Τό θεωρεῖ αὐτό παραβίαση ὅλων τῶν κανόνων τῆς ΝΕΠ, σχεδόν τορπίλισμα τῆς ΝΕΠ. Γιατί—θά ρωτήσει κανείς—γιά ποιό λόγο;

Τί τό κακό μπορεῖ νά ὑπάρχει στό ὅτι τό κράτος, ἡ κρατική βιομηχανία εἶναι ὁ προμηθευτής τῆς ἀγροτιᾶς σέ ἐμπορεύματα χωρίς μεσάζοντες καί ἡ ἀγροτιά ὁ προμηθευτής τῆς βιομηχανίας, τοῦ κράτους σέ σιτηρά ἐπίσης χωρίς μεσάζοντες;

Τί τό κακό μπορεῖ νά ὑπάρχει, ἀπ' τήν ἄποψη τοῦ μαρξισμοῦ καί τῆς μαρξιστικῆς πολιτικῆς, στό ὅτι ἡ ἀγροτιά μετατράπηκε κιόλας σέ προμηθευτή βαμπακιοῦ, ζαχαρότευτλων καί λιναριοῦ γιά τίς ἀνάγκες τῆς κρατικῆς βιομηχανίας, κι ἡ κρατική βιομηχανία σέ προμηθευτή ἐμπορευμάτων τῆς πόλης, σπόρων καί ἐργαλείων παραγωγῆς γι' αὐτούς τούς κλάδους τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας;

Ἡ μέθοδος τῶν συμβολαίων συγκέντρωσης προϊόντων

ἀποτελεῖ ἐδῶ τή βασική μέθοδο γιά τήν καθιέρωση τῶν καινούργιων αὐτῶν μορφῶν κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό. Μά μήπως ἡ μέθοδος τῶν συμβολαίων αὐτῶν ἔρχεται σέ ἀντίφαση μέ τίς ἀπαιτήσεις τῆς ΝΕΠ;

Τί τό κακό μπορεῖ νά ὑπάρχει στό ὅτι ἡ ἀγροτιά γίνεται, χάρη στήν ἴδια μέθοδο τῶν συμβολαίων, ὁ προμηθευτής τοῦ κράτους ὄχι μονάχα σέ βαμπάκι, ζαχαρότευτλα καί λινάρι μά καί σέ σιτηρά;

Γιατί τό ἐμπόριο μέ μικρές παρτίδες, τό λιανικό ἐμπόριο μπορεῖ νά ὀνομάζεται κυκλοφορία ἐμπορευμάτων, ἐνῶ τό ἐμπόριο μέ μεγάλες παρτίδες, πού γίνεται μέ συμβόλαια κλεισμένα ἀπό πρωτήτερα, πού καθορίζουν τίς τιμές καί τήν ποιότητα τοῦ ἐμπορεύματος, δέ μπορεῖ νά θεωρεῖται κυκλοφορία ἐμπορευμάτων;

Μήπως εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι οἱ καινούργιες αὐτές μαζικές μορφές τῆς κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων μέ τή μέθοδο τῶν συμβολαίων ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό γεννήθηκαν ἀκριβῶς πάνω στή βάση τῆς ΝΕΠ καί ὅτι εἶναι γιά τίς ὀργανώσεις μας ἕνα πολύ μεγάλο βῆμα πρός τά μπρός ἀπ' τήν ἄποψη τοῦ δυναμώματος τῆς σχεδιασμένης, σοσιαλιστικῆς διεύθυνσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας;

Ὁ Μπουχάριν ξέμαθε νά καταλαβαίνει αὐτά τά ἁπλά καί εὐκολονόητα πράγματα.

ε) Ο ΛΕΓΟΜΕΝΟΣ «ΦΟΡΟΣ ΥΠΟΤΕΛΕΙΑΣ»

Τό πέμπτο λάθος τοῦ Μπουχάριν (μιλῶ γιά τά κυριότερά του λάθη) εἶναι ἡ ὀπορτουνιστική διαστρέβλωση τῆς κομματικῆς γραμμῆς στό ζήτημα τῆς «ψαλίδας» ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, στό ζήτημα τοῦ λεγόμενου «φόρου ὑποτέλειας».

Γιά ποιό πράγμα γίνεται λόγος στή γνωστή ἀπόφαση τῆς κοινῆς συνεδρίασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καί τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ (Φλεβάρης 1929) πάνω στό ζήτημα τῆς «ψαλίδας»; Γίνεται λόγος γιά τό ὅτι ἐκτός ἀπό τούς συνηθισμένους φόρους, ἄμεσους καί ἔμμεσους πού πληρώνει στό κράτος, ἡ ἀγροτιά καταβάλλει ἀκόμα καί κάποιον ὑπερφόρο μέ τό νά πληρώνει πιό ἀκριβά τά βιομηχανικά ἐμπορεύματα καί νά εἰσπράττει λιγότερα γιά τά ἀγροτικά της προϊόντα.

Εἶναι σωστό ὅτι ὑπάρχει στήν πραγματικότητα αὐτός ὁ ὑπερφόρος, πού τόν πληρώνει ἡ ἀγροτιά; Ναί, εἶναι σωστό. Πῶς τόν λέμε ἀλλιῶς; Τόν λέμε ἀλλιῶς «ψαλίδα», «ἀπορόφηση» ἀπ' τή βιομηχανία χρηματικῶν μέσων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, μέ σκοπό τή γρήγορη ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας μας.

Χρειάζεται ἡ «ἀπορόφηση» αὐτή; Δέν ὑπάρχει διαφωνία ἀνάμεσά μας στό ὅτι ἡ «ἀπορόφηση» αὐτή χρειάζεται σάν προσωρινό μέτρο, ἄν θέλουμε πραγματικά νά διατηρήσουμε τούς γρήγορους ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας. Καί εἴμαστε ὑποχρεωμένοι τή γρήγορη ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας νά τή διατηρήσουμε μέ κάθε θυσία, γιατί χρειάζεται ὄχι μόνο γιά τήν ἴδια τή βιομηχανία, μά πρίν ἀπ' ὅλα γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία, γιά τήν ἀγροτιά, πού σήμερα περισσότερο ἀπό καθετί ἄλλο ἔχει ἀνάγκη ἀπό τρακτέρ, ἀπό ἀγροτικές μηχανές, ἀπό λιπάσματα.

Μποροῦμε ἄραγε νά ἐξαλείψουμε τώρα δά αὐτό τόν ὑπερφόρο; Δυστυχῶς δέν μποροῦμε. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τόν ἐξαλείψουμε μόλις μᾶς δοθεῖ ἡ πρώτη δυνατότητα, στά πιό κοντινά χρόνια. Σήμερα ὅμως δέν μποροῦμε νά τόν ἐξαλείψουμε.

Ἔτσι λοιπόν, ὁ ὑπερφόρος αὐτός, πού εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς «ψαλίδας», ἀποτελεῖ «κάτι σάν φόρο ὑποτέλειας». Ὄχι φόρο ὑποτέλειας, ἀλλά «κάτι σάν φόρο ὑποτέλειας». Εἶναι «κάτι σάν φόρος ὑποτέλειας» γιά τήν καθυστέρησή μας. Ὁ ὑπερφόρος αὐτός χρειάζεται γιά νά προωθήσουμε τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας καί νά βάλουμε τέρμα στήν καθυστέρησή μας.

Μά μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι, παίρνοντας τόν πρόσθετο αὐτό φόρο, ἐκμεταλλευόμαστε ἔτσι τήν ἀγροτιά; Ὄχι, δέ σημαίνει. Ἡ φύση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας δέν ἐπιτρέπει κανενός εἴδους ἐκμετάλλευση τῆς ἀγροτιᾶς ἀπό τό κράτος. Στούς λόγους τῶν συντρόφων μας στήν Ὁλομέλεια τοῦ Ἰούλη[6] εἰπώθηκε ξεκάθαρα, ὅτι στίς συνθῆκες τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος ἀποκλείεται ἡ ἐκμετάλλευση τῆς ἀγροτιᾶς ἀπό τό σοσιαλιστικό κράτος, γιατί ἡ ἀσταμάτητη ἄνοδος τῆς εὐημερίας τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς ἀποτελεῖ νόμο ἀνάπτυξης τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας, πράγμα πού ἀποκλείει κάθε δυνατότητα ἐκμετάλλευσης τῆς ἀγροτιᾶς.

Εἶναι ἀνάλογος μέ τίς δυνάμεις τῆς ἀγροτιᾶς ὁ πρόσθετος αὐτός φόρος; Ναί, εἶναι. Γιατί;

Γιατί, πρῶτο, ἡ εἴσπραξη αὐτοῦ τοῦ πρόσθετου φόρου γίνεται σέ συνθῆκες ἀδιάκοπης καλυτέρευσης τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῆς ἀγροτιᾶς.

Γιατί, δεύτερο, ὁ ἀγρότης ἔχει τό δικό του ἀτομικό νοικοκυριό, πού τά εἰσοδήματά του τοῦ δίνουν τή δυνατότητα νά πληρώνει πρόσθετο φόρο, πράγμα πού δέν μποροῦμε νά τό ποῦμε γιά τόν ἐργάτη, πού δέν ἔχει ἀτομικό νοικοκυριό, καί πού, παρ' ὅλα αὐτά προσφέρει ὅλες τίς δυνάμεις του στό ἔργο τῆς ἐκβιομηχάνισης.

Γιατί, τρίτο, ὁ πρόσθετος φόρος ἐλαττώνεται ἀπό χρόνο σέ χρόνο.

Κάνουμε καλά πού ὀνομάζουμε τόν πρόσθετο αὐτό φόρο «κάτι σάν φόρο ὑποτέλειας»; Οὔτε συζήτηση ὅτι κάνουμε καλά. Μέ τά λόγια αὐτά δίνουμε στούς συντρόφους μας νά καταλάβουν ὅτι αὐτός ὁ πρόσθετος φόρος εἶναι ἀπεχθής καί ἀνεπιθύμητος καί ὅτι εἶναι ἀπαράδεχτη ἡ διατήρησή του γιά ἕνα μεγάλο χρονικό διάστημα. Ὀνομάζοντας ἔτσι τόν πρόσθετο φόρο πού εἰσπράττουμε ἀπό τήν ἀγροτιά, θέλουμε νά ποῦμε ὅτι τόν παίρνουμε ὄχι γιατί τό θέλουμε, μά ἀπό ἀνάγκη, ὅτι ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, πρέπει νά πάρουμε ὅλα τά μέτρα γιά νά ἐξαλείψουμε τόν πρόσθετο αὐτό φόρο μέ τήν πρώτη δυνατότητα πού θά μᾶς παρουσιαστεῖ, ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα.

Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος γιά τήν «ψαλίδα», γιά τήν «ἀπορόφηση», γιά τόν «ὑπερφόρο», γι' αὐτό πού στά ντοκουμέντα πού ἀναφέραμε πιό πάνω χαρακτηρίζεται «κάτι σάν φόρος ὑποτέλειας».

Ὁ Μπουχάριν, ὁ Ρίκοφ κι ὁ Τόμσκι δοκίμασαν νά πιαστοῦν ἀπ' τίς λέξεις «φόρος ὑποτέλειας» κι ἄρχισαν νά κατηγοροῦν τό κόμμα ὅτι ἀκολουθεῖ πολιτική στρατιωτικο-φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἀγροτιᾶς. Μά τώρα, ἀκόμα καί οἱ τυφλοί βλέπουν, ὅτι αὐτό ἦταν μιά ἀνέντιμη προσπάθεια τῶν μπουχαρινικῶν νά συκοφαντήσουν μέ τόν πιό χοντροκομμένο τρόπο τό κόμμα μας. Τώρα, ἀκόμα καί οἱ ἴδιοι εἶναι ἀναγκασμένοι νά ἀναγνωρίσουν σιωπηρά ὅτι ἀπότυχαν παταγώδικα μέ τίς φλυαρίες τους γιά στρατιωτικο-φεουδαρχική ἐκμετάλλευση.

Γιατί, ἕνα ἀπό τά δυό:

Εἴτε οἱ μπουχαρινικοί ἀναγνωρίζουν ὅτι τή στιγμή αὐτή ἡ «ψαλίδα» καί ἡ «ἀπορόφηση» ἀπ' τή βιομηχανία μέσων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας εἶναι κάτι τό ἀναπόφευκτο, καί τότε πρέπει νά παραδεχτοῦν ὅτι οἱ κατηγορίες

τους εἶχαν συκοφαντικό χαρακτήρα καί ὅτι τό κόμμα ἔχει ἀπόλυτα δίκιο.

Εἴτε ἀρνοῦνται ὅτι αὐτή τή στιγμή ἡ «ψαλίδα» καί ἡ «ἀπορόφηση» μέσων εἶναι κάτι τό ἀναπόφευκτο, τότε ὅμως ἄς τό ποῦν ἀνοιχτά γιά νά μπορέσει τό κόμμα νά τούς κατατάξει στήν κατηγορία τῶν ἀντίπαλων τῆς ἐκβιομηχάνισης τῆς χώρας μας.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει θά μποροῦσα ν' ἀναφέρω μιά σειρά λόγους τοῦ Μπουχάριν, τοῦ Ρίκοφ καί τοῦ Τόμσκι, ὅπου παραδέχονται ἀνεπιφύλαχτα ὅτι αὐτή τή στιγμή ἡ «ψαλίδα» εἶναι ἀναπόφευκτη, ὅτι ἡ «ἀπορόφηση» ἀπό τή βιομηχανία μέσων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας εἶναι ἀναπόφευκτη. Μά αὐτό ἀκριβῶς σημαίνει καί ἀναγνώριση τῆς διατύπωσης «κάτι σάν φόρος ὑποτέλειας».

Ἔ λοιπόν, ἐξακολουθοῦν ἀκόμα αὐτή τή στιγμή νά εἶναι ὑπέρ τῆς ἄποψης τῆς «ἀπορόφησης», ὑπέρ τῆς ἄποψης τῆς διατήρησης τῆς «ψαλίδας» ἤ ὄχι; Ἄς τό ποῦν ἀνοιχτά.

Μπουχάριν. Ἡ ἀπορόφηση χρειάζεται, μά ὁ «φόρος ὑποτέλειας» εἶναι ἀποτυχημένη ἔκφραση. (Γέλια σ' ὅλη τήν αἴθουσα).

Στάλιν. Ὥστε, ὅσον ἀφορᾶ τήν οὐσία τοῦ ζητήματος δέν ἔχουμε διαφωνίες, ὥστε, ἡ «ἀπορόφηση» ἀπ' τή βιομηχανία μέσων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, πού τή λέμε «ψαλίδα», πρόσθετο φόρο, «κάτι σάν φόρο ὑποτέλειας» ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο, μά προσωρινό μέσο γιά τήν ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας αὐτή τή στιγμή.

Πολύ ὡραῖα. Τότε τί συμβαίνει λοιπόν; Γιατί ὅλος αὐτός ὁ θόρυβος; Δέν τούς ἀρέσουν οἱ λέξεις «φόρος ὑποτέλειας», ἤ «κάτι σάν φόρος ὑποτέλειας», γιατί νομίζουν ὅτι ἡ ἔκφραση αὐτή δέν μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ στή μαρξιστική φιλολογία;

Ἔ, λοιπόν, ἄς μιλήσουμε τότε γιά τίς λέξεις «φόρος ὑποτέλειας».

Βεβαιώνω, σύντροφοι, ὅτι οἱ λέξεις αὐτές ἔχουν πολιτογραφηθεῖ ἀπό καιρό πιά στή μαρξιστική μας φιλολογία, λχ. στά ἄρθρα τοῦ σ. Λένιν. Αὐτό μπορεῖ νά ἐκπλήξει μερικούς ἀπό κείνους πού δέ διαβάζουν τό Λένιν, μά εἶναι γεγονός, σύντροφοι. Ὁ Μπουχάριν «τσακίστηκε» ἐδῶ γιά νά μᾶς ἀποδείξει, ὅτι ἡ μαρξιστική φιλολογία δέ μπορεῖ τάχα νά ἀνεχτεῖ τίς λέξεις «φόρος ὑποτέλειας». Ἀγανακτεῖ καί ἐκπλήσσεται γιατί ἡ ΚΕ τοῦ κόμματος καί γενικά οἱ μαρξιστές ἐπιτρέπουν στόν ἑαυτό τους τή χρησιμοποίηση τῆς ἔκφρασης «φόρος ὑποτέλειας». Μά τί τό ἐκπληχτικό ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν ἔχει ἀποδειχτεῖ ὅτι οἱ λέξεις αὐτές ἀπό καιρό πιά ἔχουν πολιτογραφηθεῖ στά ἄρθρα ἑνός τέτιου μαρξιστῆ, ὅπως εἶναι ὁ σ. Λένιν; Ἤ ἴσως ὁ Λένιν δέν ἱκανοποιεῖ τίς ἀπαιτήσεις ἑνός μαρξιστῆ ἀπό τήν ἄποψη τοῦ Μπουχάριν; Ἐμπρός λοιπόν, πεῖτε το ἀνοιχτά, ἀγαπητοί σύντροφοι.

Πάρτε λχ., τό ἄρθρο ἑνός τέτιου μαρξιστῆ, ὅπως εἶναι ὁ Λένιν, «Γιά τά „ἀριστερά" παιδιαρίσματα καί γιά τό μικροαστισμό» (Μάης 1918) καί διαβάστε ἐκεῖ τό παρακάτω κομμάτι:

«Ὁ μικροαστός, πού μαζεύει χιλιάρικα, εἶναι ἐχθρός τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ κι αὐτά τά χιλιάρικα ἐπιθυμεῖ νά τά ἀξιοποιεῖ τό δίχως ἄλλο γιά τόν ἑαυτό του, ἐνάντια στή φτωχολογιά, ἐνάντια σέ κάθε γενικό κρατικό ἔλεγχο. Τό ἄθροισμα ὅμως τῶν χιλιάρικων μᾶς δίνει μιά βάση γιά κερδοσκοπία ἀπό πολλά δισεκατομμύρια, πού ὑπονομεύει τή σοσιαλιστική μας ἀνοικοδόμηση. Ἄς δεχτοῦμε ὅτι ἕνας ὁρισμένος ἀριθμός ἀπό ἐργάτες δίνει μέσα σέ μερικές μέρες ἕνα ἄθροισμα ἀπό ἀξίες πού ἐκφράζεται μέ τόν ἀριθμό 1000. Ἄς δεχτοῦμε ἐπίσης ὅτι τά 200 ἀπό τό ποσό αὐτό τά χάνουμε ἀπ' τή μικρή κερδοσκοπία, ἀπ' τίς κάθε λογῆς καταχρήσεις καί τίς „ὑπεκφυγές" τῶν μικροϊδιοκτητῶν ἀπ' τά σοβιετικά

διατάγματα καί τούς σοβιετικούς κανονισμούς. Κάθε συνειδητός ἐργάτης θά πεῖ: ἄν μποροῦσα νά δόσω τά 300 ἀπ' τά 1000 γιά νά δημιουργηθεῖ σέ ἀντάλλαγμα περισσότερη τάξη καί καλύτερη ὀργάνωση, θάδινα πρόθυμα τρακόσια ἀντί διακόσια, γιατί στίς συνθῆκες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας θᾶναι πολύ εὔκολο νά ἐλαττωθεῖ ἀργότερα αὐτός ὁ „φόρος ὑποτέλειας", λχ. ὥς τά ἑκατό ἤ ὥς τά πενήντα, ὅταν θάχει καθιερωθεῖ τάξη καί ὀργάνωση, ὅταν θάχει τσακιστεῖ ὁριστικά πιά ἡ ὑπονόμευση κάθε κρατικοῦ μονοπωλίου ἀπό τούς μικροϊδιοκτῆτες» (τόμ. 22ος, σελ. 515).

Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ξεκάθαρο. Μήπως πρέπει γιά τά παραπάνω νά ἀνακηρυχθεῖ ὁ σ. Λένιν ὀπαδός τῆς πολιτικῆς στρατιωτικο-φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἐργατικῆς τάξης; Δοκιμάστε νά τό κάνετε, ἀγαπητοί σύντροφοι!

Μιά φωνή. Πάντως σχετικά μέ τό μεσαῖο ἀγρότη δέν χρησιμοποιήθηκε ποτέ ἡ ἔννοια «φόρος ὑποτέλειας».

Στάλιν. Μήπως νομίζετε ὅτι ὁ μεσαῖος ἀγρότης βρίσκεται πιό κοντά στό κόμμα ἀπό ὅ,τι ἡ ἐργατική τάξη; Μαρξιστής μιά φορά! Μαρξιστής τοῦ γλυκοῦ νεροῦ. (*Γέλια σ' ὅλη τήν αἴθουσα*). Κι ἄν μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά «φόρο ὑποτέλειας» σχετικά μέ τήν ἐργατική τάξη, πού ἀποτελοῦμε τό κόμμα της, γιατί δέν μποροῦμε νά ποῦμε τό ἴδιο πράγμα σχετικά μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, πού δέν εἶναι παρά μονάχα σύμμαχός μας;

Μερικοί λεπτολόγοι μπορεῖ νά νομίσουν ὅτι οἱ λέξεις «φόρος ὑποτέλειας» στό ἄρθρο «Γιά τά „ἀριστερά" παιδιαρίσματα» ἀποτελοῦν κάποια παραδρομή τοῦ Λένιν, μιά τυχαία παραδρομή. Ὁ ἔλεγχος, ὡστόσο, ἀποδείχνει ὅτι ἡ ὑπόνοια αὐτή τῶν λεπτολόγων ἀνθρώπων δέν ἔχει καμιά βάση. Πάρτε ἕνα ἄλλο ἄρθρο ἤ, καλύτερα, τή μπροσούρα τοῦ σ. Λένιν «Γιά τό φόρο σέ εἶδος» (Ἀπρίλης 1921) καί διαβάστε ἐκεῖ τή σελίδα 324 (τόμ. 26ος, σελ. 324). Θά δεῖτε ὅτι ἡ πιό πάνω περικοπή σχετικά μέ τό

«φόρο ὑποτέλειας», ἐπαναλαμβάνεται σ' αὐτή τή μπροσούρα κατά λέξη ἀπό τό σ. Λένιν. Τέλος πάρτε τό ἄρθρο τοῦ σ. Λένιν «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» (τόμ. 22ος, σελ. 448, Μάρτης—Ἀπρίλης 1918) καί θά δεῖτε ὅτι καί ἐδῶ ὁ Λένιν μιλάει γιά «φόρο ὑποτέλειας (τή φορά αὐτή χωρίς εἰσαγωγικά), πού πληρώνουμε γιά τήν καθυστέρησή μας στό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τοῦ παλλαϊκοῦ ὑπολογισμοῦ καί τοῦ ἐλέγχου ἀπ' τά κάτω».

Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι οἱ *λέξεις* «φόρος ὑποτέλειας» κάθε ἄλλο παρά ἀποτελοῦν τυχαῖο στοιχεῖο στά ἄρθρα τοῦ Λένιν. Τίς *λέξεις* αὐτές ὁ σ. Λένιν τίς χρησιμοποιεῖ γιά νά ὑπογραμμίσει τόν προσωρινό χαρακτήρα τοῦ «φόρου ὑποτέλειας», γιά νά ἀνεβάσει τήν ἐνεργητικότητα τῶν μπολσεβίκων καί νά τήν κατευθύνει πρός τήν κατάργηση, μέ τήν πρώτη εὐκαιρία, αὐτοῦ τοῦ «φόρου ὑποτέλειας», πού ἡ ἐργατική τάξη πληρώνει γιά τήν καθυστέρησή μας, γιά τίς «ἀνεπάρκειές» μας.

Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι ὅσον ἀφορᾶ τήν ἔκφραση «κάτι σάν φόρος ὑποτέλειας» ἔχω ἀρκετά καλή παρέα μαρξιστῶν, ἔχω παρέα τό σ. Λένιν.

Ὁ Μπουχάριν εἶπε ἐδῶ ὅτι οἱ μαρξιστές δέν πρέπει νά ἀνέχονται στά γραφτά τους τήν ἔκφραση «φόρος ὑποτέλειας». Γιά ποιούς ὅμως μαρξιστές μιλάει; Ἄν ἐννοεῖ τέτιους, μέ τό συμπάθειο, μαρξιστές σάν τό Σλεπκόφ, τόν Μαρέτσκι, τόν Πετρόφσκι, τόν Ροζίτ κτλ., πού μοιάζουν περισσότερο μέ φιλελεύθερους, παρά μέ μαρξιστές, τότε εἶναι πέρα γιά πέρα κατανοητή ἡ ἀγανάχτηση τοῦ Μπουχάριν. Ἄν ὅμως ἐννοεῖ πραγματικούς μαρξιστές, λχ., τό σ. Λένιν, τότε πρέπει νά παραδεχτεῖ ὅτι σ' αὐτούς οἱ λέξεις «φόρος ὑποτέλειας» ἔχουν ἀπό καιρό πιά πολιτογραφηθεῖ, ἐνῶ ὁ Μπουχάριν, πού δέν ἔχει πολυγνωριστεῖ μέ τά ἔργα τοῦ Λένιν, πάτησε στήν πήτα.

Μά τό ζήτημα τοῦ «φόρου ὑποτέλειας» δέν τελειώνει μ' αὐτό. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ὁ Μπουχάριν κι οἱ φίλοι του δέν πιάστηκαν τυχαῖα ἀπ' τίς λέξεις «φόρος ὑποτέλειας» καί δέν ἄρχισαν τυχαῖα νά μιλοῦν γιά πολιτική στρατιωτικο-φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἀγροτιᾶς. Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι, ξεσηκώνοντας τό θόρυβο γιά στρατιωτικο-φεουδαρχική ἐκμετάλλευση, ἤθελαν νά ἐκφράσουν τήν ἐξαιρετική τους δυσαρέσκεια γιά τήν πολιτική τοῦ κόμματός μας ἀπέναντι στούς κουλάκους, πού ἐφαρμόζεται ἀπό τίς ὀργανώσεις μας. Δυσαρέσκεια γιά τή λενινιστική πολιτική τοῦ κόμματος στό ζήτημα τῆς καθοδήγησης τῆς ἀγροτιᾶς, δυσαρέσκεια γιά τήν πολιτική μας συγκέντρωσης σιτηρῶν, δυσαρέσκεια γιά τήν πολιτική μας ἀνάπτυξης τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ μέ ὅλα τά μέσα, τέλος ἐπιθυμία «νά ἀπελευθερωθεῖ» ἡ ἀγορά καί νά καθιερωθεῖ πλέρια ἐλευθερία ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου, νά τί ἐκφράζουν οἱ ὀδυρμοί τοῦ Μπουχάριν γιά τήν πολιτική στρατιωτικο-φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἀγροτιᾶς.

Δέ γνωρίζω νά ὑπάρχει στήν ἱστορία τοῦ κόμματός μας ἄλλο παράδειγμα, πού νά ἔχουν κατηγορήσει τό κόμμα γιά πολιτική στρατιωτικο-φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης. Τό ὅπλο αὐτό πού στρέφεται ἐνάντια στό κόμμα δέν τό ἔχουν πάρει ἀπό τό ὁπλοστάσιο τῶν μαρξιστῶν. Ἀπό ποῦ τό ἔχουν πάρει λοιπόν; Ἀπό τό ὁπλοστάσιο τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν καντέτων Μιλιουκόφ. Ὅταν οἱ καντέτοι θέλουν νά βάλουν τήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά νά τσακωθοῦν, λένε συνήθως: ἐσεῖς, κύριοι μπολσεβίκοι, ἀνοικοδομεῖτε τό σοσιαλισμό πάνω στά κόκκαλα τῆς ἀγροτιᾶς. Ξεσηκώνοντας θόρυβο γιά «φόρο ὑποτέλειας», ὁ Μπουχάριν σεγοντάρει τούς κυρίους Μιλιουκόφ, σέρνεται στήν οὐρά τῶν ἐχθρῶν τοῦ λαοῦ.

στ) ΟΙ ΡΥΘΜΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΟΥ

Τέλος, ἔχουμε τό ζήτημα τῶν ρυθμῶν ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας καί τῶν νέων μορφῶν συμμαχίας πόλης καί χωριοῦ. Τό ζήτημα αὐτό εἶναι ἕνα ἀπ' τά σπουδαιότερα ζητήματα τῶν διαφωνιῶν μας. Ἡ σπουδαιότητα αὐτοῦ τοῦ ζητήματος βρίσκεται στό ὅτι σ' αὐτό συγκεντρώνονται ὅλα τά νήματα τῶν **πρακτικῶν** διαφωνιῶν μας πάνω στά ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος.

Τί εἶναι νέες μορφές συμμαχίας, τί σημαίνει αὐτό ἀπ' τήν ἄποψη τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς μας;

Αὐτό σημαίνει, πρίν ἀπ' ὅλα, ὅτι ἐκτός ἀπ' τίς παλιές μορφές συμμαχίας ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, τότε πού ἡ βιομηχανία ἱκανοποιοῦσε κυρίως τίς **ἀτομικές** ἀνάγκες τοῦ ἀγρότη (τσίτι, εἴδη ὑπόδησης, ὑφαντουργικά προϊόντα γενικά κλπ.), μᾶς χρειάζονται καί νέες μορφές συμμαχίας, ὅταν ἡ βιομηχανία θά ἱκανοποιεῖ τίς **παραγωγικές** ἀνάγκες τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ (γεωργικές μηχανές, τραχτέρ, διαλεχτός σπόρος, λιπάσματα κλπ.).

Ἄν προηγούμενα ἱκανοποιούσαμε **κυρίως** τίς ἀτομικές ἀνάγκες τοῦ ἀγρότη καί ἀσχολούμασταν λίγο μέ τίς παραγωγικές ἀνάγκες τοῦ νοικοκυριοῦ του, τώρα, ἐξακολουθώντας νά ἱκανοποιοῦμε τίς ἀτομικές ἀνάγκες τοῦ ἀγρότη, πρέπει νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς προσπάθειες γιά τόν ἐφοδιασμό του μέ γεωργικές μηχανές, τραχτέρ, λιπάσματα, κλπ., πού ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς σέ καινούργια τεχνική βάση.

Ὅσο ἐπρόκειτο γιά τήν **ἀνόρθωση** τῆς ἀγροτικῆς

οἰκονομίας καί τήν ἀξιοποίηση ἀπό τούς ἀγρότες τῶν πρώην τσιφλικάδικων καί κουλάκικων χτημάτων, μπορούσαμε νά ἱκανοποιηθοῦμε μέ τίς παλιές μορφές συμμαχίας. Τώρα ὅμως πού πρόκειται γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, αὐτό δέν ἀρκεῖ πιά. Τώρα πρέπει νά τραβήξουμε πιό πέρα, νά βοηθήσουμε τήν ἀγροτιά νά ἀναδιοργανώσει τήν ἀγροτική παραγωγή στή βάση τῆς νέας τεχνικῆς καί τῆς συλλογικῆς ἐργασίας.

Αὐτό σημαίνει, δεύτερο, ὅτι παράλληλα μέ τόν ἐπανεξοπλισμό τῆς βιομηχανίας μας, πρέπει νά ἀρχίσουμε στά σοβαρά νά ἐπανεξοπλίζουμε καί τήν ἀγροτική οἰκονομία. Ἐπανεξοπλίζουμε, καί ἐν μέρει ἔχουμε ἐπανεξοπλίσει κιόλας τή βιομηχανία μας, στηρίζοντάς την πάνω σέ νέα τεχνική βάση, ἐφοδιάζοντάς την μέ νέες βελτιωμένες μηχανές, μέ νέα τελειοποιημένα στελέχη. Χτίζουμε καινούργια ἐργοστάσια καί φάμπρικες, ἀνασυγκροτοῦμε κι ἐπεχτείνουμε τά παλιά, ἀναπτύσσουμε τή μεταλλουργία, τή χημεία, τήν κατασκευή μηχανῶν. Πάνω σ' αὐτή τή βάση ἀναπτύσσονται οἱ πόλεις, πληθαίνουν τά νέα βιομηχανικά κέντρα, ἐπεχτείνονται τά παλιά. Πάνω σ' αὐτή τή βάση αὐξάνει ἡ ζήτηση προϊόντων διατροφῆς, ἡ ζήτηση πρώτων ὑλῶν γιά τή βιομηχανία. Ἡ ἀγροτική οἰκονομία ὅμως παραμένει μέ τά παλιά ἐργαλεῖα, μέ τίς παλιές μέθοδες καλλιέργειας τῆς γῆς, τίς μέθοδες τῶν παπούδων μας, μέ τήν παλιά, πρωτόγονη καί τώρα πιά ἀκατάλληλη ἤ σχεδόν ἀκατάλληλη τεχνική, μέ τίς παλιές ἀτομικές μορφές διεύθυνσης τοῦ νοικοκυριοῦ καί τῆς ἐργασίας, πού εἶναι χαρακτηριστικές γιά τούς μικρούς ἀγρότες.

Τί μᾶς δείχνει λογουχάρη τό γεγονός, ὅτι πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση εἴχαμε στή χώρα μας περίπου 16 ἑκατομμύρια ἀγροτικά νοικοκυριά, ἐνῶ τώρα δέν ἔχουμε λιγότερα ἀπό 25 ἑκατομμύρια; Τί δείχνει αὐτό, ἄν ὄχι ὅτι

ἡ ἀγροτική οἰκονομία ἀποχτᾶ ὅλο καί πιό σκόρπιο, πιό κομματιαστό χαρακτήρα; Καί τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῶν σκόρπιων μικρῶν νοικοκυριῶν εἶναι ὅτι δέν ἔχουν τή δύναμη νά χρησιμοποιήσουν στό μέτρο πού χρειάζεται τήν τεχνική, τίς μηχανές, τά τραχτέρ, τά δεδομένα τῆς γεωπονικῆς ἐπιστήμης, ὅτι εἶναι μικροεμπορευματικά νοικοκυριά.

Ἀπό δῶ προέρχεται ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ἐμπορεύσιμης παραγωγῆς ἀγροτικῶν προϊόντων.

Ἀπό δῶ προέρχεται ὁ κίνδυνος ρήξης ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί τήν ἀγροτική οἰκονομία.

Ἀπό δῶ προέρχεται ἡ ἀνάγκη νά κεντρίσουμε τήν ἀγροτική οἰκονομία καί νά τήν εὐθυγραμμίσουμε μέ τούς ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας.

Καί γιά νά μήν ὑπάρχει αὐτός ὁ κίνδυνος ρήξης, πρέπει νά ἀρχίσουμε στά σοβαρά νά ἐπανεξοπλίζουμε τήν ἀγροτική οἰκονομία στή βάση τῆς νέας τεχνικῆς. Γιά νά τήν ἐπανεξοπλίσουμε ὅμως πρέπει νά ἑνώνουμε βαθμιαῖα τά κομματιασμένα ἀγροτικά ἀτομικά νοικοκυριά σέ μεγάλα νοικοκυριά, σέ κολχόζ, πρέπει νά στηρίξουμε τήν ἀγροτική οἰκονομία στή βάση τῆς συλλογικῆς ἐργασίας, πρέπει νά μεγαλώνουμε τίς κολεχτίβες, πρέπει νά ἀναπτύσσουμε τά παλιά καί τά νέα σοβχόζ, πρέπει νά ἐφαρμόζουμε συστηματικά σ' ὅλους τούς βασικούς κλάδους τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί σέ μαζική κλίμακα τά συμβόλαια συγκέντρωσης, πρέπει νά ἀναπτύσσουμε τό σύστημα τῶν μηχανοτραχτερικῶν σταθμῶν, πού βοηθοῦν τήν ἀγροτιά νά ἀφομοιώσει τή νέα τεχνική καί νά κολεχτιβοποιήσει τή δουλιά, μέ μιά λέξη πρέπει νά μεταφέρουμε βαθμιαῖα τά μικρά ἀγροτικά ἀτομικά νοικοκυριά στή βάση τῆς μεγάλης συλλογικῆς παραγωγῆς, γιατί μονάχα ἡ μεγάλη πα-

ραγωγή κοινωνικοῦ τύπου εἶναι ἱκανή νά χρησιμοποιήσει στό ἀκέραιο τά δεδομένα τῆς ἐπιστήμης καί τή νέα τεχνική καί νά προωθήσει μέ γιγάντια βήματα τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας.

Αὐτό βέβαια δέ σημαίνει, ὅτι πρέπει νά παραμελήσουμε τό ἀτομικό φτωχομεσαῖο ἀγροτικό νοικοκυριό. Ὄχι, δέ σημαίνει. Τό ἀτομικό φτωχομεσαῖο νοικοκυριό παίζει καί θά παίξει ἀκόμα στό κοντινό μέλλον τόν ἐπικρατέστερο ρόλο στόν ἐφοδιασμό τῆς βιομηχανίας μέ εἴδη ἐπισιτισμοῦ καί μέ πρῶτες ὕλες. Ἀκριβῶς γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά ὑποστηρίξουμε τό ἀτομικό φτωχομεσαῖο νοικοκυριό, πού δέν ἑνώθηκε ἀκόμα σέ κολχόζ.

Αὐτό ὅμως σημαίνει ὅτι τό ἀτομικό ἀγροτικό νοικοκυριό μόνο του δέν ἐπαρκεῖ π ι ά. Αὐτό τό δείχνουν οἱ δυσκολίες μας στή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν. Γι' αὐτό, τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἀτομικοῦ φτωχομεσαίου νοικοκυριοῦ πρέπει νά τή σ υ μ π λ η ρ ώ σ ο υ μ ε μέ τήν ἀνάπτυξη μέ ὅλα τά μέσα τῶν συλλογικῶν μορφῶν οἰκονομίας καί τῶν σοβχόζ.

Γι' αὐτό, πρέπει νά ρίξουμε γέφυρα ἀνάμεσα στό ἀτομικό φτωχομεσαῖο νοικοκυριό καί τίς συλλογικές κοινωνικές μορφές οἰκονομίας, ἐφαρμόζοντας σέ μαζική κλίμακα τά συμβόλαια συγκέντρωσης, δημιουργώντας μηχανοτραχτερικούς σταθμούς, ἀναπτύσσοντας μέ ὅλα τά μέσα τό συνεταιριστικό κίνημα, ἔτσι πού νά διευκολύνουμε τούς ἀγρότες νά μεταφέρουν τό μικρό ἀτομικό νοικοκυριό τους στήν τροχιά τῆς συλλογικῆς ἐργασίας.

Χωρίς αὐτούς τούς ὅρους εἶναι ἀδύνατη μιά σοβαρή ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Χωρίς αὐτούς τούς ὅρους εἶναι ἀδύνατη ἡ λύση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν. Χωρίς αὐτούς τούς ὅρους εἶναι ἀδύνατο νά ἀπαλλαχθοῦν τά οἰκονομικά ἀδύνατα στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς ἀπ' τήν καταστροφή, ἀπ' τήν ἀθλιότητα.

Τέλος, αὐτό σημαίνει ὅτι πρέπει ν' ἀναπτύξουμε μέ ὅλα τά μέσα τή βιομηχανία μας, βασική πηγή τροφοδότησης τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, μέ τήν ἔννοια τῆς ἀνασυγκρότησής της, ὅτι πρέπει ν' ἀναπτύξουμε τή μεταλλουργία, τή χημική βιομηχανία, τήν κατασκευή μηχανῶν, ὅτι πρέπει νά χτίσουμε ἐργοστάσια τραχτέρ, ἐργοστάσια γεωργικῶν μηχανῶν κλπ.

Δέν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποδείξουμε, ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἀναπτύξουμε τά κολχόζ, εἶναι ἀδύνατο νά ἀναπτύξουμε τούς μηχανοτραχτερικούς σταθμούς χωρίς νά τραβήξουμε τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στίς συλλογικές μορφές οἰκονομίας μέσω τῶν μαζικῶν συμβολαίων συγκέντρωσης, χωρίς νά ἐφοδιάσουμε τήν ἀγροτική οἰκονομία μέ σημαντικό ἀριθμό τραχτέρ, γεωργικῶν μηχανῶν κλπ.

Εἶναι ὅμως ἀδύνατο νά ἐφοδιάσουμε τό χωριό μέ μηχανές καί τραχτέρ, χωρίς νά ἀναπτύξουμε μέ ἐντατικούς ρυθμούς τή βιομηχανία μας. Ἀπό δῶ βγαίνει πώς οἱ γοργοί ρυθμοί ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας ἀποτελοῦν τό κλειδί γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στή βάση τοῦ κολεχτιβισμοῦ.

Αὐτό εἶναι τό νόημα καί ἡ σημασία τῶν νέων μορφῶν συμμαχίας.

Ἡ ὁμάδα Μπουχάριν εἶναι ἀναγκασμένη νά παραδεχτεῖ στά λόγια τήν ἀνάγκη τῶν νέων μορφῶν συμμαχίας. Μά αὐτό εἶναι παραδοχή μόνο σ τ ά λ ό γ ι α, πού ἀποβλέπει στό νά πασάρει, κάτω ἀπ' τή σημαία τῆς παραδοχῆς στά λόγια τῶν νέων μορφῶν συμμαχίας, κάτι τό διαμετρικά ἀ ν τ ί θ ε τ ο. Στήν πραγματικότητα ὁ Μπουχάριν εἶναι ἀντίθετος στίς νέες μορφές συμμαχίας. Ἀφετηρία γιά τό Μπουχάριν δέν εἶναι οἱ γοργοί ρυθμοί ἀνά-

πτυξης τῆς βιομηχανίας, σάν μοχλοῦ γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, μά ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ. Ὁ Μπουχάριν θέτει στήν πρώτη γραμμή τήν «ἐξομάλυνση» τῆς ἀγορᾶς καί ζητᾶ νά γίνει δεκτό τό ἐλεύθερο παιχνίδι τῶν τιμῶν στήν ἀγορά τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, νά γίνει δεχτή ἡ πλέρια ἐλευθερία τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου. Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ δυσπιστία του πρός τά κολχόζ, πράγμα πού βρῆκε τήν ἔκφρασή του στό λόγο του στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ Ἰούλη καί στίς θέσεις του πρίν ἀπ' τήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ Ἰούλη. Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ ἀρνητική του στάση ἀπέναντι σ' ὅλα τά ἔκτακτα μέτρα, ὁποιαδήποτε κι ἄν εἶναι, ἐνάντια στούς κουλάκους, κατά τή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν.

Εἶναι γνωστό, ὅτι ὁ Μπουχάριν ἀποφεύγει τά ἔκτακτα μέτρα, ὅπως ὁ διάβολος τό λιβάνι.

Εἶναι γνωστό, ὅτι ὁ Μπουχάριν δέν μπορεῖ ἀκόμα νά καταλάβει, ὅτι μέ τίς σημερινές συνθῆκες ὁ κουλάκος δέν πρόκειται νά παραδόσει θεληματικά κι αὐτόματα ἀρκετή ποσότητα σιτηρῶν.

Αὐτό ἔχει ἀποδειχτεῖ τώρα μέ τή δίχρονη πεῖρα τῆς δουλειᾶς μας στή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν.

Καλά, καί τί θά γίνει, ἄν παρ' ὅλα αὐτά δέ φτάσουν τά ἐμπορεύσιμα σιτηρά; Ὁ Μπουχάριν ἀπαντᾶ: μήν ἀνησυχεῖτε τόν κουλάκο μέ ἔκτακτα μέτρα καί κάντε εἰσαγωγή σιτηρῶν ἀπ' τό ἐξωτερικό. Ἀκόμα τελευταῖα πρότεινε νά εἰσαγάγουμε ἀπ' τό ἐξωτερικό 50 περίπου ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, δηλ. σιτηρά ἀξίας 100 περίπου ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν σέ συνάλλαγμα. Ὅταν ὅμως τό συνάλλαγμα χρειάζεται γιά νά εἰσαγάγουμε τεχνικό ἐξοπλισμό γιά τή βιομηχανία; Ὁ Μπουχάριν ἀπαντᾶ: πρέπει νά προτιμηθεῖ ἡ εἰσαγωγή σιτηρῶν ἀπ' τό ἐξωτερικό, καί νά μείνει,

ὅπως φαίνεται, σέ δεύτερη μοίρα ἡ εἰσαγωγή τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ γιά τή βιομηχανία.

Ἀπ' αὐτό βγαίνει, λοιπόν, ὅτι ἡ βάση γιά τήν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν καί τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας δέν εἶναι οἱ γρήγοροι ρυθμοί ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας, ἀλλά ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ, συμπεριλαβαίνοντας ἐδῶ καί τό κουλάκικο νοικοκυριό, πάνω στή βάση τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς καί τοῦ ἐλεύθερου παιχνιδιοῦ τῶν τιμῶν στήν ἀγορά.

Ἔτσι ἔχουμε νά κάνουμε μέ δυό διαφορετικά σχέδια οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Τό σχέδιο τοῦ κόμματος:

1. Ἐπανεξοπλίζουμε τή βιομηχανία (ἀνασυγκρότηση).

2. Ἀρχίζουμε νά ἐπανεξοπλίζουμε σοβαρά τήν ἀγροτική οἰκονομία (ἀνασυγκρότηση).

3. Γιά τό σκοπό αὐτό χρειάζεται νά ἐπεχτείνουμε τήν ἵδρυση κολχόζ καί σοβχόζ, νά ἐφαρμόσουμε σέ μαζική κλίμακα τά συμβόλαια συγκέντρωσης καί τούς μηχανοτραχτερικούς σταθμούς σά μέσο γιά τή δημιουργία συμμαχίας ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί τήν ἀγροτική οἰκονομία στόν τομέα τῆς παραγωγῆς.

4. Ὅσο γιά τίς δυσκολίες πού συναντᾶμε αὐτή τή στιγμή στή συγκέντρωση σιτηρῶν, εἶναι ἀνάγκη νά παραδεχτοῦμε ὅτι ἐπιτρέπονται τά προσωρινά ἔκτακτα μέτρα, πού ἐνισχύονται ἀπ' τήν κοινωνική ὑποστήριξη τῶν μαζῶν τῶν μεσαίων καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, σάν ἕνα ἀπ' τά μέσα γιά νά τσακίσουμε τήν ἀντίσταση τῶν κουλάκων καί νά πάρουμε ἀπ' αὐτούς τό ἀνώτατο ὅριο πλεονασμάτων σέ σιτηρά, πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά νά τά βγάλουμε πέρα χωρίς εἰσαγωγή σιτηρῶν καί γιά νά δια-

τηρήσουμε τό συνάλλαγμα γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας.

5. Τό ἀτομικό νοικοκυριό τῶν φτωχῶν καί μεσαίων ἀγροτῶν παίζει καί θά παίξει ἀκόμα τόν ἐπικρατέστερο ρόλο στόν ἐφοδιασμό τῆς χώρας μέ εἴδη ἐπισιτισμοῦ καί μέ πρῶτες ὕλες, μά μόνο του δέν ἐπαρκεῖ πιά. Γι' αὐτό ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀτομικοῦ νοικοκυριοῦ τῶν φτωχῶν καί μεσαίων ἀγροτῶν πρέπει νά συμπληρωθεῖ μέ τήν ἀνάπτυξη κολχόζ καί σοβχόζ, μέ τήν ἐφαρμογή σέ μαζική κλίμακα τῶν συμβολαίων συγκέντρωσης, μέ τήν ἐντατική ἀνάπτυξη τῶν μηχανοτραχτερικῶν σταθμῶν, γιά νά διευκολύνουμε τήν ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων ἀπ' τήν ἀγροτική οἰκονομία καί τό βαθμιαῖο πέρασμα τῶν ἀτομικῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν στό δρόμο τῶν μεγάλων συλλογικῶν νοικοκυριῶν, στό δρόμο τῆς συλλογικῆς ἐργασίας.

6. Γιά νά πετύχουμε ὅμως ὅλα αὐτά, εἶναι ἀνάγκη πρίν ἀπ' ὅλα νά ἐντείνουμε τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας, τῆς μεταλλουργίας, τῆς χημικῆς βιομηχανίας, τῆς κατασκευῆς μηχανῶν, τῶν ἐργοστασίων τραχτέρ, τῶν ἐργοστασίων γεωργικῶν μηχανῶν κλπ. Χωρίς αὐτό εἶναι ἀδύνατη ἡ λύση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν, ὅπως εἶναι ἀδύνατη καί ἡ ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Συμπέρασμα: τό κλειδί γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας εἶναι οἱ γοργοί ρυθμοί ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας.

Τό σχέδιο τοῦ Μπουχάριν:

1. «Ἐξομάλυνση» τῆς ἀγορᾶς, παραδοχή τοῦ ἐλεύθερου παιχνιδιοῦ τῶν τιμῶν στήν ἀγορά καί ἀνέβασμα τῶν τιμῶν στά σιτηρά, χωρίς νά παίρνεται ὑπόψη ἄν αὐτό

μπορεῖ νά ὁδηγήσει στήν ἀνατίμηση τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων, τῶν πρώτων ὑλῶν καί τοῦ ψωμιοῦ.

2. Ἀνάπτυξη μέ ὅλα τά μέσα τοῦ ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ παράλληλα μέ μιά ὁρισμένη ἐπιβράδυνση τῶν ρυθμῶν ἀνάπτυξης τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ (θέσεις τοῦ Μπουχάριν τοῦ Ἰούλη, λόγος τοῦ Μπουχάριν στήν Ὁλομέλεια τοῦ Ἰούλη).

3. Ἡ συγκέντρωση σιτηρῶν νά ἀφεθεῖ στή διάθεση τῶν ἀγροτῶν καί νά ἀποκλεισθεῖ πάντα καί κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες ἀκόμα καί μερική ἐφαρμογή ἔκτακτων μέτρων ἐνάντια στούς κουλάκους, κι ἄν ἀκόμα τά μέτρα αὐτά ὑποστηρίζονται ἀπ' τή μεσαία καί τή φτωχή μάζα τῆς ἀγροτιᾶς.

4. Σέ περίπτωση ἔλλειψης σιτηρῶν, εἰσαγωγή σιτηρῶν γιά 100 περίπου ἑκατομμύρια ρούβλια.

5. Κι ἄν ὑπάρχει ἔλλειψη συναλλάγματος γιά νά καλυφθεῖ καί ἡ εἰσαγωγή σιτηρῶν καί ἡ εἰσαγωγή τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ γιά τή βιομηχανία, πρέπει νά περιορισθεῖ ἡ εἰσαγωγή τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ καί συνεπῶς καί οἱ ρυθμοί ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας. Διαφορετικά θάχουμε «βῆμα σημειωτόν» ἤ ἀκόμα καί «ἄμεση ὑποχώρηση» τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Συμπέρασμα: τό κλειδί γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ.

Νά τί τροπή παίρνουν τά πράγματα, σύντροφοι!

Τό σχέδιο τοῦ Μπουχάριν εἶναι σχέδιο ἐπιβράδυνσης τῶν ρυθμῶν ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας καί ὑπονόμευσης τῶν νέων μορφῶν συμμαχίας.

Αὐτές εἶναι οἱ διαφωνίες μας.

Ὁρισμένοι ρωτᾶνε: Μήπως καθυστερήσαμε στήν ἀνά-

νά τά πραγματοποιήσει ὕστερ' ἀπ' τόν ἐρχομό του στήν ἐξουσία. Κανείς δέν μπορεῖ νά κατηγορήσει ἕνα ἀντιπολιτευόμενο κόμμα γιατί δέν πραγματοποιεῖ ἀμέσως τά θεμελιακά του συνθήματα, ἐπειδή ὅλοι καταλαβαίνουν, ὅτι στό τιμόνι τῆς ἐξουσίας δέ βρίσκεται τό ἀντιπολιτευόμενο κόμμα, μά ἄλλα κόμματα.

Τελείως διαφορετικά ἔχουν τά πράγματα μέ ἕνα κόμμα πού κυβερνᾶ, ὅπως εἶναι τό μπολσεβίκικο κόμμα μας. Τά συνθήματα ἑνός τέτιου κόμματος δέν εἶναι ἁπλά συνθήματα ζύμωσης, μά κάτι πολύ περισσότερο, γιατί ἔχουν τήν ἰσχύ πρακτικῆς ἀπόφασης, τήν ἰσχύ νόμου, πού πρέπει ἀμέσως νά ἐφαρμοστεῖ. Τό κόμμα μας δέν μπορεῖ νά ρίξει ἕνα πρακτικό σύνθημα κι ὕστερα ν' ἀναβάλει τήν πραγματοποίησή του. Αὐτό θά σήμαινε ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν. Γιά νά ριχτεῖ ἕνα πρακτικό σύνθημα, ἰδιαίτερα τέτιο σοβαρό σύνθημα, ὅπως εἶναι τό πέρασμα τῶν ἑκατομμυρίων τῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς στό δρόμο τοῦ κολεχτιβισμοῦ, πρέπει νά ὑπάρχουν οἱ ὅροι γιά τήν ἄμεση πραγματοποίησή του, πρέπει, τέλος, νά δημιουργηθοῦν, νά ὀργανωθοῦν αὐτοί οἱ ὅροι. Νά γιατί δέν μᾶς ἀρκεῖ μόνο ἡ πρόβλεψη ἀπό μέρους τῆς κομματικῆς κορυφῆς ὅτι εἶναι ἀπαραίτητα τά κολχόζ καί τά σοβχόζ. Νά γιατί μᾶς χρειάζονται ἀκόμα οἱ ἀναγκαῖοι ὅροι γιά νά πραγματοποιηθοῦν ἄμεσα, γιά νά ἐφαρμοστοῦν στή ζωή τά συνθήματά μας.

Τό κόμμα μας ἦταν ἄραγε ἕτοιμο στή μεγάλη του μάζα νά ἀναπτύξει μέ ὅλα τά μέσα τά κολχόζ καί τά σοβχόζ, λχ. πρίν ἀπό δυό ἤ τρία χρόνια; Ὄχι, δέν ἦταν ἀκόμα ἕτοιμο. Ἡ σοβαρή στροφή τῶν κομματικῶν μαζῶν πρός τίς νέες μορφές συμμαχίας ἄρχισε μονάχα μέ τίς πρῶτες σοβαρές δυσκολίες τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν. Χρειάστηκαν αὐτές οἱ δυσκολίες γιά νά νιώσει τό κόμμα

στή μεγάλη του μάζα ὅλη τήν ἀνάγκη τῆς ἐντατικῆς ἀνάπτυξης τῶν νέων μορφῶν συμμαχίας καί πρίν ἀπ' ὅλα τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ καί νά ὑποστηρίξει ἀποφασιστικά στό ζήτημα αὐτό τήν ΚΕ του. Ὁρίστε ἕνας ὅρος πού νωρίτερα δέν τόν εἴχαμε καί πού σήμερα ὑπάρχει.

Εἴχαμε ἄραγε πρίν ἀπό δυό ἤ τρία χρόνια ἕνα σοβαρό κίνημα τῶν ἑκατομμυρίων τῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς γιά τήν ἵδρυση κολχόζ ἤ σοβχόζ; Ὄχι δέν εἴχαμε. Ὅλοι ξέρουν ὅτι πρίν ἀπό δυό ἤ τρία χρόνια ἡ ἀγροτιά κρατοῦσε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στά σοβχόζ, ἐνῶ τά κολχόζ τά ἔβλεπε περιφρονητικά σάν τελείως ἄχρηστη «κομμούνα». Καί τώρα; Τώρα τά πράγματα εἶναι διαφορετικά. Τώρα ἔχουμε πιά ὁλόκληρα στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς, πού βλέπουν τά σοβχόζ καί τά κολχόζ σάν πηγή βοήθειας τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ μέ σπόρο, μέ βελτιωμένες ράτσες ζώων, μέ μηχανές, μέ τραχτέρ. Τώρα ἀρκεῖ νά δόσεις μηχανές καί τραχτέρ, καί τό ἔργο τῶν κολχόζ θά τραβήξει μπροστά μέ ἐντατικούς ρυθμούς.

Ἀπό ποῦ προῆλθε αὐτή ἡ στροφή μέσα σέ ὁρισμένα, ἀρκετά σημαντικά, στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς; Τί τήν εὐνόησε;

Πρίν ἀπ' ὅλα ἡ ἀνάπτυξη τῶν συνεταιρισμῶν καί τοῦ συνεταιριστικοῦ κινήματος. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι χωρίς μιά γερή ἀνάπτυξη τῶν συνεταιρισμῶν, καί ἰδιαίτερα τῶν ἀγροτικῶν παραγωγικῶν συνεταιρισμῶν, πού προδιάθεσαν τούς ἀγρότες εὐνοϊκά ὑπέρ τῶν κολχόζ, δέ θά εἴχαμε αὐτή τήν τάση πρός τά κολχόζ, πού ἐκδηλώνεται τώρα ἀπό ὁλόκληρα στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς.

Μεγάλο ρόλο ἔπαιξε ἐδῶ καί ἡ ὕπαρξη καλά ὀργανωμένων κολχόζ, πού ἔδοσαν στούς ἀγρότες καλά παραδείγματα γιά τό πῶς μπορεῖ νά βελτιωθεῖ ἡ ἀγροτική οἰ-

κονομία, μέ τήν ένωση τών μικρών άγροτικών νοικοκυριών σέ μεγάλα, σέ κολεχτιβίστικα νοικοκυριά.

Έδώ έπαιξε τό ρόλο της καί ή ύπαρξη καλά όργανωμένων σοβχόζ, πού βοήθησαν τούς άγρότες νά καλυτερέψουν τό νοικοκυριό τους. Άφήνω πιά όρισμένα άλλα γεγονότα, πού είναι πολύ γνωστά σ' όλους σας. Νά, λοιπόν, καί ένας όρος άκόμα πού πρωτήτερα δέν ύπήρχε καί πού τώρα ύπάρχει.

Παρακάτω. Μπορεί άραγε νά ίσχυριστεί κανείς ότι πρίν άπό δυό ή τρία χρόνια είχαμε τή δυνατότητα νά χρηματοδοτήσουμε στά σοβαρά τά κολχόζ καί τά σοβχόζ, διαθέτοντας γιά τό σκοπό αύτό έκατοντάδες έκατομμύρια ρούβλια; Όχι, δέν μπορεί νά τό ίσχυρισθεί. Ξέρετε πολύ καλά, ότι δέν είχαμε πόρους άρκετούς ούτε γιά τήν άνάπτυξη τού έλάχιστου έκείνου όρίου τής βιομηχανίας, πού χωρίς αύτό δέν είναι καθόλου δυνατή όποιαδήποτε έκβιομηχάνιση, χωρίς κάν νά γίνεται λόγος γιά τήν άνασυγκρότηση τής άγροτικής οίκονομίας. Μπορούσαμε άραγε ν' άφαιρέσουμε τά οίκονομικά αύτά μέσα άπ' τή βιομηχανία, πού άποτελεί τή βάση γιά τήν έκβιομηχάνιση τής χώρας καί νά τά μεταβιβάσουμε στά κολχόζ καί στά σοβχόζ; Είναι φανερό, πώς δέν μπορούσαμε. Τώρα όμως; Τώρα διαθέτουμε τά οίκονομικά μέσα γιά τήν άνάπτυξη κολχόζ καί σοβχόζ.

Μπορεί τέλος νά ίσχυριστεί κανείς ότι πρίν άπό δυό ή τρία χρόνια είχαμε κιόλας ίκανή βιομηχανική βάση γιά νά έφοδιάζουμε έντατικά τήν άγροτική οίκονομία μέ μηχανές, μέ τραχτέρ κλπ.; Όχι, δέν μπορεί νά τό ίσχυριστεί. Τότε τό καθήκον ήταν νά δημιουργήσουμε ένα έλάχιστο όριο βιομηχανικής βάσης γιά νά έφοδιάσουμε στό μέλλον τήν άγροτική οίκονομία μέ μηχανές καί τραχτέρ. Γιά τή δημιουργία άκριβώς αύτής τής βάσης ξοδέψαμε τότε τά πενιχρά οίκονομικά μας μέσα. Τώρα όμως: Τώρα έχουμε τή βιομηχανική αύτή βάση γιά τήν άγροτική οίκονομία. Έν πάση περιπτώσει αύτή ή βάση δημιουργείται στή χώρα μας μέ έπιταχυνόμενους ρυθμούς.

Τό συμπέρασμα είναι, ότι οί άναγκαίοι όροι γιά τή μαζική άνάπτυξη τών κολχόζ καί τών σοβχόζ δημιουργήθηκαν στή χώρα μας μόνο τόν τελευταίο καιρό.

Νά πώς έχει τό ζήτημα, σύντροφοι.

Νά γιατί δέν μπορούμε νά λέμε, πώς άργήσαμε στήν άνάπτυξη τών νέων μορφών συμμαχίας.

ζ) Ο ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ ΣΑΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ

Αύτά είναι σέ βασικές γραμμές τά σπουδαιότερα λάθη τού θεωρητικού τής δεξιάς άντιπολίτευσης, τού Μπουχάριν, στά βασικά ζητήματα τής πολιτικής μας.

Λέγεται πώς ό Μπουχάριν είναι ένας άπ' τούς θεωρητικούς τού κόμματός μας. Αύτό, βέβαια, είναι σωστό. Γεγονός όμως είναι ότι δέν είναι σ' όλα έντάξει μέ τή θεωρία. Αύτό φαίνεται καί μόνο άπ' τό γεγονός ότι έκανε ένα σωρό λάθη στά ζητήματα τής κομματικής θεωρίας καί πολιτικής, λάθη πού μόλις τώρα τά έχω χαρακτηρίσει. Είναι άδύνατο νά έμφανίστηκαν τυχαία όλα αύτά τά λάθη, λάθη πάνω στή γραμμή τής Κομμουνιστικής Διεθνούς, λάθη πάνω στά ζητήματα τής ταξικής πάλης, τής όξυνσης τής ταξικής πάλης, τής άγροτιάς, τής ΝΕΠ, τών νέων μορφών συμμαχίας. Όχι, τά λάθη αύτά δέν είναι τυχαία. Αύτά τά λάθη τού Μπουχάριν προήλθαν άπό τήν έσφαλμένη θεωρητική του θέση, άπ' τίς θεωρητικές του έλλείψεις. Ναί, ό Μπουχάριν είναι θεωρητικός, όμως θεωρητικός όχι πέρα γιά πέρα μαρξιστής, θεω-

ρητικός, πού πρέπει πολλά ἀκόμα νά μάθει, γιά νά γίνει μαρξιστής θεωρητικός.

'Επικαλοῦνται τό γνωστό γράμμα τοῦ συντρόφου Λένιν γιά τό Μπουχάριν σάν θεωρητικό. Ἄς τό διαβάσουμε:

«'Από τά νεαρά μέλη τῆς ΚΕ—λέει ὁ Λένιν—θέλω νά πῶ λίγα λόγια γιά τό Μπουχάριν καί τόν Πιατακόφ. Κατά τή γνώμη μου, εἶναι οἱ πιό ἐξέχουσες δυνάμεις (ἀπ' τίς πιό νεαρές δυνάμεις) καί σχετικά μ' αὐτούς θάπρεπε νά ἔχουμε ὑπόψη μας τά παρακάτω: ὁ Μπουχάριν δέν εἶναι μόνο ἕνας πολυτιμότατος καί πολύ μεγάλος θεωρητικός τοῦ κόμματος, μά δικαιολογημένα θεωρεῖται καί ὁ ἀγαπημένος ὅλου τοῦ κόμματος, *οἱ θεωρητικές του ὅμως ἀντιλήψεις μέ πολύ μεγάλες ἐπιφυλάξεις μπορεῖ νά θεωρηθοῦν πέρα γιά πέρα μαρξιστικές, γιατί μέσα του ὑπάρχει κάτι τό σχολαστικό (ποτέ δέ μελέτησε καί, νομίζω, ποτέ δέν κατάλαβε ὁλότελα τή διαλεκτική)*»* (Στενογραφημένα πρακτικά τῆς 'Ολομέλειας τοῦ 'Ιούλη 1926, τεῦχος 4ο, σελ. 66).

Ἔτσι λοιπόν, θεωρητικός χωρίς διαλεκτική. Θεωρητικός σχολαστικός. Θεωρητικός πού οἱ «θεωρητικές του ἀντιλήψεις μέ πολύ μεγάλες ἐπιφυλάξεις μπορεῖ νά θεωρηθοῦν ὅτι εἶναι πέρα γιά πέρα μαρξιστικές». Αὐτός εἶναι ὁ χαρακτηρισμός τῆς θεωρητικῆς φυσιογνωμίας τοῦ Μπουχάριν, ὅπως τόν ἔδοσε ὁ Λένιν.

Τό καταλαβαίνετε καί μόνοι σας, σύντροφοι, ὅτι ἕνας τέτιος θεωρητικός πρέπει πολλά ἀκόμα νά μάθει. Κι ἄν ὁ Μπουχάριν καταλάβαινε, ὅτι δέν εἶναι ἀκόμα ἐντελῶς ὁλοκληρωμένος θεωρητικός, ὅτι χρειάζεται πολλά ἀκόμα νά μάθει, ὅτι εἶναι θεωρητικός πού δέν ἀφομοίωσε ἀκόμα τή διαλεκτική, καί ἡ διαλεχτική εἶναι ἡ ψυχή τοῦ μαρξισμοῦ, ἄν τά καταλάβαινε ὅλα αὐτά, θἆταν πιό σεμνός καί τό κόμμα θά εἶχε μόνο νά κερδίσει ἀπ' αὐτό.

* Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μου. Ι. Στ.

Τό ἀτύχημα ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Μπουχάριν δέν πάσχει ἀπό μετριοφροσύνη. Τό ἀτύχημα εἶναι, ὅτι ὄχι μόνο δέν πάσχει ἀπό μετριοφροσύνη, μά ἔχει καί τήν ἀξίωση ἀκόμα νά διδάξει τό δάσκαλό μας Λένιν πάνω σέ μιά σειρά ζητήματα καί πρίν ἀπ' ὅλα στό ζήτημα τοῦ κράτους. Νά, ποιό εἶναι τό ἀτύχημα τοῦ Μπουχάριν.

Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή ἐπιτρέψτε μου νά ἀναφερθῶ στή γνωστή θεωρητική συζήτηση πού ξέσπασε τό 1916 ἀνάμεσα στό Λένιν καί τό Μπουχάριν σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ κράτους. Αὐτό ἔχει σημασία γιά μᾶς, γιατί θά ἀποκαλύψει τόσο τίς ὑπερβολικές ἀξιώσεις τοῦ Μπουχάριν, πού πάει νά διδάξει τό Λένιν, ὅσο καί τίς ρίζες τῶν θεωρητικῶν ἀδυναμιῶν του σέ τόσο σπουδαῖα ζητήματα, ὅπως εἶναι τό ζήτημα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τῆς ταξικῆς πάλης κτλ.

Ὅπως εἶναι γνωστό, τό 1916 στό περιοδικό «Ἡ Διεθνής τῶν Νέων»[7], δημοσιεύτηκε ἕνα ἄρθρο τοῦ Μπουχάριν μέ τήν ὑπογραφή Nota Bene, πού κατά βάθος στρεφόταν ἐνάντια στό Λένιν. Στό ἄρθρο αὐτό ὁ Μπουχάριν ἔγραφε:

«...Εἶναι ὁλότελα λαθεμένο νά ἀναζητοῦμε τή διαφορά ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές καί τούς ἀναρχικούς στό ὅτι οἱ πρῶτοι εἶναι ὀπαδοί, κι οἱ δεύτεροι ἀντίπαλοι τοῦ κράτους. Στήν πραγματικότητα ἡ διαφορά βρίσκεται στό ὅτι ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία θέλει νά ὀργανώσει τή νέα κοινωνική παραγωγή σάν συγκεντροποιημένη παραγωγή, δηλαδή σάν τήν πιό προοδευμένη παραγωγή ἀπό τεχνική ἄποψη, ἐνῶ ἡ ἀποκεντρωμένη ἀναρχική παραγωγή θά σήμαινε μόνο ἕνα βῆμα πρός τά πίσω, πρός τήν παλιά τεχνική, πρός τήν παλιά μορφή τῶν ἐπιχειρήσεων...».

«...Γιά τή σοσιαλδημοκρατία, πού εἶναι ἤ τουλάχιστο πρέπει νἆναι ἡ διαπαιδαγωγήτρια τῶν μαζῶν, εἶναι ἀπαραίτητο τώρα περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά νά ὑπογραμμιστεῖ ἡ καταρχήν ἐχθρική της στάση ἀπέναντι στό κράτος... Ὁ σημερινός

πόλεμος ἔδειξε πόσο βαθιά εἰσχώρησαν στίς ψυχές τῶν ἐργατῶν οἱ ρίζες τῆς ἰδέας τοῦ κράτους».

Ὁ Λένιν, κριτικάροντας αὐτές τίς ἀντιλήψεις τοῦ Μπουχάριν, γράφει στό γνωστό του ἄρθρο, πού δημοσιεύτηκε τό 1916:

«Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Ὁ ἀρθρογράφος βάζει τό ἐρώτημα, σέ τί διαφέρει ἡ στάση τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν ἀναρχικῶν ἀπέναντι στό κράτος, δέν ἀπαντάει ὅμως σ' αὐτό τό ἐρώτημα ἀλλά σ' ἕνα ἄλλο ἐρώτημα, σέ τί διαφέρει ἡ στάση τους ἀπέναντι στήν οἰκονομική βάση τῆς μελλοντικῆς κοινωνίας. Φυσικά, αὐτό εἶναι ἕνα πολύ σοβαρό καί ἀπαραίτητο ζήτημα. Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ὅτι μποροῦμε νά ξεχνᾶμε τό κυριότερο πού ὑπάρχει στή διαφορά τῆς στάσης τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν ἀναρχικῶν ἀπέναντι στό κράτος. Οἱ σοσιαλιστές εἶναι ὑπέρ τῆς χρησιμοποίησης τοῦ σύγχρονου κράτους καί τῶν θεσμῶν του στόν ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης, καθώς καί ὑπέρ τῆς ἀνάγκης τῆς χρησιμοποίησης τοῦ κράτους σάν ἰδιότυπης μορφῆς γιά τό πέρασμα ἀπ' τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Μιά τέτια μεταβατική μορφή εἶναι ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου πού ἀποτελεῖ ἐπίσης κράτος. Οἱ ἀναρχικοί θέλουν „νά καταργήσουν" τό κράτος, νά τό „ἀνατινάξουν" („sprengen"), ὅπως ἐκφράζεται σ' ἕνα σημεῖο ὁ σ. Nota Bene, ἀποδίνοντας λαθεμένα αὐτή τήν ἄποψη στούς σοσιαλιστές. Οἱ σοσιαλιστές—ὁ ἀρθρογράφος δυστυχῶς παραθέτει πολύ λειψά τά λόγια τοῦ Ἔνγκελς πού ἀφοροῦν τό ζήτημα αὐτό—παραδέχονται τήν „ἀπονέκρωση", τό βαθμιαῖο „σβήσιμο" τοῦ κράτους ὕστερα ἀπ' τήν ἀπαλλοτρίωση τῆς ἀστικῆς τάξης»...

«Γιά „νά ὑπογραμμίσει" τήν „καταρχήν ἐχθρική στάση" ἀπέναντι στό κράτος, πρέπει πραγματικά νά τήν καταλαβαίνει „ὁλοκάθαρα", ἐκεῖνο ὅμως πού λείπει ἀκριβῶς στόν ἀρθρογράφο εἶναι ἡ σαφήνεια. Ὅσον ἀφορᾶ τή φράση γιά τίς „ρίζες τῆς ἰδέας τοῦ κράτους" ἡ φράση αὐτή εἶναι ὁλότελα μπερδεμένη, δέν εἶναι μαρξιστική, δέν εἶναι σοσιαλιστική. Δέ συγκρούστηκε „ἡ ἰδέα τοῦ κράτους" μέ τήν ἄρνηση τῆς ἰδέας τοῦ κράτους, μά ἡ ὀπορτουνιστική πολιτική (δηλαδή ἡ ὀπορτουνιστική, ρεφορμιστική, ἀστική στάση ἀπέναντι στό κράτος) μέ τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατική πολιτική (δηλαδή μέ τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατική στάση ἀπέναντι στό ἀστικό κράτος καί μέ τή χρησιμοποίηση τοῦ κράτους ἐνάντια στήν ἀστική τάξη γιά τήν ἀνατροπή της). Αὐτά εἶναι τελείως, μά τελείως διαφορετικά πράγματα» (τόμ. 19ος, σελ. 296).

Πιστεύω εἶναι ξεκάθαρο γιά τί πράγμα πρόκειται καί σέ τί μισοαναρχική γκάφα ἔπεσε ὁ Μπουχάριν!

Στέν. Ὁ Λένιν δέν εἶχε δέσει τότε ἀκόμα μιά ἀνεπτυγμένη διατύπωση γιά τήν ἀνάγκη τῆς «ἀνατίναξης» τοῦ κράτους. Ὁ Μπουχάριν ἄν καί ἔκανε ἀναρχικά λάθη, πλησίαζε στή διατύπωση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος.

Στάλιν. Ὄχι, τώρα δέν πρόκειται γι' αὐτό, πρόκειται γιά τή στάση ἀπέναντι στό κράτος γενικά, πρόκειται γιά τό ὅτι, σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ Μπουχάριν, ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά κρατάει καταρχήν ἐχθρική στάση ἀπέναντι σέ κάθε κράτος, συμπεριλαβαίνοντας καί τό κράτος τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Στέν. Ὁ Λένιν μιλοῦσε τότε μόνο γιά τή χρησιμοποίηση τοῦ κράτους, χωρίς νά πεῖ τίποτε, στήν κριτική του γιά τό Μπουχάριν, γιά «ἀνατίναξη».

Στάλιν. Κάνετε λάθος: ἡ «ἀνατίναξη» τοῦ κράτους δέν εἶναι μαρξιστική, μά ἀναρχική διατύπωση. Τολμῶ νά σᾶς διαβεβαιώσω, ὅτι ἐδῶ πρόκειται γιά τό ὅτι οἱ ἐργάτες πρέπει, σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ Μπουχάριν (καί τῶν ἀναρχικῶν), νά ὑπογραμμίσουν τήν καταρχήν ἐχθρική στάση τους ἀπέναντι σέ κάθε κράτος, συνεπῶς κι ἀπέναντι στό κράτος τῆς μεταβατικής περιόδου, στό κράτος τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Γιά δοκιμάστε νά ἐξηγήσετε στούς ἐργάτες μας, ὅτι ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά διαποτιστεῖ μέ ἐχθρική ἀπό ἄποψη ἀρχῶν στάση ἀπέναντι στή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου, πού κι αὐτή εἶναι κράτος.

Ἡ θέση τοῦ Μπουχάριν, πού ἔχει ἐκτεθεῖ στό ἄρθρο του στό περιοδικό «Ἡ Διεθνής τῶν Νέων», εἶναι θέση

άρνησης τοῦ κράτους στή μεταβατική περίοδο ἀπ' τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

Τοῦ Μπουχάριν τοῦ διέφυγε ἐδῶ μιά «μικρολεπτομέρεια», καί συγκεκριμένα τοῦ διέφυγε ὁλόκληρη ἡ μεταβατική περίοδος, ὅπου ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα χωρίς τό δικό της τό κράτος, ἄν θέλει πραγματικά νά καταπνίξει τήν ἀστική τάξη καί ν' ἀνοικοδομήσει τό σοσιαλισμό. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο.

Δεύτερο, δέν εἶναι σωστό, ὅτι ὁ σύντροφος Λένιν δέν ἔθιξε τότε στήν κριτική του τή θεωρία τῆς «ἀνατίναξης», τῆς «κατάργησης» τοῦ κράτους γενικά. Ὁ Λένιν ὄχι μόνον ἔθιξε αὐτή τή θεωρία, ὅπως φαίνεται ἀπ' τίς περικοπές πού παράθεσα, μά καί τήν κριτίκαρε σά θεωρία ἀναρχική, καί τῆς ἀντιπαράθεσε τή θεωρία τῆς διαμόρφωσης καί τῆς χρησιμοποίησης ἑνός νέου κράτους, ὕστερα ἀπ' τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης, καί συγκεκριμένα τοῦ κράτους τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Τέλος, δέν πρέπει νά συγχέουμε τήν ἀναρχική θεωρία τῆς «ἀνατίναξης» καί τῆς «κατάργησης» τοῦ κράτους μέ τή μαρξιστική θεωρία τῆς «ἀπονέκρωσης» τοῦ προλεταριακοῦ κράτους ἤ τῆς «συντριβῆς», τῆς «καταστροφῆς» τῆς ἀστικῆς κρατικῆς μηχανῆς. Μερικοί ἔχουν τήν τάση νά συγχέουν τίς δυό αὐτές διαφορετικές ἔννοιες, νομίζοντας πώς ἀποτελοῦν ἔκφραση μιᾶς καί τῆς ἴδιας ἰδέας. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι σωστό. Ὁ Λένιν ξεκινοῦσε ἀκριβῶς ἀπ' τή μαρξιστική θεωρία τῆς «συντριβῆς» τῆς ἀστικῆς κρατικῆς μηχανῆς καί τῆς «ἀπονέκρωσης» τοῦ προλεταριακοῦ κράτους, ὅταν ἔκανε κριτική στήν ἀναρχική θεωρία τῆς «ἀνατίναξης» καί τῆς «κατάργησης» τοῦ κράτους γενικά.

Ἴσως δέ θἆταν περιττό νά παραθέσω ἐδῶ, γιά λόγους μεγαλύτερης σαφήνειας, ἕνα ἀπ' τά χειρόγραφα τοῦ

σ. Λένιν γιά τό κράτος, πού γράφτηκε, καθ' ὅλα τά φαινόμενα, στά τέλη τοῦ 1916 ἤ στίς ἀρχές τοῦ 1917 (πρίν ἀπ' τήν Ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1917). Ἀπ' τό χειρόγραφο αὐτό μπορεῖ εὔκολα νά δεῖ κανείς:

α) ὅτι ὁ Λένιν, κριτικάροντας τά μισοαναρχικά λάθη τοῦ Μπουχάριν στό ζήτημα τοῦ κράτους, ξεκινοῦσε ἀπ' τή μαρξιστική θεωρία τῆς «ἀπονέκρωσης» τοῦ προλεταριακοῦ κράτους καί τῆς «συντριβῆς» τῆς ἀστικῆς κρατικῆς μηχανῆς,

β) ὅτι παρ' ὅλο πού ὁ Μπουχάριν, κατά τήν ἔκφραση τοῦ Λένιν, «εἶναι πιό κοντά στήν ἀλήθεια ἀπ' τόν Καούτσκι», ὡστόσο ὅμως «ἀντί νά ξεσκεπάζει τούς ὀπαδούς τοῦ Καούτσκι, τούς βοηθάει μέ τά λάθη του».

Νά τό κείμενο αὐτοῦ τοῦ χειρόγραφου:

«Ἐξαιρετικά μεγάλη σπουδαιότητα γιά τό ζήτημα τοῦ κράτους ἔχει τό γράμμα τοῦ Ἔνγκελς πρός τό Μπέμπελ τῆς 16—28 τοῦ Μάρτη 1875.

Νά τό κυριότερο μέρος κατά λέξη:

„... Τό ἐλεύθερο λαϊκό κράτος μετατράπηκε σέ ἐλεύθερο κράτος. Μέ τή γραμματική ἔννοια τῶν λέξεων, ἐλεύθερο κράτος εἶναι ἐκεῖνο, ὅπου τό κράτος εἶναι ἐλεύθερο ἀπέναντι στούς πολίτες του, δηλαδή ἕνα κράτος μέ δεσποτική κυβέρνηση. Θά πρεπε νά ἀφεθεῖ κατά μέρος ὅλη αὐτή ἡ φλυαρία γιά τό κράτος, ἰδιαίτερα ὕστερα ἀπ' τήν Κομμούνα, πού δέν ἦταν πιά κράτος στήν κυριολεξία. Ἀρκετά μᾶς τό χτύπησαν κατάμουτρα οἱ ἀναρχικοί αὐτό τό „λαϊκό κράτος", παρ' ὅλο πού τό ἔργο τοῦ Μάρξ ἐνάντια στόν Προυντόν κι ὕστερα τό „Κομμουνιστικό Μανιφέστο" τό λένε κιόλας καθαρά, ὅτι μέ τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ σοσιαλιστικοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος τό κράτος αὐτοδιαλύεται (sich auflöst) κι ἐξαφανίζεται. Μιά καί τό κράτος δέν εἶναι λοιπόν παρά ἕνας προσωρινός θεσμός, πού εἶναι ὑποχρεωμένος νά τόν χρησιμοποιεῖ κανείς στόν ἀγώνα, στήν ἐπανάσταση, γιά νά καταπνίξει μέ τή βία τούς ἀντίπαλούς του, εἶναι καθαρή ἀνοησία νά μιλάει γιά ἐλεύθερο λαϊκό κράτος:

ὅσο τό προλεταριάτο *χρειάζεται* (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τοῦ Ἔνγκελς) ἀκόμα ἕνα κράτος, τό χρειάζεται *ὄχι πρός τό συμφέρον τῆς ἐλευθερίας, ἀλλά τῆς κατάπνιξης τῶν ἀντιπάλων του, καί ἀπό τή στιγμή πού θά μπορεῖ νά μιλάει κανείς γιά ἐλευθερία, τό κράτος θά παύσει σάν τέτιο νά ὑπάρχει*. Γι' αὐτό ἐμεῖς θά προτείναμε νά μπεῖ παντοῦ στή θέση τῆς λέξης *κράτος* (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τοῦ Ἔνγκελς) ἡ λέξη „κοινότητα" (Gemeinwesen) μιά ἐξαίρετη παλιά γερμανική λέξη, πού ἀντιστοιχεῖ στή γαλλική λέξη „κομμούνα"...

Αὐτό ἴσως εἶναι τό πιό ἀξιοσημείωτο κι ἀσφαλῶς τό πιό χτυπητό, μποροῦμε νά ποῦμε, χωρίο „*ἐνάντια* στό κράτος" ἀπ' ὅσα ἔχουν γράψει ὁ Μάρξ κι ὁ Ἔνγκελς.

(1) „Θάπρεπε νά ἀφεθεῖ κατά μέρος ὅλη ἡ φλυαρία γιά τό κράτος".

(2) „Ἡ κομμούνα *δέν* ἦταν πιά κράτος στήν κυριολεξία". (Μά τότε, τί ἦταν; Μεταβατική μορφή ἀπ' τό κράτος στό μή κράτος, αὐτό εἶναι ὁλοφάνερο!).

(3) Οἱ ἀναρχικοί ἀρκετά μᾶς τό „χτύπησαν κατάμουτρα" (in die zähne geworfen, κατά γράμμα: μᾶς τό πέταξαν στά δόντια) αὐτό τό „λαϊκό κράτος" (συνεπῶς ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ντρέπονταν γιά τό φανερό αὐτό λάθος τῶν γερμανῶν φίλων τους. Τό θεωροῦσαν ὅμως, καί ἐννοεῖται εἶχαν κάθε λόγο νά τό θεωροῦν, *λόγω τῶν τότε συνθηκῶν*, λάθος ἀσύγκριτα λιγότερο σοβαρό ἀπ' τό λάθος τῶν ἀναρχικῶν. Αὐτό εἶναι NB!!).

(4) Τό κράτος „ἀποσυντίθεται μόνο του („αὐτοδιαλύεται") (Nota Bene) κι ἐξαφανίζεται"... (σύγκρινέ το μέ τό κατοπινό: „ἀπονεκρώνεται") „μέ τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ σοσιαλιστικοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος"...

(5) Τό κράτος εἶναι ἕνας „προσωρινός θεσμός", πού χρειάζεται „στόν ἀγώνα, στήν ἐπανάσταση"... (χρειάζεται ἐννοεῖται στό *προλεταριάτο*)...

(6) Τό κράτος χρειάζεται *ὄχι γιά τήν ἐλευθερία*, μά γιά τήν *κατάπνιξη* (Niederhaltung δέν εἶναι καθαυτό κατάπνιξη, μά παρεμπόδιση τῆς παλινόρθωσης, διατήρηση σέ ὑποταγή) *τῶν ἀντιπάλων τοῦ προλεταριάτου*.

(7) Ὅταν θά ὑπάρχει ἐλευθερία δέ θά ὑπάρχει καί κράτος.

(8) „Ἐμεῖς" (δηλαδή ὁ Ἔνγκελς κι ὁ *Μάρξ*) θά προτείναμε νά λέμε „*παντοῦ*" (στό πρόγραμμα) ἀντί „κράτος" „κοινότητα" (Gemeinwesen), „κομμούνα"!!!

Ἀπ' αὐτά βλέπει κανείς πόσο χυδαιοποίησαν καί βεβήλωσαν τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς ὄχι μόνο οἱ ὀπορτουνιστές, μά κι ὁ Καούτσκι.

Οἱ ὀπορτουνιστές *δέν* κατάλαβαν οὔτε μιά ἀπ' αὐτές τίς 8 ἰδέες, τίς τόσο πλούσιες σέ περιεχόμενο!!

Πῆραν *μονάχα* τήν πραχτική ἀνάγκη τοῦ παρόντος: νά χρησιμοποιήσουν τόν πολιτικό ἀγώνα, νά χρησιμοποιήσουν τό *σύγχρονο* κράτος γιά τήν ἐκπαίδευση, γιά τή διαπαιδαγώγηση τοῦ προλεταριάτου, γιά τήν „ἀπόσπαση παραχωρήσεων". Αὐτό εἶναι σωστό (ἐνάντια στούς ἀναρχικούς), ὅμως εἶναι μονάχα τό 1/100 τοῦ μαρξισμοῦ, ἄν μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ κανείς ἔτσι ἀριθμητικά.

Ὁ Καούτσκι συγκάλυψε τελείως (ἤ ξέχασε; ἤ δέν κατάλαβε;) στήν προπαγανδιστική του δουλιά καί γενικά στή δουλιά του σάν δημοσιολόγος τά σημεῖα 1, 2, 5, 6, 7, 8, καί τό „Zerbrechen" τοῦ Μάρξ (στήν πολεμική του μέ τόν Παννεκούκ τό 1912 ἤ τό 1913 ὁ Καούτσκι (βλ. παρακάτω, σελ. 45—47) στό ζήτημα αὐτό κατρακύλησε πιά πέρα γιά πέρα στόν ὀπορτουνισμό).

Ἀπ' τούς ἀναρχικούς μᾶς διακρίνει (α) ἡ χρησιμοποίηση τοῦ κράτους *τώρα* καί (β) στή διάρκεια τῆς *ἐπανάστασης* τοῦ προλεταριάτου („διχτατορία τοῦ προλεταριάτου"), σημεῖα πού ἔχουν σπουδαιότατη πραχτική σημασία, αὐτή τή στιγμή. (Αὐτά ἀκριβῶς τά σημεῖα τά *ξέχασε* ὁ Μπουχάριν!).

Ἀπ' τούς ὀπορτουνιστές μᾶς διακρίνουν πιό βαθιές, „πιό αἰώνιες" ἀλήθειες (αα) γιά τόν „προσωρινό" χαρακτήρα τοῦ κράτους, (ββ) γιά τή *ζημιά* πού φέρνει σήμερα „ἡ φλυαρία" γύρω ἀπ' αὐτό, (γγ) γιά τόν ὄχι ὁλωσδιόλου κρατικό χαραχτήρα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, (δδ) γιά τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στό κράτος καί τήν ἐλευθερία, (εε) γιά τήν πιό σωστή ἰδέα (ἔννοια, προγραμματικό ὅρο) τῆς „κοινότητας" ἀντί τοῦ κράτους, (ζζ) γιά τή „συντριβή" (zerbrechen) τῆς γραφειοκρατικο-στρατιωτικῆς μηχανῆς.

Δέν πρέπει ἀκόμα νά ξεχνᾶμε, ὅτι τή *διχτατορία τοῦ προλεταριάτου* τήν ἀρνοῦνται ἀνοιχτά οἱ φανεροί ὀπορτουνιστές τῆς Γερμανίας (Μπερνστάιν, Κόλμπ κλπ) ἐνῶ τό ἐπίσημο πρόγραμμα καί ὁ Καούτσκι τήν ἀρνοῦνται *ἔμμεσα*, ἀποσιωπώντας την στήν καθημερινή ζύμωση καί *ἀνεχόμενοι* τήν ἀποστασία τῶν διαφόρων Κόλμπ καί Σία.

Τοῦ Μπουχάριν τοῦ δηλώθηκε γραφτά τόν Αὔγουστο τοῦ 1916: „ἄφησε νά ὡριμάσουν οἱ ἰδέες σου γιά τό κράτος". Αὐτός ὅμως, χωρίς νά τίς ἀφήσει νά ὡριμάσουν, ξεφύτρωσε στόν τύπο σάν „Nota Bene" καί τό ἔκανε αὐτό μέ τέτιον τρόπο, ὥστε ἀντί νά ξεσκεπάσει τούς ὀπαδούς τοῦ Καούτσκι τούς βοήθησε μέ τά λάθη του!! Κατά βάθος ὅμως ὁ Μπουχάριν βρίσκεται πιό κοντά στήν ἀλήθεια ἀπ' τόν Καούτσκι»[8].

Αὐτή εἶναι ἡ σύντομη ἱστορία τῆς θεωρητικῆς συζήτησης πάνω στό ζήτημα τοῦ κράτους.

Θά νόμιζε κανείς, ὅτι τά πράγματα εἶναι ξεκάθαρα: ὁ Μπουχάριν ἔκανε μισοαναρχικά λάθη, εἶναι καιρός νά τά διορθώσει αὐτά τά λάθη καί νά τραβήξει μπροστά στ' ἀχνάρια τοῦ Λένιν. Ἔτσι ὅμως μποροῦν νά σκέφτονται μονάχα οἱ λενινιστές. Ὁ Μπουχάριν, ὅπως διαπιστώνεται, δέ συμφωνεῖ μ' αὐτά. Ἀντίθετα, ἰσχυρίζεται πώς δέν ἔπεσε αὐτός σέ λάθος, μά ὁ Λένιν, καί πώς δέν εἶναι αὐτός πού ἀκολούθησε ἤ πού πρέπει νά ἀκολουθήσει τ' ἀχνάρια τοῦ Λένιν, μά ἀντίθετα ὁ Λένιν ἀναγκάστηκε ν' ἀκολουθήσει τ' ἀχνάρια τοῦ Μπουχάριν.

Τό θεωρεῖτε ἀπίστευτο, σύντροφοι; Ἔ τότε ἀκοῦστε τή συνέχεια. Ὕστερα ἀπ' αὐτές τίς συζητήσεις πού ἔγιναν τό 1916, ὕστερα ἀπό 9 χρόνια πού στό διάστημά τους ὁ Μπουχάριν σιωποῦσε, ἕνα χρόνο ὕστερα ἀπ' τό θάνατο τοῦ Λένιν, καί συγκεκριμένα τό 1925, ὁ Μπουχάριν δημοσιεύει στή συλλογή «Ἡ ἐπανάσταση τοῦ δικαίου» τό ἄρθρο «Γιά τή θεωρία τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κράτους», πού ἄλλοτε δέν εἶχε γίνει δεχτό γιά δημοσίευση ἀπ' τή σύνταξη τῆς «Συλλογῆς τοῦ Σοσιαλδημοκράτη»[9] (δηλαδή ἀπ' τό Λένιν). Σέ μιά ὑποσημείωση τοῦ ἄρθρου ὁ Μπουχάριν δηλώνει ἀνοιχτά, ὅτι στή συζήτηση αὐτή δέν εἶχε δίκιο ὁ Λένιν, μά αὐτός, ὁ Μπουχάριν. Αὐτό μπορεῖ νά σᾶς φανεῖ ἀπίστευτο, μά εἶναι γεγονός, σύντροφοι.

Ἀκοῦστε τό κείμενο αὐτῆς τῆς ὑποσημείωσης:

«Ὁ Β. Ι. (δηλαδή ὁ Λένιν) ἐπιτέθηκε μ' ἕνα σχόλιο ἐνάντια στό ἄρθρο, πού δημοσίευσα στή „Διεθνή τῶν Νέων". Οἱ ἀναγνῶστες θά δοῦν εὔκολα, πώς στό ἄρθρο αὐτό δέν ἔκανα τό λάθος πού μοῦ ἀπόδιναν, γιατί ἔβλεπα ξεκάθαρα τήν ἀνάγκη τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἀπό τ' ἄλλο μέρος, ἀπ' τό σχόλιο τοῦ Ἰλίτς φαίνεται, πώς αὐτός τότε δέν ἀντιμετώπιζε σωστά τή θέση γιά τήν „ἀνατίναξη" τοῦ κράτους (ἐννοεῖται τοῦ ἀστικοῦ), συγχέοντας τό ζήτημα αὐτό μέ τό ζήτημα τῆς ἀπονέκρωσης τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου*. Ἴσως θἄπρεπε τότε ν' αναπτύξω περισσότερο τό θέμα τῆς διχτατορίας. Ὅμως γιά τή δικαιολόγησή μου μπορῶ νά πῶ, πώς τότε ἦταν τόσο γενική ἡ σοσιαλδημοκρατική ἐξύμνηση τοῦ ἀστικοῦ κράτους, πού ἦταν φυσικό νά συγκεντρώσει κανείς ὅλη τήν προσοχή του στό ζήτημα τῆς ἀνατίναξης αὐτῆς τῆς μηχανῆς.

Ὅταν ἔφτασα ἀπ' τήν Ἀμερική στή Ρωσία καί εἶδα τή Ναντέζντα Κωνσταντίνοβνα (αὐτό ἔγινε στό παράνομο 6ο Συνέδριό μας. Ὁ Β. Ι. κρυβόταν ἐκεῖνο τόν καιρό), τά πρῶτα λόγια της ἦταν: „Ὁ Β. Ι. μέ παρακάλεσε νά σᾶς διαβιβάσω ὅτι στό ζήτημα τοῦ κράτους δέ διαφωνεῖ τώρα μαζί σας". Μελετώντας τό ζήτημα, ὁ Ἰλίτς ἔφτασε στά ἴδια συμπεράσματα*, σχετικά μέ τήν „ἀνατίναξη", ἀνάπτυξε ὅμως τό θέμα αὐτό κι ἀργότερα καί τή διδασκαλία τῆς διχτατορίας σέ τέτιο βαθμό, πού δημιούργησε ὁλόκληρη ἐποχή στήν ἀνάπτυξη τῆς θεωρητικῆς σκέψης πρός αὐτή τήν κατεύθυνση».

Αὐτά γράφει ὁ Μπουχάριν γιά τό Λένιν, ἕνα χρόνο ὕστερα ἀπ' τό θάνατο τοῦ Λένιν.

Νά ἕνα μικρό δεῖγμα τῶν ὑπερτροφικῶν ἀξιώσεων ἑνός θεωρητικοῦ, πού ἔχει πολλά ἀκόμα νά μάθει!

Πολύ πιθανόν, ἡ Ναντέζντα Κωνσταντίνοβνα νάχει πεῖ πραγματικά στό Μπουχάριν αὐτά πού γράφει ἐδῶ ὁ Μπουχάριν. Μά ποιό εἶναι τό συμπέρασμα; Τό συμπέρασμα εἶναι

* Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μου. Ι. Στ.

μόνο ένα, ότι ό Λένιν είχε κάποιους λόγους νά πιστεύει ότι ό Μπουχάριν άπαρνήθηκε, ή ήταν έτοιμος νά άπαρνηθεϊ τά λάθη του. Αυτό, καί τίποτε παραπάνω. Ό Μπουχάριν όμως έβγαλε άλλο συμπέρασμα. Έκρινε μέ τό μυαλό του πώς άπό δώ καί μπρός δημιουργός ή τουλάχιστο έμπνευστής τής μαρξιστικής θεωρίας τοϋ κράτους πρέπει νά θεωρείται όχι ό Λένιν, άλλά αυτός, δηλαδή ό Μπουχάριν.

Ώς τά τώρα θεωρούσαμε καί έξακολουθοϋμε νά θεωρούμε τούς έαυτούς μας λενινιστές. Τώρα όμως διαπιστώνεται, ότι κι ό Λένιν κι έμείς, οί μαθητές του, είμαστε μπουχαρινικοί. Είναι λιγάκι άστεϊο, σύντροφοι. Τί νά γίνει όμως, όταν έχεις νά κάνεις μέ τίς παραφουσκωμένες άξιώσεις τοϋ Μπουχάριν.

Θά μποροϋσε νά νομίσει κανείς, ότι τοϋ Μπουχάριν τοϋ ξέφυγαν τά όσα έγραψε στήν ύποσημείωση τοϋ άρθρου πού άναφέραμε, ότι είπε μιά άνοησία κι ύστερα τήν ξέχασε. Μά αυτό, όπως διαπιστώνεται, δέν είναι σωστό. Ό Μπουχάριν, όπως διαπιστώνεται, μιλοϋσε πολύ σοβαρά. Αυτό φαίνεται καί μόνο άπ' τό γεγονός ότι ή δήλωση τοϋ Μπουχάριν πώς ό Λένιν έκανε λάθη καί πώς ό Μπουχάριν είχε δίκιο, δήλωση πού τήν έκανε στήν πιό πάνω ύποσημείωση, ξαναδημοσιεύτηκε τελευταία, καί συγκεκριμένα τό 1927, δηλαδή δυό χρόνια ύστερα άπ' τήν πρώτη έξοδο τοϋ Μπουχάριν ένάντια στό Λένιν, στή βιογραφική σκιαγραφία τοϋ Μπουχάριν, πού έγραψε ό Μαρέτσκι. Κι ό Μπουχάριν ούτε κάν σκέφτηκε νά διαμαρτυρηθεί γι' αυτό τό... τόλμημα τοϋ Μαρέτσκι. Είναι φανερό, ότι ή έπίθεση τοϋ Μπουχάριν ένάντια στό Λένιν δέ μπορεί νά θεωρηθεί τυχαία.

Έτσι, άπό τά παραπάνω προκύπτει, ότι δίκιο έχει ό Μπουχάριν κι όχι ό Λένιν, ότι έμπνευστής τής μαρξιστικής θεωρίας τοϋ κράτους δέν είναι ό Λένιν, μά ό Μπουχάριν.

Αυτή είναι, σύντροφοι, ή εικόνα τών θεωρητικών διαστρεβλώσεων καί τών θεωρητικών άξιώσεων τοϋ Μπουχάριν.

Κι αυτός ό άνθρωπος έχει τό θράσος, ύστερα άπ' όλα αυτά, νά λέει έδώ στό λόγο του, ότι στό θεωρητικό προσανατολισμό τοϋ κόμματός μας ύπάρχει «κάτι τό σάπιο», ότι στό θεωρητικό προσανατολισμό τοϋ κόμματός μας ύπάρχει παρέκκλιση πρός τόν τροτσκισμό!

Κι αυτά τά λέει ό ίδιος ό Μπουχάριν, πού κάνει (καί έκανε στό παρελθόν) μιά σειρά χοντροειδέστατα θεωρητικά καί πρακτικά λάθη, πού ώς τά τελευταία άκόμα χρημάτισε μαθητής τοϋ Τρότσκι, πού χτές άκόμα έπιδίωκε νά κλείσει συνασπισμό μέ τούς τροτσκιστές ένάντια στούς λενινιστές κι έτρεχε νά τούς βρεί άπ' τήν πόρτα τής ύπηρεσίας!

Δέν είναι γελοίο, σύντροφοι;

η) ΠΕΝΤΑΧΡΟΝΟ Η ΔΙΧΡΟΝΟ ΣΧΕΔΙΟ

Έπιτρέψτε μου τώρα νά περάσω στό λόγο τοϋ Ρίκοφ. Άν ό Μπουχάριν προσπάθησε νά δόσει μιά θεωρητική θεμελίωση τής δεξιάς παρέκκλισης, ό Ρίκοφ προσπαθεί στό λόγο του νά δόσει σ' όλα αυτά μιά βάση πραχτικών προτάσεων, νά μάς τρομάξει μέ «φοβερά καί τρομερά» πράγματα γιά τίς δυσκολίες πού άντιμετωπίζουμε στήν άγροτική οικονομία. Αυτό δέ σημαίνει, πώς ό Ρίκοφ δέν έθιξε τά θεωρητικά ζητήματα. Όχι, τά έθιξε. Μά θίγοντάς τα έκανε τό λιγότερο δυό σοβαρά λάθη.

Στό δικό του σχέδιο άπόφασης γιά τό πεντάχρονο σχέδιο, πού άπορίφθηκε άπ' τήν Έπιτροπή τοϋ Πολιτικοϋ Γραφείου, ό Ρίκοφ λέει, ότι «ή κεντρική ιδέα τοϋ

πεντάχρονου σχεδίου είναι τό ανέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς λαϊκῆς ἐργασίας». Παρ' ὅλο πού ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ἀπόριψε αὐτή τήν ὁλότελα λαθεμένη θέση, ὁ Ρίκοφ τήν ὑπεράσπισε ἐδῶ στό λόγο του.

Εἶναι ἄραγε σωστό ὅτι ἡ κεντρική ἰδέα τοῦ πεντάχρονου σχεδίου στή Σοβιετική χώρα εἶναι τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας; Ὄχι, δέν εἶναι σωστό. Ἐμᾶς δέ μᾶς χρειάζεται κάθε λογῆς ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς λαϊκῆς ἐργασίας. Ἐμᾶς μᾶς χρειάζεται ἕνα ὁρισμένο ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς λαϊκῆς ἐργασίας καί συγκεκριμένα ἕνα τέτιο ἀνέβασμα πού νά ἐξασφαλίζει τή συστηματική ὑπεροχή τοῦ σοσιαλιστικοῦ τομέα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας ἀπέναντι στόν καπιταλιστικό τομέα. Ἕνα πεντάχρονο σχέδιο, πού ξεχνάει τήν κεντρική αὐτή ἰδέα, δέν εἶναι πεντάχρονο σχέδιο, μά πεντάχρονη ἀνοησία.

Κάθε κοινωνία, καί ἡ καπιταλιστική καί ἡ προκαπιταλιστική, ἐνδιαφέρεται γενικά γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας. Ἡ διαφορά τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας ἀπό κάθε ἄλλη κοινωνία βρίσκεται ἀκριβῶς στό ὅτι δέν ἐνδιαφέρεται γιά κάθε λογῆς ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, μά γιά ἕνα τέτιο ἀνέβασμα, πού νά ἐξασφαλίζει τήν ὑπεροχή τῶν σοσιαλιστικῶν μορφῶν οἰκονομίας ἀπέναντι στίς ἄλλες μορφές καί πρίν ἀπ' ὅλα ἀπέναντι στίς καπιταλιστικές μορφές οἰκονομίας, πού νά ἐξασφαλίζει μ' αὐτό τόν τρόπο τήν ὑπερνίκηση καί τήν ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν μορφῶν οἰκονομίας. Ὁ Ρίκοφ ὅμως ξέχασε αὐτή τήν πραγματικά κεντρική ἰδέα τοῦ πεντάχρονου σχεδίου ἀνάπτυξης τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο θεωρητικό του λάθος.

Τό δεύτερο λάθος του εἶναι ὅτι δέν κάνει διάκριση ἤ δέ θέλει νά καταλάβει τή διαφορά πού ὑπάρχει ἀπ' τήν ἄποψη τῆς κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα, λογουχάρη, στό κολχόζ καί σέ κάθε ἀτομικό νοικοκυριό, συμπεριλαβαίνοντας καί τό ἀτομικό καπιταλιστικό νοικοκυριό. Ὁ Ρίκοφ μᾶς διαβεβαιώνει, πώς ἀπ' τήν ἄποψη τῆς κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων στή σιταγορά, ἀπ' τήν ἄποψη τῆς προμήθειας σιτηρῶν, δέ βλέπει νά ὑπάρχει διαφορά ἀνάμεσα στά κολχόζ καί τόν ἰδιώτη κάτοχο σιτηρῶν, καί συνεπῶς τοῦ εἶναι ἀδιάφορο ἄν ἀγοράζουμε σιτηρά ἀπ' τό κολχόζ, ἀπ' τόν ἰδιώτη κάτοχο ἤ ἀπό κάποιον ἀργεντινό ἔμπορο σιτηρῶν. Αὐτό δέν εἶναι καθόλου σωστό. Αὐτό εἶναι ἐπανάληψη τῆς γνωστῆς δήλωσης τοῦ Φρούμκιν, πού κάποτε μᾶς βεβαίωνε, πώς τοῦ εἶναι ἀδιάφορο ἀπό ποῦ κι ἀπό ποιόν θ' ἀγοράσει σιτηρά, ἀπό τόν ἰδιώτη ἤ ἀπ' τό κολχόζ.

Αὐτό εἶναι μιά συγκαλυμμένη μορφή ὑπεράσπισης, ἀποκατάστασης καί δικαίωσης τῶν κουλάκικων μηχανοραφιῶν στή σιταγορά. Τό γεγονός ὅτι αὐτή ἡ ὑπεράσπιση γίνεται ἀπ' τήν ἄποψη τῆς κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων δέν ἀλλάζει τό ζήτημα κι ἡ ὑπεράσπιση παρ' ὅλα αὐτά παραμένει δικαίωση τῶν κουλάκικων μηχανοραφιῶν στή σιταγορά. Ἄν ἀπό τήν ἄποψη τῆς κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων δέν ὑπάρχει διαφορά ἀνάμεσα στίς συλλογικές καί τίς μή συλλογικές μορφές οἰκονομίας, τότε ἀξίζει τάχα τόν κόπο ν' ἀναπτύσσουμε τά κολχόζ, ἀξίζει τάχα νά τούς παρέχουμε διευκολύνσεις, ἀξίζει τάχα νά καταπιανόμαστε μέ τό δύσκολο καθῆκον τῆς ὑπερνίκησης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων στήν ἀγροτική οἰκονομία; Εἶναι ξεκάθαρο, ὅτι ὁ Ρίκοφ πῆρε λαθεμένη θέση. Αὐτό εἶναι τό δεύτερο θεωρητικό του λάθος.

Αὐτά ὅμως ἐν παρόδῳ. Ἄς περάσουμε στά πρακτικά ζητήματα πού ἔθεσε στό λόγο του ὁ Ρίκοφ.

Ὁ Ρίκοφ ἰσχυρίσθηκε ἐδῶ, ὅτι ἐκτός ἀπό τό πεντάχρονο σχέδιο χρειάζεται κι ἕνα ἄλλο, παράλληλο σχέδιο, καί συγκεκριμένα ἕνα δίχρονο σχέδιο ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Τήν πρόταση αὐτή γιά παράλληλο δίχρονο σχέδιο προσπάθησε νά τήν αἰτιολογήσει μέ τίς δυσκολίες τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Εἶπε: Τό πεντάχρονο σχέδιο εἶναι καλό πράγμα, καί τάσσεται ὑπέρ, θἆταν ὅμως ἀκόμα καλύτερα ἄν διατυπώναμε ταυτόχρονα κι ἕνα δίχρονο σχέδιο γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία, σέ ἀντίθετη περίπτωση ἡ ἀγροτική οἰκονομία θά βουλιάξει.

Ἀπό πρώτη ὄψη ἡ πρόταση αὐτή σά νά μήν παρουσιάζει τίποτε τό κακό. Ἄν ὅμως ἐξετάσουμε τό ζήτημα ἀπό πιό κοντά θά δοῦμε ὅτι τό δίχρονο σχέδιο τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἐπινοήθηκε γιά νά ὑπογραμμιστεῖ ὁ μή πραγματικός, ὁ χάρτινος χαρακτήρας τοῦ πεντάχρονου σχεδίου. Μπορούσαμε ἄραγε νά συμφωνήσουμε μ' αὐτό; Ὄχι, δέν μπορούσαμε. Εἴπαμε στό Ρίκοφ: ἄν δέ σᾶς ἱκανοποιεῖ τό πεντάχρονο σχέδιο σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τήν ἀγροτική οἰκονομία, ἄν θεωρεῖτε ἀνεπαρκῆ τά κονδύλια πού διατίθενται μέ βάση τό πεντάχρονο σχέδιο γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τότε πεῖτε ἀνοιχτά ποιές εἶναι οἱ συμπληρωματικές προτάσεις σας, καί ποιές πρόσθετες ἐπενδύσεις θεωρεῖτε ἀναγκαῖες. Εἴμαστε σύμφωνοι νά καταχωρήσουμε στό πεντάχρονο σχέδιο τίς συμπληρωματικές αὐτές ἐπενδύσεις στήν ἀγροτική οἰκονομία. Ἔ, λοιπόν; Ἀποδείχτηκε ὅτι ὁ Ρίκοφ δέν ἔχει καμιά συμπληρωματική πρόταση σχετικά μέ πρόσθετες ἐπενδύσεις στήν ἀγροτική οἰκονομία. Καί προβάλλει τό ἐρώτημα: γιατί χρειάζεται τότε ἕνα παράλληλο δίχρονο σχέδιο γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία;

Τοῦ εἴπαμε σέ συνέχεια: ἐκτός ἀπό τό πεντάχρονο σχέδιο ὑπάρχουν καί τά χρονιάτικα σχέδια πού ἀποτελοῦν

μέρος τοῦ πεντάχρονου. Ἄς καταχωρήσουμε στά χρονιάτικα σχέδια τῶν δυό πρώτων χρόνων τίς συμπληρωματικές συγκεκριμένες προτάσεις πού ἔχετε σχετικά μέ τό ἀνέβασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἄν ἔχετε καθόλου τέτιες προτάσεις. Ἔ, λοιπόν; Ἀποδείχτηκε, ὅτι ὁ Ρίκοφ δέν ἔχει νά προτείνει τέτια συγκεκριμένα σχέδια γιά συμπληρωματικά κονδύλια.

Τότε καταλάβαμε, ὅτι μέ τήν πρότασή του γιά τό δίχρονο σχέδιο ὁ Ρίκοφ δέν ἀπέβλεπε στό ἀνέβασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, μά ἤθελε νά τονίσει τό μή πραγματικό, τό χάρτινο χαρακτήρα τοῦ πεντάχρονου, ἤθελε νά δυσφημήσει τό πεντάχρονο. Γιά τήν «ψυχή», γιά τά μάτια: πεντάχρονο σχέδιο, γιά τήν πράξη, γιά τήν πραχτική δουλιά: δίχρονο σχέδιο. Αὐτή εἶναι ἡ στρατηγική τοῦ Ρίκοφ. Ὁ Ρίκοφ μᾶς παρουσίασε τό δίχρονο σχέδιο γιά νά μπορεῖ ἀργότερα, στήν πορεία τῆς πραχτικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ πεντάχρονου σχεδίου, ν' ἀντιπαραθέσει τό δίχρονο στό πεντάχρονο, νά τροποποιήσει τό πεντάχρονο καί νά τό προσαρμόσει στό δίχρονο σχέδιο, ἐλαττώνοντας καί περικόπτοντας τά κονδύλια πού προορίζονται γιά τή βιομηχανία.

Νά γιά ποιούς λόγους ἀπορίψαμε τήν πρόταση τοῦ Ρίκοφ γιά ἕνα δίχρονο παράλληλο σχέδιο.

θ) ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΣΠΑΡΜΕΝΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ

Ὁ Ρίκοφ φοβέρισε ἐδῶ τό κόμμα, βεβαιώνοντας ὅτι οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις τῆς ΕΣΣΔ ἔχουν τήν τάση νά ἐλαττώνονται συστηματικά. Καί ἔκανε ὑπαινιγμό σέ βάρος τοῦ κόμματος, θέλοντας νά πεῖ, ὅτι γιά τή μείωση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων φταίει ἡ πολιτική τοῦ κόμματος. Δέν εἶπε ἀνοιχτά ὅτι τραβᾶμε γιά κατάπτωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ὅμως ἡ ἐντύπωση ἀπ' τό λόγο του εἶναι ὅτι ἔχουμε μπροστά μας κάτι πού μοιάζει μέ κατάπτωση.

Εἶναι ἄραγε σωστό ὅτι οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις ἔχουν τήν τάση νά περιορίζονται συστηματικά; Ὄχι, δέν εἶναι σωστό. Ὁ Ρίκοφ χρησιμοποίησε ἐδῶ μέσους ὅρους σχετικά μέ τίς σπαρμένες ἐκτάσεις τῆς χώρας. Ἡ μέθοδος ὅμως τῶν μέσων ὅρων, ὅταν δέ διορθώνεται μέ στοιχεῖα κατά περιοχή δέν μπορεῖ νά θεωρεῖται μέθοδος ἐπιστημονική.

Ὁ Ρίκοφ ἴσως νά διάβασε κάποτε τήν «Ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ στή Ρωσία» τοῦ Λένιν. Ἄν τή διάβασε πρέπει νά θυμᾶται, πῶς ὁ Λένιν τά βάζει στό βιβλίο του αὐτό μέ τούς ἀστούς οἰκονομολόγους, πού χρησιμοποιοῦν τή μέθοδο τῶν μέσων ὅρων γιά τήν αὔξηση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων καί ἀγνοοῦν τά στοιχεῖα κατά περιοχή. Τό παράξενο εἶναι ὅτι ὁ Ρίκοφ ἐπαναλαβαίνει τώρα τά λάθη τῶν ἀστῶν οἰκονομολόγων. Ἔ, λοιπόν, ἄν ἐξετάσουμε τήν κίνηση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων κατά περιοχή, δηλαδή, ἄν ἀντικρύσουμε τό ζήτημα ἐπιστημονικά, θά δοῦμε ὅτι σέ μερικές περιοχές οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις αὐξάνουν συστηματικά, σέ ἄλλες μειώνονται κάποτε, σ' ἐξάρτηση κυρίως ἀπό τίς μετεωρολογικές συνθῆκες, ἐνῶ παράλληλα δέν ὑπάρχουν στοιχεῖα πού νά δείχνουν ὅτι ἔχουμε κάπου, ἔστω καί σέ μιά μόνο ἀπ' τίς σοβαρές σιτοπαραγωγικές περιοχές, συστηματική μείωση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων.

Πραγματικά, οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις στίς περιοχές πού ὑπόφεραν ἀπό παγωνιά ἤ ἀπό ξηρασία, ὅπως λογουχάρη σέ μερικές περιοχές τῆς Οὐκρανίας, παρουσιάζουν τόν τελευταῖο καιρό μείωση.

Μιά φωνή. Ὄχι σ' ὅλη τήν Οὐκρανία.

Σλίχτερ. Στήν Οὐκρανία οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις αὐξήθηκαν κατά 2,7%.

Στάλιν. Ἐννοῶ τή ζώνη τῆς οὐκρανικῆς στέπας. Ἀντίθετα σέ ἄλλες περιοχές, λχ. στή Σιβηρία, στήν περιοχή τοῦ Βόλγα, στό Καζαχστάν, στή Μπασκιρία, πού

δέν ὑπόφεραν ἀπό δυσμενεῖς κλιματολογικές συνθῆκες, οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις αὐξάνουν συστηματικά.

Πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι σέ μερικές περιοχές οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις αὐξάνουν συστηματικά, ἐνῶ σέ ἄλλες κάποτε περιορίζονται; Δέν μπορεῖ τέλος πάντων νά ἰσχυρίζεται κανείς ὅτι ἄλλη εἶναι ἡ πολιτική τοῦ κόμματος στήν Οὐκρανία καί ἄλλη στήν Ἀνατολή ἤ στό κέντρο τῆς ΕΣΣΔ. Αὐτό εἶναι δά παραλογισμός, σύντροφοι. Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι οἱ κλιματολογικές συνθῆκες δέν παίζουν στήν προκειμένη περίπτωση μικρό ρόλο.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ κουλάκοι περιορίζουν τίς σπαρμένες ἐκτάσεις, ἀνεξάρτητα ἀπ' τίς κλιματολογικές συνθῆκες. Σ' αὐτό ἴσως «νά φταίει» ἡ πολιτική τοῦ κόμματος, πού συνίσταται στό νά ὑποστηρίζει τίς φτωχομεσαῖες μάζες ἐνάντια στούς κουλάκους. Μά τί βγαίνει ἀπ' αὐτό; Μήπως ἀναλάβαμε ποτέ τήν ὑποχρέωση νά ἀσκήσουμε μιά τέτια πολιτική, πού θά μποροῦσε νά ἱκανοποιεῖ ὅλες τίς κοινωνικές ὁμάδες τοῦ χωριοῦ, μαζί καί τούς κουλάκους; Καί μποροῦμε γενικά νά ἀσκήσουμε μιά τέτια πολιτική, πού νά ἱκανοποιεῖ καί τούς ἐκμεταλλευτές καί τούς ἐκμεταλλευόμενους, ἄν θέλουμε νά ἐφαρμόσουμε μαρξιστική πολιτική; Τί τό ἰδιαίτερο ὑπάρχει, λοιπόν, ἄν μέ τή λενινιστική πολιτική μας, πού ἀποβλέπει στόν περιορισμό καί στήν ὑπερνίκηση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ, οἱ κουλάκοι ἀρχίζουν νά περιορίζουν ἐν μέρει τίς σπαρμένες ἐκτάσεις τους; Μπορεῖ μήπως νά γίνει διαφορετικά;

Ἴσως ἡ πολιτική αὐτή νά μήν εἶναι σωστή, ἄς μᾶς τό ποῦν τότε ἀνοιχτά. Δέν εἶναι παράξενο, ὅτι ἄνθρωποι πού αὐτοαποκαλοῦνται μαρξιστές προσπαθοῦν ἀπ' τήν τρομάρα τους τή μερική μείωση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων ἀπ' τούς κουλάκους νά μᾶς τήν παρουσιάσουν γιά μείω-

ση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων γενικά, καί ξεχνοῦν ὅτι ἐκτός ἀπ' τούς κουλάκους ὑπάρχουν καί φτωχοί καί μεσαῖοι, πού οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις τους ἐπεχτείνονται, ξεχνοῦν ὅτι ὑπάρχουν κολχόζ καί σοβχόζ, πού οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις τους αὐξάνουν μέ ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς.

Τέλος ὁ λόγος τοῦ Ρίκοφ περιέχει καί μιά ἀνακρίβεια σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων. Ὁ Ρίκοφ παραπονέθηκε ἐδῶ, ὅτι κάπου-κάπου, καί συγκεκριμένα στά μέρη μέ τή μεγαλύτερη ἀνάπτυξη τῶν κολχόζ, ἀρχίζει νά περιορίζεται ὁ ἀτομικός τομέας τῶν φτωχῶν καί μεσαίων ἀγροτῶν. Αὐτό εἶναι σωστό. Τί τό ἄσχημο ὅμως ὑπάρχει σ' αὐτό; Καί πῶς μπορεῖ νά γίνει διαφορετικά; Ἄν τά φτωχομεσαῖα νοικοκυριά ἀρχίζουν νά ἐγκαταλείπουν τόν ἀτομικό τομέα καί περνοῦν στή συλλογική οἰκονομία, μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ ἐπέχταση κι ὁ πολλαπλασιασμός τῶν κολχόζ δέν μπορεῖ παρά νά συνεπιφέρει τή μείωση τῶν ἀτομικῶν φτωχομεσαίων καλλιεργειῶν; Καί πῶς θέλετε νά γίνει ἀλλιῶς;

Τώρα τά κολχόζ ἔχουν πάνω ἀπό 2 ἑκατομμύρια ἑκτάρια γῆς. Στό τέλος τοῦ πεντάχρονου τά κολχόζ θά ἔχουν πάνω ἀπό 25 ἑκατομμύρια ἑκτάρια. Σέ βάρος ποιανοῦ ἀναπτύσσεται ὁ τομέας τῶν κολχόζ; Σέ βάρος τοῦ ἀτομικοῦ τομέα τῶν φτωχῶν καί τῶν μεσαίων ἀγροτῶν. Καί πῶς θέλετε νά γίνει ἀλλιῶς; Μέ ποιόν ἄλλο τρόπο θά μεταφέρουμε τά φτωχομεσαῖα ἀτομικά νοικοκυριά στήν τροχιά τῆς συλλογικῆς οἰκονομίας; Μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι ὁ τομέας τῶν κολχόζ θά μεγαλώνει σέ ὁλόκληρη σειρά περιοχές σέ βάρος τοῦ ἀτομικοῦ τομέα;

Εἶναι παράξενο πώς ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού δέ θέλουν νά καταλάβουν τά ἁπλά αὐτά πράγματα.

ι) Η ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΙΤΗΡΩΝ

Γιά τίς δυσκολίες μας στό ζήτημα τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν εἰπώθηκαν ἐδῶ ἕνα σωρό παραμύθια. Ἄφησαν ὅμως νά τούς διαφύγουν τά κύρια σημεῖα τῶν συγκυριακῶν δυσκολιῶν μας πού ἀντιμετωπίζουμε στό ζήτημα τῶν σιτηρῶν.

Ξέχασαν πρίν ἀπ' ὅλα ὅτι ἡ φετεινή συγκομιδή τῆς σίκαλης καί τοῦ σταριοῦ—μιλῶ γιά τή συνολική σοδειά—εἶναι περίπου κατά 500—600 ἑκατομμύρια πούτια μικρότερη ἀπό τήν περσινή. Μποροῦσε αὐτό νά μήν ἔχει ἀντίχτυπο στή συγκέντρωσή μας τῶν σιτηρῶν; Φυσικά, δέν μποροῦσε νά μήν ἔχει ἀντίχτυπο.

Σ' αὐτό φταίει μήπως ἡ πολιτική τῆς ΚΕ; Ὄχι, ἡ πολιτική τῆς ΚΕ δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τό γεγονός αὐτό. Αὐτό ἐξηγεῖται μέ τή σοβαρή σιτοδεία στή ζώνη τῆς οὐκρανικῆς στέπας (παγωνιές καί ξηρασία) καί μέ τή μερική σιτοδεία στό Βόρειο Καύκασο, στήν Κεντρική περιοχή τῆς Μαύρης Γῆς καί στίς βορειοδυτικές περιοχές.

Ἔτσι κυρίως ἐξηγεῖται τό ὅτι τά σιτηρά (σίκαλη καί στάρι) πού εἴχαμε συγκεντρώσει πέρσι τήν 1 τοῦ Ἀπρίλη στήν Οὐκρανία ἀνέρχονταν σέ 200 ἑκατομμύρια πούτια, ἐνῶ φέτος ἀνέρχονται μόνο σέ 26—27 ἑκατομμύρια πούτια.

Ἔτσι ἐπίσης πρέπει νά ἐξηγηθεῖ ἡ πτώση τῆς συγκέντρωσης σταριοῦ καί σίκαλης στήν Κεντρική περιοχή τῆς Μαύρης Γῆς σχεδόν κατά ὀχτώ φορές καί στό Βόρειο Καύκασο κατά 4 φορές.

Στήν Ἀνατολή ἡ συγκέντρωση σιτηρῶν αὐξήθηκε φέτος σέ μερικές περιοχές σχεδόν στό διπλάσιο. Αὐτό ὅμως δέν μποροῦσε νά ἀναπληρώσει καί, φυσικά, δέν ἀναπλήρωσε τό ἔλλειμμα σιτηρῶν πού εἴχαμε στήν Οὐκρανία,

στό Βόρειο Καύκασο καί στήν Κεντρική περιοχή τῆς Μαύρης Γῆς.

Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι, ὅταν ἔχουμε κανονικές σοδιές, ἡ Οὐκρανία καί ὁ Βόρειος Καύκασος συγκεντρώνουν περίπου τό μισό ὅλων τῶν σιτηρῶν πού συγκεντρώνονται στήν ΕΣΣΔ.

Εἶναι παράξενο πῶς αὐτό τό περιστατικό διέφυγε τήν προσοχή τοῦ Ρίκοφ.

Τέλος, ἕνα δεύτερο περιστατικό, πού ἀποτελεῖ τό κύριο σημεῖο τῶν συγκυριακῶν δυσκολιῶν πού ἀντιμετωπίζουμε στή συγκέντρωση σιτηρῶν. Ἐννοῶ τήν ἀντίσταση πού προβάλλουν τά κουλάκικα στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ στήν πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σχετικά μέ τή συγκέντρωση σιτηρῶν. Ὁ Ρίκοφ ἀντιπαρῆλθε αὐτό τό γεγονός. Τό νά ἀντιπαρέρχεται ὅμως κανείς αὐτό τό γεγονός, σημαίνει ὅτι ἀντιπαρέρχεται τό κυριότερο στό ζήτημα τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν. Τί μᾶς δείχνει ἡ πείρα τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν στά δυό τελευταῖα χρόνια; Μᾶς δείχνει ὅτι τά εὐκατάστατα στρώματα τοῦ χωριοῦ, πού ἔχουν στά χέρια του σημαντικά πλεονάσματα σιτηρῶν καί παίζουν σοβαρό ρόλο στή σιταγορά, δέ θέλουν νά μᾶς δόσουν θεληματικά τήν ἀναγκαία ποσότητα σιτηρῶν σέ τιμές πού καθόρισε ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Γιά νά ἐξασφαλίσουμε μέ σιτηρά τίς πόλεις καί τά βιομηχανικά κέντρα, τόν Κόκκινο Στρατό καί τίς περιοχές ὅπου καλλιεργοῦνται βιομηχανικά φυτά, μᾶς χρειάζονται περίπου 500 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά τό χρόνο. Ὅταν ἡ συγκέντρωση συντελεῖται αὐτόματα μποροῦμε καί συγκεντρώνουμε περίπου 300—350 ἑκατομμύρια πούτια. Τά ὑπόλοιπα 150 ἑκατομμύρια πούτια εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τά πάρουμε μέ ὀργανωμένη πίεση πάνω στά κουλάκικα καί τά εὔπορα στρώματα τοῦ χωριοῦ. Νά τί μᾶς δείχνει ἡ πείρα τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν τά τελευταῖα δυό χρόνια.

Τί συνέβηκε στά δυό αὐτά χρόνια, πῶς ἐξηγοῦνται αὐτές οἱ ἀλλαγές, γιατί πρῶτα βοηθοῦσε ἡ αὐτόματη πορεία τῆς συγκέντρωσης ἐνῶ τώρα ἀποδείχτηκε ἀνεπαρκής; Συνέβηκε τό ἑξῆς: στά χρόνια αὐτά ἀναπτύχθηκαν τά κουλάκικα καί τά εὔπορα στοιχεῖα, μιά σειρά χρονιές καλῆς σοδιᾶς δέν πῆγαν γι' αὐτά στά χαμένα, τά στοιχεῖα αὐτά δυνάμωσαν οἰκονομικά, συσσώρευσαν ἕνα μικρό κεφάλαιο καί τώρα μποροῦν νά ἑλίσσονται στήν ἀγορά, κρατώντας τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν ἐν ἀναμονῆ ἀνώτερων τιμῶν καί βγάζοντας στήν ἀγορά ἄλλα ἀγροτικά προϊόντα.

Τά σιτηρά δέν ἐπιτρέπεται νά τά θεωροῦμε ἁπλό ἐμπόρευμα. Τά σιτηρά δέν εἶναι βαμπάκι, πού δέν μπορεῖ νά φαγωθεῖ καί δέν μπορεῖ νά πουληθεῖ στόν καθένα. Σέ διάκριση ἀπ' τό βαμπάκι, τά σιτηρά στίς σημερινές συνθῆκες τῆς χώρας μας εἶναι τέτιο ἐμπόρευμα, πού ὅλοι τό παίρνουν καί πού χωρίς αὐτό δέν μπορεῖς νά ζήσεις. Ὁ κουλάκος τό ἔχει αὐτό ὑπόψη του καί τά κρατᾶ, μολύνοντας μέ τό παράδειγμά του τούς κατόχους σιτηρῶν γενικά. Ὁ κουλάκος ξέρει πώς τά σιτηρά εἶναι τό συνάλλαγμα τῶν συναλλαγμάτων. Ὁ κουλάκος ξέρει πώς τά πλεονάσματα σιτηρῶν δέν εἶναι μόνο μέσο γιά τόν πλουτισμό του, μά καί μέσο γιά τήν ὑποδούλωση τῆς φτωχολογιᾶς. Τά πλεονάσματα σιτηρῶν στά χέρια τοῦ κουλάκου ἀποτελοῦν στίς σημερινές συνθῆκες μέσο γιά τό οἰκονομικό καί πολιτικό δυνάμωμα τῶν κουλάκικων στοιχείων. Γι' αὐτό, παίρνοντας τά πλεονάσματα αὐτά ἀπ' τούς κουλάκους, ὄχι μόνο διευκολύνουμε τόν ἐφοδιασμό τῶν πόλεων καί τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μέ ψωμί, μά καί ὑποσκάπτουμε τή δυνατότητα οἰκονομικοῦ καί πολιτικοῦ δυναμώματος τῶν κουλάκων.

Τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά πάρουμε τά πλεονάσματα αὐτά τῶν σιτηρῶν; Πρέπει πρίν ἀπ' ὅλα νά ἐξαλείψουμε τήν ψυχολογία τῆς αὐτόματης πορείας τῆς συγκέντρωσης σάν ἐπιζήμια κι ἐπικίνδυνη. Πρέπει νά ὀργανώσουμε τή συγκέντρωση σιτηρῶν. Πρέπει νά κινητοποιήσουμε τίς φτωχομεσαῖες μάζες ἐνάντια στούς κουλάκους καί νά ὀργανώσουμε τήν κοινωνική ὑποστήριξη ἀπό μέρους τους στά μέτρα πού παίρνει ἡ Σοβιετική ἐξουσία γιά νά ἐντείνει τή συγκέντρωση σιτηρῶν. Ἡ σημασία τῆς μεθόδου συγκέντρωσης σιτηρῶν, πού ἐφαρμόζεται στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία μέ βάση τήν ἀρχή τῆς αὐτοεπιβάρυνσης, βρίσκεται ἀκριβῶς στό ὅτι μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά κινητοποιοῦμε τά ἐργαζόμενα στρώματα τοῦ χωριοῦ ἐνάντια στούς κουλάκους, μέ ἀντικειμενικό σκοπό τήν ἔνταση τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν. Ἡ πείρα ἔδειξε ὅτι ἡ μέθοδος αὐτή μᾶς δίνει θετικά ἀποτελέσματα. Ἡ πείρα ἔδειξε, ὅτι τά θετικά αὐτά ἀποτελέσματα τά πετυχαίνουμε πρός δυό κατευθύνσεις: πρῶτο, ἀφαιροῦμε τά πλεονάσματα σιτηρῶν τῶν εὐκατάστατων στρωμάτων τοῦ χωριοῦ, διευκολύνοντας ἔτσι τόν ἐφοδιασμό τῆς χώρας, καί δεύτερο, κινητοποιοῦμε στό ἔργο αὐτό τίς φτωχομεσαῖες μάζες ἐνάντια στούς κουλάκους, τίς διαφωτίζουμε πολιτικά καί ὀργανώνουμε ἀπ' αὐτές μιά δική μας ἰσχυρή, πολιτική στρατιά ἀπό πολλά ἑκατομμύρια στό χωριό. Μερικοί σύντροφοι δέν παίρνουν ὑπόψη τους τό τελευταῖο αὐτό γεγονός. Κι ὅμως αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἕνα ἀπ' τά σπουδαιότερα, ἄν ὄχι τό σπουδαιότερο ἀποτέλεσμα τῆς μεθόδου συγκέντρωσης σιτηρῶν πού ἐφαρμόζεται στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἡ μέθοδος αὐτή συνδυάζεται κάπου-κάπου μέ τήν ἐφαρμογή ἔκτακτων μέτρων ἐνάντια στούς κουλάκους, πράγμα πού προκαλεῖ τούς κωμικούς θρήνους

τοῦ Μπουχάριν καί τοῦ Ρίκοφ. Μά τί τό ἄσχημο ὑπάρχει σ' αὐτό; Γιατί νά μήν ἐπιτρέπεται νά ἐφαρμόζονται πότε-πότε, κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες, ἔκτακτα μέτρα ἐνάντια στόν ταξικό μας ἐχθρό, ἐνάντια στούς κουλάκους; Γιατί νά ἐπιτρέπεται νά συλλαμβάνονται κατά ἑκατοντάδες οἱ κερδοσκόποι τῶν πόλεων καί νά ἐξορίζονται στήν περιοχή τοῦ Τουρουχάν, ἐνῶ ἀπ' τούς κουλάκους, πού κερδοσκοποῦν μέ τά σιτηρά καί προσπαθοῦν νά ἀρπάξουν ἀπ' τό λαρύγγι τή Σοβιετική ἐξουσία καί νά ὑποδουλώσουν τή φτωχολογιά, νά μήν ἐπιτρέπεται νά τούς παίρνουμε τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν, χρησιμοποιώντας τόν κοινωνικό ἐξαναγκασμό καί σέ τιμές πού παραδίνουν οἱ φτωχοί καί μεσαῖοι ἀγρότες τά σιτηρά τους στούς ὀργανισμούς μας συγκέντρωσης; Ἀπό ποῦ βγαίνει αὐτό; Μήπως τό κόμμα μας ἐκφράστηκε ποτέ *κατ' ἀρχήν* ἐνάντια στήν ἐφαρμογή ἔκτακτων μέτρων κατά τῶν κερδοσκόπων καί τῶν κουλάκων; Μήπως δέν ἔχουμε νόμο ἐνάντια στούς κερδοσκόπους;

Ὁ Ρίκοφ καί ὁ Μπουχάριν, ἀπ' ὅ,τι φαίνεται, εἶναι *κατ' ἀρχήν* ἀντίθετοι μέ κάθε ἐφαρμογή ἔκτακτων μέτρων κατά τῶν κουλάκων. Αὐτή ὅμως ἡ πολιτική εἶναι ἀστικοφιλελεύθερη κι ὄχι μαρξιστική. Δέν μπορεῖ παρά νά ξέρετε, ὅτι ὁ Λένιν ὕστερα ἀπ' τήν καθιέρωση τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἐκφραζόταν ἀκόμα καί ὑπέρ τῆς ἐπιστροφῆς στήν πολιτική τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς, φυσικά, κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους. Τί εἶναι ὅμως ἡ μερική ἐφαρμογή ἔκτακτων μέτρων ἐνάντια στούς κουλάκους; Δέν εἶναι οὔτε σταγόνα στόν ὠκεανό σέ σύγκριση μέ τήν πολιτική τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς.

Οἱ ὀπαδοί τῆς ὁμάδας Μπουχάριν ἐλπίζουν νά πείσουν τόν ταξικό ἐχθρό ν' ἀπαρνηθεῖ θεληματικά τά συμφέροντά του καί νά μᾶς παραδόσει θεληματικά τά πλεο-

νάσματα τῶν σιτηρῶν του. Ἐλπίζουν ὅτι ὁ κουλάκος, πού ἀναπτύχθηκε, πού κερδοσκοπεῖ, πού ἔχει τή δυνατότητα νά τά βγάζει πέρα βγάζοντας στήν ἀγορά ἄλλα ἀγροτικά προϊόντα, καί πού κρύβει τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν του,—ἐλπίζουν πώς αὐτός ὁ κουλάκος θά μᾶς δώσει τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν του θεληματικά καί στίς τιμές συγκέντρωσής μας. Μά μήπως τρελλάθηκαν; Δέν εἶναι φανερό, ὅτι δέν καταλαβαίνουν τό μηχανισμό τῆς ταξικῆς πάλης, δέν ξέρουν τί εἶναι τάξεις;

Ξέρουν ἄραγε πῶς χλευάζουν οἱ κουλάκοι τά στελέχη μας καί τή Σοβιετική ἐξουσία στίς συνελεύσεις τῶν χωριῶν, πού ὀργανώνονται μέ σκοπό νά ἐνταθεῖ ἡ συγκέντρωση σιτηρῶν; Ξέρουν ἄραγε ὅτι ὑπάρχουν περιπτώσεις σάν κι αὐτήν λχ., πώς, ὅταν ἕνας διαφωτιστής μας στό Καζαχστάν προσπαθοῦσε δυό ὧρες νά πείσει τούς κατόχους σιτηρῶν νά παραδόσουν σιτηρά γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς χώρας, ἕνας κουλάκος σηκώθηκε μέ τήν πίπα στό στόμα καί τοῦ ἀπάντησε: «Γιά χόρεψε παλικάρι μου, καί θά σοῦ δώσω κάνα δυό πούτια σιτηρά».

Φ ω ν έ ς. Καθάρματα!

Σ τ ά λ ι ν. Ἄιντε, πεῖστε αὐτούς τούς ἀνθρώπους.

Ναί, σύντροφοι, ἡ τάξη εἶναι τάξη. Εἶναι μιά ἀλήθεια πού δέν μπορεῖς νά τήν ξεφύγεις. Ἡ μέθοδος πού χρησιμοποιεῖται στά Οὐράλια καί στή Σιβηρία εἶναι καλή ἴσα-ἴσα, γιατί μᾶς ἐπιτρέπει νά ξεσηκώσουμε τά φτωχομεσαῖα στρώματα ἐνάντια στούς κουλάκους, μᾶς ἐπιτρέπει νά τσακίσουμε τήν ἀντίσταση τῶν κουλάκων καί αὐτούς τούς ἀναγκάζει νά παραδίνουν τά πλεονάσματα σιτηρῶν στά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Τώρα ἡ λέξη ποῦναι περισσότερο τῆς μόδας στίς γραμμές τῆς ὁμάδας Μπουχάριν εἶναι ἡ λέξη «ὑπερβολές» στή συγκέντρωση σιτηρῶν. Ἡ λέξη αὐτή δίνει καί

παίρνει σ' αὐτούς, γιατί τούς βοηθάει νά συγκαλύπτουν τήν ὀπορτουνιστική τους γραμμή. Ὅταν θέλουν νά συγκαλύψουν τή γραμμή τους, συνηθίζουν νά λένε: φυσικά, δέν ἔχουμε ἀντίρηση νά ἀσκηθεῖ πίεση στούς κουλάκους, ὅμως εἴμαστε ἐνάντια στίς ὑπερβολές πού γίνονται σ' αὐτό τόν τομέα καί πού θίγουν τό μεσαῖο ἀγρότη. Σέ συνέχεια ἀκολουθοῦν τά παραμύθια γιά τά «φρικτά καί τρομερά πράγματα» πού γίνονται μ' αὐτές τίς ὑπερβολές, διαβάζουν γράμματα «ἀγροτῶν», διαβάζουν πανικόβλητα γράμματα συντρόφων τύπου Μάρκοφ, κι ὕστερα βγάζουν τό συμπέρασμα: πρέπει νά καταργηθεῖ ἡ πολιτική πίεσης ἐνάντια στούς κουλάκους.

Πῶς σᾶς φαίνεται αὐτό: μ ι ά κ α ί ὑπάρχουν ὑπερβολές στήν ἐφαρμογή μιᾶς σωστῆς πολιτικῆς, π ρ έ π ε ι, λέει, ν ά κ α τ α ρ γ η θ ε ῖ ἡ ἴ δ ι α ἡ σ ω σ τ ή π ο λ ι τ ι κ ή. Τέτια εἶναι ἡ συνηθισμένη μέθοδος τῶν ὀπορτουνιστῶν: ἐπειδή ἔγιναν ὑπερβολές στήν ἐφαρμογή μιᾶς σωστῆς γραμμῆς, νά καταργηθεῖ αὐτή ἡ γραμμή, καί ν' ἀντικατασταθεῖ μέ μιά ὀπορτουνιστική γραμμή. Στήν περίπτωση αὐτή οἱ ὀπαδοί τῆς ὁμάδας Μπουχάριν ἀποσιωποῦν μέ ἐπιμέλεια τό γεγονός, ὅτι ὑπάρχουν κι ἄλλου εἴδους ὑπερβολές, πιό ἐπικίνδυνες καί πιό ἐπιζήμιες, καί συγκεκριμένα οἱ ὑπερβολές πρός τήν πλευρά τῆς σύμφυσης μέ τούς κουλάκους, πρός τήν πλευρά τῆς προσαρμογῆς στά εὔπορα στρώματα τοῦ χωριοῦ, πρός τήν πλευρά τῆς ἀντικατάστασης τῆς ἐπαναστατικῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος μέ τήν ὀπορτουνιστική πολιτική τῶν φορέων τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης.

Φυσικά, ὅλοι εἴμαστε ἐνάντια σ' αὐτές τίς ὑπερβολές. Ὅλοι εἴμαστε ἀντίθετοι στό νά θιγοῦν οἱ μεσαῖοι ἀγρότες μέ τά χτυπήματα, πού κατευθύνονται ἐνάντια στούς κουλάκους. Αὐτό εἶναι ξεκάθαρο καί σ' αὐτό δέν

μπορεῖ νά ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία. Εἴμαστε ὅμως ἀποφασιστικά ἀντίθετοι, χάρη στίς φλυαρίες γιά ὑπερβολές πού μέ τόσο ζῆλο διαδίδει ἡ ὁμάδα Μπουχάριν, νά καταργήσουμε τήν ἐπαναστατική πολιτική τοῦ κόμματός μας καί νά τήν ἀντικαταστήσουμε μέ τήν ὁπορτουνιστική πολιτική τῆς ὁμάδας Μπουχάριν. Ὄχι, τό κόλπο τους αὐτό δέ θά περάσει.

Ἀναφέρετέ μας ἔστω κι ἕνα πολιτικό μέτρο τοῦ κόμματος, πού στήν ἐφαρμογή του νά μήν ἔγινε ἡ μιά ἤ ἡ ἄλλη ὑπερβολή. Ἀπό δῶ βγαίνει ὅτι πρέπει νά παλαίβουμε ἐνάντια στίς ὑπερβολές. Μποροῦμε ὅμως γι' αὐτό τό λόγο νά διαβάλλουμε τήν ἴδια τή γραμμή, πού εἶναι ἡ μοναδικά σωστή γραμμή;

Ἄς πάρουμε λχ. τό μέτρο τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ 7ωρου. Δέ χωράει καμιά ἀμφιβολία, ὅτι τό μέτρο αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό ἐπαναστατικά μέτρα, πού ἐφαρμόζει τελευταῖα τό κόμμα μας. Ποιός δέν ξέρει ὅτι αὐτό τό μέτρο, πού στήν οὐσία του εἶναι βαθιά ἐπαναστατικό, συνοδεύεται κάθε τόσο ἀπό μιά σειρά ὑπερβολές, κάποτε μάλιστα τίς πιό ἀποκρουστικές; Μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι πρέπει νά καταργήσουμε τήν πολιτική τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ 7ωρου;

Καταλαβαίνουν ἄραγε οἱ ὀπαδοί τῆς μπουχαρινικῆς ἀντιπολίτευσης σέ τί γκάφα πέφτουν, ποντάροντας στίς ὑπερβολές πού γίνονται κατά τή συγκέντρωση σιτηρῶν;

ια) ΤΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΣΙΤΗΡΩΝ

Τέλος, λίγα λόγια γιά τίς εἰσαγωγές σιτηρῶν καί τά συναλλαγματικά ἀποθέματα. Ἔχω πεῖ πιό πάνω, ὅτι ὁ Ρίκοφ κι οἱ πιό κοντινοί του φίλοι ἔβαλαν πολλές φορές ζήτημα εἰσαγωγῆς σιτηρῶν ἀπό τό ἐξωτερικό. Στίς ἀρχές ὁ Ρίκοφ ἔλεγε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά εἰσαχθοῦν 80—100

περίπου ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά. Αὐτά ἀντιστοιχοῦν μέ 200 περίπου ἑκατομμύρια ρούβλια συνάλλαγμα. Μετά ἔβαλε ζήτημα νά εἰσαγάγουμε 50 ἑκατομμύρια πούτια, πού ἀντιστοιχοῦν μέ 100 ἑκατομμύρια ρούβλια συνάλλαγμα. Ἐμεῖς ἀπορίψαμε τίς προτάσεις αὐτές κι ἀποφασίσαμε, ὅτι εἶναι καλύτερα νά πιέσουμε τόν κουλάκο καί νά τοῦ ἀποσπάσουμε τά πλεονάσματά του σιτηρῶν, πού δέν εἶναι καί λίγα, παρά νά ξοδέψουμε τό συνάλλαγμα πού βάλαμε στήν πάντα γιά νά εἰσαγάγουμε τεχνικό ἐξοπλισμό γιά τή βιομηχανία μας.

Τώρα ὁ Ρίκοφ ἀλλάζει μέτωπο. Τώρα ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ καπιταλιστές μᾶς δίνουν σιτηρά μέ πίστωση καί ὅτι ἐμεῖς δέ θέλουμε τάχα νά τά πάρουμε. Εἶπε ὅτι ἀπ' τά χέρια του πέρασαν κάμποσα τηλεγραφήματα ἀπ' τά ὁποῖα φαίνεται ὅτι οἱ καπιταλιστές θέλουν νά μᾶς δόσουν σιτηρά μέ πίστωση. Καί παρουσίασε τά πράγματα σά νά ὑπάρχουν ἀνάμεσά μας ἄνθρωποι, πού δέ θέλουν νά πάρουν σιτηρά μέ πίστωση, εἴτε ἀπό ἰδιοτροπία, εἴτε ἀπό κάποια ἄλλη ἀκατανόητη αἰτία.

Ὅλα αὐτά εἶναι ἀνοησίες, σύντροφοι. Θᾶταν γελοῖο νά νομίσει κανείς, ὅτι οἱ καπιταλιστές τῆς Δύσης ἄρχισαν ξαφνικά νά μᾶς λυποῦνται κι ἐπιθυμοῦν νά μᾶς δόσουν σχεδόν δωρεάν ἤ μέ μακροπρόθεσμη πίστωση μερικές δεκάδες ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά. Αὐτά εἶναι ἀνοησίες, σύντροφοι.

Τί συμβαίνει λοιπόν; Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἐδῶ καί μισό χρόνο διάφορες καπιταλιστικές ὁμάδες μᾶς βολιδοσκοποῦν, βολιδοσκοποῦν τίς οἰκονομικές μας δυνατότητες, τό ἀξιόχρεό μας, τήν οἰκονομική ἀντοχή μας. Ἀπευθύνονται στούς ἐμπορικούς μας ἀντιπροσώπους στό Παρίσι, στήν Τσεχοσλοβακία, στήν Ἀμερική, στήν Ἀργεντινή καί ὑπόσχονται νά μᾶς πουλήσουν σιτηρά μέ τήν πιό βραχυ-

πρόθεσμη πίστωση, τριῶν περίπου ἤ τό πολύ-πολύ ἔξι μηνῶν. Κεῖνο πού θέλουν νά πετύχουν δέν εἶναι τόσο νά μᾶς πουλήσουν σιτηρά μέ πίστωση, ὅσο νά μάθουν, ἄν πραγματικά εἶναι δύσκολη ἡ θέση μας, ἄν πραγματικά ἐξαντλήθηκαν οἱ οἰκονομικές μας δυνατότητες, ἄν στεκόμαστε γερά ἀπ' τήν ἄποψη τῶν οἰκονομικῶν μας ἤ ἄν θά τσιμπήσουμε τό δόλωμα πού μᾶς ρίχνουν.

Αὐτή τή στιγμή στόν καπιταλιστικό κόσμο γίνονται μεγάλες συζητήσεις γιά τίς οἰκονομικές μας δυνατότητες. Μερικοί λένε ὅτι ἔχουμε χρεωκοπήσει κιόλας καί ὅτι ἡ πτώση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι ζήτημα μηνῶν, ἄν ὄχι ἑβδομάδων. Ἄλλοι λένε ὅτι αὐτό δέν εἶναι σωστό, ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία στέκεται γερά, ὅτι ἔχει οἰκονομικές δυνατότητες κι ὅτι τά σιτηρά της τῆς φτάνουν.

Σήμερα τό καθῆκον μας εἶναι νά δείξουμε τήν ἀναγκαία σταθερότητα καί αὐτοκυριαρχία, νά μήν παρασυρόμαστε ἀπό ψεύτικες ὑποσχέσεις γιά χορήγηση σιτηρῶν μέ πίστωση καί νά δείξουμε στόν καπιταλιστικό κόσμο, ὅτι μποροῦμε νά τά βγάλουμε πέρα χωρίς εἰσαγωγή σιτηρῶν. Αὐτή δέν εἶναι μόνο ἡ δική μου γνώμη. Εἶναι ἡ γνώμη τῆς πλειοψηφίας τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

Γι' αὐτό τό λόγο ἀποφασίσαμε νά ἀπορίψουμε τήν προσφορά διαφόρων εὐεργετῶν τύπου Νάνσεν γιά εἰσαγωγή σιτηρῶν στήν ΕΣΣΔ ἀξίας 1 ἑκατομμυρίου δολαρίων μέ πίστωση.

Γιά τόν ἴδιο λόγο δόσαμε ἀρνητική ἀπάντηση σ' ὅλους αὐτούς τούς ἀνιχνευτές τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου στό Παρίσι, στήν Ἀμερική, στήν Τσεχοσλοβακία, πού μᾶς πρόσφεραν μιά μικρή ποσότητα σιτηρῶν μέ πίστωση.

Γιά τόν ἴδιο λόγο ἀποφασίσαμε νά κάνουμε τήν πιό μεγάλη οἰκονομία στήν κατανάλωση τῶν σιτηρῶν καί νά

δείξουμε τήν πιό μεγάλη ὀργανωτική ἱκανότητα στή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν.

Ἐδῶ ἐπιδιώκαμε δυό σκοπούς: ἀπό τή μιά μεριά νά τά βγάλουμε πέρα χωρίς εἰσαγωγή σιτηρῶν καί νά φυλάξουμε τό συνάλλαγμα γιά τήν εἰσαγωγή τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, καί ἀπ' τήν ἄλλη μεριά νά δείξουμε σ' ὅλους τούς ἐχθρούς μας ὅτι κρατιόμαστε γερά στά πόδια καί δέ σκοπεύουμε νά παρασυρθοῦμε ἀπό ὑποσχέσεις ἐλεημοσύνης.

Ἦταν σωστή αὐτή ἡ πολιτική; Νομίζω ὅτι ἦταν ἡ μοναδικά σωστή πολιτική. Ἦταν σωστή ὄχι μονάχα γιατί ἀνακαλύψαμε ἐδῶ, στό ἐσωτερικό τῆς χώρας μας, καινούργιες δυνατότητες ἐξασφάλισης σιτηρῶν. Ἦταν σωστή καί γιατί, βγάζοντάς τα πέρα χωρίς εἰσαγωγή σιτηρῶν, καί ἐξαποστέλλοντας στό διάβολο τούς ἀνιχνευτές τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου ἑδραιώσαμε τή διεθνῆ μας θέση, ἀνεβάσαμε τό ἀξιόχρεό μας καί κάναμε σκόνη τίς φλυαρίες γιά «ἐπικείμενο ὄλεθρο» τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Αὐτές τίς μέρες εἴχαμε ὁρισμένες προκαταρκτικές διαπραγματεύσεις μέ ἐκπροσώπους τῶν γερμανῶν καπιταλιστῶν. Ὑπόσχονται νά μᾶς δόσουν πίστωση 500 ἑκατομμύρια καί τά πράγματα παρουσιάζονται σά νά θεωροῦν πραγματικά ἀναγκαῖο νά μᾶς χορηγήσουν αὐτή τήν πίστωση γιά νά ἐξασφαλίσουν σοβιετικές παραγγελίες γιά τή βιομηχανία τους.

Αὐτές τίς μέρες μᾶς ἐπισκέφθηκε ἀντιπροσωπεία ἀπό ἄγγλους συντηρητικούς, πού κι αὐτή θεωρεῖ ἀναγκαῖο νά διαπιστώσει τή σταθερότητα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ἄν εἶναι σκόπιμο νά μᾶς χορηγήσουν πιστώσεις γιά νά ἐξασφαλίσουν σοβιετικές βιομηχανικές παραγγελίες.

Νομίζω ὅτι δέν θά εἴχαμε τίς νέες αὐτές δυνατότητες νά πάρουμε πιστώσεις ἀπό τήν πλευρά πρῶτ' ἀπ' ὅλα

τῶν γερμανῶν κι ὕστερα κι ἀπό τήν πλευρά μιᾶς ὁμάδας ἄγγλων καπιταλιστῶν ἄν δέν δείχναμε τήν ἀναγκαία ἐκείνη σταθερότητα γιά τήν ὁποία μίλησα πιό πάνω.

Ἑπομένως τό ζήτημα δέν εἶναι ὅτι ἀρνούμαστε τάχα ἀπό ἰδιοτροπία νά δεχτοῦμε τά φανταστικά σιτηρά μέ μιά φανταστική μακροπρόθεσμη πίστωση. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι πρέπει νά διακρίνουμε τό πρόσωπο τῶν ἐχθρῶν μας, νά διακρίνουμε τίς πραγματικές τους προθέσεις καί νά δείχνουμε τήν ἀναγκαία σταθερότητα γιά τήν ἑδραίωση τῆς διεθνοῦς μας θέσης.

Νά γιατί παραιτηθήκαμε, σύντροφοι, ἀπό τήν εἰσαγωγή σιτηρῶν.

Ὅπως βλέπετε, τό ζήτημα τῆς εἰσαγωγῆς σιτηρῶν δέν εἶναι καί τόσο ἁπλό, ὅπως τό παράστησε ἐδῶ ὁ Ρίκοφ. Τό ζήτημα τῆς εἰσαγωγῆς σιτηρῶν εἶναι ζήτημα τῆς διεθνοῦς μας θέσης.

V

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ

Ἀναλύσαμε ἔτσι ὅλα τά κύρια ζητήματα τῶν διαφωνιῶν μας τόσο στόν τομέα τῆς θεωρίας, ὅσο καί στόν τομέα τῆς πολιτικῆς μας σέ σχέση μέ τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματός μας. Ἀπ' ὅσα εἰπώθηκαν, φαίνεται ὅτι ἡ δήλωση τοῦ Ρίκοφ πώς ἔχουμε μιά *ἑνιαία* γραμμή στό κόμμα μας δέν ἀνταποκρίνεται στήν πραγματικότητα. Ἀπ' ὅσα εἰπώθηκαν, φαίνεται πώς στήν πραγματικότητα ἔχουμε *δυό* γραμμές. Ἡ μιά γραμμή εἶναι ἡ γενική γραμμή τοῦ κόμματος, ἡ ἐπαναστατική λενινιστική γραμμή τοῦ κόμματός μας. Καί ἡ ἄλλη γραμμή εἶναι ἡ γραμμή τῆς

ὁμάδας Μπουχάριν. Ἡ δεύτερη αὐτή γραμμή δέ διαμορφώθηκε ἀκόμα ὁλότελα, ἐν μέρει γιατί στίς γραμμές τῆς ὁμάδας Μπουχάριν ἐπικρατεῖ μιά ἀφάνταστη σύγχυση ἀπόψεων, καί ἐν μέρει γιατί ἡ δεύτερη αὐτή γραμμή, ἐπειδή εἶναι ἀδύνατο τό εἰδικό βάρος της μέσα στό κόμμα, προσπαθεῖ μέ τόν ἄλφα ἤ βῆτα τρόπο νά καμουφλαριστεῖ. Ὅμως ἡ γραμμή αὐτή ὑπάρχει, ὅπως βλέπετε, παρ' ὅλα αὐτά, καί ὑπάρχει σά γραμμή *διαφορετική* ἀπ' τή γραμμή τοῦ κόμματος, σά γραμμή πού *ἀντιπαρατίθεται* στή γενική γραμμή τοῦ κόμματος, σ' ὅλα σχεδόν τά ζητήματα τῆς πολιτικῆς μας. Ἡ δεύτερη αὐτή γραμμή εἶναι ἡ γραμμή τῆς *δεξιᾶς* παρέκκλισης.

Ἄς περάσουμε τώρα στά προβλήματα τῆς κομματικῆς καθοδήγησης.

α) Ο ΦΡΑΞΙΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

Ὁ Μπουχάριν εἶπε, ὅτι δέν ἔχουμε στό κόμμα μας ἀντιπολίτευση, ὅτι ἡ ὁμάδα Μπουχάριν δέν ἀποτελεῖ ἀντιπολίτευση. Αὐτό δέν εἶναι σωστό, σύντροφοι. Ἀπό τίς συζητήσεις στήν Ὁλομέλεια ξεκαθαρίστηκε ὁλότελα, ὅτι ἡ ὁμάδα Μπουχάριν ἀποτελεῖ μιά νέα ἀντιπολίτευση. Ἡ ἀντιπολιτευτική δουλειά αὐτῆς τῆς ὁμάδας συνίσταται στό ὅτι προσπαθεῖ νά ἀναθεωρήσει τή γραμμή τοῦ κόμματος, προσπαθεῖ νά ἐπανεξετάσει τή γραμμή τοῦ κόμματος καί ἑτοιμάζει τό ἔδαφος γιά νά ἀντικαταστήσει τή γραμμή τοῦ κόμματος μέ μιά ἄλλη γραμμή, μέ τή γραμμή τῆς ἀντιπολίτευσης, πού δέν μπορεῖ νά εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπό γραμμή δεξιᾶς παρέκκλισης.

Ὁ Μπουχάριν εἶπε, ὅτι ἡ τριάδα δέν ἀποτελεῖ φραξιονιστική ὁμάδα. Αὐτό δέν εἶναι σωστό, σύντροφοι. Ἡ ὁμάδα Μπουχάριν περιέχει ὅλα τά στοιχεῖα τοῦ φραξιο-

νισμοῦ. Ἐδῶ βλέπουμε καί πλατφόρμα, καί φραξιονιστικό κλείσιμο στόν ἑαυτό της, καί πολιτική παραιτήσεων, καί ὀργανωμένη πάλη ἐνάντια στήν ΚΕ. Μήπως δέν εἶναι ἀρκετά; Γιατί νά κρύβουμε τήν ἀλήθεια γιά τό φραξιονισμό τῆς ὁμάδας Μπουχάριν, ὅταν φαίνεται καθαρά μόνος του;

Ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ συνῆλθε ἀκριβῶς γιά νά πεῖ ἐδῶ ὅλη τήν ἀλήθεια γιά τίς διαφωνίες μας. Κι ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ ὁμάδα Μπουχάριν ἀποτελεῖ ὁμάδα φραξιονιστική. Καί δέν εἶναι ἁπλῶς φραξιονιστική ὁμάδα, ἀλλά—θάλεγα—ἡ πιό δυσάρεστη καί ἡ πιό μικροπρεπής ἀπ' ὅλες τίς φραξιονιστικές ὁμάδες πού εἴχαμε στό κόμμα.

Αὐτό φαίνεται καί μόνο ἀπ' τόν τρόπο πού προσπαθεῖ τώρα νά ἐκμεταλλευθεῖ γιά τούς φραξιονιστικούς σκοπούς της μιά τιποτένια μικρολεπτομέρεια, ὅπως εἶναι οἱ ταραχές στήν Ἀτζαρία. Πραγματικά, τί εἶναι ἡ λεγόμενη «ἐξέγερση» στήν Ἀτζαρία σέ σύγκριση μέ ἐξεγέρσεις ὅπως ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης; Νομίζω ὅτι σέ σύγκριση μέ τήν ἐξέγερση αὐτή ἡ λεγόμενη «ἐξέγερση» στήν Ἀτζαρία δέν εἶναι οὔτε σταγόνα στόν ὠκεανό. Εἴχαμε ἄραγε περιπτώσεις πού οἱ τροτσκιστές ἤ οἱ ζηνοβιεφικοί νά προσπάθησαν νά ἐκμεταλλευτοῦν αὐτή τή σοβαρή ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης ἐνάντια στήν ΚΕ, ἐνάντια στό κόμμα; Πρέπει νά ὁμολογήσουμε, σύντροφοι, ὅτι δέν εἴχαμε τέτιες περιπτώσεις. Ἀντίθετα, οἱ ἀντιπολιτευτικές ὁμάδες, πού ὑπῆρχαν στό κόμμα μας στήν περίοδο τῆς σοβαρῆς ἐκείνης ἐξέγερσης, βοήθησαν τό κόμμα νά τήν καταστείλει, καί δέν τόλμησαν νά τήν ἐκμεταλλευτοῦν ἐνάντια στό κόμμα.

Πῶς ὅμως ἐνεργεῖ σήμερα ἡ ὁμάδα Μπουχάριν; Εἴχατε κιόλας τήν εὐκαιρία νά πεισθεῖτε, ὅτι προσπαθεῖ νά ἐκμεταλλευτεῖ ἐνάντια στό κόμμα μέ τόν πιό μικροπρεπῆ, μέ τόν πιό σκανδαλώδικο τρόπο τή μικροσκοπική αὐτή «ἐξέγερση» στήν Ἀτζαρία. Τί ἄλλο εἶναι ὅμως αὐτό, ἄν ὄχι ἔσχατη φραξιονιστική τύφλωση καί φραξιονιστικός ἐκφυλισμός;

Ὅπως φαίνεται, ἀπαιτοῦν ἀπό μᾶς νά μήν ἔχουμε στή χώρα μας περιπτώσεις ταραχῶν στίς ἀκρινές περιοχές πού συνορεύουν μέ τά καπιταλιστικά κράτη. Ὅπως φαίνεται, ἀπαιτοῦν ἀπό μᾶς μιά τέτια πολιτική, πού νά ἱκανοποιεῖ ὅλες τίς τάξεις τῆς κοινωνίας μας, καί τούς πλούσιους καί τούς φτωχούς, καί τούς ἐργάτες καί τούς καπιταλιστές. Ὅπως φαίνεται, ἀπαιτοῦν ἀπό μᾶς, νά μήν ὑπάρχουν στή χώρα μας δυσαρεστημένα στοιχεῖα. Μά μήπως τρελλάθηκαν οἱ σύντροφοι αὐτοί τῆς ὁμάδας Μπουχάριν;

Πῶς μποροῦν νά ἀπαιτοῦν ἀπό μᾶς, ἀνθρώπους τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού διεξάγουμε ἀγώνα ἐνάντια στόν καπιταλιστικό κόσμο τόσο στό ἐσωτερικό τῆς χώρας μας ὅσο καί στό ἐξωτερικό, πῶς μποροῦν νά ἀπαιτοῦν ἀπό μᾶς νά μήν ἔχουμε στή χώρα μας δυσαρεστημένους, νά μήν ἔχουμε ποῦ καί ποῦ περιπτώσεις ταραχῶν σέ μερικές ἀκρινές περιοχές, πού συνορεύουν μέ τά ἐχθρικά κράτη; Τότε γιατί ὑπάρχει ἡ καπιταλιστική περικύκλωση, ἄν ὄχι γιά νά καταβάλλει τό διεθνές κεφάλαιο κάθε προσπάθεια γιά νά ὀργανώνει στίς παραμεθόριες περιοχές μας ἐκδηλώσεις τῶν δυσαρεστημένων στοιχείων τῆς χώρας μας ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία; Ποιός ἄλλος, ἐκτός ἀπό κούφιους φιλελεύθερους, μπορεῖ νά μᾶς προβάλλει τέτιες ἀπαιτήσεις; Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ φραξιονιστική μικροπρέπεια εἶναι ἱκανή νά ὁδηγήσει καμιά φορά τούς ἀνθρώπους ὥς τή φιλελεύθερη τύφλωση καί στενότητα πνεύματος;

β) Η ΝΟΜΙΜΟΦΡΟΣΥΝΗ ΚΑΙ Η ΚΟΛΕΧΤΙΒΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ

῾Ο Ρίκοφ μᾶς διαβεβαίωσε ἐδῶ, ὅτι ὁ Μπουχάριν εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό «ἄμεμπτα» καί «νομιμόφρονα» μέλη τοῦ κόμματος ἀπέναντι στήν ΚΕ τοῦ κόμματός μας.

᾿Επιτρέψτε μου ν᾿ ἀμφιβάλλω γι᾿ αὐτό. Δέν μποροῦμε νά παίρνουμε τοῖς μετρητοῖς ὅσα λέει ὁ Ρίκοφ. ᾿Απαιτοῦμε γεγονότα. ᾿Αλλά ὁ Ρίκοφ δέν ἔχει νά μᾶς παρουσιάσει γεγονότα.

῎Ας πάρουμε λχ. ἕνα τέτιο γεγονός, ὅπως εἶναι οἱ παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις τοῦ Μπουχάριν μέ τήν ὁμάδα Κάμενεφ πού συνδέεται μέ τούς τροτσκιστές, οἱ διαπραγματεύσεις γιά τήν ὀργάνωση φραξιονιστικοῦ συνασπισμοῦ, γιά τήν ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς τῆς ΚΕ, γιά τήν ἀλλαγή τῆς σύνθεσης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, γιά τήν ἐκμετάλλευση τῆς κρίσης στή συγκέντρωση σιτηρῶν μέ σκοπό τήν ἐπίθεση ἐνάντια στήν ΚΕ. Καί προβάλλει τό ἐρώτημα: ποῦ εἶναι, λοιπόν, ἐδῶ ἡ «νομιμοφροσύνη», ἡ «ἄμεμπτη συμπεριφορά» τοῦ Μπουχάριν ἀπέναντι στήν ΚΕ του;

Καί δέν ἀποτελεῖ τάχα αὐτό, ἀντίθετα, καταπάτηση κάθε νομιμοφροσύνης ἀπό τήν πλευρά ἑνός ἀπό τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ἀπέναντι στήν ΚΕ του, ἀπέναντι στό Κόμμα του; ῎Αν αὐτό ὀνομάζεται νομιμοφροσύνη ἀπέναντι στήν ΚΕ, τότε τί ὀνομάζεται προδοσία ἀπέναντι στήν ΚΕ;

Τοῦ Μπουχάριν τοῦ ἀρέσει νά μιλᾶ γιά νομιμοφροσύνη, γιά τιμιότητα, γιατί ὅμως δέν ἐπιχειρεῖ νά ρίξει μιά ματιά στόν ἑαυτό του καί νά ἀναρωτηθεῖ μήπως παραβιάζει ὁ ἴδιος μέ τόν πιό ἀνέντιμο τρόπο τίς στοιχειώδεις ἀπαιτήσεις τῆς νομιμοφροσύνης ἀπέναντι στήν ΚΕ του, διεξάγοντας παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις μέ τούς τροτσκιστές ἐνάντια στήν ΚΕ του καί προδίνοντας ἔτσι τήν ΚΕ του;

῾Ο Μπουχάριν μίλησε ἐδῶ γιά ἔλλειψη κολεχτιβιστικῆς καθοδήγησης στήν ΚΕ τοῦ κόμματος, βεβαιώνοντάς μας ὅτι οἱ ἀπαιτήσεις τῆς κολεχτιβιστικῆς καθοδήγησης παραβιάζονται ἀπό τήν πλειοψηφία τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ.

Φυσικά, ἡ ῾Ολομέλειά μας ὅλα τά ὑπομένει. Μπορεῖ νά ὑπομείνει κι αὐτήν τήν ξετσίπωτη καί ὑποκριτική δήλωση τοῦ Μπουχάριν. Μά πρέπει νάχει χάσει κανείς πραγματικά κάθε αἴσθημα ντροπῆς γιά ν᾿ ἀποτολμήσει νά μιλήσει στήν ῾Ολομέλεια μέ τέτιο πνεῦμα ἐνάντια στήν πλειοψηφία τῆς ΚΕ.

Στήν πραγματικότητα, γιά τί εἴδους κολεχτιβιστική καθοδήγηση μπορεῖ νά γίνεται ἐδῶ λόγος, ὅταν ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ, ἔχοντας ζευτεῖ στό κάρο τοῦ κράτους, τό τραβάει πρός τά μπρός ἐντείνοντας ὅλες της τίς δυνάμεις καί παρακαλεῖ τήν ὁμάδα Μπουχάριν νά τή βοηθήσει στό δύσκολο αὐτό ἔργο, ἐνῶ ἡ ὁμάδα Μπουχάριν ὄχι μόνο δέ βοηθάει τήν ΚΕ της, μά ἀντίθετα τήν ἐμποδίζει μέ κάθε τρόπο, ρίχνει ξύλα στίς ρόδες, ἀπειλεῖ μέ παραίτηση καί διεξάγει διαπραγματεύσεις μέ τούς ἐχθρούς τοῦ κόμματος, μέ τούς τροτσκιστές, ἐνάντια στήν ΚΕ τοῦ Κόμματός μας;

Ποιός λοιπόν, ἐκτός ἀπό ὑποκριτές, μπορεῖ νά ἀρνηθεῖ, ὅτι ὁ Μπουχάριν, πού κλείνει συνασπισμό μέ τούς τροτσκιστές ἐνάντια στό κόμμα καί πού προδίνει τήν ΚΕ του, δέ θέλει καί δέν πρόκειται νά πραγματοποιήσει κολεχτιβιστική καθοδήγηση στήν Κεντρική ᾿Επιτροπή τοῦ Κόμματός μας;

Ποιός ἄλλος, ἐκτός ἀπό τυφλούς, μπορεῖ νά μή βλέπει ὅτι, ἄν ὁ Μπουχάριν φλυαρεῖ παρ᾿ ὅλα αὐτά γιά κο-

λεχτιβιστική καθοδήγηση μέσα στήν ΚΕ, κάνοντας ὑπαινιγμό ἐνάντια στήν πλειοψηφία τῆς ΚΕ, τό κάνει αὐτό γιά νά καμουφλάρει μ' αὐτό τόν τρόπο τήν προδοτική του θέση;

Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ὁ Μπουχάριν παραβιάζει τίς στοιχειώδικες ἀπαιτήσεις νομιμοφροσύνης καί κολεχτιβιστικῆς καθοδήγησης μέσα στήν ΚΕ τοῦ κόμματος. Ἡ ἱστορία τοῦ κόμματός μας γνωρίζει περιπτώσεις, σάν κι αὐτήν, πού ὁ Μπουχάριν, στήν περίοδο τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ὅταν ἀκόμα ζοῦσε ὁ Λένιν, ἀφοῦ μειοψήφησε στό ζήτημα τῆς εἰρήνης, ἔτρεξε νά βρεῖ τούς ἀριστερούς σοσιαλεπαναστάτες, τούς ἐχθρούς τοῦ κόμματός μας, διεξήγαγε μαζί τους παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις καί προσπάθησε νά κλείσει μαζί τους συνασπισμό ἐνάντια στό Λένιν καί τήν ΚΕ. Τί συμφωνία ἐπιδίωκε νά κλείσει τότε μέ τούς ἀριστερούς σοσιαλεπαναστάτες, μᾶς εἶναι δυστυχῶς ἀκόμα ἄγνωστο[10]. Ἐκεῖνο ὅμως πού μᾶς εἶναι γνωστό εἶναι ὅτι οἱ ἀριστεροί σοσιαλεπαναστάτες σχεδίαζαν τότε νά συλλάβουν τό Λένιν καί νά κάνουν ἀντισοβιετικό πραξικόπημα... Μά τό πιό καταπληχτικό ἀπ' ὅλα εἶναι ὅτι, τρέχοντας νά βρεῖ τούς ἀριστερούς σοσιαλεπαναστάτες καί συνωμοτώντας μαζί τους ἐνάντια στήν ΚΕ, ὁ Μπουχάριν ἐξακολουθοῦσε νά ξεφωνίζει, ὅπως ἀκριβῶς καί σήμερα, γιά τήν ἀνάγκη κολεχτιβιστικῆς καθοδήγησης.

Ἡ ἱστορία τοῦ κόμματός μας γνωρίζει ἐκτός ἀπ' αὐτήν κι ἄλλες περιπτώσεις ὅπως λογουχάρη τότε πού ὁ Μπουχάριν, τόν καιρό πού ζοῦσε ὁ Λένιν, διαθέτοντας τήν πλειοψηφία στό Γραφεῖο Περιοχῆς τῆς Μόσχας τοῦ κόμματός μας καί ἔχοντας μαζί του τήν ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν» κομμουνιστῶν, ἔκανε ἔκκληση σ' ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος νά ἐκφράσουν τή δυσπιστία τους στήν ΚΕ

τοῦ κόμματος, νά ἀρνηθοῦν νά πειθαρχήσουν σ' αὐτήν καί νά βάλουν ζήτημα ὅτι ὑπάρχει διάσπαση στό κόμμα μας. Αὐτό ἔγινε στήν περίοδο τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ὅταν ἡ ΚΕ εἶχε πάρει πιά τήν ἀπόφασή της γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἀποδοχῆς τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ.

Αὐτή εἶναι ἡ νομιμοφροσύνη καί ἡ κολεχτιβιστική καθοδήγηση τοῦ Μπουχάριν.

Ὁ Ρίκοφ μίλησε ἐδῶ γιά τήν ἀνάγκη κολεχτιβιστικῆς δουλιᾶς. Καί ὑπαινίχθηκε τήν πλειοψηφία τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ὅταν δήλωνε ὅτι αὐτός καί οἱ πιό κοντινοί του φίλοι εἶναι ὑπέρ τῆς κολεχτιβιστικῆς δουλιᾶς, ἐνῶ ἡ πλειοψηφία τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου εἶναι, συνεπῶς, ἐνάντια στήν κολεχτιβιστική δουλιά. Ὁ Ρίκοφ ὅμως δέν ἀνάφερε οὔτε ἕνα γεγονός πού νά ἐπιβεβαιώνει τή δήλωσή του αὐτή.

Γιά νά ξεσκεπαστεῖ αὐτό τό παραμύθι τοῦ Ρίκοφ, ἐπιτρέψτε μου νά ἀναφέρω μερικά γεγονότα, μερικά παραδείγματα πού δείχνουν πῶς ὁ Ρίκοφ ἐφαρμόζει τήν κολεχτιβιστική δουλιά.

Πρῶτο παράδειγμα. Ξέρετε τό ἱστορικό τῆς ἐξαγωγῆς χρυσοῦ στήν Ἀμερική. Πολλοί ἀπό σᾶς νομίζουν, ἴσως, ὅτι ὁ χρυσός εἶχε ἐξαχθεῖ στήν Ἀμερική μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Λαοῦ ἤ τῆς ΚΕ ἤ μέ τή συγκατάθεση τῆς ΚΕ ἤ ἐν γνώσει τῆς ΚΕ. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι σωστό, σύντροφοι. Ἡ ΚΕ καί τό Συμβούλιο τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Λαοῦ δέν ἔχουν καμιά σχέση μέ τήν ὑπόθεση αὐτή. Ἐμεῖς ἔχουμε ἀπόφαση πού λέει ὅτι χρυσός δέν μπορεῖ νά ἐξαχθεῖ χωρίς τήν ἔγκριση τῆς ΚΕ. Ὡστόσο ἡ ἀπόφαση αὐτή παραβιάστηκε. Ποιός λοιπόν ἐπέτρεψε τήν ἐξαγωγή; Διαπιστώνεται ὅτι ἡ ἐξαγωγή τοῦ χρυσοῦ ἔγινε μέ τήν ἄδεια ἑνός ἀπό τούς ἀναπληρωτές τοῦ Ρίκοφ, ἐν γνώσει καί μέ τή συγκατάθεση τοῦ Ρίκοφ.

Τί είναι αὐτό—κολεχτιβιστική δουλιά;

Δεύτερο παράδειγμα. Πρόκειται γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ μιά ἀπό τίς μεγάλες ἰδιωτικές τράπεζες τῆς Ἀμερικῆς, πού ἡ περιουσία της εἶχε ἐθνικοποιηθεῖ ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση καί πού διεκδικεῖ σήμερα ἀποζημίωση γιά τίς ζημιές πού ἔπαθε. Ἡ ΚΕ πληροφορήθηκε ὅτι ἕνας ἀντιπρόσωπος τῆς Κρατικῆς μας Τράπεζας διεξάγει μέ τήν τράπεζα αὐτή διαπραγματεύσεις σχετικά μέ τούς ὅρους τῆς ἀποζημίωσής της γιά τίς ζημιές πού ἔπαθε.

Τό ζήτημα τῆς ἱκανοποίησης τῶν ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων γιά ἀποζημίωση ἀποτελεῖ, ὅπως ξέρετε, ἕνα ἀπό τά σοβαρότερα ζητήματα, πού ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τήν ἐξωτερική μας πολιτική. Ἴσως νά νομίσει κανείς ὅτι οἱ διαπραγματεύσεις αὐτές ἔγιναν μέ τήν ἄδεια τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Λαοῦ ἤ τῆς ΚΕ. Ὡστόσο αὐτό δέν εἶναι σωστό, σύντροφοι. Ἡ ΚΕ καί τό Συμβούλιο τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Λαοῦ δέν ἔχουν καμιά σχέση μ' αὐτή τήν ὑπόθεση. Ἀργότερα, ὅταν ἡ ΚΕ ἔμαθε γιά τίς διαπραγματεύσεις αὐτές, ἀποφάσισε νά τίς διακόψει. Προβάλλει ὅμως τό ἐρώτημα: ποιός ἐνέκρινε αὐτές τίς διαπραγματεύσεις; Διαπιστώνεται ὅτι τίς ἐνέκρινε ἕνας ἀπό τούς ἀναπληρωτές τοῦ Ρίκοφ, ἐν γνώσει καί μέ τή συγκατάθεση τοῦ Ρίκοφ.

Τί εἶναι αὐτό—κολεχτιβιστική δουλιά;

Τρίτο παράδειγμα. Πρόκειται γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν κουλάκων καί τῶν μεσαίων ἀγροτῶν μέ γεωργικές μηχανές. Πρόκειται γιά τό γεγονός ὅτι τό ΟΣΣΕΛ τῆς ΣΟΣΔΡ[13] πού πρόεδρός του εἶναι ἕνας ἀπό τούς ἀναπληρωτές τοῦ Ρίκοφ γιά τή ΣΟΣΔΡ, ἀποφάσισε νά περιορίσει τόν ἐφοδιασμό τῶν μεσαίων ἀγροτῶν μέ γεωργικές μηχανές καί ν' αὐξήσει τόν ἐφοδιασμό μέ μηχανές τῶν ἀνώτερων στρωμάτων τοῦ χωριοῦ, δηλ. τῶν κουλάκων. Νά τό κείμενο αὐτῆς τῆς ἀντικομματικῆς καί ἀντισοβιετικῆς ἀπόφασης τοῦ ΟΣΣΕΛ τῆς ΣΟΣΔΡ:

«Γιά τίς ΑΣΣΔ τοῦ Καζαχστάν καί τῆς Μπασκιρίας, γιά τίς ἀκρινές περιοχές τῆς Σιβηρίας καί τοῦ Κάτω Βόλγα καί γιά τίς περιοχές τού Μέσου Βόλγα καί τῶν Οὐραλίων, τά καθορισμένα στό ἄρθρο αὐτό ποσοστά πούλησης γεωργικῶν μηχανῶν καί ἐργαλείων αὐξάνουν γιά τά ἀνώτερα στρώματα τοῦ χωριοῦ ὥς 20% καί ἐλαττώνονται γιά τά μεσαῖα στρώματα ὥς 30%».

Πῶς σᾶς φαίνεται αὐτό; Τό ΟΣΣΕΛ τῆς ΣΟΣΔΡ σέ περίοδο ἔντασης τῆς ἐπίθεσης τοῦ κόμματος ἐνάντια στούς κουλάκους καί ὀργάνωσης τῶν φτωχομεσαίων μαζῶν ἐνάντια στούς κουλάκους, παίρνει ἀπόφαση νά ἐλαττώσει τά ποσοστά ἐφοδιασμοῦ τῶν μεσαίων ἀγροτῶν μέ μηχανές καί νά ἀνεβάσει τά ποσοστά ἐφοδιασμοῦ τῶν ἀνώτερων στρωμάτων τοῦ χωριοῦ.

Κι αὐτό ὀνομάζεται λενινιστική, κομμουνιστική πολιτική!

Ἀργότερα, ὅταν ἡ ΚΕ ἔμαθε τήν περίπτωση αὐτή ἀκύρωσε τήν ἀπόφαση τοῦ ΟΣΣΕΛ. Μά ποιός ἐνέκρινε αὐτή τήν ἀντισοβιετική ἀπόφαση; Τήν ἐνέκρινε ἕνας ἀπό τούς ἀναπληρωτές τοῦ Ρίκοφ, ἐν γνώσει καί μέ τή συγκατάθεση τοῦ Ρίκοφ.

Τί εἶναι αὐτό—κολεχτιβιστική δουλιά;

Μοῦ φαίνεται ὅτι ἀρκοῦν αὐτά τά παραδείγματα γιά νά δείξουν πῶς γίνεται ἡ κολεχτιβιστική δουλιά ἀπό τό Ρίκοφ καί τούς ἀναπληρωτές του.

γ) Η ΠΑΛΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΔΕΞΙΑ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ

Ὁ Μπουχάριν μίλησε γιά «πολιτική ἐκτέλεση» τριῶν μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου πού, τούς «κοπανᾶνε», ὅπως ἐκφράζεται ὁ Μπουχάριν, οἱ ὀργανώσεις τοῦ κόμμα-

τός μας. Εἶπε πώς τό κόμμα «ἐκτέλεσε πολιτικά» τρία μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, τό Μπουχάριν, τό Ρίκοφ καί τόν Τόμσκι, κριτικάροντας τά λάθη τους στόν τύπο καί στίς συνελεύσεις, τή στιγμή πού τά τρία αὐτά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ἦταν «ἀναγκασμένα» νά σιωποῦν.

Ὅλα αὐτά εἶναι ἀνοησίες, σύντροφοι. Εἶναι κάλπικα λόγια ἑνός κομμουνιστῆ πού φιλελευθερίζει καί πού προσπαθεῖ νά ἀποσυνθέσει τό κόμμα στήν πάλη πού διεξάγει ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση. Σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Μπουχάριν βγαίνει, πώς ἄν αὐτός καί οἱ φίλοι του βάλτωσαν σέ λάθη δεξιᾶς παρέκκλισης, τό κόμμα δέν ἔχει τό δικαίωμα νά ξεσκεπάζει αὐτά τά λάθη, τό κόμμα πρέπει νά σταματήσει τήν πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση καί νά περιμένει τή στιγμή πού ὁ Μπουχάριν καί οἱ φίλοι του θά εὐαρεστηθοῦν ν' ἀπαρνηθοῦν τά λάθη τους.

Πῶς σᾶς φαίνεται, δέ ζητάει πάρα πολλά ἀπό μᾶς ὁ Μπουχάριν; Μήπως νομίζει ὅτι τό κόμμα ὑπάρχει γι' αὐτόν καί ὄχι αὐτός γιά τό κόμμα; Καί ποιός τόν ἀναγκάζει νά σωπαίνει, νά παραμένει ἀδρανής, τή στιγμή πού ὅλο τό κόμμα ἔχει κινητοποιηθεῖ ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση καί ἐπιτίθεται ἀποφασιστικά ἐνάντια στίς δυσκολίες; Γιατί ὁ Μπουχάριν καί οἱ κοντινοί του φίλοι δέν κινοῦνται τώρα καί δέν διεξάγουν ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση καί στό συμφιλιωτικό πνεῦμα ἀπέναντί της; Μήπως μπορεῖ κανείς ν' ἀμφιβάλλει ὅτι τό κόμμα θά χαιρετοῦσε τό Μπουχάριν καί τούς πιό κοντινούς του φίλους, ἄν ἀποφάσιζαν νά κάνουν αὐτό τό ὄχι καί τόσο δύσκολο βῆμα; Γιατί τότε δέν ἀποφασίζουν νά κάνουν αὐτό τό βῆμα, πού στό κάτω-κάτω τῆς γραφῆς εἶναι ὑποχρεωτικό γι' αὐτούς; Μήπως γιατί βάζουν τά συμφέροντα τῆς ὁμάδας τους πάνω ἀπ' τά συμφέροντα τοῦ

κόμματος καί τῆς γενικῆς γραμμῆς του; Καί ποιός φταίει ἄν στήν πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση ὁ Μπουχάριν, ὁ Ρίκοφ κι ὁ Τόμσκι ἔλαμψαν μέ τήν ἀπουσία τους; Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι οἱ κουβέντες γιά «πολιτική ἐκτέλεση» τριῶν μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ἀποτελοῦν μιά κακοκαμουφλαρισμένη ἀπόπειρα τριῶν μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ν' ἀναγκάσουν τό κόμμα νά σωπάσει καί νά σταματήσει τήν πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση;

Τήν πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση δέν πρέπει νά τή θεωροῦμε σάν δευτερεῦον καθῆκον τοῦ κόμματός μας. Ἡ πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση εἶναι ἕνα ἀπό τά ἀποφασιστικά καθήκοντα τοῦ κόμματός μας. Ἄν μέσα στίς δικές μας τίς γραμμές, μέσα στό δικό μας τό κόμμα, μέσα στό πολιτικό ἐπιτελεῖο τοῦ προλεταριάτου, πού καθοδηγεῖ τό κίνημα καί ὁδηγεῖ μπροστά τό προλεταριάτο,—ἄν μέσα στό ἴδιο τό ἐπιτελεῖο ἀνεχθοῦμε τήν ἐλεύθερη ὕπαρξη καί τήν ἐλεύθερη δράση τῶν φορέων τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης, πού προσπαθοῦν ν' ἀποστρατεύσουν τό κόμμα, νά ἀποσυνθέσουν τήν ἐργατική τάξη, νά προσαρμόσουν τήν πολιτική μας στά γοῦστα τῆς «σοβιετικῆς» ἀστικῆς τάξης, κι ἔτσι νά τά διπλώσουν μπροστά στίς δυσκολίες τῆς σοσιαλιστικῆς μας ἀνοικοδόμησης,—ἄν τά ἀνεχθοῦμε ὅλα αὐτά, τότε τί θά σημάνει αὐτό; Δέ θά σημάνει ἄραγε ὅτι εἴμαστε ἕτοιμοι νά βάλουμε φρένο στήν ἐπανάσταση, νά ἀποσυνθέσουμε τή σοσιαλιστική μας ἀνοικοδόμηση, νά τό βάλουμε στά πόδια μπροστά στίς δυσκολίες, νά παραδόσουμε θέσεις στά καπιταλιστικά στοιχεῖα;

Καταλαβαίνει ἄραγε ἡ ὁμάδα Μπουχάριν, ὅτι ὅποιος παραιτεῖται ἀπ' τήν πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση αὐτός προδίνει τήν ἐργατική τάξη, προδίνει τήν ἐπανάσταση;

Καταλαβαίνει άραγε ή ομάδα Μπουχάριν, ότι χωρίς τήν κατανίκηση τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης καί τοῦ συμφιλιωτικοῦ πνεύματος ἀπέναντί της, εἶναι ἀδύνατο νά ὑπερνικήσουμε τίς δυσκολίες πού ὀρθώνονται μπροστά μας καί χωρίς νά ὑπερνικήσουμε αὐτές τίς δυσκολίες εἶναι ἀδύνατο νά ἔχουμε ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση;

Τί ἀξία ἔχουν ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά τά ἀξιοθρήνητα λόγια γιά «πολιτική ἐκτέλεση» τριῶν μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου;

Ὄχι, σύντροφοι, οἱ μπουχαρινικοί δέ θά μπορέσουν νά φοβερίσουν τό κόμμα μέ τή φιλελεύθερη φλυαρία γιά «πολιτική ἐκτέλεση». Τό κόμμα ἀπαιτεῖ ἀπ' αὐτούς ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση καί στό συμφιλιωτικό πνεῦμα ἀπέναντί της, χέρι μέ χέρι μ' ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕ τοῦ κόμματός μας. Καί τό ἀπαιτεῖ αὐτό ἀπό τήν ὁμάδα Μπουχάριν γιά νά διευκολύνει τό ἔργο τῆς κινητοποίησης τῆς ἐργατικῆς τάξης, νά τσακίσει τήν ἀντίσταση τῶν ταξικῶν ἐχθρῶν καί νά ὀργανώσει τήν ἀποφασιστική ὑπερνίκηση τῶν δυσκολιῶν τῆς σοσιαλιστικῆς μας ἀνοικοδόμησης.

Εἴτε οἱ μπουχαρινικοί θά ἐκπληρώσουν τήν ἀπαίτηση αὐτή τοῦ κόμματος καί τότε τό κόμμα θά τούς χαιρετίσει. Εἴτε δέ θά τό κάνουν—τότε ὅμως ἄς τά βάλουν μέ τόν ἑαυτό τους.

VI

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Περνῶ στά συμπεράσματα.

Κάνω τίς παρακάτω προτάσεις:

1) Πρέπει, πρίν ἀπ' ὅλα, νά καταδικάσουμε τίς ἀπόψεις τῆς ὁμάδας Μπουχάριν. Πρέπει νά καταδικάσουμε τίς ἀπόψεις αὐτῆς τῆς ὁμάδας, ὅπως ἐκτίθενται στίς διακηρύξεις της καί στούς λόγους τῶν ἐκπροσώπων της, καί νά δείξουμε ὅτι οἱ ἀπόψεις αὐτές εἶναι ἀσυμβίβαστες μέ τή γραμμή τοῦ κόμματος καί ὅτι συμπίπτουν ἀπόλυτα μέ τίς θέσεις τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης.

2) Πρέπει νά καταδικάσουμε τίς παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις τοῦ Μπουχάριν μέ τήν ὁμάδα Κάμενεφ σάν τήν πιό ζωντανή ἔκφραση μή νομιμοφροσύνης καί φραξιονισμοῦ τῆς ὁμάδας Μπουχάριν.

3) Πρέπει νά καταδικάσουμε τήν πολιτική τῶν παραιτήσεων πού ἐφάρμοσαν ὁ Μπουχάριν καί ὁ Τόμσκι σάν κατάφωρη παραβίαση τῶν στοιχειωδῶν ἀπαιτήσεων τῆς κομματικῆς πειθαρχίας.

4) Πρέπει νά καθαιρέσουμε τό Μπουχάριν καί τόν Τόμσκι ἀπό τίς θέσεις πού κατέχουν καί νά τούς προειδοποιήσουμε ὅτι σέ περίπτωση καί τῆς πιό παραμικρῆς ἀπόπειρας ἀπειθαρχίας στίς ἀποφάσεις τῆς ΚΕ, ἡ ΚΕ θά ἀναγκαστεῖ νά τούς καθαιρέσει ἀπ' τό Πολιτικό Γραφεῖο.

5) Πρέπει νά παρθοῦν μέτρα γιά νά μήν ἐπιτρέπονται, στίς ὁμιλίες τακτικῶν καί ἀναπληρωματικῶν μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου σέ συνελεύσεις, κανενός εἴδους παρεκκλίσεις ἀπό τή γραμμή τοῦ κόμματος, ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς ΚΕ καί τῶν ὀργάνων της.

6) Πρέπει νά παρθοῦν μέτρα γιά νά ἐφαρμόζεται πέρα γιά πέρα ἡ γραμμή τοῦ κόμματος καί οἱ ἀποφάσεις τῶν καθοδηγητικῶν του ὀργάνων στά ὄργανα τοῦ τύπου, τόσο στά κομματικά ὅσο καί στά σοβιετικά, τόσο στίς ἐφημερίδες ὅσο καί στά περιοδικά.

7) Πρέπει νά καθοριστοῦν εἰδικά μέτρα, ὥς τήν καθαίρεση ἀπό τήν ΚΕ καί τή διαγραφή ἀπό τό κόμμα, ἐνάντια σέ κείνους πού ἀποπειρῶνται νά παραβιάσουν τή

μυστικότητα τῶν ἀποφάσεων τοῦ Κόμματος, τῆς ΚΕ του, τοῦ Πολιτικοῦ του Γραφείου.

8) Πρέπει ἡ ἀπόφαση τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ πάνω στά ἐσωκομματικά ζητήματα νά σταλεῖ σ' ὅλες τίς τοπικές ὀργανώσεις τοῦ κόμματος καί στά μέλη τῆς 16ης Συνδιάσκεψης[12] χωρίς νά δημοσιευθεῖ γιά τήν ὥρα στόν τύπο.

Αὐτή εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ἡ διέξοδος ἀπ' τήν κατάσταση.

Μερικοί σύντροφοι ἐπιμένουν στήν ἄμεση καθαίρεση τοῦ Μπουχάριν καί τοῦ Τόμσκι ἀπ' τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ. Ἐγώ δέ συμφωνῶ μέ αὐτούς τούς συντρόφους. Κατά τή γνώμη μου μποροῦμε σήμερα νά ἀποφύγουμε τό ἔσχατο αὐτό μέτρο.

Ὁλόκληρο τό κείμενο δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά.

Η ΑΜΙΛΛΑ ΚΑΙ Η ΕΞΑΡΣΗ ΤΩΝ ΜΑΖΩΝ ΣΤΗ ΔΟΥΛΙΑ

Πρόλογος στό βιβλιαράκι τῆς Ε. Μικούλινα «Ἡ ἅμιλλα τῶν μαζῶν»

Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα γεγονότα, ἄν ὄχι τό πιό σπουδαῖο, τῆς ἀνοικοδόμησής μας τή στιγμή αὐτή εἶναι ἡ πλατιά ἀναπτυσσόμενη ἅμιλλα ἀνάμεσα στά ἑκατομμύρια τῆς ἐργατικῆς μάζας. Ἡ ἅμιλλα ἀνάμεσα σέ ὁλόκληρες φάμπρικες καί ἐργοστάσια στίς πιό διαφορετικές γωνιές τῆς ἀπέραντης χώρας μας· ἡ ἅμιλλα ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί ἀνάμεσα στούς ἀγρότες· ἡ ἅμιλλα ἀνάμεσα στά κολχόζ καί στά σοβχόζ· ἡ κατοχύρωση αὐτῶν τῶν μαζικῶν παραγωγικῶν ἀλληλοπροσκλήσεων μέ εἰδικά συμβόλαια τῶν ἐργαζομένων —ὅλα αὐτά εἶναι γεγονότα, πού δέν ἀφήνουν καμιά ἀμφιβολία ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἅμιλλα τῶν μαζῶν ἄρχισε νά ἀποχτάει δύναμη.

Ἄρχισε νά σημειώνεται μιά μεγάλη ἔξαρση τῶν ἐργαζομένων μαζῶν στή δουλιά.

Αὐτό εἶναι ἀναγκασμένοι σήμερα νά τό ὁμολογήσουν καί οἱ πιό ἀδιόρθωτοι ἀκόμα σκεπτικιστές.

«Ὁ σοσιαλισμός—λέει ὁ Λένιν—ὄχι μόνο δέ σβήνει τήν ἅμιλλα, μά ἀπεναντίας δημιουργεῖ γιά πρώτη φορά τή δυνατότητα ἐφαρμογῆς της πραγματικά πλατιά, πραγματικά σέ μαζική

ἔκταση, τή δυνατότητα τραβήγματος πραγματικά τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων στό στίβο μιᾶς τέτιας δουλιᾶς, ὅπου οἱ ἐργαζόμενοι μποροῦν ν' ἀναδειχτοῦν, ν' ἀναπτύξουν τίς ἱκανότητές τους καί νά φανερώσουν τά ταλέντα πού βρίσκονται μέσα στό λαό —ἀστείρευτη βρυσομάνα—καί πού ὁ καπιταλισμός τά τσαλάκωνε, τά πίεζε, τά ἔπνιγε κατά χιλιάδες καί κατά ἑκατομμύρια»...

...«Μονάχα σήμερα δημιουργεῖται σέ πλατιά, σέ ἀληθινά μαζική κλίμακα ἡ δυνατότητα νά ἐκδηλωθεῖ ἡ ἐφευρετικότητα, ἡ ἅμιλλα, ἡ τολμηρή πρωτοβουλία»... γιατί «γιά πρώτη φορά ὕστερα ἀπό αἰῶνες δουλιά γιά λογαριασμό ἄλλων, ὕστερα ἀπό καταναγκαστική δουλιά γιά τούς ἐκμεταλλευτές, παρουσιάζεται ἡ δυνατότητα νά δουλεύεις γιά τόν ἑαυτό σου»...

...«Τό καθῆκον μας τώρα, πού στήν ἐξουσία βρίσκεται σοσιαλιστική κυβέρνηση, εἶναι νά ὀργανώσουμε τήν ἅμιλλα»[13].

'Απ' αὐτές τίς θέσεις τοῦ Λένιν ξεκίνησε ἡ 16η Συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, ὅταν ἔβγαλε εἰδική ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους γιά τήν ἅμιλλα.

Μερικοί «σύντροφοι» γραφειοκράτες νομίζουν πώς ἡ ἅμιλλα εἶναι μιά νέα μόδα τῶν μπολσεβίκων καί, σάν τέτια, θά σβήσει μέ τό τέλος τῆς «σαιζόν». Οἱ «σύντροφοι» γραφειοκράτες κάνουν βέβαια λάθος. Στήν πραγματικότητα ἡ ἅμιλλα εἶναι κομμουνιστική μέθοδος ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή βάση τῆς ἀνώτατης δραστηριότητας τῶν μαζῶν τῶν ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων. Στήν πραγματικότητα ἡ ἅμιλλα εἶναι ὁ μοχλός πού μ' αὐτόν ἡ ἐργατική τάξη καλεῖται ν' αναποδογυρίσει ὅλη τήν οἰκονομική καί πολιτιστική ζωή τῆς χώρας καί νά τήν ἀναπλάσει στή βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἄλλοι «σύντροφοι» γραφειοκράτες, τρομαγμένοι ἀπό τό ἰσχυρό κύμα τῆς ἅμιλλας, προσπαθοῦν νά τῆς δημιουργήσουν τεχνητά πλαίσια, νά τή στριμώξουν μέσα σέ μιά κοίτη, «νά συγκεντροποιήσουν» τήν ὑπόθεση τῆς ἅμιλλας, νά στενέψουν τήν ὁρμή της κι ἔτσι νά τή στερήσουν

ἀπ' τό πιό σπουδαῖο πού ὑπάρχει σ' αὐτήν, ἀπό τήν πρωτοβουλία τῶν μαζῶν. Εἶναι περιττό νά ποῦμε πώς οἱ ὑπολογισμοί τῶν γραφειοκρατῶν δέ δικαιώνονται. Πάντως τό κόμμα θά πάρει ὅλα τά μέτρα γιά νά τούς κάνει πελεκούδια.

Τή σοσιαλιστική ἅμιλλα δέν πρέπει νά τή βλέπει κανείς σάν ὑπόθεση γραφείου. Ἡ σοσιαλιστική ἅμιλλα εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς ἔμπραχτης ἐπαναστατικῆς αὐτοκριτικῆς τῶν μαζῶν, πού στηρίζεται στή δημιουργική πρωτοβουλία ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων. Καθέναν πού βάζει συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα περιορισμούς σ' αὐτή τήν αὐτοκριτική καί σ' αὐτή τή δημιουργική πρωτοβουλία τῶν μαζῶν, πρέπει νά τόν πετάξουμε μακριά ἀπ' τό δρόμο μας, σάν τροχοπέδη τοῦ μεγάλου ἔργου μας.

Ὁ κίνδυνος τῆς γραφειοκρατίας ἐκφράζεται συγκεκριμένα, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, στό γεγονός ὅτι δεσμεύει τήν ἐνέργεια, τήν πρωτοβουλία καί τήν αὐτενέργεια τῶν μαζῶν, ὅτι κρατάει σέ ἀδράνεια τίς κολοσσιαῖες ἐφεδρεῖες, πού εἶναι κρυμμένες στά σπλάχνα τοῦ καθεστῶτος μας στά σπλάχνα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, ὅτι δέν ἀφήνει νά χρησιμοποιηθοῦν αὐτές οἱ ἐφεδρεῖες στήν πάλη ἐνάντια στούς ταξικούς ἐχθρούς μας. Τό καθῆκον τῆς σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας εἶναι νά τσακίσει αὐτά τά γραφειοκρατικά δεσμά, ν' ἀνοίξει πλατύ πεδίο γιά τό ξεδίπλωμα τῆς ἐνέργειας καί τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας τῶν μαζῶν, νά φέρει στήν ἐπιφάνεια τίς κολοσσιαῖες ἐφεδρεῖες πού κρύβονται στά σπλάχνα τοῦ καθεστῶτος μας, καί νά τίς ρίξει στή ζυγαριά τῆς πάλης ἐνάντια στούς ταξικούς ἐχθρούς μας, τόσο μέσα, ὅσο καί ἔξω ἀπ' τή χώρα μας.

Τή σοσιαλιστική ἅμιλλα τή μπερδεύουν κάποτε μέ τό συναγωνισμό. Αὐτό εἶναι μεγάλο λάθος. Ἡ σοσιαλιστική

ἅμιλλα καί ὁ συναγωνισμός ἀποτελοῦν δυό ὁλότελα διαφορετικές ἀρχές.

Ἡ ἀρχή τοῦ συναγωνισμοῦ εἶναι: ἥττα καί θάνατος μερικῶν, νίκη καί ἐπικράτηση τῶν ἄλλων.

Ἡ ἀρχή τῆς σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας εἶναι: συντροφική βοήθεια στούς καθυστερημένους ἀπομέρους τῶν πρωτοπόρων γιά νά ἐπιτευχθεῖ γενική ἄνοδος.

Ὁ συναγωνισμός λέει: ἀποτέλειωνε τούς καθυστερημένους, γιά νά ἑδραιώσεις τή δική σου κυριαρχία.

Ἡ σοσιαλιστική ἅμιλλα λέει: ὁρισμένοι δουλεύουν ἄσχημα, ἄλλοι καλά καί ἄλλοι καλύτερα, φτάσε τούς καλύτερους καί θά πετύχεις γενική ἄνοδο.

Ἔτσι ἐξηγεῖται οὐσιαστικά ὁ πρωτοείδωτος παραγωγικός ἐνθουσιασμός πού, σάν ἀποτέλεσμα τῆς σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας, ἀγκάλιασε ἑκατομμύρια μάζες τῶν ἐργαζομένων. Δέ χρειάζεται κάν νά ποῦμε ὅτι ὁ συναγωνισμός δέν μπορεῖ ποτέ νά προκαλέσει κάτι πού νά μοιάζει μ' αὐτό τόν ἐνθουσιασμό τῶν μαζῶν.

Τόν τελευταῖο καιρό ἐμφανίζονται πιό συχνά στόν τύπο μας ἄρθρα καί σημειώματα γιά τήν ἅμιλλα. Γράφουν γιά τή φιλοσοφία τῆς ἅμιλλας, γιά τίς ρίζες τῆς ἅμιλλας, γιά τά ἐνδεχόμενα ἀποτελέσματα τῆς ἅμιλλας κτλ. Σπάνια ὅμως μπορεῖ νά συναντήσει κανείς σημειώματα πού νά δίνουν μιά κάπως συνεχτική ἔκθεση τοῦ πῶς ἐφαρμόζεται ἡ ἅμιλλα ἀπ' τίς ἴδιες τίς μάζες, τί δοκιμάζουν στή ζωή τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν πραγματοποιώντας τήν ἅμιλλα καί ὑπογράφοντας τά συμβόλαια, πῶς οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν θεωροῦν τήν ὑπόθεση τῆς ἅμιλλας δική τους, προσφιλῆ ὑπόθεση. Κι ὅμως αὐτή ἡ πλευρά τοῦ ζητήματος ἀποτελεῖ γιά μᾶς μιά σέ ἀνώτατο βαθμό σπουδαία πλευρά τῆς ἅμιλλας.

Νομίζω πώς ἡ μπροσούρα τῆς σ. Ε. Μικούλινα εἶναι ἡ πρώτη προσπάθεια νά δοθεῖ μιά συνεχτική ἔκθεση τῶν στοιχείων τῆς πείρας τῆς ἅμιλλας, πού νά δείχνει παραστατικά ὅτι ἡ ὑπόθεση τῆς ἅμιλλας ἀποτελεῖ ὑπόθεση τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων μαζῶν. Ἡ ἀξία αὐτῆς τῆς μπροσούρας εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ μιά ἁπλή καί ἀληθινή ἀφήγηση τῶν βαθύτατων ἐκείνων προτσές τῆς μεγάλης ἔξαρσης στή δουλιά, πού ἀποτελοῦν τό ἐσώτερο ἐλατήριο τῆς σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας.

11 τοῦ Μάη 1929

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 114,
22 τοῦ Μάη 1929.
Ὑπογραφή: Ι. Στάλιν

ΣΤΟ σ. ΦΕΛΙΞ ΚΟΝ

Ἀντίγραφο γιά τό γραμματέα τοῦ περιοχικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ τῆς περιοχῆς Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ σ. Κολοτίλοφ

σ. Κόν!

Πῆρα τό σχόλιο τῆς σ. Ρούσοβα γιά τή μπροσούρα τῆς σ. Μικούλινα («Ἡ ἅμιλλα τῶν μαζῶν»). Οἱ παρατηρήσεις μου πάνω σ' αὐτό:

1) Ἡ βιβλιοκρισία τῆς σ. Ρούσοβα προκαλεῖ τήν ἐντύπωση ἑνός πολύ μονόπλευρου καί μεροληπτικοῦ σημειώματος. Παραδέχομαι ὅτι δέν ὑπάρχει στόν κόσμο κλώστρια Μπάρντινα καί ὅτι στό Ζαριάντιε δέν ὑπάρχει κλωστήριο. Παραδέχομαι ἐπίσης ὅτι ἡ φάμπρικα τοῦ Ζαριάντιε «καθαρίζεται κάθε βδομάδα». Μποροῦμε νά παραδεχτοῦμε πώς ἴσως ἡ σ. Μικούλινα νά παραπλανήθηκε ἀπό κάποιον ἀφηγητή καί νά ἔπεσε σέ μιά σειρά χοντροειδεῖς ἀνακρίβειες, κι αὐτό βέβαια εἶναι κακό καί ἀσυγχώρητο. Μά μήπως αὐτό εἶναι τό ζήτημα; Μήπως ἡ ἀξία τῆς μπροσούρας καθορίζεται ἀπό ὁρισμένες ξεχωριστές λεπτομέρειες καί ὄχι ἀπ' τή γενική κατεύθυνσή της; Ὁ διάσημος συγγραφέας τοῦ καιροῦ μας σ. Σόλοχοφ στό βιβλίο του «Ὁ ἥσυχος Ντόν» παρουσίασε μιά σειρά χοντροειδέστατα λάθη καί καθαρά ἀνακριβεῖς πληροφορίες γιά τόν Σιρτσόφ, τόν Ποντιόλκοφ, τόν Κριβοσλίκοφ καί ἄλλους, μά μήπως ἀπ' αὐτό βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι

«Ὁ ἥσυχος Ντόν» εἶναι ὁλότελα ἄχρηστος καί ἀξίζει νά ἀποσυρθεῖ ἀπ' τήν κυκλοφορία;

Ποῦ βρίσκεται ἡ ἀξία τῆς μπροσούρας τῆς σ. Μικούλινα; Στό ὅτι ἐκλαϊκεύει τήν ἰδέα τῆς ἅμιλλας καί μεταδίνει στόν ἀναγνώστη τό πνεῦμα τῆς ἅμιλλας. Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ οὐσία, κι ὄχι σ' ὁρισμένα ἐπιμέρους λάθη.

2) Ἴσως, ὕστερα ἀπ' τόν πρόλογό μου στή μπροσούρα τῆς σ. Μικούλινα, οἱ κριτικοί νά περίμεναν ἀπό τή μπροσούρα αὐτή πάρα πολλά καί κάτι τό ἀσυνήθιστο καί τώρα, ἀφοῦ ἀπογοητεύτηκαν σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τίς προσδοκίες τους, ἀποφάσισαν νά τιμωρήσουν γι' αὐτό τή συγγραφέα τῆς μπροσούρας. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι σωστό οὔτε δίκαιο. Ἡ μπροσούρα τῆς σ. Μικούλινα δέν εἶναι βέβαια ἐπιστημονικό ἔργο. Ἡ μπροσούρα τῆς σ. Μικούλινα εἶναι μιά ἀφήγηση γιά ὅσα γίνονται μέ τήν ἅμιλλα τῶν μαζῶν, γιά τήν πραχτική πείρα τῆς ἅμιλλας. Καί τίποτε παραπάνω. Δέ φταίει ἡ σ. Μικούλινα, ἄν ὁ πρόλογός μου δημιούργησε μιά ἐξαιρετικά ὑπερβολική γνώμη γιά τή μπροσούρα της, πού στήν οὐσία της ἔχει πολύ μικρές ἀξιώσεις. Δέν μποροῦμε γι' αὐτό τό πράγμα νά τιμωρήσουμε τή συγγραφέα τῆς μπροσούρας, καθώς καί τούς ἀναγνῶστες τῆς μπροσούρας, ἀποσύροντας τή μπροσούρα ἀπ' τήν κυκλοφορία. Μποροῦμε ν' ἀποσύρουμε ἀπ' τήν κυκλοφορία μόνο ἔργα πού δέν ἔχουν σοβιετική κατεύθυνση, ἔργα ἀντικομματικά, ἀντιπρολεταριακά. Στή μπροσούρα τῆς σ. Μικούλινα δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἀντικομματικό καί τό μή σοβιετικό.

3) Ἡ σ. Ρούσοβα ἀγανάχτησε ἰδιαίτερα ἀπ' τό γεγονός ὅτι ἡ σ. Μικούλινα «παραπλάνησε τό σ. Στάλιν». Δέν μποροῦμε νά μήν ἐκτιμήσουμε τή φροντίδα πού ἔδειξε στήν περίπτωση αὐτή ἡ σ. Ρούσοβα γιά τό σ. Στάλιν.

Όμως δέ νομίζω ότι τή φροντίδα αυτή τήν προκαλεί κάποια ανάγκη.

Πρώτο, δέν είναι καί τόσο εύκολο «νά παραπλανηθεί ό σ. Στάλιν».

Δεύτερο, δέ μετανοιώνω καθόλου πού προλόγισα μιά μέτριας αξίας μπροσούρα ενός άγνωστου στό φιλολογικό κόσμο ανθρώπου, γιατί νομίζω ότι ή μπροσούρα τής σ. Μικούλινα, παρά τά μεμονωμένα καί ίσως καί χοντροειδή λάθη της, θά δόσει στίς εργατικές μάζες μεγάλο όφελος.

Τρίτο, είμαι κατηγορηματικά αντίθετος στό νά γράφονται πρόλογοι μόνο γιά τίς μπροσούρες καί τά βιβλία τών φιλολογικών «μεγιστάνων», τών φιλολογικών «αξιών», τών «κορυφαίων» κτλ. Νομίζω πώς είναι καιρός νά ξεκόψουμε απ' αυτή τήν αριστοκρατική συνήθεια ν' αναδείχνουμε τούς φιλολογικούς «μεγιστάνες» πού ήδη είναι αναδειγμένοι καί πού απ' τό «μεγαλείο» τους βαριαναστενάζουν οί νεαρές μας, άγνωστες σέ όλους κι απ' όλους λησμονημένες, φιλολογικές μας δυνάμεις.

Έχουμε εκατοντάδες καί χιλιάδες ικανούς νέους, πού μέ όλες τους τίς δυνάμεις προσπαθούν ν' ανοίξουν δρόμο απ' τά κάτω πρός τά πάνω, γιά νά συνεισφέρουν κι αυτοί στό κοινό θησαυροφυλάκιο τής ανοικοδόμησής μας. Όμως συχνά οί προσπάθειές τους πάνε στά χαμένα, γιατί κάθε τόσο τούς καταπνίγει ή έπαρση τών φιλολογικών «αξιών», ή γραφειοκρατία καί ή απονιά μερικών οργανώσεών μας, τέλος, ή ζήλεια (πού ακόμα δέ μεταβλήθηκε σέ άμιλλα) τών συνομιληκών τους. Ένα απ' τά καθήκοντά μας είναι νά σπάσουμε αυτό τό συμπαγές τείχος καί νά δόσουμε διέξοδο στίς νεαρές δυνάμεις πού είναι ολόκληρες λεγεώνες. Ό πρόλογός μου στή μέτριας αξίας μπροσούρα ενός άγνωστου στό φιλολογικό κόσμο συγγραφέα είναι μιά προσπάθεια νά γίνει ένα βήμα πρός τήν κατεύθυνση τής επίλυσης αυτού τού καθήκοντος. Εγώ καί στό μέλλον θά γράφω προλόγους μόνο γιά τίς απλές καί μέ όχι αξιώσεις μπροσούρες τών απλών καί άγνωστων συγγραφέων πού ανήκουν στίς νεαρές μας δυνάμεις. Ίσως τό φέρσιμό μου αυτό νά μήν αρέσει σέ μερικούς πού τρέφουν λατρεία γιά τά αξιώματα. Μά τί μέ νοιάζει; Γενικά δέν είμαι καθόλου από κείνους πού τρέφουν λατρεία γιά τά αξιώματα...

4) Νομίζω πώς οί σύντροφοι τού Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ θάπρεπε νά καλέσουν τή σ. Μικούλινα στό Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί «νά τής τραβήξουν τ' αφτιά» γιά τά λάθη πού έκανε. Δέν έχω καμιά αντίρηση καί γιά ένα γερό κατσάδιασμα τής σ. Μικούλινα στόν τύπο γιά τά λάθη της. Είμαι όμως κατηγορηματικά αντίθετος στό νά τή σπρώξουμε στόν πάτο καί νά βάλουμε σταυρό στήν αναμφισβήτητα ικανή αυτή συγγραφέα.

Όσο γιά τό ζήτημα ν' αποσύρουμε απ' τήν κυκλοφορία τή μπροσούρα τής σ. Μικούλινα, νομίζω πώς ή εξωφρενική αυτή σκέψη θάπρεπε νά μείνει «χωρίς συνέπειες».

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Ι. Στάλιν

9 τού Ιούλη 1929

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά.

ΣΤΗΝ ΚΟΜΣΟΜΟΛ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΕΚΑΧΡΟΝΑ ΤΗΣ

Μέ τήν εὐκαιρία τῶν δεκάχρονών της χαιρετίζω θερμά τή λενινιστική κομσομόλ τῆς Οὐκρανίας πού δοκιμάστηκε στίς μάχες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πού ἀναπτύσσει μέ ἐπιτυχία τή σοσιαλιστική ἅμιλλα καί συμμετέχει δραστήρια στήν ἀνοικοδόμηση τοῦ οὐκρανικοῦ σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ.

Ι. Στάλιν

Μόσχα, 10 τοῦ Ἰούλη 1929

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 157, 12 τοῦ Ἰούλη 1929

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΔΡΟΜΙΚΟΥ «ΤΣΕΡΒΟΝΑ ΟΥΚΡΑΪΝΑ»

Ἐπισκέφτηκα τό καταδρομικό «Τσερβόνα Οὐκράινα». Παραβρέθηκα σέ καλλιτεχνική βραδιά πού ὀργάνωσαν μέ δικές τους δυνάμεις.

Γενική ἐντύπωση: περίφημοι ἄνθρωποι, θαρραλέοι, πολιτισμένοι σύντροφοι, ἕτοιμοι νά κάνουν τό πᾶν γιά τήν κοινή μας ὑπόθεση.

Εἶναι εὐχάριστο νάχει νά κάνει κανείς μέ τέτιους συντρόφους. Εἶναι εὐχάριστο νά πολεμάει κανείς τούς ἐχθρούς ἀπ' τίς γραμμές τέτιων μαχητῶν. Μέ τέτιους συντρόφους μποροῦμε νά νικήσουμε ὅλο τόν κόσμο τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τῶν καταπιεστῶν.

Σᾶς εὔχομαι ἐπιτυχία, φίλοι τῆς «Τσερβόνα Οὐκράινα»!

Ι. Στάλιν

25 τοῦ Ἰούλη 1929

Ἐφημερίδα «Κράσνι Τσερνομόρετς» (Σεβαστούπολη), ἀρ. φύλλου 260, 7 τοῦ Νοέμβρη 1929.

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΤΡΟΦΗΣ

Στή 12η ἐπέτειο τοῦ 'Οχτώβρη

῾Ο χρόνος πού πέρασε ἦταν ὁ χρόνος μιᾶς μεγάλης στροφῆς σ' ὅλα τά μέτωπα τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. ῾Η στροφή αὐτή ἔγινε καί ἐξακολουθεῖ νά γίνεται κάτω ἀπ' τό σύνθημα τῆς ἀποφασιστικῆς ἐπίθεσης τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ. ῾Η χαρακτηριστική ἰδιομορφία αὐτῆς τῆς ἐπίθεσης εἶναι ὅτι μᾶς ἔδοσε κιόλας μιά σειρά ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες στούς βασικούς τομεῖς τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ (ἀνασυγκρότησης) τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας.

᾿Απ' αὐτό βγαίνει ὅτι τό κόμμα μπόρεσε νά χρησιμοποιήσει ἀποτελεσματικά τήν ὑποχώρησή μας στά πρῶτα στάδια τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς γιά νά ὀργανώσει ἀργότερα, στά κατοπινά στάδιά της, τή στροφή καί νά διεξαγάγει μ' ἐπιτυχία τήν ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα.

Μέ τήν καθιέρωση τῆς ΝΕΠ ὁ Λένιν ἔλεγε:

«Τώρα ὑποχωροῦμε, φαίνεται σά νά κάνουμε πίσω, μά αὐτό τό κάνουμε γιά νά ὑποχωρήσουμε στήν ἀρχή κι ὕστερα νά πάρουμε φόρα καί νά κάνουμε ἕνα πιό μεγάλο πήδημα πρός τά μπρός. Μόνο μ' αὐτόν τό μοναδικό ὅρο ὑποχωρήσαμε ἐφαρμόζοντας τή νέα οἰκονομική πολιτική μας... γιά ν' ἀρχίσουμε ὕστερα ἀπό τήν ὑποχώρηση τήν πιό ἐπίμονη ἐπίθεση πρός τά μπρός» (τόμ. 27ος, σελ. 361—362).

Τά ἀποτελέσματα τοῦ χρόνου πού πέρασε δείχνουν ἀναμφισβήτητα ὅτι τό κόμμα ἐκπληρώνει στή δουλειά του μέ ἐπιτυχία τήν ἀποφασιστική αὐτή ὑπόδειξη τοῦ Λένιν.

* * *

῎Αν πάρουμε τά ἀποτελέσματα τοῦ χρόνου πού πέρασε στόν τομέα τῆς οἰκονομικῆς ἀνοικοδόμησης, πού ἔχει γιά μᾶς ἀποφασιστική σημασία, βλέπουμε ὅτι οἱ ἐπιτυχίες τῆς ἐπίθεσής μας σ' αὐτό τό μέτωπο, οἱ κατακτήσεις μας μέσα στό χρόνο πού πέρασε, θά μποροῦσαν νά συνοψιστοῦν σέ τρία βασικά σημεῖα.

I

ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἕνα ἀπ' τά πιό σπουδαῖα γεγονότα τῆς ἀνοικοδόμησής μας τόν τελευταῖο χρόνο εἶναι τό γεγονός ὅτι κατορθώσαμε νά πετύχουμε ἀποφασιστική στροφή στόν τομέα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας. ῾Η στροφή αὐτή ἐκφράστηκε μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας καί μιᾶς μεγάλης ἔξαρσης στή δουλειά τῶν ἑκατομμυρίων τῆς ἐργατικῆς τάξης στό μέτωπο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. Αὐτή ἦταν ἡ πρώτη καί βασική κατάχτησή μας τό χρόνο πού πέρασε.

῾Η ἀνάπτυξη τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας καί τῆς ἔξαρσης τῶν μαζῶν στή δουλειά διεγείρονταν πρός τρεῖς βασικές κατευθύνσεις:

α) πρός τήν κατεύθυνση τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία, πού ἀλυσοδένει τήν πρωτοβουλία καί τή δραστηριότητα τῶν μαζῶν στή δουλιά—μέ τήν *αὐτοκριτική*·

β) πρός τήν κατεύθυνση τῆς πάλης ἐνάντια σέ κείνους πού τό σκᾶνε ἀπ' τή δουλιά καί παραβιάζουν τήν προλεταριακή πειθαρχία στή δουλιά—μέ τή *σοσιαλιστική ἅμιλλα*·

γ) πρός τήν κατεύθυνση τῆς πάλης ἐνάντια στή ρουτίνα καί τήν ἀδράνεια στήν παραγωγή—μέ τήν ὀργάνωση τῆς *συνεχοῦς λειτουργίας τῶν ἐπιχειρήσεων*.

Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἔχουμε μιά τεράστια κατάχτηση στό μέτωπο τῆς δουλιᾶς, πού ἐκφράζεται μέ τόν ἐνθουσιασμό στή δουλιά καί τίς ἀλληλοπροσκλήσεις γιά ἅμιλλα τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης σ' ὅλες τίς ἄκρες τῆς ἀπέραντης χώρας μας. Καί ἡ σημασία αὐτῆς τῆς κατάχτησης εἶναι πραγματικά ἀνεκτίμητη, γιατί μονάχα ἡ ἔξαρση κι ὁ ἐνθουσιασμός στή δουλιά τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν μποροῦν νά ἐξασφαλίσουν τήν προοδευτική ἐκείνη ἀνάπτυξη τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, πού χωρίς αὐτή δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ ὁριστική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας ἐνάντια στόν καπιταλισμό.

«Ἡ παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας—λέει ὁ Λένιν—εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση τό σπουδαιότερο, τό κυριότερο γιά τή νίκη τοῦ καινούργιου κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ὁ καπιταλισμός δημιούργησε μιά παραγωγικότητα ἐργασίας, πού δέ γνώρισε ἡ δουλοπαροικία. Ὁ καπιταλισμός μπορεῖ νά νικηθεῖ ὁριστικά καί θά νικηθεῖ ὁριστικά, γιατί ὁ σοσιαλισμός δημιουργεῖ μιά καινούργια, πολύ πιό ἀνώτερη παραγωγικότητα ἐργασίας» (τόμ. 24ος, σελ. 342).

Ξεκινώντας ἀπ' αὐτό, ὁ Λένιν θεωρεῖ ὅτι:

«Πρέπει νά ἐμποτιστοῦμε μ' ἐκεῖνο τόν ἐνθουσιασμό τῆς δουλιᾶς, μ' ἐκείνη τή θέληση γιά δουλιά καί μέ τήν ἐπιμονή, ἀπ' τήν ὁποία ἐξαρτιέται τώρα ἡ ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορη σωτηρία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἡ σωτηρία τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας» (τόμ. 25ος, σελ. 477).

Αὐτό τό καθῆκον ἔβαλε ὁ Λένιν μπροστά στό κόμμα.

Ὁ χρόνος πού πέρασε ἔδειξε πώς τό κόμμα ἐκπληρώνει μέ ἐπιτυχία αὐτό τό καθῆκον, ὑπερνικώντας ἀποφασιστικά τίς δυσκολίες πού ὀρθώνονται στό δρόμο αὐτό.

Ἔτσι ἔχει τό ζήτημα μέ τήν πρώτη σπουδαία κατάχτηση τοῦ κόμματος τό χρόνο πού πέρασε.

II

ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Μέ τήν πρώτη αὐτή κατάχτηση τοῦ κόμματος συνδέεται ἀδιάσπαστα καί ἡ δεύτερή του κατάχτηση. Ἡ δεύτερη αὐτή κατάχτηση τοῦ κόμματος εἶναι ὅτι κατορθώσαμε σέ βασικές γραμμές τό χρόνο πού μᾶς πέρασε νά λύσουμε εὐνοϊκά τό *πρόβλημα τῆς συσσώρευσης* γιά τήν ἀνοικοδόμηση τῶν κεφαλαιωδῶν ἔργων τῆς βαριᾶς βιομηχανίας, ὅτι καθιερώσαμε *ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς* ἀνάπτυξης τῆς παραγωγῆς μέσων παραγωγῆς καί ὅτι δημιουργήσαμε τίς προϋποθέσεις γιά τή μετατροπή τῆς χώρας μας σέ χώρα τῆς *μεταλλουργίας*.

Αὐτή εἶναι ἡ δεύτερη καί ἡ βασική μας *κατάχτηση* τό χρόνο πού πέρασε.

Τό πρόβλημα τῆς ἐλαφριᾶς βιομηχανίας δέν παρουσιάζει ἰδιαίτερες δυσκολίες. Τό ἔχουμε λύσει κιόλας πρίν ἀπό λίγα χρόνια. Δυσκολότερο καί σπουδαιότερο εἶναι τό πρόβλημα τῆς βαριᾶς βιομηχανίας.

Δυσκολότερο, γιατί άπαιτεί κολοσσιαίες επενδύσεις κι όπως μας δείχνει ή ιστορία των βιομηχανικά καθυστερημένων χωρών, ή βαριά βιομηχανία δέν μπορεί νά τά βγάλει πέρα χωρίς κολοσσιαία μακροπρόθεσμα δάνεια.

Σπουδαιότερο, γιατί χωρίς τήν ανάπτυξη της βαριάς βιομηχανίας δέν μπορούμε ν' ανοικοδομήσουμε καμιά βιομηχανία, δέν μπορούμε νά πραγματοποιήσουμε καμιά εκβιομηχάνιση.

Καί μιά πού δέν είχαμε καί δέν έχουμε ούτε μακροπρόθεσμα δάνεια ούτε κάπως μακρόχρονες πιστώσεις, ή οξύτητα του προβλήματος γίνεται γιά μας περισσότερο από εξόφθαλμη.

'Απ' αυτό ακριβώς ξεκινούν οί καπιταλιστές όλων των χωρών, όταν αρνούνται νά μας χορηγήσουν δάνεια καί πιστώσεις νομίζοντας πώς δέ θά τά βγάλουμε πέρα μέ τίς δικές μας τίς δυνάμεις σ' ό,τι αφορά τό πρόβλημα της συσσώρευσης, πώς θά χρεωκοπήσουμε στό ζήτημα της ανασυγκρότησης της βαριάς βιομηχανίας καί θά αναγκαστούμε νά τούς προσκυνήσουμε καί νά υποδουλωθούμε σ' αυτούς.

Τί μας λένε όμως σχετικά μ' αυτό τό ζήτημα τά αποτελέσματα του χρόνου πού μας πέρασε; Ή σημασία των αποτελεσμάτων του χρόνου πού πέρασε είναι ότι κάναν θρύψαλα τούς υπολογισμούς των κυρίων καπιταλιστών.

Ό χρόνος πού πέρασε έδειξε ότι, παρ' όλο τό φανερό καί κρυφό αποκλεισμό της ΕΣΣΔ σέ δάνεια καί πιστώσεις, δέν παραδοθήκαμε στό έλεος των καπιταλιστών καί ότι λύσαμε μέ επιτυχία, μέ τίς δικές μας τίς δυνάμεις, τό πρόβλημα της συσσώρευσης, βάζοντας τά θεμέλια της βαριάς βιομηχανίας. Αυτό δέν μπορούν νά τό αρνηθούν σήμερα ακόμα κι οί πιό άσπονδοι εχθροί της εργατικής τάξης.

Πραγματικά, άν, πρώτο, οί επενδύσεις κεφαλαίων στή μεγάλη βιομηχανία ξεπέρασαν πέρσι τά 1.600.000.000 ρούβλια, απ' τά όποια τά 1.300.000.000 περίπου πήγαν γιά τή βαριά βιομηχανία, καί άν οί επενδύσεις κεφαλαίων στή μεγάλη βιομηχανία φέτος ξεπερνούν τά 3.400.000.000 ρούβλια, απ' τά όποια πάνω από 2.500.000.000 θά πάνε γιά τή βαριά βιομηχανία· άν, δεύτερο, ή συνολική παραγωγή της μεγάλης βιομηχανίας σημείωσε πέρσι 23% αύξηση, καί απ' αυτήν ή βαριά βιομηχανία σημείωσε στήν ίδια περίοδο αύξηση 30%, καί άν ή συνολική παραγωγή της μεγάλης βιομηχανίας θά σημειώσει φέτος αύξηση 32%, καί απ' αυτήν ή βαριά βιομηχανία στήν ίδια περίοδο θά σημειώσει αύξηση 46%—δέν είναι μήπως ξεκάθαρο πώς τό πρόβλημα της συσσώρευσης γιά τήν ανοικοδόμηση της βαριάς βιομηχανίας δέν παρουσιάζει πιά γιά μας αξεπέραστες δυσκολίες;

Πώς μπορεί ν' αμφιβάλλει κανείς ότι βαδίζουμε μπροστά μέ επιταχυνόμενα βήματα στό δρόμο της ανάπτυξης της βαριάς βιομηχανίας μας, ξεπερνώντας τούς παλιούς ρυθμούς καί αφήνοντας πίσω τήν «προαιώνια» καθυστέρησή μας;

Μπορεί άραγε, ύστερα απ' όλα όσα ειπώθηκαν, νά εκπλήσσεται κανείς, γιατί τό χρόνο πού μας πέρασε ξεπεράστηκαν οί προβλέψεις του πεντάχρονου σχεδίου, καί ή αισιόδοξη παραλλαγή του πεντάχρονου, πού θεωρούνταν απ' τούς αστούς καλαμαράδες «απρόσιτη φαντασία» καί πού προκαλούσε τή φρίκη στούς δεξιούς οπορτουνιστές μας (ομάδα Μπουχάριν), μετατράπηκε στήν πράξη σέ παραλλαγή—μίνιμουμ του πεντάχρονου;

«Ή σωτηρία της Ρωσίας—λέει ό Λένιν—δέ βρίσκεται μονάχα σέ μιά καλή σοδιά της οικονομίας του αγρότη—αυτό δέν αρκεί ακόμα—καί ούτε μονάχα στήν καλή κατάσταση της ελαφριάς βιο-

μηχανίας πού ἐφοδιάζει τήν ἀγροτιά μέ εἴδη κατανάλωσης—κι αὐτό δέν ἀρκεῖ ἀκόμα—μᾶς χρειάζεται ἐπίσης καί β α ρ ι ά βιομηχανία... Ἄν δέ σώσουμε τή βαριά βιομηχανία, ἄν δέν τήν ἀνορθώσουμε, δέ θά μπορέσουμε ν' ἀνοικοδομήσουμε καμιά βιομηχανία, καί χωρίς αὐτή θά χαθοῦμε γενικά σάν αὐτοτελής χώρα... Ἡ βαριά βιομηχανία ἔχει ἀνάγκη ἀπό κρατικές ἐπιχορηγήσεις. Ἄν δέν τίς βροῦμε, χαθήκαμε σάν πολιτισμένο κράτος, γιά νά μήν πῶ σάν κράτος σοσιαλιστικό» (τόμ. 27ος, σελ. 349).

Νά πόσο κατηγορηματικά διατυπώνει ὁ Λένιν τό πρόβλημα τῆς συσσώρευσης καί τό καθῆκον τοῦ κόμματος γιά τήν ἀνοικοδόμηση τῆς βαριᾶς βιομηχανίας.

Ὁ χρόνος πού πέρασε ἔδειξε ὅτι τό κόμμα τά βγάζει πέρα μέ ἐπιτυχία σ' αὐτό τό καθῆκον, ὑπερνικώντας ἀποφασιστικά κάθε εἴδους δυσκολία στό δρόμο αὐτό.

Αὐτό φυσικά δέ σημαίνει ὅτι ἡ βιομηχανία δέ θά συναντήσει πιά σοβαρές δυσκολίες. Τό καθῆκον τῆς ἀνοικοδόμησης τῆς βαριᾶς βιομηχανίας δέ σκοντάφτει μονάχα στό πρόβλημα τῆς συσσώρευσης. Σκοντάφτει καί στό πρόβλημα τῶν στελεχῶν, στό πρόβλημα:

α) τῆς π ρ ο σ έ λ κ υ σ η ς στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση δεκάδων χιλιάδων τεχνικῶν καί εἰδικῶν, πού νά ἔχουν εὐμενεῖς διαθέσεις ἀπέναντι στό σοβιετικό καθεστώς καί

β) τῆς κ α τ ά ρ τ ι σ η ς νέων κόκκινων τεχνικῶν καί κόκκινων εἰδικῶν ἀπό ἀνθρώπους τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ἄν τό πρόβλημα τῆς συσσώρευσης μπορεῖ νά θεωρεῖται βασικά λυμένο, τό πρόβλημα τῶν στελεχῶν περιμένει ἀκόμα τή λύση του. Καί τό πρόβλημα τῶν στελεχῶν ἀποτελεῖ τώρα, στίς συνθῆκες τῆς τεχνικῆς ἀνασυγκρότησης τῆς βιομηχανίας, τό ἀποφασιστικό πρόβλημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης.

«Τό κυριότερο—λέει ὁ Λένιν—πού μᾶς λείπει εἶναι ὁ πολιτισμός, ἡ τέχνη τοῦ διοικεῖν... Ἡ ΝΕΠ μᾶς ἐξασφαλίζει ἐντελῶς οἰκονομικά καί πολιτικά τή δυνατότητα τῆς ἀνοικοδόμησης τῶν θεμελίων τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας. Τό ζήτημα εἶναι „μόνο" νά δημιουργηθοῦν οἱ πολιτιστικές δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου καί τῆς πρωτοπορίας του» (τόμ. 27ος, σελ. 207).

Εἶναι φανερό ὅτι ἐδῶ πρόκειται, πρίν ἀπ' ὅλα, γιά τό πρόβλημα τῶν «πολιτιστικῶν δυνάμεων», γιά τό πρόβλημα τῶν στελεχῶν τῆς οἰκονομικῆς ἀνοικοδόμησης γενικά, τῆς ἀνοικοδόμησης καί τῆς διεύθυνσης τῆς βιομηχανίας ἰδιαίτερα.

Ἀπ' αὐτό ὅμως προκύπτει ὅτι, παρ' ὅλες τίς σοβαρότατες καταχτήσεις στόν τομέα τῆς συσσώρευσης, πού ἔχουν οὐσιαστική σημασία γιά τή βαριά βιομηχανία, τό πρόβλημα τῆς ἀνοικοδόμησης τῆς βαριᾶς βιομηχανίας δέν πρέπει νά θεωρεῖται πέρα γιά πέρα λυμένο, ὅσο δέ θάχει λυθεῖ τό πρόβλημα τῶν στελεχῶν.

Ἀπό δῶ βγαίνει τό καθῆκον τοῦ κόμματος: νά καταπιαστεῖ στά γερά μέ τό πρόβλημα τῶν στελεχῶν καί νά κυριεύσει μέ κάθε θυσία αὐτό τό φρούριο.

Ἔτσι ἔχει τό ζήτημα μέ τή δεύτερη κατάχτηση τοῦ κόμματος τό χρόνο πού πέρασε.

III

ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τέλος, γιά τήν τρίτη κατάχτηση τοῦ κόμματος, τό χρόνο πού πέρασε, πού συνδέεται ὀργανικά μέ τίς δυό πρῶτες καταχτήσεις. Πρόκειται γιά τή ρ ι ζ ι κ ή σ τ ρ ο φ ή πού ἔγινε στήν ἀνάπτυξη τῆς γεωργίας μας, ἀπό τό μικρό καί καθυστερημένο ἀ τ ο μ ι κ ό νοικοκυριό πρός τή μεγάλη καί πρωτοπόρα σ υ λ λ ο γ ι κ ή γεωργία, πρός τήν ἀπό κοινοῦ καλλιέργεια τῆς γῆς, πρός τούς μηχανοτρα-

χτερικούς σταθμούς, πρός τά άρτέλ, τά κολχόζ, πού στηρίζονται στή νέα τεχνική και τέλος πρός τά σοβχόζ-γίγαντες, πού είναι έξοπλισμένα μέ έκατοντάδες τραχτέρ καί κομπάιν.

Ἡ κατάχτηση τοῦ κόμματος ἐδῶ εἶναι ὅτι κατορθώσαμε σέ μιά ὁλόκληρη σειρά περιοχές νά στρέψουμε τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς ἀπ' τόν παλιό, τόν καπιταλιστικό δρόμο ἀνάπτυξης, ἀπ' τόν ὁποῖο κερδίζουν μονάχα μιά χούφτα πλούσιοι-καπιταλιστές, ἐνῶ ἡ τεράστια πλειονότητα τῶν ἀγροτῶν εἶναι καταδικασμένη νά καταστρέφεται καί νά φυτοζωεῖ μέσα στήν ἀθλιότητα —πρός τόν καινούργιο δρόμο, τό σοσιαλιστικό δρόμο ἀνάπτυξης, πού ἐκτοπίζει τούς πλούσιους-καπιταλιστές καί ἐπανεξοπλίζει μέ νέο τρόπο τούς μεσαίους ἀγρότες καί τή φτωχολογιά, τούς ἐξοπλίζει μέ νέα ἐργαλεῖα, τούς ἐξοπλίζει μέ τραχτέρ καί γεωργικές μηχανές, γιά νά τούς δόσει τή δυνατότητα ν' ἀπαλλαχτοῦν ἀπ' τήν ἐξαθλίωση καί τήν ὑποδούλωση στόν κουλάκο καί νά βγοῦν στόν πλατύ δρόμο τῆς συντροφικῆς, τῆς συλλογικῆς καλλιέργειας τῆς γῆς.

Ἡ κατάχτηση τοῦ κόμματος εἶναι ὅτι κατορθώσαμε νά ὀργανώσουμε αὐτή τή ριζική στροφή μέσα στούς κόλπους τῆς ἴδιας τῆς ἀγροτιᾶς καί νά ὁδηγήσουμε μαζί μας τίς πλατιές μάζες τῆς φτωχολογιᾶς καί τῶν μεσαίων ἀγροτῶν, παρά τίς ἀπίστευτες δυσκολίες, παρά τήν ἀπεγνωσμένη ἀντίδραση τῶν κάθε λογῆς σκοτεινῶν δυνάμεων, ἀπό τούς κουλάκους καί τούς παπάδες ὥς τούς φιλισταίους καί τούς δεξιούς ὀπορτουνιστές.

Νά μερικοί ἀριθμοί.

Ἡ σπαρμένη ἐπιφάνεια τῶν σοβχόζ τό 1928 ἦταν 1.425.000 ἐκτάρια μέ ἐμπορεύσιμη παραγωγή σιτηρῶν πάνω ἀπό 6 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες (πάνω ἀπό 36 ἑκατομμύρια πούτια), ἐνῶ ἡ σπαρμένη ἐπιφάνεια τῶν κολχόζ ἦταν 1.390.000 ἐκτάρια μέ ἐμπορεύσιμη παραγωγή σιτηρῶν $3^1/_2$ περίπου ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες (πάνω ἀπό 20 ἑκατομμύρια πούτια).

Τό 1929 ἡ σπαρμένη ἐπιφάνεια τῶν σοβχόζ ἦταν 1.816.000 ἐκτάρια μέ ἐμπορεύσιμη παραγωγή σιτηρῶν 8 περίπου ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες (περίπου 47 ἑκατομμύρια πούτια), ἐνῶ ἡ σπαρμένη ἐπιφάνεια τῶν κολχόζ ἦταν 4.262.000 ἐκτάρια, μέ ἐμπορεύσιμη παραγωγή σιτηρῶν 13 περίπου ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες (περίπου 78 ἑκατομμύρια πούτια).

Τοῦ χρόνου, τό 1930, ἡ σπαρμένη ἐπιφάνεια τῶν σοβχόζ πρέπει νά φτάσει, σύμφωνα μέ τούς ἀριθμούς ἐλέγχου, 3.280.000 ἐκτάρια, μέ 18 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες (περίπου 110 ἑκατομμύρια πούτια) ἐμπορεύσιμη παραγωγή σιτηρῶν, ἐνῶ ἡ σπαρμένη ἐπιφάνεια τῶν κολχόζ θά φτάσει ὁπωσδήποτε 15 ἑκατομμύρια ἐκτάρια, μέ 49 περίπου ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες (περίπου 300 ἑκατομμύρια πούτια) ἐμπορεύσιμη παραγωγή σιτηρῶν.

Μ' ἄλλα λόγια, τοῦ χρόνου, τό 1930, ἡ ἐμπορεύσιμη παραγωγή σιτηρῶν στά σοβχόζ καί στά κολχόζ θά εἶναι πάνω ἀπό 400 ἑκατομμύρια πούτια, δηλαδή πάνω ἀπό τά 50% τῆς ἐμπορεύσιμης παραγωγῆς σιτηρῶν ὅλης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας (σιτηρῶν πού κυκλοφοροῦν ἔξω ἀπό τό χωριό).

Πρέπει νά παραδεχτοῦμε πώς τέτιους θυελλώδεις ρυθμούς ἀνάπτυξης δέ γνωρίζει κι αὐτή ἀκόμα ἡ κοινωνικοποιημένη μεγάλη βιομηχανία μας, πού οἱ ρυθμοί ἀνάπτυξής της διακρίνονται γενικά γιά τή μεγάλη τους ὁρμητικότητα.

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ νεαρή μεγάλη σοσιαλιστική γεωρ-

γία μας (κολχόζνικη καί σοβχόζνικη) ἔχει μεγάλο μέλλον καί θά παρουσιάσει θαύματα ἀνάπτυξης.

Ἡ πρωτοφανέρωτη αὐτή ἐπιτυχία στόν τομέα τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης ἐξηγεῖται μέ ὁλόκληρη σειρά αἰτίες, ἀπ' τίς ὁποῖες θἄπρεπε νά σημειωθοῦν τουλάχιστο οἱ παρακάτω.

Ἐξηγεῖται, πρίν ἀπ' ὅλα, μέ τό γεγονός ὅτι τό κόμμα ἐφάρμοσε λενινιστική πολιτική διαπαιδαγώγησης τῶν μαζῶν, ὁδηγώντας μέ συνέπεια τίς ἀγροτικές μάζες στά κολχόζ μέ τή δημιουργία τοῦ συνεταιριστικοῦ κινήματος. Ἐξηγεῖται μέ τό γεγονός ὅτι τό κόμμα διεξήγαγε μέ ἐπιτυχία τόν ἀγώνα, τόσο ἐνάντια σέ κείνους πού προσπαθοῦσαν νά προπορεύονται ἀπ' τό κίνημα καί νά ἐπιβάλουν τήν ἀνάπτυξη τῶν κολχόζ μέ διατάγματα («ἀριστεροί» φρασεολόγοι), ὅσο καί ἐνάντια σέ κείνους πού προσπαθοῦσαν νά τραβήξουν τό κόμμα πρός τά πίσω καί νά μείνουν στήν οὐρά τοῦ κινήματος (δεξιοί χοντροκέφαλοι). Χωρίς μιά τέτια πολιτική τό κόμμα δέ θά μποροῦσε νά μετατρέψει τό κολχόζνικο κίνημα σέ πραγματικά μαζικό κίνημα τῶν ἴδιων τῶν ἀγροτῶν.

«Ὅταν τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης καί οἱ στρατιῶτες τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρούπολης ἔπαιρναν τήν ἐξουσία—λέει ὁ Λένιν—ἤξεραν θαυμάσια ὅτι γιά τήν ἀνοικοδόμηση στό χωριό θά συναντήσουμε μεγάλες δυσκολίες, ὅτι ἐδῶ πρέπει νά προχωρήσουμε πιό βαθμιαῖα, ὅτι θἄταν ἡ μεγαλύτερη ἀνοησία ἄν προσπαθούσαμε νά καθιερώσουμε μέ διατάγματα καί νόμους τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, ὅτι αὐτό θά μποροῦσε νά τό δεχτεῖ ἕνας μηδαμινός ἀριθμός συνειδητῶν ἀγροτῶν, ἐνῶ ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν δέν ἔβαζε αὐτό τό καθῆκον. Καί γι' αὐτό περιοριζόμασταν σέ κεῖνο πού ἦταν ἀπόλυτα ἀπαραίτητο πρός τό συμφέρον τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης: σέ καμιά περίπτωση νά μήν προπορευόμαστε ἀπ' τήν ἀνάπτυξη τῶν μαζῶν, μά νά περιμένουμε, ὥσπου ἀπ' τήν ἴδια τήν πείρα αὐτῶν τῶν μαζῶν, ἀπ' τήν

ἴδια τήν πάλη τους νά προκύψει ἡ κίνηση πρός τά μπρός» (τόμ. 23ος, σελ. 252).

Ἄν τό κόμμα κέρδισε μιά τεράστια νίκη στό μέτωπο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης, εἶναι γιατί ἐκπλήρωνε μέ ἀκρίβεια αὐτή τήν ὑπόδειξη ταχτικῆς τοῦ Λένιν.

Ἡ πρωτοφανέρωτη αὐτή ἐπιτυχία στήν ἀγροτική ἀνοικοδόμηση ἐξηγεῖται, δεύτερο, μέ τό γεγονός ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία ὑπολόγισε σωστά τίς αὐξανόμενες ἀνάγκες τῆς ἀγροτιᾶς σέ νέα σύνεργα, σέ νέα τεχνικά μέσα, ὅτι ὑπολόγισε σωστά τό ἀδιέξοδο, ὅπου βρισκόταν ἡ ἀγροτιά μέ τίς παλιές μορφές καλλιέργειας τῆς γῆς, καί παίρνοντας ὑπόψη ὅλα αὐτά, ὀργάνωσε ἔγκαιρα τή βοήθεια τῆς ἀγροτιᾶς μέ τούς σταθμούς ἐνοικίασης γεωργικῶν μηχανῶν, μέ τίς φάλαγγες τῶν τραχτέρ, μέ τούς μηχανοτραχτερικούς σταθμούς, μέ τήν ὀργάνωση τῆς ἀπό κοινοῦ καλλιέργειας τῆς γῆς, μέ τή δημιουργία τῶν κολχόζ καί τέλος, μέ τήν ὁλόπλευρη βοήθεια τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ ἀπ' τίς δυνάμεις τῶν σοβχόζ.

Γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ἐμφανίστηκε στόν κόσμο μιά ἐξουσία, ἡ ἐξουσία τῶν Σοβιέτ, πού ἀπόδειξε στήν πράξη τήν ἀπόφαση καί τήν ἱκανότητά της νά προσφέρει στίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς συστηματική καί μακρόχρονη παραγωγική βοήθεια.

Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, πού ἀνέκαθεν ὑποφέρουν ἀπό ἔλλειψη σύνεργων δέν μποροῦσαν παρά νά γαντζωθοῦν ἀπ' αὐτή τή βοήθεια καί νά πάρουν τό δρόμο τοῦ κολχόζνικου κινήματος;

Καί μήπως μπορεῖ νά ἀπορεῖ κανείς γιά τό γεγονός ὅτι τό παλιό σύνθημα τῶν ἐργατῶν: «Νά στραφοῦμε πρός τό χωριό», θά συμπληρώνεται, ἀσφαλῶς ἀπό δῶ καί μπρός,

μέ τό καινούργιο σύνθημα τῶν ἀγροτῶν κολχόζνικων: «Νά στραφοῦμε πρός τήν πόλη»;

Ἡ πρωτοφανέρωτη αὐτή ἐπιτυχία στό ἔργο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης ἐξηγεῖται, τέλος, μέ τό γεγονός ὅτι τό ἔργο αὐτό τό ἀνάλαβαν οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες τῆς χώρας μας. Ἐννοῶ τίς ἐργατικές μπριγκάντες πού εἶναι σκορπισμένες κατά δεκάδες καί ἑκατοντάδες στίς βασικές περιοχές τῆς χώρας μας. Πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι ἀπό ὅλους τούς σημερινούς καί τούς δυνατούς προπαγανδιστές τοῦ κολχόζνικου κινήματος οἱ ἐργάτες-προπαγανδιστές εἶναι οἱ καλύτεροι προπαγανδιστές μέσα στίς ἀγροτικές μάζες. Τί τό παράξενο λοιπόν ἄν οἱ ἐργάτες κατόρθωσαν νά πείσουν τούς ἀγρότες γιά τήν ὑπεροχή τοῦ μεγάλου συλλογικοῦ νοικοκυριοῦ ἀπέναντι στό μικρό ἀτομικό νοικοκυριό, πολύ περισσότερο πού τά ὑπάρχοντα κολχόζ καί σοβχόζ ἀποτελοῦν παραστατικό παράδειγμα πού δείχνει αὐτή τήν ὑπεροχή;

Νά ποιοί εἶναι οἱ ὅροι πού ἔκαναν δυνατή τήν κατάχτησή μας στόν τομέα τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης, κατάχτηση πού, κατά τή γνώμη μου, εἶναι ἡ πιό σπουδαία καί ἡ πιό ἀποφασιστική ἀπ' ὅλες τίς καταχτήσεις τῶν τελευταίων χρόνων.

Κατάρευσαν καί ἔγιναν σκόνη οἱ ἀντιρήσεις τῆς «ἐπιστήμης» ἐνάντια στή δυνατότητα καί τή σκοπιμότητα τῆς ὀργάνωσης μεγάλων ἐργοστασίων σιτηρῶν μέ 40—50 χιλιάδες ἑκτάρια. Ἡ πράξη διέψευσε τίς ἀντιρήσεις τῆς «ἐπιστήμης» καί ἔδειξε ἀκόμα μιά φορά ὅτι δέν πρέπει μονάχα ἡ πράξη νά διδάσκεται ἀπ' τήν «ἐπιστήμη», μά δέ θἄταν ἄσχημα καί ἡ «ἐπιστήμη» νά διδάσκεται ἀπ' τήν πράξη.

Στίς καπιταλιστικές χῶρες δέν ἐγκλιματίζονται τά μεγάλα ἐργοστάσια-γίγαντες σιτηρῶν. Ἡ χώρα μας ὅμως

εἶναι χώρα σοσιαλιστική. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε τή «μικρή» αὐτή διαφορά.

Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, δέν μποροῦν νά ὀργανωθοῦν μεγάλα ἐργοστάσια σιτηρῶν, χωρίς νά ἔχουν ἀγοραστεῖ μιά σειρά κομμάτια γῆς, ἤ χωρίς νά πληρώνεται ἡ ἀπόλυτη γαιοπρόσοδος, πράγμα πού δέν μπορεῖ παρά νά ἐπιβαρύνει τήν παραγωγή μέ κολοσσιαῖα ἔξοδα, γιατί ἐκεῖ ὑπάρχει ἡ ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ. Στή χώρα μας, ἀντίθετα, δέν ὑπάρχει οὔτε ἀπόλυτη γαιοπρόσοδος οὔτε ἀγοραπωλησία κομματιῶν γῆς, πράγμα πού δέν μπορεῖ παρά νά δημιουργεῖ εὐνοϊκές συνθῆκες γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ μεγάλου σιτοπαραγωγικοῦ νοικοκυριοῦ, γιατί στή χώρα μας δέν ὑπάρχει ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ.

Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, τά μεγάλα σιτοπαραγωγικά νοικοκυριά ἔχουν γιά σκοπό νά ἐξασφαλίσουν τό ἀνώτατο δυνατό κέρδος, ἤ, πάντως, τέτιο κέρδος, πού νά ἀνταποκρίνεται στό λεγόμενο μέσο ποσοστό κέρδους, γιατί, χωρίς αὐτό, τό κεφάλαιο γενικά δέν ἔχει κανένα συμφέρον νά ἀνακατεύεται στήν ὀργάνωση σιτοπαραγωγικῶν νοικοκυριῶν. Στή χώρα μας, ἀντίθετα, τά μεγάλα σιτοπαραγωγικά νοικοκυριά, πού εἶναι ταυτόχρονα καί κρατικά νοικοκυριά, δέν ἔχουν ἀνάγκη γιά τήν ἀνάπτυξή τους οὔτε ἀπ' τό ἀνώτατο δυνατό κέρδος οὔτε ἀπό τό μέσο ποσοστό κέρδους, μά μποροῦν νά περιορίζονται στό κατώτατο ὅριο κέρδους καί κάποτε τά βγάζουν πέρα καί χωρίς καθόλου κέρδος, πράγμα πού δημιουργεῖ παρ' ὅλα αὐτά εὐνοϊκές συνθῆκες γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ μεγάλου σιτοπαραγωγικοῦ νοικοκυριοῦ.

Τέλος, στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ δέν ὑπάρχουν γιά τά μεγάλα σιτοπαραγωγικά νοικοκυριά οὔτε ἰδιαίτερες διευκολύνσεις σέ πιστώσεις οὔτε ἰδιαίτερες διευκολύνσεις σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τούς φόρους, ἐνῶ στό σοβιετικό καθε-

στώς, πού ἀποβλέπει στήν ὑποστήριξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ τομέα, ὑπάρχουν καί θά ὑπάρχουν τέτιες διευκολύνσεις.

Ὅλα αὐτά τά ξέχασε ἡ ἀξιοσέβαστη «ἐπιστήμη».

Κατάρευσαν καί ἔγιναν σκόνη οἱ ἰσχυρισμοί τῶν δεξιῶν ὀπορτουνιστῶν (ὁμάδα Μπουχάριν) ὅτι:

α) οἱ ἀγρότες δέ θά πᾶνε στά κολχόζ,

β) ὁ ἐντατικός ρυθμός ἀνάπτυξης τῶν κολχόζ δέν μποροῦσε παρά νά προκαλέσει μαζική δυσαρέσκεια καί τήν ἀπόσπαση τῆς ἀγροτιᾶς ἀπ' τήν ἐργατική τάξη,

γ) ἡ «λεωφόρος» τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνάπτυξης στό χωριό δέν εἶναι τά κολχόζ, μά οἱ συνεταιρισμοί,

δ) ἡ ἀνάπτυξη τῶν κολχόζ καί ἡ ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ μποροῦσαν ν' ἀφήσουν τή χώρα χωρίς ψωμί.

Ὅλα αὐτά κατάρευσαν καί ἔγιναν στάχτη σάν παλιά ἀστικοφιλελεύθερα ἀπορίμματα.

Πρῶτο, οἱ ἀγρότες πῆγαν στά κολχόζ, πῆγαν κατά ὁλάκερα χωριά, κατά ἐπαρχίες, κατά περιφέρειες.

Δεύτερο, τό μαζικό κολχόζνικο κίνημα δέν ἐξασθενίζει, μά δυναμώνει τή συμμαχία πόλης καί χωριοῦ, προσφέροντάς της καινούργια, παραγωγική βάση. Ἀκόμα κι οἱ τυφλοί βλέπουν σήμερα ὅτι, καί ἄν ὑπάρχει κάποια σοβαρή δυσαρέσκεια στίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, ἡ δυσαρέσκεια αὐτή δέν ἀφορᾶ τήν κολχόζνικη πολιτική τῆς Σοβετικῆς ἐξουσίας, μά τό γεγονός ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν μπορεῖ νά προφτάσει τήν ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου κινήματος στό ἔργο τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν ἀγροτῶν μέ μηχανές καί τραχτέρ.

Τρίτο, ἡ συζήτηση γιά τή «λεωφόρο» τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνάπτυξης τοῦ χωριοῦ εἶναι συζήτηση σχολαστική, ἀντάξια γιά νεαρούς μικροαστούς φιλελεύθερους, τύπου Αϊχενβαλντ καί Σλεπκόφ. Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ὅσο δέν ὑπῆρχε μαζικό κολχόζνικο κίνημα, ἡ «λεωφόρος» ἦταν οἱ κατώτερες μορφές συνεταιρισμοῦ, ὁ προμηθευτικός καί ὁ καταναλωτικός συνεταιρισμός. Ὅταν ὅμως ἐμφανίστηκε στή σκηνή ἡ ἀνώτερη μορφή συνεταιρισμοῦ, ἡ κολχόζνικη μορφή του, τότε αὐτή ἔγινε ἡ «λεωφόρος» τῆς ἀνάπτυξης.

Γιά νά μιλήσουμε χωρίς εἰσαγωγικά, ἡ λεωφόρος τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνάπτυξης τοῦ χωριοῦ εἶναι τό συνεταιριστικό σχέδιο τοῦ Λένιν, πού ἀγκαλιάζει ὅλες τίς μορφές ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν, ἀπ' τίς κατώτερες (προμηθευτικο-καταναλωτικές) ὥς τίς ἀνώτερες (παραγωγικο-κολχόζνικες). Ἀντιπαράθεση τῶν κολχόζ στούς συνεταιρισμούς ἰσοδυναμεῖ μέ χλευασμό τοῦ λενινισμοῦ καί ἀνοιχτή ὁμολογία τῆς ἀμάθειάς σας.

Τέταρτο, καί οἱ τυφλοί ἀκόμα βλέπουν σήμερα ὅτι χωρίς τήν ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ καί χωρίς τήν ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου καί τοῦ σοβχόζνικου κινήματος δέ θά εἴχαμε σήμερα οὔτε τίς ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες στή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν, πού σημειώθηκαν φέτος, οὔτε τά δεκάδες ἑκατομμύρια πούτια, ἀνέπαφα ἀποθέματα σιτηρῶν, πού συσσωρεύθηκαν κιόλας στά χέρια τοῦ κράτους.

Κάτι παραπάνω: Μποροῦμε νά ποῦμε μέ πεποίθηση ὅτι χάρη στήν ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου καί τοῦ σοβχόζνικου κινήματος βγαίνουμε ὁριστικά ἤ ἔχουμε βγεῖ κιόλας ἀπ' τήν κρίση σιτηρῶν. Καί ἄν ἡ ἀνάπτυξη τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ συνεχιστεῖ μέ ἐντεινόμενους ρυθμούς, δέν ὑπάρχει λόγος νά ἀμφιβάλλουμε ὅτι ἡ χώρα μας θά γίνει μέσα σέ τρία περίπου χρόνια μιά ἀπ' τίς πιό σιτοπαραγωγικές χῶρες, ἄν ὄχι ἡ πιό σιτοπαραγωγική χώρα τοῦ κόσμου.

Ποιό εἶναι τό καινούργιο στό σημερινό κολχόζνικο κίνημα; Τό καινούργιο καί τό ἀποφασιστικό στό ση-

μερινό κολχόζνικο κίνημα εἶναι ὅτι οἱ ἀγρότες πᾶνε στά κολχόζ ὄχι κατά χωριστές ὁμάδες, ὅπως γινόταν πρωτήτερα, μά κατά ὁλόκληρα χωριά, κατά ἐπαρχίες, κατά περιφέρειες, ἀκόμα καί κατά περιοχές.

Καί τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ μεσαῖος ἀγρότης τράβηξε τό δρόμο τῶν κολχόζ. Αὐτή εἶναι ἡ βάση τῆς ριζικῆς ἐκείνης στροφῆς στήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, πού ἀποτελεῖ τή σπουδαιότερη κατάχτηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τό χρόνο πού πέρασε.

Καταρέει καί γίνεται συντρίμια ἡ μενσεβίκικη «ἀντίληψη» τοῦ τροτσκισμοῦ ὅτι ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ἀνίκανη νά ὁδηγήσει μαζί της τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. Ἀκόμα καί οἱ τυφλοί βλέπουν σήμερα ὅτι ὁ μεσαῖος ἀγρότης στράφηκε πρός τά κολχόζ. Σήμερα εἶναι φανερό γιά ὅλους ὅτι τό πεντάχρονο τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας εἶναι πεντάχρονο σχέδιο ἀνοικοδόμησης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας καί ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού δέν πιστεύουν στή δυνατότητα ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας, δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά χαιρετίζουν τό πεντάχρονο σχέδιό μας.

Καταρέει καί γίνεται σκόνη ἡ ὕστατη ἐλπίδα τῶν καπιταλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν, πού ὀνειρεύονται τήν παλινόρθωση τοῦ καπιταλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ—αὐτή ἡ «ἱερή ἀρχή τῆς ἀτομικῆς ἰδιοχτησίας». Οἱ ἀγρότες, πού τούς θεωροῦν ὑλικό πού λιπαίνει τό ἔδαφος γιά τόν καπιταλισμό, εγκαταλείπουν κατά μάζες τήν παινεμένη σημαία τῆς «ἀτομικῆς ἰδιοχτησίας» καί μπαίνουν στό δρόμο τοῦ κολεχτιβισμοῦ, στό δρόμο τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καταρέει ἡ ὕστατη ἐλπίδα παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ἔτσι, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἐξηγοῦνται καί οἱ ἀπεγνωσμένες προσπάθειες τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τῆς χώρας μας νά ξεσηκώσουν ἐνάντια στόν ἐπιτιθέμενο σοσιαλισμό ὅλες τίς δυνάμεις τοῦ παλιοῦ κόσμου, προσπάθειες πού ὁδηγοῦν στήν ὄξυνση τῆς πάλης τῶν τάξεων. Τό κεφάλαιο δέν θέλει «νά ἐνσωματωθεῖ» στό σοσιαλισμό.

Ἔτσι ἐπίσης πρέπει νά ἐξηγηθοῦν καί τά λυσσασμένα οὐρλιαχτά ἐνάντια στό μπολσεβικισμό, πού βγάζουν τελευταῖα τά μαντρόσκυλα τοῦ καπιταλισμοῦ, οἱ διάφοροι Στροῦβε καί Γκέσε, Μιλιουκόφ καί Κερένσκι, Ντάν καί Ἀμπράμοβιτς. Δέν εἶναι παῖξε-γέλασε: ἐξαφανίζεται ἡ τελευταία ἐλπίδα παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ.

Τί ἄλλο μπορεῖ νά μᾶς δείξει ἡ λυσσασμένη αὐτή μανία τῶν ταξικῶν μας ἐχθρῶν καί τά ἄγρια οὐρλιαχτά τῶν λακέδων τοῦ κεφαλαίου ἄν ὄχι ὅτι τό κόμμα κέρδισε πραγματικά μιά ἀποφασιστική νίκη στό πιό δύσκολο μέτωπο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης;

«Μονάχα—λέει ὁ Λένιν— ἄν κατορθώσουμε νά δείξουμε ἔμπραχτα στούς ἀγρότες τά πλεονεχτήματα τῆς κοινῆς, τῆς συλλογικῆς, τῆς συντροφικῆς, τῆς ἀρτέλικης καλλιέργειας τῆς γῆς, μονάχα ἄν κατορθώσουμε νά βοηθήσουμε τόν ἀγρότη μέ τό συντροφικό ἀρτέλικο νοικοκυριό, μονάχα τότε ἡ ἐργατική τάξη, ἔχοντας στά χέρια της τήν κρατική ἐξουσία, θ' ἀποδείξει πραγματικά στόν ἀγρότη πώς ἔχει δίκιο, θά τραβήξει πραγματικά μέ τό μέρος της σταθερά κι ἀποτελεσματικά τά πολλά ἑκατομμύρια τῆς ἀγροτικῆς μάζας» (τόμ. 24ος, σελ. 579).

Ἔτσι βάζει ὁ Λένιν τό ζήτημα γιά τούς τρόπους πού πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν, γιά νά τραβηχτοῦν τά ἑκατομμύρια τῆς ἀγροτιᾶς μέ τό μέρος τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιά νά περάσει ἡ ἀγροτιά στό δρόμο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης.

Ὁ χρόνος πού πέρασε ἔδειξε ὅτι τό κόμμα τά βγά-

ζει πέρα μέ ἐπιτυχία σ' αὐτό τό καθῆκον, ὑπερνικώντας ἀποφασιστικά κάθε δυσκολία στό δρόμο αὐτό.

«Ἡ μεσαία ἀγροτιά μέσα στήν κομμουνιστική κοινωνία—λέει ὁ Λένιν—τότε μονάχα θἆναι μέ τό μέρος μας, ὅταν διευκολύνουμε καί καλυτερέψουμε τίς οἰκονομικές συνθῆκες τῆς ζωῆς της. Ἄν μπορούσαμε νά δόσουμε αὔριο 100 χιλιάδες πρώτης τάξης τραχτέρ, νά τά ἐφοδιάσουμε μέ βενζίνη, νά τά ἐφοδιάσουμε μέ μηχανικούς (ξέρετε θαυμάσια ὅτι αὐτό γιά τήν ὥρα εἶναι φαντασία), τότε ὁ μεσαῖος ἀγρότης θά ἔλεγε: „εἶμαι μέ τήν κομμούνα" (δηλαδή μέ τόν κομμουνισμό). Μά γιά νά τό κάνουμε αὐτό, πρέπει πρῶτα νά νικήσουμε τή διεθνῆ ἀστική τάξη, πρέπει νά τήν ἀναγκάσουμε νά μᾶς δόσει αὐτά τά τραχτέρ, ἤ πρέπει νά ἀνεβάσουμε τήν παραγωγικότητά μας τόσο πού νά μποροῦμε νά τά προμηθευτοῦμε μόνοι μας. Ἔτσι μόνο τοποθετεῖται σωστά τό ζήτημα» (τόμ. 24ος, σελ. 170).

Ἔτσι βάζει ὁ Λένιν τό ζήτημα γιά τούς δρόμους πού πρέπει ν' ἀκολουθήσουμε γιά νά ἐπανεξοπλίσουμε τεχνικά τό μεσαῖο ἀγρότη, γιά τούς δρόμους πού πρέπει ν' ἀκολουθήσουμε γιά νά τόν τραβήξουμε μέ τό μέρος τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὁ χρόνος πού πέρασε ἔδειξε ὅτι τό κόμμα τά βγάζει πέρα μέ ἐπιτυχία καί σ' αὐτό τό καθῆκον. Εἶναι γνωστό ὅτι τήν ἄνοιξη τοῦ 1930 πού μᾶς ἔρχεται θάχουμε στά χωράφια μας πάνω ἀπό 60 χιλιάδες τραχτέρ, ἕνα χρόνο πιό ὕστερα πάνω ἀπό 100 χιλιάδες τραχτέρ καί ὕστερα ἀπό ἄλλα δυό χρόνια πάνω ἀπό 250 χιλιάδες τραχτέρ. Ἐκεῖνο πού θεωροῦνταν πρίν ἀπό λίγα χρόνια «φαντασία», ἔχουμε τώρα τή δυνατότητα νά τό μετατρέψουμε μέ τό παραπάνω σέ πραγματικότητα.

Νά ποιά εἶναι ἡ αἰτία, πού ὁ μεσαῖος ἀγρότης στράφηκε πρός τήν «κομμούνα».

Ἔτσι ἔχει τό ζήτημα μέ τήν τρίτη κατάχτηση τοῦ κόμματος.

Αὐτές εἶναι οἱ βασικές καταχτήσεις τοῦ κόμματος τό χρόνο πού μᾶς πέρασε.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Βαδίζουμε πλησίστιοι στό δρόμο τῆς ἐκβιομηχάνισης, πρός τό σοσιαλισμό, ἀφήνοντας πίσω τήν προαιώνια «ρούσικη» καθυστέρησή μας.

Γινόμαστε χώρα τοῦ μετάλλου, χώρα τοῦ αὐτοκινήτου, χώρα τοῦ τραχτέρ.

Καί ὅταν θά βάλουμε τήν ΕΣΣΔ στό αὐτοκίνητο καί τό μουζίκο στό τραχτέρ, ἄς δοκιμάσουν νά μᾶς φτάσουν οἱ ἀξιότιμοι καπιταλιστές πού κοκορεύονται γιά τόν «πολιτισμό» τους. Θά δοῦμε τότε, ποιά χώρα μπορεῖ «νά χαρακτηριστεῖ» καθυστερημένη καί ποιά προχωρημένη.

3 τοῦ Νοέμβρη 1929

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 259, 7 τοῦ Νοέμβρη 1929.

Ὑπογραφή: Ι. Στάλιν

ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΤΡΕΒΟΓΚΑ»[14] ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Χαιρετίζω ἀδερφικά τούς μαχητές καί τούς διοικητές τῆς Εἰδικῆς στρατιᾶς τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς πού ὑπερασπίζει τά δικαιώματα καί τά συμφέροντα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης ἀπ' τίς ἐπιβουλές τῶν κινέζων τσιφλικάδων καί καπιταλιστῶν!

Παρακολουθεῖτε ἄγρυπνα τήν κάθε κίνηση τῶν κινέζων ἀντεπαναστατῶν, στά χτυπήματά τους ἀπαντᾶτε μέ συντριπτικά χτυπήματα καί βοηθᾶτε ἔτσι τ' ἀδέρφια μας τῆς Κίνας, τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Κίνας, νά συντρίψουν τό ζυγό τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν.

Νά θυμᾶστε πώς τήν ἐπίσημη αὐτή μέρα σᾶς σκέφτονται μέ ἀγάπη τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων τῆς ΕΣΣΔ, γιορτάζουν μαζί σας τή μεγάλη ἐπέτειο καί χαίρονται μαζί σας γιά τίς ἐπιτυχίες τῆς Εἰδικῆς στρατιᾶς τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς.

Ζήτω ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση!

Ζήτω ἡ Εἰδική στρατιά τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς!

Ζήτω οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Κίνας!

Ι. Στάλιν

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 259, 7 τοῦ Νοέμβρη 1929.

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στήν «Πράβντα» τῆς 16 τοῦ Δεκέμβρη (ἀρ. φύλλου 296) δημοσιεύτηκε ἕνα ἀνυπόγραφο ἄρθρο μέ τόν τίτλο: «Δέν μπορεῖ ἄραγε νά γίνει χωρίς σύγχυση;» (στήλη «Κομματική ἀνοικοδόμηση»), ὅπου γίνεται κριτική σέ μιά ἀπό τίς θέσεις τοῦ ἄρθρου «Εἰσαγωγική μελέτη γιά τό λενινισμό» τῆς «Κομσομόλσκαγια Πράβντα»[15], ἄρθρου πού πραγματεύεται τό ζήτημα τῶν πιό εὐνοϊκῶν ὅρων γιά τήν ἐπαναστατική διάσπαση τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ μετώπου.

Ὁ ἀρθρογράφος παραθέτει τήν παρακάτω περικοπή ἀπό τό ἄρθρο πού κριτικάρει: «Ὁ λενινισμός διδάσκει ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἀρχίζει στό μέρος ὅπου ἡ ἰμπεριαλιστική ἁλυσίδα ἀποτελεῖ τόν πιό ἀδύνατο κρίκο». Σέ συνέχεια ὁ ἀρθρογράφος βάζει τό σημεῖο τῆς ἰσότητας ἀνάμεσα στήν περικοπή αὐτή καί τήν ἀκόλουθη περικοπή ἀπ' τήν «Οἰκονομία τῆς μεταβατικῆς περιόδου» τοῦ Μπουχάριν: «Ἡ χρεωκοπία τοῦ παγκόσμιου καπιταλιστικοῦ συστήματος ἄρχισε ἀπό τά πιό ἀδύνατα λαϊκοοικονομικά συστήματα». Ὁ ἀρθρογράφος παραθέτει ἔπειτα τίς κριτικές παρατηρήσεις τοῦ Λένιν ἐνάντια στήν παραπάνω περικοπή τοῦ βιβλίου τοῦ Μπου-

χάριν καί καταλήγει στό συμπέρασμα ὅτι στό ἄρθρο «Εἰσαγωγική μελέτη γιά τό λενινισμό» τῆς «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» ἔχει γίνει λάθος, ἀνάλογο μέ τό λάθος τοῦ Μπουχάριν.

Μοῦ φαίνεται πώς ὁ συντάχτης τοῦ ἄρθρου «Δέν μπορεῖ ἄραγε νά γίνει χωρίς σύγχυση;» ἔκανε λάθος. Σέ καμιά περίπτωση δέν ἐπιτρέπεται νά βάζει κανείς τό σημεῖο τῆς ἰσότητας ἀνάμεσα στή θέση —«ἡ ἰμπεριαλιστική ἁλυσίδα σπάει ἐκεῖ, ὅπου εἶναι πιό ἀδύνατη» καί τή θέση τοῦ Μπουχάριν—«ἡ ἰμπεριαλιστική ἁλυσίδα σπάει ἐκεῖ, ὅπου τό λαϊκοοικονομικό σύστημα εἶναι τό πιό ἀδύνατο». Γιατί; Γιατί στήν πρώτη περίπτωση γίνεται λόγος γιά ἀδυναμία τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἁλυσίδας, πού πρέπει νά σπάσουμε, δηλαδή γιά ἀδυναμία τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων, ἐνῶ στήν περίπτωση τοῦ Μπουχάριν γίνεται λόγος γιά ἀδυναμία τοῦ λαϊκοοικονομικοῦ συστήματος τῆς χώρας, ἡ ὁποία (χώρα) πρέπει νά σπάσει τήν ἁλυσίδα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, δηλαδή γίνεται λόγος γιά ἀδυναμία τῶν ἀντιιμπεριαλιστικῶν δυνάμεων. Δέν εἶναι καθόλου τό ἴδιο πράγμα. Κάτι περισσότερο—εἶναι δυό ἀντίθετες θέσεις.

Κατά τό Μπουχάριν βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι τό ἰμπεριαλιστικό μέτωπο σπάει ἐκεῖ ὅπου τό λαϊκοοικονομικό σύστημα εἶναι τό πιό ἀδύνατο. Αὐτό βέβαια δέν εἶναι σωστό. Ἄν αὐτό ἦταν σωστό, ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση θἄρχιζε σέ κάποιο μέρος τῆς Κεντρώας Ἀφρικῆς κι ὄχι στή Ρωσία. Ἀπ' τό ἄλλο μέρος, στό ἄρθρο «Εἰσαγωγική μελέτη γιά τό λενινισμό» λέγεται κάτι τό διαμετρικά ἀντίθετο ἀπ' τή θέση τοῦ Μπουχάριν, καί συγκεκριμένα, ὅτι ἡ ἰμπεριαλιστική ἁλυσίδα σπάει ἐκεῖ ὅπου αὐτή (ἡ ἁλυσίδα) εἶναι πιό ἀδύνατη. Κι αὐτό εἶναι ἀπόλυτα σωστό. Ἄν ἡ ἁλυσίδα τοῦ

παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ σπάει σέ μιά δοσμένη χώρα, αὐτό γίνεται ἐπειδή αὐτή (ἡ ἁλυσίδα) εἶναι πιό ἀδύνατη τή δοσμένη στιγμή σ' αὐτήν ἀκριβῶς τή χώρα. Διαφορετικά δέ θά ἔσπαζε. Διαφορετικά οἱ μενσεβίκοι θά εἶχαν δίκιο στήν πάλη τους ἐνάντια στό λενινισμό.

Καί ἀπό τί καθορίζεται ἡ ἀδυναμία τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἁλυσίδας σέ μιά δοσμένη χώρα; Ἀπ' τήν ὕπαρξη κάποιου ἐλάχιστου ὁρίου βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης καί πολιτισμοῦ στή χώρα αὐτή. Ἀπ' τήν ὕπαρξη στή χώρα αὐτή κάποιου ἐλάχιστου ὁρίου βιομηχανικοῦ προλεταριάτου. Ἀπό τήν ἐπαναστατικότητα τοῦ προλεταριάτου καί τῆς προλεταριακῆς πρωτοπορίας σ' αὐτή τή χώρα. Ἀπ' τήν ὕπαρξη σ' αὐτή τή χώρα ἑνός σοβαροῦ συμμάχου τοῦ προλεταριάτου (λχ. τῆς ἀγροτιᾶς), ἱκανοῦ νά ἀκολουθήσει τό προλεταριάτο στήν ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό. Κατά συνέπεια καθορίζεται ἀπ' τό συνδυασμό τῶν ὅρων πού κάνουν ἀναπόφευκτη τήν απομόνωση καί τό γκρέμισμα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ σ' αὐτή τή χώρα.

Ὁ συντάχτης τοῦ ἄρθρου «Δέν μπορεῖ ἄραγε νά γίνει χωρίς σύγχυση;» μπέρδεψε κατά τρόπο ὁλοφάνερο δυό ἐντελῶς διαφορετικά πράγματα.

Πραγματικά: δέν μπορεῖ νά γίνει χωρίς σύγχυση;

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 298,
18 τοῦ Δεκέμβρη 1929.
Ὑπογραφή: Ι. Στ.

ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΠΟΥ ΕΣΤΕΙΛΑΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ σ. ΣΤΑΛΙΝ

Οἱ εὐχές καί τά χαιρετιστήριά σας θεωρῶ ὅτι ἀπευθύνονται στό μεγάλο κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης πού μέ γέννησε καί μέ διαπαιδαγώγησε κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωσή του. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς τά θεωρῶ ὅτι ἀπευθύνονται στό δοξασμένο λενινιστικό μας κόμμα, παίρνω τό θάρρος νά σᾶς ἀπαντήσω μέ μπολσεβίκικες εὐχαριστίες.

Μπορεῖτε νά μήν ἀμφιβάλλετε, σύντροφοι, ὅτι καί στό μέλλον εἶμαι ἕτοιμος νά δόσω στήν ὑπόθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης, στήν ὑπόθεση τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης καί τοῦ παγκόσμιου κομμουνισμοῦ, ὅλες μου τίς δυνάμεις, ὅλες μου τίς ἱκανότητες καί, ἄν χρειαστεῖ, καί ὅλο μου τό αἷμα, σταλαματιά-σταλαματιά.

Μέ βαθιά ἐκτίμηση

Ι. Στάλιν

21 τοῦ Δεκέμβρη 1929

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 302, 22 τοῦ Δεκέμβρη 1929.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ

Λόγος στή συνδιάσκεψη τῶν μαρξιστῶν θεωρητικῶν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος
27 τοῦ Δεκέμβρη 1929[16]

Σύντροφοι! Τό βασικό γεγονός τῆς κοινωνικο-οικονομικῆς ζωῆς μας τή στιγμή αὐτή, γεγονός πού τραβᾶ τή γενική προσοχή, εἶναι ἡ κολοσσιαία ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ σημερινοῦ κολχόζνικου κινήματος εἶναι ὅτι στά κολχόζ μπαίνουν ὄχι μονάχα ξεχωριστές ὁμάδες φτωχολογιᾶς, ὅπως γινόταν ὥς τά τώρα, μά στά κολχόζ τράβηξε μαζικά κι ὁ μεσαῖος ἀγρότης. Αὐτό σημαίνει ὅτι τό κολχόζνικο κίνημα μετατράπηκε ἀπό κίνημα ξεχωριστῶν ὁμάδων καί στρωμάτων τῶν ἐργαζομένων ἀγροτῶν σέ κίνημα ἑκατομμυρίων καί ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἀπ' τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς. Ἔτσι, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, πρέπει νά ἐξηγηθεῖ τό γεγονός, πού ἔχει κολοσσιαία σημασία, ὅτι τό κολχόζνικο κίνημα, ἀφοῦ πῆρε τό χαρακτήρα μιᾶς ἰσχυρῆς καί ὅλο ἀναπτυσσόμενης ἀντικουλάκικης χιονοστιβάδας, σαρώνει στό δρόμο του τήν ἀντίσταση τοῦ κουλάκου, τσακίζει τούς κουλάκους καί ἀνοίγει τό δρόμο γιά τήν πλατιά σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση στό χωριό.

Ἄν ὅμως ἔχουμε λόγους νάμαστε περήφανοι γιά τίς πρακτικές ἐπιτυχίες μας στή σοσιαλιστική ἀνοικοδό-

μηση, δέν μποροῦμε νά ποῦμε τό ἴδιο καί γιά τίς ἐπιτυχίες στή θεωρητική μας δουλιά στόν τομέα τῆς οἰκονομίας γενικά, καί ἰδιαίτερα στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Κάτι περισσότερο. Πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι ἡ θεωρητική σκέψη δέν προλαβαίνει τίς πραχτικές μας ἐπιτυχίες, ὅτι ἔχουμε κάποια διάσταση ἀνάμεσα στίς πραχτικές ἐπιτυχίες καί τήν ἀνάπτυξη τῆς θεωρητικῆς σκέψης. Κι ὅμως εἶναι ἀπαραίτητο ἡ θεωρητική δουλιά ὄχι μονάχα νά προλαβαίνει τήν πραχτική δουλιά, μά καί νά προπορεύεται ἀπ' αὐτήν, ἐξοπλίζοντας τά πραχτικά μας στελέχη στήν πάλη τους γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Δέ θά ἐπεκταθῶ ἐδῶ στή σημασία τῆς θεωρίας. Σᾶς εἶναι ἀρκετά γνωστή. Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ θεωρία, ἄν εἶναι πραγματικά θεωρία, δίνει στά πραχτικά στελέχη τή δύναμη τοῦ προσανατολισμοῦ, τή σαφήνεια τῆς προοπτικῆς, τή σιγουριά στή δουλιά, τήν πίστη στή νίκη τῆς ὑπόθεσής μας. Ὅλα αὐτά ἔχουν—καί δέν μπορεῖ νά μήν ἔχουν—τεράστια σημασία γιά τή σοσιαλιστική μας ἀνοικοδόμηση. Τό ἀτύχημα εἶναι πώς ἀρχίζουμε νά κουτσαίνουμε ἴσα-ἴσα σ' αὐτόν τόν τομέα, στόν τομέα τῆς θεωρητικῆς ἐπεξεργασίας τῶν ζητημάτων τῆς οἰκονομίας μας.

Γιατί πῶς ἀλλιῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ τό γεγονός ὅτι στή χώρα μας, στήν κοινωνικο-πολιτική μας ζωή ἐξακολουθοῦν ἀκόμα νά ἔχουν πέραση διάφορες ἀστικές καί μικροαστικές θεωρίες σχετικά μέ τά ζητήματα τῆς οἰκονομίας μας; Πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ τό γεγονός ὅτι αὐτές οἱ θεωρίες καί οἱ θεωριοῦλες δέ βρίσκουν ὥς τά τώρα τήν ἀπάντηση πού χρειάζεται; Πῶς ἐπίσης μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ τό γεγονός ὅτι μιά σειρά βασικές θέσεις τῆς μαρξιστικῆς-λενινιστικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, πού ἀποτελοῦν τό πιό σίγουρο ἀντίδοτο ἐνάντια στίς ἀστικές καί τίς μικροαστικές θεωρίες, ἀρχίζουν νά ξεχνιοῦνται, δέν ἐκλαϊκεύονται στόν τύπο μας, δέν προωθοῦνται, ἄγνωστο γιατί, στήν πρώτη σειρά; Μήπως εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι χωρίς ἀνειρήνευτη πάλη ἐνάντια στίς ἀστικές θεωρίες, μέ βάση τή μαρξιστική-λενινιστική θεωρία, εἶναι ἀδύνατο νά κερδίσουμε πλέρια νίκη ἐνάντια στούς ταξικούς ἐχθρούς;

Ἡ νέα πραχτική πείρα γεννᾶ καί νέο τρόπο ἀντικρύσματος τῶν προβλημάτων τῆς οἰκονομίας τῆς μεταβατικῆς περιόδου. Μέ καινούργιο τρόπο μπαίνει τώρα τό ζήτημα τῆς ΝΕΠ, τῶν τάξεων, τῶν ρυθμῶν ἀνοικοδόμησης, τῆς σύνδεσης πόλης καί χωριοῦ, τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος. Γιά νά μή μείνουμε πίσω ἀπ' τήν πράξη, πρέπει νά καταπιαστοῦμε ἀμέσως κιόλας μέ τήν ἐπεξεργασία ὅλων αὐτῶν τῶν προβλημάτων ἀπό τήν ἄποψη τῆς νέας κατάστασης. Χωρίς αὐτό εἶναι ἀδύνατο νά ὑπερνικηθοῦν οἱ ἀστικές θεωρίες, πού σκοτίζουν τά μυαλά τῶν πραχτικῶν μας στελεχῶν. Χωρίς αὐτό εἶναι ἀδύνατο νά ξεριζωθοῦν αὐτές οἱ θεωρίες, πού ἔχουν ἀποχτήσει τή σταθερότητα προλήψεων. Γιατί μόνο μέ τήν πάλη ἐνάντια στίς ἀστικές προλήψεις στόν τομέα τῆς θεωρίας μποροῦμε νά πετύχουμε τό δυνάμωμα τῶν θέσεων τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ.

Ἐπιτρέψτε μου νά περάσω στό χαραχτηρισμό ἔστω καί μερικῶν μόνο ἀπ' αὐτές τίς ἀστικές προλήψεις, πού ὀνομάζονται θεωρίες, καί νά δείξω πόσο εἶναι ἀστήριχτες, φωτίζοντας ὁρισμένα κεφαλαιώδη προβλήματα τῆς ἀνοικοδόμησής μας.

I

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ «ΙΣΟΡΟΠΙΑΣ»

Ξέρετε βέβαια ὅτι ἀνάμεσα στούς κομμουνιστές ἔχει ἀκόμα πέραση ἡ λεγόμενη θεωρία τῆς «ἰσορροπίας» τῶν

τομέων τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας. Ἡ θεωρία αὐτή δέν ἔχει βέβαια τίποτε τό κοινό μέ τό μαρξισμό. Ὡστόσο, ἡ θεωρία αὐτή προπαγανδίζεται ἀπό μιά σειρά πρόσωπα πού ἀνήκουν στό στρατόπεδο τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης.

Σύμφωνα μέ τή θεωρία αὐτή, ὑποτίθεται ὅτι ἔχουμε πρίν ἀπ' ὅλα ἕνα σοσιαλιστικό τομέα—ἕνα εἶδος βαγονέτο—καί ἐκτός ἀπ' αὐτόν ἔχουμε καί ἕνα τομέα μή σοσιαλιστικό ἤ ἄν θέλετε ἕνα τομέα καπιταλιστικό—πού εἶναι ἕνα ἄλλο βαγονέτο. Τά δυό αὐτά βαγονέτα βρίσκονται σέ διαφορετικές τροχιές καί κυλοῦν εἰρηνικά πρός τά μπρός, χωρίς νά συγκρούεται τό ἕνα μέ τ' ἄλλο. Ἀπ' τή γεωμετρία ξέρουμε ὅτι οἱ παράλληλες γραμμές δέ συναντιοῦνται. Οἱ δημιουργοί ὅμως αὐτῆς τῆς ἀξιοθαύμαστης θεωρίας ἔχουν τή γνώμη ὅτι οἱ παράλληλες αὐτές γραμμές κάποτε θά συναντηθοῦν καί, ὅταν θά συναντηθοῦν, θά ἔχουμε στή χώρα μας τό σοσιαλισμό. Ἐπιπλέον ἡ θεωρία αὐτή δέν παίρνει ὑπόψη της ὅτι πίσω ἀπ' αὐτά τά λεγόμενα «βαγονέτα» βρίσκονται τάξεις καί ὅτι ἡ κίνηση αὐτῶν τῶν «βαγονέτων» συντελεῖται σέ συνθῆκες μιᾶς σκληρῆς ταξικῆς πάλης, πάλης γιά ζωή ἤ θάνατο, πάλης μέ βάση τήν ἀρχή «ποιός-ποιόν».

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ θεωρία αὐτή δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τό λενινισμό. Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ θεωρία αὐτή ἀντικειμενικά ἔχει σκοπό νά ὑπερασπίσει τίς θέσεις τοῦ ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ, νά ἐξοπλίσει τά κουλάκικα στοιχεῖα μ' ἕνα «νέο» θεωρητικό ὅπλο στήν πάλη τους ἐνάντια στά κολχόζ καί νά δυσφημήσει τίς θέσεις τῶν κολχόζ.

Ὡστόσο ἡ θεωρία αὐτή ἔχει ὥς τά τώρα πέραση στόν τύπο μας. Καί δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἀντικρούστηκε σοβαρά καί, πολύ περισσότερο, συντριφτικά ἀπ' τούς

θεωρητικούς μας. Πῶς ἀλλιῶς νά ἐξηγήσουμε τήν ἔλλειψη αὐτή ἀντιστοιχίας, ἄν ὄχι μέ τήν καθυστέρηση τῆς θεωρητικῆς μας σκέψης;

Κι ὅμως φτάνει μονάχα ν' ἀνασύρουμε ἀπ' τό θησαυροφυλάκιο τοῦ μαρξισμοῦ τή θεωρία τῆς ἀναπαραγωγῆς καί νά τήν ἀντιπαραθέσουμε στή θεωρία τῆς ἰσορροπίας τῶν τομέων, γιά νά μή μείνει ἀπ' τήν τελευταία αὐτή θεωρία οὔτε ἴχνος. Πραγματικά, ἡ μαρξιστική θεωρία τῆς ἀναπαραγωγῆς διδάσκει ὅτι ἡ σύγχρονη κοινωνία δέν μπορεῖ νά ἀναπτύσσεται χωρίς νά συσσωρεύει χρόνο μέ τό χρόνο, καί εἶναι ἀδύνατο νά συσσωρεύει χωρίς διευρυμένη ἀναπαραγωγή ἀπό χρόνο σέ χρόνο. Αὐτό εἶναι ξεκάθαρο καί κατανοητό. Ἡ μεγάλη συγκεντροποιημένη σοσιαλιστική βιομηχανία μας ἀναπτύσσεται, σύμφωνα μέ τή μαρξιστική θεωρία τῆς διευρυμένης ἀναπαραγωγῆς, γιατί αὐξάνει κάθε χρόνο σέ ὄγκο, ἔχει τή δικιά της συσσώρευση καί κινεῖται πρός τά μπρός μέ γιγάντια βήματα.

Μέ τή μεγάλη ὅμως βιομηχανία μας δέν ἐξαντλεῖται ἡ λαϊκή οἰκονομία. Ἀντίθετα, στή λαϊκή μας οἰκονομία ἐξακολουθεῖ νά ὑπερέχει τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό. Μποροῦμε ἄραγε νά ποῦμε ὅτι τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό μας ἀναπτύσσεται σύμφωνα μέ τήν ἀρχή τῆς διευρυμένης ἀναπαραγωγῆς; Ὄχι, δέν μποροῦμε νά τό ποῦμε. Τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό μας ὄχι μονάχα δέν πραγματοποιεῖ στό μεγαλύτερο μέρος του μιά διευρυμένη ἀναπαραγωγή κάθε χρόνο, μά, ἀπεναντίας, πολύ σπάνια ἔχει τή δυνατότητα νά πραγματοποιεῖ ἀκόμα καί τήν ἁπλή ἀναπαραγωγή. Μποροῦμε ἄραγε νά κινοῦμε πρός τά μπρός μέ ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς τή σοσιαλιστικοποιημένη βιομηχανία μας μέ τέτια ἀγροτική οἰκονομική βάση, ὅπως εἶναι τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό, πού εἶναι ἀνίκανο γιά διευρυμένη ἀναπαραγωγή καί πού ἀποτελεῖ κοντά

σ' αὐτά, τήν ἐπικρατέστερη δύναμη στή λαϊκή μας οἰκονομία; Ὄχι, δέν μποροῦμε. Μποροῦμε ἄραγε γιά λίγο-πολύ μακρόχρονη περίοδο νά στηρίζουμε τή Σοβιετική ἐξουσία καί τή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση πάνω σέ δυό διαφορετικά θεμέλια, στό θεμέλιο τῆς πιό μεγάλης καί συνενωμένης σοσιαλιστικῆς βιομηχανίας καί στό θεμέλιο τοῦ πιό κομματιασμένου καί καθυστερημένου μικροεμπορευματικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ; Ὄχι, δέν μποροῦμε. Αὐτό δέν μπορεῖ παρά νά καταλήξει κάποτε σέ ὁλοκληρωτική κατάρευση ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Ποιά εἶναι λοιπόν ἡ διέξοδος; Ἡ διέξοδος εἶναι νά ἱδρύσουμε μεγάλα ἀγροτικά νοικοκυριά, νά τά κάνουμε ἱκανά γιά συσσώρευση, γιά διευρυμένη ἀναπαραγωγή, καί νά μετασχηματίσουμε ἔτσι τήν ἀγροτική οἰκονομική βάση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Πῶς ὅμως θά ἱδρύσουμε μεγάλα ἀγροτικά νοικοκυριά;

Γι' αὐτό ὑπάρχουν δυό δρόμοι. Ὑπάρχει ὁ καπιταλιστικός δρόμος, πού εἶναι νά μεγαλώσουμε τά ἀγροτικά νοικοκυριά μέ τό μπάσιμο στήν ἀγροτική οἰκονομία τοῦ καπιταλισμοῦ, δρόμος πού ὁδηγεῖ στήν ἐξαθλίωση τῆς ἀγροτιᾶς καί στήν ἀνάπτυξη τῶν καπιταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων στήν ἀγροτική οἰκονομία. Τό δρόμο αὐτόν τόν ἀπορίπτουμε, σά δρόμο ἀσυμβίβαστο μέ τή σοβιετική οἰκονομία.

Ὑπάρχει καί ἕνας ἄλλος δρόμος, ὁ σοσιαλιστικός δρόμος, πού εἶναι νά ἱδρύσουμε κολχόζ καί σοβχόζ στήν ἀγροτική οἰκονομία, δρόμος πού ὁδηγεῖ στή συνένωση τῶν μικρῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν σέ μεγάλα συλλογικά νοικοκυριά, ἐξοπλισμένα μέ τήν τεχνική καί τήν ἐπιστήμη, πού ἔχουν τή δυνατότητα ν' ἀναπτύσσονται παραπέρα, γιατί αὐτά τά νοικοκυριά μποροῦν νά πραγματοποιοῦν μιά διευρυμένη ἀναπαραγωγή.

Ὥστε, τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι: εἴτε ὁ ἕνας δρόμος, εἴτε ὁ ἄλλος, εἴτε πίσω πρός τόν καπιταλισμό, εἴτε μπροστά, πρός τό σοσιαλισμό. Κανένας τρίτος δρόμος δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει.

Ἡ θεωρία τῆς «ἰσορροπίας» εἶναι προσπάθεια νά χαραχτεῖ τρίτος δρόμος. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς ὑπολογίζει σ' ἕναν τρίτο (ἀνύπαρχτο) δρόμο, εἶναι οὐτοπική, ἀντιμαρξιστική.

Ἔτσι, λοιπόν, ἦταν ἀρκετό μόνο ν' ἀντιπαραθέσουμε τή θεωρία τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ Μάρξ στή θεωρία τῆς «ἰσορροπίας» τῶν τομέων, γιά νά μή μείνει οὔτε ἴχνος ἀπ' τήν τελευταία αὐτή θεωρία.

Γιατί λοιπόν δέν τό κάνουν αὐτό οἱ μαρξιστές μας θεωρητικοί τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος; Ποιός ἔχει ἀνάγκη ἡ γελοία θεωρία τῆς «ἰσορροπίας» νά ἔχει πέραση στόν τύπο μας, καί ἡ μαρξιστική θεωρία τῆς ἀναπαραγωγῆς νἆναι καταχωνιασμένη;

II

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ «ΑΥΤΟΜΑΤΗΣ ΡΟΗΣ» ΣΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ

Ἄς περάσουμε στή δεύτερη πρόληψη τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, στή δεύτερη θεωρία ἀστικοῦ τύπου. Ἐννοῶ τή θεωρία τῆς «αὐτόματης ροῆς» στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση, θεωρία πού δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τό μαρξισμό, μά πού τήν κηρύχνουν μέ ζῆλο οἱ σύντροφοί μας τοῦ δεξιοῦ στρατοπέδου.

Οἱ δημιουργοί αὐτῆς τῆς θεωρίας ἰσχυρίζονται περίπου τά παρακάτω. Εἴχαμε στή χώρα μας τόν καπιταλισμό, ἀναπτυσσόταν ἡ βιομηχανία σέ καπιταλιστική βάση, ἐνῶ τό χωριό ἀκολουθοῦσε τήν καπιταλιστική πόλη στοι-

χειακά, αὐτόματα καί μετασχηματιζόταν κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωση τῆς καπιταλιστικῆς πόλης. Ἄν ἔ τ σ ι γινόταν στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, γιατί νά μή μπορεῖ νά γίνει τό ἴδιο καί στίς συνθῆκες τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας; Γιατί νά μή μπορεῖ τό χωριό, τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό, νά ἀκολουθήσει αὐτόματα τή σοσιαλιστική πόλη καί νά μετασχηματιστεῖ στοιχειακά κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωση τῆς σοσιαλιστικῆς πόλης; Οἱ δημιουργοί αὐτῆς τῆς θεωρίας ἰσχυρίζονται, μέ βάση τά παραπάνω, ὅτι τό χωριό μπορεῖ ν' ἀκολουθήσει αὐτόματα τή σοσιαλιστική πόλη. Ἀπό δῶ γεννιέται τό ἐρώτημα: ἀξίζει τάχα νά τσακιζόμαστε γιά νά ἱδρύουμε σοβχόζ καί κολχόζ, ἀξίζει τάχα νά κάνουμε συζητήσεις, ἄν τό χωριό, ἔτσι ἤ ἀλλιῶς, θά ἀκολουθήσει τή σοσιαλιστική πόλη;

Ὁρίστε μιά ἀκόμα θεωρία, πού ἀντικειμενικά ἔχει σκοπό νά δόσει ἕνα νέο ὅπλο στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ στήν πάλη τους ἐνάντια στό κολχόζ.

Ἡ ἀντιμαρξιστική οὐσία αὐτῆς τῆς θεωρίας δέν ἐπιδέχεται καμιά ἀμφισβήτηση.

Δέν εἶναι παράξενο ὅτι οἱ θεωρητικοί μας δέ βρῆκαν ἀκόμα τόν καιρό γιά νά κάνουν σκόνη αὐτή τήν παράξενη θεωρία, πού σκοτίζει τά μυαλά τῶν πραχτικῶν στελεχῶν μας τῶν κολχόζ;

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ διευθυντικός ρόλος τῆς σοσιαλιστικῆς πόλης ἀπέναντι στό μικροαγροτικό ἀτομικιστικό χωριό εἶναι μεγάλος καί ἀνεκτίμητος. Πάνω σ' αὐτό ἀκριβῶς στηρίζεται καί ὁ μεταμορφωτικός ρόλος τῆς βιομηχανίας ἀπέναντι στήν ἀγροτική οἰκονομία. Ἀρκεῖ ὅμως αὐτός ὁ παράγοντας, γιά νά ἀκολουθήσει αὐτόματα τό μικροαγροτικό χωριό τήν πόλη στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης; Ὄχι, δέν ἀρκεῖ.

Στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ τό χωριό ἀκολού-

θοῦσε στοιχειακά τήν πόλη, γιατί ἡ καπιταλιστική οἰκονομία τῆς πόλης καί τό μικροεμπορευματικό ἀτομικό νοικοκυριό τοῦ ἀγρότη εἶναι στή βάση τους οἰκονομίες τοῦ ἴ δ ι ο υ τ ύ π ο υ. Φυσικά τό μικροαγροτικό ἐμπορευματικό νοικοκυριό δέν εἶναι ἀκόμα καπιταλιστική οἰκονομία. Εἶναι ὅμως στή βάση του νοικοκυριό τοῦ ἴδιου τύπου μέ τήν καπιταλιστική οἰκονομία, γιατί στηρίζεται στήν ἀτομική ἰδιοχτησία στά μέσα παραγωγῆς. Ὁ Λένιν ἔχει χίλιες φορές δίκιο, ὅταν στίς παρατηρήσεις του ἀπ' ἀφορμή τό βιβλιαράκι τοῦ Μπουχάριν «Ἡ οἰκονομία τῆς μεταβατικῆς περιόδου», μιλᾶ γιά «ἐμπορευματο-κ α π ι τ α λ ι σ τ ι κ ή τάση τῆς ἀγροτιᾶς» σ' ἀντίθεση μέ τή «σ ο σ ι α λ ι σ τ ι κ ή τάση τοῦ προλεταριάτου»*[17]. Ἔτσι ἀκριβῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι «ἡ μικρή παραγωγή γ ε ν ν ᾶ τόν καπιταλισμό καί τήν ἀστική τάξη συνεχῶς, κάθε μέρα, κάθε ὥρα, στοιχειακά καί σέ μαζική κλίμακα»[18] (Λ έ ν ι ν).

Μποροῦμε λοιπόν νά ποῦμε ὅτι τό μικροεμπορευματικό ἀγροτικό νοικοκυριό εἶναι στή βάση του νοικοκυριό τοῦ ἴδιου τύπου ὅπως ἡ σοσιαλιστική παραγωγή τῆς πόλης; Εἶναι ὁλοφάνερο πώς δέν μποροῦμε νά τό ποῦμε αὐτό, χωρίς νά ἔρθουμε σέ ρήξη μέ τό μαρξισμό. Διαφορετικά ὁ Λένιν δέ θάλεγε ὅτι «ὅσο ζοῦμε σέ μικροαγροτική χώρα, ὑπάρχει στή Ρωσία πιό γερή οἰκονομική βάση γιά τόν καπιταλισμό παρά γιά τόν κομμουνισμό»[19].

Συνεπῶς, ἡ θεωρία τῆς «αὐτόματης ροῆς» στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση εἶναι θεωρία σάπια, ἀντιλενινιστική.

Συνεπῶς, γιά ν' ἀκολουθήσει τό μικροαγροτικό χω-

* Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τοῦ Λένιν. Ι. Στ.

ριό τή σοσιαλιστική πόλη, είναι απαραίτητο ακόμα, εκτός απ' όλα τ' άλλα, νά ιδρύσουμε στό χωριό, σάν βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ, μεγάλα σοσιαλιστικά νοικοκυριά μέ μορφή σοβχόζ καί κολχόζ, νοικοκυριά πού νά εἶναι σέ θέση, μέ ἐπικεφαλῆς τή σοσιαλιστική πόλη, νά τραβήξουν μαζί τους τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς.

Ἑπομένως, ἡ θεωρία τῆς «αὐτόματης ροῆς» στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση εἶναι θεωρία ἀντιμαρξιστική. Ἡ σοσιαλιστική πόλη δέν μπορεῖ νά τραβήξει μαζί της τό μικροαγροτικό χωριό, παρά ἱδρύοντας στό χωριό κολχόζ καί σοβχόζ καί μετασχηματίζοντας τό χωριό μέ καινούργιο, μέ σοσιαλιστικό τρόπο.

Εἶναι παράξενο πού ἡ ἀντιμαρξιστική θεωρία τῆς «αὐτόματης ροῆς» στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση δέ βρῆκε ὥς τά τώρα τήν ἀπάντηση πού πρέπει ἀπ' τούς θεωρητικούς μας τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος.

III

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ «ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ» ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Ἂς περάσουμε στήν τρίτη πρόληψη τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, στή θεωρία τῆς «σταθερότητας» τοῦ μικροαγροτικοῦ νοικοκυριοῦ. Σ' ὅλους εἶναι γνωστές οἱ ἀντιρρήσεις τῆς ἀστικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἐνάντια στή γνωστή θέση τοῦ μαρξισμοῦ γιά τήν ὑπεροχή τοῦ μεγάλου νοικοκυριοῦ ἀπέναντι στό μικρό, θέση πού ἰσχύει τάχα μόνο στή βιομηχανία, μά δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ στήν ἀγροτική οἰκονομία. Οἱ σοσιαλδημοκράτες θεωρητικοί τύπου Ντάβιντ καί Χέρτς, πού κηρύχνουν αὐτή τή θεωρία, δοκίμασαν «νά στηριχτοῦν» στό γεγονός ὅτι ὁ μικρός ἀγρότης εἶναι καρτερικός, ὑπομονητικός, ἕτοιμος νά ὑπο-

στεῖ κάθε στέρηση, μόνο καί μόνο γιά νά ὑπερασπίσει τό κομματάκι γῆς του, ὅτι γιά τό λόγο αὐτό τό μικροαγροτικό νοικοκυριό δείχνει σταθερότητα στήν πάλη ἐνάντια στό μεγάλο νοικοκυριό στή γεωργία.

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι μιά τέτια «σταθερότητα» εἶναι χειρότερη ἀπό κάθε ἀστάθεια. Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ ἀντιμαρξιστική αὐτή θεωρία ἔχει γιά σκοπό της μονάχα ἕνα πράγμα: τήν ἐξύμνηση καί τή στερέωση τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος πού καταστρέφει τίς μάζες τῶν ἑκατομμυρίων μικρῶν ἀγροτῶν. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς ἔχει ἕναν τέτιο σκοπό, μπόρεσαν οἱ μαρξιστές νά συντρίψουν τόσο εὔκολα αὐτή τή θεωρία.

Τό ζήτημα ὅμως τώρα δέν εἶναι αὐτό. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἡ πραχτική μας πείρα, ἡ πραγματικότητά μας, προσφέρει καινούργια ἐπιχειρήματα ἐνάντια σ' αὐτή τή θεωρία· κι ὅμως οἱ θεωρητικοί μας κατά περίεργο τρόπο δέ θέλουν ἤ δέν μποροῦν νά χρησιμοποιήσουν αὐτό τό καινούργιο ὅπλο ἐνάντια στούς ἐχθρούς τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἐννοῶ τήν πείρα τῆς κατάργησης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοχτησίας στή γῆ, τήν πείρα τῆς ἐθνικοποίησης τῆς γῆς στή χώρα μας, τήν πραχτική πείρα πού ἀπαλλάσσει τό μικρό ἀγρότη ἀπ' τή δουλική προσκόλλησή του στό κομμάτι γῆς του καί πού διευκολύνει ἔτσι τό πέρασμα ἀπ' τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό στό μεγάλο, στό συλλογικό νοικοκυριό.

Πραγματικά, τί εἶναι ἐκεῖνο πού ἔδενε, πού δένει καί θά δένει ἀκόμα τό μικρό ἀγρότη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μέ τό μικρό ἐμπορευματικό νοικοκυριό του; Πρίν ἀπ' ὅλα καί κυρίως τό δικό του τό κομμάτι γῆς, ἡ ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ. Χρόνια ὁλόκληρα μάζευε χρήματα γιά νά ἀγοράσει ἕνα κομμάτι γῆς, τό ἀγόρασε καί εἶναι αὐνόητο ὅτι δέ θέλει νά τό ἀποχωριστεῖ, προτιμώντας νά

ὑποστεῖ κάθε στέρηση, προτιμώντας νά πέσει σέ ἄγρια κατάσταση, σέ ἀθλιότητα, μόνο καί μόνο γιά νά ὑπερασπίσει τό κομμάτι του γῆς, τή βάση τοῦ ἀτομικοῦ του νοικοκυριοῦ.

Μπορεῖ ἄραγε νά πεῖ κανείς ὅτι ὁ παράγοντας αὐτός ἐξακολουθεῖ νά δρᾶ μέ τήν ἴδια μορφή. καί στή χώρα μας, στίς συνθῆκες τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος; Ὄχι, δέν μπορεῖ νά τό πεῖ. Δέν μπορεῖ νά τό πεῖ, γιατί στή χώρα μας δέν ἔχουμε ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς δέν ἔχουμε στή χώρα μας ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ, δέν ἔχουμε καί τή δουλική προσκόληση τοῦ ἀγρότη σ᾽ ἕνα κομμάτι γῆς πού παρατηρεῖται στή Δύση. Καί τό γεγονός αὐτό δέν μπορεῖ παρά νά διευκολύνει τό πέρασμα τοῦ μικροαγροτικοῦ νοικοκυριοῦ στό δρόμο τῶν κολχόζ.

Νά ποῦ βρίσκεται μιά ἀπ᾽ τίς αἰτίες πού τά μ ε γ ά λ α νοικοκυριά στό χωριό, τά κολχόζ στό χωριό, κατορθώνουν στή χώρα μας, μέσα στίς συνθῆκες τῆς ἐθνικοποίησης τῆς γῆς, νά δείχνουν τόσο εὔκολα τήν ὑ π ε ρ ο χ ή τους ἀπέναντι στό μ ι κ ρ ό ἀγροτικό νοικοκυριό.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ μεγάλη ἐπαναστατική σημασία τῶν σοβιετικῶν ἀγροτικῶν νόμων, πού ἔχουν ἐξαλείψει τήν ἀπόλυτη γαιοπρόσοδο, πού ἔχουν καταργήσει τήν ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ καί καθιερώσει τήν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς.

Ἀπ᾽ αὐτό ὅμως βγαίνει, ὅτι ἔχουμε στή διάθεσή μας ἕνα καινούργιο ἐπιχείρημα ἐνάντια στούς ἀστούς οἰκονομολόγους, πού διακηρύχνουν τή σταθερότητα τοῦ μικροαγροτικοῦ νοικοκυριοῦ στήν πάλη του μέ τό μεγάλο νοικοκυριό.

Γιατί τότε αὐτό τό καινούργιο ἐπιχείρημα δέ χρησιμοποιεῖται σέ ἀρκετό βαθμό ἀπ᾽ τούς θεωρητικούς μας

τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος στήν πάλη τους ἐνάντια στίς κάθε λογῆς ἀστικές θεωρίες;

Ἐφαρμόζοντας τήν ἐθνικοποίηση τῆς γῆς ξεκινούσαμε, ἀνάμεσα στ᾽ ἄλλα, ἀπ᾽ τίς θεωρητικές ἀφετηρίες πού δίνονται στόν τρίτο τόμο τοῦ «Κεφαλαίου», στό γνωστό βιβλίο τοῦ Μάρξ «Θεωρίες γιά τήν ὑπεραξία» καί στίς ἐργασίες γιά τούς ἀγρότες τοῦ Λένιν, πού ἀποτελοῦν πλουσιότατο θησαυροφυλάκιο τῆς θεωρητικῆς σκέψης. Ἐννοῶ τή θεωρία τῆς γαιοπροσόδου γενικά, καί ἰδιαίτερα τή θεωρία τῆς ἀπόλυτης γαιοπροσόδου. Σήμερα εἶναι ξεκάθαρο ὅτι οἱ θεωρητικές θέσεις αὐτῶν τῶν ἐργασιῶν ἐπιβεβαιώθηκαν περίλαμπρα ἀπ᾽ τήν πεῖρα τῆς σοσιαλιστικῆς μας ἀνοικοδόμησης στήν πόλη καί στό χωριό.

Παραμένει ἀκατανόητο μονάχα, γιατί οἱ ἀντιεπιστημονικές θεωρίες τῶν «σοβιετικῶν» οἰκονομολόγων τύπου Τσαγιάνοφ πρέπει νά κυκλοφοροῦν ἐλεύθερα στόν τύπο μας, ἐνῶ οἱ μεγαλοφυεῖς ἐργασίες τοῦ Μάρξ, τοῦ Ἔνγκελς καί τοῦ Λένιν γιά τή θεωρία τῆς γαιοπροσόδου καί τῆς ἀπόλυτης γαιοπροσόδου δέν πρέπει νά ἐκλαϊκεύονται καί νά προωθοῦνται στήν πρώτη γραμμή, μά πρέπει νά μένουν καταχωνιασμένες;

Θά θυμᾶστε, τό δίχως ἄλλο, τή γνωστή μπροσούρα τοῦ Ἔνγκελς «Τό ἀγροτικό ζήτημα». Θά θυμᾶστε βέβαια μέ πόση περίσκεψη ἀντιμετωπίζει ὁ Ἔνγκελς τό ζήτημα τοῦ περάσματος τῶν μικρῶν ἀγροτῶν στό δρόμο τοῦ συντροφικοῦ νοικοκυριοῦ, στό δρόμο τοῦ συλλογικοῦ νοικοκυριοῦ. Ἐπιτρέψτε μου νά παραθέσω τή σχετική περικοπή ἀπ᾽ τή μπροσούρα τοῦ Ἔνγκελς :

«Εἴμαστε ἀποφασιστικά στό πλευρό τοῦ μικροῦ ἀγρότη. Θά κάνουμε τό πᾶν, γιά νά γίνει ἡ ζωή του πιό ὑποφερτή, γιά νά διευκολύνουμε τό πέρασμά του στό συνεταιρισμό, ἄν συγκατατεθεῖ σ᾽ αὐτό, καί στήν περίπτωση πού δέ θᾶναι ἀκόμα σέ θέση νά

πάρει αὐτή τήν ἀπόφαση θά προσπαθήσουμε νά τοῦ δόσουμε ὅσο τό δυνατό περισσότερον καιρό γιά νά σκεφτεῖ γιά τό ζήτημα αὐτό στό κομμάτι τῆς γῆς του»*[20].

Βλέπετε μέ πόση περίσκεψη ἀντιμετωπίζει ὁ Ἔνγκελς τό ζήτημα τοῦ περάσματος τοῦ ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ στό δρόμο τοῦ κολεχτιβισμοῦ. Πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ αὐτή ἡ ὑπερβολική, ἀπό πρώτη ματιά, περίσκεψη τοῦ Ἔνγκελς; Ἀπό ποῦ ξεκινοῦσε ὁ Ἔνγκελς στήν περίπτωση αὐτή; Εἶναι ὁλοφάνερο πώς ξεκινοῦσε ἀπ' τήν ὕπαρξη τῆς ἀτομικῆς ἰδιοχτησίας πάνω στή γῆ, ἀπ' τό γεγονός ὅτι ὁ ἀγρότης ἔχει «δικό του κομμάτι» γῆς, πού θά τοῦ εἶναι δύσκολο νά τό ἀποχωριστεῖ. Τέτια εἶναι ἡ ἀγροτιά στή Δύση. Τέτια εἶναι ἡ ἀγροτιά στίς καπιταλιστικές χῶρες, ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἐδῶ χρειάζεται μεγάλη περίσκεψη.

Μπορεῖ νά πεῖ κανείς ὅτι στή χώρα μας, στήν ΕΣΣΔ, ἔχουμε τήν ἴδια κατάσταση; Ὄχι, δέν μπορεῖ νά τό πεῖ. Δέν μπορεῖ, γιατί στή χώρα μας δέν ἔχουμε ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ, πού νά καθηλώνει τόν ἀγρότη στό ἀτομικό νοικοκυριό του. Δέν μπορεῖ, γιατί ἔχουμε ἐθνικοποιήσει τή γῆ, πράγμα πού διευκολύνει τό πέρασμα τοῦ ἀγρότη μέ τό ἀτομικό νοικοκυριό στό δρόμο τοῦ κολεχτιβισμοῦ.

Νά ποῦ βρίσκεται μιά ἀπ' τίς αἰτίες τῆς σχετικῆς εὐκολίας καί ταχύτητας, μέ τήν ὁποία ἀναπτύσσεται τελευταῖα στή χώρα μας τό κολχόζνικο κίνημα.

Εἶναι θλιβερό ὅτι οἱ θεωρητικοί μας τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος δέν προσπάθησαν ἀκόμα νά ἀποκαλύψουν μέ τήν ἀπαιτούμενη σαφήνεια τή διαφορά αὐτή ἀνάμεσα στή

* Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μου. Ι. Στ.

θέση τοῦ ἀγρότη στή χώρα μας καί στή Δύση. Κι ὅμως μιά τέτια δουλειά θά εἶχε τεράστια σημασία, ὄχι μονάχα γιά μᾶς, γιά τά σοβιετικά στελέχη, μά καί γιά τούς κομμουνιστές ὅλων τῶν χωρῶν. Γιατί, γιά τήν προλεταριακή ἐπανάσταση στίς καπιταλιστικές χῶρες δέν εἶναι ἀδιάφορο, ἄν θά χρειαστεῖ ἀπό τίς πρῶτες κιόλας μέρες τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπ' τό προλεταριάτο νά ἀνοικοδομηθεῖ ὁ σοσιαλισμός πάνω στή βάση τῆς ἐθνικοποίησης τῆς γῆς ἤ χωρίς αὐτή τή βάση.

Στό ἄρθρο μου πού δημοσιεύτηκε τελευταῖα στόν τύπο («Ὁ χρόνος τῆς μεγάλης στροφῆς»*) ἀνάπτυξα ὁρισμένα ἐπιχειρήματα γιά τήν ὑπεροχή τοῦ μεγάλου νοικοκυριοῦ στή γεωργία ἀπέναντι στό μικρό νοικοκυριό ἔχοντας ὑπόψη τά μεγάλα σοβχόζ. Δέ χρειάζεται κάν ν' ἀποδείξουμε ὅτι ὅλα αὐτά τά ἐπιχειρήματα ἰσχύουν ὁλοκληρωτικά καί γιά τά κολχόζ, σάν μεγάλες οἰκονομικές μονάδες. Μιλῶ ὄχι μονάχα γιά τά ἀναπτυγμένα κολχόζ, πού ἔχουν μηχανοτραχτερική βάση, μά καί γιά τά πρωτόγονα κολχόζ, πού ἀποτελοῦν, σά νά λέμε, τή χειροτεχνική περίοδο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης, καί πού στηρίζονται στά ζῶα καί στά σύνεργα τῶν ἀγροτῶν. Ἐννοῶ τά πρωτόγονα κολχόζ πού δημιουργοῦνται σήμερα στίς περιφέρειες τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης καί πού στηρίζονται στήν ἁπλή ἕνωση τῶν ἐργαλείων παραγωγῆς τῶν ἀγροτῶν.

Ἄς πάρουμε λογουχάρη τά κολχόζ τῆς περιφέρειας Χοπιόρ τῆς πρώην περιοχῆς τοῦ Ντόν. Ἐξωτερικά τά κολχόζ αὐτά φαίνεται σά νά μή διαφέρουν, ἀπ' τήν ἄποψη τῆς τεχνικῆς, ἀπ' τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό (λίγες μηχανές, λίγα τραχτέρ). Καί ὅμως ἡ ἁπλή ἕνωση τῶν

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 138—157. Σύντ.

ἐργαλείων τῶν ἀγροτῶν μέσα στά κολχόζ ἔφερε ἕνα τέτιο ἀποτέλεσμα, πού οὔτε κάν τό ὀνειρεύονταν τά πρακτικά μας στελέχη. Μέ τί ἐκφράστηκε αὐτό τό ἀποτέλεσμα; Μέ τό γεγονός ὅτι τό πέρασμα στό δρόμο τῶν κολχόζ αὔξησε τήν καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια κατά 30, 40 καί 50%. Πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ αὐτό τό «ἰλιγγιῶδες» ἀποτέλεσμα; Μέ τό γεγονός ὅτι οἱ ἀγρότες, πού ἦταν ἀνίσχυροι στίς συνθῆκες τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας, μετατράπηκαν σέ τεράστια δύναμη, ὅταν ἕνωσαν τά ἐργαλεῖα τους καί ἑνώθηκαν σέ κολχόζ. Μέ τό γεγονός ὅτι οἱ ἀγρότες ἀπόχτησαν τή δυνατότητα νά καλλιεργήσουν τίς ἐγκαταλειμμένες καί χέρσες ἐκτάσεις, πού ἦταν δύσκολο νά καλλιεργηθοῦν στίς συνθῆκες τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας. Μέ τό γεγονός ὅτι οἱ ἀγρότες ἀπόχτησαν τή δυνατότητα νά πάρουν στά χέρια τους τίς χέρσες ἐκτάσεις. Μέ τό γεγονός ὅτι ἀπόχτησαν τή δυνατότητα νά ἀξιοποιήσουν τά ἀκαλλιέργητα ἐδάφη, τά ξεχωριστά κομματάκια γῆς, τά σύνορα ἀνάμεσα στά χωράφια κλπ., κλπ.

Τό ζήτημα τῆς καλλιέργειας τῆς ἐγκαταλειμμένης καί τῆς χέρσας ἔκτασης ἔχει τεράστια σημασία γιά τήν ἀγροτική μας οἰκονομία. Ξέρετε ὅτι ὁ ἄξονας τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας τά παλιά τά χρόνια ἦταν τό ἀγροτικό ζήτημα. Ξέρετε ὅτι ἕνας ἀπό τούς σκοπούς τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος ἦταν ἡ ἐξάλειψη τῆς στενότητας τῆς γῆς. Πολλοί πίστευαν τότε πώς ἡ στενότητα αὐτή τῆς γῆς εἶναι ἀπόλυτη, δηλαδή πώς στή Ρωσία δέν ὑπάρχουν ἄλλες ἐλεύθερες ἐκτάσεις κατάλληλες γιά καλλιέργεια. Τί διαπιστώθηκε ὅμως στήν πράξη; Τώρα εἶναι απόλυτα ξεκάθαρο ὅτι ὑπῆρχαν καί ὑπάρχουν στήν ΕΣΣΔ δεκάδες ἑκατομμύρια ἑκτάρια ἐλεύθερες ἐκτάσεις, μόνο πού ὁ ἀγρότης δέν εἶχε καθόλου τή δυνατότητα νά καλλιεργήσει αὐτές τίς ἐκτάσεις μέ τά ἀξιοθρήνητα ἐργαλεῖα του.

Καί ἐπειδή ἀκριβῶς ὁ ἀγρότης δέν εἶχε τή δυνατότητα νά καλλιεργήσει τίς χέρσες κι ἐγκαταλειμμένες ἐκτάσεις, ἀκριβῶς γι' αὐτό τόν τραβοῦσε ἡ «μαλακιά γῆ», ἡ γῆ πού ἀνῆκε στούς τσιφλικάδες, ἡ γῆ πού προσφέρονταν γιά καλλιέργεια μέ τά ζῶα καί τά σύνεργα τοῦ ἀγρότη μέσα στίς συνθῆκες τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας. Νά ποῦ βρισκόταν ἡ βάση τῆς «στενότητας τῆς γῆς». Γι' αὐτό δέν πρέπει νά μᾶς ἐκπλήσσει τό γεγονός ὅτι τό Τράστ σιτηρῶν μας, ἐξοπλισμένο μέ τραχτέρ, ἔχει τώρα τή δυνατότητα νά ἀξιοποιήσει εἴκοσι περίπου ἑκατομμύρια ἑκτάρια ἐλεύθερης γῆς, πού δέν εἶχαν πιαστεῖ ἀπ' τούς ἀγρότες καί πού δέν μποροῦν νά καλλιεργηθοῦν μέ ἀτομική ἐργασία, μέ τά ζῶα καί τά σύνεργα πού χρησιμοποιεῖ ὁ μικρός ἀγρότης.

Ἡ σημασία τοῦ κολχόζνικου κινήματος σ' ὅλες τίς φάσεις του—καί στήν πρωτόγονή του φάση καί στήν πιό ἀναπτυγμένη, τότε πού εἶναι ἐξοπλισμένο μέ τραχτέρ—εἶναι, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ὅτι οἱ ἀγρότες ἀποχτοῦν τώρα τή δυνατότητα νά ἀξιοποιήσουν τίς ἐγκαταλειμμένες καί χέρσες ἐκτάσεις. Ἐδῶ βρίσκεται τό μυστικό τῆς τεράστιας αὔξησης τῶν καλλιεργούμενων ἐκτάσεων μέ τό πέρασμα τῶν ἀγροτῶν στή συλλογική ἐργασία. Ἐδῶ βρίσκεται μιά ἀπ' τίς βάσεις τῆς ὑπεροχῆς τῶν κολχόζ ἀπέναντι στό ἀτομικό ἀγροτικό νοικοκυριό.

Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι ἡ ὑπεροχή τῶν κολχόζ ἀπέναντι στό ἀτομικό ἀγροτικό νοικοκυριό θά γίνει ἀκόμα πιό ἀναμφισβήτητη, ὅταν τά πρωτόγονα κολχόζ τῶν περιοχῶν τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης θά βοηθηθοῦν ἀπ' τούς μηχανοτραχτερικούς σταθμούς καί τίς φάλαγγες, ὅταν τά ἴδια τά κολχόζ θ' ἀποχτήσουν τή δυνατότητα νά συγκεντρώσουν στά χέρια τους τραχτέρ καί κομπάιν.

IV

Η ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ὑπάρχει μιά πρόληψη πού καλλιεργεῖται ἀπ' τούς ἀστούς οἰκονομολόγους γιά τή λεγόμενη «ψαλίδα», ἐνάντια στήν ὁποία πρέπει νά κηρύξουμε ἀμείλιχτο πόλεμο, ὅπως καί ἐνάντια σ' ὅλες τίς ἄλλες ἀστικές θεωρίες πού δυστυχῶς ἔχουν διάδοση στό σοβιετικό τύπο. Ἐννοῶ τή θεωρία ὅτι ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ἔδωσε τάχα στήν ἀγροτιά λιγότερα ἀπ' ὅ,τι ἡ Ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη, ὅτι ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, γιά νά κυριολεκτήσουμε, δέν ἔδωσε τίποτε στήν ἀγροτιά.

Τήν πρόληψη αὐτή τήν ἐκθείαζε κάποτε στόν τύπο μας ἕνας ἀπ' τούς «σοβιετικούς» οἰκονομολόγους. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ «σοβιετικός» αὐτός οἰκονομολόγος παραιτήθηκε κατόπι ἀπ' τή θεωρία του. (Μιά φωνή: «Ποιός εἶναι αὐτός;»). Εἶναι ὁ Γκρόμαν. Τή θεωρία ὅμως αὐτή τήν ἄρπαξε ἡ τροτσκιστική-ζηνοβιεφική ἀντιπολίτευση καί τή χρησιμοποίησε ἐνάντια στό κόμμα. Καί δέν ἔχουμε κανένα λόγο νά ὑποστηρίζουμε ὅτι δέν ἔχει καί σήμερα πέραση στούς κύκλους τῆς «σοβιετικῆς» κοινῆς γνώμης.

Τό ζήτημα αὐτό εἶναι πολύ σοβαρό, σύντροφοι. Θίγει τό πρόβλημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό. Θίγει τό πρόβλημα τῆς ἐξάλειψης τῆς ἀντίθεσης ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό. Θίγει τό ἐξαιρετικά ἐπίκαιρο ζήτημα τῆς «ψαλίδας». Γι' αὐτό νομίζω ὅτι ἀξίζει νά ἀσχοληθοῦμε μ' αὐτή τήν παράξενη θεωρία.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ ἀγρότες δέν πῆραν τίποτε ἀπ' τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση; Ἄς δοῦμε τά γεγονότα.

Ἔχω στά χέρια μου τό γνωστό πίνακα τοῦ γνωστοῦ στατιστικοῦ σ. Νέμτσινοφ, πού δημοσιεύτηκε στό ἄρθρο

μου «Στό μέτωπο τῶν σιτηρῶν»[21]. Ἀπό τόν πίνακα αὐτόν φαίνεται ὅτι πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση οἱ τσιφλικάδες «παρῆγαν» ὄχι λιγότερα ἀπό 600 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά. Συνεπῶς, οἱ τσιφλικάδες κρατοῦσαν τότε στά χέρια τους 600 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά.

Οἱ κουλάκοι «παρῆγαν» τότε, σύμφωνα μέ τόν πίνακα αὐτό, 1.900.000.000 πούτια σιτηρά. Ἦταν πολύ μεγάλη δύναμη ἡ δύναμη πού διέθεταν τότε οἱ κουλάκοι.

Ἡ φτωχολογιά καί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες παρῆγαν, σύμφωνα μέ τόν ἴδιο πίνακα, 2.500.000.000 πούτια σιτηρά.

Αὐτή τήν εἰκόνα παρουσίαζε ἡ κατάσταση στό παλιό χωριό, στό χωριό πρίν ἀπ' τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση.

Ποιές ἀλλαγές συντελέστηκαν στό χωριό ὕστερα ἀπ' τόν Ὀχτώβρη; Παίρνω τούς ἀριθμούς ἀπ' τόν ἴδιο πίνακα. Ἄς πάρουμε λογουχάρη τό 1927. Πόσα παρήγαγαν τό χρόνο αὐτό οἱ τσιφλικάδες; Εἶναι ξεκάθαρο πώς δέν παρήγαγαν τίποτα καί δέν μποροῦσαν νά παραγάγουν, γιατί τούς τσιφλικάδες τούς ἐξάλειψε ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση. Καταλαβαίνετε ὅτι αὐτό δέν μποροῦσε παρά ν' ἀποτελέσει μεγάλη ἀνακούφιση γιά τήν ἀγροτιά, γιατί οἱ ἀγρότες ἀπαλλάχτηκαν ἀπ' τό ζυγό τοῦ τσιφλικᾶ. Αὐτό φυσικά εἶναι μεγάλο κέρδος γιά τήν ἀγροτιά, κέρδος πού τό ἀπόχτησε ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση.

Πόσα παρήγαγαν οἱ κουλάκοι τό 1927; 600 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, ἀντί 1.900.000.000 πούτια. Συνεπῶς οἱ κουλάκοι ἐξασθένησαν πάνω ἀπό τρεῖς φορές στήν περίοδο ὕστερα ἀπ' τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση. Καταλαβαίνετε ὅτι αὐτό δέν μποροῦσε παρά νά ἀνακουφίσει τήν κατάσταση τῆς φτωχολογιᾶς καί τῶν μεσαίων ἀγροτῶν.

Καί πόσα παρήγαγαν τό 1927 ἡ φτωχολογιά

καί οί μεσαῖοι ἀγρότες; 4 δισεκατομμύρια πούτια, ἀντί 2.500.000.000 πούτια. Συνεπῶς, ἡ φτωχολογιά καί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες ἄρχισαν νά παράγουν ὕστερα ἀπ' τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση 1,5 δισεκατομμύριο πούτια περισσότερα σιτηρά ἀπ' ὅ,τι πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση.

Ὁρίστε γεγονότα πού δείχνουν ὅτι οἱ φτωχοί καί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες εἶχαν κολοσσιαῖο κέρδος ἀπ' τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση.

Νά τί ἔδοσε ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση στούς φτωχούς καί στούς μεσαίους ἀγρότες.

Πῶς μπορεῖ νά ἰσχυρίζεται κανείς ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά ὅτι ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση δέν ἔδοσε τίποτε στούς ἀγρότες;

Τό ζήτημα ὅμως δέν τελειώνει ἐδῶ, σύντροφοι. Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση κατάργησε τήν ἀτομική ἰδιοχτησία πάνω στή γῆ, κατάργησε τήν ἀγοραπωλησία τῆς γῆς, ἐθνικοποίησε τή γῆ. Καί τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ ἀγρότης, γιά νά παράγει σιτηρά, δέν ἔχει καθόλου ἀνάγκη τώρα νά ἀγοράζει γῆ. Παλιότερα ὁ ἀγρότης χρόνια ὁλόκληρα μάζευε χρήματα γιά νά ἀποχτήσει γῆ, βουτιόταν στά χρέη, ὑποδουλωνόταν, μόνο καί μόνο γιά ν' ἀγοράσει γῆ. Φυσικά τά ἔξοδα γιά τήν ἀγορά γῆς ἐπιβάρυναν τό κόστος παραγωγῆς τῶν σιτηρῶν. Σήμερα ὁ ἀγρότης δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπ' ὅλα αὐτά. Σήμερα μπορεῖ νά παράγει σιτηρά χωρίς νά ἀγοράζει γῆ. Συνεπῶς, ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ρούβλια, πού τά ξόδευαν οἱ ἀγρότες γιά ἀγορά γῆς, μένουν τώρα στήν τσέπη τῶν ἀγροτῶν. Ἔ, τί λέτε, ἀνακουφίζει αὐτό τόν ἀγρότη ἤ δέν τόν ἀνακουφίζει; Εἶναι φανερό πώς τόν ἀνακουφίζει.

Παρακάτω. Ὥς τελευταῖα ὁ ἀγρότης ἦταν ἀναγκασμένος νά σκαλίζει τή γῆ μέ παλιά ἐργαλεῖα, δουλεύοντας ἀτομικά. Εἶναι γνωστό στόν καθένα ὅτι ἡ ἀτομική ἐργασία, πού γίνεται μέ παλιά καί σήμερα ἀκατάλληλα πιά ἐργαλεῖα παραγωγῆς, δέ δίνει τά κέρδη πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά νά ζήσει κανείς ὑποφερτά, νά καλυτερεύσει συστηματικά τήν ὑλική του κατάσταση, ν' ἀναπτύξει τόν πολιτισμό του καί νά βγεῖ στόν πλατύ δρόμο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. Τώρα, ὕστερα ἀπ' τήν εντατική ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου κινήματος, οἱ ἀγρότες ἔχουν τή δυνατότητα νά ἑνώσουν τή δουλειά τους μέ τή δουλειά τῶν γειτόνων τους, νά ἑνωθοῦν σέ κολχόζ, νά ἐκχερσώσουν τίς χέρσες ἐκτάσεις, νά ἐκμεταλλευτοῦν τίς ἐγκαταλειμμένες ἐκτάσεις, νά ἐφοδιαστοῦν μέ μηχανές καί τραχτέρ, καί ν' ἀνεβάσουν ἔτσι τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας τους δυό, ἄν ὄχι τρεῖς, φορές. Καί τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ ἀγρότες ἔχουν τώρα τή δυνατότητα, χάρη στήν ἕνωσή τους σέ κολχόζ, νά παράγουν μέ τήν ἴδια δαπάνη ἐργασίας πολύ περισσότερα ἀπ' ὅσα παρῆγαν πρωτήτερα. Σημαίνει συνεπῶς ὅτι ἡ παραγωγή σιτηρῶν γίνεται πολύ φθηνότερη ἀπ' ὅ,τι ὥς τελευταῖα. Σημαίνει τέλος ὅτι, μέ τιμές σταθερές, ὁ ἀγρότης μπορεῖ νά εἰσπράξει γιά τά σιτηρά του πολύ περισσότερα ἀπ' ὅσα εἰσέπραττε ὥς τά τώρα.

Πῶς μπορεῖ ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά νά ἰσχυρίζεται κανείς ὅτι ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση δέν ἔφερε κέρδος στήν ἀγροτιά;

Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού λένε τέτιες ψευδολογίες συκοφαντοῦν ὁλοφάνερα τό κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία;

Τί βγαίνει ὅμως ἀπ' ὅλα αὐτά;

Ἀπ' ὅλα αὐτά βγαίνει πώς τό ζήτημα τῆς «ψαλίδας» τό ζήτημα τῆς ἐξάλειψης τῆς «ψαλίδας» πρέπει νά τεθεῖ τώρα μέ καινούργιο τρόπο. Ἀπ' ὅλα αὐτά βγαίνει πώς, ἄν τό κολχόζνικο κίνημα θά ἐξακολουθήσει ν' ανα-

πτύσσεται μέ τούς σημερινούς ρυθμούς, ή «ψαλίδα» θά ἐξαλειφθεῖ στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα. Ἀπ᾿ ὅλα αὐτά βγαίνει πώς τό ζήτημα τῶν σχέσεων πόλης καί χωριοῦ τοποθετεῖται πάνω σέ καινούργια βάση, πώς ἡ ἀντίθεση πόλης καί χωριοῦ θά σβήνει μέ ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς.

Τό γεγονός αὐτό ἔχει, σύντροφοι, τεράστια σημασία γιά ὅλη τήν ἀνοικοδόμησή μας. Μεταπλάθει τήν ψυχολογία τοῦ ἀγρότη καί τόν στρέφει πρός τήν πόλη. Δημιουργεῖ τό ἔδαφος γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀντίθεσης πόλης καί χωριοῦ. Δημιουργεῖ τό ἔδαφος γιά νά συμπληρωθεῖ τό σύνθημα τοῦ κόμματος «νά στραφοῦμε πρός τό χωριό» μέ τό σύνθημα τῶν ἀγροτῶν-κολχόζνικων «νά στραφοῦμε πρός τήν πόλη».

Καί σ᾿ αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτα τό ἐκπληκτικό, γιατί ὁ ἀγρότης παίρνει τώρα ἀπ᾿ τήν πόλη μηχανές, τρακτέρ, γεωπόνους, ὀργανωτές, τέλος, ἄμεση βοήθεια γιά τήν καταπολέμηση καί τήν κατανίκηση τῶν κουλάκων. Ὁ ἀγρότης τοῦ παλιοῦ τύπου μέ τή δυσπιστία τοῦ ἀγριμιοῦ ἀπέναντι στήν πόλη, πού τή θεωροῦσε ληστή, περνᾶ σέ δεύτερη μοίρα. Τόν ἀντικαθιστᾶ ὁ καινούργιος ἀγρότης, ὁ ἀγρότης-κολχόζνικος, πού βλέπει πρός τήν πόλη μέ τήν ἐλπίδα ὅτι θά πάρει ἀπ᾿ ἐκεῖ πραγματική π α ρ α γ ω γ ι κ ή βοήθεια. Στή θέση τοῦ ἀγρότη τοῦ παλιοῦ τύπου, πού φοβόταν μήν πέσει στό ἐπίπεδο τῆς φτωχολογιᾶς καί πού μονάχα κλέφτικα ἀνέβαινε ὥς τή θέση τοῦ κουλάκου (μποροῦσαν νά τοῦ στερήσουν τό ἐκλογικό δικαίωμα!), ἔρχεται ὁ καινούργιος ὁ ἀγρότης πού ἔχει καινούργια προοπτική: νά μπεῖ στό κολχόζ καί νά γλυτώσει ἀπ᾿ τήν ἀθλιότητα καί τήν ἀμάθεια γιά νά βγεῖ στόν πλατύ δρόμο τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτιστικῆς ἀνόδου.

Νά τί τροπή παίρνουν τά πράγματα, σύντροφοι.

Αὐτό κάνει ἀκόμα πιό θλιβερό, σύντροφοι, τό γεγονός ὅτι οἱ θεωρητικοί μας τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος δέν πῆραν ὅλα τά μέτρα γιά νά κουρελιάσουν καί νά ξεριζώσουν κάθε ἀστική θεωρία, πού προσπαθεῖ νά δυσφημήσει τίς καταχτήσεις τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης καί τό ἀναπτυσσόμενο κολχόζνικο κίνημα.

V

ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΛΧΟΖ

Τό κολχόζ σάν τ ύ π ο ς νοικοκυριοῦ εἶναι μιά ἀπ᾿ τίς μορφές τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας. Ἐδῶ δέ χωράει καμιά ἀμφιβολία.

Ἕνας ἀπό τούς ὁμιλητές πῆρε τό λόγο ἐδῶ γιά νά δυσφημήσει τά κολχόζ. Μᾶς βεβαίωσε πώς τά κολχόζ σάν οἰκονομικές ὀργανώσεις δέν ἔχουν τίποτα τό κοινό μέ τή σοσιαλιστική μορφή τῆς οἰκονομίας. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νά δηλώσω, σύντροφοι, πώς ἕνας τέτιος χαρακτηρισμός τῶν κολχόζ εἶναι ὁλότελα λαθεμένος. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἀμφιβολία ὅτι ὁ χαρακτηρισμός αὐτός δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τήν πραγματικότητα.

Ἀπό τί καθορίζεται ὁ τύπος μιᾶς οἰκονομίας; Εἶναι φανερό ὅτι καθορίζεται ἀπ᾿ τίς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων στό προτσές τῆς παραγωγῆς. Πραγματικά, ἀπό τί ἄλλο μπορεῖ νά καθοριστεῖ ὁ τύπος μιᾶς οἰκονομίας; Μήπως ὅμως ὑπάρχει στό κολχόζ τάξη ἀνθρώπων πού εἶναι ἰδιοχτῆτες τῶν μέσων παραγωγῆς καί τάξη ἀνθρώπων πού στεροῦνται αὐτά τά μέσα παραγωγῆς; Μήπως ὑπάρχει στό κολχόζ τάξη ἐκμεταλλευτῶν καί τάξη ἐκμεταλλευομένων; Μήπως τό κολχόζ δέν ἐκπροσωπεῖ τήν κοινωνικοποίηση τῶν βασικῶν ἐργαλείων παραγωγῆς στή γῆ, πού ἀνήκει στό κράτος; Ποιά βάση ὑπάρχει γιά νά ἰσχυρίζεται κα-

νείς ὅτι τά κολχόζ, σάν τύπος νοικοκυριοῦ, δέν ἐκπροσωποῦν μιά ἀπ' τίς μορφές τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας;

Φυσικά, στά κολχόζ ὑπάρχουν ἀντιθέσεις. Φυσικά, στά κολχόζ ὑπάρχουν ἀτομικιστικές καί κουλάκικες ἀκόμα ἐπιβιώσεις, πού δέν ἐξαφανίστηκαν ἀκόμα, μά πού θά ἐξαφανιστοῦν τό δίχως ἄλλο μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου, στό βαθμό πού θά δυναμώνουν τά κολχόζ, στό βαθμό πού θά μηχανοποιοῦνται. Μήπως ὅμως μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ κανείς ὅτι τά κολχόζ στό σύνολό τους, παρμένα μέ τίς ἀντιθέσεις καί τίς ἐλλείψεις τους, τά κολχόζ σάν οἰκονομικό γεγονός, ἀποτελοῦν βασικά ἕνα καινούργιο δρόμο ἀνάπτυξης τοῦ χωριοῦ, τό δρόμο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνάπτυξης τοῦ χωριοῦ, σ' ἀντίθεση μέ τόν κουλάκικο, μέ τόν καπιταλιστικό δρόμο ἀνάπτυξης; Μήπως μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ κανείς ὅτι τά κολχόζ (μιλῶ γιά τά κολχόζ καί ὄχι γιά τά ψευτοκολχόζ) ἀποτελοῦν μέσα στίς δικές μας συνθῆκες τή βάση καί τήν ἑστία τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης στό χωριό, πού διαμορφώθηκαν σέ ἄγριες συγκρούσεις μέ τά καπιταλιστικά στοιχεῖα;

Δέν εἶναι μήπως ξεκάθαρο ὅτι οἱ ἀπόπειρες ὁρισμένων συντρόφων νά δυσφημήσουν τά κολχόζ καί νά τά ἀνακηρύξουν ἀστική μορφή οἰκονομίας εἶναι ἐντελῶς ἀστήριχτες;

Τό 1923 δέν ὑπῆρχε ἀκόμα στή χώρα μας μαζικό κολχόζνικο κίνημα. Ὁ Λένιν στή μπροσούρα του «Γιά τό συνεταιρισμό» εἶχε ὑπόψη του ὅλα τά εἴδη συνεταιρισμῶν, καί τίς κατώτερες μορφές τους (προμηθευτικοί-καταναλωτικοί συνεταιρισμοί) καί τίς ἀνώτερες (κολχόζνικη μορφή). Τί ἔλεγε λοιπόν τότε γιά τούς συνεταιρισμούς, γιά τίς συνεταιριστικές ἐπιχειρήσεις; Νά μιά περικοπή ἀπ' τή μπροσούρα τοῦ Λένιν «Γιά τό συνεταιρισμό»:

«Στό σημερινό μας καθεστώς οἱ συνεταιριστικές ἐπιχειρήσεις διαφέρουν ἀπό τίς ἰδιωτικές καπιταλιστικές ἐπιχειρήσεις στό ὅτι εἶναι ἐπιχειρήσεις συλλογικές, δέ διαφέρουν* ὅμως ἀπό τίς σοσιαλιστικές ἐπιχειρήσεις, ἄν ἡ γῆ ὅπου ἱδρύονται καί τά μέσα παραγωγῆς ἀνήκουν στό κράτος, δηλαδή στήν ἐργατική τάξη» (τόμ. 27ος, σελ. 396).

Συνεπῶς ὁ Λένιν παίρνει τίς συνεταιριστικές ἐπιχειρήσεις ὄχι αὐτές καθαυτές, μά σέ σχέση μέ τό σημερινό μας καθεστώς σέ σχέση μέ τό γεγονός ὅτι λειτουργοῦν πάνω σέ γῆ, πού ἀνήκει στό κράτος καί σέ χώρα, ὅπου τά μέσα παραγωγῆς ἀνήκουν στό κράτος· καί ἐξετάζοντάς τες μ' αὐτόν τόν τρόπο, ὁ Λένιν ὑποστηρίζει ὅτι οἱ συνεταιριστικές ἐπιχειρήσεις δέ διαφέρουν ἀπό τίς σοσιαλιστικές ἐπιχειρήσεις.

Αὐτά λέει ὁ Λένιν γιά τίς συνεταιριστικές ἐπιχειρήσεις γενικά.

Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι ἔχουμε πολύ περισσότερους λόγους νά ποῦμε τό ἴδιο πράγμα γιά τά κολχόζ τῆς περιόδου μας;

Ἔτσι, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἐξηγεῖται καί τό γεγονός ὅτι ὁ Λένιν θεωρεῖ «τήν ἁπλή ἀνάπτυξη τοῦ συνεταιρισμοῦ» στίς δικές μας συνθῆκες «ταυτόσημη μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλισμοῦ».

Βλέπετε ὅτι ὁ ὁμιλητής, πού ἀνάφερα πιό πάνω ἔκανε ἕνα χοντροειδέστατο λάθος ἀπέναντι στό λενινισμό, ὅταν δυσφημοῦσε τά κολχόζ.

Ἀπ' αὐτό τό λάθος ἀπορέει καί ἕνα ἄλλο λάθος του, πού ἔχει σχέση μέ τήν ταξική πάλη στά κολχόζ. Ὁ ὁμιλητής αὐτός περιέγραψε μέ τόσο ζωντανά χρώματα τήν ταξική πάλη μέσα στά κολχόζ, πού θά μποροῦσε νά νομίσει κανείς ὅτι ἡ ταξική πάλη μέσα στά κολχόζ δέ δια-

* Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μου. Ι. Στ.

φέρει ἀπ' τήν ταξική πάλη ἔξω ἀπ' τά κολχόζ. Κάτι περισσότερο: θά μποροῦσε νά νομίσει κανείς ὅτι ἡ ταξική πάλη γίνεται ἀκόμα πιό σκληρή μέσα στά κολχόζ. Ἐξάλλου ὁ ὁμιλητής πού ἀνάφερα δέν εἶναι ὁ μόνος πού ἔκανε λάθος σ' αὐτό τό ζήτημα. Οἱ φλυαρίες γιά τήν ταξική πάλη, οἱ κραυγές καί οἱ στριγγλιές σχετικά μέ τήν ταξική πάλη μέσα στά κολχόζ ἀποτελοῦν σήμερα τό χαρακτηριστικό γνώρισμα ὅλων τῶν «ἀριστερῶν» φωνακλάδων μας. Καί τό πιό κωμικό σ' αὐτές τίς κραυγές εἶναι ὅτι οἱ ξεφωνητάδες αὐτοί «βλέπουν» ταξική πάλη ἐκεῖ ὅπου δέν ὑπάρχει ἤ σχεδόν δέν ὑπάρχει, δέν τήν βλέπουν ὅμως ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει καί ξεχειλίζει.

Ὑπάρχουν ἄραγε στοιχεῖα ταξικῆς πάλης μέσα στά κολχόζ; Ναί, ὑπάρχουν. Δέν μπορεῖ νά μήν ὑπάρχουν στοιχεῖα ταξικῆς πάλης μέσα στά κολχόζ, μιά καί σ' αὐτά διατηροῦνται ἀκόμα ἐπιβιώσεις ἀτομικιστικῆς ἤ ἀκόμα καί κουλάκικης ψυχολογίας, μιά καί ὑπάρχει ἀκόμα σ' αὐτά κάποια ἀνισότητα στήν ὑλική κατάσταση. Μποροῦμε ἄραγε νά ποῦμε πώς ἡ ταξική πάλη μέσα στά κολχόζ εἶναι ταυτόσημη μέ τήν ταξική πάλη ἔξω ἀπ' τά κολχόζ; Ὄχι, δέν μποροῦμε. Αὐτοῦ ἀκριβῶς βρίσκεται τό λάθος πού κάνουν οἱ «ἀριστεροί» φρασεολόγοι μας, ὅτι δηλ. δέ βλέπουν αὐτή τή διαφορά.

Τί σημαίνει ταξική πάλη *ἔξω* ἀπ' τά κολχόζ, *πρίν* ἀπ' τό σχηματισμό τῶν κολχόζ; Σημαίνει πάλη ἐνάντια στόν κουλάκο, πού *κατέχει* τά ἐργαλεῖα καί τά μέσα παραγωγῆς καί *ὑποδουλώνει* τή φτωχολογιά μ' αὐτά τά ἐργαλεῖα καί τά μέσα παραγωγῆς. Ἡ πάλη αὐτή εἶναι πάλη ζωῆς ἤ θανάτου.

Τί σημαίνει ὅμως ταξική πάλη *μέ βάση* τά κολχόζ; Σημαίνει, πρίν ἀπ' ὅλα, πώς ὁ κουλάκος τσακίστηκε καί στερήθηκε τά ἐργαλεῖα καί τά μέσα παραγωγῆς. Σημαίνει, δεύτερο, πώς οἱ φτωχοί καί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες ἔχουν ἑνωθεῖ σέ κολχόζ, μέ βάση τήν κοινωνικοποίηση τῶν βασικῶν ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς. Σημαίνει, τέλος, πώς πρόκειται γιά τήν πάλη ἀνάμεσα στά μέλη τῶν κολχόζ, ἀπό τά ὁποῖα μερικά δέν ἀπαλλάχτηκαν ἀκόμα ἀπ' τίς ἀτομικιστικές καί κουλάκικες ἐπιβιώσεις καί προσπαθοῦν νά ἐκμεταλλευτοῦν πρός ὄφελός τους μιά κάποια ἀνισότητα πού ὑπάρχει στά κολχόζ, ἐνῶ τά ἄλλα θέλουν νά ἐξοστρακίσουν ἀπό τά κολχόζ αὐτές τίς ἐπιβιώσεις κι αὐτή τήν ἀνισότητα. Δέν εἶναι φανερό ὅτι μονάχα τυφλοί δέν μποροῦν νά δοῦν τή διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν ταξική πάλη μέ βάση τά κολχόζ καί τήν ταξική πάλη ἔξω ἀπ' τά κολχόζ;

Θἆταν λάθος νά νομίσει κανείς πώς μιά κι ἔχουμε κολχόζ, ἔχουμε καί ὅλα τά ἀπαραίτητα γιά τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἀκόμα πιό μεγάλο λάθος θἆταν νά νομίσει κανείς ὅτι τά μέλη τῶν κολχόζ μεταβλήθηκαν κιόλας σέ σοσιαλιστές. Ὄχι, θά χρειαστεῖ πολλή ἀκόμα δουλειά γιά νά μεταπλάσουμε τόν κολχόζνικο ἀγρότη, γιά νά διορθώσουμε τήν ἀτομικιστική του ψυχολογία καί νά τόν κάνουμε πραγματικό δουλευτή τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Καί αὐτό θά γίνει τόσο πιό γρήγορα, ὅσο πιό γρήγορα θά μηχανοποιηθοῦν τά κολχόζ, ὅσο πιό γρήγορα θά ἐφοδιαστοῦν μέ τρακτέρ. Αὐτό ὅμως δέ μειώνει καθόλου τήν τεράστια σημασία τῶν κολχόζ σάν μοχλοῦ γιά τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τοῦ χωριοῦ. Ἡ μεγάλη σημασία τῶν κολχόζ βρίσκεται ἀκριβῶς στό γεγονός ὅτι ἀποτελοῦν τήν κύρια βάση γιά τή χρησιμοποίηση τῶν μηχανῶν καί τῶν τρακτέρ στή γεωργία, ὅτι ἀποτελοῦν τήν κύρια βάση γιά τήν ἀναμόρφωση τοῦ ἀγρότη, γιά τή μετάπλαση τῆς ψυχολογίας του στό πνεῦμα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ Λένιν εἶχε δίκιο, ὅταν ἔλεγε:

«Τό ἔργο τῆς μετάπλασης τοῦ μικροῦ γεωργοῦ, τῆς μετάπλασης ὁλόκληρης τῆς ψυχολογίας του καί τῶν συνηθειῶν του εἶναι ἔργο πού ἀπαιτεῖ γενεές. Μόνο ἡ ὑλική βάση, ἡ τεχνική, ἡ χρησιμοποίηση σέ μαζική κλίμακα τρακτέρ καί μηχανῶν στή γεωργία, ὁ ἐξηλεκτρισμός σέ μεγάλη ἔκταση μποροῦν νά λύσουν αὐτό τό πρόβλημα σέ σχέση μέ τό μικρό γεωργό, νά ἐξυγιάνουν, ἄς τό ποῦμε ἔτσι, ὅλη τήν ψυχολογία του» (τόμ. 26ος, σελ. 239).

Ποιός μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ ὅτι τά κολχόζ εἶναι ἀκριβῶς ἐκείνη ἡ μορφή σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας, πού μόνο μέσω της μποροῦν τά πολλά ἑκατομμύρια τῶν ἀγροτῶν μέ μικρό ἀτομικό νοικοκυριό νά περάσουν στή μεγάλη οἰκονομία μέ τίς μηχανές καί τά τρακτέρ της, πού εἶναι οἱ μοχλοί τῆς οἰκονομικῆς ἀνόδου, οἱ μοχλοί τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας;

Ὅλα αὐτά τά ξέχασαν οἱ «ἀριστεροί» μας φρασεολόγοι.

Τά ξέχασε καί ὁ ὁμιλητής μας.

VI

ΟΙ ΤΑΞΙΚΕΣ ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ Η ΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Τέλος, τό ζήτημα τῶν ταξικῶν ἀνακατατάξεων στή χώρα καί τῆς ἐπίθεσης τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ.

Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς δουλιᾶς τοῦ κόμματός μας τόν τελευταῖο χρόνο εἶναι ὅτι ἐμεῖς, σάν κόμμα, σά Σοβιετική ἐξουσία:

α) ἐξαπολύσαμε ὁλομέτωπη ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ·

β) ἡ ἐπίθεση αὐτή ἔδωσε καί ἐξακολουθεῖ νά δίνει, ὅπως εἶναι γνωστό, πολύ αἰσθητά, θ ε τ ι κ ά ἀποτελέσματα.

Τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει πώς ἀπ' τήν πολιτική τοῦ π ε ρ ι ο ρ ι σ μ ο ῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων περάσαμε στήν πολιτική τῆς ἐ ξ ά λ ε ι ψ η ς τῶν κουλάκων σάν τάξης. Σημαίνει πώς πραγματοποιήσαμε καί ἐξακολουθοῦμε νά πραγματοποιοῦμε μιά ἀπ' τίς ἀποφασιστικές στροφές σ' ὅλη τήν πολιτική μας.

Ὡς τόν τελευταῖο καιρό τό κόμμα ἀκολουθοῦσε τή θέση τοῦ π ε ρ ι ο ρ ι σ μ ο ῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων. Εἶναι γνωστό ὅτι τήν πολιτική αὐτή τήν εἶχε διακηρύξει τό 8ο ἀκόμα Συνέδριο τοῦ κόμματος. Ἡ ἴδια πολιτική διακηρύχτηκε ξανά καί στό 11ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας μέ τήν εἰσαγωγή τῆς ΝΕΠ. Ὅλοι θυμοῦνται τό γνωστό γράμμα τοῦ Λένιν σχετικά μέ τίς θέσεις τοῦ Πρεομπραζένσκι[22] (1922), ὅπου ὁ Λένιν ἐπανέρχεται ξανά στό ζήτημα τῆς ἀνάγκης νά ἐφαρμοστεῖ μιά τέτια ἀκριβῶς πολιτική. Τέλος, ἡ πολιτική αὐτή ἐπικυρώθηκε ἀπ' τό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας. Κι αὐτήν ἀκριβῶς τήν πολιτική ἐφαρμόζαμε ὥς τελευταῖα.

Ἦταν σωστή αὐτή ἡ πολιτική; Ναί, τότε ἦταν ἀπόλυτα σωστή. Μπορούσαμε πρίν ἀπό πέντε ἤ τρία περίπου χρόνια νά ἐπιχειρήσουμε μιά τέτια ἐπίθεση ἐνάντια στούς κουλάκους; Μπορούσαμε τότε νά ὑπολογίζουμε σέ ἐπιτυχία μιᾶς τέτιας ἐπίθεσης; Ὄχι, δέν μπορούσαμε. Αὐτό θἄταν ὁ πιό ἐπικίνδυνος τυχοδιωχτισμός. Θἄταν τό πιό ἐπικίνδυνο παιχνίδι μέ τήν ἐπίθεση. Γιατί σίγουρα θά ἀποτυχαίναμε σ' αὐτό ἐπάνω καί ἀποτυχαίνοντας θά ἐνισχύαμε τίς θέσεις τῶν κουλάκων. Γιατί; Γιατί στή χώρα μας δέν ὑπῆρχαν ἀκόμα ἐκεῖνα τά σημεῖα στήριξης στό χωριό, μέ τή μορφή ἑνός πλατιοῦ διχτύου σοβχόζ καί κολχόζ, πού θά μπορούσαμε νά τά χρησιμοποιήσουμε σάν βάση γιά νά ἐπιχειρήσουμε ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια στούς κουλάκους. Γιατί δέν εἴχαμε τότε τή δυνατότητα ν ά ἀ ν τ ι κ α τ α σ τ ή σ ο υ μ ε τήν καπιταλιστική παραγω-

γή τοῦ κουλάκου μέ τή σοσιαλιστική παραγωγή τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ.

Τό 1926—1927 ἡ ζηνοβιεφική-τροτσκιστική ἀντιπολίτευση προσπαθοῦσε ἐπίμονα νά ἐπιβάλει στό κόμμα πολιτική ἄμεσης ἐπίθεσης ἐνάντια στούς κουλάκους. Τό κόμμα δέν ἀκολούθησε τόν ἐπικίνδυνο αὐτόν τυχοδιωχτισμό, γιατί ἤξερε πώς σοβαροί ἄνθρωποι δέν μποροῦν νά ἐπιτρέψουν στόν ἑαυτό τους νά παίζουν μέ τήν ἐπίθεση. Ἡ ἐπίθεση ἐνάντια στούς κουλάκους εἶναι σοβαρή ὑπόθεση. Δέν πρέπει νά τή συγχέουμε μέ τίς ρητορικές ἐπιδείξεις ἐνάντια στούς κουλάκους. Δέν πρέπει ἐπίσης νά τή συγχέουμε μέ τήν πολιτική τῶν γρατζουνισμάτων τῶν κουλάκων, πού προσπαθοῦσε ἐπίμονα νά ἐπιβάλει στό κόμμα ἡ ζηνοβιεφική-τροτσκιστική ἀντιπολίτευση. Ἐπιτίθεμαι ἐνάντια στούς κουλάκους θά πεῖ: τσακίζω τούς κουλάκους καί τούς ἐξαλείφω σάν τάξη. Ἔξω ἀπ' αὐτούς τούς σκοπούς ἡ ἐπίθεση εἶναι ρητορική ἐπίδειξη, γρατζούνισμα, ἀερολογία καί ὅ,τι ἄλλο θέλετε, ἐκτός ἀπό ἀληθινή μπολσεβίκικη ἐπίθεση. Ἐπιτίθεμαι ἐνάντια στούς κουλάκους θά πεῖ: προετοιμάζομαι γι' αὐτή τή δουλειά καί χτυπῶ τούς κουλάκους, μά τούς χτυπῶ ἔτσι πού νά μή μποροῦν πιά νά ὀρθωθοῦν στά πόδια τους. Αὐτό λέμε ἀκριβῶς ἐμεῖς οἱ μπολσεβίκοι ἀληθινή ἐπίθεση. Μπορούσαμε ἄραγε πρίν ἀπό πέντε ἤ τρία περίπου χρόνια νά ἐπιχειρήσουμε μιά τέτια ἐπίθεση μέ ἐλπίδες ἐπιτυχίας; Ὄχι, δέν μπορούσαμε.

Πραγματικά, τό 1927 ὁ κουλάκος παρήγαγε πάνω ἀπό 600 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά κι ἀπ' τό ποσό αὐτό πρόσφερε στήν ἀγορά, ἐκτός ἀπό τίς ποσότητες πού πουλήθηκαν στήν ἴδια τήν ὕπαιθρο, περίπου 130 ἑκατομμύρια πούτια. Ἡ δύναμη αὐτή ἦταν ἀρκετά σοβαρή καί δέν μπορούσαμε νά μήν τήν ὑπολογίζουμε. Καί πόσα παρήγαγαν τότε τά κολχόζ καί τά σοβχόζ μας; Περίπου 80 ἑκατομμύρια πούτια, καί ἀπ' αὐτά ἔβγαλαν στήν ἀγορά (ἐμπορεύσιμα σιτηρά) περίπου 35 ἑκατομμύρια πούτια. Κρίνετε μόνοι σας, ἄν μπορούσαμε τότε νά ἀντικαστήσουμε τήν παραγωγή τοῦ κουλάκου καί τά ἐμπορεύσιμα σιτηρά τοῦ κουλάκου μέ τήν παραγωγή καί τά ἐμπορεύσιμα σιτηρά τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ μας; Εἶναι φανερό πώς δέν μπορούσαμε.

Τί θά σήμαινε μέσα σέ τέτιες συνθῆκες νά ἐπιχειρήσουμε ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια στούς κουλάκους; Θά σήμαινε ὅτι θά ἀποτυχαίναμε στά σίγουρα, θά ἐνισχύαμε τίς θέσεις τῶν κουλάκων καί θά μέναμε χωρίς ψωμί. Νά γιατί δέν μπορούσαμε καί δέν ἔπρεπε νά ἐπιχειρήσουμε τότε ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια στούς κουλάκους, παρ' ὅλες τίς τυχοδιωχτικές ρητορικές ἐπιδείξεις τῆς ζηνοβιεφικῆς-τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης.

Τώρα ὅμως; Πῶς ἔχουν τώρα τά πράγματα; Τώρα στή χώρα μας ἔχουμε ἀρκετή ὑλική βάση γιά νά χτυπήσουμε τούς κουλάκους, νά τσακίσουμε τήν ἀντίστασή τους, νά τούς ἐξαλείψουμε σάν τάξη καί νά ἀντικαταστήσουμε τήν παραγωγή τους μέ τήν παραγωγή τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ. Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ παραγωγή σιτηρῶν τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ τό 1929 δέν ἦταν μικρότερη ἀπό 400 ἑκατομμύρια πούτια (κατά 200 ἑκατομμύρια πούτια μικρότερη ἀπ' τή συνολική παραγωγή τῶν κουλάκικων νοικοκυριῶν τό 1927). Εἶναι γνωστό ἀκόμα ὅτι τό 1929 τά κολχόζ καί τά σοβχόζ ἔδοσαν πάνω ἀπό 130 ἑκατομμύρια πούτια ἐμπορεύσιμα σιτηρά (δηλαδή περισσότερα ἀπ' ὅσα ἔδοσαν οἱ κουλάκοι τό 1927). Εἶναι γνωστό, τέλος, ὅτι τό 1930 ἡ συνολική παραγωγή σιτηρῶν τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ δέ θἆναι μικρότερη ἀπό 900 ἑκατομμύρια πούτια (δηλαδή θἆναι μεγαλύτερη ἀπ' τή συνολική παραγωγή τῶν κουλάκων στά 1927), ἐνῶ τά

ἐμπορεύσιμα σιτηρά πού θά δόσουν δέ θἆναι λιγότερα ἀπό 400 ἑκατομμύρια πούτια (δηλ. θἆναι ἀσύγκριτα περισσότερα ἀπ' ὅσα ἔδοσαν οἱ κουλάκοι στά 1927).

Νά, σύντροφοι, πῶς ἔχουν τώρα τά πράγματα.

Νά τί ἀλλαγές συντελέστηκαν στήν οἰκονομία τῆς χώρας μας.

Ὅπως βλέπετε, τώρα ἔχουμε τήν ὑλική βάση γιά νά ἀντικαταστήσουμε τήν παραγωγή τοῦ κουλάκου μέ τήν παραγωγή τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ἡ ἀποφασιστική ἐπίθεσή μας ἐνάντια στούς κουλάκους σημειώνει τώρα ἀναμφισβήτητη ἐπιτυχία.

Νά πῶς πρέπει νά ἐπιτιθέμαστε ἐνάντια στούς κουλάκους, ἄν θέλουμε νά μιλᾶμε γιά πραγματική καί ἀποφασιστική ἐπίθεση καί ὄχι νά περιοριζόμαστε σέ κούφιες ρητορικές ἐπιδείξεις ἐνάντια στούς κουλάκους.

Νά γιατί περάσαμε τόν τελευταῖο καιρό ἀπ' τήν πολιτική τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων στήν πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης.

Καλά, καί τί θά γίνει μέ τήν πολιτική τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῶν κουλάκων, μποροῦμε νά ἐπιτρέψουμε τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν κουλάκων στίς περιοχές τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης;—ρωτοῦν ἀπό δῶ καί ἀπό κεῖ. Γελοία ἐρώτηση! Δέν μπορούσαμε νά ἐπιτρέψουμε τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν κουλάκων, ὅσο ἀκολουθούσαμε τήν ἄποψη τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων, ὅσο δέν εἴχαμε τή δυνατότητα νά περάσουμε σέ ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια στούς κουλάκους, ὅσο δέν εἴχαμε τή δυνατότητα νά ἀντικαταστήσουμε τήν παραγωγή τοῦ κουλάκου μέ τήν παραγωγή τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ. Τότε ἡ πολιτική πού δέν ἐπέτρεπε τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν κουλάκων ἦταν ἀναγκαία καί σωστή. Τώρα ὅμως; Τώρα τά πράγματα εἶναι διαφορετικά. Τώρα ἔχουμε τή δυνατότητα νά ἀναλάβουμε ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια στούς κουλάκους, νά τσακίσουμε τήν ἀντίστασή τους, νά τούς ἐξαλείψουμε σάν τάξη, καί ν' ἀντικαταστήσουμε τήν παραγωγή τους μέ τήν παραγωγή τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ. Τώρα ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν κουλάκων γίνεται ἀπ' τίς ἴδιες τίς φτωχομεσαῖες μάζες πού πραγματοποιοῦν τή συμπαγῆ κολεχτιβοποίηση. Τώρα ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν κουλάκων στίς περιφέρειες τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης δέν εἶναι πιά ἁπλό διοικητικό μέτρο. Τώρα ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν κουλάκων ἀποτελεῖ στίς περιφέρειες αὐτές συστατικό μέρος τῆς ἵδρυσης καί τῆς ἀνάπτυξης τῶν κολχόζ. Γι' αὐτό εἶναι γελοῖο καί δείχνει ἔλλειψη σοβαρότητας τό νά ἐπεκταθεῖ κανείς τώρα στό ζήτημα τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῶν κουλάκων. Ὅταν κοπεῖ τό κεφάλι, δέν κλαῖνε γιά τά μαλλιά.

Δέν εἶναι λιγότερο γελοία καί μιά ἄλλη ἐρώτηση: ἄν μποροῦμε ν' ἀφήσουμε τόν κουλάκο νά μπεῖ στό κολχόζ. Καί βέβαια δέν μποροῦμε νά τόν ἀφήσουμε. Δέν μποροῦμε, γιατί εἶναι ἄσπονδος ἐχθρός τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

VII
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αὐτά εἶναι, σύντροφοι, τά ἕξι κεφαλαιώδη ζητήματα πού δέν μπορεῖ νά τά ἀντιπαρέλθει ἡ θεωρητική δουλιά τῶν μαρξιστῶν μας θεωρητικῶν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος.

Ἡ σημασία αὐτῶν τῶν ζητημάτων βρίσκεται πρίν ἀπ' ὅλα στό γεγονός ὅτι ἡ μαρξιστική τους ἐπεξεργασία μᾶς ἐπιτρέπει νά ξεριζώσουμε τίς κάθε λογῆς ἀστικές θεωρίες πού διαδίδονται κάποτε—πρός μεγάλη μας ντρο-

πή—ἀπό τούς ἴδιους τούς συντρόφους μας τούς κομμουνιστές καί πού σκοτίζουν τά μυαλά τῶν πραχτικῶν μας στελεχῶν. Καί τίς θεωρίες αὐτές θάπρεπε ἀπό καιρό νά τίς ξεριζώσουμε καί νά τίς πετάξουμε μακριά. Γιατί μονάχα μέ τήν ἀμείλιχτη πάλη ἐνάντια σ' αὐτές καί ἄλλες παρόμοιες θεωρίες μπορεῖ ν' ἀναπτυχθεῖ καί νά δυναμώσει ἡ θεωρητική σκέψη τῶν μαρξιστῶν θεωρητικῶν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος.

Ἡ σημασία αὐτῶν τῶν ζητημάτων βρίσκεται, τέλος, στό ὅτι κάνουν νά ἐμφανίζονται μέ καινούργια ὄψη τά παλιά προβλήματα τῆς οἰκονομίας τῆς μεταβατικῆς περιόδου.

Μέ καινούργιο τρόπο μπαίνει τώρα τό ζήτημα τῆς ΝΕΠ, τῶν τάξεων, τῶν κολχόζ, τῆς οἰκονομίας τῆς μεταβατικῆς περιόδου.

Πρέπει νά βγάλουμε στήν ἐπιφάνεια τό λάθος ἐκείνων, πού ἐννοοῦν τή ΝΕΠ σάν ὑποχώρηση καί μόνο σάν ὑποχώρηση. Στήν πραγματικότητα ὁ Λένιν, ἀκόμα ἀπ' τόν καιρό πού καθιερώναμε τή νέα οἰκονομική πολιτική, ἔλεγε ὅτι ἡ ΝΕΠ δέν περιορίζεται μονάχα στήν ὑποχώρηση, ὅτι σημαίνει ταυτόχρονα καί προετοιμασία γιά νέα ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ.

Πρέπει νά βγάλουμε στήν ἐπιφάνεια τό λάθος ἐκείνων πού νομίζουν ὅτι ἡ ΝΕΠ χρειάζεται μονάχα γιά τή σύνδεση τῆς πόλης μέ τό χωριό. Ἐκεῖνο πού μᾶς χρειάζεται δέν εἶναι μιά ὁποιαδήποτε σύνδεση τῆς πόλης μέ τό χωριό. Ἐκεῖνο πού μᾶς χρειάζεται εἶναι μιά τέτια σύνδεση πού νά ἐξασφαλίζει τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί ἄν ἀκολουθοῦμε τή ΝΕΠ, εἶναι γιατί ἐξυπηρετεῖ τήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὅταν ὅμως πάψει νά ἐξυπηρετεῖ τήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ, θά τήν πετάξουμε κατά διαβόλου.

Ὁ Λένιν ἔλεγε πώς τή ΝΕΠ τήν καθιερώσαμε στά σοβαρά καί γιά πολύν καιρό. Ποτέ ὅμως δέν εἶπε πώς τή ΝΕΠ τήν καθιερώσαμε γιά πάντα.

Πρέπει ἐπίσης νά θέσουμε ζήτημα ἐκλαΐκευσης τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας τῆς ἀναπαραγωγῆς. Πρέπει νά ἐπεξεργαστοῦμε τό ζήτημα ἑνός σχήματος ἰσολογισμοῦ τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας μας. Ἐκεῖνο πού δημοσίευσε ἡ Κεντρική Στατιστική Διεύθυνση τό 1926 σάν ἰσολογισμό τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας δέν εἶναι ἰσολογισμός, μά ταχυδακτυλουργικό παιχνίδι μέ ἀριθμούς. Ἐπίσης ἀκατάλληλος εἶναι ὁ τρόπος πού χειρίζονται τό πρόβλημα τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας ὁ Μπαζάροφ καί ὁ Γκρόμαν. Τό σχῆμα ἰσολογισμοῦ τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς ΕΣΣΔ πρέπει νά τό ἐπεξεργαστοῦν ἐπαναστάτες μαρξιστές, ἄν θέλουν γενικά νά ἀπασχοληθοῦν μέ τήν ἐπεξεργασία τῶν ζητημάτων τῆς οἰκονομίας τῆς μεταβατικῆς περιόδου.

Καλό θἆταν, ἄν οἱ μαρξιστές οἰκονομολόγοι μας ἀνάθεταν σέ μιά εἰδική ὁμάδα στελεχῶν τήν ἐπεξεργασία τῶν προβλημάτων τῆς οἰκονομίας τῆς μεταβατικῆς περιόδου, ὅπως μπαίνουν μέ καινούργιο τρόπο στό σημερινό στάδιο ἀνάπτυξης.

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 309, 29 τοῦ Δεκέμβρη 1929.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ
«ΚΙΝΗΣΗ για ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ του ΚΚΕ 1918-55» ΑΘΗΝΑ 2011

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

᾿Αγαπητέ ᾿Αλεξέι Μαξίμοβιτς!

Ζητῶ χίλιες φορές συγγνώμη καί παρακαλῶ νά μή μέ μαλώσετε γιά τήν άργοπορημένη (πολύ ἀργοπορημένη!) ἀπάντηση. Εἶμαι παραφορτωμένος ὥς ἐκεῖ πού δέν παίρνει. Ἐκτός ἀπ᾿ αὐτό, ἤμουν λιγάκι ἄρρωστος. Αὐτό βέβαια δέν μπορεῖ νά μέ δικαιολογήσει. Ὅμως μπορεῖ κάτι νά ἐξηγήσει.

1) Δέν μποροῦμε νά κάνουμε χωρίς αὐτοκριτική. Δέν μποροῦμε μέ κανένα τρόπο, ᾿Αλεξέι Μαξίμοβιτς. Χωρίς αὐτοκριτική εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ στασιμότητα, τό σάπισμα τοῦ μηχανισμοῦ, ἡ ἀνάπτυξη τῆς γραφειοκρατίας, ἡ ὑπονόμευση τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας τῆς ἐργατικῆς τάξης. Βέβαια ἡ αὐτοκριτική δίνει ὑλικό στούς ἐχθρούς. Σ᾿ αὐτό ἔχετε ἀπόλυτα δίκιο. Μά ἡ ἴδια δίνει ὑλικό (καί ὤθηση) γιά τήν κίνησή μας πρός τά μπρός, γιά τήν ἀποδέσμευση τῆς ἀνοικοδομητικῆς δραστηριότητας τῶν ἐργαζομένων, γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἅμιλλας, γιά τίς σοντάρνικες μπριγκάντες κτλ. Ἡ ἀρνητική πλευρά καλύπτεται καί ὑ π ε ρ καλύπτεται ἀπ᾿ τή θετική.

Ἴσως ὁ τύπος μας νά ὑπογραμμίζει πάρα πολύ τίς ἐλλείψεις μας καί κάποτε (ἄθελά του) ἀκόμα καί νά τίς διατυμπανίζει. Αὐτό εἶναι δυνατό, καί μάλιστα πιθανό.

Κι αὐτό βέβαια εἶναι κακό. Γι᾿ αὐτό ζητᾶτε νά ἰσοφαρίσουμε (ἐγώ θάλεγα νά ὑπερκαλύψουμε) τίς ἐλλείψεις μας μέ τίς ἐπιτεύξεις μας. Καί σ᾿ αὐτό βέβαια ἔχετε δίκιο. Αὐτό τό κενό θά τό συμπληρώσουμε ὁπωσδήποτε καί χωρίς καθυστέρηση. Μπορεῖτε νά μήν ἀμφιβάλλετε γι᾿ αὐτό.

2) Ἡ νεολαία μας εἶναι λογῆς-λογῆς. Ὑπάρχουν γκρινιάρηδες, κουρασμένοι, ἀπογοητευμένοι (σάν τό Ζένιν). Ὑπάρχουν νέοι γεμάτοι σφρίγος, χαρούμενοι, δυνατοί σέ θέληση καί σέ ἀσυγκράτητη ὁρμή νά πετύχουν τή νίκη. Δέν μπορεῖ, τώρα πού σπάζουμε τίς παλιές σχέσεις τῆς ζωῆς καί δημιουργοῦμε καινούργιες, τώρα πού χαλᾶμε τούς συνηθισμένους δρόμους καί δρομάκους καί ἀνοίγουμε καινούργιους, ἀσυνήθιστους, τώρα πού ὁλόκληρες ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ πού ζοῦσαν εὔπορα ἐκτοπίζονται ἀπ᾿ τήν τροχιά τους καί μπαίνουν στό περιθώριο, κάνοντας τόπο γιά τά ἑκατομμύρια τούς ἄλλοτε καταβασανισμένους καί κατατυραγνισμένους—δέν μπορεῖ ἡ νεολαία ν᾿ ἀποτελεῖ μιά ὁμοιογενῆ μάζα ἀνθρώπων πού μᾶς συμπαθοῦν, δέν μπορεῖ νά μήν ὑπάρχει σ᾿ αὐτήν διαφοροποίηση, διαιρέσεις. Πρῶτο, μέσα στή νεολαία ὑπάρχουν γιοί παραλήδων. Δεύτερο, ἄν πάρουμε ἀκόμα καί τή δική μας (ἀπ᾿ τήν κοινωνική της θέση) νεολαία, ὅλοι τους δέν ἔχουν ἀρκετά νεῦρα, δύναμη, χαρακτήρα, κατανόηση γιά ν᾿ ἀντιληφθοῦν τήν εἰκόνα τῆς μεγαλειώδικης συντριβῆς τοῦ παλιοῦ καί τῆς πυρετώδικης ἀνοικοδόμησης τοῦ καινούργιου σάν εἰκόνα τοῦ ἐ π ι β α λ λ ό μ ε ν ο υ καί κατά συνέπεια τοῦ ἐ π ι θ υ μ η τ ο ῦ, εἰκόνα πού ἐξάλλου μοιάζει πολύ λίγο μέ τό παραδεισιακό εἰδύλλιο τῆς «γενικῆς εὐδαιμονίας» πού θά μᾶς ἔδινε τή δυνατότητα «ν᾿ ἀναπαυτοῦμε», «ν᾿ ἀπολαύσουμε τήν εὐτυχία». Ἐννοεῖται πώς σέ μιά τέτια «ἰλιγγιώδη ἀναμπουμπούλα» δέν μποροῦμε νά μήν ἔχουμε κουρασμένους, σπασμένους, ξεφτι-

σμένους, ἀπελπισμένους ἀνθρώπους πού μᾶς ἐγκαταλείπουν, καί, τέλος, ἀνθρώπους πού αὐτομολοῦν στό στρατόπεδο τοῦ ἐχθροῦ. Εἶναι τά ἀναπόφευκτα «ἔξοδα» τῆς ἐπανάστασης.

Σήμερα τό βασικό εἶναι ὅτι τόν τόνο στή νεολαία μας δέν τόν δίνουν οἱ γκρινιάρηδες, μά οἱ μαχητικοί μας κομσομόλοι, ὁ πυρήνας τῆς νέας, τῆς πολυάριθμης γενιᾶς τῶν μπολσεβίκων-γκρεμιστῶν τοῦ καπιταλισμοῦ, τῶν μπολσεβίκων-οἰκοδόμων τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῶν μπολσεβίκων-ἀπελευθερωτῶν ὅλων τῶν καταπιεζομένων καί τῶν ὑποδουλωμένων. Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ δύναμή μας. Αὐτοῦ καί ἡ ἐγγύηση τῆς νίκης μας.

3) Αὐτό βέβαια δέ σημαίνει πώς δέν πρέπει νά προσπαθοῦμε γά περιορίσουμε τόν ἀριθμό τῶν κλαψιάρηδων, ἐκείνων πού γκρινιάζουν, πού ἀμφιβάλλουν κτλ., μέ τήν ὀργανωμένη ἰδεολογική (καί κάθε λογῆς ἄλλη) ἐπίδρασή μας πάνω τους. Ἀπεναντίας, ἕνα ἀπό τά κυριότερα καθήκοντα τοῦ κόμματός μας, τῶν πολιτιστικῶν ὀργανώσεών μας, τοῦ τύπου μας, τῶν Σοβιέτ μας εἶναι νά ὀργανώσουν αὐτή τήν ἐπίδραση καί νά πετύχουν σοβαρά ἀποτελέσματα. Γι' αὐτό δεχόμαστε (οἱ φίλοι μας) ἐξολοκλήρου τίς προτάσεις Σας:

α) νά ἱδρύσουμε τό περιοδικό «Ζά Ρουμπεζόμ»[23],

β) νά ἐκδόσουμε μιά σειρά ἐκλαϊκευτικές συλλογές γιά τόν «Ἐμφύλιο πόλεμο», χρησιμοποιώντας σ' αὐτή τή δουλιά τόν Α. Τολστόι καί ἄλλους τεχνίτες τῆς πένας.

Χρειάζεται μόνο νά προσθέσουμε ὅτι καμιά ἀπ' αὐτές τίς δουλιές δέν μποροῦμε νά τήν ἐμπιστευθοῦμε στήν καθοδήγηση τοῦ Ράντεκ ἤ ὁποιουδήποτε ἀπ' τούς φίλους του. Δέν πρόκειται γιά τίς καλές ἤ ὄχι προθέσεις τοῦ Ράντεκ ἤ γιά τήν εὐσυνειδησία του. Πρόκειται γιά τή λογική τῆς φραξιονιστικῆς πάλης πού δέν τήν ἀπαρνήθηκαν ὁλότελα (δηλ. τήν πάλη) αὐτός καί οἱ φίλοι του (ἔμειναν μερικές σοβαρές διαφωνίες πού θά τούς σπρώχνουν στήν πάλη). Ἡ ἱστορία τοῦ κόμματός μας (καί ὄχι μόνο τοῦ δικοῦ μας κόμματος) μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ λογική τῶν πραγμάτων εἶναι ἰσχυρότερη ἀπ' τή λογική τῶν ἀνθρώπινων προθέσεων. Θἆναι πιό σωστό τήν καθοδήγηση ὅλης αὐτῆς τῆς δουλιᾶς νά τήν ἀναθέσουμε σέ σταθερούς πολιτικά συντρόφους, καί τό Ράντεκ καί τούς φίλους του νά τούς χρησιμοποιήσουμε σά συνεργάτες. Αὐτό θἆναι τό πιό σωστό.

4) Ἀφοῦ ἐξετάσαμε μέ ὅλη τή σοβαρότητα τό ζήτημα τῆς ἵδρυσης εἰδικοῦ περιοδικοῦ «Γιά τόν πόλεμο», καταλήξαμε στό συμπέρασμα ὅτι δέν ὑπάρχουν σήμερα λόγοι γιά τήν ἔκδοση ἑνός τέτιου περιοδικοῦ. Ἔχουμε τή γνώμη πώς θἆναι σκοπιμότερο νά πραγματευόμαστε τά ζητήματα τοῦ πολέμου (ἐννοῶ τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου) στά πολιτικά περιοδικά πού ὑπάρχουν. Πολύ περισσότερο πού τά ζητήματα τοῦ πολέμου δέν μποροῦμε νά τά ἀποσπάσουμε ἀπ' τά ζητήματα τῆς πολιτικῆς πού ἔκφρασή τους εἶναι ὁ πόλεμος.

Ὅσο γιά τά πολεμικά διηγήματα, θά χρειαστεῖ νά τά ἐκδόσουμε ὕστερα ἀπό ἕνα καλό ξεδιάλεγμα. Στά βιβλιοπωλεῖα φιγουράρουν πλῆθος λογοτεχνικά διηγήματα πού περιγράφουν τίς «φρικαλεότητες» τοῦ πολέμου καί ἐμπνέουν τόν ἀποτροπιασμό γιά κάθε πόλεμο (ὄχι μόνο τόν ἰμπεριαλιστικό, μά καί κάθε ἄλλον). Εἶναι ἀστικο-πασιφιστικά διηγήματα πού ἡ ἀξία τους δέν εἶναι μεγάλη. Ἐμᾶς μᾶς χρειάζονται διηγήματα πού νά ὁδηγοῦν τούς ἀναγνῶστες ἀπ' τίς φρικαλεότητες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου στήν ἀνάγκη νά ἀπομακρυνθοῦν οἱ ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις πού ὀργανώνουν τέτιους πολέμους. Ἄλλωστε δέν εἴμαστε ἐνάντια σέ κάθε

πόλεμο. Εἴμαστε ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο σάν πόλεμο ἀντεπαναστατικό. Ὅμως εἴμαστε ὑπέρ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ, τοῦ ἀντιιμπεριαλιστικοῦ, τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου, παρά τό γεγονός ὅτι ἕνας τέτιος πόλεμος, ὅπως εἶναι γνωστό, ὄχι μόνο δέν εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπ' τίς «φρικαλεότητες τῆς αἱματοχυσίας», μά καί εἶναι γεμάτος ἀπ' αὐτές.

Μοῦ φαίνεται πώς ἡ θέση τοῦ Βορόνσκι, πού ἑτοιμάζεται νά ἐκστρατεύσει ἐνάντια στίς «φρικαλεότητες» τοῦ πολέμου, πολύ λίγο διαφέρει ἀπ' τή θέση τῶν ἀστῶν πασιφιστῶν.

5) Ἔχετε ἀπόλυτα δίκιο, ὅταν λέτε ὅτι στόν τύπο μας βασιλεύει μεγάλη σύγχυση σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τά ζητήματα τῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας. Κάποτε γίνονται πολύ μεγάλες ἀνοησίες, πού χύνουν νερό στό μύλο τῶν ἐχθρῶν. Στόν τομέα αὐτόν ἔχουμε νά κάνουμε τεράστια δουλιά. Ὅμως δέν πρόλαβα ἀκόμα νά μιλήσω γιά τίς προτάσεις Σας μέ τούς συντρόφους τῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας. Θά Σᾶς γράψω γι' αὐτό τό ζήτημα μιά ἄλλη φορά.

6) Δέν μπορῶ νά ἱκανοποιήσω τήν αἴτηση τοῦ Καμεγκοῦλοφ. Δέν ἔχω καιρό! Κι ἔπειτα, ἀπό ποῦ ὥς ποῦ ἐγώ εἶμαι κριτικός, πού νά πάρει ὁ διάβολος!

Τέλειωσα.

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι ὑγεία.

Εὐχαριστῶ γιά τά χαιρετίσματα.

Ι. Στάλιν

Λένε πώς Σᾶς χρειάζεται γιατρός ἀπ' τή Ρωσία. Εἶναι ἀλήθεια; Ποιόν ἀκριβῶς χρειάζεστε; Γράψτε νά τόν στείλουμε.

Ι. Στ.

17 τοῦ Γενάρη 1930

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΞΑΛΕΙΨΗΣ ΤΩΝ ΚΟΥΛΑΚΩΝ ΣΑΝ ΤΑΞΗΣ

Στό φύλλο 16 τῆς «Κράσναγια Ζβεζντά»[24], στό ἄρθρο «Ἡ ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης», πού γενικά εἶναι ἀναμφισβήτητα σωστό, ὑπάρχουν δυό ἀνακρίβειες στή διατύπωση. Μοῦ φαίνεται πώς εἶναι ἀπαραίτητο νά διορθωθοῦν αὐτές οἱ ἀνακρίβειες.

1. Τό ἄρθρο ἀναφέρει:

«Στήν περίοδο ἀνόρθωσης ἀσκούσαμε πολιτική περιορισμοῦ τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ. Μέ τήν ἔναρξη τῆς περιόδου ἀνασυγκρότησης περάσαμε ἀπ' τήν πολιτική περιορισμοῦ στήν πολιτική τῆς ἐκτόπισής τους».

Ἡ θέση αὐτή δέν εἶναι σωστή. Ἡ πολιτική περιορισμοῦ τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων καί ἡ πολιτική τῆς ἐκτόπισής τους δέν ἀποτελοῦν δυό διαφορετικές πολιτικές. Πρόκειται γιά μιά καί τήν ἴδια πολιτική. Ἡ ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ εἶναι τό ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα καί συστατικό μέρος τῆς πολιτικῆς περιορισμοῦ τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων, τῆς πολιτικῆς περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων. Ἡ ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ δέν πρέπει νά ταυτίζεται μέ τήν ἐκτόπιση τῶν κουλάκων σάν τάξης. Ἡ ἐκτόπιση τῶν καπιτα-

λιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ εἶναι ἐκτόπιση καί κατανίκηση *ὁρισμένων τμημάτων* τῶν κουλάκων, πού δέν ἄντεξαν στή φορολογική πίεση, δέν ἄντεξαν στό σύστημα τῶν περιοριστικῶν μέτρων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ πολιτική περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων, ἡ πολιτική περιορισμοῦ τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ δέν μπορεῖ παρά νά ὁδηγήσει στήν ἐκτόπιση ὁρισμένων τμημάτων τῶν κουλάκων. Γι' αὐτό ἡ ἐκτόπιση ὁρισμένων τμημάτων τῶν κουλάκων δέν μπορεῖ νά ἐξετάζεται διαφορετικά, παρά σάν ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα καί συστατικό μέρος τῆς πολιτικῆς περιορισμοῦ τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ.

Ἡ πολιτική αὐτή ἀσκήθηκε στή χώρα μας ὄχι μονάχα στήν περίοδο ἀνόρθωσης, μά καί στήν περίοδο ἀνασυγκρότησης, καί στήν περίοδο ὕστερα ἀπ' τό 15ο Συνέδριο (Δεκέμβρης 1927), καί στήν περίοδο τῆς 16ης Συνδιάσκεψης τοῦ κόμματός μας (Ἀπρίλης 1929), ὅπως καί ὕστερα ἀπ' αὐτή τή Συνδιάσκεψη ὥς τό καλοκαίρι τοῦ 1929, ὅταν ἄρχισε στή χώρα μας ἡ φάση τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης, ὅταν ἔγινε ἡ *στροφή* πρός τήν πολιτική τῆς *ἐξάλειψης* τῶν κουλάκων σάν *τάξης*.

Ἄν ἐξετάσουμε τά σπουδαιότερα ντοκουμέντα τοῦ κόμματος, ἀρχίζοντας ἔστω καί ἀπ' τό 14ο Συνέδριο πού ἔγινε τό Δεκέμβρη τοῦ 1925 (βλ. ἀπόφαση πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ[25]) καί τελειώνοντας μέ τή 16η Συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη 1929 (βλ. ἀπόφαση «Γιά τούς δρόμους ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας»[26]), δέν μπορεῖ νά μή προσέξουμε ὅτι ἡ θέση γιά τόν «περιορισμό τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων» ἤ γιά τόν «περιορισμό τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ στό χωριό» *συμβαδίζει* πάντα μέ τή θέση γιά τήν «ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ», γιά τήν «κατανίκηση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ».

Τί σημαίνει αὐτό;

Αὐτό σημαίνει ὅτι τό κόμμα *δέν ξεχωρίζει* τήν ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ ἀπ' τήν πολιτική περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων, ἀπ' τήν πολιτική περιορισμοῦ τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ.

Τό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματος, ὅπως καί ἡ 16η Συνδιάσκεψη, τοποθετοῦνται ὁλοκληρωτικά στή βάση τῆς πολιτικῆς «περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῆς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης» (ἀπόφαση τοῦ 15ου Συνεδρίου «Γιά τή δουλιά στό χωριό»[27]), στή βάση τῆς πολιτικῆς «λήψης νέων μέτρων, πού νά περιορίζουν τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ στό χωριό» (βλ. στό ἴδιο), στή βάση τῆς πολιτικῆς «τοῦ ἀποφασιστικοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τοῦ κουλάκου» (βλ. ἀπόφαση τοῦ 15ου Συνεδρίου γιά τό πεντάχρονο σχέδιο[28]), στή βάση τῆς πολιτικῆς «τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στόν κουλάκο» μέ τήν ἔννοια «τοῦ περάσματος σέ παραπέρα, πιό συστηματικό καί πιό ἐπίμονο περιορισμό τοῦ κουλάκου καί τοῦ καπιταλιστῆ ἰδιώτη» (βλ. στό ἴδιο), στή βάση τῆς πολιτικῆς «ἀκόμα πιό ἀποφασιστικῆς οἰκονομικῆς ἐκτόπισης» «τῶν στοιχείων τῆς ἰδιωτικῆς-καπιταλιστικῆς οἰκονομίας» στήν πόλη καί στό χωριό (βλ. ἀπόφαση τοῦ 15ου Συνεδρίου πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ[29]).

Συνεπῶς: α) ἔχει ἄδικο ὁ συντάχτης τοῦ παραπάνω ἄρθρου, ὅταν παριστάνει τήν πολιτική περιορισμοῦ τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων καί τήν πολιτική τῆς ἐκτόπισής τους σά δυό διαφορετικές πολιτικές. Τά γεγονότα δείχνουν ὅτι στήν περίπτωση αὐτή ἔχουμε νά κάνουμε μέ μιά μοναδική γενική πολιτική περιορισμοῦ τοῦ καπιταλισμοῦ,

πού συστατικό μέρος καί ἀποτέλεσμά της εἶναι ἡ ἐκτόπιση ὁρισμένων τμημάτων τῶν κουλάκων.

Συνεπῶς: β) ἔχει ἄδικο ὁ συντάχτης τοῦ παραπάνω ἄρθρου, ὅταν ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ δέν ἄρχισε παρά στήν περίοδο ἀνασυγκρότησης, στήν περίοδο τοῦ 15ου Συνεδρίου. Στήν πραγματικότητα ἡ ἐκτόπιση γινόταν καί πρίν ἀπ' τό 15ο Συνέδριο, στήν περίοδο ἀνόρθωσης, καί ὕστερα ἀπ' τό 15ο Συνέδριο, στήν περίοδο ἀνασυγκρότησης. Στήν περίοδο τοῦ 15ου Συνεδρίου ἐντάθηκε ἁπλῶς ἡ πολιτική περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων μέ καινούργια συμπληρωματικά μέτρα, καί σέ σύνδεση μ' αὐτά δέν μποροῦσε παρά νά ἐνταθεῖ καί ἡ ἐκτόπιση ὁρισμένων τμημάτων τῶν κουλάκων.

2. Τό ἄρθρο ἀναφέρει:

> «Ἡ πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης ἀπορρέει ὁλοκληρωτικά ἀπ' τήν πολιτική τῆς ἐκτόπισης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων καί ἀποτελεῖ τή συνέχιση αὐτῆς τῆς πολιτικῆς σέ ἕνα καινούργιο στάδιο».

Ἡ θέση αὐτή δέν εἶναι ἀκριβής καί γι' αὐτό δέν εἶναι σωστή. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης δέν μποροῦσε νά πέσει ἀπ' τόν οὐρανό. Εἶχε προετοιμαστεῖ ἀπ' ὅλη τήν προηγούμενη περίοδο τοῦ περιορισμοῦ, καί συνεπῶς καί τῆς ἐκτόπισης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ. Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ἀκόμα ὅτι δέ διαφέρει ρ ι ζ ι κ ά ἀπ' τήν πολιτική τοῦ περιορισμοῦ (καί τῆς ἐκτόπισης) τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ, ὅτι εἶναι, ὅπως λέει, ἡ σ υ ν έ χ ι σ η τῆς πολιτικῆς τοῦ περιορισμοῦ. Τό νά μιλάει κανείς ὅπως μιλάει ὁ ἀρθρογράφος μας, σημαίνει πώς ἀρνεῖται τήν ὕπαρξη σ τ ρ ο φ ῆ ς στήν ἀνάπτυξη τοῦ χωριοῦ ἀπ' τό καλοκαίρι τοῦ 1929. Τό νά μιλάει κανείς ἔτσι σημαίνει πώς ἀρνεῖται τό γεγονός ὅτι στήν περίοδο αὐτή κάναμε σ τ ρ ο φ ή στήν πολιτική τοῦ κόμματός μας στό χωριό. Τό νά μιλάει κανείς ἔτσι σημαίνει πώς δημιουργεῖ κάποιο ἰδεολογικό προκάλυμμα γιά τά δεξιά στοιχεῖα τοῦ κόμματός μας, πού γαντζώνονται τώρα ἀπ' τίς ἀποφάσεις τοῦ 15ου Συνεδρίου, γιά νά τίς ἀντιπαραθέσουν στή ν έ α πολιτική τοῦ κόμματος, ὅπως ἀκριβῶς γαντζωνόταν ἄλλοτε ὁ Φρούμκιν ἀπ' τίς ἀποφάσεις τοῦ 14ου Συνεδρίου γιά νά τίς ἀντιπαραθέσει στήν πολιτική τῆς ἵδρυσης κολχόζ καί σοβχόζ.

Ἀπό ποῦ ξεκινοῦσε τό 15ο Συνέδριο, ὅταν διακήρυχνε τήν ἀνάγκη νά δυναμώσει ἡ πολιτική τοῦ περιορισμοῦ (καί τῆς ἐκτόπισης) τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ; Ἀπ' τό ὅτι, παρά τόν περιορισμό αὐτό τῶν κουλάκων, οἱ κουλάκοι δ έ ν μ π ο ρ ο ῦ σ ε παρά ν ά μ ε ί ν ο υ ν σ ά ν τ ά ξ η γιά ἕνα ὁρισμένο χρονικό διάστημα. Γι' α ὐ τ ό τ ό λ ό γ ο τό 15ο Συνέδριο ἄφησε σέ ἰσχή τό νόμο γιά τήν ἐκμίσθωση τῆς γῆς, ἄν καί ἤξερε θαυμάσια ὅτι οἱ μισθωτές στήν πλειοψηφία τους εἶναι κουλάκοι. Γι' α ὐ τ ό τ ό λ ό γ ο τό 15ο Συνέδριο ἄφησε σέ ἰσχή τό νόμο γιά τή μίσθωση τῆς ἐργασίας στό χωριό, ἀπαιτώντας τήν αὐστηρή ἐφαρμογή της στήν πράξη. Γ ι' α ὐ τ ό τ ό λ ό γ ο διακηρύχτηκε ἀκόμα μιά φορά ὅτι εἶναι ἀπαράδεχτη ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν κουλάκων. Ἀντιφάσκουν ἄραγε αὐτοί οἱ νόμοι καί αὐτές οἱ ἀποφάσεις στήν πολιτική τοῦ π ε ρ ι ο ρ ι σ μ ο ῦ (καί τῆς ἐκτόπισης) τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ; Ἀσφαλῶς ὄ χ ι. Ἀντιφάσκουν ἄραγε αὐτοί οἱ νόμοι καί αὐτές οἱ ἀποφάσεις στήν πολιτική τῆς ἐ ξ ά λ ε ι ψ η ς τῶν κουλάκων σάν τάξης; Ἀσφαλῶς ν α ί! Συνεπῶς αὐτούς τούς νόμους καί αὐτές τίς ἀποφάσεις θά χρειαστεῖ τώρα νά τίς βάλουμε στή μπάντα στίς περιοχές τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης, πού

ἡ σφαίρα ἐπέκτασής της αὐξάνει ὄχι μέρα μέ τή μέρα, μά ὥρα μέ τήν ὥρα. Ἐξάλλου ἔχουν μπεῖ κιόλας στή μπάντα, ἀπ' τήν ἴδια τήν πορεία τοῦ κολχόζνικου κινήματος, στίς περιοχές τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης.

Μπορεῖ ἄραγε ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά νά ἰσχυρίζεται κανείς ὅτι ἡ πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης εἶναι ἡ *συνέχιση* τῆς πολιτικῆς τοῦ περιορισμοῦ (καί τῆς ἐκτόπισης) τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ; Εἶναι φανερό ὅτι δέν μπορεῖ.

Ὁ συντάχτης τοῦ ἄρθρου πού ἀναφέραμε ξεχνάει ὅτι δέν μπορεῖ νά ἐκτοπιστεῖ ἡ τάξη τῶν κουλάκων σάν τάξη μέ μέτρα φορολογικοῦ ἤ ὁποιουδήποτε ἄλλου περιορισμοῦ, ὅσο θ' *ἀφεθοῦν* στά χέρια αὐτῆς τῆς τάξης τά ἐργαλεῖα παραγωγῆς, μαζί μέ τό δικαίωμα ἐλεύθερης χρήσης τῆς γῆς, καί ὅσο θά *διατηρηθεῖ* στήν πράξη ὁ νόμος τῆς μίσθωσης τῆς ἐργασίας στό χωριό, ὁ νόμος τῆς μίσθωσης τῆς γῆς καί ἡ ἀπαγόρευση τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῶν κουλάκων. Ὁ ἀρθρογράφος ξεχνάει ὅτι μέ τήν πολιτική περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε στήν ἐκτόπιση μονάχα ὁρισμένων τμημάτων τῶν κουλάκων, πράγμα πού δέν ἀντιφάσκει στή *διατήρηση* γιά ὁρισμένο χρονικό διάστημα τῶν κουλάκων σάν τάξης, μά ἀντίθετα, τήν προϋποθέτει. Γιά νά ἐκτοπιστοῦν οἱ κουλάκοι σάν τάξη δέν ἀρκεῖ ἡ πολιτική τοῦ περιορισμοῦ καί τῆς ἐκτόπισης ὁρισμένων τμημάτων τους. Γιά νά ἐκτοπιστοῦν οἱ κουλάκοι σάν τάξη πρέπει νά *τσακιστεῖ* σέ ἀνοιχτή μάχη ἡ ἀντίσταση αὐτῆς τῆς τάξης καί νά *στερηθεῖ* τίς παραγωγικές πηγές ὕπαρξης καί ἀνάπτυξής της (ἐλεύθερη χρήση τῆς γῆς, ἐργαλεῖα παραγωγῆς, μίσθωση τῆς γῆς, δικαίωμα μίσθωσης τῆς ἐργασίας κλπ.).

Αὐτό ἀκριβῶς θά πεῖ *στροφή* πρός τήν πολιτική

τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης. Χωρίς αὐτό οἱ κουβέντες γιά ἐκτόπιση τῶν κουλάκων σάν τάξης εἶναι κούφια φλυαρία, πού ἀρέσει καί συμφέρει μονάχα στούς φορεῖς τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης. Χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ καμιά σοβαρή καί πολύ περισσότερο συμπαγής κολεχτιβοποίηση τοῦ χωριοῦ. Αὐτό τό κατάλαβαν πολύ καλά οἱ φτωχοί καί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες τῆς ὑπαίθρου μας, πού τσακίζουν τούς κουλάκους καί πραγματοποιοῦν τή συμπαγῆ κολεχτιβοποίηση. Δέν τό καταλαβαίνουν ὅμως ἀκόμα, ὅπως φαίνεται, μερικοί σύντροφοί μας.

Συνεπῶς ἡ σημερινή πολιτική τοῦ κόμματος στό χωριό δέν εἶναι ἡ *συνέχιση* τῆς παλιᾶς πολιτικῆς, μά *στροφή* ἀπ' τήν παλιά πολιτική τοῦ *περιορισμοῦ* (καί τῆς ἐκτόπισης) τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ στή νέα πολιτική τῆς *ἐξάλειψης* τῶν κουλάκων σάν τάξης.

«Κράσναγια Ζβεζντά», ἀρ. φύλλου 18, 21 τοῦ Γενάρη 1930.

Ὑπογραφή: Ι. Στάλιν

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΤΟΥ «ΣΒΕΡΝΤΛΟΦ»[30]

I

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ ΤΟΥ «ΣΒΕΡΝΤΛΟΦ»

1. Στίς θέσεις γιά τήν ταχτική τοῦ ΚΚΡ (Μπ.), πού ψηφίστηκαν στό 3ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς[31], ὁ Λένιν μιλοῦσε γιά τήν ὕπαρξη στή Σοβιετική Ρωσία δυό βασικῶν τάξεων.

Σήμερα μιλᾶμε γιά τήν ἐξάλειψη τῶν κουλάκων καί τῆς νέας ἀστικῆς τάξης σάν τάξης.

Σημαίνει ἄραγε αὐτό ὅτι στήν περίοδο τῆς ΝΕΠ διαμορφώθηκε στή χώρα μας μιά τρίτη τάξη;

2. Στήν ὁμιλία Σας στό συνέδριο τῶν μαρξιστῶν θεωρητικῶν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος εἴπατε: «Ἄν ἀκολουθοῦμε τή ΝΕΠ, εἶναι γιατί ἐξυπηρετεῖ τήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὅταν ὅμως πάψει νά ἐξυπηρετεῖ τήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ, θά τήν πετάξουμε κατά διαβόλου». Πῶς πρέπει νά καταλαβαίνουμε αὐτό τό «πέταγμα» καί μέ ποιό τρόπο θά γίνει;

3. Πῶς πρέπει τό κόμμα, στό βαθμό πού ἡ κολεχτιβοποίηση καί ἡ ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης θά σημειώνουν ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες, ν' ἀλλάξει τό σύνθημα, πού καθορίζει σήμερα τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τοῦ προλεταριάτου μέ τά διάφορα στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς: «Νά ξέρουμε νά πετυχαίνουμε συμφωνία μέ τό μεσαῖο

ἀγρότη, χωρίς νά παραιτούμαστε οὔτε στιγμή ἀπό τήν πάλη ἐνάντια στόν κουλάκο καί στηριζόμενοι γερά μόνο στή φτωχολογιά» (Λένιν)[32];

4. Μέ ποιές μέθοδες πρέπει νά πραγματοποιεῖται ἡ ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης;

5. Μήπως ἡ ταυτόχρονη ἐφαρμογή δυό συνθημάτων: ἑνός γιά τίς περιοχές τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης, δηλ. ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης, καί ἄλλου γιά τίς περιοχές ὅπου δέν ὑπάρχει συμπαγής κολεχτιβοποίηση, δηλ. περιορισμός καί ἐκτόπιση τοῦ κουλάκου, θά ἔχει σάν ἀποτέλεσμα στίς τελευταῖες περιοχές ὁ κουλάκος νά αὐτοεξαλειφθεῖ (νά ἐξανεμίσει τήν περιουσία του, τά μέσα παραγωγῆς);

6. Τί ἐπίδραση μποροῦν νάχουν πάνω στή διάρκεια τῆς «ἀνάπαυλας» ἡ ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης καί ἡ ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης στή χώρα μας, ἡ οἰκονομική κρίση καί ἡ ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κύματος στίς καπιταλιστικές χῶρες;

7. Τί πιστεύετε γιά τή δυνατότητα μετατροπῆς τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, πού ὑπάρχει σήμερα στίς καπιταλιστικές χῶρες, σέ ἄμεσα ἐπαναστατική κατάσταση;

8. Τί ἐκτίμηση πρέπει νά δοθεῖ ἀπ' τήν ἄποψη τῶν παραπέρα ἀμοιβαίων σχέσεων κόμματος καί ἐργατικῆς τάξης στίς νέες ἐκεῖνες ἀνακατατάξεις μέσα στήν ἐργατική τάξη, πού χαραχτηρίζονται ἀπ' τήν ἀπόφαση ὁλόκληρων ἐργοστασιακῶν τμημάτων νά προσχωρήσουν στίς γραμμές τοῦ κόμματος;

9. Ἡ τεράστια ἔκταση πού παίρνει τό κολχόζνικο κίνημα βάζει στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα τῆς ἀριθμητικῆς ἀνάπτυξης τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης στό χωριό. Ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ πολιτική μας σέ σχέση μέ

τά ὅρια αὐτῆς τῆς ἀνάπτυξης καί τήν εἰσδοχή στό κόμμα τῶν διαφόρων ὁμάδων τῶν κολχόζνικων;

10. Πῶς βλέπετε τίς συζητήσεις πού γίνονται ἀνάμεσα στούς οἰκονομολόγους σχετικά μέ τά σπουδαιότερα προβλήματα τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας;

II

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥ ΣΤΑΛΙΝ

Πρώτη ἐρώτηση. Ὁ Λένιν μιλοῦσε γιά δυό βασικές τάξεις. Ὅμως ἤξερε βέβαια ὅτι ὑπάρχει καί μιά τρίτη τάξη, ἡ καπιταλιστική τάξη (κουλάκοι, ἀστική τάξη τῆς πόλης). Βέβαια οἱ κουλάκοι καί ἡ ἀστική τάξη τῆς πόλης δέ «διαμορφώθηκαν» σάν τάξη μόνο μετά τήν ἐφαρμογή τῆς ΝΕΠ. Ὑπῆρχαν καί πρίν ἀπό τή ΝΕΠ, μά ὑπῆρχαν σάν τάξη δευτερεύουσα. Ἡ ΝΕΠ στά πρῶτα στάδια τῆς ἀνάπτυξής της διευκόλυνε ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό τήν ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς τάξης. Ὅμως ἡ ΝΕΠ βοήθησε ἀκόμα περισσότερο τήν ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ τομέα. Τό πέρασμα τοῦ κόμματος στήν ὁλομέτωπη ἐπίθεση σημαίνει μιά ἀπότομη στροφή πρός τήν ὑπονόμευση καί τήν ἐκμηδένιση τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν τοῦ χωριοῦ καί ἐνμέρει τῶν καπιταλιστῶν τῆς πόλης.

Πρέπει νά διευκρινίσουμε ὅτι τό κόμμα δέν ἔδοσε ὁδηγίες νά ἐπεκταθεῖ τό σύνθημα τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης στή νέα, στήν ἀστική τάξη τῆς πόλης. Πρέπει νά βλέπουμε τή διαφορά ἀνάμεσα στούς νέπμαν, πού ἀπό καιρό τούς ἔχει ἀφαιρεθεῖ βασικά ἡ παραγωγική βάση καί γι' αὐτό δέν ἔχουν μιά κάπως σοβαρή βαρύτητα στήν οἰκονομική ζωή μας, καί τούς κουλάκους, πού μέχρι τελευταῖα εἶχαν τεράστια οἰκονομική βαρύτητα

στό χωριό καί πού μόλις τώρα τούς ἀφαιροῦμε τήν παραγωγική τους βάση.

Μοῦ φαίνεται πώς μερικές ὀργανώσεις μας ξεχνᾶνε αὐτή τή διαφορά καί πέφτουν σέ λάθος, προσπαθώντας «νά συμπληρώσουν» τό σύνθημα τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης μέ τό σύνθημα τῆς ἐξάλειψης τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς πόλης.

Δεύτερη ἐρώτηση. Τή γνωστή φράση τῆς ὁμιλίας μου στό συνέδριο τῶν μαρξιστῶν θεωρητικῶν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος πρέπει νά τήν καταλαβαίνουμε ἔτσι: «θά πετάξουμε τή ΝΕΠ κατά διαβόλου», ὅταν δέ θάχουμε πιά ἀνάγκη νά ἀνεχόμαστε μιά ὁρισμένη ἐλευθερία τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου, ὅταν ἡ ἀνοχή αὐτή θά δίνει μόνο ἀρνητικά ἀποτελέσματα, ὅταν θ' ἀποχτήσουμε τή δυνατότητα νά πραγματοποιήσουμε τήν οἰκονομική σύνδεση πόλης καί χωριοῦ μέσω τῶν δικῶν μας ἐμπορικῶν ὀργανισμῶν, χωρίς τό ἰδιωτικό ἐμπόριο μέ τήν ἰδιωτική του ἀνταλλαγή, πού συνεπάγεται μιά ὁρισμένη ἀναζωογόνηση τοῦ καπιταλισμοῦ.

Τρίτη ἐρώτηση. Εἶναι εὐνόητο πώς στό βαθμό πού οἱ κολεχτίβες θ' ἀγκαλιάζουν τό μεγαλύτερο μέρος τῶν περιοχῶν τῆς ΕΣΣΔ, θά ἐξαλείφονται καί οἱ κουλάκοι, καί κατά συνέπεια θά παύει νά ἰσχύει αὐτό τό μέρος τῆς διατύπωσης τοῦ Ἴλιτς. Ὅσο γιά τούς μεσαίους καί τούς φτωχούς ἀγρότες στά κολχόζ, αὐτοί, στό βαθμό πού τά κολχόζ θά μηχανοποιοῦνται καί θά ἐφοδιάζονται μέ τραχτέρ, θά συγχωνεύονται σέ μιά ἑνιαία στρατιά δουλευτῶν τοῦ κολεχτιβοποιημένου χωριοῦ. Σέ σύνδεση μ' αὐτό θά ἐξαλείφτοῦν μελλοντικά στά συνθήματά μας οἱ ἔννοιες «μεσαῖος ἀγρότης» καί «φτωχός ἀγρότης».

Τέταρτη ἐρώτηση. Ἡ βασική μέθοδος γιά τήν πραγματοποίηση τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης

εἶναι ἡ μέθοδος τῆς μαζικῆς κολεχτιβοποίησης. Ὅλα τά ἄλλα μέτρα πρέπει νά προσαρμόζονται στή βασική αὐτή μέθοδο. Καθετί πού ἔρχεται σ' ἀντίθεση μ' αὐτή τή μέθοδο ἤ ἐξασθενίζει τή σημασία της πρέπει ν' ἀπορίπτεται.

Πέμπτη ἐρώτηση. Τά συνθήματα «ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης» καί «περιορισμός τῶν κουλάκων» δέν πρέπει νά τά φανταζόμαστε σάν δυό αὐτοτελῆ καί ἰσότιμα συνθήματα. Ἀπ' τόν καιρό πού περάσαμε στήν πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης τό σύνθημα αὐτό ἔγινε τό κύριο σύνθημα, ἐνῶ τό σύνθημα τοῦ περιορισμοῦ τῶν κουλάκων στίς περιοχές ὅπου δέν ὑπάρχει συμπαγής κολεχτιβοποίηση μετατράπηκε ἀπό αὐτοτελές σύνθημα σέ σύνθημα ἐπικουρικό, σέ σύνθημα βοηθητικό σέ σχέση μέ τό κύριο σύνθημα, σέ σύνθημα πού διευκολύνει στίς τελευταῖες αὐτές περιοχές τήν προετοιμασία τῶν ὅρων γιά τό πέρασμα στό κύριο σύνθημα. Ὅπως βλέπετε, στίς σημερινές, στίς νέες συνθῆκες, ἡ θέση τοῦ συνθήματος «περιορισμός τῶν κουλάκων» ἄλλαξε ριζικά σέ σύγκριση μέ τή θέση πού κατεῖχε πρίν ἀπό ἕνα χρόνο καί πρωτήτερα.

Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι μερικά ὄργανα τοῦ τύπου μας δυστυχῶς δέν παίρνουν ὑπόψη τους αὐτή τήν ἰδιομορφία.

Εἶναι δυνατό καί πιθανό στίς περιοχές ὅπου δέν ὑπάρχει συμπαγής κολεχτιβοποίηση ἕνα ὁρισμένο μέρος τῶν κουλάκων, περιμένοντας τήν ἀπαλλοτρίωσή του, νά «αὐτοεξαλειφτεῖ», νά «ἐξανεμίσει τήν περιουσία του καί τά μέσα παραγωγῆς». Βέβαια πρέπει νά παλαίψουμε ἐνάντια σέ μιά τέτια ἐνέργεια. Ὅμως ἀπό δῶ δέ βγαίνει καθόλου τό συμπέρασμα ὅτι πρέπει νά ἐπιτρέψουμε τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν κουλάκων ὄχι σά μέρος τοῦ ὅλου ἔργου τῆς κολεχτιβοποίησης, ἀλλά σάν αὐτοτελές ἔργο, πού νά γίνεται πρίν καί χωρίς τήν κολεχτιβοποίηση. Ἡ ἀποδοχή ἑνός τέτιου μέτρου θά ἰσοδυναμοῦσε μέ τήν ὑποκατάσταση τῆς πολιτικῆς τῆς κοινωνικοποίησης τῆς κατασχεμένης περιουσίας τῶν κουλάκων στά κολχόζ ἀπ' τήν πολιτική τοῦ μοιράσματος αὐτῆς τῆς περιουσίας γιά τόν προσωπικό πλουτισμό ὁρισμένων ἀγροτῶν. Μιά τέτια ὑποκατάσταση θἆταν βῆμα πρός τά πίσω κι ὄχι πρός τά μπρός. Ἐνάντια στόν ἐξανεμισμό τῆς περιουσίας τῶν κουλάκων δέν ὑπάρχει παρά ἕνα μέσο νά δυναμώσουμε τή δουλιά τῆς κολεχτιβοποίησης στίς περιοχές ὅπου δέν ὑπάρχει συμπαγής κολεχτιβοποίηση.

Ἕκτη ἐρώτηση. Τά μέσα καί οἱ συνθῆκες πού ἀπαριθμήσατε μποροῦν νά περιορίσουν σημαντικά τίς προθεσμίες τῆς «ἀνάπαυλας». Εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητο ὅτι δέν μποροῦν παρά νά δυναμώσουν καί νά πολλαπλασιάσουν τά μέσα τῆς ἄμυνάς μας. Στό ζήτημα αὐτό πάρα πολλά ἐξαρτιένται ἀπ' τή διεθνῆ κατάσταση, ἀπ' τήν ὄξυνση τῶν ἀντιθέσεων στό στρατόπεδο τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ, ἀπ' τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας οἰκονομικῆς κρίσης. Αὐτό ὅμως εἶναι ἄλλο ζήτημα.

Ἕβδομη ἐρώτηση. Δέν μποροῦν νά χαραχτοῦν ἀδιάβατα σύνορα ἀνάμεσα στήν «ἐπαναστατική ἄνοδο» καί τήν «ἄμεση ἐπαναστατική κατάσταση». Δέν μποροῦμε νά λέμε: «ὥς αὐτή τή γραμμή ἔχουμε ἐπαναστατική ἄνοδο καί πέρα ἀπ' αὐτή ἅλμα σέ ἄμεση ἐπαναστατική κατάσταση». Μόνο σχολαστικοί μποροῦν νά βάζουν ἔτσι τό ζήτημα. Ἡ πρώτη περνᾶ συνήθως «ἀνεπαίσθητα» στή δεύτερη. Τό καθῆκον μας εἶναι νά ἑτοιμάσουμε ἀπό τώρα τό προλεταριάτο γιά τίς ἀποφασιστικές ἐπαναστατικές μάχες, χωρίς νά περιμένουμε τή στιγμή πού «θά ἐπέλθει» ἡ λεγόμενη ἄμεση ἐπαναστατική κατάσταση.

Ὄγδοη ἐρώτηση. Ἡ ἐπιθυμία ὁλόκληρων ἐργο-

στασιακῶν τμημάτων καί ἀκόμα καί ἐργοστασίων νά προσχωρήσουν στό κόμμα ἀποτελεῖ ἔνδειξη τῆς μεγαλειώδικης ἐπαναστατικῆς ἔξαρσης τῶν ἑκατομμυρίων τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἔνδειξη τῆς ὀρθότητας τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος, ἔνδειξη τῆς βροντόφωνης ἐπιδοκιμασίας τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἀπό τίς πλατιές μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ὡστόσο ἀπ᾿ αὐτό δέ βγαίνει καθόλου τό συμπέρασμα ὅτι πρέπει νά δεχτοῦμε στό κόμμα ὅλους πού ἐπιθυμοῦν νά προσχωρήσουν. Στά ἐργοστασιακά τμήματα καί στά ἐργοστάσια ὑπάρχουν κάθε λογῆς ἄνθρωποι, μέχρι καί σαμποταριστές. Γι᾿ αὐτό τό κόμμα πρέπει νά διατηρήσει σέ ἰσχύ τή δοκιμασμένη μέθοδο τῆς ἀ τ ο μ ι κ ῆ ς ἐξέτασης καθενός πού ἐπιθυμεῖ νά μπεῖ στό κόμμα καί τῆς ἀ τ ο μ ι κ ῆ ς εἰσδοχῆς στό κόμμα. Δέ μᾶς χρειάζεται μόνο ποσότητα, μά καί ποιότητα.

Ἔ ν α τ η ἐ ρ ώ τ η σ η. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ ἀριθμητική ἀνάπτυξη τοῦ κόμματος στά κολχόζ θά προχωρεῖ μέ λίγο-πολύ γρήγορους ρυθμούς. Θά ἦταν εὐχῆς ἔργο ὅλα τά πιό ἀτσαλωμένα στήν πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους στοιχεῖα τοῦ κολχόζνικου κινήματος, ἰδιαίτερα μέσα ἀπ᾿ τούς ἐργάτες γῆς καί τή φτωχολογιά, νά βροῦν τήν ἀξιοποίηση τῶν δυνάμεών τους στίς γραμμές τοῦ κόμματος. Ἐννοεῖται πώς ἡ ἀτομική ἐξέταση καί ἡ ἀτομική εἰσδοχή στό κόμμα πρέπει νά ἐφαρμοστεῖ ἐδῶ μέ ἰδιαίτερη ἐπιμονή.

Δ έ κ α τ η ἐ ρ ώ τ η σ η. Νομίζω πώς οἱ συζητήσεις ἀνάμεσα στούς οἰκονομολόγους ἔχουν χαρακτήρα πολύ σχολαστικό καί ἐπινοημένο. Ἄν θέσουμε κατά μέρος τήν ἐξωτερική ὄψη τῶν συζητήσεων, τότε τά βασικά λάθη τῶν δυό πλευρῶν πού ἀντιμάχονται ἡ μιά τήν ἄλλη εἶναι τά παρακάτω:

α) καμιά ἀπό τίς δυό πλευρές δέν κατόρθωσε νά ἐφαρμόσει ὅπως πρέπει τή μέθοδο πάλης καί στά δυό μέτωπα: τόσο ἐνάντια στό «ρουμπινισμό», ὅσο κι ἐνάντια στό «μηχανικισμό»[38].

β) καί οἱ δυό πλευρές ἀποσπάστηκαν ἀπ᾿ τά βασικά ζητήματα τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας καί τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ καί πέρασαν στόν τομέα τῶν ταλμουδιστικῶν ἀφαιρέσεων, σκοτώνοντας ἔτσι δυό χρόνια δουλιᾶς πάνω σέ ἀφηρημένα θέματα πρός χάρη καί ὄφελος τῶν ἐχθρῶν μας.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς

Ι. Στάλιν

9 τοῦ Φλεβάρη 1930

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 40,
10 τοῦ Φλεβάρη 1930.

ΙΛΙΓΓΟΣ ΑΠ' ΤΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

Ζητήματα τοῦ κολχόζνικου κινήματος

Ὅλοι μιλᾶνε σήμερα γιά τίς ἐπιτυχίες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στόν τομέα τοῦ κολχόζνικου κινήματος. Ἀκόμα κι οἱ ἐχθροί εἶναι ἀναγκασμένοι νά ἀναγνωρίσουν ὅτι ἔχουμε σοβαρές ἐπιτυχίες. Καί οἱ ἐπιτυχίες αὐτές εἶναι πραγματικά μεγάλες.

Εἶναι γεγονός ὅτι στίς 20 τοῦ Φλεβάρη αὐτοῦ τοῦ χρόνου εἶχαν κιόλας κολεχτιβοποιηθεῖ τά 50% τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν τῆς ΕΣΣΔ. Αὐτό σημαίνει πώς κατά τίς 20 τοῦ Φλεβάρη 1930 εἴχαμε ὑπερεκπληρώσει τό πεντάχρονο σχέδιο κολεχτιβοποίησης πάνω ἀπό δυό φορές.

Εἶναι γεγονός ὅτι στίς 28 τοῦ Φλεβάρη αὐτοῦ τοῦ χρόνου τά κολχόζ εἶχαν κατορθώσει κιόλας νά ἀποθηκεύσουν γιά τήν ἀνοιξιάτικη σπορά πάνω ἀπό 36 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες σπόρο, δηλαδή πάνω ἀπ' τά 90% τοῦ σχεδίου, δηλαδή περίπου 220 ἑκατομμύρια πούτια. Δέν μποροῦμε νά μήν παραδεχτοῦμε ὅτι, ὕστερα ἀπ' τήν ἐπιτυχία τῆς ἐκπλήρωσης τοῦ σχεδίου συγκέντρωσης σιτηρῶν, τό γεγονός ὅτι συγκεντρώθηκαν 220 ἑκατομμύρια πούτια σπόρος μονάχα ἀπ' τά κολχόζ ἀποτελεῖ τεράστια κατάχτηση.

Τί δείχνουν ὅλα αὐτά;

Δείχνουν ὅτι μπορεῖ νά θεωρεῖται πιά ἐξασφαλισμένη ἡ ριζική στροφή τοῦ χωριοῦ πρός τό σοσιαλισμό.

Δέ χρειάζεται ν' ἀποδείξουμε ὅτι οἱ ἐπιτυχίες αὐτές ἔχουν τήν πιό μεγάλη σημασία γιά τίς τύχες τῆς χώρας μας, γιά ὅλη τήν ἐργατική τάξη, σάν καθοδηγητική δύναμη τῆς χώρας μας, καί τέλος, γιά τό ἴδιο τό κόμμα. Χωρίς νά μιλᾶμε γιά τά ἄμεσα πραχτικά ἀποτελέσματα, οἱ ἐπιτυχίες αὐτές ἔχουν τεράστια σημασία γιά τήν ἐσωτερική ζωή τοῦ ἴδιου τοῦ κόμματος, γιά τή διαπαιδαγώγηση τοῦ κόμματός μας. Ἐνθαρρύνουν τό κόμμα μας καί τοῦ ἐμπνέουν ἐμπιστοσύνη στίς δυνάμεις του. Ἐξοπλίζουν τήν ἐργατική τάξη μέ τήν πίστη στή νίκη τῆς ὑπόθεσής μας. Φέρνουν κοντά στό κόμμα μας καινούργιες ἐφεδρεῖες ἀπό ἑκατομμύρια ἀνθρώπους.

Ἀπό δῶ πηγάζει τό καθῆκον τοῦ κόμματος: νά κατοχυρώσει τίς ἐπιτυχίες πού καταχτήθηκαν καί νά τίς χρησιμοποιήσει συστηματικά γιά τήν παραπέρα κίνηση πρός τά μπρός.

Οἱ ἐπιτυχίες ὅμως ἔχουν καί τήν ἀρνητική τους πλευρά, ἰδιαίτερα ὅταν καταχτιοῦνται σχετικά «εὔκολα», μέ τρόπο, σά νά λέμε, «ἀναπάντεχο». Τέτιες ἐπιτυχίες μεταδίδουν κάποτε τό πνεῦμα τῆς ἔπαρσης καί τοῦ κομπασμοῦ: «Ἐμεῖς ὅλα μποροῦμε νά τά κάνουμε!», «Γιά μᾶς τίποτε δέν εἶναι δύσκολο!». Οἱ ἐπιτυχίες αὐτές ὄχι σπάνια μεθοῦν τούς ἀνθρώπους, ἀρχίζει νά τούς πιάνει ἴλιγγος ἀπ' τίς ἐπιτυχίες, καί τότε χάνουν τό αἴσθημα τοῦ μέτρου, χάνουν τήν ἱκανότητα ν' ἀντιλαμβάνονται τήν πραγματικότητα, ἐκδηλώνεται ἡ τάση ὑπερτίμησης τῶν δυνάμεών τους καί ὑποτίμησης τῶν δυνάμεων τοῦ ἀντιπάλου, ἐμφανίζονται τυχοδιωχτικές ἀπόπειρες νά λυθοῦν «στό

ἄψε-σβῆσε» ὅλα τά προβλήματα τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. Κι ἔτσι δέν τούς μένει μυαλό νά νοιαστοῦν γιά νά κατοχυρώσουν τίς ἐπιτυχίες πού καταχτήθηκαν καί νά τίς χρησιμοποιήσουν συστηματικά γιά τήν παραπέρα πορεία πρός τά μπρός. Τί μᾶς χρειάζεται νά κατοχυρώσουμε τίς ἐπιτυχίες πού καταχτήσαμε, ἀφοῦ κι ἔτσι μποροῦμε νά φτάσουμε «στό ἄψε-σβῆσε» ὥς τήν πλέρια νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ; «Ἐμεῖς ὅλα μποροῦμε νά τά κάνουμε!», «Γιά μᾶς τίποτε δέν εἶναι δύσκολο!».

Ἀπό δῶ πηγάζει τό καθῆκον τοῦ κόμματος: νά κάνει ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια σ' αὐτές τίς ἐπικίνδυνες καί ἐπιζήμιες γιά τήν ὑπόθεσή μας διαθέσεις καί νά τίς διώξει μακριά ἀπ' τό κόμμα.

Δέν μποροῦμε νά ποῦμε πώς αὐτές οἱ ἐπικίνδυνες καί ἐπιζήμιες γιά τήν ὑπόθεσή μας διαθέσεις εἶχαν μιά κάπως πλατιά διάδοση στίς γραμμές τοῦ κόμματός μας. Παρ' ὅλα αὐτά ὅμως οἱ διαθέσεις αὐτές ὑπάρχουν μέσα στό κόμμα μας καί δέν ἔχουμε λόγους νά ὑποστηρίζουμε ὅτι δέ θά δυναμώσουν. Καί ἄν αὐτές οἱ διαθέσεις πολιτογραφηθοῦν σέ μᾶς, τότε μποροῦμε νά μήν ἀμφιβάλλουμε ὅτι τό κολχόζνικο κίνημα θά ἐξασθενήσει σημαντικά καί ὁ κίνδυνος ἀποτυχίας αὐτοῦ τοῦ κινήματος μπορεῖ νά γίνει πραγματικότητα.

Ἀπό δῶ πηγάζει τό καθῆκον τοῦ τύπου μας: νά ξεσκεπάζει συστηματικά αὐτές καί ἄλλες παρόμοιες ἀντιλενινιστικές διαθέσεις.

Νά μερικά γεγονότα.

1. Οἱ ἐπιτυχίες τῆς κολχόζνικης πολιτικῆς μας ἐξηγοῦνται ἀνάμεσα στ' ἄλλα μέ τό ὅτι ἡ πολιτική αὐτή στηρίζεται στήν ἀρχή τῆς ἐθελοντικῆς προσχώρησης στό κολχόζνικο κίνημα, καθώς καί στόν ὑπολογισμό τῆς ποικιλομορφίας τῶν συνθηκῶν στίς διάφορες

περιοχές τῆς ΕΣΣΔ. Δέν πρέπει νά ἱδρύουμε κολχόζ μέ τή βία. Αὐτό θἆταν ἀνόητο καί ἀντιδραστικό. Τό κολχόζνικο κίνημα πρέπει νά στηρίζεται στήν ἐνεργό ὑποστήριξη τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς. Δέν πρέπει νά μεταφέρουμε μηχανικά τίς μέθοδες κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης τῶν ἀναπτυγμένων περιοχῶν στίς μή ἀναπτυγμένες περιοχές. Αὐτό θἆταν ἀνόητο καί ἀντιδραστικό. Μιά τέτια «πολιτική» θά δυσφήμιζε μέ μιᾶς τήν ἰδέα τῆς κολεχτιβοποίησης. Πρέπει νά παίρνουμε αὐστηρά ὑπόψη τήν ποικιλομορφία τῶν συνθηκῶν στίς διάφορες περιοχές τῆς ΕΣΣΔ, ὅταν καθορίζουμε τούς ρυθμούς καί τίς μέθοδες τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης.

Στό κολχόζνικο κίνημα ἀπ' ὅλες τίς περιοχές μας προπορεύονται οἱ σιτοπαραγωγικές περιοχές. Γιατί;

Γιατί, πρῶτο, στίς περιοχές αὐτές ἔχουμε τό μεγαλύτερο ἀριθμό σοβχόζ καί κολχόζ πού ἔχουν σταθεροποιηθεῖ καί πού χάρη σ' αὐτά οἱ ἀγρότες εἶχαν τή δυνατότητα νά πειστοῦν γιά τή δύναμη καί τή σημασία τῆς νέας τεχνικῆς, γιά τή δύναμη καί τή σημασία τῆς νέας, τῆς συλλογικῆς ὀργάνωσης τῆς οἰκονομίας.

Γιατί, δεύτερο, οἱ περιοχές αὐτές ἔχουν περάσει ἕνα δίχρονο σχολειό πάλης ἐνάντια στούς κουλάκους, μέ τίς καμπάνιες γιά τή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν, πράγμα πού δέν μποροῦσε παρά νά διευκολύνει τήν ὑπόθεση τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Γιατί, τέλος, οἱ περιοχές αὐτές ἐφοδιάζονταν πολύ ἐντατικά τά τελευταῖα χρόνια μέ τά καλύτερα στελέχη ἀπ' τά βιομηχανικά κέντρα.

Μποροῦμε ἄραγε νά ποῦμε, ὅτι οἱ ἰδιαίτερα εὐνοϊκές αὐτές συνθῆκες ὑπάρχουν καί στίς ἄλλες περιοχές, λ.χ. στίς καταναλωτικές περιοχές, ὅπως εἶναι οἱ βόρειες πε-

ριοχές μας, ἤ στίς περιοχές τῶν καθυστερημένων ἀκόμα ἐθνοτήτων, ὅπως εἶναι λχ. τό Τουρκεστάν;

Ὄχι, δέν μποροῦμε νά τό ποῦμε αὐτό.

Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ ἀρχή τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ποικιλομορφίας τῶν συνθηκῶν στίς διάφορες περιοχές τῆς ΕΣΣΔ, παράλληλα μέ τήν ἀρχή τῆς ἐθελοντικῆς προσχώρησης, εἶναι μιά ἀπ' τίς πιό σοβαρές προϋποθέσεις γιά ἕνα ὑγιές κολχόζνικο κίνημα.

Τί γίνεται ὅμως κάποτε στήν πραγματικότητα μέ μᾶς; Μποροῦμε νά ποῦμε πώς ἡ ἀρχή τῆς ἐθελοντικῆς προσχώρησης καί τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν τοπικῶν ἰδιομορφιῶν δέν παραβιάζεται σέ μιά σειρά περιοχές; Ὄχι δυστυχῶς, δέν μποροῦμε νά τό ποῦμε. Εἶναι γνωστό λογουχάρη πώς σέ μιά σειρά βόρειες περιοχές τῆς καταναλωτικῆς ζώνης, ὅπου ὑπάρχουν σχετικά λιγότερες εὐνοϊκές συνθῆκες γιά τήν ἄμεση ὀργάνωση κολχόζ ἀπ' ὅ,τι στίς σιτοπαραγωγικές περιοχές, γίνεται ὄχι σπάνια προσπάθεια νά ὑποκατασταθεῖ ἡ προκαταρκτική δουλιά γιά τήν ὀργάνωση κολχόζ μέ γραφειοκρατική ἐπιβολή τοῦ κολχόζνικου κινήματος μέ διατάγματα, μέ ἀποφάσεις στά χαρτιά γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν κολχόζ, μέ τήν ὀργάνωση στά χαρτιά κολχόζ, πού δέν ὑπάρχουν ἀκόμα στήν πραγματικότητα, μά πού γιά τήν «ὕπαρξή» τους ὑπάρχει ὁλάκερη στίβα ἀπό κομπαστικές ἀποφάσεις.

Ἤ ἄς πάρουμε μερικές περιοχές τοῦ Τουρκεστάν, ὅπου ὑπάρχουν ἀκόμα λιγότερες εὐνοϊκές συνθῆκες γιά τήν ἄμεση ὀργάνωση κολχόζ ἀπ' ὅ,τι στίς βόρειες περιοχές τῆς καταναλωτικῆς ζώνης. Εἶναι γνωστό ὅτι σέ μιά σειρά περιοχές τοῦ Τουρκεστάν ἔκαναν κιόλας ἀπόπειρες «νά φτάσουν καί νά ξεπεράσουν» τίς προχωρημένες περιοχές τῆς ΕΣΣΔ μέ τήν ἀπειλή χρησιμοποίησης ἔνοπλης βίας, μέ τήν ἀπειλή ὅτι θά κοπεῖ ἀπ' τούς ἀγρότες πού δέ θέλουν γιά τήν ὥρα νά μποῦν στά κολχόζ τό νερό γιά πότισμα καί δέ θά τούς δοθοῦν βιομηχανικά ἐμπορεύματα.

Τί τό κοινό μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' αὐτή τήν «πολιτική» τοῦ ὑπαξιωματικοῦ Πρισιμπέεφ καί τήν πολιτική τοῦ κόμματος, πού στηρίζεται στήν ἀρχή τῆς ἐθελοντικῆς προσχώρησης καί στόν ὑπολογισμό τῶν τοπικῶν ἰδιομορφιῶν στό ἔργο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης; Εἶναι φανερό πώς ἀνάμεσά τους δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει τίποτε τό κοινό.

Ποιόν ὠφελοῦν αὐτές οἱ διαστρεβλώσεις, αὐτή ἡ γραφειοκρατική ἐπιβολή τοῦ κολχόζνικου κινήματος μέ διατάγματα, αὐτές οἱ ἀναξιοπρεπεῖς ἀπειλές ἐνάντια στούς ἀγρότες; Κανέναν, ἐκτός ἀπ' τούς ἐχθρούς μας!

Ποῦ μποροῦν νά ὁδηγήσουν αὐτές οἱ διαστρεβλώσεις; Στήν ἐνίσχυση τῶν ἐχθρῶν μας καί στή δυσφήμηση τῆς ἰδέας τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι οἱ ὑπαίτιοι αὐτῶν τῶν διαστρεβλώσεων, πού θεωροῦν τούς ἑαυτούς τους «ἀριστερούς», χύνουν στήν πραγματικότητα νερό στό μύλο τοῦ δεξιοῦ ὀπορτουνισμοῦ;

2. Μιά ἀπ' τίς πιό μεγάλες ἀρετές τῆς πολιτικῆς στρατηγικῆς τοῦ κόμματός μας εἶναι ὅτι ξέρει νά διαλέγει σέ κάθε δοσμένη στιγμή τό **βασικό κρίκο** τοῦ κινήματος, καί, ἀφοῦ πιαστεῖ ἀπ' αὐτόν, τραβᾶ κατόπι ὅλη τήν ἁλυσίδα πρός ἕνα μοναδικό γενικό σκοπό, γιά νά πετύχει τή λύση τοῦ προβλήματος. Μποροῦμε ἄραγε νά ποῦμε πώς τό κόμμα ἔχει διαλέξει κιόλας τό βασικό κρίκο τοῦ κολχόζνικου κινήματος στό σύστημα τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης; Ναί, μποροῦμε καί πρέπει.

Ποιός εἶναι αὐτός ὁ βασικός κρίκος;

Μήπως εἶναι ἡ **συντροφιά γιά τήν κοινή καλλιέργεια** τῆς γῆς; Ὄχι, δέν εἶναι αὐτή. Ἡ συντρο-

φιά γιά τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, ὅπου τά μέσα παραγωγῆς δέν ἔχουν ἀκόμα κοινωνικοποιηθεῖ, ἀποτελεῖ μιά ξεπερασμένη πιά βαθμίδα τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Μήπως εἶναι ἡ ἀγροτική κομμούνα; Ὄχι, δέν εἶναι ἡ κομμούνα. Οἱ κομμοῦνες εἶναι γιά τήν ὥρα ἀκόμα μεμονωμένο φαινόμενο στό κολχόζνικο κίνημα. Οἱ συνθῆκες δέν ἔχουν ἀκόμα ὡριμάσει γιά τήν ἀγροτική κομμούνα σάν ἐπικρατέστερη μορφή, ὅπου εἶναι κοινωνικοποιημένη ὄχι μονάχα ἡ παραγωγή, μά καί ἡ διανομή.

Τό βασικό κρίκο τοῦ κολχόζνικου κινήματος, τήν ἐπικρατέστερη μορφή του στή δοσμένη στιγμή, ἀπ' ὅπου πρέπει τώρα νά πιαστοῦμε, τήν ἀποτελεῖ τό ἀγροτικό παραγωγικό ἀρτέλ.

Στό ἀγροτικό παραγωγικό ἀρτέλ κοινωνικοποιοῦνται τά βασικά μέσα παραγωγῆς, κυρίως ἐκεῖνα πού ἔχουν σχέση μέ τήν παραγωγή σιτηρῶν: ἐργασία, χρήση τοῦ ἐδάφους, μηχανές καί τά ἄλλα σύνεργα, ζῶα ἐργασίας, χτίρια τοῦ νοικοκυριοῦ. Στό ἀρτέλ δέν κοινωνικοποιοῦνται: ἡ συνεχόμενη μέ τό σπίτι γῆ (μικροί λαχανόκηποι, ὀπωρόκηποι), οἱ κατοικίες, ἕνα μέρος ἀπ' τά γαλακτοφόρα ζῶα, τά μικρά ζῶα, τά πουλερικά κλπ.

Τό ἀρτέλ εἶναι ὁ βασικός κρίκος τοῦ κολχόζνικου κινήματος, γιατί εἶναι ἡ πιό ἐνδεδειγμένη μορφή γιά τή λύση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν. Καί τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν εἶναι ὁ βασικός κρίκος στό σύστημα ὅλης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, γιατί χωρίς τή λύση του δέν εἶναι δυνατό νά λυθεῖ οὔτε τό πρόβλημα τῆς κτηνοτροφίας (μικρῆς καί μεγάλης), οὔτε τό πρόβλημα τῶν βιομηχανικῶν φυτῶν καί τῶν ειδικῶν καλλιεργειῶν, πού δίνουν τίς βασικές πρῶτες ὕλες γιά τή βιομηχανία. Νά γιατί τό ἀγροτικό παραγωγικό ἀρτέλ εἶναι τή στιγμή αὐτή ὁ βασικός κρίκος στό σύστημα τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Ἀπ' αὐτή τή βάση ξεκινᾶ καί τό «Καταστατικό-Ὑπόδειγμα» τῶν κολχόζ, πού τό όριστικό του κείμενο δημοσιεύεται σήμερα*.

Ἀπ' αὐτή τή βάση πρέπει ἐπίσης νά ξεκινᾶνε τά κομματικά καί τά σοβιετικά μας στελέχη, πού μιά ἀπ' τίς ὑποχρεώσεις τους εἶναι νά μελετήσουν βαθιά αὐτό τό καταστατικό καί νά τό ἐφαρμόσουν πέρα γιά πέρα στήν πράξη.

Αὐτή εἶναι ἡ γραμμή τοῦ κόμματος αὐτή τή στιγμή.

Μποροῦμε ἄραγε νά ποῦμε πώς ἡ γραμμή αὐτή τοῦ κόμματος ἐφαρμόζεται στήν πράξη χωρίς παραβιάσεις καί διαστρεβλώσεις; Ὄχι, δέν μποροῦμε δυστυχῶς νά τό ποῦμε. Εἶναι γνωστό πώς σέ μιά σειρά περιοχές τῆς ΕΣΣΔ, ὅπου ὁ ἀγώνας γιά τήν ὕπαρξη τῶν κολχόζ κάθε ἄλλο παρά ἔχει τελειώσει ἀκόμα καί ὅπου τά ἀρτέλ δέν ἔχουν ἀκόμα σταθεροποιηθεῖ, γίνονται ἀπό ὁρισμένους ἀπόπειρες νά βγοῦν ἔξω ἀπ' τά πλαίσια τοῦ ἀρτέλ καί νά μεταπηδήσουν μονομιᾶς στήν ἀγροτική κομμούνα. Τό ἀρτέλ δέν ἔχει ἀκόμα σταθεροποιηθεῖ κι αὐτοί «κοινωνικοποιοῦν» κιόλας τίς κατοικίες, τά μικρά ζῶα, τά πουλερικά. Καί ἡ «κοινωνικοποίηση» αὐτή ἐκφυλίζεται σέ γραφειοκρατική ἔκδοση διαταγμάτων μέ χαρτιά, γιατί δέν ὑπάρχουν ἀκόμα οἱ ὅροι πού κάνουν ἀναγκαία μιά τέτια κοινωνικοποίηση. Θά μποροῦσε νά νομίσει κανείς πώς τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν ἔχει λυθεῖ πιά στά κολχόζ, πώς ἀποτελεῖ πιά μιά ξεπερασμένη βαθμίδα καί πώς τό βασικό καθῆκον αὐτή τή στιγμή δέν εἶναι ἡ λύση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν, μά ἡ λύση τοῦ προβλήματος τῆς κτηνοτροφίας καί τῆς πτηνοτροφίας. Καί προβάλλει τό ἐρώτημα: ποιόν ἐξυπηρετεῖ ἡ ἄμυαλη αὐτή «δουλιά», πού βά-

* «Πράβντα», 2 τοῦ Μάρτη 1930.

ζει στό ἴδιο τσουβάλι διαφορετικές μορφές τοῦ κολχόζνικου κινήματος; Ποιόν ἐξυπηρετεῖ αὐτή ἡ ἀνόητη καί ἐπιζήμια γιά τήν ὑπόθεσή μας βιασύνη; Τό νά ἐξερεθίζουμε τόν κολχόζνικο ἀγρότη μέ τήν «κοινωνικοποίηση» τῶν κατοικιῶν, ὅλων τῶν γαλακτοφόρων ζώων, ὅλων τῶν μικρῶν ζώων καί τῶν πουλερικῶν, ὅταν τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν δέν ἔχει λυθεῖ ἀκόμα, ὅταν ἡ ἀρτέλικη μορφή τῶν κολχόζ δέν ἔχει σταθεροποιηθεῖ ἀκόμα—μήπως δέν εἶναι φανερό πώς μιά τέτια «πολιτική» μπορεῖ νἆναι εὐάρεστη καί ὠφέλιμη μόνο στούς ἄσπονδους ἐχθρούς μας;

Ἕνας ἀπό τούς ἔνθερμους αὐτούς «κοινωνικοποιούς» φτάνει μάλιστα ὥς τό σημεῖο νά βγάλει διαταγή στό ἀρτέλ, ὅπου παραγγέλει «νά καταγράψουν μέσα σέ τρεῖς μέρες ὅλα τά πουλερικά τοῦ κάθε νοικοκυριοῦ», νά καθιερώσουν τή θέση εἰδικῶν «διοικητῶν» γιά τήν καταγραφή καί τήν ἐπίβλεψη, «νά καταλάβουν στό ἀρτέλ τίς δεσπόζουσες κορυφές», «νά διευθύνουν τή σοσιαλιστική μάχη, χωρίς νά ἐγκαταλείψουν τίς θέσεις τους» καί—δέ θέλει ρώτημα—νά σφίξουν ὅλο τό ἀρτέλ μές στή γροθιά τους.

Τί εἶναι αὐτό; Πολιτική καθοδήγηση τοῦ κολχόζ ἤ πολιτική ἀποσύνθεσης καί δυσφήμησής του;

Καί δέ μιλάω γιά ἐκείνους τούς, μέ τό συμπάθειο, «ἐπαναστάτες», πού ἀρχίζουν τήν ὀργάνωση τῶν ἀρτέλ μέ τό κατέβασμα τῆς καμπάνας ἀπ' τήν ἐκκλησία. Νά κατεβάσει τήν καμπάνα—γιά φαντάσου, τί ὑπερ... επαναστατικότητα!

Πῶς μπόρεσαν νά ἐμφανιστοῦν ἀνάμεσά μας οἱ ἄμυαλες αὐτές ἀσκήσεις «κοινωνικοποίησης», οἱ γελοῖες αὐτές ἀπόπειρες νά πηδήσουν πάνω ἀπ' τόν ἑαυτό τους, ἀπόπειρες πού ἔχουν γιά σκοπό νά παρακάμψουν τίς τάξεις καί τήν ταξική πάλη καί πού στήν πράξη χύνουν νερό στό μύλο τῶν ταξικῶν μας ἐχθρῶν;

Μπόρεσαν νά ἐμφανιστοῦν μονάχα μέσα στήν ἀτμόσφαιρα τῶν «εὔκολων» καί «ἀναπάντεχων» ἐπιτυχιῶν μας στό μέτωπο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης.

Μπόρεσαν νά ἐμφανιστοῦν μονάχα σάν ἀποτέλεσμα τῶν ἄμυαλων διαθέσεων πού ὑπάρχουν στίς γραμμές ἑνός μέρους τοῦ κόμματος: «Ἐμεῖς ὅλα μποροῦμε νά τά κάνουμε!», «Γιά μᾶς τίποτε δέν εἶναι δύσκολο!».

Μπόρεσαν νά ἐμφανιστοῦν μονάχα γιατί οἱ ἐπιτυχίες μας προκάλεσαν τόν ἴλιγγο σέ ὁρισμένους συντρόφους μας, πού ἔχασαν γιά μιά στιγμή τήν πνευματική διαύγεια καί τή νηφάλια κατανόηση τῶν πραγμάτων.

Γιά νά διορθώσουμε τή γραμμή τῆς δουλιᾶς μας στόν τομέα τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης, πρέπει νά βάλουμε τέρμα σ' αὐτές τίς διαθέσεις.

Αὐτό εἶναι τώρα ἕνα ἀπ' τά ἄμεσα καθήκοντα τοῦ κόμματος.

Ἡ τέχνη τῆς καθοδήγησης εἶναι σοβαρό πράγμα. Δέν πρέπει νά μένεις πίσω ἀπ' τό κίνημα, γιατί τό νά μένεις πίσω σημαίνει ὅτι ἀποσπᾶσαι ἀπ' τίς μάζες. Δέν πρέπει ὅμως καί νά προτρέχεις, γιατί τό νά προτρέχεις σημαίνει ὅτι χάνεις τίς μάζες καί ἀπομονώνεσαι. Ὅποιος θέλει νά καθοδηγεῖ τό κίνημα καί νά διατηρεῖ ταυτόχρονα τούς δεσμούς του μέ τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν, πρέπει νά κάνει ἀγώνα σέ δυό μέτωπα: καί ἐνάντια σ' ἐκείνους πού καθυστεροῦν καί ἐνάντια σ' ἐκείνους πού προτρέχουν.

Τό κόμμα μας εἶναι δυνατό καί ἀκατανίκητο, γιατί καθοδηγώντας τό κίνημα ξέρει νά διατηρεῖ καί νά πολλαπλασιάζει τούς δεσμούς του μέ τίς μάζες τῶν ἑκατομμυρίων τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 60,
2 τοῦ Μάρτη 1930.
Ὑπογραφή: Ι. Στάλιν

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ σ. ΜΠΕΖΙΜΕΝΣΚΙ

σ. Μπεζιμένσκι!

Γράφω μέ καθυστέρηση.

Δέν εἶμαι γνώστης τῆς λογοτεχνίας καί βέβαια οὔτε καί κριτικός. Ὡστόσο, ἐπειδή ἐπιμένετε, μπορῶ νά Σᾶς δόσω τήν προσωπική μου γνώμη.

Διάβασα καί τόν «Πυροβολισμό» καί τό «Μιά μέρα ἀπ' τή ζωή μας». Δέν βρίσκω τίποτε τό «μικροαστικό» ἤ τό «ἀντικομματικό» σ' αὐτά τά ἔργα. Καί τό ἕνα καί τό ἄλλο, ἰδιαίτερα ὁ «Πυροβολισμός», μποροῦν νά θεωρηθοῦν πρότυπα ἐπαναστατικῆς προλεταριακῆς τέχνης γιά τή σημερινή περίοδο.

Εἶναι ἀλήθεια πώς ἔχουν κάποια ὑπολείμματα κομσομόλικου ἀβαγκαρντισμοῦ. Ἕνας ἄπειρος ἀναγνώστης διαβάζοντας αὐτά τά ἔργα θά μποροῦσε μάλιστα νά νομίσει ὅτι δέν εἶναι τό κόμμα πού διορθώνει τά λάθη τῆς νεολαίας, μά τό ἀντίθετο. Ὅμως δέν εἶναι αὐτή ἡ ἀδυναμία πού ἀποτελεῖ τό βασικό χαρακτηριστικό, τήν κεντρική ἰδέα αὐτῶν τῶν ἔργων. Ἡ κεντρική τους ἰδέα βρίσκεται στό ὅτι βάζουν μέ ὀξύτητα τό ζήτημα τῶν ἐλλείψεων τῶν μηχανισμῶν μας, καί στή βαθιά πίστη ὅτι οἱ ἐλλείψεις αὐτές μποροῦν νά διορθωθοῦν. Αὐτό εἶναι τό κύριο

καί στόν «Πυροβολισμό» καί στό «Μιά μέρα ἀπ' τή ζωή μας». Αὐτή εἶναι καί ἡ βασική ἀρετή τους. Καί ἡ ἀρετή αὐτή ὑπερκαλύπτει μέ τό παραπάνω καί ἐπισκιάζει ὁλότελα τίς μικρές, ὅπως μοῦ φαίνεται, ἐλλείψεις τους πού ἀνάγονται στό παρελθόν.

Μέ κομ. χαιρετισμούς

Ι. Στάλιν

19 τοῦ Μάρτη 1930

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΚΟΛΧΟΖΝΙΚΟΥΣ

Εἶναι γνωστό ἀπ' τίς ἐφημερίδες ὅτι τό ἄρθρο τοῦ Στάλιν «Ἴλιγγος ἀπ' τίς ἐπιτυχίες»* καί ἡ γνωστή ἀπόφαση τῆς ΚΕ «Γιά τήν πάλη ἐνάντια στίς διαστρεβλώσεις τῆς κομματικῆς γραμμῆς στό κολχόζνικο κίνημα»[34] εἶχαν μεγάλη ἀπήχηση στίς γραμμές τῶν πραχτικῶν στελεχῶν τοῦ κολχόζνικου κινήματος. Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή πῆρα τόν τελευταῖο καιρό μιά σειρά γράμματα ἀπό συντρόφους κολχόζνικους, πού ζητοῦν ν' ἀπαντήσω στίς ἐρωτήσεις πού βάζουν. Ὑποχρέωσή μου ἦταν ν' ἀπαντήσω στά γράμματα αὐτά μέ προσωπική ἀλληλογραφία. Αὐτό ὅμως στάθηκε ἀδύνατο, γιατί τά περισσότερα ἀπ' τά μισά γράμματα πού πῆρα δέν εἶχαν διεύθυνση ἀποστολέα (ξέχασαν νά στείλουν τίς διευθύνσεις τους). Τά ζητήματα ὅμως πού θίγονται στά γράμματα παρουσιάζουν τεράστιο πολιτικό ἐνδιαφέρον γιά ὅλους τούς συντρόφους μας. Ἐκτός ἀπ' αὐτό εἶναι εὐνόητο πώς δέν μπορῶ νά μήν ἀπαντήσω καί σέ κείνους τούς συντρόφους πού ξέχασαν νά στείλουν τίς διευθύνσεις τους. Γι' αὐτό τό λόγο βρίσκομαι στήν ἀνάγκη ν' ἀπαντήσω στά γράμ-

* Βλ. αὐτό τόν τόμο, σελ. 218—227 Σ ύ ν τ.

ματα τῶν συντρόφων κολχόζνικων δημόσια, δηλαδή ἀπ' τόν τύπο, ξεχωρίζοντας ἀπ' τά γράμματα τά ζητήματα ἐκεῖνα πού παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον στήν προκειμένη περίπτωση. Καί ἐνήργησα ἔτσι μέ ἀκόμα μεγαλύτερη προθυμία, γιατί εἶχα καί σχετική σαφῆ ἀπόφαση τῆς ΚΕ.

Π ρ ώ τ η ἐ ρ ώ τ η σ η. Ποιά εἶναι ἡ ρίζα τῶν λαθῶν στό ἀγροτικό ζήτημα;

Ἀ π ά ν τ η σ η. Ἡ λαθεμένη στάση ἀπέναντι στό μεσαῖο ἀγρότη. Ἡ βία πού χρησιμοποιήθηκε στόν τομέα τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων μέ τό μεσαῖο ἀγρότη. Τό ὅτι ξεχάστηκε πώς ἡ οἰκονομική σύνδεση μέ τίς μάζες τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς πρέπει νά στηρίζεται ὄχι στή βάση τῶν βίαιων μέτρων, μά στή βάση τῆς συμφωνίας μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, στή βάση τῆς συμμαχίας μέ τό μεσαῖο ἀγρότη. Τό ὅτι ξεχάστηκε πώς βάση τοῦ κολχόζνικου κινήματος αὐτή τή στιγμή εἶναι ἡ συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς φτωχολογιᾶς μέ τό μεσαῖο ἀγρότη ἐνάντια στόν καπιταλισμό γενικά καί ἰδιαίτερα ἐνάντια στούς κουλάκους.

Ὅσο ἡ ἐπίθεση ἐνάντια στούς κουλάκους διεξαγόταν σέ ἑνιαῖο μέτωπο μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, τά πράγματα πήγαιναν καλά. Ὅταν ὅμως μερικοί σύντροφοί μας, μεθυσμένοι ἀπ' τίς ἐπιτυχίες, ἄρχισαν ἀνεπαίσθητα νά γλιστροῦν ἀπ' τό δρόμο τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στόν κουλάκο στό δρόμο τῆς πάλης ἐνάντια στό μεσαῖο ἀγρότη, ὅταν, κυνηγώντας μεγάλα ποσοστά κολεχτιβοποίησης, ἄρχισαν νά χρησιμοποιοῦν βία ἐνάντια στό μεσαῖο ἀγρότη, νά τοῦ στεροῦν τό ἐκλογικό δικαίωμα, νά τοῦ ἀφαιροῦν τά ὑπάρχοντα καί νά τόν ἀπαλλοτριώνουν, ἡ ἐπίθεση ἄρχισε νά στρεβλώνεται, τό ἑνιαῖο μέτωπο μέ τό μεσαῖο ἀγρότη νά ὑποσκάπτεται καί, ὅπως ἦταν φυσικό, δέθηκε στόν κου-

λάκο ἡ δυνατότητα νά προσπαθήσει νά ξανασταθεῖ στά πόδια του.

Ξέχασαν ὅτι ἡ βία, πού εἶναι ἀναγκαία καί ὠφέλιμη στήν πάλη μέ τούς ταξικούς μας ἐχθρούς, εἶναι ἀπαράδεχτη καί ὀλέθρια ὅταν στρέφεται ἐνάντια στό μεσαῖο ἀγρότη, πού εἶναι σύμμαχός μας.

Ξέχασαν ὅτι οἱ ἐπελάσεις ἱππικοῦ, πού εἶναι ἀναγκαῖες καί ὠφέλιμες γιά τή λύση προβλημάτων πολεμικοῦ χαρακτήρα, εἶναι ἀκατάλληλες καί ὀλέθριες γιά τή λύση τῶν προβλημάτων τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης, πού ἐξάλλου ὀργανώνεται σέ συμμαχία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη.

Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ ρίζα τῶν λαθῶν στό ἀγροτικό ζήτημα.

Νά τί λέει ὁ Λένιν γιά τίς οἰκονομικές σχέσεις μέ τό μεσαῖο ἀγρότη:

«Πάνω ἀπ' ὅλα πρέπει νά στηριζόμαστε στήν ἀλήθεια, ὅτι ἐδῶ τίποτε δέν μποροῦμε κατά βάθος νά πετύχουμε μέ μέθοδες βίας. Ἐδῶ τό οἰκονομικό πρόβλημα μπαίνει ὁλότελα διαφορετικά. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει ἐκείνη ἡ κορυφή πού θά μπορούσαμε νά τήν κόψουμε, ἀφήνοντας ὅλο τό θεμέλιο, ὅλο τό οἰκοδόμημα. Ἡ κορυφή ἐκείνη, πού στήν πόλη τήν ἀποτελοῦσαν οἱ καπιταλιστές, δέν ὑπάρχει ἐδῶ. Τό νά χρησιμοποιεῖ κανείς ἐδῶ βία σημαίνει ὅτι χαντακώνει ὅλη τήν ὑπόθεση... Δέν ὑπάρχει τίποτε πιό ἀνόητο ἀπ' τή σκέψη καί μόνο τῆς χρησιμοποίησης βίας στόν τομέα τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων μέ τό μεσαῖο ἀγρότη» (τόμ. 24ος, σελ. 168).

Παρακάτω:

«Ἡ χρησιμοποίηση βίας ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά ἀποτελεῖ τό μεγαλύτερο κακό. Ἡ μεσαία ἀγροτιά εἶναι στρῶμα πολυάριθμο, μέ πολλά ἑκατομμύρια. Ἀκόμα καί στήν Εὐρώπη, ὅπου ἡ μεσαία ἀγροτιά πουθενά δέν ἀποτελεῖ μιά τόσο σημαντική δύναμη, ὅπου ἔχουν ἀναπτυχθεῖ σέ τεράστιο βαθμό ἡ τεχνική καί ὁ πολιτισμός, ἡ ζωή τῆς πόλης καί οἱ σιδηροδρομικές γραμμές, ὅπου θἆταν εὐκολότερο νά σκεφτεῖ κανείς ἕνα τέτιο πράγμα,—κανείς, οὔτε ἕνας ἀπ' τούς πιό ἐπαναστάτες σοσιαλιστές δέν πρότεινε νά χρησιμοποιηθοῦν μέτρα βίας ἐνάντια στή μεσαία ἀγροτιά» (τόμ. 24ος, σελ. 167).

Μοῦ φαίνεται πώς εἶναι ξεκάθαρο.

Δεύτερη ἐρώτηση. Ποιά εἶναι τά κύρια λάθη στό κολχόζνικο κίνημα;

Ἀπάντηση. Τά λάθη αὐτά εἶναι τουλάχιστο τρία.

1) Παραβιάστηκε ἡ λενινιστική ἀρχή τῆς ἐλεύθερης συγκατάθεσης στή συγκρότηση τῶν κολχόζ. Παραβιάστηκαν οἱ βασικές ὁδηγίες τοῦ κόμματος καί τό Καταστατικό-Ὑπόδειγμα τοῦ ἀγροτικοῦ ἀρτέλ, πού μιλοῦν γιά τήν ἀρχή τῆς ἐλεύθερης συγκατάθεσης κατά τήν ἵδρυση τῶν κολχόζ.

Ὁ λενινισμός διδάσκει ὅτι τούς ἀγρότες πρέπει νά τούς μεταφέρουμε στήν τροχιά τοῦ συλλογικοῦ νοικοκυριοῦ, παραμένοντας στήν ἀρχή τῆς ἐλεύθερης συγκατάθεσης καί πείθοντάς τους γιά τήν ὑπεροχή τοῦ κοινοῦ, συλλογικοῦ νοικοκυριοῦ ἀπέναντι στό ἀτομικό νοικοκυριό. Ὁ λενινισμός διδάσκει ὅτι τούς ἀγρότες μποροῦμε νά τούς πείσουμε γιά τήν ὑπεροχή τοῦ συλλογικοῦ νοικοκυριοῦ, μονάχα ἄν τούς δείξουμε καί τούς ἀποδείξουμε στήν πράξη καί μέ βάση τήν πείρα ὅτι τό κολχόζ εἶναι καλύτερο ἀπ' τό ἀτομικό νοικοκυριό, ὅτι συμφέρει πιό πολύ ἀπ' τό ἀτομικό νοικοκυριό, ὅτι τό κολχόζ ἐπιτρέπει στόν ἀγρότη, στό φτωχό καί τό μεσαῖο, νά ἀπαλλαγεῖ ἀπ' τήν ἀνέχεια καί τήν ἀθλιότητα. Ὁ λενινισμός διδάσκει ὅτι χωρίς αὐτές τίς προϋποθέσεις τά κολχόζ δέν μποροῦν νά εἶναι στέρεα. Ὁ λενινισμός διδάσκει ὅτι κάθε

ἀπόπειρα νά ἐπιβληθεῖ μέ τή βία τό κολχόζνικο νοικοκυριό, κάθε ἀπόπειρα νά ἐπιβληθοῦν τά κολχόζ μέ τόν ἐξαναγκασμό μπορεῖ νά φέρει μόνο ἀρνητικά ἀποτελέσματα, μπορεῖ μόνο νά σπρώξει τούς ἀγρότες μακριά ἀπ' τό κολχόζνικο κίνημα.

Καί πραγματικά, ὅσο τηροῦνταν ὁ βασικός αὐτός κανόνας, τό κολχόζνικο κίνημα βάδιζε ἀπό ἐπιτυχία σέ ἐπιτυχία. Μερικοί ὅμως σύντροφοί μας, μεθυσμένοι ἀπ' τίς ἐπιτυχίες, ἄρχισαν νά περιφρονοῦν αὐτόν τόν κανόνα, ἄρχισαν νά δείχνουν ὑπερβολική βιασύνη καί, κυνηγώντας μεγάλα ποσοστά κολεχτιβοποίησης, ἄρχισαν νά ἐπιβάλλουν τά κολχόζ μέ ἐξαναγκασμό. Δέν εἶναι ἐκπληκτικό ὅτι τά ἀρνητικά ἀποτελέσματα μιᾶς τέτιας «πολιτικῆς» δέν ἄργησαν νά φανοῦν. Τά κολχόζ πού ξεπήδησαν βιαστικά ἄρχισαν νά φθίνουν μέ τήν ἴδια ταχύτητα πού εἶχαν ἐμφανιστεῖ, καί ἕνα μέρος τῆς ἀγροτιᾶς, πού ὥς τά χτές ἀκόμα ἔδειχνε ἐξαιρετικά μεγάλη ἐμπιστοσύνη στά κολχόζ, ἄρχισε νά τούς γυρίζει τίς πλάτες.

Αὐτό εἶναι τό πρῶτο καί τό κύριο λάθος στό κολχόζνικο κίνημα.

Νά τί λέει ὁ Λένιν σχετικά μέ τήν ἀρχή τῆς ἐλεύθερης συγκατάθεσης κατά τήν ἵδρυση τῶν κολχόζ.

«Τώρα τό καθῆκον μας εἶναι νά περάσουμε στήν ἀπό κοινοῦ καλλιέργεια τῆς γῆς, νά περάσουμε στό μεγάλο συλλογικό νοικοκυριό. Κανένας ὅμως ἐξαναγκασμός δέν μπορεῖ νά ἀσκηθεῖ ἀπό τήν πλευρά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, κανένας νόμος δέν τό ἐπιβάλλει αὐτό. Ἡ ἀγροτική παραγωγική κομμούνα ἱδρύεται ἐθελοντικά, τό πέρασμα στήν ἀπό κοινοῦ καλλιέργεια τῆς γῆς δέν μπορεῖ νά γίνεται παρά ἐθελοντικά, δέν μπορεῖ νά ἀσκηθεῖ στό ζήτημα αὐτό οὔτε ὁ παραμικρότερος ἐξαναγκασμός ἀπ' τήν πλευρά τῆς ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης· ὁ νόμος τό ἀπαγορεύει. Ἄν κανένας σας γνωρίζει τέτιες περιπτώσεις ἐξαναγκασμοῦ, πρέπει νά ξέρετε ὅτι εἶναι κατάχρηση, ὅτι εἶναι παράβαση τοῦ νόμου, πού μ' ὅλες μας τίς δυνάμεις προσπαθοῦμε νά τήν ἐπανορθώσουμε καί θά τήν ἐπανορθώσουμε»* (τόμ. 24ος, σελ. 43).

Παρακάτω:

«Μονάχα ἄν κατορθώσουμε νά δείξουμε ἔμπραχτα στούς ἀγρότες τήν ὑπεροχή τῆς κοινῆς, συλλογικῆς, συντροφικῆς, ἀρτέλικης καλλιέργειας τῆς γῆς, μονάχα ἄν κατορθώσουμε νά βοηθήσουμε τόν ἀγρότη μέ τό συντροφικό, ἀρτέλικο νοικοκυριό, μονάχα τότε ἡ ἐργατική τάξη, ἔχοντας στά χέρια της τήν κρατική ἐξουσία, θ' ἀποδείξει πραγματικά στόν ἀγρότη πώς ἔχει δίκιο, θά τραβήξει πραγματικά μέ τό μέρος της σταθερά κι ἀποτελεσματικά τά πολλά ἑκατομμύρια τῆς ἀγροτικῆς μάζας. Γι' αὐτό εἶναι δύσκολο νά ὑπερβάλουμε τή σημασία κάθε μέτρου πού βοηθάει τή συντροφική, ἀρτέλικη γεωργία. Ἔχουμε ἑκατομμύρια νοικοκυριά σκορπισμένα σέ ἀπόκεντρα χωριά, ἀπομονωμένα νοικοκυριά... Μονάχα ὅταν ἀποδείξουμε ἔμπραχτα καί μέ βάση μιά πείρα, προσιτή στούς ἀγρότες, ὅτι τό πέρασμα στή συντροφική, ἀρτέλικη γεωργία εἶναι ἀναγκαῖο καί δυνατό, μονάχα τότε θάχουμε τό δικαίωμα νά ποῦμε πώς ἔγινε ἕνα σοβαρό βῆμα στό δρόμο τῆς σοσιαλιστικῆς γεωργίας σέ μιά τέτια ἀχανῆ ἀγροτική χώρα, ὅπως εἶναι ἡ Ρωσία»* (τόμ. 24ος, σελ. 579—580).

Τέλος, ἀκόμα μιά περικοπή ἀπ' τά ἔργα τοῦ Λένιν:

«Ἐνθαρρύνοντας τίς κάθε εἴδους συντροφιές, καθώς καί τίς ἀγροτικές κομμοῦνες τῶν μεσαίων ἀγροτῶν, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας δέν πρέπει νά ἐπιτρέπουν οὔτε τόν παραμικρότερο ἐξαναγκασμό κατά τήν ἵδρυσή τους. Μόνο ἐκεῖνες οἱ ἑνώσεις ἔχουν ἀξία, πού τίς ἔφκιαξαν οἱ ἴδιοι οἱ ἀγρότες μέ τήν ἐλεύθερη πρωτοβουλία τους, καί πού τά ὀφέλη τους ἔχουν ἐλεγχθεῖ στήν πράξη. Ἡ ὑπερβολική βιασύνη σ' αὐτό τό ζήτημα εἶναι ἐπιζήμια, γιατί τό μόνο πού μπορεῖ νά κάνει εἶναι νά μεγαλώσει τήν προκατάληψη τοῦ μεσαίου ἀγρότη ἀπέναντι στίς καινοτομίες. Ἀπ' τούς ἐκπροσώπους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού ἐπιτρέπουν στόν ἑαυτό τους τή χρησιμοποίηση ὄχι μονάχα ἄμεσου μά ἔστω καί ἔμμεσου ἐξα-

* Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μου. Ι. Στ.

ναγκασμοῦ, γιά νά κάνουν τούς ἀγρότες νά προσχωρήσουν στίς κομμοῦνες, πρέπει νά ζητοῦνται εὐθύνες μέ τή μεγαλύτερη αὐστηρότητα καί οἱ ἄνθρωποι αὐτοί νά ἀπομακρύνονται ἀπ' τή δουλιά τοῦ χωριοῦ»* (τόμ. 24ος, σελ. 174).

Μοῦ φαίνεται πώς εἶναι ξεκάθαρο.

Δέν εἶναι κάν ἀνάγκη ν' ἀποδείξουμε ὅτι τό κόμμα θά ἐφαρμόσει αὐτές τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν μ' ὅλη τήν ἀπαιτούμενη αὐστηρότητα.

2) Παραβιάστηκε ἡ λενινιστική ἀρχή τοῦ νά παίρνεται ὑπόψη ἡ ποικιλομορφία τῶν συνθηκῶν στίς διάφορες περιοχές τῆς ΕΣΣΔ σέ σχέση μέ τήν ἵδρυση τῶν κολχόζ. Ξεχάστηκε ὅτι στήν ΕΣΣΔ ὑπάρχουν οἱ πιό ποικιλόμορφες περιοχές, μέ διαφορετική οἰκονομική συγκρότηση καί μέ διαφορετικό ἐπίπεδο πολιτισμοῦ. Ξεχάστηκε ὅτι ἀνάμεσα στίς περιοχές αὐτές ὑπάρχουν προχωρημένες, μεσαῖες καί καθυστερημένες περιοχές. Ξεχάστηκε ὅτι οἱ ρυθμοί τοῦ κολχόζνικου κινήματος καί οἱ μέθοδες ἵδρυσης κολχόζ δέν μποροῦν νἆναι ὅμοιες γι' αὐτές τίς πολύ ἀνόμοιες περιοχές.

«Θἆταν λάθος—λέει ὁ Λένιν—ἄν ἀντιγράφαμε ἁπλῶς καλουπιαστά τά διατάγματα γιά ὅλα τά μέρη τῆς Ρωσίας, ἄν οἱ μπολσεβίκοι-κομμουνιστές, τά σοβιετικά στελέχη πού βρίσκονται στήν Οὐκρανία καί στό Ντόν ἄρχιζαν χωρίς διάκριση, συλλήβδην νά τά ἐπεκτείνουν καί στίς ἄλλες περιοχές»... γιατί «ἐμεῖς σέ καμιά περίπτωση δέ δεσμευόμαστε ἀπό ἕνα ὁμοιόμορφο καλούπι, δέν ἀποφασίζουμε μιά γιά πάντα πώς ἡ πείρα μας, ἡ πείρα τῆς Κεντρικῆς Ρωσίας, μπορεῖ νά μεταφερθεῖ ὁλοκληρωτικά σ' ὅλες τίς ἀκριανές περιοχές» (τόμ. 24ος, σελ. 125—126).

Ὁ Λένιν λέει παρακάτω ὅτι:

«Θἆταν ἡ μεγαλύτερη ἀνοησία νά βάλουμε στό ἴδιο καλούπι τήν Κεντρική Ρωσία, τήν Οὐκρανία καί τή Σιβηρία, νά τίς ὑποτάξουμε σ' ἕνα ὁρισμένο καλούπι» (τόμ. 26ος, σελ. 243).

* Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μου. Ι. Στ.

Τέλος ὁ Λένιν καθορίζει γιά τούς κομμουνιστές τοῦ Καυκάσου τήν ὑποχρέωση νά:

«καταλάβουν τήν ἰδιομορφία τῆς θέσης τους, τῆς θέσης τῶν Δημοκρατιῶν τους, σέ διάκριση ἀπ' τή θέση καί τίς συνθῆκες τῆς ΣΟΣΔΡ, νά καταλάβουν τήν ἀνάγκη ὄχι νά ἀντιγράφουν τήν ταχτική μας, μά νά τήν τροποποιοῦν μελετημένα, ἀνάλογα μέ τή διαφορά τῶν συγκεκριμένων συνθηκῶν» (τόμ. 26ος, σελ. 191).

Μοῦ φαίνεται πώς εἶναι ξεκάθαρο.

Μέ βάση τίς ὑποδείξεις αὐτές τοῦ Λένιν, ἡ ΚΕ τοῦ κόμματός μας στήν ἀπόφασή της «Γιά τούς ρυθμούς κολεχτιβοποίησης» (βλ. «Πράβντα» τῆς 6 τοῦ Γενάρη 1930[35]) χώρισε τίς περιοχές τῆς ΕΣΣΔ, ἀπ' τήν ἄποψη τῶν ρυθμῶν κολεχτιβοποίησης σέ τρεῖς ὁμάδες. Ἀπ' αὐτές, ὁ Βόρειος Καύκασος, ὁ Μέσος Βόλγας καί ὁ Κάτω Βόλγας μποροῦν νά τελειώσουν βασικά τήν κολεχτιβοποίηση τήν ἄνοιξη τοῦ 1931, οἱ ἄλλες σιτοπαραγωγικές περιοχές (Οὐκρανία, Κεντρική Περιοχή τῆς Μαύρης γῆς, Σιβηρία, Οὐράλια, Καζαχστάν κλπ.) μποροῦν νά τήν τελειώσουν βασικά τήν ἄνοιξη τοῦ 1932, καί οἱ ὑπόλοιπες περιοχές μποροῦν νά παρατείνουν τήν κολεχτιβοποίηση ὥς τά τέλη τοῦ πεντάχρονου σχεδίου, δηλαδή ὥς τό 1933.

Τί ἔγινε ὅμως στήν πραγματικότητα; Ἀποδείχτηκε ὅτι μερικοί σύντροφοί μας, μεθυσμένοι ἀπ' τίς πρῶτες ἐπιτυχίες τοῦ κολχόζνικου κινήματος, ξέχασαν μακαρίως καί τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν καί τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ. Ἡ περιοχή τῆς Μόσχας, κυνηγώντας πυρετώδικα φουσκωμένους ἀριθμούς κολεχτιβοποίησης, ἄρχισε νά προσανατολίζει τά στελέχη της πρός τήν ἀποπεράτωση τῆς κολεχτιβοποίησης τήν ἄνοιξη τοῦ 1930, παρ' ὅλο πού εἶχε στή διάθεσή της τό λιγότερο τρία χρόνια (τέλη τοῦ 1932).

Ἡ Κεντρική Περιοχή τῆς Μαύρης γῆς, μή θέλοντας «νά μείνει πίσω ἀπ' τούς ἄλλους», ἄρχισε νά προσανατολίζει τά στελέχη της πρός τήν ἀποπεράτωση τῆς κολεχτιβοποίησης στό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1930, παρ' ὅλο πού εἶχε στή διάθεσή της τό λιγότερο δυό χρόνια (τέλη τοῦ 1931). Καί οἱ σύντροφοι τῆς Ὑπερκαυκασίας καί τοῦ Τουρκεστάν στό ζῆλο τους «νά φτάσουν καί νά ξεπεράσουν» τίς προχωρημένες περιοχές, ἄρχισαν νά προσανατολίζονται πρός τήν ἀποπεράτωση τῆς κολεχτιβοποίησης μέσα «στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα», παρ' ὅλο πού εἶχαν στή διάθεσή τους τέσσερα ὁλόκληρα χρόνια (τέλη τοῦ 1933).

Εἶναι εὐνόητο ὅτι μέ τέτιους ὑπερβολικά βιαστικούς «ρυθμούς» κολεχτιβοποίησης οἱ περιοχές πού ἦταν λιγότερο προετοιμασμένες γιά τό κολχόζνικο κίνημα, στό ζῆλο τους «νά ξεπεράσουν» τίς πιό προετοιμασμένες περιοχές, βρέθηκαν στήν ἀνάγκη ν' ἀσκήσουν ἔντονη διοικητική πίεση, προσπαθώντας, μιά πού ἔλειπαν οἱ παράγοντες ἐπιτάχυνσης τῶν ρυθμῶν κολεχτιβοποίησης, νά τούς ὑποκαταστήσουν μέ τό δικό τους διοικητικό ζῆλο. Τά ἀποτελέσματα εἶναι γνωστά. Σ' ὅλους εἶναι γνωστό τό ἀνακάτωμα πού δημιουργήθηκε στίς περιοχές αὐτές καί πού χρειάστηκε ὕστερα νά τό ξεμπλέξουμε μέ ἐπέμβαση τῆς ΚΕ.

Αὐτό εἶναι τό δεύτερο λάθος στό κολχόζνικο κίνημα.

3) Σέ σχέση μέ τήν ἵδρυση τῶν κολχόζ παραβιάστηκε ἡ λενινιστική ἀρχή, πού δέν ἐπιτρέπει νά ὑπερπηδοῦμε μιά μή ὁλοκληρωμένη μορφή τοῦ κινήματος. Παραβιάστηκε ἡ λενινιστική ἀρχή, πού δέν ἐπιτρέπει νά προπορευόμαστε ἀπ' τήν ἀνάπτυξη τῶν μαζῶν, νά ὑπαγορεύουμε μέ διατάγματα τό κίνημα τῶν μαζῶν, νά ξεκόβουμε ἀπ' τίς μάζες, μά ἐπιβάλλει νά κινούμαστε μαζί μέ

τίς μάζες καί νά τίς κινοῦμε πρός τά μπρός, ὁδηγώντας τες στά συνθήματά μας καί διευκολύνοντάς τες νά πειστοῦν μέ τήν ἴδια τους τήν πεῖρα γιά τήν ὀρθότητα τῶν συνθημάτων μας.

«Ὅταν τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης καί οἱ στρατιῶτες τῆς φρουρᾶς τῆς Πετρούπολης ἔπαιρναν τήν ἐξουσία—λέει ὁ Λένιν—ἤξεραν θαυμάσια ὅτι γιά τήν ἀνοικοδόμηση στό χωριό θά συναντήσουμε μεγάλες δυσκολίες, ὅτι ἐδῶ πρέπει νά προχωρήσουμε πιό βαθμιαῖα, ὅτι θἆταν ἡ μεγαλύτερη ἀνοησία ἄν προσπαθούσαμε νά καθιερώσουμε μέ διατάγματα καί νόμους τήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς, ὅτι αὐτό θά μποροῦσε νά τό δεχτεῖ ἕνας μηδαμινός ἀριθμός συνειδητῶν ἀγροτῶν, ἐνῶ ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν δέν ἔβαζε αὐτό τό καθῆκον. Καί γι' αὐτό περιοριζόμασταν σέ κεῖνο πού ἦταν ἀπόλυτα ἀπαραίτητο πρός τό συμφέρον τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης: σέ καμιά περίπτωση νά μήν προπορευόμαστε ἀπ' τήν ἀνάπτυξη τῶν μαζῶν, μά νά περιμένουμε ὥσπου ἀπ' τήν ἴδια τήν πεῖρα αὐτῶν τῶν μαζῶν, ἀπ' τήν ἴδια τήν πάλη τους νά προκύψει ἡ κίνηση πρός τά μπρός»* (τόμ. 23ος, σελ. 252).

Ξεκινώντας ἀπ' αὐτές τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, ἡ ΚΕ καθόρισε στή γνωστή ἀπόφασή της «Γιά τούς ρυθμούς κολεχτιβοποίησης» (βλ. «Πράβντα» τῆς 6 τοῦ Γενάρη 1930) ὅτι

α) ἡ κύρια μορφή τοῦ κολχόζνικου κινήματος αὐτή τή στιγμή εἶναι τό ἀγροτικό παραγωγικό ἀρτέλ, ὅτι

β) γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ἐπεξεργαστοῦμε ἕνα καταστατικό-ὑπόδειγμα ἀγροτικοῦ ἀρτέλ, σάν κύριας μορφῆς τοῦ κολχόζνικου κινήματος καί ὅτι

γ) δέν μπορεῖ νά ἐπιτρέπεται στήν πραχτική μας δουλιά «ἡ ἐπιβολή μέ διατάγματα» ἀπ' τά πάνω τοῦ

---

* Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μου. Ι. Στ.

κολχόζνικου κινήματος καί «τό παιχνίδι μέ τήν κολεχτιβοποίηση».

Αὐτό σημαίνει ὅτι τώρα πρέπει νά βάλουμε πλώρη ὄχι γιά τήν κομμούνα, μά γιά τό ἀγροτικό ἀρτέλ σάν κύρια μορφή τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης, ὅτι εἶναι ἀπαράδεχτη ἡ ὑπερπήδηση τοῦ ἀγροτικοῦ ἀρτέλ γιά νά πᾶμε στήν κομμούνα, ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά ὑποκαθίσταται τό μαζικό κίνημα τῶν ἀγροτῶν πρός τά κολχόζ μέ τήν «ἐπιβολή διαταγμάτων» γιά κολχόζ, μέ τό «παιχνίδι τῶν κολχόζ».

Μοῦ φαίνεται πώς εἶναι ξεκάθαρο.

Τί ἔγινε ὅμως στήν πραγματικότητα; Ἀποδείχτηκε πώς μερικοί σύντροφοί μας, μεθυσμένοι ἀπ' τίς πρῶτες ἐπιτυχίες τοῦ κολχόζνικου κινήματος, ξέχασαν μακαρίως καί τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, καί τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ. Οἱ σύντροφοι αὐτοί, ἀντί νά ὀργανώσουν ἕνα μαζικό κίνημα πρός τό ἀγροτικό ἀρτέλ, ἄρχισαν «νά περνᾶνε» τούς ἀγρότες μέ ἀτομικό νοικοκυριό ἀπευθείας στό καταστατικό τῆς κομμούνας. Ἀντί νά σταθεροποιήσουν τήν ἀρτέλικη μορφή τοῦ κινήματος, ἄρχισαν «νά κοινωνικοποιοῦν» μέ τόν ἐξαναγκασμό τά μικρά ζῶα, τά πουλερικά, τά μή ἐμπορεύσιμα γαλακτοφόρα ζῶα, τίς κατοικίες.

Τά ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἀπαράδεχτης γιά ἕνα λενινιστή βιασύνης εἶναι σήμερα γνωστά σέ ὅλους σας. Βέβαια, δέ δημιούργησαν κατά κανόνα κομμοῦνες σταθερές. Ἀντίς αὐτό, ἄφησαν νά τούς φύγουν ἀπ' τά χέρια τους μιά σειρά ἀγροτικά ἀρτέλ. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἔμειναν οἱ «καλές» ἀποφάσεις. Ποιό εἶναι ὅμως τό ὄφελός τους;

Αὐτό εἶναι τό τρίτο λάθος στό κολχόζνικο κίνημα.

Τρίτη ἐρώτηση. Πῶς μπόρεσαν νά δημιουργηθοῦν αὐτά τά λάθη καί πῶς πρέπει νά τά διορθώσει τό κόμμα;

Ἀπάντηση. Τά λάθη αὐτά δημιουργήθηκαν στό ἔδαφος τῶν γρήγορων ἐπιτυχιῶν μας στόν τομέα τοῦ κολχόζνικου κινήματος. Οἱ ἐπιτυχίες κάποτε φέρνουν ἴλιγγο. Ὄχι σπάνια γεννοῦν ὑπερβολική ἔπαρση καί κομπασμό. Αὐτό μπορεῖ νά συμβεῖ ἰδιαίτερα εὔκολα στούς ἐκπροσώπους ἑνός κόμματος πού βρίσκεται στήν ἐξουσία. Καί ἰδιαίτερα ἑνός τέτιου κόμματος σάν τό δικό μας κόμμα, πού ἡ δύναμη καί τό κύρος του εἶναι σχεδόν ἀπροσμέτρητα. Ἐδῶ εἶναι ἀπόλυτα δυνατές περιπτώσεις ξιπασιᾶς, πού τόσο σφοδρά τήν πολεμοῦσε ὁ Λένιν. Ἐδῶ εἶναι ἀπόλυτα δυνατή ἡ πίστη στήν παντοδυναμία τοῦ διατάγματος, τῆς ἀπόφασης, τῆς ἐντολῆς. Ἐδῶ εἶναι ἀπόλυτα πραγματικός ὁ κίνδυνος νά δεῖ κανείς τά ἐπαναστατικά μέτρα τοῦ κόμματος νά μετατρέπονται ἀπό ὁρισμένους ἐκπροσώπους τοῦ κόμματος, σέ τούτη ἤ σέ κείνη τή γωνιά τῆς ἀπέραντης χώρας μας, σέ κούφια, γραφειοκρατικά διατάγματα. Καί μιλάω ἐδῶ ὄχι μόνο γιά τά τοπικά στελέχη, μά καί γιά ὁρισμένα στελέχη τῶν περιοχῶν, καί ἀκόμα γιά ὁρισμένα μέλη τῆς ΚΕ.

«Κομμουνιστική ξιπασιά—λέει ὁ Λένιν—θά πεῖ ὅτι ἕνας ἄνθρωπος, πού βρίσκεται στό κομμουνιστικό κόμμα καί δέ διώχτηκε ἀκόμα ἀπ' αὐτό, φαντάζεται ὅτι ὅλα τά προβλήματα μπορεῖ νά τά λύνει μέ κομμουνιστικά διατάγματα» (τόμ. 27ος, σελ. 50—51).

Νά πάνω σέ ποιό ἔδαφος γεννήθηκαν τά λάθη στό κολχόζνικο κίνημα, οἱ διαστρεβλώσεις τῆς κομματικῆς γραμμῆς στό ἔργο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης.

Ποιός εἶναι ὁ κίνδυνος ἀπ' αὐτά τά λάθη καί τίς διαστρεβλώσεις, ἄν συνεχιστοῦν καί στό μέλλον, ἄν δέν ἐξαλειφτοῦν γρήγορα καί ὁλοκληρωτικά;

Ὁ κίνδυνος εἶναι τά λάθη αὐτά νά μᾶς ὁδηγήσουν κατευθείαν στή δυσφήμηση τοῦ κολχόζνικου κινήματος, στή ρήξη μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, στήν ἀποδιοργάνωση τῆς φτω-

χολογιᾶς, στή σύγχυση μέσα στίς γραμμές μας, στήν ἐξασθένηση ὅλης τῆς σοσιαλιστικῆς μας ἀνοικοδόμησης, στήν ἀποκατάσταση τῶν κουλάκων.

Μέ λίγα λόγια, τά λάθη αὐτά ἔχουν τήν τάση νά μᾶς βγάλουν ἀπό τό δρόμο τῆς στερέωσης τῆς συμμαχίας μέ τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, ἀπ' τό δρόμο τῆς στερέωσης τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί νά μᾶς σπρώξουν στό δρόμο τῆς διάστασης μ' αὐτές τίς μάζες, στό δρόμο τῆς ὑπόσκαψης τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Ὁ κίνδυνος αὐτός διαγράφηκε στό δεύτερο κιόλας δεκαπενθήμερο τοῦ Φλεβάρη, τή στιγμή ἀκριβῶς πού ἕνα μέρος ἀπ' τούς συντρόφους μας, τυφλωμένο ἀπ' τίς προηγούμενες ἐπιτυχίες, ἐγκατέλειπε μέ καλπασμό τό λενινιστικό δρόμο. Ἡ ΚΕ τοῦ κόμματος πῆρε ὑπόψη της αὐτό τόν κίνδυνο καί δέν ἄργησε νά ἐπέμβει, ἀναθέτοντας στό Στάλιν νά προειδοποιήσει, μέ εἰδικό ἄρθρο γιά τό κολχόζνικο κίνημα, τούς συντρόφους πού βγῆκαν ἔξω ἀπ' τά ὅρια. Μερικοί νομίζουν ὅτι τό ἄρθρο «Ἴλιγγος ἀπ' τίς ἐπιτυχίες» εἶναι ἀποτέλεσμα προσωπικῆς πρωτοβουλίας τοῦ Στάλιν. Αὐτό εἶναι φυσικά ἀνοησία. Τήν ΚΕ δέν τήν ἔχουμε γιά ν' ἀφήνει γιά ἕνα τέτιο ζήτημα τήν προσωπική πρωτοβουλία στόν καθένα. Εἴχαμε μιά βαθιά ἀνίχνευση ἀπό τήν ΚΕ. Καί ὅταν διαπιστώθηκε τό βάθος καί οἱ διαστάσεις τῶν λαθῶν, ἡ ΚΕ δέν ἄργησε νά χτυπήσει αὐτά τά λάθη μ' ὅλη τή δύναμη τοῦ κύρους της, δημοσιεύοντας τήν περίφημη ἀπόφασή της τῆς 15 τοῦ Μάρτη 1930.

Εἶναι δύσκολο νά σταματήσεις καί νά γυρίσεις στό σωστό δρόμο ἀνθρώπους τήν ὥρα πού τρέχουν ἀφηνιασμένα καί ὁρμοῦν μέ τό κεφάλι κάτω στό γκρεμό. Ἡ ΚΕ μας ὅμως γι' αὐτό καί λέγεται Κεντρική Ἐπιτροπή

τοῦ λενινιστικοῦ κόμματος, γιατί ξέρει νά ὑπερνικᾶ καί πιό μεγάλες δυσκολίες ἀπ' αὐτές. Καί τίς δυσκολίες αὐτές βασικά τίς ὑπερνίκησε κιόλας.

Εἶναι δύσκολο σέ τέτιες περιπτώσεις νά σταματήσουν τό τρέξιμό τους ὁλόκληρα τμήματα τοῦ κόμματος, νά γυρίσουν ἔγκαιρα στό σωστό δρόμο καί νά ἀνασυντάξουν τίς γραμμές τους ἐν πορεία. Τό κόμμα μας ὅμως γι' αὐτό καί λέγεται κόμμα τοῦ Λένιν, γιατί ἔχει ἀρκετή εὐλυγισία γιά νά ὑπερνικάει τέτιες δυσκολίες. Καί τίς δυσκολίες αὐτές βασικά τίς ὑπερνίκησε κιόλας.

Τό κυριότερο στήν περίπτωση αὐτή εἶναι νά δείξουμε θάρρος, νά ἀναγνωρίσουμε τά λάθη μας καί νά βροῦμε μέσα μας τίς δυνάμεις γιά νά τά ἐξαλείψουμε στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα. Ὁ φόβος νά ἀναγνωρίσουμε τά λάθη μας ὕστερα ἀπ' τή μέθη τῶν τελευταίων ἐπιτυχιῶν, ὁ φόβος τῆς αὐτοκριτικῆς, ἡ ἀπροθυμία νά διορθώσουμε τά λάθη γρήγορα καί ἀποφασιστικά—αὐτή εἶναι ἡ κυριότερη δυσκολία. Ἀρκεῖ νά ὑπερνικήσουμε αὐτή τή δυσκολία, ἀρκεῖ ν' ἀφήσουμε κατά μέρος τά σχέδια μέ τούς φουσκωμένους ἀριθμούς καί τίς γραφειοκρατικές ὑπερβολές, ἀρκεῖ νά στρέψουμε τήν προσοχή μας στά καθήκοντα τῆς ὀργανωτικο-οικονομικῆς ἀνοικοδόμησης τῶν κολχόζ, γιά νά μή μείνει οὔτε ἴχνος ἀπ' αὐτά τά λάθη. Δέν ὑπάρχει κανένας λόγος νά ἀμφιβάλλουμε ὅτι τό κόμμα βασικά ἔχει ὑπερνικήσει κιόλας αὐτή τήν ἐπικίνδυνη δυσκολία.

«Ὅλα τά ἐπαναστατικά κόμματα—λέει ὁ Λένιν—πού χάθηκαν ὥς τά τώρα, χάθηκαν γιατί τό παίρναν ἀπάνω τους καί δέν ἤξεραν νά βλέπουν ποῦ βρίσκεται ἡ δύναμή τους, καί φοβόνταν νά μιλήσουν γιά τίς ἀδυναμίες τους. Ἐμεῖς ὅμως δέ θά χαθοῦμε, γιατί δέ φοβόμαστε νά μιλᾶμε γιά

τίς ἀδυναμίες μας, καί θά μάθουμε νά ὑπερνικοῦμε τίς ἀδυναμίες»* (τόμ. 27ος, σελ. 260—261).

Αὐτά τά λόγια τοῦ Λένιν δέν πρέπει νά τά ξεχνᾶμε.

Τέταρτη ἐρώτηση. Μήπως ἡ πάλη ἐνάντια στίς διαστρεβλώσεις τῆς κομματικῆς γραμμῆς ἀποτελεῖ βῆμα πρός τά πίσω, ὑποχώρηση;

Ἀπάντηση. Ὄχι, βέβαια! Γιά ὑποχώρηση μποροῦν νά μιλοῦν ἐδῶ μονάχα ἄνθρωποι πού θεωροῦν ἐπίθεση τή συνέχιση τῶν λαθῶν καί τῶν διαστρεβλώσεων καί ὑποχώρηση τήν πάλη ἐνάντια στά λάθη. Ἐπίθεση μέ συσσώρευση λαθῶν καί διαστρεβλώσεων—ὡραία «ἐπίθεση», μά τήν ἀλήθεια...

Προωθήσαμε τό ἀγροτικό ἀρτέλ σά βασική μορφή τοῦ κολχόζνικου κινήματος αὐτή τή στιγμή καί δέσαμε τό σχετικό καταστατικό-ὑπόδειγμα σάν ὁδηγό γιά τή δουλειά τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης. Μήπως ὑποχωροῦμε στό ζήτημα αὐτό; Ὄχι, βέβαια!

Προωθήσαμε τή στερέωση τῆς παραγωγικῆς σύνδεσης τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς φτωχολογιᾶς μέ τό μεσαῖο ἀγρότη σά βάση τοῦ κολχόζνικου κινήματος αὐτή τή στιγμή. Μήπως ὑποχωροῦμε στό ζήτημα αὐτό; Ὄχι, βέβαια!

Προωθήσαμε τό σύνθημα τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης, σάν τό κύριο σύνθημα τῆς πραχτικῆς μας δουλειᾶς στό χωριό αὐτή τή στιγμή. Μήπως ὑποχωροῦμε στό ζήτημα αὐτό; Ὄχι, βέβαια!

Ἀπ' τό Γενάρη ἀκόμα τοῦ 1930 ἀκολουθήσαμε ὁρισμένους ρυθμούς κολεχτιβοποίησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῆς ΕΣΣΔ, χωρίζοντας τίς περιοχές τῆς ΕΣΣΔ σέ ὁρισμένες ὁμάδες καί καθορίζοντας γιά κάθε ὁμάδα τούς

* Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μου. Ι. Στ.

δικούς της ρυθμούς. Μήπως ὑποχωροῦμε στό ζήτημα αὐτό; Ὄχι, βέβαια!

Ποῦ ὑπάρχει λοιπόν «ὑποχώρηση» τοῦ κόμματος;

Ἐμεῖς θέλουμε οἱ ἄνθρωποι πού ἔκαναν λάθη καί διαστρεβλώσεις νά ἀπαρνηθοῦν τά λάθη τους. Θέλουμε ἐκεῖνοι πού ἔκαναν ἀνοησίες νά ἀφήσουν τίς ἀνοησίες τους καί νά ξαναγυρίσουν στίς θέσεις τοῦ λενινισμοῦ. Καί τό θέλουμε αὐτό, γιατί μονάχα μ' αὐτό τόν ὅρο μπορεῖ νά συνεχιστεῖ ἡ πραγματική ἐπίθεση ἐνάντια στούς ταξικούς μας ἐχθρούς. Μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι ἔτσι κάνουμε ἕνα βῆμα πρός τά πίσω; Ὄχι, βέβαια! Αὐτό σημαίνει μονάχα ὅτι θέλουμε νά κάνουμε σωστή ἐπίθεση καί ὄχι ἕνα ἀνόητο παιχνίδι μέ τήν ἐπίθεση.

Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι μονάχα ἄνθρωποι ἀλλόκοτοι καί «ἀριστεροί» μποροῦν νά χαρακτηρίζουν τή γραμμή αὐτή τοῦ κόμματος ὑποχώρηση;

Οἱ ἄνθρωποι πού φλυαροῦν γιά ὑποχώρηση δέν καταλαβαίνουν τουλάχιστο δυό πράγματα.

α) Δέν γνωρίζουν τούς νόμους τῆς ἐπίθεσης. Δέν καταλαβαίνουν ὅτι ἐπίθεση χωρίς σταθεροποίηση τῶν θέσεων πού ἔχουν καταχτηθεῖ εἶναι ἐπίθεση καταδικασμένη σέ ἀποτυχία.

Πότε μπορεῖ μιά ἐπίθεση νά πετύχει, λχ. στόν πόλεμο; Ὅταν οἱ ἄνθρωποι δέν περιορίζονται στό νά προελαύνουν ὅλοι μαζί, μά προσπαθοῦν ταυτόχρονα νά σταθεροποιήσουν τίς θέσεις πού ἔχουν καταχτήσει, νά ἀνασυγκροτήσουν τίς δυνάμεις τους ὑπολογίζοντας τήν ἀλλαγή τῆς κατάστασης, νά διατηρήσουν στενή ἐπαφή μέ τά μετόπισθεν, νά συγκεντρώσουν κοντά τίς ἐφεδρεῖες. Καί γιατί χρειάζονται ὅλα αὐτά; Χρειάζονται, γιά νά ἐξασφαλιστοῦν ἀπό κάθε ἀπρόοπτο, γιά νά ἐξαλειφθοῦν ἐνδεχόμενα ρήγματα, ἀπ' τά ὁποῖα καμιά

ἐπίθεση δέν εἶναι ἐξασφαλισμένη καί νά προετοιμασθεῖ ἔτσι ἡ πλέρια ἐξόντωση τοῦ ἐχθροῦ. Τό λάθος τῶν πολωνικῶν στρατευμάτων τό 1920, ἄν πάρουμε μονάχα τή στρατιωτική πλευρά τοῦ ζητήματος, εἶναι ὅτι περιφρόνησαν αὐτό τόν κανόνα. Ἔτσι, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἐξηγεῖται καί τό γεγονός ὅτι, ἐνῶ προέλασαν ὅλοι μαζί ὥς τό Κίεβο, ἀναγκάστηκαν ἔπειτα καί πάλι ὅλοι μαζί νά ὑποχωρήσουν ὥς τή Βαρσοβία. Τό λάθος τῶν σοβιετικῶν στρατευμάτων τό 1920, ἄν πάρουμε πάλι μονάχα τή στρατιωτική πλευρά τοῦ ζητήματος, εἶναι ὅτι ἐπανέλαβαν τό λάθος τῶν πολωνῶν κατά τήν ἐπίθεσή τους στή Βαρσοβία.

Τό ἴδιο πρέπει νά ποῦμε καί γιά τούς νόμους τῆς ἐπίθεσης στό μέτωπο τῆς ταξικῆς πάλης. Δέν μποροῦμε νά διεξάγουμε ἐπιτυχημένη ἐπίθεση μέ ἀντικειμενικό σκοπό τήν ἐξάλειψη τῶν ταξικῶν ἐχθρῶν, χωρίς νά σταθεροποιοῦμε τίς θέσεις πού καταχτήσαμε, χωρίς νά ἀνασυγκροτοῦμε τίς δυνάμεις μας, χωρίς νά ἐξασφαλίζουμε στό μέτωπο ἐφεδρεῖες, χωρίς νά διατηροῦμε στενή ἐπαφή μέ τά μετόπισθεν κλπ.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ ἀνόητοι δέν καταλαβαίνουν τούς νόμους τῆς ἐπίθεσης. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τό κόμμα τούς καταλαβαίνει καί τούς ἐφαρμόζει στήν πράξη.

β) Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν καταλαβαίνουν τήν ταξική φύση τῆς ἐπίθεσης. Φωνάζουν γιά ἐπίθεση. Ἐπίθεση ὅμως ἐνάντια σέ ποιά τάξη, σέ συμμαχία μέ ποιά τάξη; Ἐμεῖς κάνουμε ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ σέ συμμαχία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, γιατί μονάχα μιά τέτια ἐπίθεση μπορεῖ νά μᾶς δόσει τή νίκη. Τί θά γίνει ὅμως, ὅταν μέσα στήν ὁρμή τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὁρισμένων τμημάτων τοῦ κόμματος ἡ ἐπίθεση ἀρχίζει νά ξεφεύγει ἀπ' τό σωστό δρόμο καί στρέφει τήν αἰχμή της ἐνάντια στό σύμμαχό μας, ἐνάντια στό μεσαῖο ἀγρότη; Μήπως μᾶς χρειάζεται κάθε λογῆς ἐπίθεση καί ὄχι ἐπίθεση ἐνάντια σέ μιά ὁρισμένη τάξη, σέ συμμαχία μέ μιά ὁρισμένη τάξη; Γιατί καί ὁ Δόν Κιχώτης φανταζόταν πώς ἐπιτίθεται ἐνάντια σέ ἐχθρούς, ὅταν ἔκανε ἔφοδο ἐνάντια στόν ἀνεμόμυλο. Εἶναι ὡστόσο γνωστό ὅτι σ' αὐτή τήν, μέ τό συμπάθειο, ἐπίθεση ἔσπασε τό κούτελό του.

Οἱ δάφνες τοῦ Δόν Κιχώτη δέν ἀφήνουν, ὅπως φαίνεται, τούς «ἀριστερούς» μας νά ἡσυχάσουν.

Πέμπτη ἐρώτηση. Ποιός εἶναι ὁ κύριος κίνδυνος σέ μᾶς, ὁ δεξιός ἤ ὁ «ἀριστερός»;

Ἀπάντηση. Ὁ κύριος κίνδυνος σέ μᾶς εἶναι σήμερα ὁ δεξιός. Ὁ δεξιός κίνδυνος ἦταν καί παραμένει σέ μᾶς ὁ κύριος κίνδυνος.

Δέν ἀντιφάσκει ἄραγε ἡ ἄποψη αὐτή στή γνωστή θέση πού περιέχεται στήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τῆς 15 τοῦ Μάρτη 1930, ὅτι τά λάθη καί οἱ διαστρεβλώσεις τῶν «ἀριστερῶν» πού διέπραξαν ὑπερβολές εἶναι τώρα τό κυριότερο φρένο στό κολχόζνικο κίνημα; Ὄχι, δέν ἀντιφάσκει. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τά λάθη τῶν «ἀριστερῶν» στόν τομέα τοῦ κολχόζνικου κινήματος εἶναι τέτια λάθη, πού εὐνοοῦν τό δυνάμωμα καί τή στερέωση τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης μέσα στό κόμμα. Γιατί; Γιατί τά λάθη αὐτά παρουσιάζουν τή γραμμή τοῦ κόμματος κάτω ἀπό ἕνα ψεύτικο φῶς, συνεπῶς διευκολύνουν τό ἔργο τῆς δυσφήμησης τοῦ κόμματος, ἑπομένως διευκολύνουν τήν πάλη τῶν δεξιῶν στοιχείων ἐνάντια στήν καθοδήγηση τοῦ κόμματος. Ἡ δυσφήμηση τῆς κομματικῆς καθοδήγησης δημιουργεῖ ἀκριβῶς τούς στοιχειώδεις ἐκείνους ὅρους, μέ βάση τούς ὁποίους μπορεῖ ν' ἀναπτυχθεῖ ἡ πάλη τῶν δεξιῶν ἐνάντια στό κόμμα. Αὐτό τό ἔδαφος τό προσφέρουν στούς δεξιούς οἱ «ἀριστεροί», τά λάθη καί οἱ διαστρεβλώσεις τους. Γι' αὐτό, γιά νά παλαίψουμε μέ ἐπιτυχία ἐνάντια στό δε-

ξιό όπορτουνισμό, πρέπει νά νικήσουμε τά λάθη τῶν «ἀριστερῶν» ὀπορτουνιστῶν. Οἱ «ἀριστεροί» εἶναι ἀντικειμενικά σύμμαχοι τῶν δεξιῶν.

Τέτια εἶναι ἡ ἰδιόμορφη σύνδεση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν «ἀριστερό» ὀπορτουνισμό καί τή δεξιά παρέκκλιση.

Μ' αὐτή τή σύνδεση πρέπει νά ἐξηγηθεῖ τό γεγονός ἀκριβῶς ὅτι μερικοί «ἀριστεροί» μιλοῦν πολύ συχνά γιά συνασπισμό μέ τούς δεξιούς. Ἔτσι ἐπίσης πρέπει νά ἐξηγηθεῖ καί τό ἰδιόμορφο φαινόμενο, ὅτι ἕνα μέρος τῶν «ἀριστερῶν», πού χτές ἀκόμα «ἐφάρμοζε» ἐπίθεση μέ τό «ἀέρα» καί προσπαθοῦσε νά κολεχτιβοποιήσει τήν ΕΣΣΔ σέ δυό-τρεῖς τό πολύ βδομάδες, πέφτει σήμερα σέ παθητικότητα, σταυρώνει τά χέρια καί παραχωρεῖ μακαρίως τό πεδίο τῆς μάχης στούς δεξιούς, ἀκολουθώντας ἔτσι γραμμή πραγματικῆς ὑποχώρησης (χωρίς εἰσαγωγικά!) μπροστά στόν κουλάκο.

Ἡ ἰδιομορφία τῆς σημερινῆς στιγμῆς εἶναι ὅτι ἡ πάλη ἐνάντια στά λάθη τῶν «ἀριστερῶν» ἀποτελεῖ γιά μᾶς τόν ὅρο καί μιά ἰδιαίτερη μορφή πετυχημένης πάλης ἐνάντια στό δεξιό ὀπορτουνισμό.

Ἕκτη ἐρώτηση. Πῶς πρέπει νά ἐκτιμήσουμε τή διαροή ἑνός μέρους τῶν ἀγροτῶν ἀπ' τά κολχόζ;

Ἀπάντηση. Ἡ διαροή ἑνός μέρους τῶν ἀγροτῶν σημαίνει ὅτι τόν τελευταῖο καιρό γεννήθηκε στή χώρα μας ἕνας ὁρισμένος ἀριθμός ἀπό ἀσταθῆ κολχόζ, πού ξεκαθαρίζονται τώρα ἀπό τά ἀσταθῆ στοιχεῖα. Αὐτό σημαίνει ὅτι τά εἰκονικά κολχόζ θά ἐξαφανιστοῦν, ἐνῶ τά σταθερά θά μείνουν καί θά στεριώσουν. Νομίζω πώς τό φαινόμενο αὐτό εἶναι ἀπόλυτα φυσιολογικό. Μερικούς συντρόφους αὐτό τούς κάνει νά πέφτουν σέ ἀπόγνωση, σέ πανικό καί νά γαντζώνονται σπασμωδικά ἀπ' τά παραφουσκωμένα

ποσοστά τῆς κολεχτιβοποίησης. Ἄλλοι χαιρεκακοῦν καί προφητεύουν τή «χρεωκοπία» τοῦ κολχόζνικου κινήματος. Καί οἱ πρῶτοι καί οἱ δεύτεροι πλανιοῦνται οἰκτρά. Καί οἱ πρῶτοι καί οἱ δεύτεροι βρίσκονται μακριά ἀπό τή μαρξιστική κατανόηση τῆς οὐσίας τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Φεύγουν ἀπ' τά κολχόζ, πρίν ἀπ' ὅλα, οἱ λεγόμενες νεκρές ψυχές. Αὐτό δέν εἶναι κάν φυγή, μά ἀποκάλυψη ἑνός κενοῦ. Μᾶς χρειάζονται καθόλου νεκρές ψυχές; Φυσικά, δέ μᾶς χρειάζονται. Νομίζω πώς οἱ βορειοκαυκάσιοι καί οἱ οὐκρανοί ἐνεργοῦν ἀπόλυτα σωστά, ὅταν διαλύουν τά κολχόζ μέ τίς νεκρές ψυχές καί ὀργανώνουν πραγματικά ζωντανά καί πραγματικά σταθερά κολχόζ. Ἀπ' αὐτό μονάχα κέρδος μπορεῖ νάχει τό κολχόζνικο κίνημα.

Φεύγουν, δεύτερο, τά στοιχεῖα τά ξένα, τά καθαρά ἐχθρικά πρός τήν ὑπόθεσή μας. Εἶναι φανερό ὅτι ὅσο γρηγορότερα πεταχτοῦν ἔξω αὐτά τά στοιχεῖα, τόσο τό καλύτερο γιά τό κολχόζνικο κίνημα.

Φεύγουν, τέλος, τά στοιχεῖα πού ταλαντεύονται καί πού δέν μποροῦν νά ὀνομαστοῦν οὔτε ξένα στοιχεῖα, οὔτε νεκρές ψυχές. Εἶναι οἱ ἀγρότες ἐκεῖνοι πού σήμερα δέν κατορθώσαμε ἀκόμα νά τούς πείσουμε γιά τό δίκιο τῆς ὑπόθεσής μας, μά πού σίγουρα θά τούς πείσουμε αὔριο. Ἡ φυγή τέτιων ἀγροτῶν ἀποτελεῖ σοβαρή, ἄν καί προσωρινή, ἀπώλεια γιά τό κολχόζνικο κίνημα. Γι' αὐτό ἡ πάλη γιά νά καταχτήσουμε τά ταλαντευόμενα στοιχεῖα τῶν κολχόζ εἶναι τώρα ἕνα ἀπ' τά πιό ἄμεσα καθήκοντα τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Ἀπό τά παραπάνω προκύπτει ὅτι ἡ διαροή ἑνός μέρους τῶν ἀγροτῶν ἀπ' τά κολχόζ δέν ἀποτελεῖ μονάχα ἀρνητικό φαινόμενο. Προκύπτει ὅτι ἡ διαροή αὐτή ἀποτελεῖ εὐεργετικό προτσές ἐξυγίανσης καί στερέωσης τῶν κολ-

χόζ, στό βαθμό πού ἀπαλλάσσει τά κολχόζ ἀπ' τίς νεκρές ψυχές καί ἀπό τά καθαρά ξένα στοιχεῖα.

Πρίν ἀπό ἕνα μήνα ὑπολογίζαμε πώς ἡ κολεχτιβοποίηση στίς σιτοπαραγωγικές περιοχές εἶχε ξεπεράσει τά 60%. Τώρα εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ὑπερβάλαμε κατά τρόπο ὁλοφάνερο αὐτό τόν ἀριθμό, ἄν πάρουμε ὑπόψη τά πραγματικά καί τά κάπως σταθερά κολχόζ. Ἄν τό κολχόζνικο κίνημα, ὕστερα ἀπ' τή διαροή ἑνός μέρους τῶν ἀγροτῶν, σταθεροποιηθεῖ στόν ἀριθμό κολεχτιβοποίησης 40% στίς σιτοπαραγωγικές περιοχές—κι αὐτό εἶναι στά σίγουρα πραγματοποιήσιμο—θἆναι μιά πολύ μεγάλη κατάχτηση τοῦ κολχόζνικου κινήματος γιά τή στιγμή αὐτή. Παίρνω τό μέσο ἀριθμό κολεχτιβοποίησης γιά τίς σιτοπαραγωγικές περιοχές, ἄν καί ξέρω πολύ καλά πώς ἔχουμε μερικές περιοχές μέ συμπαγῆ κολεχτιβοποίηση πού φτάνει τά 80—90%. 40% κολεχτιβοποίησης στίς σιτοπαραγωγικές περιοχές σημαίνει ὅτι μπορέσαμε ὥς τήν ἄνοιξη τοῦ 1930 νά ἐκπληρώσουμε δυό φορές τό ἀρχικό πεντάχρονο σχέδιο κολεχτιβοποίησης.

Ποιός θά τολμήσει νά ἀρνηθεῖ τόν ἀποφασιστικό χαρακτήρα αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς κατάχτησης στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς ΕΣΣΔ;

Ἕβδομη ἐρώτηση. Κάνουν καλά οἱ ταλαντευόμενοι ἀγρότες πού φεύγουν ἀπ' τά κολχόζ;

Ἀπάντηση. Ὄχι, δέν κάνουν καλά. Φεύγοντας ἀπ' τά κολχόζ πᾶνε ἐνάντια στά ἴδια τους τά συμφέροντα, γιατί μονάχα τά κολχόζ προσφέρουν στούς ἀγρότες διέξοδο ἀπ' τήν ἀθλιότητα καί τήν ἀμάθεια. Φεύγοντας ἀπ' τά κολχόζ χειροτερεύουν τή θέση τους, γιατί στεροῦνται τίς διευκολύνσεις καί τά ὀφέλη πού παρέχει στά κολχόζ ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Τά λάθη καί οἱ διαστρεβλώσεις στά κολχόζ δέν εἶναι λόγος γιά νά φεύγουν ἀπ' τά

κολχόζ. Τά λάθη πρέπει νά διορθώνονται μέ κοινές προσπάθειες, μέ τήν παραμονή τῶν ἀνθρώπων στά κολχόζ. Καί τά λάθη αὐτά μποροῦν νά διορθωθοῦν ἀκόμα πιό εὔκολα, μιά καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία θά τά καταπολεμήσει μ' ὅλες της τίς δυνάμεις.

Ὁ Λένιν λέει ὅτι:

«Τό σύστημα τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ σέ συνθῆκες ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς *δέν εἶναι σέ θέση* νά ἀπαλλάξει τήν ἀνθρωπότητα ἀπ' τήν ἀθλιότητα τῶν μαζῶν καί τήν καταπίεσή τους» (τόμ. 20ός, σελ. 122).

Ὁ Λένιν λέει ὅτι:

«Μέ τό μικρό νοικοκυριό δέ βγαίνεις ἀπ' τήν ἀνέχεια» (τόμ. 24ος, σελ. 540).

Ὁ Λένιν λέει ὅτι:

«Ἄν ἐξακολουθήσουμε ὅπως παλιά νά καθόμαστε στά μικρά νοικοκυριά, ἔστω καί σάν ἐλεύθεροι πολίτες σέ ἐλεύθερη γῆ, θά μᾶς ἀπειλεῖ ὁπωσδήποτε ἀναπόφευκτος χαμός» (τόμ. 20ός, σελ. 417).

Ὁ Λένιν λέει ὅτι:

«Μόνο μέ τήν κοινή, ἀρτέλικη, συντροφική δουλιά μποροῦμε νά βγοῦμε ἀπ' τό ἀδιέξοδο, ὅπου μᾶς στρίμωξε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος» (τόμ. 24ος, σελ. 537).

Ὁ Λένιν λέει ὅτι:

«Εἶναι ἀπαραίτητο νά περάσουμε στήν κοινή καλλιέργεια σέ μεγάλα ὑποδειγματικά νοικοκυριά», γιατί «ἀλλιῶς δέν μποροῦμε νά βγοῦμε ἀπ' τήν ἐρείπωση, ἀπ' τήν ἀληθινά ἀπελπιστική κατάσταση, ὅπου βρίσκεται ἡ Ρωσία» (τόμ. 20ός, σελ. 418).

Τί σημαίνουν ὅλα αὐτά;

Σημαίνουν ὅτι τά κολχόζ εἶναι τό *μοναδικό* μέσο, πού προσφέρει στόν ἀγρότη διέξοδο ἀπ' τήν ἀνέχεια καί τήν ἀμάθεια.

Εἶναι φανερό ὅτι οἱ ἀγρότες δέν κάνουν καλά πού φεύγουν ἀπ' τά κολχόζ.

Ὁ Λένιν λέει ὅτι:

«Ὅλοι σας ξέρετε βέβαια ἀπ' τήν ὅλη δράση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τί *τεράστια σημασία* ἀποδίνουμε στίς κομμοῦνες, στά ἀρτέλ καί σέ ὅλες γενικά τίς ὀργανώσεις πού ἀποβλέπουν στή μετατροπή, στή βαθμιαία ὑποβοήθηση αὐτῆς τῆς μετατροπῆς τοῦ μικροῦ, ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ σέ κοινωνικό, συντροφικό ἤ ἀρτέλικο νοικοκυριό»* (τόμ. 24ος, σελ. 579).

Ὁ Λένιν λέει ὅτι:

«Ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔδοσε ξεκάθαρη *προτίμηση* στίς κομμοῦνες καί στίς συντροφιές, βάζοντάς τες *στήν πρώτη θέση*»* (τόμ. 23ος, σελ. 399).

Τί σημαίνει αὐτό;

Αὐτό σημαίνει πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία θά παραχωρήσει διευκολύνσεις καί πλεονεχτήματα στά κολχόζ σέ σύγκριση μέ τά ἀτομικά νοικοκυριά. Σημαίνει ὅτι θά παραχωρήσει στά κολχόζ διευκολύνσεις καί μέ τήν ἔννοια τῆς παροχῆς γῆς, καί μέ τήν ἔννοια τοῦ ἐφοδιασμοῦ τους μέ μηχανές, τραχτέρ, σπόρο κλπ., καί μέ τήν ἔννοια τῶν φορολογικῶν διευκολύνσεων, καί μέ τήν ἔννοια τῆς παροχῆς πιστώσεων.

Γιατί ἡ Σοβιετική ἐξουσία παρέχει διευκολύνσεις καί πλεονεχτήματα στά κολχόζ;

Γιατί τά κολχόζ εἶναι τό μοναδικό μέσο, γιά νά ἀπαλλαγοῦν οἱ ἀγρότες ἀπ' τήν ἀνέχεια.

Γιατί ἡ βοήθεια πού δίνεται κατά προτίμηση στά κολχόζ εἶναι ἡ πιό ἀποτελεσματική μορφή βοήθειας στή φτωχολογιά καί στούς μεσαίους ἀγρότες.

Τίς μέρες αὐτές ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀποφάσισε νά *ἀπαλλάξει* γιά δυό χρόνια ἀπ' τή φορολογία ὅλα τά κοινωνικοποιημένα ζῶα ἐργασίας τῶν κολχόζ (ἄλογα, βόδια κλπ.), ὅλες τίς ἀγελάδες, τά γουρούνια, τά πρόβατα καί τά πουλερικά, τόσο ἐκεῖνα πού ἀποτελοῦν συλλογική ἰδιοχτησία τῶν κολχόζ, ὅσο καί κεῖνα πού ἀνήκουν ἀτομικά στούς κολχόζνικους.

* Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι δικές μου. Ι. Στ.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀποφάσισε νά *παρατείνει* ὡς τά τέλη τοῦ χρόνου τήν ἐξόφληση τῶν χρεῶν πού δημιούργησαν οἱ κολχόζνικοι μέ τά δάνεια καί νά *ἀκυρώσει* ὅλα τά πρόστιμα καί τίς δικαστικές χρηματικές ποινές, πού ἐπιβλήθηκαν ὡς τήν 1 τοῦ Ἀπρίλη σέ ἀγρότες πού ἔγιναν μέλη τῶν κολχόζ.

Τέλος, ἀποφάσισε νά ἀνοίξει ὁπωσδήποτε φέτος πίστωση στά κολχόζ γιά 500 ἑκατομμύρια ρούβλια.

Οἱ διευκολύνσεις αὐτές θά βοηθήσουν τούς κολχόζνικους ἀγρότες. Οἱ διευκολύνσεις αὐτές θά βοηθήσουν κείνους τούς κολχόζνικους ἀγρότες πού μπόρεσαν ν' ἀντισταθοῦν στή διαροή, πού ἀτσαλώθηκαν στόν ἀγώνα ἐνάντια στούς ἐχθρούς τῶν κολχόζ, πού περιφρούρησαν τά κολχόζ καί κράτησαν στά χέρια τους τή μεγάλη σημαία τοῦ κολχόζνικου κινήματος. Οἱ διευκολύνσεις αὐτές θά βοηθήσουν κείνους τούς φτωχούς καί μεσαίους ἀγρότες κολχόζνικους πού ἀποτελοῦν σήμερα τό βασικό πυρήνα τῶν κολχόζ μας, πού θά σταθεροποιήσουν καί θά διαμορφώσουν τά κολχόζ μας καί πού θά καταχτήσουν μέ τό μέρος τοῦ σοσιαλισμοῦ τά ἑκατομμύρια τῆς ἀγροτιᾶς. Οἱ διευκολύνσεις αὐτές θά βοηθήσουν κείνους τούς κολχόζνικους ἀγρότες, πού ἀποτελοῦν σήμερα τά βασικά στελέχη τῶν κολχόζ καί πού ἀξίζει πέρα γιά πέρα νά τούς ὀνομάσουμε ἥρωες τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Τίς διευκολύνσεις αὐτές *δέ θά τίς ἔχουν* οἱ ἀγρότες πού ἔφυγαν ἀπ' τά κολχόζ.

Μήπως δέν είναι ξεκάθαρο ότι κάνουν λάθος οἱ ἀγρότες ὅταν φεύγουν ἀπ' τά κολχόζ;

Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι μόνο μέ τήν ἐπιστροφή τους στά κολχόζ μποροῦν νά ἐξασφαλίσουν αὐτές τίς διευκολύνσεις;

Ὄγδοη ἐρώτηση. Καί τί θά γίνει μέ τίς κομμοῦνες, μήπως πρέπει νά τίς διαλύσουμε;

Ἀπάντηση. Ὄχι, δέν πρέπει καί δέν ὑπάρχει λόγος νά τίς διαλύσουμε. Μιλάω γιά τίς πραγματικές κομμοῦνες κι ὄχι γιά τίς κομμοῦνες πού ὑπάρχουν στά χαρτιά. Στίς σιτοπαραγωγικές περιοχές τῆς ΕΣΣΔ ὑπάρχουν μιά σειρά θαυμάσιες κομμοῦνες, πού ἀξίζει τόν κόπο νά τίς ἐνθαρρύνουμε καί νά τίς ὑποστηρίξουμε. Ἐννοῶ τίς παλιές κομμοῦνες πού ἄντεξαν στά χρόνια τῆς δοκιμασίας τους καί ἀτσαλώθηκαν στόν ἀγώνα, δικαιολογώντας ἔτσι ἀπόλυτα τήν ὕπαρξή τους. Αὐτές δέν πρέπει νά τίς διαλύσουμε, ἀλλά πρέπει νά τίς μετασχηματίσουμε σέ ἀρτέλ.

Ἡ συγκρότηση καί ἡ διεύθυνση μιᾶς κομμούνας εἶναι ἔργο πολύπλοκο καί δύσκολο. Μεγάλες καί σταθερές κομμοῦνες μποροῦν νά διατηρηθοῦν καί ν' ἀναπτυχθοῦν μόνο ὅταν ὑπάρχουν ἔμπειρα στελέχη καί δοκιμασμένοι καθοδηγητές. Τό βιαστικό πέρασμα ἀπ' τό καταστατικό τοῦ ἀρτέλ στό καταστατικό τῆς κομμούνας τό μόνο πού μπορεῖ νά κάνει εἶναι νά ἀπωθήσει τούς ἀγρότες ἀπ' τό κολχόζνικο κίνημα. Γι' αὐτό πρέπει τό ζήτημα αὐτό νά τό χειριζόμαστε μέ ἰδιαίτερη σοβαρότητα καί χωρίς καμιά ἀπολύτως βιασύνη. Τό ἀρτέλ εἶναι πιό εὔκολη δουλιά καί πιό προσιτό στή συνείδηση τῶν πλατιῶν ἀγροτικῶν μαζῶν. Γι' αὐτό τή στιγμή αὐτή ἡ πιό διαδομένη μορφή κολχόζνικου κινήματος εἶναι τό ἀρτέλ. Μονάχα στό βαθμό πού θά δυναμώνουν καί θά σταθεροποιοῦνται τά ἀγροτικά ἀρτέλ μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ τό ἔδαφος γιά ἕνα μαζικό κίνημα τῶν ἀγροτῶν πρός τήν κομμούνα. Αὐτό ὅμως δέ θά γίνει γρήγορα. Γι' αὐτό ἡ κομμούνα, πού ἀποτελεῖ ἀνώτερη μορφή, μπορεῖ νά γίνει μόνο στό μέλλον ὁ βασικός κρίκος τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Ἔνατη ἐρώτηση. Τί θά γίνει μέ τούς κουλάκους;

Ἀπάντηση. Ὥς τά τώρα μιλήσαμε γιά τό μεσαῖο ἀγρότη. Ὁ μεσαῖος ἀγρότης εἶναι σύμμαχος τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ἡ πολιτική μας ἀπέναντί του πρέπει νἆναι φιλική. Ἄλλο πράγμα ὁ κουλάκος. Ὁ κουλάκος εἶναι ἐχθρός τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μέ τόν κουλάκο δέν ἔχουμε καί δέν μποροῦμε νά ἔχουμε εἰρήνη. Ἡ πολιτική μας ἀπέναντι στούς κουλάκους εἶναι πολιτική ἐξάλειψής τους σάν τάξης. Αὐτό φυσικά δέ σημαίνει πώς μποροῦμε νά τούς ἐξαλείψουμε μονομιᾶς. Σημαίνει ὅμως πώς θά κάνουμε ἔτσι πού νά τούς κυκλώσουμε καί νά τούς ἐξαλείψουμε.

Νά τί λέει ὁ Λένιν γιά τόν κουλάκο:

«Οἱ κουλάκοι εἶναι οἱ πιό θηριώδεις, οἱ πιό ὠμοί, οἱ πιό ἄγριοι ἐκμεταλλευτές, πού πολλές φορές στήν ἱστορία τῶν ἄλλων χωρῶν παλινόρθωσαν τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων, τῶν βασιλιάδων, τῶν παπάδων, τῶν καπιταλιστῶν. Οἱ κουλάκοι εἶναι περισσότεροι ἀπ' τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Παρ' ὅλα αὐτά ὅμως εἶναι μειοψηφία μέσα στό λαό... Οἱ αἱματορουφῆχτρες αὐτές θησαύρισαν ἀπ' τή δυστυχία τοῦ λαοῦ τόν καιρό τοῦ πολέμου, μάζεψαν χιλιάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ρούβλια, ἀνεβάζοντας τίς τιμές τῶν σιτηρῶν καί τῶν ἄλλων προϊόντων. Οἱ ἀράχνες αὐτές πάχυναν σέ βάρος τῶν καταστραμμένων ἀπ' τόν πόλεμο ἀγροτῶν, σέ βάρος τῶν πεινασμένων ἐργατῶν. Οἱ βδέλες αὐτές ρούφηξαν τό αἷμα τῶν ἐργαζομένων, πλουτίζοντας τόσο περισσότερο, ὅσο περισσότερο πεινοῦσε ὁ ἐργάτης στίς πόλεις καί στίς φάμπρικες. Οἱ βρυκόλακες αὐτοί μάζεψαν καί μαζεύουν στά χέρια τους τσιφλικάδικα χωράφια, ὑποδουλώνουν ξανά καί ξανά τούς φτωχούς ἀγρότες» (τόμ. 23ος, σελ. 206—207).

Ἀνεχτήκαμε αὐτές τίς αἱματορουφῆχτρες, τίς ἀράχνες καί τούς βρυκόλακες, ἀκολουθώντας πολιτική περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τους τάσεων. Τούς ἀνεχτήκαμε, γιατί δέν εἴχαμε μέ τί νά ἀντικαταστήσουμε τήν κουλάκικη οἰκονομία, τήν κουλάκικη παραγωγή. Τώρα ἔχουμε τή δυνατότητα ν' ἀντικαταστήσουμε μέ τό παραπάνω τήν οἰκονομία τους μέ τήν οἰκονομία τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ μας. Δέν ὑπάρχει λόγος ν' ἀνεχόμαστε ἄλλο αὐτές τίς ἀράχνες καί τίς αἱματορουφῆχτρες. Τό νά ἀνεχόμαστε ἄλλο αὐτές τίς ἀράχνες καί τίς αἱματορουφῆχτρες, πού καῖνε τά κολχόζ, πού σκοτώνουν τά στελέχη τῶν κολχόζ καί προσπαθοῦν νά ματαιώσουν τή σπορά, σημαίνει ὅτι πηγαίνουμε ἐνάντια στά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Γι' αὐτό ἡ πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης πρέπει νά ἐφαρμόζεται μέ ὅλη τήν ἐπιμονή καί τή συνέπεια, πού εἶναι ἱκανοί νά δείξουν μόνο οἱ μπολσεβίκοι.

Δέκατη ἐρώτηση. Ποιό εἶναι τό πιό ἄμεσο πρακτικό καθῆκον τῶν κολχόζ;

Ἀπάντηση. Τό πιό ἄμεσο πρακτικό καθῆκον τῶν κολχόζ εἶναι ἡ πάλη γιά τή σπορά, ἡ πάλη γιά τήν ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερη ἐπέκταση τῆς σπαρμένης ἐπιφάνειας, ἡ πάλη γιά τή σωστή ὀργάνωση τῆς σπορᾶς.

Ὅλα τά ἄλλα καθήκοντα τῶν κολχόζ πρέπει νά ὑποταχθοῦν τώρα στό καθῆκον τῆς σπορᾶς.

Ὅλες οἱ ἄλλες δουλιές τῶν κολχόζ πρέπει νά ὑποταχθοῦν τώρα στή δουλιά τῆς ὀργάνωσης τῆς σπορᾶς.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ σταθερότητα τῶν κολχόζ καί τοῦ ἐξωκομματικοῦ τους ἀχτίφ, οἱ ἱκανότητες τῶν καθοδηγητῶν τῶν κολχόζ καί τοῦ μπολσεβίκικου πυρήνα τους θά ἐλέγχονται ὄχι μέ φανταχτερές ἀποφάσεις καί πομπώδη χαιρετιστήρια, μά μέ τό ζωντανό ἔργο τῆς σωστῆς ὀργάνωσης τῆς σπορᾶς.

Γιά νά πραγματοποιήσουμε ὅμως μέ τιμή αὐτό τό πραχτικό καθῆκον, πρέπει νά στρέψουμε τήν προσοχή τῶν στελεχῶν τῶν κολχόζ στά οἰκονομικά ζητήματα τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης, στά ζητήματα τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανωτικῆς συγκρότησης τῶν κολχόζ.

Ὡς τελευταῖα στό κέντρο τῆς προσοχῆς τῶν κολχόζνικων στελεχῶν βρισκόταν τό κυνήγι μεγάλων ἀριθμῶν κολεχτιβοποίησης, καί οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν ἤθελαν νά δοῦν τή διαφορά ἀνάμεσα στήν πραγματική κολεχτιβοποίηση καί τήν κολεχτιβοποίηση πού ὑπάρχει μονάχα στά χαρτιά. Τώρα πρέπει νά βάλουμε τελεία καί παύλα σ' αὐτή τή μανία τῶν ἀριθμῶν. Τώρα ἡ προσοχή τῶν στελεχῶν πρέπει νά στραφεῖ στή σταθεροποίηση τῶν κολχόζ, στήν ὀργανωτική διαμόρφωση τῶν κολχόζ, στήν ὀργάνωση τῆς πραχτικῆς δουλιᾶς τῶν κολχόζ.

Ὡς τελευταῖα ἡ προσοχή τῶν κολχόζνικων στελεχῶν ἦταν στραμμένη στήν ὀργάνωση μεγάλων κολχόζνικων μονάδων, στήν ὀργάνωση τῶν λεγόμενων «γιγάντων», καί οἱ «γίγαντες» αὐτοί ὄχι σπάνια ἐκφυλίζονταν σέ δυσκολοκίνητες διευθύνσεις γραφείων πού ὑπῆρχαν μόνο στά χαρτιά καί πού τούς ἔλειπαν οἱ οἰκονομικές ρίζες στά χωριά καί στά κεφαλοχώρια. Συνεπῶς ἡ δουλιά τῆς ἐπίδειξης ἀπορροφοῦσε τήν πραχτική δουλιά. Τώρα πρέπει νά βάλουμε τελεία καί παύλα σ' αὐτή τή μανία τῆς ἐπίδειξης. Τώρα ἡ προσοχή τῶν στελεχῶν πρέπει νά στραφεῖ μέ ὀξύτητα στήν ὀργανωτικο-οἰκονομική δουλιά τῶν κολχόζ στά χωριά καί στά κεφαλοχώρια. Καί ὅταν

ή δουλιά αυτή αποδόσει τίς επιτυχίες πού πρέπει, οί «γίγαντες» θά εμφανιστοΰν μόνοι τους.

Ώς τελευταία δινόταν λίγη προσοχή στό τράβηγμα τών μεσαίων αγροτών στήν καθοδηγητική δουλιά τών κολχόζ. Κι όμως, ανάμεσα στούς μεσαίους αγρότες υπάρχουν θαυμάσιοι νοικοκυραίοι, πού θά μποροΰσαν νά γίνουν υπέροχα οικονομικά στελέχη τής κολχόζνικης ανοικοδόμησης. Τώρα αυτή ή έλλειψη στή δουλιά μας πρέπει νά εξαλειφθεί. Τώρα τό καθήκον μας είναι νά τραβήξουμε στήν καθοδηγητική δουλιά τών κολχόζ τούς καλύτερους άπ' τούς μεσαίους αγρότες καί νά τούς δόσουμε τή δυνατότητα ν' αναπτύξουν στή δουλιά αυτή τίς ικανότητές τους.

Ώς τελευταία δέ δινόταν αρκετή προσοχή στή δουλιά ανάμεσα στίς αγρότισσες. Ή περίοδος πού πέρασε έδειξε ότι ή δουλιά ανάμεσα στίς αγρότισσες είναι τό πιό αδύνατο σημείο τής δουλιάς μας. Τώρα αυτή τήν έλλειψη πρέπει νά τήν εξαλείψουμε αποφασιστικά καί αμετάκλητα.

Ώς τελευταία οί κομμουνιστές σέ μιά σειρά περιοχές ξεκινοΰσαν άπ' τήν άποψη ότι μποροΰν νά λύσουν μέ τίς δικές τους τίς δυνάμεις όλα τά προβλήματα τής κολχόζνικης ανοικοδόμησης. Ξεκινώντας άπ' αυτό, δέν έδιναν αρκετή προσοχή στό τράβηγμα εξωκομματικών σέ υπεύθυνες δουλιές στά κολχόζ, στήν ανάδειξη εξωκομματικών στήν καθοδηγητική δουλιά τών κολχόζ, στήν οργάνωση ενός πλατιοΰ εξωκομματικοΰ αχτίφ στά κολχόζ. Ή ιστορία τοΰ κόμματός μας απόδειξε, καί ή ώς τώρα περίοδος τής κολχόζνικης ανοικοδόμησης τό έδειξε μιά ακόμα φορά, ότι ή άποψη αυτή είναι ριζικά λαθεμένη. Άν οί κομμουνιστές κλείνονταν στό καβούκι τους καί απομονώνονταν μ' ένα τείχος άπ' τούς εξωκομματικούς, θά χαντάκωναν όλη τήν υπόθεση. Άν οί κομμουνιστές κατόρθωσαν νά δοξαστοΰν στίς μάχες γιά τό σοσιαλισμό καί οί εχθροί τοΰ κομμουνισμοΰ συντρίφτηκαν, αυτό έγινε γιατί, ανάμεσα στ' άλλα, οί κομμουνιστές ήξεραν νά τραβοΰν στή δουλιά τούς καλύτερους άπ' τούς εξωκομματικούς, ήξεραν νά αντλοΰν δυνάμεις άπ' τά πλατιά στρώματα τών εξωκομματικών, ήξεραν νά περιβάλλουν τό κόμμα τους μ' ένα πλατύ εξωκομματικό αχτίφ. Τώρα πρέπει νά εξαλείψουμε αποφασιστικά καί αμετάκλητα τήν έλλειψη αυτή τής δουλιάς μας μέ τούς εξωκομματικούς.

Ή διόρθωση τών ελλείψεων αυτών τής δουλιάς μας, ή ριζική εξάλειψή τους σημαίνει ακριβώς ότι βάζουμε τήν **οικονομική** δουλιά τών κολχόζ στό δρόμο.

Ώστε:

1) Τό καθήκον μας είναι: σωστή οργάνωση τής σποράς.

2) Τό μέσο πού είναι απαραίτητο γιά τήν εκπλήρωση αυτοΰ τοΰ καθήκοντος είναι: συγκέντρωση τής προσοχής στά οικονομικά ζητήματα τοΰ κολχόζνικου κινήματος.

«Πράβντα», άρ. φύλλου 92,
3 τοΰ Απρίλη 1930.
Υπογραφή: Ι. Στάλιν

ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΡΑ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

῾Η κατάρτιση νέων στελεχῶν τῆς σοσιαλιστικῆς βιομηχανίας ἀπό ἀνθρώπους τῆς ἐργατικῆς τάξης καί γενικά ἀπό ἐργαζόμενους, στελεχῶν ἱκανῶν νά καθοδηγήσουν τίς ἐπιχειρήσεις τόσο ἀπό κοινωνικο-πολιτική, ὅσο καί ἀπό παραγωγικο-τεχνική ἄποψη, εἶναι πρωταρχικό καθῆκον τῆς στιγμῆς

Χωρίς τήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος εἶναι ἀδύνατο νά πραγματοποιηθεῖ ἡ μετατροπή τῆς ΕΣΣΔ ἀπό χώρα καθυστερημένη σέ χώρα πρωτοπόρα, ἀπό χώρα ἀγροτική σέ χώρα βιομηχανική, σέ χώρα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καί τοῦ μετάλλου, σέ χώρα τῶν μηχανῶν καί τῶν τρακτέρ.

῾Η Βιομηχανική ᾿Ακαδημία εἶναι ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα φυτώρια τῆς χώρας μας γιά τήν κατάρτιση τέτιων στελεχῶν.

῾Η πρώτη σειρά ἀποφοίτων τῆς Βιομηχανικῆς ᾿Ακαδημίας εἶναι τό πρῶτο της βέλος πού ρίχνεται στό στρατόπεδο τῶν ἐχθρῶν μας, στό στρατόπεδο τῆς ρουτίνας στήν παραγωγή καί τῆς τεχνικῆς καθυστέρησης.

῎Ας ἐλπίσουμε ὅτι οἱ νέοι καθοδηγητές τῆς βιομηχανίας, πού ἀφήνουν σήμερα τίς αἴθουσες τῆς ᾿Ακαδημίας, θά

δείξουν στήν πράξη πρότυπα ἐνθουσιασμοῦ στή δουλιά, πρότυπα γνήσιας ἐπαναστατικῆς δράσης, γιά νά γίνουν πραγματικότητα οἱ μπολσεβίκικοι ρυθμοί ἀνοικοδόμησης.

Χαιρετίζω τήν πρώτη σειρά ἀποφοίτων τῆς Βιομηχανικῆς ᾿Ακαδημίας πού δίνει στή χώρα ἕνα νέο, ἐξοπλισμένο μέ τεχνικές γνώσεις, μπολσεβίκικο τμῆμα καθοδηγητῶν τῆς σοσιαλιστικῆς μας βιομηχανίας.

Ι. Στάλιν

25 τοῦ ᾿Απρίλη 1950

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 115, 26 τοῦ ᾿Απρίλη 1930.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ σ. Μ. ΡΑΦΑΗΛ

(Λένινγκραντ, Συνδικαλιστικό Συμβούλιο Περιοχῆς)
'Αντίγραφο: Στό Γραμματέα τῆς 'Επιτροπῆς Περιοχῆς τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ σ. Κύροφ

σ. Ραφαήλ!

'Από ἔλλειψη χρόνου ἀπαντῶ σύντομα.

1) Δέν ὑπάρχει καί οὔτε μπορεῖ νά ὑπάρχει καμιά ἀναλογία ἀνάμεσα στή θέση πού πῆρε ἡ ΚΕ φέτος τό Μάρτη ἐνάντια στίς ὑπερβολές τοῦ κολχόζνικου κινήματος καί τήν περίοδο τοῦ Μπρέστ ἤ τήν περίοδο τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ΝΕΠ. Τότε εἴχαμε νά κάνουμε μέ στροφή στήν πολιτική. Τώρα, τό Μάρτη τοῦ 1930, δέν εἴχαμε καμιά στροφή στήν πολιτική. Βάλαμε στή θέση τους τούς συντρόφους πού βγῆκαν ἔξω ἀπ' τά ὅρια—καί τίποτε παραπάνω. Κατά συνέπεια, ὅλοι οἱ συλλογισμοί Σας πού στηρίζονται σέ ἀναλογίες, ἔστω καί μή πλήρεις, καταρέουν.

2) 'Η στροφή στήν πολιτική σχετικά μέ τά ζητήματα τοῦ κολχόζνικου κινήματος (σέ σύνδεση μέ τή στροφή τῆς μάζας τῶν μεσαίων ἀγροτῶν πρός τά κολχόζ), ἔγινε πραγματικά, ὄχι ὅμως τό Μάρτη τοῦ 1930, μά τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1929. Οἱ βάσεις αὐτῆς τῆς στροφῆς στήν πολιτική τέθηκαν ἀκόμα ἀπ' τό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας (βλ. ἀπόφαση «Γιά τή δουλιά στό χωριό»).

"Οπως εἶπα, ἡ στροφή αὐτή πῆρε καθαρά πρακτικό χαρακτήρα στά τέλη τοῦ 1929. Πρέπει νά σᾶς εἶναι γνωστό ὅτι ἡ ΚΕ μέ τή γνωστή της ἀπόφαση τῆς 5 τοῦ Γενάρη 1930 ἔδοσε στή νέα πολιτική μιά ἀκριβολογημένη διατύπωση καί καθόρισε τούς ρυθμούς τοῦ κολχόζνικου κινήματος γιά τίς διάφορες περιοχές τῆς ΕΣΣΔ. "Οπως δείχνουν τά γεγονότα, ἡ ἀπόφαση αὐτή τῆς ΚΕ δικαιώθηκε ἐξολοκλήρου καί σέ ὅλα τά σημεῖα της.

Μήπως εἴχαμε ἐδῶ καμιά καθυστέρηση τῆς ΚΕ ἀπό τήν πορεία τοῦ κινήματος; Νομίζω πώς δέν εἴχαμε ἐδῶ καμιά καθυστέρηση σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τή θεωρητική πρόβλεψη καί τήν ἐπεξεργασία τῆς ἀντίστοιχης πολιτικῆς γραμμῆς μας.

Μήπως εἴχαμε καθυστέρηση ἀπομέρους σημαντικῶν τμημάτων τοῦ κόμματος καί ὁρισμένων μελῶν τῆς ΚΕ στήν πραχτική πολιτική τους; 'Αναμφισβήτητα εἴχαμε. Σ' ἀντίθετη περίπτωση δέ θά εἴχαμε πάλη γιά τή γενική γραμμή καί ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις οὔτε μέσα στό κόμμα οὔτε στήν ἴδια τήν ΚΕ.

3) Εἶναι ἄραγε δυνατό ἕνα κόμμα πού βρίσκεται στήν ἐξουσία νά συλλαμβάνει ἀμέσως τά νέα προτσές πού δημιουργοῦνται στή ζωή καί νά τά ἀντανακλᾶ ἐπίσης ἀμέσως στήν πραχτική του πολιτική; Νομίζω πώς δέν εἶναι δυνατό. Δέν εἶναι δυνατό, γιατί στίς ἀρχές ἔχουμε τά γεγονότα, ἔπειτα τήν ἀντανάκλασή τους στή συνείδηση τῶν πιό πρωτοπόρων στοιχείων τοῦ κόμματος, καί μόνο ὕστερ' ἀπ' αὐτό ἔρχεται ἡ στιγμή πού τά νέα προτσές συλλαμβάνονται στά κεφάλια τῆς μάζας τῶν μελῶν τοῦ κόμματος. Θυμᾶστε τό Χέγκελ: «ἡ κουκουβάγια τῆς 'Αθηνᾶς πετάει μόνο τή νύχτα». Μ' ἄλλα λόγια: ἡ συνείδηση καθυστερεῖ κάπως ἀπ' τά γεγονότα.

'Η διαφορά ἀπ' τήν ἄποψη αὐτή ἀνάμεσα στή στρο-

φή πού ἔγινε στήν πολιτική μας τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1929 καί τίς στροφές πού ἔγιναν τόν καιρό τοῦ Μπρέστ καί τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ΝΕΠ εἶναι ὅτι στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1929 τό κόμμα ἀντιλήφθηκε πιό γρήγορα τά νέα προτσές τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας ἀπ' ὅ,τι στίς στροφές τοῦ Μπρέστ καί τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ΝΕΠ. Κι αὐτό ἐξηγεῖται μέ τό γεγονός ὅτι στό διάστημα αὐτό τό κόμμα ὡρίμασε σέ μεγαλύτερο βαθμό καί τά στελέχη του ἔγιναν πιό ὀξυδερκῆ.

Μέ κομ. χαιρετισμούς

Ι. Στάλιν

31 τοῦ Μάη 1930

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά.

ΡΟΣΤΟΦ, ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ

Συγχαίρω τούς ἐργάτες, τό τεχνικό προσωπικό καί ὅλο τόν καθοδηγητικό πυρήνα τοῦ Ἐργοστασίου γεωργικῶν μηχανῶν γιά τή νίκη πού πέτυχαν. Ἡ νίκη σας εἶναι μεγάλη καί μόνο γιά τό γεγονός ὅτι τό Ἐργοστάσιο γεωργικῶν μηχανῶν, σύμφωνα μέ τό ἀναπτυγμένο πρόγραμμα, πρέπει νά παράγει μόνο του τό χρόνο γεωργικές μηχανές ἀξίας 115 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν, ἐνῶ καί τά 900 ἐργοστάσια κατασκευῆς γεωργικῶν μηχανῶν πού ὑπῆρχαν πρίν ἀπό τόν πόλεμο παρῆγαν τό χρόνο γεωργικές μηχανές συνολικῆς ἀξίας μόλις 70 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν.

Σᾶς εὔχομαι ἐπιτυχία στό ἔργο τῆς ἐκπλήρωσης αὐτοῦ τοῦ προγράμματος.

Στάλιν

16 τοῦ Ἰούνη 1930

«Πράβντα» ἀρ. φύλλου 165, 17 τοῦ Ἰούνη 1930.

ΣΤΑΛΙΝΓΚΡΑΝΤ, ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΡΑΧΤΕΡ

Χαιρετίζω καί συγχαίρω γιά τή νίκη τούς ἐργάτες καί τό καθοδηγητικό προσωπικό τοῦ πρώτου γίγαντα κατασκευῆς τραχτέρ τῆς ΕΣΣΔ, πού πῆρε τό παράσημο τῆς Κόκκινης Σημαίας. Τά 50 χιλιάδες τραχτέρ, πού πρέπει νά δίνετε κάθε χρόνο στή χώρα, είναι 50 χιλιάδες ὀβίδες πού ἀνατινάζουν τόν παλιό ἀστικό κόσμο κι ἀνοίγουν τό δρόμο γιά τό νέο, τό σοσιαλιστικό καθεστώς στό χωριό.

Σᾶς εὔχομαι ἐπιτυχία στό ἔργο τῆς ἐκπλήρωσης τοῦ προγράμματός σας.

Ι. Στάλιν

17 τοῦ Ἰούνη 1930

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 166, 18 τοῦ Ἰούνη 1930.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ 16ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΚ (Μπ.) ΤΗΣ ΕΣΣΔ[36]

27 τοῦ Ἰούνη 1930

I

Η ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Σύντροφοι! Ἀπό τό 15ο Συνέδριο πέρασαν δυόμιση χρόνια. Χρονική περίοδος πού δέ φαίνεται νά εἶναι καί πολύ μεγάλη. Κι ὅμως στό διάστημα αὐτό ἔγιναν σοβαρότατες ἀλλαγές στή ζωή τῶν λαῶν καί τῶν κρατῶν. Ἄν θέλαμε νά χαρακτηρίσουμε μέ δυό λόγια τήν περίοδο πού πέρασε, θά μπορούσαμε νά τήν ὀνομάσουμε περίοδο καμπῆς. Ἦταν περίοδος καμπῆς ὄχι μόνο γιά μᾶς, γιά τήν ΕΣΣΔ, μά καί γιά τίς καπιταλιστικές χῶρες ὅλου τοῦ κόσμου. Ὅμως ἀνάμεσα στίς δυό αὐτές καμπές ὑπάρχει ριζική διαφορά. Ἐνῶ γιά τήν ΕΣΣΔ ἡ καμπή αὐτή σήμαινε στροφή πρός μιά νέα, πιό σοβαρή οἰκονομική ἄνοδο, γιά τίς καπιταλιστικές χῶρες ἡ καμπή σήμαινε στροφή πρός τήν οἰκονομική κατάπτωση. Ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ἔχουμε αὐξανόμενη ἄνοδο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης καί στή βιομηχανία καί στήν ἀγροτική οἰκονομία. Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, παρουσιάζεται ἀναπτυσσόμενη κρίση τῆς οἰκονομίας καί στή βιομηχανία καί στήν ἀγροτική οἰκονομία.

Αὐτή εἶναι μέ δυό λόγια ἡ εἰκόνα τῆς σημερινῆς κατάστασης.

Θυμηθεῖτε ποιά ἦταν ἡ κατάσταση στίς καπιταλιστικές χῶρες πρίν ἀπό δυόμιση χρόνια. Αὔξηση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καί τοῦ ἐμπορίου σ' ὅλες σχεδόν τίς χῶρες τοῦ καπιταλισμοῦ. Αὔξηση τῆς παραγωγῆς πρώτων ὑλῶν καί τροφίμων σέ ὅλες σχεδόν τίς ἀγροτικές χῶρες. Φωτοστέφανος γύρω ἀπό τίς ΕΠΑ σάν χώρας τοῦ πιό εὔρωστου καπιταλισμοῦ. Ἐπινίκιοι ὕμνοι γιά τήν «εὐημερία». Κοψομεσιάσματα μπρός στό δολάριο. Δοξολογίες πρός τιμή τῆς νέας τεχνικῆς, πρός τιμή τῆς καπιταλιστικῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης. Ἐξαγγελία τῆς ἐποχῆς τῆς «ἐξυγίανσης» τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς ἀκατάλυτης σταθερότητας τῆς καπιταλιστικῆς σταθεροποίησης. «Γενική» βοή καί θόρυβος γιά «ἀναπότρεπτο χαμό» τῆς χώρας τῶν Σοβιέτ, γιά «ἀναπότρεπτη» «χρεωκοπία» τῆς ΕΣΣΔ.

Ἔτσι εἶχαν τά πράγματα χτές.

Ποιά εἶναι ὅμως ἡ εἰκόνα σήμερα;

Σήμερα ὑπάρχει οἰκονομική κρίση σ' ὅλες σχεδόν τίς βιομηχανικές χῶρες τοῦ καπιταλισμοῦ. Σήμερα ὑπάρχει ἀγροτική κρίση σέ ὅλες τίς ἀγροτικές χῶρες. Ἀντί «εὐημερία» ἔχουμε ἐξαθλίωση τῶν μαζῶν καί τεράστια αὔξηση τῆς ἀνεργίας. Ἀντί ἄνοδο τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἔχουμε καταστροφή τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς. Διαλύονται οἱ αὐταπάτες γιά τήν παντοδυναμία τοῦ καπιταλισμοῦ γενικά, καί ἰδιαίτερα γιά τήν παντοδυναμία τοῦ βορειοαμερικάνικου καπιταλισμοῦ. Γίνονται ὅλο καί πιό ἀδύνατοι οἱ ἐπινίκιοι ὕμνοι πρός τιμή τοῦ δολαρίου καί τῆς καπιταλιστικῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης. Γίνονται ὅλο καί πιό δυνατά τά ἀπαισιόδοξα οὐρλιαχτά γιά τά «λάθη» τοῦ καπιταλισμοῦ. Καί τό «γενικό» θόρυβο γιά «ἀναπότρεπτο χαμό» τῆς ΕΣΣΔ τόν ἀντικαθιστοῦν «γενικές» ἄναρθρες κραυγές γεμάτες λύσσα γιά τήν ἀνάγκη νά τιμωρηθεῖ ἡ «χώρα αὐτή» πού τολμᾶ ν' ἀναπτύσσει τήν οἰκονομία της, ὅταν τριγύρω βασιλεύει κρίση.

Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα πού βλέπουμε σήμερα.

Ἔγινε ὅπως ἀκριβῶς τόλεγαν οἱ μπολσεβίκοι πρίν ἀπό δυό-τρία χρόνια.

Οἱ μπολσεβίκοι ἔλεγαν ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῆς τεχνικῆς στίς καπιταλιστικές χῶρες, ἡ ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων καί τῆς καπιταλιστικῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης, μέ τά περιορισμένα ὅρια τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν μαζῶν τῶν ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, δέν μποροῦσαν παρά νά ὁδηγήσουν ἀναπότρεπτα σέ μιά τρομερή οἰκονομική κρίση. Ὁ ἀστικός τύπος γελοῦσε μέ τήν «πρωτότυπη προφητεία» τῶν μπολσεβίκων. Οἱ δεξιοί δέ συμμερίζονταν τή μπολσεβίκικη πρόγνωση καί ἀντικαθιστοῦσαν τή μαρξιστική ἀνάλυση μέ φιλελεύθερες φλυαρίες γιά «ὀργανωμένο καπιταλισμό». Τί ἔγινε ὅμως στήν πραγματικότητα; Ἔγινε αὐτό πού ἔλεγαν οἱ μπολσεβίκοι.

Αὐτά εἶναι τά γεγονότα.

Ἄς περάσουμε στήν ἐξέταση τῶν στοιχείων γιά τήν οἰκονομική κρίση τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν.

1. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

α) Ὅταν μελετάει κανείς τήν κρίση, χτυπᾶνε στά μάτια, πρίν ἀπ' ὅλα, τά παρακάτω γεγονότα:

1. Ἡ σημερινή οἰκονομική κρίση εἶναι κρίση ὑπερπαραγωγῆς. Αὐτό σημαίνει ὅτι παράχθηκαν περισσότερα ἐμπορεύματα ἀπ' ὅσα μπορεῖ ν' ἀπορροφήσει ἡ ἀγορά. Αὐτό σημαίνει ὅτι παράχθηκαν περισσότερα ὑφάσματα, περισσότερα καύσιμα, περισσότερα ἐργοστασιακά προϊόντα, περισσότερα εἴδη διατροφῆς ἀπό ὅσα μποροῦν ν' ἀγοράσουν, μέ τά λεφτά πού διαθέτουν, οἱ κυριότεροι καταναλωτές, δηλαδή οἱ λαϊκές μάζες, πού τά ἔσοδά τους πα-

ραμένουν σέ χαμηλό ἐπίπεδο. Κι ἐπειδή στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ ἡ ἀγοραστική ἱκανότητα τῶν λαϊκῶν μαζῶν παραμένει σ' ἕνα ἐπίπεδο ἀπείρως χαμηλό, οἱ καπιταλιστές ἀφήνουν τά «πλεονάσματα» τῶν ἐμπορευμάτων, τῶν ὑφασμάτων, τῶν σιτηρῶν κτλ. στίς ἀποθῆκες ἤ ἀκόμα καί τά καταστρέφουν, γιά νά κρατήσουν ψηλά τίς τιμές, ἐλαττώνουν τήν παραγωγή, ἀπολύουν ἐργάτες, καί οἱ λαϊκές μάζες εἶναι ἀναγκασμένες νά δυστυχοῦν γιά τό λόγο ὅτι παράχθηκαν πάρα πολλά ἐμπορεύματα.

2. Ἡ σημερινή κρίση εἶναι ἡ πρώτη *παγκόσμια* οἰκονομική κρίση μετά τόν πόλεμο. Εἶναι κρίση παγκόσμια ὄχι μόνο μέ τήν ἔννοια ὅτι ἀγκαλιάζει ὅλες ἤ σχεδόν ὅλες τίς *βιομηχανικές* χῶρες τοῦ κόσμου (ἀκόμα καί ἡ Γαλλία, πού κάνει συστηματικά ἐνέσεις μέ τά δισεκατομμύρια μάρκα τῶν γερμανικῶν ἐπανορθώσεων δέν μπόρεσε ν' ἀποφύγει μιά ὁρισμένη ὕφεση πού σύμφωνα μέ ὅλα τά δεδομένα πρόκειται νά μεταβληθεῖ σέ κρίση). Εἶναι κρίση παγκόσμια καί μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ *βιομηχανική* κρίση συνέπεσε χρονικά μέ τήν *ἀγροτική* κρίση, πού ἀγκαλιάζει τήν παραγωγή πρώτων ὑλῶν ὅλων τῶν εἰδῶν καί τροφίμων στίς βασικές *ἀγροτικές* χῶρες τοῦ κόσμου.

3. Ἡ σημερινή παγκόσμια κρίση παρά τό *γενικό* της χαρακτήρα ξετυλίγεται *ἀνισόμετρα*, προσβάλλοντας αὐτές ἤ ἐκεῖνες τίς χῶρες, σέ διαφορετικό χρόνο καί μέ διαφορετική δύναμη. Ἡ βιομηχανική κρίση ἄρχισε νωρίτερα ἀπ' ὅλες τίς χῶρες στήν Πολωνία, στή Ρουμανία, στά Βαλκάνια. Ἐκεῖ ἡ κρίση ξετυλίχτηκε σ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ περασμένου χρόνου. Σαφεῖς ἐνδείξεις γιά τήν ἔναρξη τῆς ἀγροτικῆς κρίσης ὑπῆρχαν ἀπ' τά τέλη κιόλας τοῦ 1928 στόν Καναδᾶ, στίς ΕΠΑ, στήν Ἀργεντινή, στή Βραζιλία καί στήν Αὐστραλία. Σ' ὅλη αὐτή τήν περίοδο ἡ βιομηχανία τῶν ΕΠΑ παρουσιάζει ἀνοδική γραμμή. Στά μέσα τοῦ 1929 ἡ βιομηχανική παραγωγή τῶν ΕΠΑ φτάνει σχεδόν σέ ὕψη ρεκόρ. Μόνο ἀπ' τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1929 ἀρχίζει ἡ καμπή, καί ἔπειτα ξετυλίγεται πιά μιά ἀκάθεκτη κρίση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς πού ρίχνει τίς ΕΠΑ πίσω, στό ἐπίπεδο τοῦ 1927. Τήν ἀκολουθεῖ ἡ βιομηχανική κρίση στόν Καναδᾶ καί στήν Ἰαπωνία. Ἀκολουθοῦν σέ συνέχεια οἱ χρεωκοπίες καί ἡ κρίση στήν Κίνα καί στίς ἀποικιακές χῶρες, ὅπου ἡ κρίση ἐπιδεινώνεται μέ τήν πτώση τῶν τιμῶν στό ἀσήμι καί ὅπου ἡ κρίση ὑπερπαραγωγῆς συνδέεται μέ τήν καταστροφή τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν, πού ἀπό τήν ἐκμετάλλευση τῶν φεουδαρχῶν καί τούς ἀβάσταχτους φόρους φτάνουν σέ πλήρη ἐξάντληση. Ὅσο γιά τή Δυτική Εὐρώπη, ἐκεῖ ἡ κρίση ἀρχίζει νά ἐκδηλώνεται μόλις στίς ἀρχές αὐτοῦ τοῦ χρόνου καί ὄχι παντοῦ μέ τήν ἴδια ἔνταση, ἐνῶ στή Γαλλία ἀκόμα καί στήν ἴδια περίοδο ἐξακολουθεῖ νά σημειώνεται αὔξηση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Νομίζω πώς δέν εἶναι ἀνάγκη νά σταθοῦμε ἰδιαίτερα στά ἀριθμητικά στοιχεῖα πού δείχνουν τήν ὕπαρξη τῆς κρίσης. Τό γεγονός ὅτι ὑπάρχει κρίση δέν τό ἀμφισβητοῦν σήμερα πιά. Γι' αὐτό θά περιοριστῶ νά παραθέσω ἕνα μικρό, ἀλλά χαρακτηριστικό πίνακα πού δημοσιεύτηκε τελευταῖα ἀπ' τό γερμανικό «Ἰνστιτοῦτο ἐρευνῶν γιά τίς οἰκονομικές συγκυρίες». Ὁ πίνακας αὐτός, ἀρχίζοντας ἀπ' τό 1927 καί παίρνοντας γιά 100 τό ἐπίπεδο παραγωγῆς τοῦ 1928, ἀπεικονίζει τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας ἐξόρυξης καί τῶν βασικῶν κλάδων τῆς μεγάλης βιομηχανίας ἐπεξεργασίας στίς ΕΠΑ, τήν Ἀγγλία, τή Γερμανία, τή Γαλλία, τήν Πολωνία, καί τήν ΕΣΣΔ.

Νά αὐτός ὁ πίνακας :

Χρονιές	ΕΣΣΔ	ΕΠΑ	Ἀγγλία	Γερμα-νία	Γαλλία	Πολω-νία
1927 . . .	82,4	95,5	105,5	100,1	86,6	88,5
1928 . . .	100	100	100	100	100	100
1929 . . .	123,5	106,3	107,9	101,8	109,4	99,8
1930 (πρῶτο τρίμηνο)	171,4	95,5	107,4	93,4	113,1	84,6

Τί δείχνει ὁ πίνακας αὐτός;

Δείχνει, πρίν ἀπ' ὅλα, ὅτι οἱ ΕΠΑ, ἡ Γερμανία καί ἡ Πολωνία περνοῦν μιά πολύ ἔκδηλη κρίση τῆς μεγάλης βιομηχανικῆς παραγωγῆς. Τό πρῶτο τρίμηνο τοῦ 1930 τό ἐπίπεδο τῆς παραγωγῆς στίς ΕΠΑ, ὕστερα ἀπό τήν ἄνοδο τοῦ πρώτου ἑξάμηνου τοῦ 1929, ἔπεσε σέ σύγκριση μέ τό 1929 κατά 10,8%, φτάνοντας ὥς τό ἐπίπεδο τοῦ 1927· στή Γερμανία ὕστερα ἀπό τρίχρονη στασιμότητα τό ἐπίπεδο τῆς παραγωγῆς ἔπεσε σέ σύγκριση μέ τό περσινό κατά 8,4%, κατεβαίνοντας κάτω ἀπ' τό ἐπίπεδο τοῦ 1927 κατά 6,7% ἐνῶ στήν Πολωνία ὕστερα ἀπ' τήν περσινή κρίση τό ἐπίπεδο τῆς παραγωγῆς ἔπεσε σέ σύγκριση μέ τό περσινό κατά 15,2% κατεβαίνοντας κάτω ἀπ' τό ἐπίπεδο τοῦ 1927 κατά 3,9%.

Δείχνει, δεύτερο, ὅτι ἡ Ἀγγλία τρία χρόνια κιόλας κάνει βῆμα σημειωτόν γύρω ἀπό τό ἐπίπεδο τοῦ 1927 καί περνᾶ σοβαρή οἰκονομική στασιμότητα: στό πρῶτο τρίμηνο τοῦ 1930 τό ἐπίπεδο τῆς παραγωγῆς ἔχει πέσει σέ σύγκριση μέ τό περσινό κατά 0,5%, καί ἔτσι ἡ χώρα μπῆκε στήν ἀρχική φάση τῆς κρίσης.

Δείχνει, τρίτο, ὅτι ἀπ' τίς μεγάλες καπιταλιστικές χῶρες μόνο στή Γαλλία ὑπάρχει κάποια αὔξηση τῆς μεγάλης βιομηχανίας: ἄν τό ποσοστό τῆς αὔξησης τό 1928 ἦταν 13,4% καί τό 1929 9,4%, στό πρῶτο τρίμηνο τοῦ 1930 σέ σύγκριση μέ τό 1929 ἡ αὔξηση εἶναι μόλις 3,7%, δίνοντας ἔτσι τήν εἰκόνα μιᾶς ἀνοδικῆς καμπύλης πού ἀπό χρόνο σέ χρόνο παρουσιάζει πτώση.

Δείχνει, τέλος, ὅτι ἀπ' ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου μόνο στήν ΕΣΣΔ ὑπάρχει ραγδαία ἄνοδος τῆς μεγάλης βιομηχανίας: τό ἐπίπεδο τῆς παραγωγῆς τοῦ πρώτου τρίμηνου τοῦ 1930 στήν ΕΣΣΔ ξεπερνάει τό ἐπίπεδο τοῦ 1927 πάνω ἀπό δυό φορές, ἐνῶ τό ποσοστό τῆς αὔξησης ἀνεβαίνει ἀπό 17,6% πού ἦταν τό 1928 ὥς τά 23,5% τό 1929 καί ὥς τά 32% τό πρῶτο τρίμηνο τοῦ 1930, δίνοντας ἔτσι τήν εἰκόνα μιᾶς ἀνοδικῆς καμπύλης πού ἀπό χρόνο σέ χρόνο παρουσιάζει ἄνοδο.

Θά μποροῦσε νά φέρει κανείς τήν ἀντίρηση ὅτι, ἄν ἔτσι παρουσιάζονταν τά πράγματα ὥς τά τέλη τοῦ πρώτου τρίμηνου αὐτοῦ τοῦ χρόνου, δέν ἀποκλείεται στό δεύτερο τρίμηνο αὐτοῦ τοῦ χρόνου νά ἔχει ἀλλάξει ἡ κατάσταση πρός τό καλύτερο. Τά στοιχεῖα ὅμως τοῦ δεύτερου τρίμηνου διαψεύδουν κατηγορηματικά μιά τέτια ὑπόθεση. Ἀπεναντίας, δείχνουν ὅτι στό δεύτερο τρίμηνο ἡ κατάσταση χειροτέρεψε ἀκόμα περισσότερο. Τά στοιχεῖα αὐτά δείχνουν: νέα πτώση τῶν ἀξιῶν στό χρηματιστήριο τῆς Νέας Ὑόρκης καί νέο κύμα χρεωκοπιῶν στίς ΕΠΑ, νέο περιορισμό τῆς παραγωγῆς, ἐλάττωση τοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν καί αὔξηση τῆς ἀνεργίας στίς ΕΠΑ, τή Γερμανία, τήν Ἀγγλία, τήν Ἰταλία, τήν Ἰαπωνία, τή Νότια Ἀμερική, τήν Πολωνία, τήν Τσεχοσλοβακία κτλ., εἴσοδο μιᾶς σειρᾶς βιομηχανικῶν κλάδων τῆς Γαλλίας σέ φάση στασιμότητας, πού μέ τή σημερινή διεθνῆ οἰκονομική κατάσταση ἀποτελεῖ ἔνδειξη τῆς κρίσης πού ἀρχίζει. Ὑπάρχουν σήμερα στίς ΕΠΑ πάνω ἀπό 6 ἑκατομμύρια ἄνεργοι, στή Γερμανία περίπου 5 ἑκατομμύρια, στήν Ἀγγλία πάνω ἀπό 2

ἑκατομμύρια, στήν Ἰταλία, τή Νότια Ἀμερική καί τήν Ἰαπωνία ἀπό ἕνα ἑκατομμύριο καί στήν Πολωνία, τήν Τσεχοσλοβακία καί τήν Αὐστρία ἀπό 500 χιλιάδες. Καί δέ μιλάω ἐδῶ γιά τήν παραπέρα ὄξυνση τῆς κρίσης στήν ἀγροτική οἰκονομία πού καταστρέφει ἑκατομμύρια φάρμερ καί ἐργαζόμενους ἀγρότες. Ἡ κρίση ὑπερπαραγωγῆς στήν ἀγροτική οἰκονομία ἔφτασε σέ τέτιο σημεῖο, πού γιά νά διατηρηθοῦν ψηλά οἱ τιμές καί τά κέρδη τῆς ἀστικῆς τάξης, στή Βραζιλία πετάχτηκαν στή θάλασσα 2 ἑκατομμύρια σακιά καφέ, στήν Ἀμερική ἄρχισε νά χρησιμοποιεῖται γιά καύσιμη ὕλη καλαμπόκι ἀντί κάρβουνο, στή Γερμανία ἑκατομμύρια πούτια σίκαλη χρησιμοποιήθηκαν γιά τροφή γουρουνιῶν, καί σχετικά μέ τό βαμπάκι καί τό στάρι παίρνονται ὅλα τά μέτρα γιά νά ἐλαττωθεῖ ἡ καλλιεργούμενη ἔκταση κατά 10—15%.

Αὐτή εἶναι ἡ γενική εἰκόνα τῆς ἀναπτυσσόμενης παγκόσμιας οἰκονομικῆς κρίσης.

β) Τώρα πού ἡ παγκόσμια οἰκονομική κρίση ἀσκεῖ τήν καταστροφική της δράση, σπρώχνοντας στόν πάτο ὁλόκληρα στρώματα μεσαίων καί μικρῶν καπιταλιστῶν, καταστρέφοντας ὁλόκληρες ὁμάδες τῆς ἐργατικῆς ἀριστοκρατίας καί τῶν φάρμερ καί καταδικάζοντας στήν πείνα τά ἑκατομμύρια τῆς ἐργατικῆς μάζας, ὅλοι ρωτοῦν: ποιά εἶναι ἡ αἰτία τῆς κρίσης, ποιά εἶναι ἡ βάση της, πῶς νά τήν καταπολεμήσουμε, πῶς νά τήν ἐξαλείψουμε; Ἐπινοοῦνται οἱ πιό ποικιλόμορφες «θεωρίες» κρίσεων. Προτείνονται ὁλόκληρα σχέδια «ἄμβλυνσης», «πρόληψης», «ἐξάλειψης» τῆς κρίσης. Οἱ ἀστικές ἀντιπολιτεύσεις τά φορτώνουν στίς ἀστικές κυβερνήσεις πού, βλέπετε, «δέν πῆραν ὅλα τά μέτρα» γιά νά προλάβουν τήν κρίση. Οἱ «δημοκράτες» κατηγοροῦν τούς «ρεπουμπλικάνους», οἱ «ρεπουμπλικάνοι» τούς «δημοκράτες», καί ὅλοι μαζί τήν ὁμάδα Χοῦβερ μέ τό «Ὁμοσπονδιακό ἀποθεματικό σύστημά»[87] της, πού δέν μπόρεσε «νά χαλιναγωγήσει» τήν κρίση. Ὑπάρχουν μάλιστα καί μερικοί σοφοί πού ἀποδίδουν τήν αἰτία τῆς παγκόσμιας οἰκονομικῆς κρίσης στίς «μηχανορραφίες τῶν μπολσεβίκων». Ἐννοῶ τό γνωστό «βιομήχανο» Ρέχμπεργκ πού, ἐδῶ πού τά λέμε, πολύ λίγο μοιάζει μέ βιομήχανο καί μᾶλλον θυμίζει «βιομήχανο» ἀνάμεσα σέ δημοσιολόγους καί «δημοσιολόγο» ἀνάμεσα σέ βιομήχανους. (Γέλια).

Εἶναι εὐνόητο πώς ὅλες αὐτές οἱ «θεωρίες» καί τά σχέδια δέν ἔχουν τίποτε τό κοινό μέ τήν ἐπιστήμη. Πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι μπροστά στήν κρίση οἱ ἀστοί οἰκονομολόγοι ἀποδείχτηκαν πέρα γιά πέρα χρεωκόποι. Κάτι περισσότερο: ἀποδείχτηκε ὅτι δέν ἔχουν οὔτε τό ἐλάχιστο ἐκεῖνο ὅριο αἴσθησης τῆς πραγματικότητας, πού δέν μπορεῖ νά τό ἀμφισβητήσει κανείς πάντα στούς προκατόχους τους. Οἱ κύριοι αὐτοί ξεχνοῦν ὅτι οἱ κρίσεις δέν μποροῦν νά θεωροῦνται τυχαῖο φαινόμενο στό σύστημα τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας. Οἱ κύριοι αὐτοί ξεχνοῦν ὅτι οἱ οἰκονομικές κρίσεις εἶναι ἀναπόφευκτη συνέπεια τοῦ καπιταλισμοῦ. Οἱ κύριοι αὐτοί ξεχνοῦν ὅτι οἱ κρίσεις γεννήθηκαν μαζί μέ τή γέννηση τῆς κυριαρχίας τοῦ καπιταλισμοῦ. Πάνω ἀπό ἑκατό χρόνια τώρα γίνονται περιοδικές οἰκονομικές κρίσεις, πού ἐπαναλαμβάνονται κάθε 12—10—8 καί λιγότερα χρόνια. Στήν περίοδο αὐτή οἱ ἀστικές κυβερνήσεις ὅλων τῶν βαθμῶν καί τῶν ἀποχρώσεων, οἱ ἀστοί παράγοντες ὅλων τῶν κατηγοριῶν καί τῶν ἱκανοτήτων, ὅλοι τους χωρίς ἐξαίρεση ἐπιχείρησαν νά δοκιμάσουν τίς δυνάμεις τους μέ ἀντικειμενικό σκοπό τήν «πρόληψη» καί τήν «ἐξάλειψη» τῶν κρίσεων. Ὅλοι τους ὅμως ἔπαθαν ἧττα καί ἔπαθαν ἧττα γιατί εἶναι ἀδύνατο νά προληφθοῦν ἤ νά ἐξαλειφθοῦν οἱ οἰκονομικές κρίσεις μέσα στά πλαίσια τοῦ κα-

πιταλισμοῦ. Τί τό ἐκπληκτικό λοιπόν, ἄν οἱ σημερινοί ἀστοί παράγοντες παθαίνουν ἐπίσης ἥττα; Τί τό ἐκπληκτικό λοιπόν, ἄν τά μέτρα τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων στήν πραγματικότητα δέν ὁδηγοῦν στήν ἄμβλυνση τῆς κρίσης, στήν ἀνακούφιση τῶν μαζῶν τῶν ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων, μά σέ νέες κηρύξεις χρεωκοπιῶν, σέ νέο κύμα ἀνεργίας, στήν καταβρόχθιση τῶν λιγότερο ἰσχυρῶν ἀπό τίς πιό ἰσχυρές καπιταλιστικές ἑνώσεις;

Ἡ βάση τῶν οἰκονομικῶν κρίσεων ὑπερπαραγωγῆς, ἡ αἰτία τους βρίσκεται στό ἴδιο τό σύστημα τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας. Ἡ βάση τῆς κρίσης βρίσκεται στήν ἀντίθεση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν κοινωνικό χαρακτήρα τῆς παραγωγῆς καί τήν καπιταλιστική μορφή ἰδιοποίησης τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς παραγωγῆς. Ἔκφραση αὐτῆς τῆς βασικῆς ἀντίθεσης τοῦ καπιταλισμοῦ εἶναι ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στήν κολοσσιαία *ἀνάπτυξη* τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀνάπτυξη πού ἀποβλέπει στήν ἀποκόμιση τοῦ *μέγιστου* καπιταλιστικοῦ κέρδους, καί τό σχετικό *περιορισμό* τῆς ἀγοραστικῆς ἱκανότητας τῶν μαζῶν τῶν ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων, πού τό βιοτικό ἐπίπεδό τους οἱ καπιταλιστές προσπαθοῦν πάντοτε νά τό κρατᾶνε μέσα στά πλαίσια τῶν τελευταίων *ἐλάχιστων ὁρίων*. Γιά νά νικήσουν στό συναγωνισμό καί νά βγάλουν περισσότερα κέρδη οἱ καπιταλιστές εἶναι ἀναγκασμένοι ν' ἀναπτύσσουν τήν τεχνική, νά εἰσάγουν τήν ὀρθολογιστική ὀργάνωση, νά ἐντείνουν τήν ἐκμετάλλευση τῶν ἐργατῶν καί ν' ἀνεβάζουν τίς παραγωγικές δυνατότητες τῶν ἐπιχειρήσεών τους ὥς τά ἔσχατα ὅρια. Γιά νά μή μείνει ὁ ἕνας πίσω ἀπ' τόν ἄλλον, ὅλοι οἱ καπιταλιστές εἶναι ἀναγκασμένοι ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς νά ἀκολουθήσουν τό δρόμο αὐτό τῆς ξέφρενης ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων. Ὅμως ἡ ἐσωτερική καί ἡ ἐξωτερι-

κή ἀγορά, ἡ ἀγοραστική ἱκανότητα τῶν μαζῶν τῶν ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, πού σέ τελευταία ἀνάλυση εἶναι οἱ βασικοί ἀγοραστές, παραμένουν σέ χαμηλό ἐπίπεδο. Ἀπό δῶ πηγάζουν οἱ κρίσεις ὑπερπαραγωγῆς. Ἀπό δῶ πηγάζουν τά γνωστά ἀποτελέσματα, πού ἐπαναλαβαίνονται λίγο-πολύ περιοδικά καί πού ἐξαιτίας τους τά ἐμπορεύματα μένουν ἀπούλητα, ἡ παραγωγή περιορίζεται, μεγαλώνει ἡ ἀνεργία, πέφτει τό μεροκάματο κι ἔτσι ὀξύνεται ἀκόμα πιό πολύ ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στό ἐπίπεδο τῆς παραγωγῆς καί τό ἐπίπεδο τῆς ἀγοραστικῆς ἱκανότητας. Ἡ κρίση ὑπερπαραγωγῆς εἶναι ἡ ἐκδήλωση αὐτῆς τῆς ἀντίθεσης μέ θυελλώδικες καί καταστροφικές μορφές.

Ἄν ὁ καπιταλισμός μποροῦσε νά προσαρμόσει τήν παραγωγή ὄχι στήν ἀποκόμιση τοῦ μέγιστου κέρδους, μά στή συστηματική καλυτέρεψη τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ἄν μποροῦσε νά χρησιμοποιήσει τά κέρδη ὄχι γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν παρασιτικῶν τάξεων, γιά τήν τελειοποίηση τῶν μεθόδων ἐκμετάλλευσης, γιά τήν ἐξαγωγή κεφαλαίων, ἀλλά γιά τή συστηματική ἀνύψωση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, δέ θά ὑπῆρχαν κρίσεις. Τότε ὅμως καί ὁ καπιταλισμός δέ θἄταν καπιταλισμός. Γιά νά ἐξαλειφθοῦν οἱ κρίσεις, πρέπει νά ἐξαλειφθεῖ ὁ καπιταλισμός.

Αὐτή εἶναι ἡ βάση τῶν οἰκονομικῶν κρίσεων ὑπερπαραγωγῆς γενικά.

Ὅμως, ὅταν πρόκειται νά χαρακτηρίσουμε τή *σημερινή* κρίση, τό ζήτημα δέν μπορεῖ νά περιοριστεῖ σ' αὐτό. Ἡ σημερινή κρίση δέν μπορεῖ νά θεωρεῖται ἁπλή ἐπανάληψη τῶν παλιῶν κρίσεων. Ἡ σημερινή κρίση συντελεῖται καί ξετυλίγεται μέσα σέ ὁρισμένες νέες συνθῆκες, πού εἶναι ἀπαραίτητο νά τίς φέρουμε στό φῶς τῆς ἡμέρας, γιά νά ἔχουμε πλήρη εἰκόνα τῆς κρίσης. Ἡ κρίση αὐτή

περιπλέκεται καί βαθαίνει άπό μιά σειρά ίδιαίτερα περιστατικά πού άν δέν τά διασαφηνίσουμε, είναι άδύνατο νά σχηματίσουμε μιά σαφή εικόνα τής σημερινής οικονομικής κρίσης.

Ποιά είναι αυτά τά ιδιαίτερα περιστατικά;

Τά ιδιαίτερα αυτά περιστατικά συνοψίζονται στά παρακάτω χαρακτηριστικά γεγονότα:

1. Ή κρίση χτύπησε πιό δυνατά άπ' όλους τήν κυριότερη χώρα τοΰ καπιταλισμού, τήν ακρόπολή του, τίς ΕΠΑ, πού συγκεντρώνουν στά χέρια τους όχι λιγότερη άπ' τή μισή συνολική παραγωγή καί κατανάλωση όλων τών χωρών τοΰ κόσμου. Είναι ευνόητο πώς τό γεγονός αυτό δέν μπορεί παρά νά όδηγήσει σέ μιά κολοσσιαία επέκταση τής σφαίρας έπιρροής τής κρίσης, σέ έπιδείνωση τής κρίσης καί σέ συσσώρευση πρόσθετων δυσκολιών γιά τόν παγκόσμιο καπιταλισμό.

2. Στήν πορεία τής άνάπτυξης τής οικονομικής κρίσης ή βιομηχανική κρίση τών κυριότερων καπιταλιστικών χωρών δέ συνέπεσε άπλώς, μά περιπλέχτηκε μέ τήν κρίση τής αγροτικής οικονομίας στίς αγροτικές χώρες, έπιδεινώνοντας τίς δυσκολίες καί προκαθορίζοντας τό άναπόφευκτο τής γενικής πτώσης τής οικονομικής δραστηριότητας. Είναι περιττό νά ειπωθεί ότι ή βιομηχανική κρίση θά έπιτείνει τήν αγροτική κρίση, ένώ ή άγροτική κρίση θά παρατείνει τή βιομηχανική, πράγμα πού δέν μπορεί παρά νά όδηγήσει στό βάθαιμα τής οικονομικής κρίσης στό σύνολό της.

3. Ό σημερινός καπιταλισμός, σέ διάκριση άπ' τόν παλιό, είναι μονοπωλιακός καπιταλισμός κι αυτό προκαθορίζει τό άναπόφευκτο τής πάλης τών καπιταλιστικών ένώσεων γιά τή διατήρηση ύψηλών, μονοπωλιακών τιμών στά εμπορεύματα, παρά τήν υπερπαραγωγή. Είναι ευνόητο πώς τό γεγονός αυτό, κάνοντας τήν κρίση ιδιαίτερα βασανιστική καί καταστροφική γιά τίς λαϊκές μάζες, πού είναι οί βασικοί καταναλωτές τών εμπορευμάτων, δέν μπορεί παρά νά όδηγήσει στήν παράταση τής κρίσης, δέν μπορεί παρά νά φρενάρει τήν απορρόφησή της.

4. Ή σημερινή οικονομική κρίση άναπτύσσεται πάνω στή βάση τής γενικής κρίσης τοΰ καπιταλισμού πού γεννήθηκε άπ' τήν περίοδο ακόμα τοΰ ιμπεριαλιστικού πολέμου, κρίσης πού υπονομεύει τά βάθρα τοΰ καπιταλισμού καί πού διευκόλυνε τό ξέσπασμα τής οικονομικής κρίσης.

Τί σημαίνει αυτό;

Αυτό σημαίνει, πρώτ' άπ' όλα, ότι ό ιμπεριαλιστικός πόλεμος καί οί συνέπειές του έπιτείνανε τό σάπισμα τοΰ καπιταλισμού καί υπόσκαψαν τήν ισορροπία του, ότι τώρα ζοΰμε σέ έποχή πολέμων καί επαναστάσεων, ότι ό καπιταλισμός δέν αποτελεί πιά τό μοναδικό καί καθολικό σύστημα τής παγκόσμιας οικονομίας, ότι παράλληλα μέ τό καπιταλιστικό σύστημα οικονομίας υπάρχει καί τό σοσιαλιστικό σύστημα, πού άναπτύσσεται, πού ευδοκιμεί, πού αντιπαρατίθεται στό καπιταλιστικό σύστημα καί μέ τό ίδιο τό γεγονός τής ύπαρξής του κάνει ολοφάνερη τή σαπίλα τοΰ καπιταλισμού καί κλονίζει τά θεμέλιά του.

Αυτό σημαίνει σέ συνέχεια ότι ό ιμπεριαλιστικός πόλεμος καί ή νίκη τής επανάστασης στήν ΕΣΣΔ κλόνισαν τά βάθρα τοΰ ιμπεριαλισμού στίς αποικιακές καί τίς εξαρτημένες χώρες, ότι τό κύρος τοΰ ιμπεριαλισμού στίς χώρες αυτές έχει ύποσκαφτεί πιά, ότι ό ιμπεριαλισμός δέν έχει πιά τή δύναμη νά διαφεντεύει μέ τόν παλιό τρόπο στίς χώρες αυτές.

Αὐτό σημαίνει ἀκόμα ὅτι στή διάρκεια τοῦ πολέμου καί ὕστερα ἀπ' αὐτόν ἐμφανίστηκε κι ἀναπτύχθηκε στίς ἀποικιακές καί τίς ἐξαρτημένες χῶρες ὁ δικός τους νεαρός καπιταλισμός πού συναγωνίζεται μέ ἐπιτυχία τίς παλιές καπιταλιστικές χῶρες στίς ἀγορές, ὀξύνοντας καί περιπλέκοντας τήν πάλη γιά ἀγορές κατανάλωσης.

Αὐτό σημαίνει, τέλος, ὅτι ὁ πόλεμος ἄφησε στίς περισσότερες καπιταλιστικές χῶρες μιά βαριά κληρονομιά μέ τή μορφή χρόνιας ὑποαπασχόλησης τῶν ἐπιχειρήσεων καί ὕπαρξης στρατιῶν ἀπό ἑκατομμύρια ἀνέργους πού μετατράπηκαν ἀπό ἐφεδρικές σέ μόνιμες στρατιές ἀνέργων, πράγμα πού δημιούργησε γιά τόν καπιταλισμό ἕνα σωρό δυσκολίες πρίν ἀκόμα ἀπ' τή σημερινή οἰκονομική κρίση καί πού δέν μποροῦσε παρά νά περιπλέξει ἀκόμα περισσότερο τά πράγματα στή διάρκεια τῆς κρίσης.

Τέτια εἶναι τά περιστατικά πού βαθαίνουν καί ἐπιδεινώνουν τήν παγκόσμια οἰκονομική κρίση.

Πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι ἡ σημερινή οἰκονομική κρίση εἶναι ἡ πιό σοβαρή καί ἡ πιό βαθιά κρίση ἀπό ὅλες τίς παγκόσμιες οἰκονομικές κρίσεις πού ὑπῆρξαν μέχρι σήμερα.

2. Η ΟΞΥΝΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Ἕνα ἀπ' τά σπουδαιότερα ἀποτελέσματα τῆς παγκόσμιας οἰκονομικῆς κρίσης εἶναι ἡ ἀποκάλυψη καί ἡ ὄξυνση τῶν ἀντιθέσεων πού εἶναι συμφυεῖς στόν καπιταλισμό.

α) Ἀποκαλύπτονται καί ὀξύνονται οἱ ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στίς σπουδαιότερες ἰμπεριαλιστικές χῶρες, ἡ πάλη γιά ἀγορές κατανάλωσης, ἡ πάλη γιά πρῶτες ὕλες, ἡ πάλη γιά ἐξαγωγή κεφαλαίων. Ἡ παλιά κατανομή τῶν σφαιρῶν ἐπιρροῆς καί τῶν ἀποικιῶν δέν ἱκανοποιεῖ τώρα πιά κανένα ἀπ' τά καπιταλιστικά κράτη. Τά κράτη αὐτά βλέπουν πώς ἄλλαξε ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων καί πώς πρέπει ἀντίστοιχα νά ξαναμοιραστοῦν οἱ ἀγορές κατανάλωσης, οἱ πηγές πρώτων ὑλῶν, οἱ σφαῖρες ἐπιροῆς κτλ. Ἡ κυριότερη ἀπ' αὐτές τίς ἀντιθέσεις εἶναι ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στίς ΕΠΑ καί τήν Ἀγγλία. Καί στόν τομέα τῆς ἐξαγωγῆς ἕτοιμων ἐμπορευμάτων, καί στόν τομέα τῆς ἐξαγωγῆς κεφαλαίων ἡ πάλη γίνεται κατά κύριο λόγο ἀνάμεσα στίς ΕΠΑ καί τήν Ἀγγλία. Γιά νά πειστεῖ κανείς, ἀρκεῖ νά πάρει μιά ὁποιαδήποτε οἰκονομική ἐφημερίδα, ἕνα ὁποιοδήποτε ντοκουμέντο σχετικό μέ τήν ἐξαγωγή ἐμπορευμάτων καί κεφαλαίων. Τό κύριο πεδίο πάλης εἶναι ἡ Νότια Ἀμερική, ἡ Κίνα, οἱ ἀποικίες καί οἱ κτήσεις τῶν παλιῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν. Ἡ ὑπεροχή τῶν δυνάμεων στήν πάλη αὐτή—καί μάλιστα μιά ξεκάθαρη ὑπεροχή—βρίσκεται μέ τό μέρος τῶν ΕΠΑ.

Μετά τήν κύρια ἀντίθεση ἀκολουθοῦν οἱ ἀντιθέσεις οἱ λιγότερο σπουδαῖες, ὅμως ἀρκετά οὐσιώδεις: ἀνάμεσα στήν Ἀμερική καί τήν Ἰαπωνία, ἀνάμεσα στή Γερμανία καί τή Γαλλία, ἀνάμεσα στή Γαλλία καί τήν Ἰταλία, ἀνάμεσα στήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία κτλ.

Δέ χωρεῖ καμιά ἀμφιβολία πώς σέ σχέση μέ τήν ἀναπτυσσόμενη κρίση ἡ πάλη γιά ἀγορές κατανάλωσης, γιά πρῶτες ὕλες, γιά ἐξαγωγή κεφαλαίων θά ἐντείνεται ἀπό μήνα σέ μήνα καί ἀπό μέρα σέ μέρα.

Τά μέσα πάλης εἶναι: ἡ τελωνειακή πολιτική, τά φτηνά ἐμπορεύματα, ἡ φτηνή πίστη, ἡ ἀναδιάταξη τῶν δυνάμεων καί οἱ νέες στρατιωτικο-πολιτικές συμμαχίες, ἡ αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν καί ἡ προετοιμασία γιά νέους ἰμπεριαλιστικούς πολέμους, τέλος, ὁ πόλεμος.

Μίλησα γιά τήν κρίση πού ἀγκάλιασε ὅλους τούς κλάδους τῆς παραγωγῆς. Ὑπάρχει ὅμως ἕνας κλάδος πού

δέν τόν έχει άγκαλιάσει ή κρίση. Ό κλάδος αυτός είναι ή πολεμική βιομηχανία. Ή βιομηχανία αυτή άναπτύσσεται διαρκώς, παρά τήν κρίση. Τά άστικά κράτη έξοπλίζονται πυρετώδικα καί έπανεξοπλίζονται. Γιά ποιό σκοπό; Όχι βέβαια γιά συζήτηση, μά γιά πόλεμο. Καί ό πόλεμος χρειάζεται στούς ιμπεριαλιστές, γιατί είναι τό μοναδικό μέσο γιά τό ξαναμοίρασμα τοΰ κόσμου, γιά τό ξαναμοίρασμα τών άγορών κατανάλωσης, τών πηγών πρώτων ύλών, τών σφαιρών έπένδυσης κεφαλαίων.

Είναι πέρα γιά πέρα αυτονόητο πώς μέσα στήν κατάσταση αυτή ό λεγόμενος πασιφισμός ζεΐ τίς τελευταίες μέρες του, ή Κοινωνία τών Έθνών σαπίζει ένώ είναι ζωντανή, τά «σχέδια άφοπλισμοΰ» τραβάνε στό γκρεμό καί οί συνδιασκέψεις γιά τόν περιορισμό τών θαλάσσιων έξοπλισμών μετατρέπονται σέ συνδιασκέψεις γιά τήν άνανέωση καί τήν αύξηση τοΰ θαλάσσιου στόλου.

Αυτό σημαίνει δτι ό κίνδυνος πολέμου θά μεγαλώνει μέ έπιταχυνόμενους ρυθμούς.

Άς φλυαροΰν οί σοσιαλδημοκράτες γιά πασιφισμό, γιά ειρήνη, γιά ειρηνική άνάπτυξη τοΰ καπιταλισμοΰ κλπ. Ή πείρα τής διακυβέρνησης άπό τή σοσιαλδημοκρατία στή Γερμανία καί στήν Άγγλία δείχνει δτι ό πασιφισμός δέν είναι γι' αυτούς παρά μάσκα άπαραίτητη γιά νά καλύπτει τήν προετοιμασία νέων πολέμων.

β) Άποκαλύπτονται καί θά όξύνονται οί άντιθέσεις άνάμεσα στίς νικήτριες χώρες καί τίς ήττημένες χώρες. Άπ' τίς τελευταίες έννοώ κυρίως τή Γερμανία. Είναι άναμφισβήτητο πώς μέ τήν κρίση καί τήν όξυνση τοΰ προβλήματος τών άγορών θά αυξήσει ή πίεση πάνω στή Γερμανία, πού δέν είναι μόνο χρεώστης, μά καί ένας πολύ σπουδαίος έξαγωγέας. Τίς πρωτότυπες σχέσεις πού διαμορφώθηκαν άνάμεσα στίς νικήτριες χώρες καί τή Γερμανία θά μπορούσαμε νά τίς παραστήσουμε μέ τή μορφή πυραμίδας, πού στήν κορυφή της κάθονται σάν άφεντικά ή Άμερική, ή Γαλλία, ή Άγγλία κτλ., κρατώντας στά χέρια τό σχέδιο Γιούνγκ[38] μέ τήν έπιγραφή: «Πλήρωνε!», ένώ κάτω είναι ξαπλωμένη ή Γερμανία πού έχει έξαντληθεΐ καί είναι άναγκασμένη νά κάνει άπεγνωσμένες προσπάθειες γιά νά έκτελέσει τή διαταγή τής πληρωμής τών δισεκατομμυρίων τών έπανορθώσεων. Θέλετε νά μάθετε τί είναι αυτό; Είναι τό «πνεΰμα τοΰ Λοκάρνο»[39]. Όποιος πιστεύει πώς μιά τέτια κατάσταση μπορεΐ νά περάσει χωρίς συνέπειες γιά τόν παγκόσμιο καπιταλισμό, δέν καταλαβαίνει τίποτε άπ' τή ζωή. Όποιος πιστεύει δτι ή γερμανική άστική τάξη θά μπορέσει νά πληρώσει στά άμεσα 10 χρόνια 20 δισεκατομμύρια μάρκα καί δτι τό γερμανικό προλεταριάτο, πού ζεΐ κάτω άπ' τό διπλό ζυγό τής «δικής του» καί τής «ξένης» άστικής τάξης, θ' άφήσει τή γερμανική άστική τάξη νά τοΰ ρουφήξει άπ' τίς φλέβες του αυτά τά 20 δισεκατομμύρια μάρκα χωρίς σοβαρές μάχες καί τραντάγματα, τά έχει χαμένα. Άς κάνουν οί γερμανοί καί οί γάλλοι πολιτικοί δτι πιστεύουν σ' αυτό τό θαΰμα.

Έμεΐς, οί μπολσεβίκοι, δέν πιστεύουμε σέ θαύματα.

γ) Άποκαλύπτονται καί όξύνονται οί άντιθέσεις άνάμεσα στά ιμπεριαλιστικά κράτη καί τίς άποικιακές κι έξαρτημένες χώρες. Ή άναπτυσσόμενη οικονομική κρίση δέν μπορεΐ παρά νά αυξήσει τήν πίεση τών ιμπεριαλιστών στίς άποικίες καί τίς έξαρτημένες χώρες, πού άποτελοΰν τίς βασικές άγορές κατανάλωσης καί πρώτων ύλών. Καί πραγματικά ή πίεση αυξάνει ώς έκεΐ πού δέν παίρνει. Είναι γεγονός δτι ή άστική τάξη τής Ευρώπης βρίσκεται τώρα σέ κατάσταση πολέμου μέ τίς άποικίες «της» στίς Ίνδίες, στήν Ίνδοκί-

να, στήν Ἰνδονησία, στή Βόρεια Ἀφρική. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ «ἀνεξάρτητη» Κίνα ἔχει μοιραστεῖ οὐσιαστικά σέ σφαῖρες ἐπιροῆς, καί οἱ κλίκες τῶν κουομινταγκικῶν ἀντεπαναστατῶν στρατηγῶν, πού πολεμοῦν μεταξύ τους καί ρημάζουν τόν κινέζικο λαό, ἐκτελοῦν τή θέληση τῶν ἀφεντικῶν τους τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ στρατοπέδου.

Πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι χρεωκόπησε ὁριστικά ἡ ψεύτικη ἐκδοχή ὅτι γιά τήν διατάραξη τῆς «εἰρήνης καί τῆς ἡσυχίας» τῆς Κίνας εἶναι ὑπεύθυνο τό προσωπικό τῶν ρωσικῶν πρεσβειῶν στήν Κίνα. Δέν ὑπάρχουν ἀπό καιρό πιά ρωσικές πρεσβεῖες οὔτε στή Νότια οὔτε στή Μέση Κίνα. Ὅμως ὑπάρχουν ἀπό τό ἄλλο ἀγγλικές, ἰαπωνικές, γερμανικές, ἀμερικάνικες καί διάφορες ἄλλες πρεσβεῖες. Δέν ὑπάρχουν ἀπό καιρό πιά ρωσικές πρεσβεῖες οὔτε στή Νότια, οὔτε στή Μέση Κίνα. Ὅμως ὑπάρχουν ἀπό τό ἄλλο γερμανοί, ἄγγλοι καί ἰάπωνες στρατιωτικοί σύμβουλοι πλάι στούς ἐμπόλεμους κινέζους στρατηγούς. Δέν ὑπάρχουν ἐκεῖ ἀπό καιρό πιά ρωσικές πρεσβεῖες. Ὅμως ὑπάρχουν ἀπό τό ἄλλο ἀγγλικά, ἀμερικάνικα, γερμανικά, τσεχοσλοβάκικα καί κάθε ἄλλου εἴδους πυροβόλα, τουφέκια, ἀεροπλάνα, τάνκς, δηλητηριώδη ἀέρια. Καί τί βλέπουμε; Ἀντί «εἰρήνη καί ἡσυχία» ἔχουμε τώρα στή Νότια καί στή Μέση Κίνα τόν πιό ἀχαλίνωτο καί τόν πιό καταστροφικό πόλεμο στρατηγῶν πού τόν χρηματοδοτοῦν καί τόν καθοδηγοῦν τά «πολιτισμένα» κράτη τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι μιά πολύ ζωηρή εἰκόνα τῆς «πολιτιστικῆς» δουλιᾶς τῶν καπιταλιστικῶν κρατῶν. Δέν ξέρουμε μόνο τί σχέση ἔχουν μ' ὅλα αὐτά οἱ ρῶσοι μπολσεβίκοι.

Θἆταν ἀστεῖο νά νομίζει κανείς ὅτι αὐτά τά αἴσχη τῶν ἰμπεριαλιστῶν θά περάσουν χωρίς συνέπειες γι' αὐτούς. Οἱ κινέζοι ἐργάτες καί ἀγρότες ἔδωσαν κιόλας τήν ἀπάντησή τους δημιουργώντας Σοβιέτ καί Κόκκινο Στρατό. Λέγεται ὅτι σχηματίστηκε κιόλας ἐκεῖ σοβιετική κυβέρνηση. Νομίζω πώς, ἄν αὐτό ἀληθεύει, δέν πρέπει νά μᾶς ἐκπλήσσει καθόλου. Δέ χωράει ἀμφιβολία πώς μόνο τά Σοβιέτ μποροῦν νά σώσουν τήν Κίνα ἀπ' τό τελικό ξεχαρβάλωμα καί τήν ἐξαθλίωση.

Ὅσο γιά τίς Ἰνδίες, τήν Ἰνδοκίνα, τήν Ἰνδονησία, τήν Ἀφρική κτλ. τό φούντωμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στίς χῶρες αὐτές, πού μερικές φορές παίρνει τή μορφή ἐθνικοῦ πολέμου γιά τήν ἀπελευθέρωση, εἶναι ἔξω ἀπό κάθε ἀμφιβολία. Οἱ κύριοι ἀστοί λογαριάζουν νά πνίξουν τίς χῶρες αὐτές στό αἷμα καί νά στηριχτοῦν στίς ἀστυνομικές λόγχες, καλώντας σέ βοήθεια ἀνθρώπους σάν τόν Γκάντι. Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι οἱ ἀστυνομικές λόγχες εἶναι κακό στήριγμα. Καί ὁ τσαρισμός προσπάθησε στόν καιρό του νά στηριχτεῖ στίς ἀστυνομικές λόγχες, μά ὅλοι ξέρουν τί λογῆς στήριγμα βρῆκε σ' αὐτές. Ὅσο γιά τούς βοηθούς τύπου Γκάντι, ὁ τσαρισμός εἶχε ὁλόκληρο κοπάδι ἀπό δαύτους στό πρόσωπο τῶν κάθε λογῆς φιλελευθέρων συμφιλιωτῶν, μά ὡστόσο τό ἀποτέλεσμα ἦταν μόνο νά ρεζιλευτεῖ.

δ) Ἀποκαλύφθηκαν καί ὀξύνθηκαν οἱ ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί τό προλεταριάτο τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν. Ἡ κρίση προκάλεσε κιόλας αὔξηση τῆς πίεσης τῶν καπιταλιστῶν στήν ἐργατική τάξη. Ἡ κρίση προκάλεσε κιόλας νέο κύμα καπιταλιστικῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης, νέα χειροτέρευση τῆς κατάστασης τῆς ἐργατικῆς τάξης, αὔξηση τῆς ἀνεργίας, αὔξηση τῆς μόνιμης στρατιᾶς τῶν ἀνέργων, πτώση τοῦ μεροκάματου. Δέν εἶναι ἐκπληκτικό ἄν τά γεγονότα αὐτά ἐπαναστατικοποιοῦν τήν κατάσταση, ὀξύνουν τήν πάλη τῶν τάξεων καί σπρώχνουν τούς ἐργάτες σέ νέες ταξικές μάχες.

Συνέπεια ὅλων αὐτῶν εἶναι ὅτι γκρεμίζονται καί διαλύονται οἱ σοσιαλδημοκρατικές αὐταπάτες μέσα στίς ἐργατικές μάζες. Ὕστερα ἀπ᾿ τήν πείρα τῶν κυβερνήσεων τῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού τορπιλίζουν τίς ἀπεργίες, όργανώνουν λοκάουτ καί πυροβολοῦν τούς ἐργάτες, οἱ ψεύτικες ὑποσχέσεις γιά «παραγωγική δημοκρατία», «βιομηχανική εἰρήνη» καί «εἰρηνικές μέθοδες» πάλης ἀντηχοῦν στ᾿ αὐτιά τῶν ἐργατῶν σάν καθαρή εἰρωνεία. Θά βρεθοῦν ἄραγε πολλοί ἐργάτες σήμερα ἱκανοί νά πιστέψουν στό ψεύτικο κήρυγμα τῶν σοσιαλ-φασιστῶν; Οἱ γνωστές ἐργατικές διαδηλώσεις τῆς 1 Αὐγούστου 1929 (ἐνάντια στόν κίνδυνο πολέμου) καί τῆς 6 τοῦ Μάρτη 1930 (ἐνάντια στήν ἀνεργία)[40] δείχνουν ὅτι οἱ καλύτεροι ἄνθρωποι τῆς ἐργατικῆς τάξης γύρισαν πιά τίς πλάτες στούς σοσιαλ-φασίστες. Ἡ οἰκονομική κρίση θά καταφέρει ἕνα νέο χτύπημα στίς σοσιαλδημοκρατικές αὐταπάτες πού ὑπάρχουν μέσα στούς ἐργάτες. Σήμερα, ὕστερα ἀπ᾿ τίς χρεωκοπίες καί τίς καταστροφές πού ἔφερε ἡ κρίση, δέ θά βρεθοῦν πολλοί ἐργάτες διατεθειμένοι νά πιστέψουν ὅτι εἶναι δυνατό νά πλουτίσει «κάθε ἐργάτης» μέ τή συμμετοχή του στίς «δημοκρατικοποιημένες» μετοχικές ἑταιρίες. Δέν ὑπάρχει κάν λόγος νά ποῦμε ὅτι ἡ κρίση θά καταφέρει ἕνα συντριφτικό χτύπημα σ᾿ ὅλες αὐτές καί ἄλλες παρόμοιες αὐταπάτες.

Ἡ ἀποχώρηση ὅμως τῶν ἐργατικῶν μαζῶν ἀπ᾿ τή σοσιαλδημοκρατία σημαίνει στροφή τους πρός τόν κομμουνισμό. Αὐτό γίνεται στήν πραγματικότητα. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος πού βρίσκεται κοντά στό κομμουνιστικό κόμμα· οἱ ἐκλογικές ἐπιτυχίες τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων· τό κύμα τῶν ἀπεργιῶν πού γίνονται μέ τήν καθοδηγητική συμμετοχή τῶν κομμουνιστῶν· τό πέρασμα τῶν οἰκονομικῶν ἀπεργιῶν σέ πολιτικές διαμαρτυρίες, πού τίς ὀργανώνουν οἱ κομμουνιστές· οἱ μαζικές διαδηλώσεις τῶν συμπαθούντων τόν κομμουνισμό ἐργατῶν, διαδηλώσεις πού βρίσκουν βαθύτατη ἀπήχηση μέσα στήν ἐργατική τάξη—ὅλα αὐτά δείχνουν ὅτι οἱ ἐργατικές μάζες βλέπουν στό κομμουνιστικό κόμμα τό μοναδικό κόμμα πού εἶναι ἱκανό νά παλαίψει ἐνάντια στόν καπιταλισμό, τό μοναδικό κόμμα πού εἶναι ἄξιο τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἐργατῶν, τό μοναδικό κόμμα πού μποροῦν κι ἀξίζει νά τό ἀκολουθήσουν στήν πάλη γιά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τόν καπιταλισμό. Αὐτό ἀποτελεῖ στροφή τῶν μαζῶν πρός τόν κομμουνισμό. Αὐτό ἀποτελεῖ ἐγγύηση γιά τή μετατροπή τῶν ἀδελφῶν μας κομμουνιστικῶν κομμάτων σέ μεγάλα μαζικά κόμματα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Χρειάζεται μόνο οἱ κομμουνιστές νά ξέρουν νά εκτιμήσουν τήν κατάσταση καί νά τή χρησιμοποιήσουν ὅπως πρέπει. Ἀναπτύσσοντας ἀνειρήνευτη πάλη ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία, πού εἶναι πράχτορας τοῦ κεφαλαίου στίς γραμμές τῆς ἐργατικῆς τάξης, καί ἐκμηδενίζοντας τίς κάθε λογῆς παρεκκλίσεις ἀπ᾿ τό λενινισμό, πού χύνουν νερό στό μύλο τῆς σοσιαλδημοκρατίας, τά κομμουνιστικά κόμματα ἔδειξαν ὅτι βρίσκονται στό σωστό δρόμο. Εἶναι ἀπαραίτητο νά παραμείνουν ὁριστικά σ᾿ αὐτό τό δρόμο. Γιατί μόνο μ᾿ αὐτό τόν ὅρο μποροῦν νά ὑπολογίζουν ὅτι θά καταχτήσουν τήν πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί θά προετοιμάσουν μέ ἐπιτυχία τό προλεταριάτο γιά τίς μελλοντικές ταξικές μάχες. Γιατί μόνο μ᾿ αὐτό τόν ὅρο εἶναι δυνατό νά ὑπολογίζουν σέ παραπέρα αὔξηση τῆς ἐπιροῆς καί τοῦ κύρους τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ἔτσι παρουσιάζονται οἱ βασικές ἀντιθέσεις τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ, πού ὀξύνθηκαν στό ἔπακρο ὕστερα ἀπ᾿ τήν παγκόσμια οἰκονομική κρίση.

Τί δείχνουν ὅλα αὐτά τά γεγονότα;

Δείχνουν ὅτι προσεγγίζει τό τέλος τῆς σταθεροποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ.

Δείχνουν ὅτι ἡ ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῶν μαζῶν θά μεγαλώνει μέ καινούργια δύναμη.

Δείχνουν ὅτι ἡ παγκόσμια οἰκονομική κρίση σέ μιά σειρά χῶρες θά μετεξελιχτεῖ σέ κρίση πολιτική.

Αὐτό σημαίνει, πρῶτο, ὅτι στόν τομέα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἡ ἀστική τάξη θ' ἀναζητᾶ διέξοδο ἀπ' τήν κατάσταση αὐτή στόν παραπέρα ἐκφασισμό, χρησιμοποιώντας γιά τό σκοπό αὐτό ὅλες τίς ἀντιδραστικές δυνάμεις, μαζί καί τή σοσιαλδημοκρατία.

Αὐτό σημαίνει, δεύτερο, ὅτι στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἡ ἀστική τάξη θ' ἀναζητᾶ διέξοδο σ' ἕναν καινούργιο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.

Αὐτό σημαίνει, τέλος, ὅτι τό προλεταριάτο, παλαίβοντας ἐνάντια στήν καπιταλιστική ἐκμετάλλευση καί τόν κίνδυνο πολέμου, θ' ἀναζητᾶ διέξοδο στήν ἐπανάσταση.

3. ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΣΣΔ ΜΕ ΤΑ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

α) Μίλησα παραπάνω γιά τίς ἀντιθέσεις τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ. Ἐκτός ὅμως ἀπό τίς ἀντιθέσεις αὐτές ὑπάρχει καί μιά ἄλλη ἀντίθεση. Ἐννοῶ τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στόν καπιταλιστικό κόσμο καί τήν ΕΣΣΔ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πώς τήν ἀντίθεση αὐτή δέν μποροῦμε νά τή θεωροῦμε ἀντίθεση ἐσωκαπιταλιστικοῦ χαρακτήρα. Εἶναι ἀντίθεση ἀνάμεσα στόν καπιταλισμό σάν σύνολο καί τή χώρα πού ἀνοικοδομεῖ τό σοσιαλισμό. Μά αὐτό δέν τήν ἐμποδίζει νά ἀποσυνθέτει καί νά κλονίζει τά ἴδια τά βάθρα τοῦ καπιταλισμοῦ. Κάτι περισσότερο: ἡ ἀντίθεση αὐτή ἀποκαλύπτει ὡς τίς ρίζες τους ὅλες τίς

ἀντιθέσεις τοῦ καπιταλισμοῦ καί τίς συγκεντρώνει σέ ἕνα κόμπο, μετατρέποντάς τες σέ ζήτημα ζωῆς ἤ θανάτου τῆς ἴδιας τῆς καπιταλιστικῆς τάξης πραγμάτων. Γι' αὐτό κάθε φορά πού οἱ καπιταλιστικές ἀντιθέσεις ἀρχίζουν νά ὀξύνονται, ἡ ἀστική τάξη στρέφει τά βλέμματά της πρός τήν ΕΣΣΔ: δέν εἶναι ἄραγε δυνατό νά λύσουμε αὐτή ἤ ἐκείνη τήν ἀντίθεση τοῦ καπιταλισμοῦ, ἤ καί ὅλες τίς ἀντιθέσεις μαζί σέ βάρος τῆς ΕΣΣΔ, τῆς χώρας αὐτῆς τῶν Σοβιέτ, τῆς ἀκρόπολης τῆς ἐπανάστασης, πού μέ μόνη τήν ὕπαρξή της ἐπαναστατικοποιεῖ τήν ἐργατική τάξη καί τίς ἀποικίες, ἐμποδίζει τήν ὀργάνωση νέου πολέμου, ἐμποδίζει τό ξαναμοίρασμα τοῦ κόσμου μέ καινούργιο τρόπο, μᾶς ἐμποδίζει νά διαφεντεύουμε στήν εὐρύτατη ἐσωτερική ἀγορά της, πού εἶναι τόσο ἀπαραίτητη γιά τούς καπιταλιστές, ἰδιαίτερα τώρα μέ τήν οἰκονομική κρίση;

Ἀπό δῶ ξεκινᾶ ἡ τάση γιά τυχοδιωχτικές ἐπιθέσεις ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ καί γιά ἐπέμβαση, (τάση) πού δέν μπορεῖ παρά νά δυναμώσει μέ τήν ἀναπτυσσόμενη οἰκονομική κρίση.

Αὐτή τήν τάση τήν ἐκφράζει μέ τόν πιό ζωντανό τρόπο αὐτή τή στιγμή ἡ σημερινή ἀστική Γαλλία, ἡ πατρίδα τῆς ξεχειλισμένης ἀπό ἀγάπη «Πανευρώπης»[41], «τό λίκνο» τοῦ συμφώνου Κέλογκ[42], ἡ πιό ἐπιθετική καί ἡ πιό μιλιταριστική χώρα ἀπ' ὅλες τίς ἐπιθετικές καί μιλιταριστικές χῶρες τοῦ κόσμου.

Ἡ ἐπέμβαση ὅμως εἶναι δίκοπο μαχαίρι. Ἡ ἀστική τάξη τό ξέρει αὐτό πολύ καλά. Θᾶναι καλά—λέει—ἄν ἡ ἐπέμβαση ἐξελιχθεῖ ὁμαλά καί τελειώσει μέ ἧττα τῆς ΕΣΣΔ. Τί θά γίνει ὅμως, ἄν τελειώσει μέ ἧττα τῶν καπιταλιστῶν; Γιατί εἴχαμε κιόλας μιά ἐπέμβαση πού τέλειωσε μέ ἀποτυχία. Ἄν ἡ πρώτη ἐπέμβαση, τότε πού οἱ μπολσεβίκοι ἦταν ἀδύνατοι, τέλειωσε μέ ἀποτυχία, τί ἐγ-

γύηση υπάρχει ότι και ή δεύτερη επέμβαση δέ θά τελειώσει επίσης μέ αποτυχία; Όλος ο κόσμος βλέπει πώς σήμερα οί μπολσεβίκοι είναι ασύγκριτα πιό δυνατοί και οικονομικά, καί πολιτικά, καί από τήν άποψη τῆς προετοιμασίας γιά άμυνα τῆς χώρας. Καί τί θά γίνει μέ τούς εργάτες τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, πού δέ θά επιτρέψουν νά γίνει επέμβαση ενάντια στήν ΕΣΣΔ, πού θά παλαίψουν ενάντια στήν επέμβαση καί πού, άν συμβεῖ τίποτε, μπορεῖ νά χτυπήσουν τούς καπιταλιστές άπ' τά νῶτα; Δέ θἆταν μήπως καλύτερα ν' ακολουθήσουμε πολιτική ανάπτυξης τῶν εμπορικῶν σχέσεων μέ τήν ΕΣΣΔ, πράγμα γιά τό όποῖο δέν έχουν αντίρηση καί οί μπολσεβίκοι;

Από εδῶ ξεκινᾶ ή τάση νά συνεχιστοῦν οί ειρηνικές σχέσεις μέ τήν ΕΣΣΔ.

Έτσι έχουμε δυό σειρές παράγοντες καί δυό τάσεις διαφορετικές πού δροῦν σέ αντίθετες κατευθύνσεις:

1. Πολιτική υπονόμευσης τῶν οικονομικῶν σχέσεων τῆς ΕΣΣΔ μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες, προκλητικές επιθέσεις ενάντια στήν ΕΣΣΔ, φανερή καί κρυφή δουλιά γιά τήν προετοιμασία επέμβασης ενάντια στήν ΕΣΣΔ. Αὐτοί είναι οί παράγοντες πού απειλοῦν τή διεθνῆ θέση τῆς ΕΣΣΔ. Μέ τή δράση αὐτῶν τῶν παραγόντων εξηγοῦνται γεγονότα, όπως είναι ή ρήξη απομέρους τῆς αγγλικῆς συντηρητικῆς κυβέρνησης τῶν σχέσεων μέ τήν ΕΣΣΔ, ή κατάληψη τῶν Κινέζικων Ανατολικῶν Σιδηροδρόμων από τούς κινέζους μιλιταριστές, ο οικονομικός αποκλεισμός τῆς ΕΣΣΔ, ή «εκστρατεία» τῶν κληρικοφρόνων μ' επικεφαλῆς τόν πάπα ενάντια στήν ΕΣΣΔ, οί σαμποταριστικές ενέργειες τῶν ειδικῶν μας, οργανωμένες από πράχτορες ξένων κρατῶν, ή οργάνωση ανατινάξεων καί εμπρησμῶν σάν κι εκείνους πού έγιναν από μερικούς υπαλλήλους τῆς «Λένα-Γκόλντφιλντς»[43], οί απόπειρες δολοφονίας ενάντια σέ αντιπροσώπους τῆς ΕΣΣΔ (Πολωνία), οί στρεψοδικίες σ' ό,τι αφορᾶ τίς εξαγωγές μας (ΕΠΑ, Πολωνία) κλπ.

2. Συμπάθεια πρός τήν ΕΣΣΔ καί υποστήριξή της απομέρους τῶν εργατῶν τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, ανάπτυξη τῆς οικονομικῆς καί πολιτικῆς ισχῆς τῆς ΕΣΣΔ, ενίσχυση τῆς αμυντικῆς ικανότητας τῆς ΕΣΣΔ, πολιτική ειρήνης, πού εφαρμόζει σταθερά ή Σοβιετική εξουσία. Αὐτοί είναι οί παράγοντες πού ενισχύουν τή διεθνῆ θέση τῆς ΕΣΣΔ. Μέ τή δράση αὐτῶν τῶν παραγόντων εξηγοῦνται γεγονότα, όπως είναι ο τερματισμός μέ επιτυχία τῆς διένεξης στούς Κινέζικους Ανατολικούς Σιδηροδρόμους, ή αποκατάσταση τῶν σχέσεων μέ τή Μεγάλη Βρετανία, ή ανάπτυξη τῶν οικονομικῶν σχέσεων μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες κλπ.

Ἡ πάλη ανάμεσα σ' αὐτούς τούς παράγοντες καθορίζει τήν εξωτερική θέση τῆς ΕΣΣΔ.

β) Λένε ότι πέτρα τοῦ σκανδάλου στό δρόμο γιά τήν καλυτέρευση τῶν οικονομικῶν σχέσεων τῆς ΕΣΣΔ μέ τά αστικά κράτη είναι τό ζήτημα τῶν χρεῶν. Δέν νομίζω πώς αὐτό είναι επιχείρημα γιά νά πληρώσουμε τά χρέη, αλλά πρόφαση πού χρησιμοποιοῦν τά επιθετικά στοιχεῖα γιά τήν προπαγάνδα τους υπέρ τῆς επέμβασης. Ἡ πολιτική μας στόν τομέα αὐτόν είναι ξεκάθαρη καί απόλυτα βάσιμη. Μέ τόν όρο ότι θά μᾶς χορηγήσουν πιστώσεις είμαστε έτοιμοι νά πληρώσουμε ένα μικρό μέρος τῶν προπολεμικῶν χρεῶν, θεωρώντας το σάν πρόσθετο τόκο στίς πιστώσεις πού θά μᾶς χορηγηθοῦν. Χωρίς αὐτό τόν όρο δέν μποροῦμε καί δέν πρέπει νά πληρώσουμε. Μᾶς ζητᾶνε περισσότερα; Πάνω σέ ποιά βάση; Μήπως δέν είναι γνωστό ότι τά χρέη αὐτά τά συνῆψε ή τσαρική κυβέρνηση, πού τήν ανάτρεψε ή επανάσταση καί πού γιά τίς υποχρεώσεις της ή Σοβιετική κυβέρνηση δέν μπορεῖ ν' αναλά-

βει καμιά εὐθύνη; Μιλᾶνε γιά διεθνές δίκαιο, γιά διεθνεῖς ὑποχρεώσεις. Ὅμως μέ βάση ποιό διεθνές δίκαιο οἱ κύριοι «σύμμαχοι» ἀπόσπασαν τή Βεσαραβία ἀπ' τήν ΕΣΣΔ καί τήν παράδοσαν σκλάβα στούς ρουμάνους βογιάρους; Μέ βάση ποιές διεθνεῖς ὑποχρεώσεις οἱ καπιταλιστές καί οἱ κυβερνήσεις τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἰαπωνίας ἐπιτέθηκαν ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ, ἔκαναν ἐπέμβαση ἐναντίον της, τή λήστεψαν τρία ολόκληρα χρόνια καί ρήμαξαν τόν πληθυσμό της; Ἄν αὐτό λέγεται διεθνές δίκαιο καί διεθνεῖς ὑποχρεώσεις, τότε τί λέγεται ληστεία; (Γέλια. Χειροκροτήματα). Μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι οἱ κύριοι «σύμμαχοι», κάνοντας αὐτές τίς ληστρικές πράξεις, ἔχασαν τό δικαίωμα νά ἐπικαλοῦνται τό διεθνές δίκαιο, τίς διεθνεῖς ὑποχρεώσεις;

Λένε σέ συνέχεια ὅτι ἡ προπαγάνδα τῶν ρώσων μπολσεβίκων ἐμποδίζει τήν ἀποκατάσταση «κανονικῶν» σχέσεων. Γιά ν' ἀποτρέψουν τή βλαβερή ἐπίδραση τῆς προπαγάνδας, οἱ κύριοι ἀστοί περιχαρακώνονται κάθε τόσο μέ «ζῶνες», μέ «φράγματα ἀπό συρματόπλεγμα», καί παραχωροῦν μεγαλόψυχα τήν τιμή τῆς φρούρησης τῶν «φραγμάτων» στήν Πολωνία, στή Ρουμανία, στή Φιλανδία κλπ. Λένε πώς τή Γερμανία τήν τρώει ἡ ζήλεια, γιατί δέ θέλουν τάχα νά τῆς ἀναθέσουν νά φυλάξει τίς «ζῶνες» καί τά «φράγματα ἀπό συρματόπλεγμα». Χρειάζεται μήπως ν' ἀποδείξουμε ὅτι οἱ φλυαρίες γιά προπαγάνδα δέν εἶναι ἐπιχείρημα ἐνάντια στήν ἀποκατάσταση «κανονικῶν σχέσεων», μά πρόφαση γιά νά προπαγανδίζεται ἡ ἐπέμβαση; Πῶς μποροῦν ἄνθρωποι, πού δέ θέλουν νά εἶναι γελοῖοι, «νά περιχαρακώνονται» ἐνάντια στίς ἰδέες τοῦ μπολσεβικισμοῦ, ὅταν στήν ἴδια τή χώρα τους ὑπάρχει εὐνοϊκό ἔδαφος γι' αὐτές τίς ἰδέες; Καί ὁ τσαρισμός ἐπίσης «περιχαρακωνόταν» στόν καιρό του ἐνάντια στόν μπολσεβικισμό, μά ὅπως εἶναι γνωστό, δέν μπόρεσε «νά περιχαρακωθεῖ». Καί δέν μπόρεσε νά περιχαρακωθεῖ, γιατί ὁ μπολσεβικισμός βλασταίνει παντοῦ, ὄχι ἀπ' ἔξω, μά ἀπό μέσα. Δέν ὑπάρχουν, θαρῶ, χῶρες πιό «περιχαρακωμένες» ἐνάντια στούς ρώσους μπολσεβίκους ἀπ' ὅ,τι εἶναι ἡ Κίνα, οἱ Ἰνδίες, ἡ Ἰνδοκίνα. Ποιό εἶναι ὅμως τό ἀποτέλεσμα; Ὁ μπολσεβικισμός βλαστάνει ἐκεῖ καί θά βλαστάνει, παρά τίς κάθε λογῆς «ζῶνες», γιατί, ὅπως εἶναι ὁλοφάνερο, ὑπάρχουν ἐκεῖ οἱ ὅροι πού εὐνοοῦν τό μπολσεβικισμό. Τί δουλιά ἔχει λοιπόν ἐδῶ ἡ προπαγάνδα τῶν ρώσων μπολσεβίκων; Ἄν οἱ κύριοι καπιταλιστές μποροῦσαν μ' ἕναν ὁποιονδήποτε τρόπο «νά περιχαρακωθοῦν» ἐνάντια στήν οἰκονομική κρίση, τήν ἀθλιότητα τῶν μαζῶν, τήν ἀνεργία, τό χαμηλό μεροκάματο, τήν ἐκμετάλλευση τῶν ἐργαζομένων, τότε θά ἄλλαζε τό ζήτημα, τότε δέ θά ὑπῆρχε σ' αὐτούς καί μπολσεβίκικο κίνημα. Μά ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι τό ζήτημα, ὅτι ὁ κάθε παλιάνθρωπος ψάχνει νά δικαιολογήσει τήν ἀδυναμία του ἤ τήν ἀνικανότητά του μέ τό νά ἐπικαλεῖται τήν προπαγάνδα τῶν ρώσων μπολσεβίκων.

Λένε ἀκόμα ὅτι πέτρα τοῦ σκανδάλου εἶναι τό σοβιετικό μας καθεστώς, ἡ κολεχτιβοποίηση, ἡ πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους, ἡ ἀντιθρησκευτική προπαγάνδα, ἡ πάλη ἐνάντια στούς σαμποταριστές καί ἀντεπαναστάτες «ἀνθρώπους τῆς ἐπιστήμης», τό διώξιμο τῶν Μπεσεντόφσκι, τῶν Σολομόνοφ, τῶν Ντμιτριέφσκι καί λοιπῶν λακέδων τοῦ κεφαλαίου. Μά αὐτό καταντάει πολύ διασκεδαστικό. Αὐτούς, ὅπως φαίνεται, δέν τούς ἀρέσει τό σο-

βιετικό καθεστώς. Μά καί μᾶς δέ μᾶς ἀρέσει τό καπιταλιστικό καθεστώς. (Γέλια. Χειροκροτήματα). Δέ μᾶς ἀρέσει τό γεγονός ὅτι ἐκεῖ δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνεργοι εἶναι ἀναγκασμένοι νά πεινοῦν καί νά ζητιανεύουν, ἐνῶ μιά μικρή χούφτα καπιταλιστές διαθέτουν δισεκατομμύρια. Μά μιά καί συμφωνήσαμε νά μήν ἀνακατευόμαστε στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῶν ἄλλων χωρῶν, δέν εἶναι φανερό πώς δέν ἀξίζει τόν κόπο νά ξαναγυρίζουμε σ' αὐτό τό ζήτημα; Ἡ κολεχτιβοποίηση, ἡ πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους, ἡ πάλη ἐνάντια στούς σαμποταριστές, ἡ ἀντιθρησκευτική προπαγάνδα κτλ. ἀποτελοῦν ἀναφαίρετο δικαίωμα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς ΕΣΣΔ, κατοχυρωμένο ἀπό τό Σύνταγμά μας. Τό Σύνταγμα τῆς ΕΣΣΔ πρέπει νά τό τηροῦμε καί θά τό τηροῦμε μέ ἀπόλυτη συνέπεια. Εἶναι εὐνόητο, συνεπῶς, πώς ὅποιος δέ θέλει νά παίρνει ὑπόψη του τό Σύνταγμά μας, μπορεῖ νά πάει ὅπου τοῦ ἀρέσει. Ὅσο γιά τούς Μπεσεντόφσκι, τούς Σολομόνοφ, τούς Ντμιτριέφσκι κλπ., τέτιους ἀνθρώπους θά τούς πετᾶμε καί μελλοντικά σά σκάρτη πραμάτια, ἄχρηστη κι ἐπιζήμια γιά τήν ἐπανάσταση. Ἄς τούς ἀνεβάζουν στά οὐράνια ἐκεῖνοι πού τρέφουν ἰδιαίτερες συμπάθειες γιά τ' ἀπορίμματα. (Γέλια). Οἱ μυλόπετρες τῆς ἐπανάστασής μας δουλεύουν καλά. Μαζεύουν καθετί τό χρήσιμο καί τό δίνουν στά Σοβιέτ, ἐνῶ τ' ἀπορίμματα τά πετᾶνε μακριά. Λένε πώς στή Γαλλία, μέσα στούς ἀστούς τοῦ Παρισιοῦ, ὑπάρχει μεγάλη ζήτηση γι' αὐτή τή σκάρτη πραμάτια. Καί τί μ' αὐτό, ἄς τήν εἰσάγουν, μέ γειά τους μέ χαρά τους. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πώς αὐτό θά βαρύνει κάπως τή στήλη εἰσαγωγῶν τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου τῆς Γαλλίας, πράγμα γιά τό ὁποῖο πάντα διαμαρτύρονται οἱ κύριοι ἀστοί. Μά αὐτό εἶναι δική τους δουλιά. Ἄς μήν ἀνακατευόμαστε λοιπόν στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῆς Γαλλίας. (Γέλια. Χειροκροτήματα).

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα μέ τά «ἐμπόδια» πού δυσκολεύουν τήν ἀποκατάσταση «κανονικῶν» σχέσεων τῆς ΕΣΣΔ μέ τίς ἄλλες χῶρες.

Τό συμπέρασμα πού βγαίνει εἶναι ὅτι τά «ἐμπόδια» αὐτά εἶναι κάποια φανταστικά «ἐμπόδια» πού τά χρησιμοποιοῦν σάν πρόσχημα γιά τήν ἀντισοβιετική προπαγάνδα.

Ἡ πολιτική μας εἶναι πολιτική εἰρήνης καί σύσφιξης τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μέ ὅλες τίς χῶρες. Τό ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς πολιτικῆς εἶναι ἡ καλυτέρευση τῶν σχέσεών μας μέ μιά σειρά χῶρες καί ἡ σύναψη μιᾶς σειρᾶς συμφώνων, ἐμπορικῶν, τεχνικῆς βοήθειας κτλ. Ἕνα ἄλλο ἀποτέλεσμά της εἶναι ἡ προσχώρηση τῆς ΕΣΣΔ στό σύμφωνο Κέλογκ, ἡ ὑπογραφή πάνω στή γραμμή τοῦ συμφώνου Κέλογκ τοῦ γνωστοῦ πρωτοκόλλου μέ τήν Πολωνία, τή Ρουμανία, τή Λιθουανία κτλ., ἡ ὑπογραφή πρωτοκόλλου γιά τήν παράταση τῆς ἰσχῆς τοῦ συμφώνου φιλίας καί οὐδετερότητας μέ τήν Τουρκία. Τέλος, ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς πολιτικῆς εἶναι τό γεγονός ὅτι κατορθώσαμε νά περιφρουρήσουμε τήν εἰρήνη καί δέν ἀφήσαμε τούς ἐχθρούς νά μᾶς παρασύρουν σέ συγκρούσεις, παρά τίς ἀλλεπάλληλες προκλητικές ἐνέργειες καί τίς τυχοδιωχτικές ἐπιθέσεις τῶν ἐμπρηστῶν τοῦ πολέμου. Αὐτή τήν πολιτική εἰρήνης θά τήν ἐφαρμόσουμε καί στό μέλλον μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις, μέ ὅλα τά μέσα. Δέ θέλουμε μήτε σπιθαμή ξένη γῆ. Μά κι ἀπ' τή δική μας τή γῆ δέ θά δόσουμε σέ κανέναν οὔτε ἕνα χιλιοστόμετρο. (Χειροκροτήματα).

Αὐτή εἶναι ἡ ἐξωτερική μας πολιτική.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά ἐφαρμόσουμε καί στό μέλλον αὐτή τήν πολιτική μέ ὅλη τήν ἐπιμονή πού χαρακτηρίζει τούς μπολσεβίκους.

II

Η ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΗ ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Ἄς περάσουμε στήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς ΕΣΣΔ.

Σ' ἀντίθεση μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες, ὅπου βασιλεύει σήμερα ἡ οἰκονομική *κρίση* καί ἡ *αὐξανόμενη ἀνεργία*, ἡ ἐσωτερική κατάσταση τῆς χώρας μας μᾶς προσφέρει τήν εἰκόνα *ἀναπτυσσόμενης ἀνόδου* τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί *προοδευτικῆς ἐλάττωσης* τῆς ἀνεργίας. Αὐξήθηκε κι ἐπιτάχυνε τούς ρυθμούς ἀνάπτυξής της ἡ μεγάλη βιομηχανία. Δυνάμωσε ἡ βαριά βιομηχανία. Ὁ σοσιαλιστικός τομέας τῆς βιομηχανίας προωθήθηκε πολύ μπροστά. Στήν ἀγροτική οἰκονομία ἀναπτύχθηκε μιά καινούργια δύναμη, τά σοβχόζ καί τά κολχόζ. Ἄν ἐδῶ καί δυό χρόνια περίπου εἴχαμε στή χώρα μας κρίση παραγωγῆς σιτηρῶν καί στή δουλιά μας γιά τή συγκέντρωση τῶν σιτηρῶν στηριζόμασταν κατά κύριο λόγο στό ἀτομικό νοικοκυριό, τώρα τό κέντρο τοῦ βάρους μετατοπίστηκε στά κολχόζ καί τά σοβχόζ, καί τήν κρίση σιτηρῶν μποροῦμε νά τή θεωροῦμε βασικά ξεπερασμένη. Οἱ βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στράφηκαν οριστικά πρός τά κολχόζ. Ἡ ἀντίσταση τῶν κουλάκων ἔχει ἀποκρουστεῖ. Ἡ ἐσωτερική κατάσταση τῆς ΕΣΣΔ ἔχει σταθεροποιηθεῖ ἀκόμα πιό πολύ.

Αὐτή εἶναι ἡ γενική εἰκόνα τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης τῆς ΕΣΣΔ τή στιγμή αὐτή.

Ἄς ἐξετάσουμε τά συγκεκριμένα στοιχεῖα.

1. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ

α) Ἄν τό 1926/27, δηλ. τίς στιγμές πού συγκαλοῦνταν τό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματος, σέ *ὅλη τήν ἀγροτική οἰκονομία*, συμπεριλαβαίνοντας καί τή δασική οἰκονομία, τήν ἁλιεία κτλ., εἴχαμε συνολική παραγωγή σέ προπολεμικά ρούβλια 12.370 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλ. 106,6%, τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, τόν ἑπόμενο χρόνο, δηλ. τό 1927/28, εἴχαμε 107,2%, τό 1928/29 εἴχαμε 109,1%, καί φέτος, τό 1929/30, κρίνοντας ἀπ' τήν πορεία ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, θάχουμε τουλάχιστο 113—114% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

Ἔχουμε λοιπόν μιά συνεχῆ, ἄν καί σχετικά ἀργή, αὔξηση τῆς παραγωγῆς τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στό σύνολό της.

Ἄν τό 1926/27, δηλ. τίς στιγμές πού συγκαλοῦνταν τό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματος, εἴχαμε σέ *ὅλη τή βιομηχανία*, τόσο τή μικρή ὅσο καί τή μεγάλη, συμπεριλαβαίνοντας καί τούς ἀλευρόμυλους, συνολική παραγωγή σέ προπολεμικά ρούβλια 8641 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλ. 102,5% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, τόν ἑπόμενο χρόνο, δηλ. τό 1927/28, εἴχαμε 122%, τό 1928/29 εἴχαμε 142,5%, καί φέτος, τό 1929/30, κρίνοντας ἀπ' τήν πορεία ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας, θάχουμε τουλάχιστο 180% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

Ἔχουμε λοιπόν μιά πρωτόφαντα γρήγορη ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας στό σύνολό της.

β) Ἄν τό 1926/27, δηλαδή τίς στιγμές πού συγκαλοῦνταν τό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματος, εἴχαμε *ὄγκο μεταφορῶν* σέ ὅλο τό *σιδηροδρομικό μας δίχτυ* 81,7 δισεκατομμύρια χιλιομετρικούς τόννους, δηλ.

127% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, τόν ἑπόμενο χρόνο, δηλ. τό 1927/28, εἴχαμε 134,2%, τό 1928/29 εἴχαμε 162,4% καί φέτος, τό 1929/30, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, θάχουμε τουλάχιστο 193% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου. Ὅσο γιά τήν κατασκευή νέων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, στήν περίοδο πού ἀναφέρεται ἡ λογοδοσία, δηλ. ἀρχίζοντας ἀπ' τό 1927/28 καί δῶ, τό σιδηροδρομικό δίχτυο αὐξήθηκε ἀπό 76 χιλιάδες χιλιόμετρα σέ 80 χιλιάδες χιλιόμετρα, πράγμα πού ἀποτελεῖ τά 136,7% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

γ) Ἄν τόν ὄγκο τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας τόν θεωρήσουμε τό 1926/27 ἴσο μέ 100 (31 δισεκατομμύρια ρούβλια), θά δοῦμε ὅτι στά 1927/28 οἱ διαστάσεις τῆς κυκλοφορίας αὐξήθηκαν καί ἔφτασαν τά 124,6%, τό 1928/29 ἔφτασαν τά 160,4%, καί φέτος, τό 1929/30, κρίνοντας ἀπό ὅλα τά στοιχεῖα, οἱ διαστάσεις τῆς κυκλοφορίας θά εἶναι 202%, δηλ. θά ἔχουν διπλασιαστεῖ σέ σύγκριση μέ τό 1926/27.

δ) Ἄν τούς συγκεντρωτικούς ἰσολογισμούς ὅλων τῶν πιστωτικῶν ἱδρυμάτων μας τούς θεωρήσουμε τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη 1927 ἴσους μέ 100 (9 173 ἑκατομμύρια ρούβλια), θά δοῦμε ὅτι τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη 1928 εἴχαμε αὔξηση μέχρι 141% καί τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη 1929 μέχρι 201,1%, δηλαδή διπλασιασμό σέ σύγκριση μέ τό 1927.

ε) Ἄν τόν γενικό προϋπολογισμό τοῦ κράτους τόν θεωρήσουμε τό 1926/27 ἴσο μέ 100 (6 371 ἑκατομμύρια ρούβλια), θά δοῦμε ὅτι τό 1927/28 εἴχαμε αὔξηση τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ μέχρι 125,5%, τό 1928/29 μέχρι 146,7%, καί τό 1929/30 μέχρι 204,4%, δηλ. διπλασιασμό σέ σύγκριση μέ τόν προϋπολογισμό τοῦ 1926/27 (12.605 ἑκατομμύρια ρούβλια).

στ) Ἄν ὁ ὄγκος τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου μας (ἐξαγωγές—εἰσαγωγές) ἀποτελοῦσε τό 1926/27 τά 47,9% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, τό 1927/28 εἴχαμε αὔξηση τοῦ ὄγκου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου μέχρι 56,8%, τό 1928/29 μέχρι 67,9% καί τό 1929/30, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα θά ἔχουμε τουλάχιστο 80% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

ζ) Σάν ἀποτέλεσμα ἔχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα αὔξησης ὅλου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος στήν περίοδο πού ἀναφέρεται ἡ λογοδοσία (σέ σταθερές τιμές τοῦ 1926/27): σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τό ἐθνικό εἰσόδημα τό 1926/27 ἦταν 23.127 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1927/28 ἦταν 25.396 ἑκατομμύρια ρούβλια—αὔξηση 9,8%· τό 1928/29 ἦταν 28.596 ἑκατομμύρια ρούβλια—αὔξηση 12,6%· τό 1929/30 κρίνοντας ἀπ' ὅλα τά στοιχεῖα, τό ἐθνικό εἰσόδημα δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι τουλάχιστο 34 δισεκατομμύρια ρούβλια, δηλαδή θά ἔχουμε χρονιάτικη αὔξηση 20%. Κατά συνέπεια, στά τρία χρόνια πού ἀναφέρεται ἡ λογοδοσία ἡ μέση χρονιάτικη αὔξηση εἶναι πάνω ἀπό 15%.

Ἄν πάρουμε ὑπόψη ὅτι ἡ μέση χρονιάτικη αὔξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος σέ χῶρες, ὅπως οἱ ΕΠΑ, ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γερμανία, δέν εἶναι πάνω ἀπό 3—8%, πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι οἱ ρυθμοί αὔξησης τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς ΕΣΣΔ ἀποτελοῦν πραγματικό ρεκόρ.

2. ΟΙ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΗΣ ΕΚΒΙΟΜΗΧΑΝΙΣΗΣ

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας δέ συντελεῖται στοιχειακά, μά πρός μιά ὁρισμένη κατεύθυνση, καί συγκεκριμένα τήν κατεύθυνση τῆς ἐκβιομηχάνισης, κάτω ἀπ' τό σύνθημα τῆς ἐκβιομηχάνισης, κάτω ἀπ' τό σύνθη-

μα τῆς αὔξησης τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς βιομηχανίας μέσα στό γενικό σύστημα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, κάτω ἀπ' τό σύνθημα τῆς μετατροπῆς τῆς χώρας μας ἀπό ἀγροτική σέ βιομηχανική.

α) Ἡ δυναμική τῆς ἀνάπτυξης ὁλόκληρης τῆς βιομηχανίας σέ σχέση μέ ὁλόκληρη τήν ἀγροτική οἰκονομία, ἀπ' τήν ἄποψη τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς βιομηχανίας στή συνολική παραγωγή ὁλόκληρης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, παρουσιάζεται στήν περίοδο πού ἀναφέρεται ἡ λογοδοσία ὡς ἑξῆς: προπολεμικά ἡ μερίδα τῆς βιομηχανίας στή συνολική παραγωγή τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας ἦταν 42,1% καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας 57,9%· τό 1927/28 ἡ μερίδα τῆς βιομηχανίας ἦταν 45,2% καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας 54,8%· τό 1928/29 ἡ μερίδα τῆς βιομηχανίας ἦταν 48,7% καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας 51,3%· τό 1929/30 ἡ μερίδα τῆς βιομηχανίας, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, θά πρέπει νά εἶναι τουλάχιστο 53%, ἐνῶ ἡ μερίδα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας δέ θἆναι μεγαλύτερη ἀπό 47%.

Αὐτό σημαίνει ὅτι τό εἰδικό βάρος τῆς βιομηχανίας ἀρχίζει πιά νά ὑπερισχύει σέ σχέση μέ τό εἰδικό βάρος τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέσα στό γενικό σύστημα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί ὅτι βρισκόμαστε στίς παραμονές τῆς μετατροπῆς τῆς χώρας ἀπό ἀγροτική σέ βιομηχανική χώρα. (Χειροκροτήματα).

β) Ἀκόμα πιό ἔκδηλη εἶναι ἡ ὑπεροχή πού παρουσιάζει ἡ βιομηχανία ἀπ' τήν ἄποψη τοῦ εἰδικοῦ βάρους της μέσα στήν ἐμπορευματική παραγωγή τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Ἄν τό 1926/27 ἡ μερίδα τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς τῆς βιομηχανίας στό γενικό ἰσοζύγιο τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας ἦταν 68,8%, καί ἡ μερίδα τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἦταν 31,2%, τό 1927/28 εἴχαμε γιά τή βιομηχανία 71,2% καί γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία 28,8%· τό 1928/29 εἴχαμε γιά τή βιομηχανία 72,4% καί γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία 27,6%· καί τό 1929/30, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, θά ἔχουμε γιά τή βιομηχανία 76%, ἐνῶ γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία 24%.

Αὐτή ἡ ἐξαιρετικά δυσμενής κατάσταση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ὀφείλεται, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, στόν μικροαγροτικό καί λίγο ἐμπορευματικό χαρακτήρα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ἐννοεῖται πώς ἡ κατάσταση αὐτή θ' ἀλλάξει τό δίχως ἄλλο ὥς ἕνα σημεῖο στό βαθμό πού θά μεγαλώνουν τά ἀγροτικά νοικοκυριά μέ βάση τά σοβχόζ καί τά κολχόζ, στό βαθμό πού θά αὐξάνει ὁ ἐμπορευματικός τους χαρακτήρας.

γ) Ἡ ἀνάπτυξη ὅμως τῆς βιομηχανίας γενικά δέ μᾶς δίνει ἀκόμα πλήρη εἰκόνα τῶν ρυθμῶν ἐκβιομηχάνισης. Γιά νά ἔχουμε πλήρη εἰκόνα, εἶναι ἀπαραίτητο ἀκόμα νά καθορίσουμε τή δυναμική τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στή βαριά καί τήν ἐλαφριά βιομηχανία. Γι' αὐτό ὁ πιό χτυπητός δείχτης τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐκβιομηχάνισης πρέπει νά θεωρεῖται ἡ προοδευτική αὔξηση τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς παραγωγῆς ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς (βαριά βιομηχανία) μέσα στά πλαίσια τῆς γενικῆς παραγωγῆς τῆς βιομηχανίας. Ἄν τό 1927/28 ἡ μερίδα τῆς παραγωγῆς ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς μέσα στά πλαίσια τῆς γενικῆς παραγωγῆς ὁλόκληρης τῆς βιομηχανίας ἦταν 27,2%, ἐνῶ ἡ μερίδα τῆς παραγωγῆς εἰδῶν πλατιᾶς κατανάλωσης ἦταν 72,8%, τό 1928/29 ἡ μερίδα τῆς παραγωγῆς ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς εἶναι 28,7% ἀπέναντι σέ 71,3%, καί τό 1929/30 ἡ μερίδα τῆς παραγωγῆς ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, θά εἶναι κιόλας 32,7% ἀπέναντι σέ 67,3%.

Κι ἄν πάρουμε ὄχι ὅλη τή βιομηχανία, μά μόνο τή βιομηχανία πού σχεδιοποιεῖ τό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας καί ἡ ὁποία ἀγκαλιάζει ὅλους τούς βασικούς κλάδους τῆς βιομηχανίας, τότε ἡ εἰκόνα πού παρουσιάζει ἐδῶ ἡ σχέση ἀνάμεσα στήν παραγωγή ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς καί τήν παραγωγή εἰδῶν πλατιᾶς κατανάλωσης εἶναι ἀκόμα πιό εὐνοϊκή· συγκεκριμένα: τό 1927/28 ἡ μερίδα τῆς παραγωγῆς ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς ἦταν 42,7% ἀπέναντι σέ 57,3%, τό 1928/29 ἦταν 44,6% ἀπέναντι σέ 55,4% καί τό 1929/30, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, θά εἶναι τουλάχιστο 48% ἀπέναντι σέ 52% παραγωγή εἰδῶν πλατιᾶς κατανάλωσης.

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας συντελεῖται κάτω ἀπ' τό σύνθημα τῆς ἐκβιομηχάνισης, κάτω ἀπ' τό σύνθημα τῆς ἐνίσχυσης καί τῆς ἀνάπτυξης τῆς δικῆς μας βαριᾶς βιομηχανίας.

Αὐτό σημαίνει ὅτι εὐρύναμε κιόλας καί ἀναπτύσσουμε παραπέρα τή βάση τῆς οἰκονομικῆς μας ἀνεξαρτησίας, τή βαριά μας βιομηχανία.

3. Η ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΡΥΘΜΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας συντελεῖται κάτω ἀπ' τό σύνθημα τῆς ἐκβιομηχάνισης. Ἐμᾶς ὅμως δέ μᾶς χρειάζεται κάθε λογῆς ἐκβιομηχάνιση. Μᾶς χρειάζεται μιά ἐκβιομηχάνιση πού νά ἐξασφαλίζει τήν αὐξανόμενη ὑπεροχή τῶν σοσιαλιστικῶν μορφῶν βιομηχανίας ἀπέναντι στίς μικροεμπορευματικές καί πολύ περισσότερο τίς καπιταλιστικές μορφές. Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς ἐκβιομηχάνισής μας εἶναι ὅτι εἶναι ἐκβιομηχάνιση σοσιαλιστική, ἐκβιομηχάνιση πού ἐξασφαλίζει τή νίκη τοῦ κοινωνικοποιημένου

τομέα τῆς βιομηχανίας ἐνάντια στόν ἰδιωτικό τομέα, ἐνάντια στόν μικροεμπορευματικό καί καπιταλιστικό τομέα.

Νά μερικά στοιχεῖα πού δείχνουν πῶς αὐξάνουν οἱ ἐπενδύσεις κεφαλαίων καί ἡ συνολική παραγωγή κατά τομεῖς.

α) Ἄν πάρουμε τήν αὔξηση τῶν ἐπενδύσεων κεφαλαίων στή βιομηχανία κατά τομεῖς, θάχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα. Κοινωνικοποιημένος τομέας: τό 1926/27 1 270 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1927/28 1 614 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1928/29 2 046 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1929/30 4 275 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἰδιωτικός καί καπιταλιστικός τομέας: τό 1926/27 63 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1927/28 64 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1928/29 56 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1929/30 51 ἑκατομμύρια ρούβλια.

Αὐτό σημαίνει, πρῶτο, ὅτι οἱ ἐπενδύσεις κεφαλαίων στόν κοινωνικοποιημένο τομέα τῆς βιομηχανίας αὐξήθηκαν στήν περίοδο αὐτή πάνω ἀπ' τό τριπλάσιο (335%).

Αὐτό σημαίνει, δεύτερο, ὅτι οἱ ἐπενδύσεις κεφαλαίων στόν ἰδιωτικό καί τόν καπιταλιστικό τομέα ἐλαττώθηκαν στό διάστημα αὐτό κατά τό ἕνα πέμπτο (81%).

Ὁ ἰδιωτικός καί καπιταλιστικός τομέας ζεῖ μέ τά παλιά κεφάλαια καί τραβᾶ στό χαμό του.

β) Ἄν πάρουμε τήν αὔξηση τῆς συνολικῆς παραγωγῆς τῆς βιομηχανίας κατά τομεῖς, θάχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα. Κοινωνικοποιημένος τομέας: τό 1926/27 11.999 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1927/28 15.389 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1928/29 18.903 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1929/30 24.740 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἰδιωτικός καί καπιταλιστικός το-

μέας: τό 1926/27 4 043 έκατομμύρια ρούβλια· τό 1927/28 3 704 έκατομμύρια ρούβλια· τό 1928/29 3 389 έκατομμύρια ρούβλια· τό 1929/30 3 310 έκατομμύρια ρούβλια.

Αὐτό σημαίνει, πρῶτο, ὅτι ἡ συνολική παραγωγή τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα τῆς βιομηχανίας αὐξήθηκε μέσα στά τρία χρόνια πάνω ἀπ' τό διπλάσιο (206,2%).

Αὐτό σημαίνει, δεύτερο, ὅτι ἡ συνολική παραγωγή τῆς βιομηχανίας τοῦ ἰδιωτικοῦ καί καπιταλιστικοῦ τομέα ἐλαττώθηκε στό ἴδιο διάστημα σχεδόν κατά τό ἕνα πέμπτο (81,9%).

Ἄν ὅμως πάρουμε τήν παραγωγή ὄχι ὅλης τῆς βιομηχανίας, μά μόνο τῆς μεγάλης βιομηχανίας (πού πέρασε ἀπό ἀπογραφή) καί τήν ἐξετάσουμε κατά τομεῖς, θάχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα τῆς σχέσης ἀνάμεσα στόν κοινωνικοποιημένο καί τόν ἰδιωτικό τομέα. Εἰδικό βάρος τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα στήν παραγωγή τῆς μεγάλης βιομηχανίας τῆς χώρας: τό 1926/27 97,7%· τό 1927/28 98,6%· τό 1928/29 99,1%· τό 1929/30 99,3%. Εἰδικό βάρος τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα στήν παραγωγή τῆς μεγάλης βιομηχανίας τῆς χώρας: τό 1926/27 2,3%· τό 1927/28 1,4%· τό 1928/29 0,9%· τό 1929/30 0,7%.

Ὅπως βλέπετε, τά καπιταλιστικά στοιχεῖα στή μεγάλη βιομηχανία βούλιαξαν κιόλας στόν πάτο.

Εἶναι φανερό ὅτι τό ζήτημα «ποιός-ποιόν», τό ζήτημα ἄν θά νικήσει ὁ σοσιαλισμός τά καπιταλιστικά στοιχεῖα στή βιομηχανία, ἤ αὐτά θά νικήσουν τό σοσιαλισμό, ἔχει λυθεῖ πιά ὑπέρ τῶν σοσιαλιστικῶν μορφῶν τῆς βιομηχανίας. Ἔχει λυθεῖ ὁριστικά καί ἀμετάκλητα. (Χειροκροτήματα).

γ) Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν τά στοιχεῖα γιά τούς ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς κρατικῆς

βιομηχανίας, πού σχεδιοποιεῖ τό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας, στήν περίοδο πού ἀναφέρεται ἡ λογοδοσία. Ἄν τή συνολική παραγωγή τῆς σοσιαλιστικῆς βιομηχανίας, πού σχεδιοποιεῖ τό ΑΣΛΟ, γιά τό 1926/27, τή θεωρήσουμε ἴση μέ 100, θά δοῦμε ὅτι τό 1927/28 ἡ συνολική παραγωγή αὐτῆς τῆς βιομηχανίας αὐξήθηκε μέχρι 127,4%, τό 1928/29 μέχρι 158,6%, καί τό 1929/30 αὐξάνει μέχρι 209,8%.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ σοσιαλιστική βιομηχανία, πού σχεδιοποιεῖ τό ΑΣΛΟ καί πού ἀγκαλιάζει ὅλους τούς βασικούς κλάδους τῆς βιομηχανίας καί ὅλη τή βαριά βιομηχανία, κατόρθωσε μέσα σέ τρία χρόνια νά ὑπερδιπλασιαστεῖ.

Δέν μποροῦμε παρά νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι καμιά χώρα στόν κόσμο δέ γνώρισε τέτιους θυελλώδικους ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς μεγάλης βιομηχανίας της.

Τό γεγονός αὐτό μᾶς δίνει τό δικαίωμα νά μιλᾶμε γιά ἐκπλήρωση τοῦ πεντάχρονου σέ τέσσερα χρόνια.

δ) Μερικοί σύντροφοι ἀντικρύζουν μέ σκεπτικισμό τό σύνθημα «τό πεντάχρονο σέ τέσσερα χρόνια». Τώρα τελευταῖα ἀκόμα μιά μερίδα συντρόφων μας χαρακτήριζε τό πεντάχρονό μας σχέδιο, πού ἐγκρίθηκε ἀπό τό 5ο Συνέδριο τῶν Σοβιέτ[44], φαντασιοπληξία. Καί δέ μιλάω ἐδῶ γιά τούς ἀστούς συγγραφεῖς πού καί μόνο στό ἄκουσμα τῆς λέξης «πεντάχρονο» τά μάτια τους πετιοῦνται ἔξω ἀπ' τίς κόγχες τους. Τί ἔχουμε ὅμως στήν πραγματικότητα, ἄν ἐξετάσουμε τό πεντάχρονο ἀπ' τήν ἄποψη τῆς πραγματοποίησής του στά δυό πρῶτα χρόνια; Τί μᾶς δείχνει ὁ ἔλεγχος τῆς ἐκπλήρωσης τοῦ πεντάχρονου στήν αἰσιόδοξη παραλλαγή του; Δέ μᾶς δείχνει μόνο ὅτι μποροῦμε νά ἐκπληρώσουμε τό πεντάχρονο σέ τέσσερα χρόνια. Μᾶς δείχνει ἀκόμα ὅτι σέ μιά σειρά κλάδους τῆς

βιομηχανίας μπορούμε νά τό έκπληρώσουμε σέ τρία κι άκόμα καί σέ δυόμιση χρόνια. Αύτό μπορεί νά φανεί άπίστευτο στούς σκεπτικιστές τοΰ όπορτουνιστικοΰ στρατοπέδου. Όμως είναι γεγονός καί θάταν κουτό καί γελοίο νά τό διαμφισβητήσει κανείς.

Κρίνετε μόνοι σας.

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο ή βιομηχανία πετρελαίου έπρεπε νά δόσει τό 1932/33 προϊόντα άξίας 977 έκατομμυρίων ρουβλιών. Στήν πραγματικότητα όμως τό 1929/30 δίνει κιόλας παραγωγή άξίας 809 έκατομμυρίων ρουβλιών, δηλαδή τά 83% τής παραγωγής πού προβλέπει τό πεντάχρονο γιά τό 1932/33. Κατά συνέπεια τό πεντάχρονο σχέδιο τής βιομηχανίας πετρελαίου τό έκπληρώνουμε μέσα σέ 2$^1/_2$ περίπου χρόνια.

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο ή βιομηχανία τύρφης έπρεπε νά δόσει τό 1932/33 προϊόντα άξίας 122 έκατομμυρίων ρουβλιών. Στήν πραγματικότητα όμως τό 1929/30 δίνει κιόλας προϊόντα άξίας πάνω άπό 115 έκατομμυρίων ρουβλιών, δηλαδή τά 96% τής παραγωγής πού προβλέπει τό πεντάχρονο γιά τό 1932/33. Κατά συνέπεια τό πεντάχρονο σχέδιο τής βιομηχανίας τύρφης τό έκπληρώνουμε μέσα σέ 2$^1/_2$ χρόνια, άν όχι νωρίτερα.

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο ή όλη βιομηχανία κατασκευής μηχανών πρέπει νά δόσει τό 1932/33 παραγωγή άξίας 2 058 έκατομμυρίων ρουβλιών. Στήν πραγματικότητα όμως τό 1929/30 δίνει κιόλας προϊόντα άξίας 1 458 έκατομμυρίων ρουβλιών, δηλαδή τά 70% τής παραγωγής πού προβλέπει τό πεντάχρονο γιά τό 1932/33. Κατά συνέπεια τό πεντάχρονο σχέδιο όλης τής βιομηχανίας κατασκευής μηχανών τό έκπληρώνουμε μέσα σέ 2$^1/_2$—3 χρόνια.

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο ή βιομηχανία κατασκευής άγροτικών μηχανών πρέπει τό 1932/33 νά δόσει παραγωγή άξίας 610 έκατομμυρίων ρουβλιών. Στήν πραγματικότητα όμως τό 1929/30 δίνει κιόλας προϊόντα άξίας 400 έκατομμυρίων ρουβλιών, δηλαδή πάνω άπό τά 60% τής παραγωγής πού προβλέπει τό πεντάχρονο γιά τό 1932/33. Κατά συνέπεια τό πεντάχρονο σχέδιο τής βιομηχανίας κατασκευής άγροτικών μηχανών τό έκπληρώνουμε μέσα σέ 3 χρόνια, άν όχι νωρίτερα.

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο ή βιομηχανία έφαρμογής ήλεκτρισμοΰ πρέπει νά δόσει τό 1932/33 παραγωγή άξίας 896 έκατομμυρίων ρουβλιών Στήν πραγματικότητα όμως τό 1929/30 δίνει κιόλας παραγωγή άξίας 503 έκατομμυρίων ρουβλιών, δηλαδή πάνω άπ' τά 56% τής παραγωγής πού προβλέπει τό πεντάχρονο γιά τό 1932/33. Κατά συνέπεια τό πεντάχρονο σχέδιο τής βιομηχανίας έφαρμογής ήλεκτρισμοΰ τό έκπληρώνουμε μέσα σέ 3 χρόνια.

Αύτοί είναι οί πρωτόφαντοι ρυθμοί άνάπτυξης τής σοσιαλιστικής μας βιομηχανίας.

Βαδίζουμε μπρός μέ έπιταχυνόμενους ρυθμούς, πλησιάζοντας άπό τεχνικο-οικονομική άποψη τίς προχωρημένες καπιταλιστικές χώρες.

ε) Αύτό δέ σημαίνει βέβαια ότι τίς φτάσαμε κιόλας άπ' τήν άποψη τοΰ όγκου τής παραγωγής, ότι ή βιομηχανία μας έφτασε κιόλας τό έπίπεδο άνάπτυξης τής βιομηχανίας τών προχωρημένων καπιταλιστικών χωρών. Όχι, δέ σημαίνει καθόλου. Οί ρυθμοί άνάπτυξης τής βιομηχανίας καί τό έπίπεδο άνάπτυξης τής βιομηχανίας δέν πρέπει νά συγχέονται τό ένα μέ τ' άλλο. Υπάρχουν πολλοί άπ' τούς δικούς μας πού τά συγχέουν νομίζοντας, μιά καί πετύχαμε πρωτόφαντους ρυθμούς άνά-

πτυξης τῆς βιομηχανίας, πώς μ' αὐτό φτάσαμε κιόλας τό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας τῶν προχωρημένων καπιταλιστικῶν χωρῶν. Αὐτό ὅμως εἶναι ριζικά λαθεμένο.

Ἄς πάρουμε λχ. τήν παραγωγή ἠλεκτρενέργειας, ὅπου ἔχουμε πολύ ὑψηλούς ρυθμούς. Στήν παραγωγή ἠλεκτρενέργειας ἀπ' τό 1924 ὥς τό 1929 πετύχαμε αὔξηση σχεδόν μέχρι τά 600%, τή στιγμή πού· οἱ ΕΠΑ στήν ἴδια περίοδο αὔξησαν τήν παραγωγή ἠλεκτρενέργειας μόνο μέχρι τά 181%, ὁ Καναδᾶς μέχρι τά 218%, ἡ Γερμανία μέχρι τά 241%, ἡ Ἰταλία μέχρι τά 222%. Ὅπως βλέπετε, ἔχουμε ἐδῶ ρυθμούς πραγματικά πρωτόφαντους, πού ξεπερνᾶν τούς ρυθμούς ὅλων τῶν ἄλλων κρατῶν. Ἄν πάρουμε ὅμως τό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τῆς παραγωγῆς ἠλεκτρενέργειας σ' αὐτές τίς χῶρες, λχ. γιά τό 1929, καί τό συγκρίνουμε μέ τό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης στήν ΕΣΣΔ, ἡ εἰκόνα πού θά ἔχουμε δέ θᾶναι καθόλου μά καθόλου καθησυχαστική γιά τήν ΕΣΣΔ. Παρά τούς πρωτόφαντους ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς παραγωγῆς ἠλεκτρενέργειας, ἡ παραγωγή ἠλεκτρενέργειας στήν ΕΣΣΔ τό 1929 ἦταν μόλις 6465 ἑκατομμύρια ὡριαῖα κιλοβάτ, τή στιγμή πού οἱ ΕΠΑ εἶχαν 126.000 ἑκατομμύρια ὡριαῖα κιλοβάτ, ὁ Καναδᾶς 17.628 ἑκατομμύρια ὡριαῖα κιλοβάτ, ἡ Γερμανία 33.000 ἑκατομμύρια ὡριαῖα κιλοβάτ καί ἡ Ἰταλία 10.850 ἑκατομμύρια ὡριαῖα κιλοβάτ.

Ὅπως βλέπετε, ἡ διαφορά εἶναι κολοσσιαία.

Τό συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἀπ' τήν ἄποψη τοῦ ἐπιπέδου ἀνάπτυξης μένουμε πίσω ἀπ' ὅλα αὐτά τά κράτη.

Ἤ ἄς πάρουμε λχ. τήν παραγωγή μας χυτοσίδηρου. Ἄν ὑπολογίσουμε τήν παραγωγή χυτοσίδηρου τοῦ 1926/27 ἴση μέ 100 (2,9 ἑκατομμύρια τόννοι), μέσα σέ τρία χρόνια, δηλαδή ἀπ' τό 1927/28 ὥς τό 1929/30, ἡ παραγωγή μας χυτοσίδηρου αὐξάνει σχεδόν σ τ ό δ ι π λ ά-

σ ι ο, φτάνοντας τά 190% (5.500.000 τόννοι). Οἱ ρυθμοί ἀνάπτυξης, ὅπως βλέπετε, εἶναι ἀρκετά ὑψηλοί. Ἄν ὅμως δοῦμε τό ζήτημα ἀπ' τήν ἄποψη τοῦ ἐπιπέδου ἀνάπτυξης τῆς παραγωγῆς μας χυτοσίδηρου καί συγκρίνουμε τόν ὄγκο τῆς παραγωγῆς χυτοσίδηρου στήν ΕΣΣΔ μέ τόν ὄγκο τῆς παραγωγῆς τῶν προχωρημένων καπιταλιστικῶν χωρῶν, ἡ εἰκόνα πού θά ἔχουμε δέ θᾶναι καθόλου καθησυχαστική. Ἀρκεῖ νά ἀναφέρουμε πρῶτ' ἀπ' ὅλα τό γεγονός ὅτι τό προπολεμικό ἐπίπεδο παραγωγῆς χυτοσίδηρου τό φτάνουμε καί τό ξεπερνᾶμε μόλις φέτος, τό 1929/30. Καί μόνο τό γεγονός αὐτό μᾶς ἀναγκάζει νά βγάλουμε τό ἀδυσώπητο συμπέρασμα ὅτι χωρίς τήν παραπέρα ἐπιτάχυνση τῶν ρυθμῶν ἀνάπτυξης τῆς μεταλλουργίας κινδυνεύουμε νά ἐκθέσουμε σέ κίνδυνο τήν τύχη ὁλόκληρης τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς μας. Ὅσο γιά τό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας χυτοσίδηρου καί τῆς βιομηχανίας χυτοσίδηρου στή Δύση, ἔχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα: τό 1929 ἡ παραγωγή χυτοσίδηρου ἦταν στίς ΕΠΑ 42,3 ἑκατομμύρια τόννοι· στή Γερμανία 13,4 ἑκατομμύρια τόννοι· στή Γαλλία 10,45 ἑκατομμύρια τόννοι· στήν Ἀγγλία 7,7 ἑκατομμύρια τόννοι καί στήν ΕΣΣΔ ἡ παραγωγή χυτοσίδηρου στά τέλη τοῦ 1929/30 θά εἶναι συνολικά μόλις 5,5 ἑκατομμύρια τόννοι.

Ὅπως βλέπετε ἡ διαφορά δέν εἶναι μικρή.

Ἔτσι τό συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἀπ' τήν ἄποψη τοῦ ἐπιπέδου ἀνάπτυξης τῆς παραγωγῆς χυτοσίδηρου μένουμε πίσω ἀπ' ὅλες αὐτές τίς χῶρες.

Τί δείχνουν ὅλα αὐτά;

Δείχνουν ὅτι:

1) δ έ ν π ρ έ π ε ι ν ά σ υ γ χ έ ο υ μ ε τούς ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μέ τό ἐπίπεδο ἀνάπτυξής της·

2) κ α θ υ σ τ ε ρ ο ῦ μ ε τρομαχτικά ἀπό τίς προχω-

ρημένες καπιταλιστικές χῶρες ἀπ' τήν ἄποψη τοῦ ἐπιπέδου ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας·

3) μόνο ἡ παραπέρα ἐπιτάχυνση τῶν ρυθμῶν ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας θά μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά φτάσουμε καί νά ξεπεράσουμε ἀπό τεχνικο-οικονομική ἄποψη τίς προχωρημένες καπιταλιστικές χῶρες·

4) οἱ ἄνθρωποι πού φλυαροῦν γιά ἀνάγκη ἐλάττωσης τῶν ρυθμῶν ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας εἶναι ἐχθροί τοῦ σοσιαλισμοῦ, πράχτορες τῶν ταξικῶν ἐχθρῶν μας. (Χειροκροτήματα).

4. Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΣΙΤΗΡΩΝ

Μίλησα παραπάνω γιά τήν κατάσταση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στό σύνολό της, περιλαβαίνοντας καί τή δασική οἰκονομία, τήν ἁλιεία κτλ., χωρίς νά ὑποδιαιρέσω τήν ἀγροτική οἰκονομία στούς βασικούς της κλάδους. Ἄν τώρα ἀπ' τό σύνολο τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας πάρουμε χωριστά τούς βασικούς της κλάδους, ὅπως λχ. τή σιτοπαραγωγή, τήν κτηνοτροφία καί τά βιομηχανικά φυτά, ἡ κατάσταση, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας τῆς ΕΣΣΔ, παρουσιάζεται ὡς ἑξῆς:

α) Ἄν ὑπολογίσουμε τή σπαρμένη μέ σιτηρά ἐπιφάνεια τοῦ 1913 ἴση μέ 100, θάχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα κίνησης τῶν σπαρμένων μέ σιτηρά ἐκτάσεων γιά κάθε χρόνο: 1926/27—96,9%· 1927/28—94,7%· 1928/29—98,2%· καί φέτος, τό 1929/30, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις θά ἀποτελέσουν τά 105,1% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

Ἐπισύρει τήν προσοχή τό γεγονός τῆς ἐλάττωσης τῆς σπαρμένης μέ σιτηρά ἐπιφάνειας τό 1927/28. Ἡ ἐλάττωση αὐτή δέν ἐξηγεῖται μέ τήν κατάπτωση τῆς οἰκονομίας σιτηρῶν, ὅπως φλυαροῦσαν οἱ ἀγράμματοι τοῦ στρατοπέδου τῶν δεξιῶν ὀπορτουνιστῶν, ἀλλά μέ τήν καταστροφή τῆς φθινοπωρινῆς σπορᾶς σέ ἔκταση 7.700.000 ἑκτάρια (20% τῆς φθινοπωρινῆς σπορᾶς τῆς ΕΣΣΔ).

Ἄν ἔπειτα ὑπολογίσουμε τή συνολική παραγωγή σιτηρῶν τοῦ 1913 ἴση μέ 100, θάχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα: τό 1927—91,9%· τό 1928—90,8%· τό 1929—94,4%· καί τό 1930 θά ἔχουμε, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, ὡς 110% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

Κι ἐδῶ ἐπίσης ἐπισύρει τήν προσοχή ἡ πτώση τῆς συνολικῆς παραγωγῆς σιτηρῶν τοῦ 1928, πού ἐξηγεῖται μέ τήν καταστροφή τῆς φθινοπωρινῆς σπορᾶς στήν Οὐκρανία καί στό Βόρειο Καύκασο.

Ὅσο γιά τό ἐμπορεύσιμο μέρος τῆς συνολικῆς παραγωγῆς σιτηρῶν (κυκλοφορία ἔξω ἀπ' τό χωριό), ἔχουμε ἀκόμα πιό διδαχτική εἰκόνα. Ἄν ὑπολογίσουμε τό ἐμπορεύσιμο μέρος τῆς παραγωγῆς σιτηρῶν τοῦ 1913 ἴσο μέ 100, βλέπουμε ὅτι τό 1927 εἴχαμε τά 37% τῆς ἐμπορεύσιμης παραγωγῆς· τό 1928 τά 36,8%· τό 1929 τά 58%· καί φέτος, τό 1930, θάχουμε, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, τουλάχιστο τά 73% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

Ἀπό τά παραπάνω προκύπτει ὅτι στό κεφάλαιο τῆς σπαρμένης ἐπιφάνειας καί τῆς συνολικῆς παραγωγῆς σιτηρῶν φτάνουμε τό προπολεμικό ἐπίπεδο καί τό ξεπερνᾶμε κάπως μόλις φέτος, τό 1930.

Προκύπτει ἀκόμα ὅτι στό κεφάλαιο τῆς ἐμπορεύσιμης παραγωγῆς σιτηρῶν ἀπέχουμε πολύ ἀκόμα ἀπ' τό προπολεμικό ἐπίπεδο καί θά καθυστεροῦμε ἀπ' αὐτό καί φέτος κατά 25% περίπου.

Αὐτό τό γεγονός ἀποτελεῖ τή βάση τῶν δυσκολιῶν μας στά σιτηρά, πού ἐπιδεινώθηκαν ἰδιαίτερα τό 1928.

Τό γεγονός αὐτό ἀποτελεῖ καί τή βάση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν.

β) Ἡ ἴδια περίπου εἰκόνα, μά μέ πιό ἀνησυχαστικές ἐνδείξεις, παρουσιάζεται μπροστά μας καί στόν τομέα τῆς κτηνοτροφίας.

Ἄν ὑπολογίσουμε τό συνολικό ἀριθμό τῶν κάθε εἴδους ζώων τοῦ 1916 ἴσο μέ 100, θά ἔχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα γιά κάθε χρόνο. Τό 1927 τά ἄλογα ἔφταναν τά 88,9% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, τά μεγάλα κερασφόρα ζῶα τά 114,3%, τά πρόβατα καί οἱ κατσίκες τά 119,3%, τά γουρούνια τά 111,3%· τό 1928 τά ἄλογα ἔφταναν τά 94,6%, τά μεγάλα κερασφόρα ζῶα τά 118,5%, τά πρόβατα καί οἱ κατσίκες τά 126%, τά γουρούνια τά 126,1%· τό 1929 τά ἄλογα ἔφταναν τά 96,9%, τά μεγάλα κερασφόρα ζῶα τά 115,6%, τά πρόβατα καί οἱ κατσίκες τά 127,8%, τά γουρούνια τά 103%· τό 1930 τά ἄλογα ἔφταναν τά 88,6%, τά μεγάλα κερασφόρα ζῶα τά 89,1%, τά πρόβατα καί οἱ κατσίκες τά 87,1%, τά γουρούνια τά 60,1% τοῦ ἐπιπέδου τοῦ 1916.

Ὅπως βλέπετε, ἄν πάρουμε ὑπόψη τά στοιχεῖα τῆς τελευταίας χρονιᾶς, ἔχουμε καθαρές ἐνδείξεις ὅτι ἀρχίζει νά περιορίζεται ἡ κτηνοτροφία.

Ἀκόμα πιό ἀνησυχαστική εἶναι ἡ εἰκόνα πού παρουσιάζει ἡ κτηνοτροφία ἀπ' τήν ἄποψη τῆς ἐμπορεύσιμης παραγωγῆς της, ἰδιαίτερα σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τό κρέας καί τό λίπος. Ἄν ὑπολογίσουμε τή συνολική παραγωγή κρέατος καί λίπους κάθε χρονιᾶς ἴση μέ 100, ἡ ἀντίστοιχη ἐμπορεύσιμη παραγωγή κρέατος καί λίπους εἶναι: τό 1926—33,4%, τό 1927—32,9%, τό 1928—30,4%, τό 1929—29,2%.

Ἔτσι ἔχουμε στόν τομέα τῆς κτηνοτροφίας καθαρές

ἐνδείξεις ἀστάθειας καί ἔλλειψης οἰκονομικῆς ἀσφάλειας τῶν μικρῶν καί μικροεμπορευματικῶν νοικοκυριῶν.

Ἀπ' αὐτά προκύπτει ὅτι στήν κτηνοτροφία ἀντί ξεπέρασμα τοῦ ἐπιπέδου τοῦ 1916 ἔχουμε τόν τελευταῖο χρόνο καθαρές ἐνδείξεις πτώσης κάτω ἀπ' αὐτό τό ἐπίπεδο.

Ἔτσι, ἀμέσως ὕστερα ἀπ' τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν, πού βασικά τό λύνουμε κιόλας μ' ἐπιτυχία, ὀρθώνεται μπροστά μας τό πρόβλημα τοῦ κρέατος πού ἡ ὀξύτητά του ἐκδηλώνεται ἀπό τώρα κιόλας καί πού ἀναμένει τή λύση του.

γ) Διαφορετική εἰκόνα παρουσιάζει ἡ ἀνάπτυξη τῆς καλλιέργειας βιομηχανικῶν φυτῶν, πού δίνουν πρῶτες ὕλες γιά τήν ἐλαφριά μας βιομηχανία. Ἄν ὑπολογίσουμε τήν καλλιεργούμενη μέ βιομηχανικά φυτά ἐπιφάνεια τοῦ 1913 ἴση μέ 100, θά ἔχουμε: βαμπάκι τό 1927—107,1%, τό 1928—131,4%, τό 1929—151,4%, τό 1930—217% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου· λινάρι τό 1927—86,6%, τό 1928—95,7%, τό 1929—112,9%, τό 1930—125% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου· ζαχαρότευτλα τό 1927—106,6%, τό 1928—124,2%, τό 1929—125,8%, τό 1930—169% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου· ἐλαιώδη τό 1927—179,4%, τό 1928—230,9%, τό 1929—219,7%, τό 1930 ὄχι λιγότερο ἀπό τά 260% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

Τήν ἴδια βασικά εὐνοϊκή εἰκόνα παρουσιάζει καί ἡ συνολική παραγωγή βιομηχανικῶν φυτῶν. Ἄν ὑπολογίσουμε τή συνολική παραγωγή τοῦ 1913 ἴση μέ 100, θά ἔχουμε: βαμπάκι τό 1928—110,5%, τό 1929—119% καί τό 1930, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, 182,8% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου· λινάρι τό 1928—71,6%, τό 1929—81,5% καί τό 1930, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, 101,3% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου· ζαχα-

ρότευτλα τό 1928—93%, τό 1929—58% καί τό 1930 θά ἔχουμε, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, 139,4% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου· ἐλαιώδη τό 1928—161,9%, τό 1929—149,8% καί τό 1930 θά ἔχουμε, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, 220% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

Στά βιομηχανικά φυτά ἔχουμε ἔτσι πιό εὐνοϊκή εἰκόνα, ἄν δέν πάρουμε ὑπόψη τό 1929 γιά τά ζαχαρότευτλα, πού ἡ σοδιά τους ἔπαθε ζημιές ἀπ' τήν πεταλουδίτσα.

Ἐξάλλου, κι ἐδῶ, στόν τομέα τῆς καλλιέργειας βιομηχανικῶν φυτῶν εἶναι δυνατό καί πιθανό νά παρουσιαστοῦν στό μέλλον σοβαρές διακυμάνσεις καί ἐκδηλώσεις ἀστάθειας, ἐπειδή ἐπικρατεῖ τό μικρό νοικοκυριό, διακυμάνσεις καί ἐκδηλώσεις ἀστάθειας σάν καί κεῖνες πού δείχνουν οἱ ἀριθμοί γιά τό λινάρι καί τά ἐλαιώδη φυτά, πού καλλιεργοῦνται λιγότερο ἀπό ὅλα τά ἄλλα εἴδη στά κολχόζ καί τά σοβχόζ.

Ἔτσι, ἔχουμε μπροστά μας τά παρακάτω προβλήματα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας:

1) τό πρόβλημα τῆς σταθεροποίησης τῆς κατάστασης στήν καλλιέργεια βιομηχανικῶν φυτῶν μέ τήν ἐξασφάλιση ἀρκετῆς ποσότητας φτηνῶν σιτηρῶν στίς ἀντίστοιχες περιφέρειες·

2) τό πρόβλημα τῆς ἀνύψωσης τοῦ ἐπιπέδου τῆς κτηνοτροφίας καί τῆς ἐπίλυσης τοῦ προβλήματος τοῦ κρέατος μέ τήν ἐξασφάλιση ἀρκετῆς ποσότητας φτηνῶν σιτηρῶν καί ζωοτροφῶν στίς ἀντίστοιχες περιφέρειες·

3) τό πρόβλημα τῆς ὁριστικῆς ἐπίλυσης τοῦ ζητήματος τῆς παραγωγῆς σιτηρῶν, σάν τοῦ κύριου προβλήματος τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τή στιγμή αὐτή.

Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν εἶναι ὁ βασικός κρίκος στό σύστημα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τό κλειδί γιά τήν ἐπίλυση ὅλων τῶν ἄλλων προβλημάτων της.

Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι ἡ ἐπίλυση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν εἶναι τό πρῶτο κατά σειρά προτεραιότητας πρόβλημα ἀνάμεσα στά ἄλλα προβλήματα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Λύση ὅμως τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν καί εἴσοδος μ' αὐτό τόν τρόπο τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στό δρόμο μιᾶς σοβαρῆς ἀνόδου σημαίνει ριζική ἐξάλειψη τῆς καθυστέρησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἐξοπλισμό της μέ τρακτέρ καί ἀγροτικές μηχανές, ἐφοδιασμό της μέ καινούργια ἐπιστημονικά στελέχη, ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς, αὔξηση τῆς ἐμπορευσιμότητας. Δίχως αὐτούς τούς ὅρους δέν μποροῦμε οὔτε νά ὀνειρευόμαστε ἐπίλυση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν.

Εἶναι ἄραγε δυνατό νά δημιουργηθοῦν ὅλοι αὐτοί οἱ ὅροι πάνω στή βάση τοῦ μικροῦ ἀτομικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ; Ὄχι, δέν εἶναι δυνατό. Δέν εἶναι δυνατό γιατί τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό δέν ἔχει τή δύναμη νά δεχτεῖ καί νά ἀξιοποιήσει τή νέα τεχνική, δέν ἔχει τή δύναμη νά ἀνεβάσει σέ ἀρκετό βαθμό τήν παραγωγικότητα τῆς δουλιᾶς, δέν ἔχει τή δύναμη νά αὐξήσει σέ ἀρκετό βαθμό τήν ἐμπορευσιμότητα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Μένει ἕνας καί μόνο δρόμος, ὁ δρόμος τῆς αὔξησης τῶν διαστάσεων τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ, ὁ δρόμος τῆς ἵδρυσης μεγάλων νοικοκυριῶν, ἐξοπλισμένων μέ σύγχρονη τεχνική.

Ἡ Σοβιετική χώρα ὅμως δέν μπορεῖ ν' ἀκολουθήσει τό δρόμο τῆς ὀργάνωσης μεγάλων καπιταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Μπορεῖ καί πρέπει νά ὀργανώσει μόνο μεγάλα νοικοκυριά σοσιαλιστικοῦ τύπου, ἐξοπλισμένα

μέ νέα τεχνική. Τά σ ο β χ ό ζ καί τά κ ο λ χ ό ζ εἶναι ἀκριβῶς τά νοικοκυριά μας αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

Ἀπό δῶ ἀπορέει τό καθῆκον τῆς ἵδρυσης σοβχόζ καί τῆς ἕνωσης τῶν μικρῶν ἀτομικῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν σέ μεγάλα συλλογικά νοικοκυριά, σάν ὁ μ ο ν α δ ι κ ό ς δρόμος γιά τήν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας γενικά καί ἰδιαίτερα τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν.

Αὐτόν ἀκριβῶς τό δρόμο ἀκολούθησε τό κόμμα στήν καθημερινή πραχτική του δουλιά μετά τό 15ο Συνέδριο, ἰδιαίτερα ὕστερα ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1928, ὅταν παρουσιάστηκαν σοβαρές δυσκολίες μέ τά σιτηρά.

Πρέπει νά τονίσουμε ὅτι τό κόμμα μας ἔβαλε στήν ἡμερησία διάταξη αὐτό τό θεμελιακό πρόβλημα σάν πρόβλημα πραχτικό ἀκόμα ἀπ᾽ τό 15ο Συνέδριο, τότε πού δέν εἴχαμε ἀκόμα σοβαρές δυσκολίες στά σιτηρά. Στή γνωστή ἀπόφαση τοῦ 15ου Συνεδρίου «Γιά τή δουλιά στό χωριό» ἀναφέρεται ξεκάθαρα ὅτι:

«Στή σημερινή περίοδο τό καθῆκον τῆς ἕνωσης καί τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν μικρῶν ἀτομικῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν σέ μεγάλες κολεχτίβες πρέπει νά μπεῖ σάν β α σ ι κ ό κ α θ ῆ κ ο ν τοῦ κόμματος στό χωριό»[45].

Ἴσως δέ θἆταν περιττό ν᾽ ἀναφέρουμε ἐδῶ καί τό σχετικό σημεῖο ἀπό τή λογοδοσία τῆς ΚΕ στό 15ο Συνέδριο, ὅπου τό ἴδιο κοφτά καί ξεκάθαρα μπαίνει τό πρόβλημα τῆς ἐξάλειψης τῆς καθυστέρησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ βάση τίς ἀρχές τῆς κολεχτιβοποίησης. Νά τί λέγεται ἐκεῖ:

«Ποῦ βρίσκεται λοιπόν ἡ διέξοδος; Ἡ διέξοδος βρίσκεται στό πέρασμα ἀπ᾽ τά μικρά καί σκόρπια ἀγροτικά νοικοκυριά στά μεγάλα καί συνενωμένα νοικοκυριά μέ βάση τήν ἀπό κοινοῦ καλλιέργεια τῆς γῆς, στό πέρασμα στήν κολεχτιβιστική καλλιέργεια τῆς γῆς μέ βάση τή νέα, τήν ἀνώτερη τεχνική.

Ἡ διέξοδος βρίσκεται στή βαθμιαία ἀλλά σταθερή ἕνωση τῶν μικρῶν καί πολύ μικρῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν, ὄ χ ι μ έ τ ή ν π ί ε σ η, ἀ λ λ ά μ έ τ ό π α ρ ά δ ε ι γ μ α κ α ί τ ή ν π ε ι θ ώ, σέ μεγάλα νοικοκυριά μέ βάση τήν ἀπό κοινοῦ, συντροφική, κολεχτιβιστική καλλιέργεια τῆς γῆς, μέ τή χρησιμοποίηση γεωργικῶν μηχανῶν καί τραχτέρ, μέ τήν ἐφαρμογή ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἐντατικοποίησης τῆς γεωργίας·

Ἄ λ λ η δ ι έ ξ ο δ ο ς δ έ ν ὑ π ά ρ χ ε ι»[46].

5. Η ΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΟΙ ΡΥΘΜΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΣΟΒΧΟΖΝΙΚΗΣ-ΚΟΛΧΟΖΝΙΚΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

Ἡ στροφή τῆς ἀγροτιᾶς πρός τήν κολεχτιβοποίηση δέν ἄρχισε μονομιᾶς. Καί τέτια στροφή δέν μποροῦσε ν᾽ ἀρχίσει μονομιᾶς. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τό σύνθημα τῆς κολεχτιβοποίησης ρίχτηκε ἀπ᾽ τό κόμμα ἀκόμα ἀπ᾽ τό 15ο Συνέδριο. Γιά τή μαζική ὅμως στροφή τῆς ἀγροτιᾶς πρός τό σοσιαλισμό δέν εἶναι ἀρκετό νά ριχτεῖ μόνο ἕνα σύνθημα. Γιά τή στροφή χρειάζεται τουλάχιστο ἀκόμα ἕνας ὅρος καί συγκεκριμένα νά πειστοῦν οἱ ἴδιες οἱ ἀγροτικές μάζες γιά τήν ὀρθότητα τοῦ συνθήματος πού ρίχτηκε καί νά τό δεχτοῦν σά δικό τους σύνθημα. Γι᾽ αὐτό ἡ στροφή αὐτή προετοιμαζόταν σιγά-σιγά.

Προετοιμαζόταν ἀπ᾽ ὅλη τήν πορεία τῆς ἀνάπτυξής μας, ἀπ᾽ ὅλη τήν πορεία τῆς ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας καί πρῶτ᾽ ἀπ᾽ ὅλα ἀπ᾽ τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας πού ἐφοδιάζει τήν ἀγροτική οἰκονομία μέ μηχανές καί τραχτέρ. Προετοιμαζόταν ἀπό τήν πολιτική τῆς ἀποφασιστικῆς πάλης ἐνάντια στούς κουλάκους καί τήν πορεία τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν μέ τίς νέες της μορφές τοῦ 1928 καί 1929, πού ἔβαλαν τό κουλάκικο νοικοκυριό κάτω ἀπ᾽ τόν ἔλεγχο τῶν φτωχομεσαίων μαζῶν. Προε-

τοιμαζόταν ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῶν ἀγροτικῶν παραγωγικῶν συνεταιρισμῶν, πού συνηθίζουν τόν ἀγρότη τοῦ ἀτομικοῦ νοικοκυριοῦ μέ τή συλλογική δουλιά. Προετοιμαζόταν ἀπό τό δίχτυ τῶν κολχόζ, ὅπου ὁ ἀγρότης ἐπαλήθευε τήν ὑπεροχή τῶν συλλογικῶν μορφῶν νοικοκυριοῦ ἀπέναντι στό ἀτομικό νοικοκυριό. Προετοιμαζόταν, τέλος, ἀπό τό δίχτυ τῶν σκορπισμένων σ' ὁλόκληρη τήν ΕΣΣΔ καί ἐξοπλισμένων μέ τή νέα τεχνική σοβχόζ, ὅπου ὁ ἀγρότης μποροῦσε νά πειστεῖ γιά τή δύναμη καί τά πλεονεχτήματα τῆς νέας τεχνικῆς.

Θἄταν λάθος ἄν βλέπαμε τά σοβχόζ μας μόνο σά σιτοπαραγωγικές πηγές. Στήν πραγματικότητα τά σοβχόζ μέ τή νέα τεχνική τους, μέ τή βοήθεια πού προσφέρουν στούς γύρω ἀγρότες, μέ τίς πρωτόφαντες οἰκονομικές διαστάσεις τους ἀποτέλεσαν τήν ὁδηγήτρα ἐκείνη δύναμη, πού διευκόλυνε τή στροφή τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν καί τίς ἔσπρωξε στό δρόμο τῆς κολεχτιβοποίησης.

Νά πάνω σέ ποιά βάση γεννήθηκε τό μαζικό ἐκεῖνο κολχόζνικο κίνημα τῶν ἑκατομμυρίων φτωχῶν καί μεσαίων ἀγροτῶν, πού ἄρχισε τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1929 καί πού ἐγκαινίασε τήν περίοδο μιᾶς μεγάλης στροφῆς στή ζωή τῆς χώρας μας.

Ποιά μέτρα πῆρε ἡ ΚΕ γιά νά προϋπαντήσει πάνοπλη αὐτό τό κίνημα καί νά μπεῖ ἐπικεφαλῆς του;

Τά μέτρα τῆς ΚΕ ἀκολουθοῦν τρεῖς κατευθύνσεις: τήν κατεύθυνση τῆς ὀργάνωσης καί τῆς χρηματοδότησης τῶν σοβχόζ, τήν κατεύθυνση τῆς ὀργάνωσης καί τῆς χρηματοδότησης τῶν κολχόζ, καί τέλος, τήν κατεύθυνση τῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς τραχτέρ καί ἀγροτικῶν μηχανῶν καί τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ χωριοῦ μ' αὐτές μέσω τῶν μηχανοτραχτερικῶν σταθμῶν, μέσω τῶν τραχτερικῶν φαλάγγων κτλ.

α) Ἀκόμα ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1928 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ πῆρε τήν ἀπόφαση νά ὀργανώσει μέσα σέ 3—4 χρόνια καινούργια σοβχόζ, ἔτσι πού τά σοβχόζ αὐτά νά μποροῦν νά δόσουν πρός τό τέλος αὐτῆς τῆς προθεσμίας τουλάχιστο 100 ἑκατομμύρια πούτια ἐμπορεύσιμα σιτηρά. Σέ συνέχεια ἡ ἀπόφαση αὐτή ἐπικυρώθηκε ἀπ' τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ. Ὀργανώθηκε τό Τράστ Σιτηρῶν πού τοῦ ἀνατέθηκε τό καθῆκον νά θέσει σέ ἐφαρμογή αὐτή τήν ἀπόφαση. Παράλληλα πάρθηκε ἀπόφαση νά σταθεροποιηθοῦν τά παλιά σοβχόζ καί νά αὐξηθεῖ ἡ καλλιεργούμενη ἐπιφάνειά τους. Ὀργανώθηκε τό Κέντρο τῶν Σοβχόζ πού τοῦ ἀνατέθηκε τό καθῆκον νά θέσει σέ ἐφαρμογή αὐτή τήν ἀπόφαση.

Δέν μποροῦμε νά μή σημειώσουμε ὅτι οἱ ἀποφάσεις αὐτές ἔγιναν δεχτές μέ μεγάλη ἐχθρότητα ἀπό τήν ὀπορτουνιστική μερίδα τοῦ κόμματός μας. Προβλήθηκε ὁ ἰσχυρισμός ὅτι τά λεφτά πού τοποθετήθηκαν στά σοβχόζ εἶναι λεφτά «πεταμένα». Ἔγινε ἐπίσης κριτική ἀπομέρους ἀνθρώπων τῆς «ἐπιστήμης», πού τήν ὑποστήριξαν τά ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα τοῦ κόμματος, ὅτι τάχα ἡ ὀργάνωση μεγάλων σοβχόζ εἶναι πράγμα ἀδύνατο καί παράλογο. Ὡστόσο ἡ ΚΕ ἐφάρμοσε τή γραμμή της καί τήν ἔφερε σέ πέρας, παρ' ὅλα τά ἐμπόδια.

Τό 1927/28 διατέθηκαν γιά τή χρηματοδότηση τῶν σοβχόζ (χωρίς νά λογαριάσουμε τίς βραχυπρόθεσμες κυκλοφοριακές πιστώσεις) 65,7 ἑκατομμύρια ρούβλια. Τό 1928/29 διατέθηκαν 185,8 ἑκατομμύρια ρούβλια. Τέλος, φέτος διατέθηκαν 856,2 ἑκατομμύρια ρούβλια. Στήν περίοδο πού ἀναφέρεται ἡ λογοδοσία παραχωρήθηκαν στή διάθεση τῶν σοβχόζ 18 χιλιάδες τραχτέρ μέ συνολική δύναμη 350 χιλιάδες ἵππους.

Ποιά εἶναι τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν μέτρων;

Ἡ καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια τοῦ Τράστ Σιτηρῶν τό 1928/29 ἦταν 150 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1929/30 ἦταν 1 060 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1930/31 θά εἶναι 4 500 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1931/32 θά εἶναι 9 ἑκατομμύρια ἑκτάρια, καί τό 1932/33, δηλαδή στά τέλη τοῦ πεντάχρονου, θά εἶναι 14 ἑκατομμύρια ἑκτάρια. Ἡ καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια τοῦ Κέντρου τῶν Σοβχόζ τό 1928/29 ἦταν 430 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1929/30 ἦταν 860 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1930/31 θά εἶναι 1 800 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1931/32 θά εἶναι 2 ἑκατομμύρια ἑκτάρια καί τό 1932/33 θά εἶναι 2 ἑκατομμύρια 500 χιλιάδες ἑκτάρια. Ἡ καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια τῆς Ἕνωσης Σοβχόζ Οὐκρανίας τό 1928/29 ἦταν 170 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1929/30 ἦταν 280 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1930/31 θά εἶναι 500 χιλιάδες ἑκτάρια, καί τό 1932/33 θά εἶναι 720 χιλιάδες ἑκτάρια. Ἡ καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια (μέ σιτηρά) τῆς Ἕνωσης Ζάχαρης τό 1928/29 ἦταν 780 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1929/30 ἦταν 820 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1930/31 θά εἶναι 860 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1931/32 θά εἶναι 980 χιλιάδες ἑκτάρια, καί τό 1932/33 θά εἶναι 990 χιλιάδες ἑκτάρια.

Αὐτό σημαίνει, πρῶτο, ὅτι καί μόνο τό Τράστ Σιτηρῶν θά ἔχει στό τέλος τοῦ πεντάχρονου καλλιεργούμενη μέ σιτηρά ἐπιφάνεια ἴση μέ κείνη πού ἔχει σήμερα ὁλόκληρη ἡ Ἀργεντινή. (Χειροκροτήματα).

Αὐτό σημαίνει, δεύτερο, ὅτι ὅλα μαζί τά σοβχόζ θά ἔχουν στό τέλος τοῦ πεντάχρονου καλλιεργούμενη μέ σιτηρά ἐπιφάνεια μεγαλύτερη κατά ἕνα ἑκατομμύριο ἑκτάρια ἀπό κείνη πού ἔχει σήμερα ὁλόκληρος ὁ Καναδᾶς. (Χειροκροτήματα).

Ὅσο γιά τή συνολική καί τήν ἐμπορεύσιμη παραγωγή σιτηρῶν τῶν σοβχόζ, ἔχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα κίνησής της γιά κάθε χρόνο: τό 1927/28 εἴχαμε συνολική παραγωγή ἀπ' ὅλα τά σοβχόζ 9,5 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες κι ἀπ' αὐτά ἦταν ἐμπορεύσιμα 6,4 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες· τό 1928/29 εἴχαμε 12,8 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες κι ἀπ' αὐτά ἦταν ἐμπορεύσιμα 7,9 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες· τό 1929/30, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, θά ἔχουμε 28,2 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες κι ἀπ' αὐτά θά εἶναι ἐμπορεύσιμα 18 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες (108 ἑκατομμύρια πούτια)· τό 1930/31 θά ἔχουμε 71,7 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες καί ἀπ' αὐτά θά εἶναι ἐμπορεύσιμα 61 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες (370 ἑκατομμύρια πούτια) κτλ. κτλ.

Αὐτά εἶναι τά σημερινά καί τά ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα ἀπ' τήν πολιτική τοῦ κόμματός μας στόν τομέα τῶν σοβχόζ.

Σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση πού πῆρε τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τόν Ἀπρίλη τοῦ 1928 γιά τήν ὀργάνωση καινούργιων σοβχόζ, προκύπτει ὅτι τά καινούργια σοβχόζ θά μᾶς δώσουν τό 1931/32 τουλάχιστο 100 ἑκατομμύρια πούτια ἐμπορεύσιμα σιτηρά. Στήν πραγματικότητα ὅμως τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἀπ' τό 1931/32 θάχουμε κιόλας μόνο ἀπό τά καινούργια σοβχόζ πάνω ἀπό 200 ἑκατομμύρια πούτια. Ἔχουμε δηλ. ὑπερεκπλήρωση τοῦ προγράμματος στό διπλάσιο.

Τό συμπέρασμα εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού κορόιδευαν τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ κορόιδεψαν σκληρά τόν ἴδιο τόν ἑαυτό τους.

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο σχέδιο, πού τό ἐπικύρωσε τό Συνέδριο τῶν Σοβιέτ, στό τέλος τοῦ πεντάχρονου θά ἔπρεπε νά ἔχουμε συνολική καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια

στά σοβχόζ ὅλων τῶν συστημάτων 5 ἑκατομμύρια ἑκτάρια. Στήν πραγματικότητα ὅμως ἔχουμε ἀπό φέτος κιόλας καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια στά σοβχόζ 5,8 ἑκατομμύρια ἑκτάρια, καί τοῦ χρόνου, δηλαδή τόν τρίτο χρόνο τοῦ πεντάχρονου, θάχουμε 8 ἑκατομμύρια ἑκτάρια καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἐκπληρώνουμε καί ὑπερεκπληρώνουμε τό πεντάχρονο πρόγραμμα τῆς σοβχόζνικης ἀνοικοδόμησης μέσα σέ 3 χρόνια.

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο σχέδιο στό τέλος τοῦ πεντάχρονου θά ἔπρεπε νάχουμε στά σοβχόζ συνολική παραγωγή σιτηρῶν 54,3 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες. Στήν πραγματικότητα ὅμως ἔχουμε ἀπό φέτος κιόλας στά σοβχόζ συνολική παραγωγή σιτηρῶν 28,2 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες, καί τοῦ χρόνου θά ἔχουμε 71,7 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες.

Αὐτό σημαίνει ὅτι στή συνολική παραγωγή σιτηρῶν ἐκπληρώνουμε καί ὑπερεκπληρώνουμε τό πεντάχρονο μέσα σέ 3 χρόνια.

Τό πεντάχρονο σέ 3 χρόνια!

Ἄς φλυαροῦν τώρα οἱ ἀστοί καλαμαράδες καί οἱ ὀπορτουνιστές πού τούς σιγοντάρουν ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά ἐκπληρωθεῖ καί νά ὑπερεκπληρωθεῖ τό πεντάχρονο σχέδιο τῆς σοβχόζνικης ἀνοικοδόμησης σέ 3 χρόνια.

β) Ὅσο γιά τήν *κολχόζνικη* ἀνοικοδόμηση, ἔχουμε ἀκόμα πιό εὐνοϊκή εἰκόνα.

Ἀπ' τόν Ἰούλη ἀκόμα τοῦ 1928 ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ πῆρε τήν παρακάτω ἀπόφαση γιά τήν κολχόζνικη ἀνοικοδόμηση:

«Νά ἐφαρμόζεται ἀπαρέγκλιτα στή ζωή τό καθῆκον πού ἔβαλε τό 15ο Συνέδριο, τό καθῆκον τῆς „ἕνωσης καί τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν μικρῶν ἀτομικῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν σέ μεγάλες κολεχτίβες", *ἐθελοντικές ἑνώσεις*, πού νά στηρίζονται στή βάση τῆς νέας τεχνικῆς καί νά ἀποτελοῦν τήν ἀνώτερη μορφή οἰκονομίας σιτηρῶν, τόσο μέ τήν ἔννοια τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ὅσο καί μέ τήν ἔννοια τῆς ἐξασφάλισης ἑνός ριζικοῦ ἀνεβάσματος τῆς παραγωγικότητας καί τῆς ἐμπορευσιμότητάς της» (βλ. ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ Ἰούλη «Γιά τήν πολιτική τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν σέ σύνδεση μέ τή γενική οἰκονομική κατάσταση», 1928)[47].

Σέ συνέχεια ἡ ἀπόφαση αὐτή ἐπικυρώθηκε μέ τίς ἀποφάσεις τῆς 16ης Συνδιάσκεψης τοῦ κόμματος καί τήν εἰδική ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ Νοέμβρη 1929 γιά τό κολχόζνικο κίνημα[48]. Στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1929, ὅταν διαγράφηκε ἡ ριζική στροφή τῆς ἀγροτιᾶς πρός τά κολχόζ καί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες ἄρχισαν νά μπαίνουν κατά μάζες στά κολχόζ, τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ πῆρε στίς 5 τοῦ Γενάρη 1930 μιά εἰδική ἀπόφαση: «Γιά τούς ρυθμούς κολεχτιβοποίησης καί γιά τά μέτρα βοήθειας τοῦ κράτους στήν κολχόζνικη ἀνοικοδόμηση».

Στήν ἀπόφαση αὐτή ἡ ΚΕ:

1) διαπίστωσε *μαζική στροφή τῶν ἀγροτῶν* πρός τά κολχόζ καί τή δυνατότητα νά ὑπερεκπληρωθεῖ τήν ἄνοιξη τοῦ 1930 τό πεντάχρονο σχέδιο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης·

2) διαπίστωσε ὅτι ὑπάρχουν οἱ ἀπαραίτητοι ὑλικοί καί οἱ ἄλλοι ὅροι *γιά τήν ἀντικατάσταση τῆς κουλάκικης παραγωγῆς μέ τήν παραγωγή τῶν κολχόζ* καί γι' αὐτό διακήρυξε τήν ἀνάγκη τοῦ περάσματος ἀπ' τήν πολιτική τοῦ περιορισμοῦ στήν πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης·

3) χάραξε τήν προοπτική ὅτι ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ 1930 ἡ καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια μέ βάση τίς ἀρχές τῆς κοινωνικοποίησης *θά ξεπεράσει σημαντικά τά 30 ἑκατομμύρια ἑκτάρια*·

4) χώρισε τήν ΕΣΣΔ σέ 3 ομάδες περιοχών καί καθόρισε γιά καθεμιά ἀπ' αὐτές προσανατολιστικές προθεσμίες, μέσα στίς ὁποῖες πρέπει νά τελειώσει βασικά ἡ κολεχτιβοποίηση·

5) ἀναθεώρησε πρός ὄφελος τῶν κολχόζ τό σύστημα ρύθμισης τῆς ἐκμετάλλευσης τῆς γῆς καί τίς μορφές χρηματοδότησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί καθόρισε γιά τό 1929/30 νά δοθοῦν στά κολχόζ πιστώσεις τουλάχιστο 50 ἑκατομμύρια ρούβλια·

6) καθόρισε τήν ἀρτέλικη μορφή τοῦ κολχόζνικου κινήματος σάν τό βασικό κρίκο τοῦ κολχόζνικου συστήματος γιά τή στιγμή αὐτή·

7) ἀπόκρουσε τά ὁπορτουνιστικά στοιχεῖα τοῦ κόμματος, πού προσπαθοῦσαν νά φρενάρουν τό κολχόζνικο κίνημα γιά τό λόγο ὅτι δέν ἔχουμε ἐπάρκεια μηχανῶν καί τραχτέρ·

8) τέλος, προειδοποίησε τά κομματικά στελέχη ὅτι εἶναι δυνατό νά παρουσιαστοῦν ὑπερβολές στό κολχόζνικο κίνημα καί γιά τόν κίνδυνο ὑπαγόρευσης τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης μέ διαταγές ἀπ' τά πάνω, κίνδυνο πού ἀπειλοῦσε νά ὑποκαταστήσει τό πραγματικό καί μαζικό κολχόζνικο κίνημα μ' ἕνα παιχνίδι κολεχτιβοποίησης.

Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι τήν ἀπόφαση αὐτή τῆς ΚΕ τά ὁπορτουνιστικά στοιχεῖα τοῦ κόμματός μας τήν ὑποδέχτηκαν κάτι παραπάνω ἀπό ἐχθρικά. Ἔγινε λόγος καί ἀκούστηκαν κρυφομιλήματα, ὅτι ἡ ΚΕ τόριξε στή φαντασιοπληξία, ὅτι «κατασπαταλᾶ» τά λεφτά τοῦ λαοῦ γιά τά «ἀνύπαρχτα» κολχόζ. Τά δεξιά στοιχεῖα ἔτριβαν τά χέρια τους ἀπό ἱκανοποίηση προεξοφλώντας «στά σίγουρα» ἀποτυχία. Ὡστόσο ἡ ΚΕ ἀκολούθησε τή γραμμή της μέ ὅλη τήν ἀπαιτούμενη ἐπιμονή καί τήν ἔφερε σέ πέρας, παρ' ὅλα τά ἐμπόδια, παρά τά μικροαστικά κρυφοχαχανίσματα τῶν δεξιῶν, παρά τίς ὑπερβολές καί τόν ἴλιγγο τῶν «ἀριστερῶν».

Τό 1927/28 διατέθηκαν γιά τή χρηματοδότηση τῶν κολχόζ 76 ἑκατομμύρια ρούβλια, τό 1928/29 170 ἑκατομμύρια, τέλος, φέτος διατέθηκαν 473 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἐκτός ἀπ' αὐτά, διατέθηκαν 65 ἑκατομμύρια ρούβλια γιά τό ταμεῖο κολεχτιβοποίησης. Καθορίστηκαν ὁρισμένες διευκολύνσεις γιά τά κολχόζ, πράγμα πού συνετέλεσε στό νά ἀνεβοῦν οἱ οἰκονομικοί πόροι τῶν κολχόζ κατά 200 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἐξασφαλίστηκε ἡ διανομή στά κολχόζ τῆς παραγωγικῆς περιουσίας τῶν ἀπαλλοτριωμένων κουλάκων, ἀξίας πάνω ἀπό 400 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἐξασφαλίστηκε ἡ χρησιμοποίηση στά χωράφια τῶν κολχόζ τουλάχιστο 30 χιλιάδων τραχτέρ μέ δύναμη 400 χιλιάδες ἵππους χωρίς νά ὑπολογιστοῦν τά 7 χιλιάδες τραχτέρ τοῦ Κέντρου Τραχτέρ πού ἐξυπηρετοῦν τά κολχόζ, καί ἡ βοήθεια μέ τραχτέρ πού παρέχουν στά κολχόζ τά σοβχόζ. Δόθηκαν φέτος στά κολχόζ δάνεια σέ σπόρο καί βοήθεια σέ σπόρο 10 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες σιτηρά (61 ἑκατομμύρια πούτια). Τέλος, δόθηκε στά κολχόζ ἄμεση ὀργανωτική βοήθεια γιά τή δημιουργία βάσεων μηχανῶν καί ἀλόγων, πού ὁ ἀριθμός τους ξεπερνᾶ τίς 7 χιλιάδες καί ὅπου χρησιμοποιοῦνται τουλάχιστο 1.300.000 ἄλογα.

Ποιά εἶναι τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν μέτρων;

Τό 1927 ἡ καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια τῶν κολχόζ ἦταν 800 χιλιάδες ἑκτάρια, τό 1928 1,4 ἑκατομμύρια ἑκτάρια, τό 1929 4,3 ἑκατομμύρια ἑκτάρια καί τό 1930 τουλάχιστο 36 ἑκατομμύρια ἑκτάρια, ὑπολογίζοντας τήν ἔκταση τῆς ἀνοιξιάτικης καί τῆς φθινοπωρινῆς σπορᾶς.

Αὐτό σημαίνει, πρῶτο, ὅτι μέσα σέ 3 χρόνια ἡ καλ-

λιεργούμενη ἐπιφάνεια τῶν κολχόζ αὐξήθηκε πάνω ἀπό 40 φορές. (Χειροκροτήματα).

Αὐτό σημαίνει, δεύτερο, ὅτι τά κολχόζ μας ἔχουν σήμερα τόση καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια ὅση ἡ Γαλλία καί ἡ Ἰταλία μαζί. (Χειροκροτήματα).

Ὅσο γιά τή συνολική παραγωγή σιτηρῶν καί τό ἐμπορεύσιμο μέρος τους ἔχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα. Τό 1927 εἴχαμε ἀπ' τά κολχόζ 4,9 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες κι ἀπ' αὐτά ἦταν ἐμπορεύσιμα 2 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες· τό 1928 εἴχαμε 8,4 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες κι ἀπ' αὐτά ἦταν ἐμπορεύσιμα 3,6 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες· τό 1929 εἴχαμε 29,1 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες κι ἀπ' αὐτά ἦταν ἐμπορεύσιμα 12,7 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες· τό 1930 θά ἔχουμε, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, 256 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες (1550 ἑκατομμύρια πούτια) κι ἀπ' αὐτά θά εἶναι ἐμπορεύσιμα τουλάχιστο 82 ἑκατομμύρια μετρικοί στατῆρες (πάνω ἀπό 500 ἑκατομμύρια πούτια).

Πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι κανένας κλάδος τῆς βιομηχανίας μας, πού γενικά ἀναπτύσσεται μέ ἀρκετά ἐπιταχυμένους ρυθμούς, δέν παρουσίασε ἀκόμα τέτιους πρωτόφαντους ρυθμούς ἀνόδου, ὅπως ἡ κολχόζνικη ἀνοικοδόμηση.

Τί δείχνουν ὅλοι αὐτοί οἱ ἀριθμοί;

Δείχνουν, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ὅτι ἡ συνολική παραγωγή τῶν κολχόζ σέ σιτηρά αὐξήθηκε μέσα σέ 3 χρόνια πάνω ἀπό 50 φορές καί τό ἐμπορεύσιμο μέρος της πάνω ἀπό 40 φορές.

Δείχνουν, δεύτερο, ὅτι ἔχουμε τή δυνατότητα νά πάρουμε φέτος ἀπ' τά κολχόζ πάνω ἀπ' τή μισή συνολική ἐμπορεύσιμη παραγωγή τῆς χώρας σέ σιτηρά.

Δείχνουν, τρίτο, ὅτι ἀπό δῶ καί πέρα τήν τύχη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τῶν βασικῶν της προβλημάτων δέ θά τήν καθορίζουν τά ἀτομικά ἀγροτικά νοικοκυριά, μά τά κολχόζ καί τά σοβχόζ.

Δείχνουν, τέταρτο, ὅτι τό προτσές τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης συντελεῖται στή χώρα μας μέ πολύ γρήγορους ρυθμούς.

Δείχνουν, τέλος, ὅτι στή χώρα μας ἔγιναν κιόλας τέτιες οἰκονομικές ἀνακατατάξεις, πού μᾶς δίνουν ὅλο τό δικαίωμα νά ὑποστηρίζουμε ὅτι κατορθώσαμε νά στρέψουμε τό χωριό σέ καινούργιο δρόμο, στό δρόμο τῆς κολεχτιβοποίησης, καί ἐξασφαλίσαμε ἔτσι τήν ἐπιτυχία τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης ὄχι μόνο στήν πόλη, μά καί στό χωριό.

Στήν ἀπόφασή του τῆς 5 τοῦ Γενάρη 1930 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ καθόρισε γιά τήν ἄνοιξη τοῦ 1930 ἕνα πρόγραμμα γιά τήν καλλιεργούμενη ἐπιφάνεια τῶν κολχόζ, πρόγραμμα πού πρόβλεπε 30 ἑκατομμύρια ἐκτάρια μέ βάση τήν ἀρχή τῆς κοινωνικοποίησης. Στήν πραγματικότητα ὅμως ἔχουμε 36 ἑκατομμύρια ἐκτάρια. Συνεπῶς τό πρόγραμμα τῆς ΚΕ ὑπερεκπληρώθηκε.

Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού κορόιδευαν τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ, κορόιδεψαν σκληρά τόν ἴδιο τόν ἑαυτό τους. Τούς ὀπορτουνιστές φαφλατάδες τοῦ κόμματός μας δέν τούς ἔσωσε οὔτε τό μικροαστικό στοιχεῖο, οὔτε οἱ ὑπερβολές στό κολχόζνικο κίνημα.

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο σχέδιο θάπρεπε στό τέλος τοῦ πεντάχρονου νάχουμε στά κολχόζ 20,6 ἑκατομμύρια ἐκτάρια καλλιεργούμενες ἐκτάσεις. Στήν πραγματικότητα ὅμως ἔχουμε ἀπό φέτος στά κολχόζ 36 ἑκατομμύρια ἐκτάρια καλλιεργούμενες ἐκτάσεις.

Αὐτό σημαίνει ὅτι μέσα σέ 2 χρόνια ὑπερεκπληρώσαμε κιόλας τό πεντάχρονο πρόγραμμα κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης πάνω ἀπό μιάμιση φορά. (Χειροκροτήματα).

Σύμφωνα μέ τό πεντάχρονο σχέδιο θάπρεπε στό τέλος τοῦ πεντάχρονου νάχουμε στά κολχόζ συνολική παραγωγή σιτηρῶν 190,5 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες. Στήν πραγματικότητα ὅμως θάχουμε ἀπό φέτος στά κολχόζ συνολική παραγωγή σιτηρῶν 256 ἑκατομμύρια μετρικούς στατῆρες.

Αὐτό σημαίνει ὅτι μέσα σέ 2 χρόνια ὑπερεκπληρώνουμε κιόλας τό πεντάχρονο πρόγραμμα τῆς κολχόζνικης παραγωγῆς σιτηρῶν πάνω ἀπό 30%.

Τό πεντάχρονο σέ 2 χρόνια! (Χειροκροτήματα).

Ἂς φλυαροῦν τώρα οἱ συμπεθέρες τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, ὅτι δέν εἶναι δυνατό μέσα σέ 2 χρόνια νά ἐκπληρωθεῖ καί νά ὑπερεκπληρωθεῖ τό πεντάχρονο σχέδιο τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης.

6. ΚΑΛΥΤΕΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

Ἔτσι, ἀπ' ὅλα αὐτά προκύπτει ὅτι ἡ προοδευτική αὔξηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ τομέα, τόσο στήν περιοχή τῆς βιομηχανίας ὅσο καί στήν περιοχή τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, εἶναι γεγονός πού δέ σηκώνει καμιά ἀμφιβολία.

Τί μπορεῖ νά σημαίνει αὐτό ἀπ' τήν ἄποψη τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργαζομένων;

Σημαίνει ὅτι μ' αὐτό ἔχουμε βάλει κιόλας τά θεμέλια μιᾶς ριζικῆς καλυτέρευσης τῆς ὑλικῆς καί πολιτιστικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Γιατί, μέ ποιόν τρόπο;

Γιατί, πρῶτο, αὔξηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ τομέα σημαίνει, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ἐλάττωση τῶν ἐκμεταλλευτικῶν στοιχείων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, πτώση τοῦ εἰδικοῦ τους βάρους στήν ἐθνική οἰκονομία. Κι αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στό ἐθνικό εἰσόδημα τῆς χώρας θά μεγαλώνει ὁπωσδήποτε σέ βάρος τῆς μερίδας τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων πού θά ἐλαττώνεται.

Γιατί, δεύτερο, μέ τήν αὔξηση τοῦ κοινωνικοποιημένου (σοσιαλιστικοῦ) τομέα, τό μέρος τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος πού ὥς τά τώρα πήγαινε γιά τή συντήρηση τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων καί τῶν ὑπηρετῶν τους θά μένει ἀπό δῶ καί πέρα στήν ἴδια τήν παραγωγή, γιά τή διεύρυνση τῆς παραγωγῆς, γιά νά χτίζονται καινούργιες φάμπρικες κι ἐργοστάσια καί νά καλυτερεύουν οἱ συνθῆκες ζωῆς τῶν ἐργαζομένων. Κι αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἐργατική τάξη θά μεγαλώνει ἀριθμητικά καί θά δυναμώνει, ἐνῶ ἡ ἀνεργία θά περιορίζεται καί θά ἐξαφανίζεται.

Γιατί, τέλος, ἡ αὔξηση τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα, μιά καί ὁδηγεῖ στήν καλυτέρευση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῆς ἐργατικῆς τάξης, σημαίνει προοδευτική αὔξηση τῆς ἀπορροφητικῆς ἱκανότητας τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς, αὔξηση τῆς ζήτησης βιομηχανικῶν προϊόντων ἀπομέρους τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Κι αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς θά προπορεύεται ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας καί θά τή σπρώχνει πρός τά μπρός, σέ μιά ἀδιάκοπη διεύρυνση.

Ὅλα αὐτά καί ἄλλα παρόμοια περιστατικά ὁδηγοῦν σέ διαρκῆ καλυτέρευση τῆς ὑλικῆς καί τῆς πολιτιστικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

α) Ἂς ἀρχίσουμε ἀπ' τό ζήτημα τῆς ἀ ρ ι θ μ η τ ι κ ῆ ς α ὔ ξ η σ η ς τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τοῦ π ε ρ ι ο ρ ι σ μ ο ῦ τ ῆ ς ἀ ν ε ρ γ ί α ς.

Ἂν ὁ ἀριθμός τῶν μισθωτῶν (χωρίς τούς ἄνεργους) ἦταν τό 1926/27 10.990 χιλιάδες, τό 1927/28 ἦταν 11.456 χιλιάδες, τό 1928/29 ἦταν 11.997 χιλιάδες, καί τό 1929/30, σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα, θά εἶναι τουλάχιστο 13.129 χιλιάδες. Ἀπ' αὐτούς, οἱ σωματικά ἐργαζόμενοι (συμπεριλαβαίνοντας καί τούς ἐργάτες τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τούς ἐποχιακούς ἐργάτες) ἦταν τό 1926/27 7 069 χιλιάδες, τό 1927/28 7 404 χιλιάδες, τό 1928/29 7 758 χιλιάδες, καί τό 1929/30 8 533 χιλιάδες. Ἀπ' αὐτούς οἱ ἐργάτες τῆς μεγάλης βιομηχανίας (χωρίς τούς ὑπαλλήλους) ἦταν τό 1926/27 2 439 χιλιάδες, τό 1927/28 2 632 χιλιάδες, τό 1928/29 2 858 χιλιάδες καί τό 1929/30 3 029 χιλιάδες.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχουμε μπροστά μας τήν εἰκόνα μιᾶς συνεχοῦς ἀριθμητικῆς αὔξησης τῆς ἐργατικῆς τάξης. Καί ἄν τό ποσοστό αὔξησης τῶν μισθωτῶν στά 3 χρόνια εἶναι 19,5% καί τῶν σωματικά ἐργαζομένων 20,7%, τό ποσοστό αὔξησης τῶν ἐργατῶν βιομηχανίας εἶναι 24,2%.

Ἂς περάσουμε στό ζήτημα τῆς ἀ ν ε ρ γ ί α ς. Πρέπει νά ποῦμε πώς στόν τομέα αὐτόν ὑπάρχει μεγάλο χάος τόσο στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργασίας, ὅσο καί στό Κεντρικό Συμβούλιο τῶν Συνδικάτων τῆς ΕΣΣΔ.

Ἀπ' τή μιά μεριά, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα αὐτῶν τῶν ἱδρυμάτων, προκύπτει ὅτι ἔχουμε ἕνα ἑκατομμύριο περίπου ἄνεργους, ἀπ' τούς ὁποίους μόνο 14,3% ἔχουν μιά ἐλάχιστη εἰδίκευση, ἐνῶ τά 73% περίπου εἶναι ἄνθρωποι τῆς λεγόμενης διανοητικῆς ἐργασίας καί ἀνειδίκευτοι, καί ὅτι ἡ τεράστια πλειοψηφία ἀπό τούς τελευταίους εἶναι γυναῖκες καί ἔφηβοι πού δέν ἔχουν καμιά σχέση μέ τή βιομηχανική παραγωγή.

Ἀπ' τήν ἄλλη μεριά, σύμφωνα μέ τά ἴδια στοιχεῖα, ἔχουμε τρομακτική ἔλλειψη εἰδικευμένης ἐργατικῆς δύναμης, τά γραφεῖα ἐργασίας δέν ἱκανοποιοῦν οὔτε κατά 80% τή ζήτηση τῶν ἐπιχειρήσεών μας σέ ἐργατική δύναμη, κι ἔτσι εἴμαστε ὑποχρεωμένοι στά γρήγορα, κυριολεχτικά στήν πορεία τῆς δουλιᾶς νά ἐκπαιδεύουμε ὁλότελα ἀνειδίκευτους ἐργάτες καί νά φτιάχνουμε ἀπ' αὐτούς εἰδικευμένους, γιά νά ἱκανοποιοῦμε ἔστω καί στό ἐλάχιστο τίς ἀνάγκες τῶν ἐπιχειρήσεών μας.

Δοκιμάστε νά βρεῖτε ἄκρη σ' αὐτό τό χάος. Ἐν πάση περιπτώσει εἶναι φανερό ὅτι αὐτοί οἱ ἄνεργοι δέν ἀποτελοῦν οὔτε ἐ φ ε δ ρ ι κ ή, οὔτε, πολύ περισσότερο, μ ό ν ι μ η στρατιά ἀνέργων τῆς βιομηχανίας μας. Καί τί βλέπουμε; Ἀκόμα κι ἀπ' τά στοιχεῖα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι τόν τελευταῖο καιρό ὁ ἀριθμός τῶν ἀνέργων ἐ λ α τ τ ώ θ η κ ε σέ σύγκριση μέ πέρσι κατά 700 χιλιάδες ἄτομα καί πάνω. Κι αὐτό σημαίνει ὅτι τήν 1 τοῦ Μάη αὐτοῦ τοῦ χρόνου ὁ ἀριθμός τῶν ἀνέργων ἐλαττώθηκε πάνω ἀπό 42%.

Ὁρίστε ἀκόμα ἕνα ἀποτέλεσμα τῆς αὔξησης τοῦ σοσιαλιστικοῦ τομέα στήν ἐθνική μας οἰκονομία.

β) Ἀκόμα πιό ἀποστομωτικό εἶναι τό ἀποτέλεσμα πού προκύπτει, ἄν ἐξετάσουμε τό ζήτημα ἀπ' τήν ἄποψη τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατά τάξεις. Τό ζήτημα τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατά τάξεις εἶναι ζήτημα θεμελιακό ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὑλικῆς καί τῆς πολιτιστικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Οἱ ἀστοί οἰκονομολόγοι τῆς Γερμανίας, τῆς Ἀγγλίας καί τῶν ΕΠΑ δέν προσπαθοῦν τοῦ κάκου νά μπερδέψουν αὐτό τό ζήτημα πρός ὄφελος τῆς ἀστικῆς τάξης,

δημοσιεύοντας κάθε τόσο τίς «έντελῶς ἀντικειμενικές» ἔρευνές τους σ' αὐτό τόν τομέα.

Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς Παγγερμανικῆς διεύθυνσης στατιστικῆς ἡ μερίδα τῶν μισθῶν καί μεροκαμάτων στό ἐθνικό εἰσόδημα τῆς Γερμανίας ἦταν τό 1929 70%, ἐνῶ ἡ μερίδα τῆς ἀστικῆς τάξης 30%. Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς Ὁμοσπονδιακῆς ἐπιτροπῆς ἐμπορίου καί τοῦ Ἐθνικοῦ γραφείου οἰκονομικῶν ἐρευνῶν ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν στό ἐθνικό εἰσόδημα τῶν ΕΠΑ ἦταν τό 1923 πάνω ἀπό 54%, ἐνῶ ἡ μερίδα τῶν καπιταλιστῶν 45% καί κάτι. Τέλος, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῶν οἰκονομολόγων Μπόλεϊ καί Στάμπ, ἡ μερίδα τῆς ἐργατικῆς τάξης στό ἐθνικό εἰσόδημα τῆς Ἀγγλίας ἦταν τό 1924 λίγο πιό κάτω ἀπό 50%, ἐνῶ ἡ μερίδα τῶν καπιταλιστῶν λίγο πιό πάνω ἀπό 50% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς Ἀγγλίας.

Εἶναι εὐνόητο πώς τά ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν ἐρευνῶν δέν ἐπιτρέπεται νά τά παίρνουμε τοῖς μετρητοῖς. Καί δέν ἐπιτρέπεται, γιατί ἐκτός ἀπό τά σφάλματα καθαρά οἰκονομικοῦ χαρακτήρα, ὑπάρχουν στίς ἔρευνες αὐτές καί ἄλλου εἴδους σφάλματα, πού ἔχουν σκοπό ἐνμέρει ν' ἀποκρύψουν καί νά παρουσιάσουν πιό μικρό τό εἰσόδημα τῶν καπιταλιστῶν καί ἐνμέρει νά φουσκώσουν καί νά παρουσιάσουν πιό μεγάλα τά ἔσοδα τῆς ἐργατικῆς τάξης, συγκαταριθμώντας στήν κατηγορία τῶν ἐργατῶν καί τούς δημοσίους ὑπαλλήλους μέ τεράστιους μισθούς. Καί παραλείπω ν' ἀναφέρω ἐδῶ τό γεγονός ὅτι στίς ἔρευνες αὐτές δέν παίρνονται συχνά ὑπόψη τά εἰσοδήματα τῶν φάρμερ καί γενικά τῶν καπιταλιστῶν τῆς ὑπαίθρου.

Ὁ σ. Βάργκα ὑπόβαλε σέ κριτική ἀνάλυση αὐτά τά στοιχεῖα. Καί νά τί βρῆκε. Ἀποδείχνεται πώς ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἄλλων ἐργαζομένων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία, ἀποτελοῦσε στή Γερμανία τά 55% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, στίς ΕΠΑ τά 54% καί στήν Ἀγγλία τά 45%· ἀντίθετα ἡ μερίδα τῶν καπιταλιστῶν ἦταν στή Γερμανία 45%, στίς ΕΠΑ 46% καί στήν Ἀγγλία 55%.

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα στίς μεγαλύτερες καπιταλιστικές χῶρες.

Καί πῶς ἔχουν τά πράγματα στήν ΕΣΣΔ;

Ὁρίστε τά στοιχεῖα τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου. Ἀποδείχνεται ὅτι:

α) Ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζομένων ἀγροτῶν μας πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία ἀποτελοῦσε τό 1927/28 τά 75,2% τοῦ συνόλου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (ἀπ' αὐτά 33,3% ἦταν ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ), τό 1928/29 τά 76,5% (ἀπ' αὐτά 33,2% ἦταν ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ) καί τό 1929/30 τά 77,1% (ἀπ' αὐτά 33,5% εἶναι ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ).

β) Ἡ μερίδα τῶν κουλάκων καί τῶν καπιταλιστῶν τῆς πόλης ἀποτελοῦσε τό 1927/28 τά 8,1%, τό 1928/29 τά 6,5% καί τό 1929/30 τό 1,8%.

γ) Ἡ μερίδα τῶν βιοτεχνῶν, πού στό μεγαλύτερο μέρος τους εἶναι ἐργαζόμενα στοιχεῖα, ἀποτελοῦσε τό 1927/28 τά 6,5%, τό 1928/29 τά 5,4% καί τό 1929/30 τά 4,4%.

δ) Ἡ μερίδα τοῦ κρατικοῦ τομέα, πού τά ἔσοδά του εἶναι ἔσοδα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί γενικά τῶν ἐργαζομένων μαζῶν, ἀποτελοῦσε τό 1927/28 τά 8,4%, τό 1928/29 τά 10% καί τό 1929/30 τά 15,2%.

ε) Τέλος, ἡ μερίδα πού ἀναλογεῖ στά λεγόμενα διάφορα (πρόκειται γιά τίς συντάξεις) στά 1927/28 ἀπο-

τελοῦσε τό 1,8%, στά 1928/29 τό 1,6% καί στά 1929/30 τό 1,5%.

Ἔτσι ἀπό τά παραπάνω προκύπτει ὅτι τή στιγμή πού στίς προχωρημένες καπιταλιστικές χῶρες ἡ μερίδα τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων στό ἐθνικό εἰσόδημα εἶναι περίπου 50%, εἴτε ἀκόμα καί μεγαλύτερη, στή χώρα μας, στήν ΕΣΣΔ, ἡ μερίδα τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων δέν εἶναι παραπάνω ἀπό 2% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἔτσι ἐξηγεῖται κυρίως καί τό καταπληκτικό γεγονός ὅτι τό 1922 στίς ΕΠΑ, σύμφωνα μέ τά γραφόμενα τοῦ ἀμερικανοῦ ἀστοῦ συγγραφέα Ντένι, «τό 1% τῶν ἰδιοχτητῶν συγκέντρωνε στά χέρια του τά 59% ὅλου τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου», ἐνῶ στήν Ἀγγλία τό 1920/21, σύμφωνα μέ τά γραφόμενα τοῦ ἴδιου τοῦ Ντένι, «λιγότεροι ἀπό τά 2% τοῦ συνόλου τῶν ἰδιοχτητῶν ἦταν κάτοχοι τῶν 64% ὅλου τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου» (βλ. τό βιβλίο τοῦ Ντένι «Ἡ Ἀμερική καταχτᾶ τή Βρετανία»).

Μποροῦν ἄραγε νά συμβαίνουν παρόμοια πράγματα καί σέ μᾶς, στήν ΕΣΣΔ, στή Χώρα τῶν Σοβιέτ; Εἶναι φανερό πώς δέν μποροῦν. Στήν ΕΣΣΔ ἀπό καιρό πιά δέν ὑπάρχουν καί δέν μποροῦν νά ὑπάρχουν τέτιοι «ἰδιοχτῆτες».

Ἄν ὅμως στήν ΕΣΣΔ τό 1929/30 μόλις 2% περίπου ἀπό τό ἐθνικό εἰσόδημα ἀναλογεῖ στή μερίδα τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων, τότε ποῦ πηγαίνει ὁ ὑπόλοιπος ὄγκος τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος;

Εἶναι φανερό πώς παραμένει στά χέρια τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζομένων ἀγροτῶν.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ πηγή τῆς δύναμης καί τοῦ κύρους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἀνάμεσα στά ἑκατομμύρια τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ βάση τῆς συστηματικῆς ἀνόδου τῆς ὑλικῆς εὐημερίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς ΕΣΣΔ.

στ) Κάτω ἀπ' τό φῶς τῶν ἀποφασιστικῶν αὐτῶν γεγονότων γίνεται ἐντελῶς κατανοητή ἡ συστηματική αὔξηση τοῦ πραγματικοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν, ἡ αὔξηση τοῦ κονδυλίου τοῦ προϋπολογισμοῦ γιά τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις τῶν ἐργατῶν, ἡ αὔξηση τῆς βοήθειας πού δίνεται στά φτωχά καί τά μεσαῖα ἀγροτικά νοικοκυριά, ἡ αὔξηση τῶν κονδυλίων γιά τήν ἀνοικοδόμηση ἐργατικῶν κατοικιῶν, γιά τήν καλυτέρευση τῶν συνθηκῶν ζωῆς τῶν ἐργατῶν, γιά τή μητέρα καί τό παιδί καί, σέ σχέση μ' ὅλα αὐτά, ἡ προοδευτική αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ΕΣΣΔ μέ ταυτόχρονη ἐλάττωση τῆς θνησιμότητας, ἰδιαίτερα τῆς παιδικῆς θνησιμότητας.

Εἶναι γνωστό λχ. ὅτι τό πραγματικό μεροκάματο τῶν ἐργατῶν, συμπεριλαβαίνοντας καί τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις καί τίς κρατήσεις ἀπ' τά κέρδη ὑπέρ τοῦ ταμείου καλυτέρευσης τῶν συνθηκῶν ζωῆς τῶν ἐργατῶν, ἀνέβηκε σέ σχέση μέ τό προπολεμικό ἐπίπεδο στά 167%. Μόνο τό κονδύλιο τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων τῶν ἐργατῶν αὐξήθηκε μέσα στά τελευταῖα 3 χρόνια ἀπό 980 ἑκατομμύρια ρούβλια, πού ἦταν τό 1927/28, σέ 1400 ἑκατομμύρια ρούβλια τό 1929/30. Γιά τήν προστασία τῆς μητέρας καί τοῦ παιδιοῦ ξοδεύτηκαν τά τελευταῖα 3 χρόνια (1927/28 μέχρι 1929/30) 494 ἑκατομμύρια ρούβλια. Γιά τήν προσχολική ἀγωγή (παιδικοί κῆποι, πλατειοῦλες κτλ.) ξοδεύτηκαν στήν ἴδια περίοδο 204 ἑκατομμύρια ρούβλια. Γιά τήν ἀνοικοδόμηση ἐργατικῶν κατοικιῶν ξοδεύτηκαν 1880 ἑκατομμύρια ρούβλια.

Αὐτό δέ σημαίνει βέβαια ὅτι ἔγιναν κιόλας ὅλα τ' ἀπαραίτητα γιά μιά σοβαρή αὔξηση τοῦ πραγματικοῦ μεροκά-

ματου, ὅτι δέν ἦταν δυνατό ν' ἀνεβεῖ τό πραγματικό μεροκάματο σέ ἀνώτερη βαθμίδα. Κι ἄν αὐτό δέν ἔγινε, σ' αὐτό φταίει ἡ γραφειοκρατία τοῦ μηχανισμοῦ μας ἐφοδιασμοῦ γενικά, καί πρῶτα ἀπ' ὅλα καί ἰδιαίτερα ἡ γραφειοκρατία τῶν καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν. Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς Κρατικῆς 'Επιτροπῆς Σχεδίου ὁ κοινωνικοποιημένος τομέας τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου τό 1929/30 ἀγκαλιάζει πάνω ἀπ' τά 99% τοῦ χοντρικοῦ ἐμπορίου καί πάνω ἀπ' τά 89% τοῦ λιανικοῦ. Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ συνεταιρισμός ἐκτοπίζει συστηματικά τόν ἰδιωτικό τομέα καί γίνεται ὁ μονοπωλητής στόν τομέα τοῦ ἐμπορίου. Αὐτό βέβαια εἶναι καλό. Τό κακό ὅμως εἶναι ὅτι σέ μιά σειρά περιπτώσεις τό μονοπώλιο αὐτό ξεσπᾶ σέ βάρος τῶν καταναλωτῶν. Ὅπως διαπιστώνεται, παρά τή μονοπωλιακή σχεδόν θέση του στό ἐμπόριο, ὁ συνεταιρισμός προτιμᾶ νά ἐφοδιάζει τούς ἐργάτες μέ τά πιό «ἐπικερδῆ» ἐμπορεύματα, πού δίνουν μεγάλα κέρδη (ψιλικά κτλ.) καί ἀποφεύγει νά τούς ἐφοδιάζει μ' ἐμπορεύματα λιγότερο «ἐπικερδῆ», πού εἶναι ὡστόσο πιό ἀπαραίτητα γιά τούς ἐργάτες (ἀγροτικά προϊόντα). Γι' αὐτό οἱ ἐργάτες εἶναι ὑποχρεωμένοι τά 25% σχεδόν τῶν ἀναγκῶν τους σ' ἀγροτικά προϊόντα νά τά ἱκανοποιοῦν στήν ἰδιωτική ἀγορά, πληρώνοντας μεγαλύτερες τιμές. Καί παραλείπω ν' ἀναφέρω ὅτι ὁ μηχανισμός τῶν συνεταιρισμῶν ἀπασχολεῖται περισσότερο μέ τό ἰσοζύγιο ἐσόδων καί ἐξόδων του, καί γι' αὐτό μέ μεγάλη δυσκολία ἀποφασίζει νά ἐλαττώσει τίς λιανικές τιμές, παρά τίς ρητές ἐντολές τῶν καθοδηγητικῶν κέντρων. 'Απ' αὐτά προκύπτει ὅτι ὁ συνεταιρισμός στήν προκειμένη περίπτωση δέν ἐνεργεῖ σά σοσιαλιστικός τομέας, μά σάν ἰδιόμορφος τομέας, πού ἔχει μολυνθεῖ μέ κάποιο πνεῦμα νέπμαν.

Καί προβάλλει τό ἐρώτημα: ποιός τόν χρειάζεται ἕναν τέτιο συνεταιρισμό καί ποιό τό ὄφελος γιά τούς ἐργάτες ἀπ' τό μονοπώλιό του, ἄν δέν ἐκπληρώνει τό καθῆκον τῆς σοβαρῆς καλυτέρευσης τοῦ πραγματικοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν;

Κι ἄν, παρ' ὅλα αὐτά, τό πραγματικό μεροκάματο στή χώρα μας ἀνεβαίνει διαρκῶς ἀπό χρόνο σέ χρόνο, αὐτό σημαίνει πώς τό καθεστώς μας, τό σύστημα κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καί ἡ ὅλη πολιτική τῶν μεροκαμάτων εἶναι τέτια πού ἔχουν τή δυνατότητα νά παραλύουν καί νά ὑπερκαλύπτουν τά κάθε λογῆς μειονεχτήματα πού προέρχονται ἀπ' τό συνεταιρισμό.

Ἄν σ' ὅλα αὐτά προσθέσουμε καί μιά σειρά ἄλλους παράγοντες, ὅπως ἡ αὔξηση τοῦ ρόλου τῶν κοινωνικῶν ἑστιῶν, τό φτήναιμα τῶν ἐνοικίων γιά τούς ἐργάτες, ὁ τεράστιος ἀριθμός τῶν ὑποτροφιῶν γιά ἐργάτες καί γιά παιδιά ἐργατῶν, ἡ πολιτιστική ἐξυπηρέτηση κτλ., μποροῦμε νά ποῦμε χωρίς δισταγμό ὅτι ἡ αὔξηση τοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν εἶναι πολύ μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι δείχνει ἡ στατιστική μερικῶν ἱδρυμάτων μας.

Ὅλα αὐτά μαζί, σύν τό πέρασμα στήν 7ωρη ἐργάσιμη μέρα πάνω ἀπό 830 χιλιάδων ἐργατῶν βιομηχανίας (33,5%), σύν τό πέρασμα στήν πενθήμερη βδομάδα γιά πάνω ἀπό ἑνάμιση ἑκατομμύριο ἐργατῶν βιομηχανίας (63,4%), σύν τό πλατύ δίχτυ σπιτιῶν ἀνάπαυσης, σανατορίων καί κέντρων θεραπείας γιά τούς ἐργάτες, ἀπ' ὅπου πέρασαν τά τελευταῖα τρία χρόνια πάνω ἀπό 1 700 χιλιάδες ἐργάτες—ὅλα αὐτά δημιουργοῦν τέτιες συνθῆκες δουλιᾶς καί ζωῆς τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού μᾶς δίνουν τή δυνατότητα νά μεγαλώσουμε μιά νέα γενιά ἐργατῶν, ὅλο ὑγεία καί ζωή, ἱκανῶν ν' ἀνεβάσουν τήν ἰσχύ τῆς Σοβιετικῆς χώρας στό ἀπαιτούμενο ὕψος καί νά τήν ὑπερασπίσουν μέ τά στήθια τους ἀπό κάθε ἀπόπειρα τῶν ἐχθρῶν της. (Χειροκροτήματα).

Όσο γιά τή βοήθεια στούς άγρότες, τόσο σ' έκείνους πού έχουν άτομικό νοικοκυριό, όσο καί στούς κολχόζνικους, παίρνοντας ύπόψη καί τή βοήθεια στή φτωχολογιά, ή βοήθεια αύτή έκφράστηκε τά τελευταία 3 χρόνια (1927/28 μέχρι 1929/30) μέ τό ποσό 4 τουλάχιστο δισεκατομμυρίων ρουβλιών πού διατέθηκαν σέ πιστώσεις ή άπό τόν κρατικό προϋπολογισμό. Είναι γνωστό πώς μόνο ή βοήθεια σέ σπόρο πού δόθηκε στούς άγρότες αύτά τά 3 χρόνια δέν ήταν κάτω άπό 154 έκατομμύρια πούτια σιτηρά.

Δέν είναι έκπληκτικό ότι οί έργάτες καί οί άγρότες μας γενικά δέ ζοῦν κι άσχημα, ή θνησιμότητα τοῦ πληθυσμοῦ γενικά έλαττώθηκε σέ σχέση μέ τήν προπολεμική περίοδο κατά 36% καί ή παιδική θνησιμότητα κατά 42,5%, καί έπίσης ότι ή χρονιάτικη αύξηση τοῦ πληθυσμοῦ μας είναι περίπου 3 έκατομμύρια άνθρωποι. (Χειροκροτήματα).

Όσο γιά τήν πολιτιστική κατάσταση τῶν έργατῶν καί τῶν άγροτῶν, έχουμε καί σ' αύτό τόν τομέα όρισμένες έπιτυχίες, πού ώστόσο, όντας άσήμαντες, δέν μποροῦν σέ καμιά περίπτωση νά μᾶς ίκανοποιήσουν. Άν δέν πάρουμε ύπόψη τίς κάθε λογῆς έργατικές λέσχες, τά άναγνωστήρια χωριῶν, τίς βιβλιοθῆκες καί τό κίνημα γιά τήν έξάλειψη τοῦ άναλφαβητισμοῦ πού φέτος άγκαλιάζει δεκάμιση έκατομμύρια άτομα, ή κατάσταση άπό πολιτιστική άποψη καί άπό τήν άποψη τῆς έκπαίδευσης παρουσιάζει τήν παρακάτω εἰκόνα. Τά σχολειά στοιχειώδους έκπαίδευσης άγκαλιάζουν φέτος 11.638 χιλιάδες μαθητές· τά σχολειά δεύτερου βαθμοῦ 1945 χιλιάδες· οί βιομηχανο-τεχνικές σχολές, οί σχολές μεταφορῶν, οί γεωργικές σχολές καί τά παραγωγικά μαθήματα μαζικῆς είδίκευσης 333.100· οί μεσαῖες τεχνικές σχολές καί οί ίσότιμές τους έπαγγελματικές σχολές 238.700· τά άνώτατα έκπαιδευτικά ίδρύματα καί τά άνώτερα τεχνικά έκπαιδευτικά ίδρύματα 190.400. Όλα αύτά μᾶς έδωσαν τή δυνατότητα ν' άνεβάσουμε τό ποσοστό τῶν έγγραμμάτων στήν ΕΣΣΔ στά 62,6% ένάντι 33% πού ήταν προπολεμικά.

Τό βασικό τώρα είναι νά περάσουμε στή γενική ύποχρεωτική στοιχειώδη έκπαίδευση. Λέω τό «βασικό», γιατί ένα τέτιο πέρασμα, θά σήμαινε άποφασιστικό βῆμα στό έργο τῆς πολιτιστικῆς έπανάστασης. Καί είναι καιρός πιά νά κάνουμε αύτό τό βῆμα, γιατί έχουμε τώρα όλα τ' άπαραίτητα γιά τήν όργάνωση τῆς γενικῆς ύποχρεωτικῆς στοιχειώδους έκπαίδευσης σέ όλες τίς περιοχές τῆς ΕΣΣΔ.

Ώς τά σήμερα είμασταν ύποχρεωμένοι «νά κάνουμε οίκονομίες σέ όλα, άκόμα καί στά σχολειά», γιά «νά σώσουμε, ν' άνορθώσουμε τή βαριά βιομηχανία» (Λένιν). Ώστόσο, τόν τελευταῖο καιρό άνορθώσαμε πιά τή βαριά βιομηχανία καί τήν κινοῦμε πρός τά μπρός. Κατά συνέπεια, έφτασε ό καιρός πού πρέπει νά καταπιαστοῦμε μέ τήν πλέρια πραγματοποίηση τῆς γενικῆς ύποχρεωτικῆς στοιχειώδους έκπαίδευσης.

Νομίζω ότι τό συνέδριο θά ένεργήσει σωστά, άν πάρει στό ζήτημα αύτό μιά συγκεκριμένη καί όλότελα κατηγορηματική άπόφαση. (Χειροκροτήματα).

7. ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, Η ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ Η ΟΛΟΜΕΤΩΠΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Μίλησα γιά τίς καταχτήσεις μας σ' ό,τι άφορᾶ τήν άνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οίκονομίας. Μίλησα γιά τίς καταχτήσεις στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, στόν τομέα τῆς άγροτικῆς οίκονομίας, στόν τομέα τῆς άνασυγκρότησης όλόκληρης τῆς λαϊκῆς οίκονομίας πάνω στίς άρχές τοῦ

σοσιαλισμοῦ. Μίλησα, τέλος, γιά τίς κατακτήσεις πού ἀφοροῦν τήν καλυτέρευση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Θἆταν ὅμως λάθος, ἄν νομίζαμε ὅτι κερδίσαμε αὐτές τίς κατακτήσεις «εὔκολα καί ἤρεμα», σά νά λέμε αὐτόματα, χωρίς ἰδιαίτερες προσπάθειες κι ἔνταση τῆς θέλησης, χωρίς πάλη καί τραντάγματα. Τέτιες κατακτήσεις δέν κερδίζονται αὐτόματα. Στήν πραγματικότητα τίς κατακτήσεις αὐτές τίς κερδίσαμε μέ ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στίς δυσκολίες, μέ σοβαρή καί μακρόχρονη πάλη γιά τήν ὑπερνίκηση τῶν δυσκολιῶν.

Γιά τίς δυσκολίες μιλάει στή χώρα μας ὅλος ὁ κόσμος. Ὅμως δέν κατανοοῦν ὅλοι τό χαρακτήρα αὐτῶν τῶν δυσκολιῶν. Κι ὅμως τό πρόβλημα τῶν δυσκολιῶν ἔχει γιά μᾶς σοβαρότατη σημασία.

Ποιά εἶναι τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῶν δυσκολιῶν μας, ποιές εἶναι οἱ ἐχθρικές δυνάμεις πού κρύβονται πίσω ἀπ' αὐτές τίς δυσκολίες καί πῶς τίς ὑπερνικᾶμε;

α) Χαρακτηρίζοντας τίς δυσκολίες μας πρέπει νάχουμε ὑπόψη, τουλάχιστο, τά παρακάτω.

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα εἶναι ἀπαραίτητο νά πάρουμε ὑπόψη ὅτι οἱ σημερινές μας δυσκολίες εἶναι δυσκολίες τῆς περιόδου *ἀνασυγκρότησης*. Καί τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ δυσκολίες αὐτές διαφέρουν ριζικά ἀπ' τίς δυσκολίες τῆς περιόδου *ἀνόρθωσης* τῆς οἰκονομίας μας. Ἄν στήν περίοδο ἀνόρθωσης γινόταν λόγος γιά τήν πλέρια ἀπασχόληση τῶν παλιῶν ἐργοστασίων καί γιά τή βοήθεια πού ἔπρεπε νά δόσουμε στήν ἀγροτική οἰκονομία πάνω στήν παλιά της βάση, τώρα γίνεται λόγος γιά τή ριζική αναδιοργάνωση, γιά τήν ἀνασυγκρότηση καί τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ τήν ἀλλαγή τῆς τεχνικῆς τους βάσης, μέ τόν ἐξοπλισμό τους μέ σύγχρονη τεχνική. Αὐτό σημαίνει ὅτι μπροστά μας ὀρθώνεται τό καθῆκον τῆς ἀναδιοργάνωσης ὁλόκληρης τῆς τεχνικῆς βάσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Κι αὐτό ἀπαιτεῖ νέες, πιό σοβαρές ἐπενδύσεις στή λαϊκή οἰκονομία, νέα, πιό ἔμπειρα στελέχη, ἱκανά νά κατακτήσουν τή νέα τεχνική καί νά τήν προωθήσουν.

Δεύτερο, πρέπει νάχουμε ὑπόψη ὅτι ἡ ἀνασυγκρότηση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στή χώρα μας δέν περιορίζεται στήν ἀναδιοργάνωση τῆς τεχνικῆς της βάσης, μά ἀπεναντίας ἐπιβάλλει ταυτόχρονα καί ἀναδιοργάνωση τῶν κοινωνικο-οἰκονομικῶν σχέσεων. Ἐννοῶ κυρίως τήν ἀγροτική οἰκονομία. Στή βιομηχανία, πού ἔχει κιόλας ἑνωθεῖ καί σοσιαλιστικοποιηθεῖ, ἡ τεχνική ἀνασυγκρότηση ἔχει κιόλας βασικά ἕτοιμη τήν κοινωνικο-οἰκονομική της βάση. Ἐδῶ τό καθῆκον τῆς ἀνασυγκρότησης εἶναι νά δυναμώσει τό προτσές τῆς ἐκτόπισης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων ἀπ' τή βιομηχανία. Στήν ἀγροτική οἰκονομία τό ζήτημα δέν εἶναι τόσο ἁπλό. Οἱ σκοποί πού ἐπιδιώκει ἡ ἀνασυγκρότηση τῆς τεχνικῆς βάσης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας εἶναι βέβαια οἱ ἴδιοι. Ἡ ἰδιομορφία ὅμως τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στή χώρα μας εἶναι ὅτι ἐπικρατεῖ ἀκόμα σ' αὐτήν τό μικρό ἀγροτικό νοικοκυριό, ὅτι τό μικρό νοικοκυριό δέν ἔχει τή δυνατότητα νά ἀφομοιώσει τή νέα τεχνική καί ὅτι γι' αὐτό τό λόγο *δέν εἶναι δυνατή* ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς τεχνικῆς βάσης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας χωρίς τήν ταυτόχρονη ἀναδιοργάνωση τῶν παλιῶν κοινωνικο-οἰκονομικῶν σχέσεων, χωρίς τήν ἕνωση τῶν μικρῶν ἀτομικῶν νοικοκυριῶν σέ μεγάλα συλλογικά νοικοκυριά, χωρίς τό ξερίζωμα τοῦ καπιταλισμοῦ στήν ἀγροτική οἰκονομία.

Εἶναι εὐνόητο γιατί αὐτά τά περιστατικά δέν μποροῦν παρά νά περιπλέκουν τίς δυσκολίες μας, δέν μποροῦν παρά νά περιπλέκουν τή δουλιά μας γιά τήν ὑπερνίκηση αὐτῶν τῶν δυσκολιῶν.

Τρίτο, πρέπει νάχουμε ὑπόψη μας ὅτι ἡ δουλιά μας γιά τή σοσιαλιστική ἀνασυγκρότηση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας συντρίβει τούς οἰκονομικούς δεσμούς τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀναποδογυρίζει ὅλες τίς δυνάμεις τοῦ παλιοῦ κόσμου καί συνεπῶς δέν μπορεῖ παρά νά προκαλεῖ τήν ἀπεγνωσμένη ἀντίσταση αὐτῶν τῶν δυνάμεων. Αὐτό καί γίνεται, ὅπως εἶναι γνωστό. Τό ἐγκληματικό σαμποτάζ ἀπό τίς κορυφές τῆς ἀστικῆς διανόησης σέ ὅλους τούς κλάδους τῆς βιομηχανίας μας, ἡ ἄγρια πάλη τῶν κουλάκων ἐνάντια στίς συλλογικές μορφές νοικοκυριοῦ στό χωριό, τό σαμποτάρισμα τῶν μέτρων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἀπ᾽ τά γραφειοκρατικά στοιχεῖα τοῦ μηχανισμοῦ πού εἶναι πράχτορες τοῦ ταξικοῦ ἐχθροῦ—αὐτές εἶναι γιά τήν ὥρα οἱ κύριες μορφές ἀντίστασης τῶν τάξεων πού ἐξαφανίζονται στή χώρα μας. Εἶναι φανερό πώς ὅλα αὐτά δέν μποροῦν νά διευκολύνουν τή δουλιά μας γιά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Τέταρτο, πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη τό γεγονός ὅτι ἡ ἀντίσταση τῶν τάξεων πού ἐξαφανίζονται στή χώρα μας δέ γίνεται ἀπομονωμένα ἀπ᾽ τόν ἐξωτερικό κόσμο, μά βρίσκει ὑποστήριξη ἀπό τήν καπιταλιστική περικύκλωση. Τήν καπιταλιστική περικύκλωση δέν πρέπει νά τή θεωροῦμε ἁπλή γεωγραφική ἔννοια. Καπιταλιστική περικύκλωση σημαίνει ὅτι γύρω ἀπ᾽ τήν ΕΣΣΔ ὑπάρχουν ἐχθρικές ταξικές δυνάμεις, ἕτοιμες νά ὑποστηρίξουν τούς ταξικούς ἐχθρούς μας μέσα στήν ΕΣΣΔ καί ἠθικά καί ὑλικά, καί μέ οἰκονομικό ἀποκλεισμό καί, ἄν τούς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία, μέ ἔνοπλη ἐπέμβαση. Ἔχει ἀποδειχτεῖ ὅτι τό σα-

μποτάζ πού γίνεται ἀπό τούς εἰδικούς μας, οἱ ἀντισοβιετικές ἐπιθέσεις τῶν κουλάκων, οἱ ἐμπρησμοί καί οἱ ἀνατινάξεις τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν κτιρίων μας χρηματοδοτοῦνται καί ἐμπνέονται ἀπό τό ἐξωτερικό. Ὁ ἰμπεριαλιστικός κόσμος δέν ἔχει συμφέρον νά σταθεῖ ἡ ΕΣΣΔ γερά στά πόδια της καί ν᾽ ἀποχτήσει τή δυνατότητα νά φτάσει καί νά ξεπεράσει τίς προχωρημένες καπιταλιστικές χῶρες. Γι᾽ αὐτό καί βοηθᾶ τίς δυνάμεις τοῦ παλιοῦ κόσμου στήν ΕΣΣΔ. Εἶναι εὐνόητο πώς καί τό γεγονός αὐτό δέν μπορεῖ νά διευκολύνει τή δουλιά μας γιά τήν ἀνασυγκρότηση.

Ὅμως ὁ χαρακτηρισμός τῶν δυσκολιῶν μας δέ θἄναι πλήρης, ἄν δέν πάρουμε ὑπόψη καί ἕνα ἄλλο ἀκόμα περιστατικό. Πρόκειται γιά τόν ἰδιαίτερο χαρακτήρα τῶν δυσκολιῶν μας. Πρόκειται γιά τό γεγονός ὅτι οἱ δυσκολίες μας δέν εἶναι δυσκολίες κατάπτωσης ἤ δυσκολίες στασιμότητας, μά δυσκολίες ἀνάπτυξης, δυσκολίες ἀνόδου, δυσκολίες κίνησης πρός τά μπρός. Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ δυσκολίες μας διαφέρουν ριζικά ἀπ᾽ τίς δυσκολίες τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν. Ὅταν στίς ΕΠΑ μιλᾶνε γιά δυσκολίες, ἐννοοῦν τίς δυσκολίες κατάπτωσης, γιατί ἡ Ἀμερική περνᾶ σήμερα κρίση, δηλαδή κατάπτωση τῆς οἰκονομίας. Ὅταν στήν Ἀγγλία μιλᾶνε γιά δυσκολίες, ἐννοοῦν τίς δυσκολίες στασιμότητας, γιατί εἶναι τώρα κάμποσα χρόνια πού ἡ Ἀγγλία περνᾶ στασιμότητα, δηλαδή σταμάτημα τῆς κίνησής της πρός τά μπρός. Ἀντίθετα, ὅταν ἐμεῖς μιλᾶμε γιά τίς δυσκολίες μας, δέν ἐννοοῦμε οὔτε κατάπτωση, οὔτε στασιμότητα στήν ἐξέλιξή μας, μά ἀνάπτυξη τῶν δυνάμεών μας, ἄνοδο τῶν δυνάμεων μας, κίνηση τῆς οἰκονομίας μας πρός τά μπρός. Πόσο θά προχωρήσουμε ὥς τήν τάδε προθεσμία, πόσα στά ἑκατό θ᾽ αὐ-

ξήσουμε τήν παραγωγή, πόσα περισσότερα έκατομμύρια έκτάρια θά σπείρουμε, πόσους μήνες νωρίτερα θά φτιάξουμε ένα έργοστάσιο, μιά φάμπρικα, μιά σιδηροδρομική γραμμή—νά τί λογής ζητήματα έχουμε υπόψη μας, όταν μιλάμε γιά δυσκολίες. Κατά συνέπεια, οί δυσκολίες μας, σέ διάκριση άπ' τίς δυσκολίες λχ. τής 'Αμερικής ή τής 'Αγγλίας, είναι δυσκολίες ανάπτυξης, δυσκολίες κίνησης πρός τά μπρός.

Καί τί σημαίνει αύτό; Αύτό σημαίνει ότι οί δυσκολίες μας είναι δυσκολίες πού οί ίδιες κλείνουν μέσα τους τή δυνατότητα τής υπερνίκησής τους. Σημαίνει ότι τό διακριτικό γνώρισμα τών δυσκολιών μας είναι ότι οί ίδιες μάς προσφέρουν βάση γιά τήν υπερνίκησή τους.

Καί τί βγαίνει άπ' όλα αύτά;

'Απ' όλα αύτά βγαίνει, πρώτο, ότι οί δυσκολίες μας δέν είναι δυσκολίες πού προέρχονται άπό μικρές καί τυχαίες «έλλείψεις», μά δυσκολίες τής ταξικής πάλης.

'Απ' όλα αύτά βγαίνει, δεύτερο, ότι πίσω άπ' τίς δυσκολίες μας κρύβονται οί ταξικοί μας έχθροί, ότι οί δυσκολίες αύτές περιπλέκονται μέ τήν άπεγνωσμένη άντίσταση τών τάξεων πού έξαφανίζονται στή χώρα μας, μέ τήν υποστήριξη πού παρέχεται στίς τάξεις αύτές άπ' τό έξωτερικό, μέ τά γραφειοκρατικά στοιχεία πού υπάρχουν στά ιδρύματά μας, μέ τήν άβεβαιότητα καί τήν άδράνεια πού παρατηρείται σέ μερικά στρώματα τού κόμματός μας.

'Απ' όλα αύτά βγαίνει, τρίτο, ότι γιά τήν υπερνίκηση τών δυσκολιών είναι άπαραίτητο, πρώτ' άπ' όλα, νά άποκρούσουμε τίς έπιθέσεις τών καπιταλιστικών στοιχείων, νά καταπνίξουμε τήν άντίστασή τους καί νά καθαρίσουμε έτσι τό δρόμο γιά μιά γοργή κίνησή μας πρός τά μπρός.

'Απ' όλα αύτά βγαίνει, τέλος, ότι ό ίδιος ό χαρακτήρας τών δυσκολιών μας, πού είναι δυσκολίες ανάπτυξης, μάς προσφέρει τίς άπαραίτητες δυνατότητες γιά τή συντριβή τών ταξικών έχθρών.

Γιά νά άξιοποιήσουμε όμως αύτές τίς δυνατότητες καί νά τίς μετατρέψουμε σέ πραγματικότητα, γιά νά καταπνίξουμε τήν άντίσταση τών ταξικών έχθρών καί νά πετύχουμε τήν υπερνίκηση τών δυσκολιών, γιά τό σκοπό αύτό υπάρχει μόνο ένα μέσο: νά όργανώσουμε ολομέτωπη έπίθεση ένάντια στά καπιταλιστικά στοιχεία καί νά άπομονώσουμε μέσα στίς ίδιες τίς γραμμές μας τά όπορτουνιστικά στοιχεία, πού έμποδίζουν τήν έπίθεση, τρέχουν πανικόβλητα άπ' τή μιά άκρη στήν άλλη καί μπάζουν στό κόμμα τήν έλλειψη πεποίθησης στή νίκη. (Χειροκροτήματα).

"Αλλα μέσα δέν υπάρχουν.

Μόνο άνθρωποι πού τάχουν χαμένα μπορούν ν' άναζητούν διέξοδο στήν παιδιάστικη διατύπωση τού Μπουχάριν γιά είρηνική έμφυση τών καπιταλιστικών στοιχείων μέσα στό σοσιαλισμό. Ή έξέλιξη στή χώρα μας γινόταν κι έξακολουθεί νά γίνεται όχι σύμφωνα μέ τή διατύπωση τού Μπουχάριν. Ή έξέλιξη γινόταν κι έξακολουθεί νά γίνεται σύμφωνα μέ τή διατύπωση τού Λένιν—«ποιός-ποιόν». "Η έμείς θά τσακίσουμε καί θά συντρίψουμε αύτούς, τούς έκμεταλλευτές, ή αύτοί θά τσακίσουν καί θά συντρίψουν έμάς, τούς έργάτες καί τούς άγρότες τής ΕΣΣΔ— έτσι μπαίνει τό ζήτημα, σύντροφοι.

"Ωστε, όργάνωση τής ολομέτωπης έπίθεσης τού σοσιαλισμού—αύτό είναι τό καθήκον πού όρθώθηκε μπροστά μας μέ τό ξάπλωμα τής δουλιάς γιά τήν άνασυγκρότηση ολόκληρης τής λαϊκής οίκονομίας.

"Ετσι άκριβώς κατάλαβε τό κόμμα τήν άποστολή

του, ὅταν ὀργάνωσε τήν ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς χώρας μας.

β) Μά εἶναι ἄραγε γενικά παραδεχτή μέσα στίς συνθῆκες τῆς ΝΕΠ ἡ ἐπίθεση καί μάλιστα μιά ἐπίθεση ὁλομέτωπη;

Μερικοί νομίζουν πώς ἡ ἐπίθεση εἶναι ἀσυμβίβαστη μέ τή ΝΕΠ, πώς ἡ ΝΕΠ στήν οὐσία εἶναι ὑποχώρηση, πώς, μιά καί ἡ ὑποχώρηση τέλειωσε, ἡ ΝΕΠ πρέπει νά καταργηθεῖ. Αὐτό βέβαια εἶναι ἀνοησία. Ἀνοησία πού ξεκινάει εἴτε ἀπό τούς τροτσκιστές, πού δέν κατάλαβαν τίποτε ἀπ' τό λενινισμό καί σκέφτονται «νά καταργήσουν» τή ΝΕΠ «στό ἄψε-σβῆσε», εἴτε ἀπό τούς δεξιούς ὀπορτουνιστές, πού κι αὐτοί ἐπίσης δέν κατάλαβαν τίποτε ἀπ' τό λενινισμό καί σκέφτονται μέ τίς φλυαρίες γιά «κίνδυνο κατάργησης τῆς ΝΕΠ» νά ἀποσπάσουν τήν παραίτησή μας ἀπ' τήν ἐπίθεση. Ἄν ἡ ΝΕΠ περιοριζόταν σέ ὑποχώρηση, δέ θάλεγε ὁ Λένιν στό 11ο Συνέδριο τοῦ κόμματος, τότε πού ἡ ΝΕΠ ἐφαρμοζόταν μέ πλήρη συνέπεια στή χώρα μας, ὅτι «ἡ ὑποχώρηση ἔχει τελειώσει». Μήπως ὁ Λένιν, μιλώντας γιά τή λήξη τῆς ὑποχώρησης, δέ δήλωνε ταυτόχρονα ὅτι σκεφτόμαστε νά ἐφαρμόσουμε τή ΝΕΠ «στά σοβαρά καί γιά πολύν καιρόν»; Φτάνει μόνο νά βάλει κανείς αὐτό τό ἐρώτημα, γιά νά καταλάβει πόσο παράλογη εἶναι ἡ φλυαρία ὅτι ἡ ΝΕΠ δέ συμβιβάζεται μέ ἐπίθεση. Στήν πραγματικότητα ἡ ΝΕΠ δέν προϋποθέτει μόνο ὑ π ο χ ώ ρ η σ η καί παραδοχή τῆς αναζωογόνησης τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου, παραδοχή τῆς αναζωογόνησης τοῦ καπιταλισμοῦ μέ τόν ὅρο τῆς ἐξασφάλισης τοῦ ρυθμιστικοῦ ρόλου τοῦ κράτους (ἀρχικό στάδιο τῆς ΝΕΠ). Στήν πραγματικότητα ἡ ΝΕΠ προϋποθέτει ταυτόχρονα, σέ ἕνα ὁρισμένο στάδιο ἀνάπτυξης, καί ἐ π ί θ ε σ η τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα, σ τ έ ν ε μ α τοῦ πεδίου δράσης τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου, σχετικό καί ἀπόλυτο π ε ρ ι ο ρ ι σ μ ό τοῦ καπιταλισμοῦ, αὐξανόμενη ὑ π ε ρ ο χ ή τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα σέ σχέση μέ τόν μή κοινωνικοποιημένο, νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στόν καπιταλισμό (σημερινό στάδιο τῆς ΝΕΠ). Ἡ ΝΕΠ καθιερώθηκε μέ σκοπό τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα. Περνώντας στήν ὁλομέτωπη ἐπίθεση δέν καταργοῦμε ἀκόμα τή ΝΕΠ, γιατί παραμένουν ἀκόμα τό ἰδιωτικό ἐμπόριο καί τά καπιταλιστικά στοιχεῖα, παραμένει ἀκόμα ἡ «ἐλεύθερη» ἐμπορευματική κυκλοφορία· καταργοῦμε ὅμως στά σίγουρα τό ἀρχικό στάδιο τῆς ΝΕΠ, ἀναπτύσσοντας τό ἑπόμενο στάδιό της, τό σημερινό στάδιο τῆς ΝΕΠ, πού εἶναι καί τό τελευταῖο στάδιό της.

Νά τί ἔλεγε ὁ Λένιν τό 1922, ἕνα χρόνο ὕστερα ἀπό τήν εἰσαγωγή τῆς ΝΕΠ:

«Τώρα ὑποχωροῦμε, σά νά κάνουμε πίσω, μά αὐτό τό κάνουμε γιά νά ὑποχωρήσουμε στήν ἀρχή, κι ὕστερα νά πάρουμε φόρα καί νά πηδήξουμε πιό γερά πρός τά μπρός. Μόνο μ' αὐτό τόν ὅρο κάναμε πίσω ὅταν καθιερώναμε τή νέα οἰκονομική πολιτική μας. Ποῦ καί πῶς πρέπει τώρα νά ἀλλάξουμε διάταξη, νά προσαρμοστοῦμε, νά ἀναδιοργανωθοῦμε, γιά ν' ἀρχίσουμε ὕστερα ἀπό τήν ὑποχώρηση τήν πιό ἐπίμονη ἐπίθεση πρός τά μπρός, αὐτό δέν τό ξέρουμε ἀκόμα. Γιά νά κάνουμε ὅλες αὐτές τίς ἐνέργειες μέ κανονική τάξη, πρέπει, ὅπως λέει ἡ παροιμία, νά μετρήσουμε ὄχι δέκα μά ἑκατό φορές, πρίν νά πάρουμε ἀπόφαση» (τόμ. 27ος, σελ. 361—362).

Μοῦ φαίνεται πώς εἶναι ξεκάθαρο.

Προβάλλει ὅμως τό ἐρώτημα: ἔφτασε ἄραγε ὁ καιρός γιά νά περάσουμε στήν ἐπίθεση, ὡρίμασε ἄραγε ἡ στιγμή γιά τήν ἐπίθεση;

Ὁ Λένιν, σέ ἕνα ἄλλο σημεῖο, πάλι τό 1922, ἔλεγε ὅτι εἶναι ἀνάγκη:

«Νά σμίξουμε μέ τήν άγροτική μάζα, μέ τήν έργαζόμενη άγροτιά τῆς σειρᾶς, καί ν' ἀρχίσουμε νά κινούμαστε πρός τά μπρός ἀσύγκριτα, ἀνυπολόγιστα πιό ἀργά ἀπ' ὅ,τι εἴχαμε ὀνειρευτεῖ, σέ ἀντάλλαγμα ὅμως ἔτσι πού πραγματικά νά κινεῖται μαζί μας ὅλη ἡ μάζα»... ὅτι «τότε θά ἐπέλθει, μέ τόν καιρό της, τέτια ἐπιτάχυνση αὐτῆς τῆς κίνησης, πού οὔτε μποροῦμε νά ὀνειρευτοῦμε σήμερα» (τόμ. 27ος, σελ. 231—232).

Νά, ὅμως, πού προβάλλει ξανά τό ἴδιο ἐρώτημα: ἔφτασε ἄραγε ὁ καιρός γιά μιά τέτια ἐπιτάχυνση τῆς κίνησης, γιά μιά ἐπιτάχυνση τῶν ρυθμῶν ἀνάπτυξής μας, διαλέξαμε ἄραγε σωστά τή στιγμή τώρα πού περάσαμε, τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1929, σέ ὁλομέτωπη ἀποφασιστική ἐπίθεση;

Στό ἐρώτημα αὐτό τό κόμμα ἔδοσε κιόλας μιά ξεκάθαρη καί συγκεκριμένη ἀπάντηση.

Μάλιστα, ἡ στιγμή αὐτή ἔφτασε.

Μάλιστα, τό κόμμα, περνώντας στήν ὁλομέτωπη ἐπίθεση, διάλεξε σωστά τή στιγμή.

Αὐτό τό δείχνει ἡ αὐξανόμενη δραστηριότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ἡ πρωτόφαντη αὔξηση τοῦ κύρους τοῦ κόμματος μέσα στά ἑκατομμύρια τῆς μάζας τῶν ἐργαζομένων.

Αὐτό τό δείχνει ἡ αὐξανόμενη δραστηριότητα τῶν φτωχομεσαίων μαζῶν καί ἡ ριζική στροφή αὐτῶν τῶν μαζῶν πρός τήν κολχόζνικη ἀνοικοδόμηση.

Αὐτό τό δείχνουν οἱ κατακτήσεις μας τόσο στόν τομέα τῆς ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας, ὅσο καί στόν τομέα τῆς ἵδρυσης σοβχόζ καί κολχόζ.

Αὐτό τό δείχνει τό γεγονός ὅτι ἔχουμε τώρα τή δυνατότητα ὄχι μόνο νά ἀντικαταστήσουμε τήν κουλάκικη παραγωγή μέ τήν παραγωγή τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ, μά καί νά τήν ὑπερκαλύψουμε κάμποσες φορές.

Αὐτό τό δείχνει τό γεγονός ὅτι κατορθώσαμε κιόλας νά λύσουμε βασικά τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν καί νά ἀποταμιεύσουμε ὁρισμένα ἀποθέματα σιτηρῶν, μετατοπίζοντας τό κέντρο βάρους τῶν ἐμπορεύσιμων σιτηρῶν ἀπ' τόν τομέα τῆς ἀτομικῆς παραγωγῆς στόν τομέα τῆς κολχόζνικης-σοβχόζνικης παραγωγῆς.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ ἀπόδειξη ὅτι τό κόμμα διάλεξε σωστά τή στιγμή, περνώντας στήν ὁλομέτωπη ἐπίθεση καί ρίχνοντας τό σύνθημα τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης.

Τί θά γινόταν, ἄν ἀκούγαμε τούς δεξιούς ὀπορτουνιστές τῆς ὁμάδας Μπουχάριν, ἄν παραιτούμασταν ἀπ' τήν ἐπίθεση, ἐλαττώναμε τούς ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας, φρενάραμε τήν ἀνάπτυξη τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ καί στηριζόμασταν στό ἀτομικό νοικοκυριό τοῦ ἀγρότη;

Σίγουρα θά τορπιλίζαμε τή βιομηχανία μας, θά χαντακώναμε τό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνασυγκρότησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, θά μέναμε χωρίς ψωμί καί θά ἀνοίγαμε τό δρόμο γιά τήν ἐπικράτηση τῶν κουλάκων. Δηλαδή, θά γυρίζαμε καί πάλι στήν παλιά μας φτώχια.

Τί θά γινόταν, ἄν ἀκούγαμε τούς «ἀριστερούς» ὀπορτουνιστές τῆς ὁμάδας Τρότσκι-Ζηνόβιεφ κι ἐξαπολύαμε τήν ἐπίθεση τό 1926/27, ὅταν δέν εἴχαμε καμιά δυνατότητα ν' ἀντικαταστήσουμε τήν παραγωγή τῶν κουλάκων μέ τήν παραγωγή τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ;

Σίγουρα θ' ἀποτυχαίναμε σ' αὐτή τήν ὑπόθεση, θά δείχναμε τήν ἀδυναμία μας, θά ἐνισχύαμε τίς θέσεις τῶν κουλάκων καί γενικά τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων, θά σπρώχναμε τό μεσαῖο ἀγρότη στήν ἀγκαλιά τοῦ κουλάκου, θά τορπιλίζαμε τή σοσιαλιστική μας ἀνοικοδόμηση

καί θά μέναμε χωρίς ψωμί. Δηλαδή, θά γυρίζαμε καί πάλι στήν παλιά μας φτώχια.

Τ' άποτελέσματα θά ήταν καί πάλι τά ίδια.

Δέν έχουν άδικο οί έργάτες μας πού λένε: «„άριστερά" θά πᾶς, δεξιά θά ρθεῖς». (Χειροκροτήματα).

Μερικοί σύντροφοι νομίζουν πώς τό βασικό στήν έπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι οί διώξεις, καί πώς, έφόσον δέν έντείνονται οί διώξεις, δέν έχουμε καί έπίθεση.

Εἶναι σωστό αὐτό; Δέν εἶναι βέβαια σωστό.

Οί διώξεις στόν τομέα τῆς σοσιαλιστικῆς άνοικοδόμησης άποτελοῦν άπαραίτητο στοιχεῖο τῆς έπίθεσης, στοιχεῖο ὅμως βοηθητικό καί ὄχι κύριο. Τό βασικό στήν έπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ στίς σημερινές μας συνθῆκες βρίσκεται στήν έπιτάχυνση τῶν ρυθμῶν άνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας, στήν έπιτάχυνση τῶν ρυθμῶν άνάπτυξης τῶν σοβχόζ καί τῶν κολχόζ, στήν έπιτάχυνση τῶν ρυθμῶν έκτόπισης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ άπό τήν οίκονομία, στήν κινητοποίηση τῶν μαζῶν γύρω άπ' τή σοσιαλιστική άνοικοδόμηση, στήν κινητοποίηση τῶν μαζῶν ένάντια στόν καπιταλισμό. Μπορεῖτε νά συλλάβετε καί νά έκτοπίσετε δεκάδες καί έκατοντάδες χιλιάδες κουλάκους, ώστόσο, ἄν ταυτόχρονα δέν κάνετε ὅ,τι χρειάζεται γιά νά έπιταχύνετε τήν άνοικοδόμηση τῶν νέων μορφῶν οίκονομίας, γιά νά άντικαταστήσετε μέ τίς νέες μορφές οίκονομίας τίς παλιές, τίς καπιταλιστικές μορφές, γιά νά ύποσκάψετε καί νά έξαφανίσετε τίς παραγωγικές πηγές τῆς οίκονομικῆς ύπόστασης καί άνάπτυξης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ, ή τάξη τῶν κουλάκων έτσι εἴτε ἀλλιῶς θά ξαναγεννηθεῖ καί θ' άναπτυχθεῖ.

Ἄλλοι νομίζουν ὅτι έπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ σημαίνει κίνηση σάν συρφετός πρός τά μπρός, χωρίς άνάλογη προετοιμασία, χωρίς άναδιάταξη τῶν δυνάμεων στήν πορεία τῆς έπίθεσης, χωρίς σταθεροποίηση τῶν καταχτημένων θέσεων, χωρίς χρησιμοποίηση τῶν έφεδρειῶν γιά τήν παραπέρα άνάπτυξη τῶν έπιτυχιῶν, καί πώς, ἄν παρουσιάστηκαν λχ. συμπτώματα ἄμπωτης μιᾶς μερίδας τῶν άγροτῶν άπ' τά κολχόζ, αὐτό θά πεῖ πώς έχουμε κιόλας «ἄμπωτη τῆς έπανάστασης», πτώση τοῦ κινήματος, διακοπή τῆς έπίθεσης.

Εἶναι σωστό αὐτό; Δέν εἶναι βέβαια σωστό.

Πρῶτο, καμιά έπίθεση, καί ή πιό πετυχημένη, δέν μπορεῖ νά άποφύγει ορισμένα ρήγματα καί άνωμαλίες σέ ορισμένους τομεῖς τοῦ μετώπου. Τό νά μιλάει ὅμως κανείς μέ βάση τά παραπάνω γιά διακοπή ή άποτυχία τῆς έπίθεσης σημαίνει ὅτι δέν καταλαβαίνει τήν οὐσία τῆς έπίθεσης.

Δεύτερο, δέν ύπῆρξε καί δέν μπορεῖ νά ύπάρξει πετυχημένη έπίθεση χωρίς τήν άναδιάταξη τῶν δυνάμεων στήν ἴδια τήν πορεία τῆς έπίθεσης, χωρίς τή σταθεροποίηση τῶν καταχτημένων θέσεων, χωρίς τή χρησιμοποίηση έφεδρειῶν γιά τήν άνάπτυξη τῆς έπιτυχίας καί τή διεξαγωγή ὥς τό τέλος τῆς έπίθεσης. Μέ τήν έν εἴδει συρφετοῦ προέλαση, χωρίς δηλ. τήν τήρηση αὐτῶν τῶν ὅρων, ή έπίθεση άναπόφευκτα θά ξεψυχήσει καί θ' άποτύχει. Ἡ κίνηση έν εἴδει συρφετοῦ πρός τά μπρός σημαίνει θάνατο γιά τήν έπίθεση. Αὐτό τό δείχνει ή πλούσια πείρα τοῦ έμφυλίου πολέμου μας.

Τρίτο, πῶς εἶναι δυνατό νά κάνει κανείς σύγκριση άνάμεσα στήν «ἄμπωτη τῆς έπανάστασης», πού παρουσιάζεται συνήθως στή βάση τῆς πτώσης τοῦ κινήματος, καί τήν ἄμπωτη μιᾶς μερίδας τῶν άγροτῶν άπ' τά κολχόζ, πού παρουσιάστηκε στή βάση τῆς συνεχιζόμενης άνόδου τοῦ κινήματος, στή βάση τῆς συνεχιζόμενης άνό-

δου ὁλόκληρης τῆς σοσιαλιστικῆς μας ἀνοικοδόμησης, καί τῆς βιομηχανικῆς, καί τῆς κολχόζνικης, στή βάση τῆς συνεχιζόμενης ἀ ν ό δ ο υ τῆς ἐπανάστασής μας; Τί τό κοινό μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' αὐτά τά δυό ἐντελῶς ἑτερογενῆ φαινόμενα;

γ) Σέ τί συνίσταται ἡ οὐσία τῆς μπολσεβίκικης ἐπίθεσης στίς δικές μας, στίς σημερινές συνθῆκες;

Ἡ οὐσία τῆς μπολσεβίκικης ἐπίθεσης συνίσταται, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, στήν ἐπιστράτευση τῆς ταξικῆς ἐπαγρύπνησης καί τῆς ἐπαναστατικῆς δραστηριότητας τῶν μαζῶν ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς χώρας μας· στήν ἐπιστράτευση τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας καί τῆς αὐτενέργειας τῶν μαζῶν ἐνάντια στή γραφειοκρατία τῶν ἱδρυμάτων καί τῶν ὀργανώσεών μας, πού κρατᾶ σέ ἀχρηστία κολοσσιαῖες ἐφεδρεῖες κρυμμένες στά βάθη τοῦ συστήματός μας καί δέ μᾶς ἀφήνει νά τίς χρησιμοποιήσουμε· στήν ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας καί τῆς ἔξαρσης τῶν μαζῶν στή δουλιά γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς καί τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης.

Ἡ οὐσία τῆς μπολσεβίκικης ἐπίθεσης συνίσταται, δεύτερο, στήν ἀναδιοργάνωση ὅλης τῆς πραχτικῆς δουλιᾶς τῶν συνδικαλιστικῶν, συνεταιριστικῶν, σοβιετικῶν καί κάθε λογῆς ἄλλων μαζικῶν ὀργανώσεων, σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες τῆς περιόδου ἀνασυγκρότησης· στή δημιουργία μέσα σ' αὐτές ἑνός πυρήνα ἀπ' τά πιό δραστήρια καί ἐπαναστατικά στελέχη, μέ τήν ἐκτόπιση καί ἀπομόνωση τῶν ὀπορτουνιστικῶν, τρέιντ-γιουνιονιστικῶν καί γραφειοκρατικῶν στοιχείων· στό διώξιμο ἀπό τίς γραμμές τους τῶν ξένων καί τῶν ἐκφυλισμένων στοιχείων καί στήν ἀνάδειξη νέων στελεχῶν ἀπ' τά κάτω.

Ἡ οὐσία τῆς μπολσεβίκικης ἐπίθεσης συνίσταται, ἀκόμα, στήν κινητοποίηση στό ἀνώτατο ὅριο μέσων γιά

τή χρηματοδότηση τῆς βιομηχανίας μας, γιά τή χρηματοδότηση τῶν σοβχόζ καί τῶν κολχόζ μας καί στή διάθεση τῶν καλύτερων ἀνθρώπων τοῦ κόμματός μας γιά τήν ἀνάπτυξη ὅλης αὐτῆς τῆς δουλιᾶς.

Ἡ οὐσία τῆς μπολσεβίκικης ἐπίθεσης συνίσταται, τέλος, στήν κινητοποίηση τοῦ ἴδιου τοῦ κόμματος γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ὅλου ἔργου τῆς ἐπίθεσης· στό δυνάμωμα καί στό ἀκόνισμα τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων, μέ τό διώξιμο ἀπ' αὐτές τῶν στοιχείων γραφειοκρατίας καί ἐκφυλισμοῦ· στήν ἀπομόνωση καί τήν ἐκτόπιση τῶν φορέων τῆς δεξιᾶς καί τῆς «ἀριστερῆς» παρέκκλισης ἀπ' τή λενινιστική γραμμή, μέ τήν προώθηση στήν πρώτη γραμμή τῶν πραγματικῶν, τῶν σταθερῶν λενινιστῶν.

Αὐτές εἶναι οἱ βάσεις τῆς μπολσεβίκικης ἐπίθεσης τή στιγμή αὐτή.

Πῶς πραγματοποίησε τό κόμμα αὐτό τό σχέδιο ἐπίθεσης;

Ξέρετε ὅτι τό κόμμα πραγματοποίησε αὐτό τό σχέδιο μέ πλήρη συνέπεια.

Τό κόμμα ἄρχισε μέ τήν ἀνάπτυξη μιᾶς πλατιᾶς α ὐ τ ο κ ρ ι τ ι κ ῆ ς, συγκεντρώνοντας τήν προσοχή τῶν μαζῶν στίς ἐλλείψεις τῆς ἀνοικοδόμησής μας, στίς ἐλλείψεις τῶν ὀργανώσεων καί τῶν ἱδρυμάτων μας. Ἀπ' τό 15ο ἀκόμα Συνέδριο διακηρύχτηκε ἡ ἀνάγκη νά δυναμώσει ἡ αὐτοκριτική. Ἡ ὑπόθεση Σάχτι καί οἱ σαμποταριστικές πράξεις σέ διάφορους κλάδους τῆς βιομηχανίας, πού ἀποκάλυψαν τήν ἔλλειψη ἐπαναστατικοῦ αἰσθητηρίου σέ ὁρισμένους κρίκους τοῦ κόμματος ἀπ' τή μιά μεριά, καί ἀπό τήν ἄλλη ἡ πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους καί οἱ ἐλλείψεις τῶν ὀργανώσεών μας τοῦ χωριοῦ, πού ἀποκαλύφθηκαν, ἔδοσαν μιά παραπέρα ὤθηση στήν αὐτοκριτική. Στήν ἔκκλησή της τῆς 2 τοῦ Ἰούνη 1928[49] ἡ ΚΕ ἔδοσε ὁρι-

στική διαμόρφωση στήν καμπάνια αὐτοκριτικῆς, καλώντας
ὅλες τίς δυνάμεις τοῦ κόμματος καί τῆς ἐργατικῆς τάξης
ν' ἀναπτύξουν τήν αὐτοκριτική «ἀπ' τά πάνω ὥς τά κάτω
καί ἀπ' τά κάτω ὥς τά πάνω», «χωρίς νά λογαριάζουν
πρόσωπα». 'Αφοῦ ξεκαθάρισε τή θέση του ἀπέναντι στήν
τροτσκιστική «κριτική», πού ἔρχεται ἀπ' τήν ἄλλη μεριά
τοῦ ὁδοφράγματος καί ἀποβλέπει στή δυσφήμηση καί τήν
ἐξασθένιση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τό κόμμα διακήρυξε
ὅτι καθῆκον τῆς αὐτοκριτικῆς εἶναι τό ἀνελέητο ξεσκέ-
πασμα τῶν ἐλλείψεων τῆς δουλιᾶς μας γιά τήν καλυ-
τέρευση τῆς ἀνοικοδόμησής μας, γιά τή στερέωση
τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Εἶναι γνωστό πώς ἡ ἔκκληση
τοῦ κόμματος προκάλεσε ζωηρότατη ἀπήχηση στίς μάζες
τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Τό κόμμα ὀργάνωσε σέ συνέχεια μιά πλατιά καμπά-
νια γιά τήν πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία, ρί-
χνοντας τό σύνθημα τῆς ἐκκαθάρισης τῶν κομματι-
κῶν, συνδικαλιστικῶν, συνεταιριστικῶν καί σοβιετικῶν ὀρ-
γανώσεων ἀπ' τά ξένα καί τά γραφειοκρατικοποιημένα
στοιχεῖα. Συνέχεια αὐτῆς τῆς καμπάνιας εἶναι ἡ γνωστή
ἀπόφαση τῆς 16 τοῦ Μάρτη 1930 τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ
γιά τήν ἀνάδειξη ἐργατῶν στόν κρατικό μηχανισμό καί
γιά μαζικό ἐργατικό ἔλεγχο πάνω στό σοβιετικό μηχανι-
σμό (πατρονάρισμα ἀπομέρους τῶν ἐργοστασίων)[50]. Εἶναι
γνωστό ὅτι ἡ καμπάνια αὐτή προκάλεσε τεράστιο ἐνθου-
σιασμό καί δραστηριότητα στίς ἐργαζόμενες μάζες. 'Απο-
τέλεσμα αὐτῆς τῆς καμπάνιας εἶναι ἡ τεράστια ἄνοδος
τοῦ κύρους τοῦ κόμματος μέσα στίς ἐργαζόμενες μάζες, ἡ
αὔξηση τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς ἐργατικῆς τάξης πρός τό
κόμμα, ἡ εἴσοδος στό κόμμα καί ἄλλων ἑκατοντάδων χιλιά-
δων ἐργατῶν, οἱ ἀποφάσεις τῶν ἐργατῶν ὅπου ἐκδηλωνό-
ταν ἡ ἐπιθυμία τους νά μποῦν στό κόμμα κατά ὁλόκληρα

ἐργοστασιακά τμήματα καί ἐργοστάσια. Τέλος, ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς καμπάνιας εἶναι ἡ ἀπαλλαγή τῶν ὀργανώσεών μας ἀπό μιά σειρά ρουτινιέρικα καί γραφειοκρατικά στοιχεῖα, ἡ ἀπαλλαγή τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῶν Συνδικάτων τῆς ΕΣΣΔ ἀπ' τήν παλιά, ὀπορτουνιστική καθοδήγηση.

Τό κόμμα σέ συνέχεια ὀργάνωσε μιά πλατιά σοσιαλιστική ἅμιλλα καί ἕνα μαζικό ξεσήκωμα στή δουλιά στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια. Ἡ ἔκκληση τῆς 16ης Συνδιάσκεψης τοῦ κόμματος γιά τήν ἅμιλλα ἔβαλε τό νερό στ' αὐλάκι. Οἱ οὐντάρνικες μπριγάδες προωθοῦν αὐτή τή δουλιά πάρα πέρα. Ἡ λενινιστική κομσομόλ καί ἡ ἐργατική νεολαία πού καθοδηγεῖται ἀπ' αὐτήν ἐπιστέφουν τό ἔργο τῆς ἅμιλλας καί τοῦ οὐντάρνικου κινήματος μέ ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες. Πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι ἡ ἐπαναστατική νεολαία μας ἔπαιξε σ' αὐτή τήν ὑπόθεση ἐξαιρετικό ρόλο. Τώρα δέν μπορεῖ πιά νά ὑπάρξει ἀμφιβολία ὅτι ἕνα ἀπ' τά σπουδαιότερα γεγονότα, ἄν ὄχι τό σπουδαιότερο, τῆς ἀνοικοδόμησής μας εἶναι τή στιγμή αὐτή ἡ σοσιαλιστική ἅμιλλα στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, ἡ ἀνταλλαγή τῆς πείρας ἀνάμεσα σέ ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργάτες σχετικά μέ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἅμιλλας, ἡ πλατιά ἀνάπτυξη τοῦ οὐντάρνικου κινήματος.

Μόνο τυφλοί δέ βλέπουν ὅτι στήν ψυχολογία τῶν μαζῶν καί στή στάση τους ἀπέναντι στή δουλιά συντελέστηκε μιά τεράστια στροφή, πού ἄλλαξε ριζικά τήν ὄψη τῶν ἐργοστασίων καί τῶν φαμπρικών μας. Δέν εἶναι πολύς καιρός πού ἀκούγονταν ἀκόμα φωνές γιά τόν «τεχνητό» καί «ἀνυπόστατο» χαρακτήρα τῆς ἅμιλλάς μας καί τοῦ οὐντάρνικου κινήματός μας. Σήμερα τούς «σοφούς» αὐτούς δέ τούς κρίνουν ἄξιους οὔτε γιά εἰρωνεία—ἁπλού-

στατα τούς θεωροῦν «σοφούς» πού ἔφαγαν τό ψωμί τους. Τό ἔργο τῆς ἅμιλλας καί τοῦ σὺντάρνικου κινήματος εἶναι σήμερα ἔργο πού ἔχει καταχτηθεῖ καί σταθεροποιηθεῖ. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἅμιλλα στή χώρα μας ἀγκάλιασε πάνω ἀπό δυό ἑκατομμύρια ἐργάτες καί ὅτι στίς σὺντάρνικες μπριγάδες ἔχουν τραβηχτεῖ τουλάχιστο ἕνα ἑκατομμύριο ἐργάτες.

Τό πιό ἀξιοσημείωτο στήν ἅμιλλα εἶναι ὅτι φέρνει μιά ριζική στροφή στίς ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων γιά τή δουλιά, γιατί μετατρέπει τή δουλιά ἀπό ἐπονείδιστο καί βαρύ φορτίο πού θεωροῦνταν προηγούμενα σέ ὑπόθεση τιμῆς, σέ ὑπόθεση δόξας, σέ ὑπόθεση παλικαριᾶς καί ἡρωισμοῦ. Δέν ὑπάρχει καί οὔτε μπορεῖ νά ὑπάρξει τίποτε τό παρόμοιο στίς καπιταλιστικές χῶρες. Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ἡ πιό ποθητή ἐπιδίωξη, πού θεωρεῖται ἄξια τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς κοινῆς γνώμης, εἶναι νάχεις μιά πρόσοδο, νά ζεῖς ἀπό τόκους, νά εἶσαι ἀπαλλαγμένος ἀπ' τή δουλιά, πού θεωρεῖται ἀξιοκαταφρόνητη ἀπασχόληση. Ἀπεναντίας, στή χώρα μας, στήν ΕΣΣΔ, ἡ πιό ποθητή ἐπιδίωξη, πού θεωρεῖται ἄξια τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς κοινῆς γνώμης, γίνεται ἡ δυνατότητα νά εἶσαι ἥρωας τῆς δουλιᾶς, ἡ δυνατότητα νά εἶσαι ἥρωας τοῦ σὺντάρνικου κινήματος, περιτριγυρισμένος ἀπό τήν αἴγλη τοῦ σεβασμοῦ ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων.

Δέν πρέπει νά θεωρεῖται λιγότερο ἀξιοσημείωτο τό γεγονός ὅτι ἡ ἅμιλλα ἀρχίζει νά διαδίδεται καί στό χωριό κι ἔχει ἀγκαλιάσει κιόλας τά σοβχόζ καί τά κολχόζ μας. Σέ ὅλους εἶναι γνωστές οἱ πολυάριθμες περιπτώσεις πραγματικοῦ ἐνθουσιασμοῦ στή δουλιά, πού δείχνουν οἱ μάζες τῶν ἑκατομμυρίων σοβχόζνικων καί κολχόζνικων.

Ποιός μποροῦσε πρίν ἀπό δυό χρόνια νά ὀνειρευτεῖ τέτιες ἐπιτυχίες τῆς ἅμιλλας καί τοῦ σὺντάρνικου κινήματος;

Τό κόμμα ἐπιστράτευσε ἔπειτα τούς οἰκονομικούς πόρους τῆς χώρας γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν σοβχόζ καί τῶν κολχόζ, ἔστειλε στά σοβχόζ τούς καλύτερους ὀργανωτές, ἔστειλε γιά βοήθεια στά κολχόζ 25 χιλιάδες πρωτοπόρους ἐργάτες, ἀνάδειξε τούς καλύτερους ἀπ' τούς κολχόζνικους ἀγρότες στήν καθοδήγηση τῶν κολχόζ, ὀργάνωσε δίχτυ μαθημάτων γιά τούς κολχόζνικους καί ἔβαλε ἔτσι τίς βάσεις γιά τήν κατάρτιση σταθερῶν καί δοκιμασμένων στελεχῶν τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Τέλος, τό κόμμα ἀναδιοργάνωσε τίς ἴδιες τίς γραμμές του σύμφωνα μέ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀγώνα, ἐπανεξόπλισε τόν τύπο, ὀργάνωσε τήν πάλη καί στά δυό μέτωπα, σύντριψε τά ὑπολείμματα τοῦ τροτσκισμοῦ, κατατρόπωσε τούς φορεῖς τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης, ἀπομόνωσε τούς συμφιλιωτές, ἐξασφάλισε ἔτσι τήν ἑνότητα τῶν γραμμῶν του μέ βάση τή λενινιστική γραμμή, ἑνότητα πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἐπίθεσης, καί διηύθυνε σωστά τήν ἐπίθεση, ἐπαναφέροντας σέ τάξη καί βάζοντας στή θέση τους τόσο τούς ὀπαδούς τῆς βαθμιαίας ἐξέλιξης πού προέρχονται ἀπ' τό στρατόπεδο τῶν δεξιῶν, ὅσο καί τούς «ἀριστερούς» ὑπεύθυνους γιά τίς ὑπερβολές στόν τομέα τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

Αὐτά εἶναι τά βασικά μέτρα πού ἐφάρμοσε τό κόμμα γιά τή διεξαγωγή τῆς ὁλομέτωπης ἐπίθεσης.

Εἶναι γνωστό σέ ὅλους ὅτι ἡ ἐπίθεση αὐτή στέφθηκε μ' ἐπιτυχία σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς δουλιᾶς μας.

Αὐτή εἶναι ἡ αἰτία πού κατορθώσαμε νά ὑπερνικήσουμε μιά σειρά δυσκολίες τῆς περιόδου ἀνασυγκρότησης τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας.

Αὐτή εἶναι ἡ αἰτία πού κατορθώνουμε νά ὑπερνικοῦμε μέ ἐπιτυχία τήν πιό μεγάλη δυσκολία τῆς ἀνοικοδό-

μησής μας, τή δυσκολία τῆς στροφῆς τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς πρός τό σοσιαλισμό.

Οἱ ξένοι ρωτᾶνε κάποτε γιά τήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς ΕΣΣΔ. Μά μήπως μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐσωτερική κατάσταση τῆς ΕΣΣΔ εἶναι στέρεη κι ἀκλόνητη; Κοιτάξτε τίς καπιταλιστικές χῶρες, τήν ἀνάπτυξη τῆς κρίσης καί τῆς ἀνεργίας σ᾽ αὐτές τίς χῶρες, τίς ἀπεργίες καί τά λοκάουτ, τίς ἀντικυβερνητικές διαδηλώσεις—τί σύγκριση μπορεῖ νά γίνει ἀνάμεσα στήν ἐσωτερική κατάσταση αὐτῶν τῶν χωρῶν καί τήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς ΕΣΣΔ;

Πρέπει νά ὁμολογήσουμε πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι τώρα ἡ πιό σταθερή ἐξουσία, ἀπ᾽ ὅλες πού ὑπάρχουν στόν κόσμο. (Χειροκροτήματα).

8. ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟ Ή ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ἔτσι ἔχουμε τήν εἰκόνα τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης τῆς ΕΣΣΔ.

Ταυτόχρονα ἔχουμε τήν εἰκόνα τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης στίς κυριότερες καπιταλιστικές χῶρες.

Καί προβάλλει ἄθελα τό ἐρώτημα: ποιά συμπεράσματα μποροῦν νά βγοῦν, ἄν ἀντιπαραβάλουμε καί συγκρίνουμε τίς δυό αὐτές εἰκόνες;

Τό ἐρώτημα αὐτό εἶναι ἀκόμα πιό ἐνδιαφέρον γιατί οἱ ἀστοί παράγοντες ὅλων τῶν χωρῶν, ὁ ἀστικός τύπος ὅλων τῶν διαβαθμίσεων καί τῶν ἀποχρώσεων, ἀπ᾽ τόν ξεκάθαρα καπιταλιστικό ὥς τό μενσεβίκικο-τροτσκιστικό, ξεφωνίζουν μέ μιά φωνή γιά τήν «ἄνθιση» τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, γιά τό «χαμό» τῆς ΕΣΣΔ, γιά τή «δημοσιονομική καί οἰκονομική χρεωκοπία» τῆς ΕΣΣΔ κτλ.

Ἔτσι λοιπόν, ποιά συμπεράσματα μποροῦν νά βγοῦν ἀπ᾽ τήν ἀνάλυση τῆς κατάστασης σέ μᾶς, στήν ΕΣΣΔ, καί στίς χῶρες τους, στίς καπιταλιστικές χῶρες;

Θά σημειώσουμε τά κυριότερα, πασίγνωστα γεγονότα.

Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ὑπάρχει οἰκονομική κρίση καί κατάπτωση τῆς παραγωγῆς τόσο στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, ὅσο καί στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ὑπάρχει οἰκονομική ἄνοδος καί αὔξηση τῆς παραγωγῆς σέ ὅλους τούς κλάδους τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ὑπάρχει χειροτέρευση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργαζομένων, πτώση τοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν καί αὔξηση τῆς ἀνεργίας.

Ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ὑπάρχει καλυτέρευση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργαζομένων, αὔξηση τοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν καί περιορισμός τῆς ἀνεργίας.

Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ὑπάρχει αὔξηση τῶν ἀπεργιῶν καί τῶν διαδηλώσεων, πού ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τήν ἀπώλεια ἑκατομμυρίων ἐργάσιμων ἡμερῶν.

Ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, δέν ὑπάρχουν ἀπεργίες, μά ὅλο καί μεγαλύτερη ἔξαρση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στή δουλιά, πού δίνει στό καθεστώς μας ἑκατομμύρια πρόσθετες ἐργάσιμες μέρες.

Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ὑπάρχει ὄξυνση τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης καί φούντωμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στό καπιταλιστικό καθεστώς.

Ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ὑπάρχει σταθεροποίηση τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης καί συσπείρωση τῶν ἑκατομμυρίων τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης γύρω ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία.

Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ὑπάρχει *ὄξυνση* τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος καί *ἀνάπτυξη* τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος στίς Ἰνδίες, στήν Ἰνδοκίνα, στήν Ἰνδονησία, στίς Φιλιππίνες νήσους κτλ. πού ἐξελίσσεται σέ *ἐθνικό πόλεμο*.

Ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ὑπάρχει *δυνάμωμα* τῶν βάσεων τῆς ἐθνικῆς ἀδελφότητας, ἐξασφαλισμένη ἐθνική *εἰρήνη* καί *συσπείρωση* τῶν ἑκατομμυρίων τῶν μαζῶν τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ γύρω ἀπ' τή Σοβιετική ἐξουσία.

Ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ὑπάρχει *σύγχυση* καί προοπτική παραπέρα *χειροτέρευσης* τῆς κατάστασης.

Ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ὑπάρχει *πίστη στίς δυνάμεις μας* καί προοπτική παραπέρα *καλυτέρευσης* τῆς κατάστασης.

Φλυαροῦν γιά «χαμό» τῆς ΕΣΣΔ, γιά «ἄνθιση» τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν κτλ. Δέ θἆταν πιό σωστό ἄν μιλούσαμε γιά ἀναπόφευκτο χαμό ἐκείνων πού τόσο «ἀναπάντεχα» πέσαν στή δίνη τῆς οἰκονομικῆς κρίσης καί δέν μποροῦν ἀκόμα νά βγοῦν ἀπ' τό βάλτο τῆς κατάπτωσης;

Ποιές εἶναι οἱ αἰτίες τῆς τόσο σοβαρῆς *ἀποτυχίας* ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, καί τῶν τόσο σοβαρῶν *ἐπιτυχιῶν* ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ;

Λένε πώς ἡ κατάσταση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας ἐξαρτᾶται σέ μεγάλο βαθμό ἀπ' τήν ἀφθονία ἤ τήν ἀνεπάρκεια κεφαλαίων. Αὐτό βέβαια εἶναι σωστό! Μήπως ἡ κρίση στίς καπιταλιστικές χῶρες καί ἡ ἄνοδος στήν ΕΣΣΔ ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει ἀφθονία κεφαλαίων, ἐνῶ ἐκεῖ ὑπάρχει ἀνεπάρκεια; Ὄχι βέβαια, ὄχι! Ὁ καθένας ξέρει ὅτι στήν ΕΣΣΔ ὑπάρχουν πολύ λιγότερα κεφάλαια ἀπ' ὅ,τι στίς καπιταλιστικές χῶρες. Ἄν ἐκεῖνο πού *ἔκρινε* τό ζήτημα στήν προκειμένη περίπτωση ἦταν τό ἐπίπεδο τῆς συσσώρευσης, τότε ἐμεῖς θά εἴχαμε κρίση καί οἱ καπιταλιστικές χῶρες ἄνοδο.

Λένε πώς ἡ κατάσταση τῆς οἰκονομίας ἐξαρτᾶται σέ μεγάλο βαθμό ἀπ' τήν τεχνική καί ὀργανωτική κατάρτιση τῶν οἰκονομικῶν στελεχῶν. Αὐτό βέβαια εἶναι σωστό. Μήπως ἡ κρίση στίς καπιταλιστικές χῶρες καί ἡ ἄνοδος στήν ΕΣΣΔ ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχει ἀνεπάρκεια τεχνικῶν στελεχῶν, ἐνῶ ἐδῶ ὑπάρχει ἀφθονία; Ὄχι βέβαια, ὄχι! Ὁ καθένας ξέρει ὅτι στίς καπιταλιστικές χῶρες ὑπάρχουν πολύ περισσότερα τεχνικά δοκιμασμένα στελέχη ἀπ' ὅ,τι ἐδῶ στήν ΕΣΣΔ. Ἐμεῖς ποτέ δέν τό κρύψαμε κι οὔτε σκοπεύουμε νά τό κρύψουμε, ὅτι στόν τομέα τῆς τεχνικῆς εἴμαστε μαθητές τῶν γερμανῶν, τῶν ἄγγλων, τῶν γάλλων, τῶν ἰταλῶν, καί πρῶτ' ἀπ' ὅλα καί κυρίως τῶν ἀμερικάνων. Ὄχι, ἐκεῖνο πού κρίνει ἐδῶ τό ζήτημα δέν εἶναι ἡ ἀφθονία ἤ ἡ ἀνεπάρκεια τεχνικῶν στελεχῶν, ἄν καί τό πρόβλημα τῶν στελεχῶν ἔχει σοβαρή σημασία γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Μήπως τό κλειδί τοῦ προβλήματος βρίσκεται στό ὅτι τό πολιτιστικό ἐπίπεδο στή χώρα μας εἶναι ἀνώτερο ἀπ' ὅ,τι στίς καπιταλιστικές χῶρες; Καί πάλι ὄχι. Ὁ καθένας ξέρει ὅτι τό γενικό πολιτιστικό ἐπίπεδο τῶν μαζῶν στή χώρα μας εἶναι πιό χαμηλό ἀπ' ὅ,τι στίς ΕΠΑ, στήν Ἀγγλία, στή Γερμανία. Ὄχι, τό ζήτημα δέ βρίσκεται στό πολιτιστικό ἐπίπεδο τῶν μαζῶν, ἄν καί τό πολιτιστικό ἐπίπεδο ἔχει τεράστια σημασία γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Μήπως ἡ αἰτία βρίσκεται στίς προσωπικές ἰδιότητες τῶν καθοδηγητῶν τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν; Καί πάλι ὄχι. Οἱ κρίσεις γεννήθηκαν μαζί μέ τήν ἐπιβολή τῆς κυριαρχίας τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἐδῶ καί πάνω ἀπό ἕναν αἰώνα ἔχουμε περιοδικές οἰκονομικές κρίσεις τοῦ καπιταλι-

σμοῦ, πού ἐπαναλαβαίνονται κάθε 12—10—8 καί λιγότερα χρόνια. Ὅλα τά κόμματα τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅλοι οἱ λίγο-πολύ ἐπιφανεῖς παράγοντες τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀπ' τούς πιό «μεγαλοφυεῖς» ὥς τούς πιό μέτριους, δοκίμασαν τίς δυνάμεις τους στό ζήτημα τῆς «πρόληψης» ἤ τῆς «ἐξάλειψης» τῶν κρίσεων. Ὅλοι τους ὅμως ἔπαθαν ἥττα. Τί τό ἐκπληκτικό λοιπόν ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν καί ὁ Χοῦβερ μέ τήν ὁμάδα του ἔπαθε κι αὐτός ἥττα; Ὄχι, δέν πρόκειται γιά τούς καθοδηγητές ἤ τά κόμματα τοῦ καπιταλισμοῦ, ἄν καί οἱ καθοδηγητές καί τά κόμματα τοῦ καπιταλισμοῦ ἔχουν ἐδῶ ἀρκετά μεγάλη σημασία.

Τότε ποιά εἶναι ἡ ἐξήγηση;

Ποιά εἶναι ἡ αἰτία πού ἡ ΕΣΣΔ, παρά τήν πολιτιστική της καθυστέρηση, παρά τήν ἀνεπάρκεια κεφαλαίων, παρά τήν ἀνεπάρκεια τεχνικά καταρτισμένων οἰκονομικῶν στελεχῶν, βρίσκεται σέ κατάσταση αὐξανόμενης οἰκονομικῆς ἀνόδου καί ἔχει ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες στό μέτωπο τῆς οἰκονομικῆς ἀνοικοδόμησης, ἐνῶ οἱ προχωρημένες καπιταλιστικές χῶρες, παρά τήν ἀφθονία κεφαλαίων, τήν ἀφθονία τεχνικῶν στελεχῶν καί τό ἀνώτερο ἐπίπεδο πολιτισμοῦ, βρίσκονται σέ κατάσταση αὐξανόμενης οἰκονομικῆς κρίσης καί παθαίνουν στόν τομέα τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τή μιά ἥττα πάνω στήν ἄλλη;

Ἡ αἰτία βρίσκεται στή διαφορά ἀνάμεσα στό οἰκονομικό σύστημά μας καί τό οἰκονομικό σύστημα τῶν καπιταλιστῶν.

Ἡ αἰτία βρίσκεται στό ὅτι τό καπιταλιστικό σύστημα οἰκονομίας δέν ἔχει γερά θεμέλια.

Ἡ αἰτία βρίσκεται στήν ὑπεροχή τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος οἰκονομίας ἀπέναντι στό καπιταλιστικό σύστημα.

Τί σημαίνει σοβιετικό σύστημα οἰκονομίας;

Σοβιετικό σύστημα οἰκονομίας σημαίνει ὅτι:

1) ἡ ἐξουσία τῆς τάξης τῶν κεφαλαιοκρατῶν καί τῶν τσιφλικάδων ἔχει ἀνατραπεῖ καί ἀντικατασταθεῖ μέ τήν ἐξουσία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς·

2) τά ἐργαλεῖα καί τά μέσα παραγωγῆς, ἡ γῆ, οἱ φάμπρικες, τά ἐργοστάσια κτλ. ἔχουν ἀφαιρεθεῖ ἀπ' τούς καπιταλιστές καί μετατραπεῖ σέ ἰδιοχτησία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς·

3) ἡ ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς δέν εἶναι ὑποταγμένη στήν ἀρχή τοῦ συναγωνισμοῦ καί τῆς ἐξασφάλισης καπιταλιστικοῦ κέρδους, μά στήν ἀρχή τῆς σχεδιασμένης καθοδήγησης καί τῆς συστηματικῆς ἀνύψωσης τοῦ ὑλικοῦ καί πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων·

4) ἡ κατανομή τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δέ γίνεται γιά νά πλουτίζουν οἱ ἐκμεταλλεύτριες τάξεις καί τά παράσιτα, οἱ πολυάριθμοι ὑπηρέτες τους, μά πρός τό συμφέρον τῆς συστηματικῆς ἀνύψωσης τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν καί τῆς διεύρυνσης τῆς σοσιαλιστικῆς παραγωγῆς στήν πόλη καί στό χωριό·

5) ἡ συστηματική καλυτέρευση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργαζομένων καί ἡ ἀδιάκοπη αὔξηση τῶν ἀναγκῶν τους (τῆς ἀγοραστικῆς τους ἱκανότητας), ὄντας μιά συνεχῶς αὐξανόμενη πηγή διεύρυνσης τῆς παραγωγῆς, ἐξασφαλίζει τούς ἐργαζόμενους ἀπ' τίς κρίσεις ὑπερπαραγωγῆς, ἀπ' τήν αὔξηση τῆς ἀνεργίας καί τῆς ἀθλιότητας·

6) ἡ ἐργατική τάξη καί ἡ ἐργαζόμενη ἀγροτιά εἶναι τ' ἀφεντικά στή χώρα· δέ δουλεύουν γιά τούς καπιταλιστές, μά γιά τό δικό τους τόν ἐργαζόμενο λαό.

Καί τί σημαίνει καπιταλιστικό σύστημα οἰκονομίας;

Καπιταλιστικό σύστημα οἰκονομίας σημαίνει ὅτι:

1) ἡ ἐξουσία τῆς χώρας ἀνήκει στούς κεφαλαιοκράτες·

2) τά ἐργαλεῖα καί τά μέσα παραγωγῆς εἶναι συγκεντρωμένα στά χέρια τῶν ἐκμεταλλευτῶν·

3) ἡ παραγωγή δέν εἶναι ὑποταγμένη στήν ἀρχή τῆς καλυτέρευσης τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργαζομένων μαζῶν, μά στήν ἀρχή τῆς ἐξασφάλισης ὑψηλοῦ καπιταλιστικοῦ κέρδους·

4) ἡ κατανομή τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δέ γίνεται μέ σκοπό τήν καλυτέρευση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργαζομένων, μά μέ σκοπό τήν ἐξασφάλιση ἀνώτατων κερδῶν στούς ἐκμεταλλευτές·

5) ἡ καπιταλιστική ὀρθολογιστική ὀργάνωση καί ἡ γοργή ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς, πού ἔχουν σκοπό τήν ἐξασφάλιση ὑψηλῶν κερδῶν στούς καπιταλιστές, προσκρούουν, σά σέ φραγμό, στήν ἄθλια κατάσταση καί στήν πτώση τῆς ὑλικῆς ἐξασφάλισης τῶν μαζῶν τῶν ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων, πού δέν ἔχουν πάντα τή δυνατότητα νά ἱκανοποιοῦν τίς ἀνάγκες τους, ἀκόμα καί στά πλαίσια ἑνός ἀπόλυτα ἐλάχιστου ὁρίου, πράγμα πού δημιουργεῖ ἀναπόφευκτα τό ἔδαφος γιά ἀναπότρεπτες κρίσεις ὑπερπαραγωγῆς, γιά αὔξηση τῆς ἀνεργίας καί τῆς ἀθλιότητας τῶν μαζῶν·

6) ἡ ἐργατική τάξη καί οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες εἶναι ἐκμεταλλευόμενοι· δέ δουλεύουν γιά τόν ἑαυτό τους μά γιά μιά ξένη τάξη, τήν τάξη τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ ὑπεροχή τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος οἰκονομίας ἀπέναντι στό καπιταλιστικό σύστημα.

Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ ὑπεροχή τῆς σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς οἰκονομίας ἀπέναντι στήν καπιταλιστική ὀργάνωση.

Νά ποιά εἶναι ἡ αἰτία πού ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ἔχουμε ἀναπτυσσόμενη οἰκονομική ἄνοδο, ἐνῶ ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ἔχουμε ἀναπτυσσόμενη οἰκονομική κρίση.

Νά ποιά εἶναι ἡ αἰτία πού ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ἡ αὔξηση τῆς κατανάλωσης (ἀγοραστικῆς ἱκανότητας) τῶν μαζῶν ξεπερνάει διαρκῶς τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς, σπρώχνοντάς την πρός τά μπρός, ἐνῶ ἀπεναντίας ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, ἡ αὔξηση τῆς κατανάλωσης τῶν μαζῶν (ἀγοραστικῆς ἱκανότητας) δέν προφταίνει ποτέ τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς μά μένει διαρκῶς πίσω ἀπ' αὐτήν, καταδικάζοντας πολύ συχνά τήν παραγωγή σέ κρίσεις.

Νά ποιά εἶναι ἡ αἰτία πού ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, θεωρεῖται πολύ φυσιολογικό νά καταστρέφουν σέ περίοδο κρίσεων τά «πλεονάσματα» τῶν ἐμπορευμάτων καί νά καῖνε τά «περισσεύματα» τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, γιά νά κρατήσουν ψηλά τίς τιμές καί νά ἐξασφαλίσουν ὑψηλά κέρδη, ἐνῶ ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, τούς ἔνοχους παρόμοιων ἐγκλημάτων θά τούς ἔστελναν σέ τρελοκομεῖο. (Χειροκροτήματα).

Νά ποιά εἶναι ἡ αἰτία πού ἐκεῖ, στούς καπιταλιστές, οἱ ἐργάτες ἀπεργοῦν καί κατεβαίνουν σέ διαδηλώσεις, ὀργανώνοντας τήν ἐπαναστατική πάλη τους ἐνάντια στήν ὑπάρχουσα καπιταλιστική ἐξουσία, ἐνῶ ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ἔχουμε τήν εἰκόνα μιᾶς μεγαλειώδικης ἅμιλλας στή δουλιά ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, πού εἶναι ἕτοιμοι νά προτάξουν τά στήθη τους, γιά νά ὑπερασπίσουν τή Σοβιετική ἐξουσία.

Νά ποιά εἶναι ἡ αἰτία τῆς σταθερότητας καί τῆς στερεότητας τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης στήν ΕΣΣΔ, τῆς ἀστάθειας καί τῆς σαθρότητας τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης στίς καπιταλιστικές χῶρες.

Πρέπει νά ὁμολογήσουμε πώς ἕνα σύστημα οἰκονομίας πού δέν ξέρει τί νά κάνει τά «περισσεύματα» τῆς παραγωγῆς του καί εἶναι ἀναγκασμένο νά τά καίει, τή

στιγμή πού μέσα στίς μάζες βασιλεύει ή ανέχεια καί ή ανεργία, ή πείνα καί ή εξαθλίωση, ένα τέτιο σύστημα οικονομίας απαγγέλλει μόνο του τή θανατική καταδίκη του.

Τά τελευταία χρόνια ήταν περίοδος έμπραχτης δοκιμασίας, περίοδος εξετάσεων τών δυό αντίθετων συστημάτων οικονομίας, τοῦ σοβιετικοῦ καί τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Στά χρόνια αὐτά ακούστηκαν αρκετές προφητεῖες γιά «χαμό» καί «χρεωκοπία» τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος. Κι ακόμα περισσότερο διατυπώθηκαν ισχυρισμοί γιά «άνθιση» τοῦ καπιταλισμοῦ. Καί ποιό ήταν τ' αποτέλεσμα; Τά χρόνια αὐτά έδειξαν ακόμα μιά φορά ότι τό καπιταλιστικό σύστημα οικονομίας εἶναι σύστημα χωρίς θεμέλια, ότι τό σοβιετικό σύστημα οικονομίας έχει τέτια πλεονεχτήματα πού δέν τολμᾶ νά τά ονειρευτεῖ κανένα αστικό κράτος, οὔτε καί τό πιό «δημοκρατικό», «παλλαϊκό» κτλ.

Στό λόγο του στή Συνδιάσκεψη τοῦ Μάη 1921 τοῦ ΚΚΡ (Μπ.) ό Λένιν εἶπε:

«Σήμερα τήν κύριά μας επίδραση στή διεθνῆ επανάσταση τήν ασκοῦμε μέ τήν οικονομική μας πολιτική. Όλοι έχουν τά βλέμματα στραμμένα στή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, όλοι οἱ εργαζόμενοι σέ όλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου, χωρίς καμιά εξαίρεση καί χωρίς καμιά υπερβολή. Αὐτό εἶναι πραγματικότητα. Οἱ καπιταλιστές δέν μποροῦν τίποτε νά αποσιωπήσουν, νά κρύψουν, γι' αὐτό καί πιό πολύ από καθετί κυνηγοῦν τά λάθη μας στόν τομέα τῆς οικονομίας καί τήν αδυναμία μας. Σ' αὐτό τό πεδίο έχει μεταφερθεῖ ή πάλη σέ παγκόσμια κλίμακα. Άν λύσουμε αὐτό τό καθῆκον, θά κερδίσουμε σέ διεθνῆ κλίμακα, σίγουρα καί οριστικά» (τόμ. 26ος, σελ. 410—411).

Πρέπει νά ομολογήσουμε ότι τό καθῆκον πού έβαλε ό Λένιν τό κόμμα μας τό εκπληρώνει μ' επιτυχία.

9. ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

α) Γενικά

1) Πρῶτ' απ' όλα τό πρόβλημα τῆς σωστῆς γεωγραφικῆς κατανομῆς τῆς βιομηχανίας στήν ΕΣΣΔ. Όσο κι άν αναπτύξαμε τήν εθνική οικονομία, δέν μποροῦμε νά παρακάμψουμε τό ζήτημα τῆς σωστῆς γεωγραφικῆς κατανομῆς τῆς βιομηχανίας, σάν ηγετικοῦ κλάδου τῆς λαϊκῆς οικονομίας. Σήμερα τό ζήτημα έχει ώς ἑξῆς: ή βιομηχανία μας, όπως καί ή λαϊκή μας οικονομία, στηρίζεται βασικά στήν ανθρακο-μεταλλουργική βάση τῆς Οὐκρανίας. Εἶναι εὐνόητο πώς χωρίς μιά τέτια βάση δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ εκβιομηχάνιση τῆς χώρας. Καί τέτια βάση στή χώρα μας εἶναι ή βάση καυσίμων καί μεταλλουργίας τῆς Οὐκρανίας.

Μπορεῖ όμως μόνο αὐτή ή βάση νά ικανοποιήσει καί στό μέλλον καί τό Νότο, καί τό κεντρικό τμῆμα τῆς ΕΣΣΔ, καί τό Βορᾶ, καί τό βορειοανατολικό τμῆμα, καί τήν Άπω Ανατολή, καί τό Τουρκεστάν; Όλα τά στοιχεῖα μᾶς δείχνουν ότι δέν μπορεῖ. Τό καινούργιο στήν ανάπτυξη τῆς λαϊκῆς μας οικονομίας συνίσταται, ανάμεσα στ' άλλα, στό γεγονός ότι ή βάση αὐτή έγινε πιά ανεπαρκής γιά μᾶς. Τό καινούργιο συνίσταται σέ τοῦτο δῶ: αναπτύσσοντας καί στό μέλλον μέ κάθε μέσο αὐτή τή βάση, ν' αρχίσουμε συνάμα αμέσως νά δημιουργοῦμε μιά δεύτερη ανθρακο-μεταλλουργική βάση. Ή βάση αὐτή πρέπει νά εἶναι τό κομπινάτ Οὐράλ-Κουζνέτσκ, ή ένωση τοῦ κατάλληλου γιά κώκ κάρβουνου τοῦ Κουζνέτσκ μέ τά μεταλλεύματα τῶν Οὐραλίων. (Χειροκροτήματα). Ή ανοικοδόμηση εργοστασίου αὐτοκινήτων στό Νίζνι, εργοστασίου τραχτέρ στό Τσελιάμπινσκ, εργοστασίου κατασκευῆς μηχανῶν στό Σβερντλόφσκ, εργοστασίων κομπάιν-

στό Σαράτοφ καί στό Νοβοσιμπίρσκ, ή ύπαρξη άναπτυσσόμενης έγχρωμης μεταλλουργίας στή Σιβηρία καί στό Καζαχστάν, πού έπιβάλλει τή δημιουργία ένός διχτυοῦ άπό συνεργεῖα έπισκευῶν καί μιᾶς σειρᾶς βασικῶν μεταλλουργικῶν έργοστασίων στήν 'Ανατολή· τέλος, ή άπόφαση γιά τήν άνοικοδόμηση ύφαντουργείων στό Νοβοσιμπίρσκ καί στό Τουρκεστάν—δλα αὐτά έπιβάλλουν έπιταχτικά νά προβοῦμε άμέσως στήν ἵδρυση μιᾶς δεύτερης άνθρακο-μεταλλουργικῆς βάσης στά Οὐράλια.

"Οπως ξέρετε, ή ΚΕ τοῦ κόμματός μας άποφάνθηκε μ' αὐτό άκριβῶς τό πνεῦμα στήν άπόφασή της γιά τό Οὐραλμέτ[51].

2) Παρακάτω, τό πρόβλημα τῆς σωστῆς κατανομῆς τῶν βασικῶν κλάδων τῆς άγροτικῆς οἰκονομίας στήν ΕΣΣΔ, τό πρόβλημα τῆς εἰδίκευσης τῶν περιοχῶν μας κατά άγροτικές καλλιέργειες καί κλάδους. Εἶναι εὐνόητο ὅτι μέ τίς συνθῆκες τοῦ μικροῦ άγροτικοῦ νοικοκυριοῦ δέν εἶναι δυνατή μιά σοβαρή εἰδίκευση. Δέν εἶναι δυνατή, γιατί τό μικρό νοικοκυριό, σά νοικοκυριό πού δέν εἶναι σταθερό καί δέ διαθέτει τ' άναγκαῖα άποθέματα, εἶναι ύποχρεωμένο νά καλλιεργεῖ κάθε λογῆς καλλιέργειες, ὥστε σέ περίπτωση άποτυχίας μερικῶν καλλιεργειῶν νά μπορεῖ νά τά φέρει βόλτα μέ ἄλλες. Εἶναι έπίσης εὐνόητο πώς, χωρίς νά έξασφαλιστοῦν στά χέρια τοῦ κράτους ὁρισμένα άποθέματα σιτηρῶν, δέν εἶναι δυνατό νά ὀργανωθεῖ ή εἰδίκευση. Τώρα πού περάσαμε σέ μεγάλα νοικοκυριά κι έξασφαλίσαμε στά χέρια τοῦ κράτους άποθέματα σιτηρῶν, μποροῦμε καί πρέπει νά βάλουμε μπροστά μας τό καθῆκον τῆς σωστῆς ὀργάνωσης τῆς εἰδίκευσης κατά καλλιέργειες καί κλάδους. Καί άφετηρία αὐτοῦ τοῦ ζητήματος εἶναι ή ὁριστική λύση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν. Λέω «άφετηρία», γιατί χωρίς τή λύση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν, χωρίς τήν ὀργάνωση ένός πλούσιου διχτύου άπό άποθῆκες σιτηρῶν στίς κτηνοτροφικές, βαμπακοπαραγωγικές, ζαχαροτευτλοπαραγωγικές, λιναροπαραγωγικές καί καπνοπαραγωγικές περιφέρειες δέν εἶναι δυνατό νά προωθηθοῦν ή κτηνοτροφία καί οἱ καλλιέργειες βιομηχανικῶν φυτῶν, δέν εἶναι δυνατό νά έξασφαλιστεῖ ή ὀργάνωση τῆς εἰδίκευσης τῶν περιοχῶν μας κατά καλλιέργειες καί κλάδους.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά άξιοποιήσουμε τίς δυνατότητες πού μᾶς ξανοίχτηκαν καί νά προωθήσουμε αὐτή τή δουλειά.

3) "Ερχεται κατόπι τό πρόβλημα τῶν στελεχῶν τόσο στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, ὅσο καί στόν τομέα τῆς άγροτικῆς οἰκονομίας. Εἶναι σέ ὅλους γνωστή ή άδύνατη τεχνική κατάρτιση τῶν οἰκονομικῶν στελεχῶν μας, τῶν εἰδικῶν μας, τῶν τεχνικῶν μας καί τῶν στελεχῶν μας στόν τομέα τῆς οἰκονομίας. Τό πρόβλημα περιπλέκεται άπ τό γεγονός ὅτι μιά μερίδα τῶν εἰδικῶν, πού συνδέεται μέ τά πρώην άφεντικά καί παρακινεῖται άπ' τό έξωτερικό, βρέθηκε έπικεφαλῆς τῆς σαμποταριστικῆς δουλιᾶς. Τό πρόβλημα περιπλέκεται άκόμα πιό πολύ άπ' τό γεγονός ὅτι μιά σειρά κομμουνιστές οἰκονομικά μας στελέχη δέν ἔδειξαν στήν προκειμένη περίπτωση έπαναστατική έπαγρύπνηση καί συχνά γίνονταν πνευματικά αἰχμάλωτοι τῶν σαμποταριστικῶν στοιχείων. Στό μεταξύ μπροστά μας μπαίνουν τά κολοσσιαῖα καθήκοντα τῆς άνασυγκρότησης ὁλόκληρης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, πού άπαιτοῦν μεγάλο άριθμό νέων στελεχῶν, ἱκανῶν νά καταχτήσουν τή νέα τεχνική. Σέ σχέση μ' αὐτό, τό πρόβλημα τῶν στελεχῶν στή χώρα μας ἔγινε ἕνα πραγματικά φλέγον πρόβλημα.

Ἡ λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος πραγματοποιεῖται στή χώρα μας μέσω τῶν παρακάτω μέτρων:

1) ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στούς σαμποταριστές·

2) ἀνώτατη φροντίδα καί προσοχή ἀπέναντι στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν εἰδικῶν καί τῶν τεχνικῶν πού χώρισαν τά τσανάκια τους ἀπ' τούς σαμποταριστές (δέν ἐννοῶ τούς φαφλατάδες καί τούς τύπους ὅλο προσποίηση ἀλά Οὐστριάλοφ, μά τά πραγματικά ἐπιστημονικά στελέχη, πού δουλεύουν χωρίς νάζια ἀπό κοινοῦ μέ τήν ἐργατική τάξη)·

3) ὀργάνωση τεχνικῆς βοήθειας ἀπ' τό ἐξωτερικό·

4) ἀποστολή οἰκονομικῶν μας στελεχῶν στό ἐξωτερικό γιά σπουδές καί γενικά γιά ἀπόχτηση τεχνικῆς πείρας·

5) μεταβίβαση τῶν τεχνικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων στούς ἀντίστοιχους οἰκονομικούς ὀργανισμούς μέ ἀντικειμενικό σκοπό τή γρηγορότερη κατάρτιση ἀρκετοῦ ἀριθμοῦ τεχνικῶν καί εἰδικῶν ἀπό ἀνθρώπους τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Τό καθῆκον μας εἶναι ν' ἀναπτύξουμε τή δουλιά γιά τήν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν μέτρων.

4) Τό πρόβλημα τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία. Ὁ κίνδυνος τῆς γραφειοκρατίας συνίσταται, πρίν ἀπ' ὅλα, στό ὅτι κρατάει σέ ἀχρηστία κολοσσιαῖες ἐφεδρεῖες πού κρύβονται στά βάθη τοῦ καθεστῶτος μας καί δέ μᾶς ἐπιτρέπει νά τίς χρησιμοποιήσουμε, προσπαθεῖ νά ἐκμηδενίσει τή δημιουργική πρωτοβουλία τῶν μαζῶν, ἀλυσοδένοντάς τη μέ τό χαρτοβασίλειο, καί γίνεται αἰτία ὥστε κάθε καινοτομία τοῦ κόμματος νά μετατρέπεται σέ μικροζητήματα καί μικροαπασχολήσεις χωρίς ὁρίζοντα. Ὁ κίνδυνος τῆς γραφειοκρατίας συνίσταται, δεύτερο, στό ὅτι δέν ἀνέχεται τόν ἔλεγχο τῆς ἐκτέλεσης καί προσπαθεῖ νά μετατρέψει τίς βασικές ὑποδείξεις τῶν καθοδηγητικῶν ὀργάνων σ' ἕνα κομμάτι χαρτί μακριά ἀπ' τή ζωντανή πραγματικότητα. Ὁ κίνδυνος δέν προέρχεται μόνο καί δέν προέρχεται τόσο ἀπ' τούς παλιούς γραφειοκράτες πού φώλιασαν στά ἱδρύματά μας, μά ἰδιαίτερα ἀπ' τούς καινούργιους γραφειοκράτες, ἀπ' τούς σοβιετικούς γραφειοκράτες, πού ἀνάμεσά τους οἱ «κομμουνιστές» γραφειοκράτες παίζουν κάθε ἄλλο παρά τόν τελευταῖο ρόλο. Ἐννοῶ τούς «κομμουνιστές» ἐκείνους πού προσπαθοῦν μέ γραφειοκρατικές ἐντολές καί «διατάγματα», πού στή δύναμή τους πιστεύουν σάν σέ εἴδωλα, νά ὑποκαταστήσουν τή δημιουργική πρωτοβουλία καί τήν αὐτενέργεια τῶν ἑκατομμυρίων τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά ξεριζώσουμε τή γραφειοκρατία ἀπ' τά ἱδρύματα καί τίς ὀργανώσεις μας, νά ἐξαλείψουμε τά γραφειοκρατικά «ἤθη» καί «ἔθιμα» καί ν' ἀνοίξουμε τό δρόμο γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ἐφεδρειῶν τοῦ καθεστῶτος μας, γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας καί τῆς αὐτενέργειας τῶν μαζῶν.

Τό καθῆκον αὐτό δέν εἶναι εὔκολο. Δέ λύνεται «στό ἄψε-σβῆσε». Πρέπει ὅμως νά τό λύσουμε μέ κάθε θυσία, ἄν θέλουμε πραγματικά νά μεταμορφώσουμε τή χώρα μας μέ βάση τίς ἀρχές τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Στήν πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία ἡ δουλιά τοῦ κόμματος ἀκολουθεῖ τέσσερις κατευθύνσεις: τήν κατεύθυνση τῆς ἀνάπτυξης τῆς αὐτοκριτικῆς, τήν κατεύθυνση τῆς ὀργάνωσης τοῦ ἐλέγχου τῆς ἐκτέλεσης, τήν κατεύθυνση τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ μηχανισμοῦ καί, τέλος, τήν κατεύθυνση τῆς προώθησης στό μηχανισμό ἀπ' τά κάτω ἀφοσιωμένων στελεχῶν ἀπό ἀνθρώπους τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά καταβάλουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά τήν ἐφαρμογή ὅλων αὐτῶν τῶν μέτρων.

5) Τό πρόβλημα τῆς αὔξησης τῆς *παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας*. Χωρίς τή συστηματική αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, τόσο στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, ὅσο καί στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, δέν μποροῦμε νά λύσουμε τά καθήκοντα τῆς ἀνασυγκρότησης, δέν μποροῦμε ὄχι μόνο νά φτάσουμε καί νά ξεπεράσουμε τίς προχωρημένες καπιταλιστικές χῶρες, μά ἀκόμα καί νά περιφρουρήσουμε τήν ἀνεξάρτητη ὕπαρξή μας. Γι' αὐτό, τό πρόβλημα τῆς αὔξησης τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας ἔχει γιά μᾶς πρωταρχική σημασία.

Τά μέτρα τοῦ κόμματος γιά τή λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος ἀκολουθοῦν τρεῖς κατευθύνσεις: τήν κατεύθυνση τῆς συστηματικῆς *καλυτέρευσης τῆς ὑλικῆς κατάστασης* τῶν ἐργαζομένων, τήν κατεύθυνση τῆς καθιέρωσης *συντροφικῆς πειθαρχίας στή δουλιά* στίς ἐπιχειρήσεις τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί, τέλος, τήν κατεύθυνση τῆς ὀργάνωσης τῆς *σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας* καί τοῦ *ουντάρνικου κινήματος*. Ὅλα αὐτά στή βάση τῆς βελτιωμένης τεχνικῆς καί τῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά ἀναπτύξουμε παραπέρα τή μαζική καμπάνια γιά τήν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν μέτρων.

6) Τό πρόβλημα τοῦ *ἐφοδιασμοῦ*. Ἐδῶ γίνεται λόγος γιά τό πρόβλημα τοῦ *ἐπαρκοῦς ἐφοδιασμοῦ* τῶν ἐργαζομένων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ μέ τά ἀπαραίτητα προϊόντα, γιά τό πρόβλημα τῆς προσαρμογῆς τοῦ *συνεταιριστικοῦ μηχανισμοῦ* στίς ἀνάγκες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, γιά τό πρόβλημα τῆς συστηματικῆς αὔξησης τοῦ *πραγματικοῦ μεροκάματου* τῶν ἐργατῶν, γιά τό πρόβλημα τῆς *ἐλάττωσης τῶν τιμῶν* στά βιομηχανικά ἐμπορεύματα καί στά ἀγροτικά προϊόντα. Γιά τίς ἐλλείψεις τῶν καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν μίλησα κιόλας. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξαλειφθοῦν αὐτές οἱ ἐλλείψεις καί νά πετύχουμε τήν ἐφαρμογή *πολιτικῆς ἐλάττωσης τῶν τιμῶν*. Ὅσο γιά τήν ἔλλειψη ἐμπορευμάτων («πεῖνα ἐμπορευμάτων»), ἔχουμε σήμερα τή δυνατότητα νά εὐρύνουμε τή βάση πρώτων ὑλῶν τῆς ἐλαφριᾶς βιομηχανίας καί νά προωθήσουμε τήν παραγωγή ἐμπορευμάτων πλατιᾶς κατανάλωσης. Τόν ἐφοδιασμό μέ σιτηρά μποροῦμε κιόλας νά τόν θεωροῦμε ἐξασφαλισμένο. Πιό δύσκολο εἶναι τό πρόβλημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ κρέας, μέ προϊόντα γάλακτος καί λαχανικά. Ἡ δυσκολία αὐτή δυστυχῶς δέν μπορεῖ νά ἐξαλειφθεῖ μέσα σέ μερικούς μῆνες. Γιά νά ξεπεράσουμε αὐτή τή δυσκολία χρειάζεται τουλάχιστο ἕνας χρόνος. Ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο, χάρη πρίν ἀπ' ὅλα στά σοβχόζ καί στά κολχόζ πού ὀργανώθηκαν γι' αὐτή τή δουλιά, θάχουμε τή δυνατότητα νά ἐξασφαλίσουμε τόν πλήρη ἐφοδιασμό μέ κρέας, προϊόντα γάλακτος καί λαχανικά. Καί τί σημαίνει νά κρατᾶμε στά χέρια μας τόν ἐφοδιασμό μ' αὐτά τά προϊόντα, ὅταν διαθέτουμε κιόλας ἀποθέματα σιτηρῶν καί εἴδη ὑφαντουργίας, ὅταν κατασκευάζουμε μέ ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς κατοικίες γιά τούς ἐργάτες καί ἔχουμε στή διάθεσή μας τίς φτηνές ὑπηρεσίες τοῦ δήμου; Αὐτό σημαίνει ὅτι διαθέτουμε ὅλους τούς βασικούς παράγοντες πού καθορίζουν τόν προϋπολογισμό τοῦ ἐργάτη καί τό πραγματικό του μεροκάματο. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἐξασφαλίζουμε τή γοργή αὔξηση τοῦ πραγματικοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν σίγουρα καί ὁριστικά.

Τό καθῆκον μας εἶναι ν' ἀναπτύξουμε τή δουλιά ὅλων τῶν ὀργανώσεών μας σ' αὐτή τήν κατεύθυνση.

7) Τό πρόβλημα τῆς πίστης καί τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος. Ἡ ὀρθολογιστική ὀργάνωση τῆς πίστης καί ὁ σωστός ἑλιγμός μέ χρηματικά ἀποθέματα ἔχουν σοβαρή σημασία γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Τά μέτρα τοῦ κόμματος γιά τή λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος ἀκολουθοῦν δυό κατευθύνσεις: τήν κατεύθυνση τῆς συγκέντρωσης τῶν βραχυπρόθεσμων πιστώσεων στήν Κρατική Τράπεζα καί τήν κατεύθυνση τῆς ὀργάνωσης τῶν πληρωμῶν μέ συμψηφισμό στόν κοινωνικοποιημένο τομέα. Ἔτσι, πρῶτο, ἡ Κρατική Τράπεζα μετατρέπεται σέ παγκρατικό μηχανισμό ὑπολογισμοῦ τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων καί, δεύτερο, ἀπελευθερώνονται ἀπ' τήν κυκλοφορία μεγάλα χρηματικά ποσά. Δέ χωράει καμιά ἀμφιβολία ὅτι τά μέτρα αὐτά θά ἔχουν σάν συνέπεια (ἔχουν ἤδη σάν συνέπεια) νά ταχτοποιηθεῖ τό ὅλο ζήτημα τῆς πίστης καί νά δυναμώσει τό τσερβόνετς μας.

8) Τό πρόβλημα τῶν ἀποθεμάτων. Εἰπώθηκε ἀρκετές φορές καί δέν ὑπάρχει λόγος νά ἐπαναληφθεῖ ὅτι γενικά τό κράτος, καί ἰδιαίτερα τό δικό μας κράτος, δέν μπορεῖ νά κάνει χωρίς ἀποθέματα. Ἔχουμε κάτι ἀποθέματα σέ σιτηρά, σέ ἐμπορεύματα, σέ συνάλλαγμα. Σ' αὐτό τό χρονικό διάστημα οἱ σύντροφοί μας εἶχαν τή δυνατότητα νά νιώσουν τήν ἀγαθοεργό ἐπίδραση αὐτῶν τῶν ἀποθεμάτων. Ὅμως τά «κάτι» ἀποθέματα δέν ἀρκοῦν. Ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό πιό γερά ἀποθέματα σέ ὅλους τούς τομεῖς.

Ἀπό δῶ πηγάζει τό καθῆκον τῆς συσσώρευσης ἀποθεμάτων.

β) Στή βιομηχανία

1) Τό κύριο πρόβλημα εἶναι ἡ ἐντατική ἀνάπτυξη τῆς μαύρης μεταλλουργίας. Πρέπει νά ἔχετε ὑπόψη σας ὅτι φτάσαμε τό προπολεμικό ἐπίπεδο παραγωγῆς χυτοσίδηρου καί τό ξεπερνᾶμε μόλις φέτος, τό 1929/30. Τό γεγονός αὐτό ἀποτελεῖ μεγάλη ἀπειλή γιά ὁλόκληρη τή λαϊκή μας οἰκονομία. Γιά νά ἐξαλείψουμε αὐτή τήν ἀπειλή, πρέπει νά ὀργανώσουμε τήν ἐντατική ἀνάπτυξη τῆς μαύρης μεταλλουργίας. Μᾶς χρειάζονται στά τέλη τοῦ πεντάχρονου ὄχι 10 ἑκατομμύρια τόννοι χυτοσίδηρος, ὅπως ἀπαιτεῖ τό πεντάχρονο, μά 15—17 ἑκατομμύρια τόννοι. Τό καθῆκον αὐτό πρέπει νά τό ἐκπληρώσουμε μέ κάθε θυσία, ἄν θέλουμε ν' ἀναπτύξουμε ἀληθινά τό ἔργο τῆς ἐκβιομηχάνισης τῆς χώρας μας.

Οἱ μπολσεβίκοι πρέπει νά δείξουν ὅτι εἶναι σέ θέση νά τά βγάλουν πέρα μ' αὐτό τό καθῆκον.

Αὐτό δέ σημαίνει βέβαια ὅτι πρέπει νά παραπετάξουμε τήν ἐλαφριά βιομηχανία. Ὄχι, δέ σημαίνει αὐτό. Ὡς τά τώρα κάναμε οἰκονομία σέ ὅλα, ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί στήν ἐλαφριά βιομηχανία, γιά νά ἀνορθώσουμε τή βαριά βιομηχανία. Ὅμως τή βαριά βιομηχανία τήν ἀνορθώσαμε κιόλας. Χρειάζεται μόνο νά τήν ἀναπτύξουμε παραπέρα. Τώρα μποροῦμε νά στρέψουμε τήν προσοχή στήν ἐλαφριά βιομηχανία καί νά τήν κινήσουμε πρός τά μπρός μέ ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς. Τό καινούργιο στήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας μας συνίσταται, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, στό ὅτι τώρα ἔχουμε τή δυνατότητα ν' ἀναπτύσσουμε μέ ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς καί τή βαριά καί τήν ἐλαφριά βιομηχανία. Ἡ ὑπερεκπλήρωση τῶν φετεινῶν σχεδίων σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τήν καλλιέργεια βαμπακιοῦ, λιναριοῦ, καί ζαχαρό-

τευτλων, ἡ λύση τοῦ προβλήματος τοῦ ἀπόκυνου καί τοῦ τεχνητοῦ μεταξιοῦ, ὅλα αὐτά δείχνουν ὅτι ἔχουμε τή δυνατότητα νά κινήσουμε πραγματικά πρός τά μπρός τήν ἐλαφριά βιομηχανία.

2) Τό πρόβλημα τῆς *ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης, τῆς ἐλάττωσης τοῦ κόστους καί τῆς καλυτέρευσης τῆς ποιότητας* τῆς παραγωγῆς. Δέν μποροῦμε ν' ἀνεχόμαστε πιά τά κενά στόν τομέα τῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης, τή μή ἐκπλήρωση τοῦ σχεδίου σχετικά μέ τήν ἐλάττωση τοῦ κόστους παραγωγῆς καί τήν ἄθλια ποιότητα τῶν προϊόντων μιᾶς σειρᾶς ἐπιχειρήσεών μας. Αὐτά τά κενά καί οἱ ἐλλείψεις βαραίνουν ὅλη τή λαϊκή μας οἰκονομία καί δέν τήν ἀφήνουν νά προχωρήσει. Εἶναι καιρός, πρό πολλοῦ ἔχει ρθεῖ ὁ καιρός νά τελειώνουμε μ' αὐτό τό ἐπαίσχυντο στίγμα.

Οἱ μπολσεβίκοι πρέπει νά δείξουν ὅτι εἶναι σέ θέση νά τά βγάλουν πέρα μ' αὐτό τό καθῆκον.

3) Τό πρόβλημα τῆς *μονοπρόσωπης διεύθυνσης*. Τό ἴδιο ἀπαράδεχτες γίνονται καί οἱ παραβάσεις στόν τομέα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης στίς ἐπιχειρήσεις. Οἱ ἐργάτες κάθε τόσο παραπονιοῦνται: «δέν ὑπάρχει νοικοκύρης στό ἐργοστάσιο», «δέν ὑπάρχει τάξη στή δουλειά». Δέν μποροῦμε ν' ἀνεχόμαστε ἄλλο νά μετατρέπονται οἱ ἐπιχειρήσεις μας ἀπό παραγωγικούς ὀργανισμούς σέ κοινοβούλια. Πρέπει ἐπιτέλους οἱ κομματικές καί οἱ συνδικαλιστικές ὀργανώσεις μας νά καταλάβουν ὅτι χωρίς τήν ἐξασφάλιση τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης καί τήν καθιέρωση αὐστηρῆς ὑπευθυνότητας γιά τήν πορεία τῆς δουλειᾶς δέν μποροῦμε νά λύσουμε τά καθήκοντα τῆς ἀνασυγκρότησης τῆς βιομηχανίας.

γ) Στήν ἀγροτική οἰκονομία

1) Τό πρόβλημα *τῆς κτηνοτροφίας καί τῶν βιομηχανικῶν φυτῶν*. Τώρα, πού ἔχουμε λύσει βασικά τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν, μποροῦμε ν' ἀρχίσουμε νά λύνουμε ταυτόχρονα καί τό πρόβλημα τῆς κτηνοτροφίας, πού γιά τή στιγμή αὐτή ἀποτελεῖ ἕνα φλέγον ζήτημα, καί τό πρόβλημα τῶν βιομηχανικῶν φυτῶν. Στή λύση αὐτῶν τῶν προβλημάτων πρέπει ν' ἀκολουθήσουμε τόν ἴδιο δρόμο πού ἀκολουθήσαμε καί στή λύση τοῦ προβλήματος τῶν σιτηρῶν. Δηλαδή, μέ τήν ὀργάνωση σοβχόζ καί κολχόζ, πού ἀποτελοῦν τά σημεῖα στήριξης τῆς πολιτικῆς μας, νά μετασχηματίσουμε βαθμιαῖα τήν τεχνική καί οἰκονομική βάση τῆς σημερινῆς μικροαγροτικῆς κτηνοτροφίας καί τῶν βιομηχανικῶν φυτῶν. Ὁ «Κτηνοτρόφος», ὁ «Προβατοτρόφος», ὁ «Χοιροτρόφος», τό «Τράστ βουτύρου καί γάλακτος» σύν τά κολχόζ στόν τομέα τῆς κτηνοτροφίας· τά ὑπάρχοντα σοβχόζ καί κολχόζ στόν τομέα τῶν βιομηχανικῶν φυτῶν—αὐτά εἶναι τά σημεῖα ἀφετηρίας γιά τήν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων πού μπαίνουν μπροστά μας.

2) Τό πρόβλημα τῆς *παραπέρα ἀνάπτυξης τῆς σοβχόζνικης καί τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης*. Δέν εἶναι κάν ἀνάγκη νά ἐπεκταθοῦμε στό ὅτι τό πρόβλημα αὐτό εἶναι γιά μᾶς πρόβλημα *πρωταρχικῆς σημασίας* σ' ὅλη τήν ἀνοικοδόμησή μας στό χωριό. Τώρα ἀκόμα κι οἱ τυφλοί βλέπουν ὅτι ἔχει γίνει μιά τεράστια, ριζική στροφή τῆς ἀγροτιᾶς ἀπ' τό παλιό στό καινούργιο, ἀπ' τήν κουλάκικη σκλαβιά στήν ἐλεύθερη κολχόζνικη ζωή. Δέν χωράει πιά ἐπιστροφή στό παλιό. Ἡ τάξη τῶν κουλάκων εἶναι καταδικασμένη καί θά ἐξαλειφθεῖ. Μόνο ἕνας δρόμος μένει, ὁ δρόμος τῶν κολχόζ. Κι ὁ δρόμος τῶν κολχόζ δέν ἀποτελεῖ πιά

γιά μᾶς δρόμο ἄγνωστο καί ἀδοκίμαστο. Ἔχει δοκιμαστεῖ καί ἐλεγχθεῖ μέ χίλιους δυό τρόπους ἀπ' τίς ἴδιες τίς ἀγροτικές μάζες. Ἔχει δοκιμαστεῖ καί ἐκτιμηθεῖ σάν κάτι τό καινούργιο, πού χαρίζει στούς ἀγρότες τήν ἀπελευθέρωση ἀπ' τήν κουλάκικη σκλαβιά, πού τούς γλυτώνει ἀπ' τήν ἀνέχεια καί τά σκοτάδια. Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ βάση τῶν καταχτήσεών μας.

Πῶς θά ἀναπτυχθεῖ παραπέρα τό νέο κίνημα στό χωριό; Μπροστά θά βαδίσουν τά σοβχόζ, ραχοκοκαλιά τῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος τοῦ χωριοῦ. Πίσω τους θ' ἀκολουθήσουν τά πολυάριθμα κολχόζ, σημεῖα στήριξης τοῦ νέου κινήματος στό χωριό. Ἡ συνδυασμένη δουλιά τῶν δύο αὐτῶν συστημάτων δημιουργεῖ τούς ὅρους γιά τήν πλήρη κολεχτιβοποίηση ὅλων τῶν περιοχῶν τῆς ΕΣΣΔ.

Μιά ἀπό τίς πιό ἀξιοσημείωτες καταχτήσεις τοῦ κολχόζνικου κινήματος εἶναι ὅτι πέτυχε κιόλας ν' ἀναδείξει χιλιάδες *ὀργανωτές* καί δεκάδες χιλιάδες *ἀγκιτάτορες* τῆς ὑπόθεσης τῶν κολχόζ, βγαλμένους μέσα ἀπ' τούς *ἴδιους τούς ἀγρότες*. Ἀπό δῶ καί πέρα τή σημαία τῆς κολεχτιβοποίησης δέ θά τή φέρνουμε μπρός μόνο ἐμεῖς, οἱ καταρτισμένοι μπολσεβίκοι, μά καί οἱ ἴδιοι οἱ ἀγρότες ἀπ' τά κολχόζ, δεκάδες χιλιάδες ἀγρότες ὀργανωτές καί ἀγκιτάτορες τῆς ὑπόθεσης τοῦ κολχόζ. Καί οἱ ἀγρότες ἀγκιτάτορες εἶναι περίφημοι ἀγκιτάτορες τοῦ κολχόζνικου κινήματος, γιατί θά βροῦν τέτια ἐπιχειρήματα ὑπέρ τῶν κολχόζ, κατανοητά καί ἀποδεχτά ἀπ' τήν ὑπόλοιπη μάζα τῶν ἀγροτῶν, πού ἐμεῖς, οἱ καταρτισμένοι μπολσεβίκοι, δέν μποροῦμε οὔτε νά τά ὀνειρευτοῦμε.

Ποῦ καί ποῦ ἀκούγονται γνῶμες ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά παραιτηθοῦμε ἀπ' τήν πολιτική τῆς συμπαγοῦς κολε-

χτιβοποίησης. Ἔχουμε πληροφορίες ὅτι ὑπάρχουν ὀπαδοί αὐτῆς τῆς «ἰδέας» ἀκόμα καί μέσα στό κόμμα μας. Μά ἔτσι μποροῦν νά μιλοῦν μόνο ἄνθρωποι πού θεληματικά εἴτε ἄθελά τους γίνονται ἕνα μέ τούς ἐχθρούς τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἡ μέθοδος τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης εἶναι ἡ ἀπαραίτητη μέθοδος πού χωρίς αὐτήν δέν εἶναι δυνατή ἡ ἐκπλήρωση τοῦ πεντάχρονου σχεδίου κολεχτιβοποίησης ὅλων τῶν περιοχῶν τῆς ΕΣΣΔ. Πῶς μπορεῖ νά παραιτηθεῖ κανείς ἀπ' τή μέθοδο αὐτή χωρίς νά προδόσει τόν κομμουνισμό, χωρίς νά προδόσει τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς;

Αὐτό δέ σημαίνει βέβαια ὅτι στόν τομέα τοῦ κολχόζνικου κινήματός μας ὅλα θά πᾶνε «ὁμαλά» καί «κανονικά». Μέσα στά κολχόζ θά σημειωθοῦν ἀκόμα ταλαντεύσεις. Θά σημειωθοῦν ἀκόμα ἀμπώτιδες καί πλημμυρίδες. Αὐτό ὅμως δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά προκαλέσει σύγχυση στούς οἰκοδόμους τοῦ κολχόζνικου κινήματος. Κι ἀκόμα περισσότερο δέν μπορεῖ ν' ἀποτελέσει σοβαρό ἐμπόδιο γιά τήν ἰσχυρή ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου κινήματος. Ἕνα τέτιο ὑγιές κίνημα, ὅπως εἶναι ἀναμφισβήτητα τό κολχόζνικο κίνημα, ὅ,τι καί νά γίνει, θά πετύχει τούς σκοπούς του παρά τά μεμονωμένα ἐμπόδια καί τίς δυσκολίες.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά προετοιμάσουμε τίς δυνάμεις καί νά ὀργανώσουμε τή δουλιά γιά μιά παραπέρα ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου κινήματος.

3) Τό πρόβλημα τοῦ ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερου *πλησιάσματος τοῦ μηχανισμοῦ πρός τίς ἐπαρχίες καί τά κεφαλοχώρια*. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι δέ θά μπορούσαμε νά σηκώσουμε τήν τεράστια δουλιά γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου κινήματος, ἄν δέν ἐφαρμόζαμε τή διαίρεση κατά *ἐπαρχίες*. Μεγάλω-

μα τῶν βόλοστ καί μετατροπή τους σέ ἐπαρχίες, κατάρ-
γηση τῶν κυβερνείων καί μετατροπή τους σέ μικρότερες
μονάδες (περιφέρειες), τέλος, δημιουργία τῶν περιοχῶν
σάν ἄμεσων σημείων στήριξης τῆς ΚΕ—αὐτή εἶναι ἡ γε-
νική ὄψη τῆς διαίρεσης κατά ἐπαρχίες. Σκοπός τῆς διαί-
ρεσης κατά ἐπαρχίες εἶναι νά πλησιάσει ὁ κομματικο-σο-
βιετικός καί ὁ οἰκονομικο-συνεταιριστικός μηχανισμός τήν
ἐπαρχία καί τό κεφαλοχώρι γιά νάχει τή δυνατότητα νά
λύνει ἔγκαιρα τά φλέγοντα ζητήματα τῆς ἀγροτικῆς οἰ-
κονομίας, τῆς ἀνόδου της, τῆς ἀνασυγκρότησής της. Ἀπ'
τήν ἄποψη αὐτή, λέω καί πάλι, ἡ διαίρεση κατά ἐπαρχίες
ἔδωσε ἕνα τεράστιο πλεονέκτημα γιά ὁλόκληρη τήν ἀνοι-
κοδόμησή μας.

Κάναμε ὅμως ὅ,τι μπορούσαμε γιά νά πλησιάσουμε
πραγματικά, γιά νά πλησιάσουμε ὅπως πρέπει τό μηχα-
νισμό στίς ἐπαρχίες καί στά κεφαλοχώρια; Ὄχι, δέν κά-
ναμε ὅ,τι μπορούσαμε. Τώρα τό κέντρο βάρους τῆς κολ-
χόζνικης ἀνοικοδόμησης ἔχει μετατοπιστεῖ στίς ἐπαρχια-
κές (ἀχτιδικές) ὀργανώσεις. Ἐδῶ σμίγουν τά νήματα τῆς
κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης καί κάθε ἄλλης οἰκονομικῆς
δουλιᾶς τοῦ χωριοῦ, καί στόν τομέα τῶν συνεταιρισμῶν,
καί στόν τομέα τῶν Σοβιέτ, καί στόν τομέα τῆς πίστης,
καί στόν τομέα τῶν συγκεντρώσεων. Εἶναι ἄραγε ἀρκετά
ἐφοδιασμένες μέ τά ἀναγκαῖα καί ἀπαραίτητα στελέχη οἱ
ἐπαρχιακές (ἀχτιδικές) ὀργανώσεις, γιά νά σηκώσουν τό
βάρος ὅλης αὐτῆς τῆς ποικιλόμορφης δουλιᾶς; Δέ χω-
ράει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἐφοδιασμός τους μέ στελέχη εἶναι
στό ἔπακρο ἀνεπαρκής. Ποιά εἶναι λοιπόν ἡ διέξοδος; Τί
πρέπει νά γίνει γιά νά διορθωθεῖ αὐτή ἡ ἔλλειψη καί νά
ἐξασφαλιστοῦν οἱ ἐπαρχιακές (ἀχτιδικές) ὀργανώσεις, σέ
ὅλους τούς κλάδους τῆς δουλιᾶς μας, μέ ἐπαρκῆ ἀριθμό

ἀπό ἀναγκαῖα στελέχη; Γιά τό σκοπό αὐτό πρέπει νά γί-
νουν, τουλάχιστο, δυό πράγματα:

1) νά καταργηθοῦν οἱ περιφέρειες (χειροκροτήματα), πού καταντοῦν ἄχρηστος φραγμός ἀνάμεσα στήν περιοχή καί τίς ἐπαρχίες, καί νά ἐνισχυθοῦν μέ τά περιφερειακά στελέχη πού θ' ἀπελευθερωθοῦν οἱ ἐπαρχιακές (ἀχτιδικές) ὀργανώσεις·

2) νά συνδεθοῦν οἱ ἀχτιδικές ὀργανώσεις ἀπευθείας μέ τήν περιοχή (ἐπιτροπή ἀκριν ῆς περιοχῆς, ἐθνική ΚΕ).

Αὐτό θά σημάνει καί ἀποπεράτωση τοῦ ἔργου τῆς διαίρεσης κατά ἐπαρχίες, ἀποπεράτωση τοῦ ἔργου τοῦ πλησιάσματος τοῦ μηχανισμοῦ πρός τίς ἐπαρχίες καί τά κεφαλοχώρια.

Ἀπ' ἀφορμή τήν προοπτική τῆς κατάργησης τῶν περιφερειῶν ἀκούστηκαν στήν αἴθουσα αὐτή χειροκροτήματα. Βέβαια, οἱ περιφέρειες πρέπει νά καταργηθοῦν. Θά ἦταν λάθος ὅμως νά νομίζουμε ὅτι τό γεγονός αὐτό μᾶς δίνει τό δικαίωμα νά διαβάλλουμε τίς περιφέρειες, ὅπως κάνουν μερικοί σύντροφοι ἀπ' τίς στῆλες τῆς «Πράβντα». Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι οἱ περιφέρειες σήκωσαν στίς πλάτες τους μιά τεράστια δουλιά κι ἔπαιξαν στόν καιρό τους ἕνα μεγάλο ἱστορικό ρόλο. (Χειροκροτήματα).

Νομίζω ἐπίσης πώς θἆταν λάθος ἄν δείχναμε ὑπερβολική βιασύνη στό ζήτημα τῆς κατάργησης τῶν περιφερειῶν. Ἡ ΚΕ πῆρε ἀπόφαση γιά τήν κατάργηση τῶν περιφερειῶν[52]. Κάθε ἄλλο ὅμως παρά πού ἔχει τή γνώμη ὅτι ἡ δουλιά αὐτή πρέπει νά γίνει ἀμέσως. Εἶναι ὁλοφάνερο πώς, προτοῦ καταργηθοῦν οἱ περιφέρειες, θά χρειαστεῖ νά γίνει ἡ ἀπαραίτητη προπαρασκευαστική δουλιά.

δ) Στίς μεταφορές

Τέλος τό πρόβλημα τῶν μεταφορῶν. Δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἐπεκταθοῦμε στήν τεράστια σημασία πού ἔχουν

οἱ μεταφορές γιά ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία. Καί ὄχι μόνο γιά τή λαϊκή οἰκονομία. Ὅπως εἶναι γνωστό, οἱ μεταφορές ἔχουν πολύ μεγάλη σημασία καί γιά τήν ἄμυνα τῆς χώρας. Καί νά πού παρ' ὅλη τήν τεράστια σημασία τους, οἱ μεταφορές, ἡ ἀνασυγκρότηση τῶν μεταφορῶν ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νά μένει πίσω ἀπ' τούς γενικούς ρυθμούς ἀνάπτυξης. Μήπως χρειάζεται ἀκόμα ν' ἀποδείξουμε ὅτι μέ μιά τέτια κατάσταση πραγμάτων διατρέχουμε τόν κίνδυνο μετατροπῆς τῶν μεταφορῶν σέ «ἀδύνατο σημεῖο» τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, πού μπορεῖ νά φρενάρει τήν κίνησή μας πρός τά μπρός; Δέν εἶναι καιρός νά βάλουμε τέρμα σ' αὐτή τήν κατάσταση;

Ἰδιαίτερα ἄσχημη εἶναι ἡ κατάσταση στίς ποτάμιες μεταφορές. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ ἀτμοπλοΐα τοῦ Βόλγα μόλις κατόρθωσε νά φτάσει τά 60% καί τοῦ Δνείπερου τά 40% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου. 60 καί 40% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, αὐτό καί μόνο μπόρεσαν νά γράψουν στόν πίνακα τῶν «καταχτήσεών» τους οἱ ποτάμιες μεταφορές. Δέν ἔχεις τίποτα νά πεῖς, μεγάλη «κατάχτηση»! Δέν εἶναι ἄραγε καιρός νά τελειώνουμε μ' αὐτό τό αἶσχος; (Φωνές: «Εἶναι καιρός»).

Τό καθῆκον μας εἶναι νά καταπιαστοῦμε ἐπιτέλους μπολσεβίκικα μέ τό ζήτημα τῶν μεταφορῶν καί νά τό προωθήσουμε.

* * *

Αὐτά εἶναι τά ἄμεσα καθήκοντα τοῦ κόμματος.

Τί χρειάζεται γιά νά πραγματοποιήσουμε αὐτά τά καθήκοντα;

Χρειάζεται, πρίν ἀπ' ὅλα καί κυρίως, νά συνεχισθεῖ ἡ πλατιά ὁλομέτωπη ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα καί νά φτάσει ὥς τό τέλος.

Αὐτό εἶναι τό κέντρο καί ἡ βάση τῆς πολιτικῆς μας τή στιγμή αὐτή. (Χειροκροτήματα).

III

ΤΟ ΚΟΜΜΑ

Περνῶ στό ζήτημα τοῦ κόμματος.

Μίλησα παραπάνω γιά τήν ὑπεροχή τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος οἰκονομίας ἀπέναντι στό καπιταλιστικό σύστημα. Μίλησα γιά τίς κολοσσιαῖες δυνατότητες πού μᾶς παρέχει τό καθεστώς μας στήν πάλη γιά τήν πλέρια νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἔδειξα ὅτι χωρίς αὐτές τίς δυνατότητες, χωρίς τή χρησιμοποίηση αὐτῶν τῶν δυνατοτήτων, δέ θά μπορούσαμε νά σημειώσουμε τίς ἐπιτυχίες πού καταχτήσαμε στήν περίοδο πού πέρασε.

Προβάλλει ὅμως τό ἐρώτημα: κατόρθωσε ἄραγε τό κόμμα νά χρησιμοποιήσει σωστά τίς δυνατότητες πού μᾶς παρέχει τό σοβιετικό καθεστώς; Μήπως κράτησε σέ ἀχρηστία αὐτές τίς δυνατότητες, ἐμποδίζοντας ἔτσι τήν ἐργατική τάξη ν' ἀναπτύξει ὥς τό τέλος ὅλη τήν ἐπαναστατική της δύναμη; Κατόρθωσε ἄραγε ν' ἀποσπάσει ἀπ' αὐτές τίς δυνατότητες ὅ,τι ἦταν δυνατό ν' ἀποσπαστεῖ, γιά ν' ἀναπτυχθεῖ σ' ὁλόκληρο τό μέτωπο ἡ σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση;

Τό σοβιετικό καθεστώς μᾶς προσφέρει κολοσσιαῖες δυνατότητες γιά τήν πλέρια νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἡ δυνατότητα ὅμως δέν εἶναι ἀκόμα πραγματικότητα. Γιά νά μετατραπεῖ ἡ δυνατότητα σέ πραγματικότητα, εἶναι ἀπαραίτητοι μιά σειρά ὅροι, πού ἀνάμεσά τους ἡ γραμμή τοῦ κόμματος καί ἡ σωστή ἐφαρμογή αὐτῆς τῆς γραμμῆς παίζουν κάθε ἄλλο παρά τόν τελευταῖο ρόλο.

Νά μερικά παραδείγματα.

Οἱ δεξιοί ὀπορτουνιστές ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ΝΕΠ μᾶς ἐξασφαλίζει τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ, συνεπῶς μποροῦμε νά μήν ἀνησυχοῦμε γιά τούς ρυθμούς ἐκβιομηχάνισης, γιά τούς ρυθμούς ἀνάπτυξης τῶν σοβχόζ καί τῶν κολχόζ κτλ., μιά καί ἡ νίκη εἶναι ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς ἐξασφαλισμένη ἀπ' τήν ἴδια, σά νά λέμε, τή ροή τῶν πραγμάτων. Ὁ ἰσχυρισμός αὐτός εἶναι βέβαια λαθεμένος καί ἀνόητος. Τό νά μιλᾶς ἔτσι θά πεῖ ὅτι ἀρνεῖσαι τό ρόλο τοῦ κόμματος στήν ἀνοικοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀρνεῖσαι τήν εὐθύνη τοῦ κόμματος γι' αὐτή τήν ἀνοικοδόμηση. Ὁ Λένιν δέν ἔλεγε καθόλου ὅτι ἡ ΝΕΠ μᾶς ἐξασφαλίζει τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ Λένιν ἔλεγε μόνο ὅτι «οἰκονομικά καί πολιτικά ἡ ΝΕΠ μᾶς ἐξασφαλίζει πέρα γιά πέρα τή δ υ ν α τ ό τ η τ α ἀνοικοδόμησης τῶν βάθρων τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας»[53]. Ἡ δυνατότητα ὅμως δέν εἶναι ἀκόμα π ρ α γ μ α τ ι κ ό τ η τ α. Γιά νά μετατραπεῖ ἡ δυνατότητα σέ πραγματικότητα, πρέπει, πρίν ἀπ' ὅλα, ν' ἐγκαταλειφθεῖ ἡ ὀπορτουνιστική θεωρία τῆς αὐτόματης ροῆς, πρέπει νά ἀναδιοργανωθεῖ (ἀνασυγκροτηθεῖ) ἡ λαϊκή οἰκονομία καί νά διεξαχθεῖ ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ.

Οἱ δεξιοί ὀπορτουνιστές ἰσχυρίζονται σέ συνέχεια ὅτι στό καθεστώς μας δέν ὑπάρχει βάση γιά διάσπαση ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά—συνεπῶς μποροῦμε νά μήν ἀνησυχοῦμε γιά τόν καθορισμό μιᾶς σωστῆς πολιτικῆς ἀπέναντι στίς κοινωνικές ὁμάδες τοῦ χωριοῦ, μιά καί ὁ κουλάκος ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς θά ἐνσωματωθεῖ στό σοσιαλισμό, καί ἡ συμμαχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν θά ἐξασφαλιστεῖ ἀπό τήν ἴδια, σά νά λέμε, τή ροή τῶν πραγμάτων. Κι ὁ ἰσχυρισμός αὐτός εἶναι ἐπίσης λαθεμένος καί ἀνόητος. Ἔτσι μποροῦν νά μιλοῦν μόνο ὅσοι δέν καταλαβαίνουν ὅτι ἡ πολιτική τοῦ κόμματος, καί μάλιστα κόμματος πού βρίσκεται στήν ἐξουσία, ἀποτελεῖ στήν προκειμένη περίπτωση τό βασικό στοιχεῖο πού καθορίζει τήν τύχη τῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Ὁ Λένιν δέν εἶχε καθόλου τή γνώμη ὅτι ἀποκλείεται ὁ κίνδυνος διάσπασης ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά. Ὁ Λένιν εἶπε ὅτι «στό κοινωνικό μας καθεστώς δ έ ν ὑ π ά ρ χ ε ι μ έ ἀ ν α γ κ α ι ό τ η τ α ἡ βάση γιά τέτια διάσπαση», ὅμως «ἄ ν γ ε ν ν η θ ο ῦ ν σοβαρές ταξικές διαφωνίες ἀνάμεσα σ' αὐτές τίς τάξεις, τότε ἡ διάσπαση θ ά ε ἶ ν α ι ἀ ν α π ό φ ε υ κ τ η».

Σέ σχέση μ' αὐτά ὁ Λένιν εἶχε τή γνώμη ὅτι:

«Τό κύριο καθῆκον τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ μας, καθώς καί τοῦ κόμματός μας στό σύνολό του, εἶναι νά παρακολουθοῦν προσεκτικά τά περιστατικά ἀπ' τά ὁποῖα μπορεῖ νά προέλθει διάσπαση καί νά τά π ρ ο λ α β α ί ν ο υ ν, γιατί σέ τελευταία ἀνάλυση ἡ τύχη τῆς δημοκρατίας μας θά ἐξαρτηθεῖ ἀπ' τό ἄν ἡ ἀγροτική μάζα θά πάει μέ τήν ἐργατική τάξη, παραμένοντας πιστή στή συμμαχία μαζί της, ἤ θ' ἀφήσει τούς „νέπμαν", δηλ. τή νέα ἀστική τάξη, νά τή χωρίσει ἀπ' τούς ἐργάτες, νά προκαλέσει διάσπαση ἀνάμεσα σ' αὐτήν καί τούς ἐργάτες»[54].

Συνεπῶς, ἡ διάσπαση ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά δέν ἀποκλείεται, δέν εἶναι ὅμως καί καθόλου ὑποχρεωτική, γιατί στό καθεστώς μας ὑπάρχει ἡ δ υ ν α τ ό τ η τ α νά προληφθεῖ αὐτή ἡ διάσπαση καί νά στεριώσει ἡ συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς. Καί τί ἐπιβάλλεται γιά νά μετατραπεῖ αὐτή ἡ δυνατότητα σέ πραγματικότητα; Γιά νά γίνει πραγματικότητα, ἡ δυνατότητα π ρ ό λ η ψ η ς τῆς διάσπασης χρειάζεται, πρίν ἀπ' ὅλα, νά θάψουμε τήν ὀπορτουνιστική θεωρία τῆς αὐτόματης ροῆς, χρειάζεται νά ξεπατώσουμε τίς ρίζες τοῦ καπιταλισμοῦ, ὀργανώνοντας κολχόζ καί σοβχόζ, καί νά

Νά μερικά παραδείγματα.

Οί δεξιοί όπορτουνιστές ίσχυρίζονται ότι ή ΝΕΠ μας έξασφαλίζει τή νίκη τού σοσιαλισμού, συνεπώς μπορούμε νά μήν άνησυχούμε γιά τούς ρυθμούς έκβιομηχάνισης, γιά τούς ρυθμούς άνάπτυξης τών σοβχόζ καί τών κολχόζ κτλ., μιά καί ή νίκη είναι έτσι είτε άλλιώς έξασφαλισμένη άπ' τήν ίδια, σά νά λέμε, τή ροή τών πραγμάτων. Ό ίσχυρισμός αύτός είναι βέβαια λαθεμένος καί άνόητος. Τό νά μιλάς έτσι θά πεί ότι άρνείσαι τό ρόλο τού κόμματος στήν άνοικοδόμηση τού σοσιαλισμού, άρνείσαι τήν εύθύνη τού κόμματος γι' αύτή τήν άνοικοδόμηση. Ό Λένιν δέν έλεγε καθόλου ότι ή ΝΕΠ μας έξασφαλίζει τή νίκη τού σοσιαλισμού. Ό Λένιν έλεγε μόνο ότι «οίκονομικά καί πολιτικά ή ΝΕΠ μας έξασφαλίζει πέρα γιά πέρα τή δυνατότητα άνοικοδόμησης τών βάθρων τής σοσιαλιστικής οίκονομίας»[53]. Ή δυνατότητα όμως δέν είναι άκόμα πραγματικότητα. Γιά νά μετατραπεί ή δυνατότητα σέ πραγματικότητα, πρέπει, πρίν άπ' όλα, ν' έγκαταλειφθεί ή όπορτουνιστική θεωρία τής αύτόματης ροής, πρέπει νά άναδιοργανωθεί (άνασυγκροτηθεί) ή λαϊκή οίκονομία καί νά διεξαχθεί άποφασιστική έπίθεση ένάντια στά καπιταλιστικά στοιχεία τής πόλης καί τού χωριού.

Οί δεξιοί όπορτουνιστές ίσχυρίζονται σέ συνέχεια ότι στό καθεστώς μας δέν ύπάρχει βάση γιά διάσπαση άνάμεσα στήν έργατική τάξη καί τήν άγροτιά—συνεπώς μπορούμε νά μήν άνησυχούμε γιά τόν καθορισμό μιάς σωστής πολιτικής άπέναντι στίς κοινωνικές όμάδες τού χωριού, μιά καί ό κουλάκος έτσι είτε άλλιώς θά ένσωματωθεί στό σοσιαλισμό, καί ή συμμαχία τών έργατών καί τών άγροτών θά έξασφαλιστεί άπό τήν ίδια, σά νά λέμε, τή ροή τών πραγμάτων. Κι ό ίσχυρισμός αύτός είναι έπίσης λαθεμένος καί άνόητος. Έτσι μπορούν νά μιλούν

μόνο όσοι δέν καταλαβαίνουν ότι ή πολιτική τού κόμματος, καί μάλιστα κόμματος πού βρίσκεται στήν έξουσία, άποτελεί στήν προκειμένη περίπτωση τό βασικό στοιχείο πού καθορίζει τήν τύχη τής συμμαχίας τών έργατών καί τών άγροτών. Ό Λένιν δέν είχε καθόλου τή γνώμη ότι άποκλείεται ό κίνδυνος διάσπασης άνάμεσα στήν έργατική τάξη καί τήν άγροτιά. Ό Λένιν είπε ότι «στό κοινωνικό μας καθεστώς δέν ύπάρχει μέ άναγκαιότητα ή βάση γιά τέτια διάσπαση», όμως «άν γεννηθούν σοβαρές ταξικές διαφωνίες άνάμεσα σ' αύτές τίς τάξεις, τότε ή διάσπαση θά είναι άναπόφευκτη».

Σέ σχέση μ' αύτά ό Λένιν είχε τή γνώμη ότι:

> «Τό κύριο καθήκον τής ΚΕ καί τής ΚΕΕ μας, καθώς καί τού κόμματός μας στό σύνολό του, είναι νά παρακολουθούν προσεκτικά τά περιστατικά άπ' τά όποία μπορεί νά προέλθει διάσπαση καί νά τά προλαβαίνουν, γιατί σέ τελευταία άνάλυση ή τύχη τής δημοκρατίας μας θά έξαρτηθεί άπ' τό άν ή άγροτική μάζα θά πάει μέ τήν έργατική τάξη, παραμένοντας πιστή στή συμμαχία μαζί της, ή θ' άφήσει τούς „νέπμαν", δηλ. τή νέα άστική τάξη, νά τή χωρίσει άπ' τούς έργάτες, νά προκαλέσει διάσπαση άνάμεσα σ' αύτήν καί τούς έργάτες»[54].

Συνεπώς, ή διάσπαση άνάμεσα στήν έργατική τάξη καί τήν άγροτιά δέν άποκλείεται, δέν είναι όμως καί καθόλου ύποχρεωτική, γιατί στό καθεστώς μας ύπάρχει ή δυνατότητα νά προληφθεί αύτή ή διάσπαση καί νά στεριώσει ή συμμαχία τής έργατικής τάξης καί τής άγροτιάς. Καί τί έπιβάλλεται γιά νά μετατραπεί αύτή ή δυνατότητα σέ πραγματικότητα; Γιά νά γίνει πραγματικότητα, ή δυνατότητα πρόληψης τής διάσπασης χρειάζεται, πρίν άπ' όλα, νά θάψουμε τήν όπορτουνιστική θεωρία τής αύτόματης ροής, χρειάζεται νά ξεπατώσουμε τίς ρίζες τού καπιταλισμού, όργανώνοντας κολχόζ καί σοβχόζ, καί νά

περάσουμε ἀπ' τήν πολιτική τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐκμεταλλευτικῶν τάσεων τῶν κουλάκων στήν πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης.

Ἀπό τά παραπάνω προκύπτει ὅτι πρέπει νά κάνουμε αὐστηρή ἀντιδιαστολή ἀνάμεσα στίς δυνατότητες πού ὑπάρχουν στό καθεστώς μας καί τή χρησιμοποίηση αὐτῶν τῶν δυνατοτήτων, τή μετατροπή αὐτῶν τῶν δυνατοτήτων σέ πραγματικότητα.

Ἀπό τά παραπάνω προκύπτει ὅτι εἶναι πολύ παραδεχτές περιπτώσεις, ὅπου νά ὑπάρχουν δυνατότητες νίκης, ὅπου τό κόμμα ὅμως νά μή βλέπει αὐτές τίς δυνατότητες ἤ νά μήν ξέρει νά τίς χρησιμοποιήσει σωστά καί γι' αὐτό τό λόγο ἀντί νίκη μπορεῖ νά προκύψει ἧττα.

Καί νά πού προβάλλει ξανά τό ἴδιο ἐρώτημα: κατόρθωσε ἄραγε τό κόμμα νά χρησιμοποιήσει σωστά τίς δυνατότητες καί τά πλεονεκτήματα πού μᾶς παρέχει τό σοβιετικό καθεστώς; Ἔκανε ἄραγε τό πᾶν γιά νά μετατραποῦν αὐτές οἱ δυνατότητες σέ πραγματικότητα καί νά ἐξασφαλιστεῖ ἔτσι στήν ἀνοικοδόμησή μας ἕνα ἀνώτατο ὅριο ἐπιτυχιῶν;

Μέ ἄλλα λόγια: καθοδήγησαν ἄραγε σωστά τό κόμμα καί ἡ ΚΕ του τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν περίοδο πού μᾶς πέρασε;

Τί ἐπιβάλλεται γιά τή σωστή καθοδήγηση ἀπομέρους τοῦ κόμματος στίς σημερινές μας συνθῆκες;

Γιά τή σωστή καθοδήγηση ἀπομέρους τοῦ κόμματος εἶναι ἀπαραίτητο, ἐκτός ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα, ἡ γραμμή τοῦ κόμματος νά εἶναι σωστή, οἱ μάζες νά καταλαβαίνουν τήν ὀρθότητα τῆς κομματικῆς γραμμῆς καί νά τήν ὑποστηρίζουν δραστήρια, τό κόμμα νά μήν περιορίζεται στήν ἐπεξεργασία τῆς γενικῆς γραμμῆς, μά νά καθοδηγεῖ μέρα μέ τήν ἡμέρα τήν ἐφαρμογή της στή ζωή, τό κόμμα νά διεξάγει ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις ἀπ' τή γενική γραμμή καί τό συμφιλιωτισμό ἀπέναντί τους, καί στήν πάλη ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις τό κόμμα νά σφυρηλατεῖ τήν ἑνότητα τῶν γραμμῶν του καί μιά σιδερένια πειθαρχία.

Τί ἔκανε τό κόμμα καί ἡ ΚΕ του γιά τήν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν ὅρων;

1. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

α) Ἡ βασική γραμμή τοῦ κόμματος τή στιγμή αὐτή εἶναι τό πέρασμα ἀπ' τήν ἐπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ ξεχωριστούς τομεῖς τοῦ οἰκονομικοῦ μετώπου σέ ὁλομέτωπη ἐπίθεση καί στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, καί στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Τό 14ο Συνέδριο ἦταν κατεξοχή τό συνέδριο τῆς ἐκβιομηχάνισης.

Τό 15ο Συνέδριο ἦταν κατεξοχή τό συνέδριο τῆς κολεχτιβοποίησης.

Ὅλα αὐτά ἦταν ἡ προετοιμασία γιά τή γενική ἐπίθεση.

Ἡ πρίν ἀπ' τό 16ο Συνέδριο περίοδος, σέ διάκριση ἀπ' τά προηγούμενα στάδια, εἶναι περίοδος τῆς γενικῆς καί ὁλομέτωπης ἐπίθεσης τοῦ σοσιαλισμοῦ, περίοδος ἐντατικῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ καί στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, καί στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Τό 16ο Συνέδριο τοῦ κόμματος εἶναι τό συνέδριο τῆς πλατιᾶς καί ὁλομέτωπης ἐπίθεσης τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης καί τῆς ἐφαρμογῆς τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης.

Νά μέ δυό λόγια ἡ οὐσία τῆς γενικῆς γραμμῆς τοῦ κόμματός μας.

Εἶναι ἄραγε σωστή αὐτή ἡ γραμμή;

Ναί, εἶναι σωστή. Τά γεγονότα δείχνουν ὅτι ἡ γενική γραμμή τοῦ κόμματός μας εἶναι ἡ μοναδικά σωστή γραμμή. (Χειροκροτήματα).

Αὐτό τό μαρτυροῦν οἱ ἐπιτυχίες καί οἱ ἐπιτεύξεις πού ἔχουμε στό μέτωπο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. Δέν παρουσιάστηκε καί δέν εἶναι ποτέ δυνατό νά παρουσιαστεῖ περίπτωση ὅπου μιά ἀποφασιστική νίκη πού κερδήθηκε ἀπό τό κόμμα στήν περίοδο πού μᾶς πέρασε, στό μέτωπο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, νά εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς λαθεμένης πολιτικῆς. Μόνο μιά σωστή γενική γραμμή μποροῦσε νά μᾶς δόσει σάν ἀποτέλεσμα μιά τέτια νίκη.

Τό μαρτυρεῖ τό λυσσαλέο οὐρλιαχτό πού ξεσήκωσαν τελευταῖα ἐνάντια στήν πολιτική τοῦ κόμματός μας οἱ ταξικοί μας ἐχθροί, οἱ καπιταλιστές καί ὁ τύπος τους, ὁ πάπας καί οἱ κάθε λογῆς ἐπίσκοποι, οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ «ρῶσοι» μενσεβίκοι τύπου Ἀμπραμόβιτς καί Ντάν. Οἱ καπιταλιστές καί οἱ λακέδες τους βρίζουν τό κόμμα μας—ἄρα ἡ γενική γραμμή τοῦ κόμματός μας εἶναι σωστή. (Χειροκροτήματα).

Τό μαρτυρεῖ ἡ γνωστή σέ ὅλους σήμερα τύχη τοῦ τροτσκισμοῦ. Οἱ κύριοι τοῦ στρατοπέδου τῶν τροτσκιστῶν φλυαροῦσαν γιά «ἐκφυλισμό» τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιά «θερμιδόρ», γιά «ἀναπόφευκτη νίκη» τοῦ τροτσκισμοῦ κτλ. Καί ποιό ἦταν στήν πραγματικότητα τό ἀποτέλεσμα; Ἡ ἀποσύνθεση, τό τέλος τοῦ τροτσκισμοῦ. Μιά μερίδα ἀπό τούς τροτσκιστές, ὅπως εἶναι γνωστό, ξέκοψε ἀπ' τόν τροτσκισμό καί σέ πολυάριθμες δηλώσεις τῶν ἐκπροσώπων του ἀναγνώρισε ὅτι τό κόμμα εἶχε δίκιο, ὁμολογώντας ἔτσι τήν ἀντεπαναστατικότητα τοῦ τροτσκισμοῦ. Μιά ἄλλη μερίδα ἀπό τούς τροτσκιστές ἐκφυλίστηκε πραγματικά σέ τυπικούς μικροαστούς ἀντεπαναστάτες, καί μεταβλήθηκε στήν πραγματικότητα σέ γραφεῖο πληροφοριῶν τοῦ καπιταλιστικοῦ τύπου γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία, πού ἔμελλε «νά ἐκφυλιστεῖ» (ἤ πού «ἔχει κιόλας ἐκφυλιστεῖ»), ἐξακολουθεῖ νά ὑγιαίνει καί νά ἀνοικοδομεῖ τό σοσιαλισμό, τσακίζοντας μ' ἐπιτυχία τή ραχοκοκαλιά τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τῆς χώρας μας καί τῶν μικροαστῶν λιβανιστῶν τους.

Τό μαρτυρεῖ ἡ γνωστή σ' ὅλους σήμερα τύχη τῶν φορέων τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης. Φλυαροῦσαν καί φωνασκοῦσαν γιά τόν «ὀλέθριο χαρακτήρα» τῆς κομματικῆς γραμμῆς, γιά τήν «πιθανότητα καταστροφῆς» τῆς ΕΣΣΔ, γιά τήν ἀνάγκη «νά σωθεῖ» ἡ χώρα ἀπ' τό κόμμα καί τήν καθοδήγησή του κτλ. Καί τί ἔγινε στήν πραγματικότητα; Στήν πραγματικότητα τό κόμμα κέρδισε τεράστιες ἐπιτυχίες σέ ὅλα τά μέτωπα τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἐνῶ ἡ ὁμάδα τῶν φορέων τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης, πού ἤθελε «νά σώσει» τή χώρα, μά πού ἔπειτα ἀναγνώρισε ὅτι οἱ ἀπόψεις της ἦταν λαθεμένες, ἔχει καθήσει τώρα σέ ξέρα.

Τό μαρτυρεῖ ἡ αὐξανόμενη ἐπαναστατική δραστηριότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, ἡ δραστήρια ὑποστήριξη τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος ἀπό τίς μάζες τῶν ἑκατομμυρίων τῶν ἐργαζομένων καί, τέλος, ὁ πρωτόφαντος ἐνθουσιασμός τῶν ἐργατῶν καί τῶν κολχόζνικων ἀγροτῶν στή δουλιά, πού μέ τό μεγαλεῖο του ἀφήνει κατάπληκτους καί ἐχθρούς καί φίλους τῆς χώρας μας. Καί παραλείπω νά ἀναφέρω τέτιες ἐνδείξεις αὔξησης τῆς ἐμπιστοσύνης πρός τό κόμμα, ὅπως εἶναι οἱ αἰτήσεις τῶν ἐργατῶν γιά ἐγγραφή στό κόμμα κατά ὁλόκληρα τμήματα

ἐργοστασίων καί ἐργοστάσια, ἡ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τοῦ κόμματος στό διάστημα ἀπ' τό 15ο ὥς τό 16ο Συνέδριο κατά 600 καί πάνω χιλιάδες μέλη, ἡ ἐγγραφή στό κόμμα 200 χιλιάδων νέων μελῶν μόνο στό πρῶτο τρίμηνο αὐτοῦ τοῦ χρόνου. Τί ἄλλο δείχνουν ὅλα αὐτά, ἄν ὄχι ὅτι οἱ μάζες τῶν ἑκατομμυρίων τῶν ἐργαζομένων κατανοοῦν τήν ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματός μας καί εἶναι ἕτοιμες νά τήν ὑποστηρίξουν;

Πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι τά γεγονότα αὐτά δέ θά συμβαίνανε, ἄν ἡ γενική γραμμή τοῦ κόμματός μας δέν ἦταν ἡ μοναδικά σωστή γραμμή.

β) Τό κόμμα ὅμως δέν μπορεῖ νά περιορίζεται μόνο στήν ἐπεξεργασία μιᾶς γενικῆς γραμμῆς. Πρέπει καί νά ἐλέγχει μέρα μέ τήν ἡμέρα τήν ἐφαρμογή τῆς γενικῆς γραμμῆς στήν πράξη. Πρέπει νά καθοδηγεῖ τήν ἐφαρμογή τῆς γενικῆς γραμμῆς, βελτιώνοντας καί τελειοποιώντας στήν πορεία τῆς δουλιᾶς τά σχέδια τῆς οἰκονομικῆς ἀνοικοδόμησης πού ἔχουν ψηφιστεῖ, διορθώνοντας καί προλαβαίνοντας τά λάθη.

Πῶς ἐκπλήρωσε αὐτή τή δουλιά ἡ ΚΕ τοῦ κόμματός μας;

Ἡ δουλιά τῆς ΚΕ σ' αὐτό τόν τομέα ἀκολούθησε, κυρίως, τήν κατεύθυνση τῆς διόρθωσης καί τοῦ ἀκριβέστερου προσδιορισμοῦ τοῦ πεντάχρονου σχεδίου μέ τήν ἔννοια τῆς ἐπιτάχυνσης τῶν ρυθμῶν καί τοῦ περιορισμοῦ τῶν προθεσμιῶν, τήν κατεύθυνση τοῦ ἐλέγχου στήν ἐκτέλεση τῶν καθορισμένων καθηκόντων ἀπομέρους τῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν.

Νά μερικές βασικές ἀποφάσεις τῆς ΚΕ πού διορθώνουν τό πεντάχρονο σχέδιο μέ τό πνεῦμα τῆς ἐπιτάχυνσης τῶν ρυθμῶν ἀνοικοδόμησης καί τοῦ περιορισμοῦ τῶν προθεσμιῶν ἐκτέλεσης.

Στή μαύρη μεταλλουργία: Τό πεντάχρονο σχέδιο προβλέπει νά φτάσει ἡ παραγωγή χυτοσίδηρου τόν τελευταῖο χρόνο τοῦ πεντάχρονου στά 10 ἑκατομμύρια τόννους· ἡ ΚΕ ὅμως μέ ἀπόφασή της βρίσκει ἀνεπαρκές αὐτό τό ὅριο καί ἔχει τή γνώμη ὅτι ἡ παραγωγή χυτοσίδηρου τόν τελευταῖο χρόνο τοῦ πεντάχρονου πρέπει ν' ἀνέβει ὥς τά 17 ἑκατομμύρια τόννους.

Στήν κατασκευή τραχτέρ: Τό πεντάχρονο σχέδιο προβλέπει νά φτάσει ἡ παραγωγή τραχτέρ τόν τελευταῖο χρόνο τοῦ πεντάχρονου στίς 55 χιλιάδες κομμάτια· ἡ ΚΕ ὅμως μέ ἀπόφασή της βρίσκει ἀνεπαρκές αὐτό τό καθῆκον καί ἔχει τή γνώμη ὅτι ἡ παραγωγή τραχτέρ τόν τελευταῖο χρόνο τοῦ πεντάχρονου πρέπει ν' ἀνέβει ὥς τίς 170 χιλιάδες κομμάτια.

Τό ἴδιο πρέπει νά εἰπωθεῖ καί γιά τήν κατασκευή αὐτοκινήτων, ὅπου ἀντί παραγωγή 100 χιλιάδων αὐτοκινήτων (φορτηγῶν καί ἐπιβατικῶν) πού προβλέπει τό πεντάχρονο σχέδιο γιά τόν τελευταῖο χρόνο τοῦ πεντάχρονου, ἀποφασίστηκε ν' ἀνέβει ἡ παραγωγή αὐτοκινήτων ὥς τίς 200 χιλιάδες κομμάτια.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί στήν ἔγχρωμη μεταλλουργία, ὅπου οἱ προβλέψεις τοῦ πεντάχρονου σχεδίου αὐξήθηκαν πάνω ἀπό 100%, καί στήν κατασκευή γεωργικῶν μηχανῶν, ὅπου οἱ προβλέψεις τοῦ πεντάχρονου σχεδίου αὐξήθηκαν ἐπίσης πάνω ἀπό 100%.

Παραλείπω ν' ἀναφέρω τήν κατασκευή κομπάιν πού δέν εἶχε προβλεφτεῖ καθόλου στό πεντάχρονο σχέδιο καί πού ἡ παραγωγή τους πρέπει νά φτάσει τόν τελευταῖο χρόνο τοῦ πεντάχρονου τουλάχιστο τίς 40 χιλιάδες κομμάτια.

Στή σοβχόζνικη ἀνοικοδόμηση: Τό πεντάχρονο σχέδιο προβλέπει πρός τά τέλη τοῦ πεντάχρο-

νου αὔξηση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων μέχρι 5 ἑκατομμύρια ἑκτάρια· ἡ ΚΕ ὅμως μέ ἀπόφασή της βρίσκει ἀνεπαρκές αὐτό τό ὅριο καί ἔχει τή γνώμη ὅτι οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις τῶν σοβχόζ πρέπει νά φτάσουν πρός τά τέλη τοῦ πεντάχρονου τά 18 ἑκατομμύρια ἑκτάρια.

Στήν κολχόζνικη ἀνοικοδόμηση: Τό πεντάχρονο σχέδιο προβλέπει πρός τά τέλη τοῦ πεντάχρονου αὔξηση τῶν σπαρμένων ἐκτάσεων μέχρι 20 ἑκατομμύρια ἑκτάρια· ἡ ΚΕ ὅμως μέ ἀπόφασή της βρίσκει ἀπόλυτα ἀνεπαρκές αὐτό τό ὅριο (ἔχει ξεπεραστεῖ κιόλας φέτος) καί ἔχει τή γνώμη ὅτι πρός τά τέλη τοῦ πεντάχρονου ἡ κολεχτιβοποίηση στήν ΕΣΣΔ πρέπει βασικά νά ἔχει τελειώσει καί ὥς τήν προθεσμία αὐτή οἱ σπαρμένες ἐκτάσεις τῶν κολχόζ πρέπει νά καλύψουν τά ἐννιά δέκατα ὁλόκληρης τῆς ἐπιφάνειας τῆς ΕΣΣΔ, πού καλλιεργεῖται σήμερα ἀπ' τά ἀτομικά νοικοκυριά. (Χειροκροτήματα).

Καί τά λοιπά, καί τά λοιπά.

Αὐτή εἶναι σέ γενικές γραμμές ἡ εἰκόνα τῆς καθοδηγητικῆς δουλιᾶς τῆς ΚΕ στήν ἐφαρμογή τῆς γενικῆς γραμμῆς τοῦ κόμματος, στή σχεδιοποίηση τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης.

Θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς ὅτι, τροποποιώντας τόσο ριζικά τίς προβλέψεις τοῦ πεντάχρονου σχεδίου, ἡ ΚΕ παραβιάζει τήν ἀρχή τῆς σχεδιοποίησης καί ρίχνει τό κύρος τῶν ὀργάνων σχεδιοποίησης. Ἔτσι ὅμως μποροῦν νά μιλοῦν μόνο ἀδιόρθωτοι γραφειοκράτες. Γιά μᾶς, τούς μπολσεβίκους, τό πεντάχρονο σχέδιο δέν ἀποτελεῖ κάτι τό τελειωμένο καί τό δοσμένο μιά γιά πάντα. Γιά μᾶς τό πεντάχρονο σχέδιο, ὅπως καί κάθε ἄλλο σχέδιο, δέν εἶναι παρά ἕνα σχέδιο, πού γίνεται ἀποδεχτό σέ πρώτη προσέγγιση, πού πρέπει νά προσδιορίζεται μέ μεγαλύτερη

ἀκρίβεια, νά τροποποιεῖται καί νά τελειοποιεῖται μέ βάση τήν ἐπί τόπου πείρα, μέ βάση τήν πείρα τῆς ἐκτέλεσης τοῦ σχεδίου. Κανένα πεντάχρονο σχέδιο δέν μπορεῖ νά ὑπολογίσει ὅλες τίς δυνατότητες πού κρύβονται στά βάθη τοῦ καθεστῶτος μας καί πού φανερώνονται μόνο στήν πορεία τῆς δουλιᾶς, στήν πορεία τῆς πραγματοποίησης τοῦ σχεδίου στή φάμπρικα, στό ἐργοστάσιο, στό κολχόζ, στό σοβχόζ, στήν ἐπαρχία κτλ. Μόνο γραφειοκράτες μποροῦν νά νομίζουν ὅτι ἡ δουλιά τῆς σχεδιοποίησης τελειώνει μέ τήν κατάρτιση τοῦ σχεδίου. Ἡ κατάρτιση τοῦ σχεδίου εἶναι μόνον ἡ ἀρχή τῆς σχεδιοποίησης. Ἡ πραγματική σχεδιασμένη καθοδήγηση ξετυλίγεται μόνο ὕστερα ἀπ' τήν κατάρτιση τοῦ σχεδίου, ὕστερα ἀπ' τόν ἔλεγχο ἐπί τόπου, στήν πορεία τῆς πραγματοποίησης, τῆς διόρθωσης καί τοῦ ἀκριβέστερου προσδιορισμοῦ τοῦ σχεδίου.

Νά γιατί ἡ ΚΕ καί ἡ ΚΕΕ μαζί μέ τά ὄργανα σχεδιοποίησης τῆς Δημοκρατίας ἔκριναν ἀναγκαῖο νά διορθώσουν καί νά βελτιώσουν τό πεντάχρονο σχέδιο μέ βάση τά δεδομένα τῆς πείρας καί μέ πνεῦμα ἐπιτάχυνσης τῶν ρυθμῶν ἀνοικοδόμησης καί τοῦ περιορισμοῦ τῶν προθεσμιῶν ἐκτέλεσης.

Νά τί ἔλεγε ὁ Λένιν γιά τήν ἀρχή τῆς σχεδιοποίησης καί τῆς σχεδιασμένης καθοδήγησης στό 8ο Συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ὅταν συζητιόταν τό δεκάχρονο σχέδιο ΓΚΟΕΛΡΟ[55]:

«Τό πρόγραμμα τοῦ κόμματός μας δέν μπορεῖ νά μένει μόνο πρόγραμμα τοῦ κόμματος. Πρέπει νά μεταβληθεῖ σέ πρόγραμμα τῆς οἰκονομικῆς μας ἀνοικοδόμησης, διαφορετικά εἶναι ἀκατάλληλο καί σάν πρόγραμμα τοῦ κόμματος. Πρέπει νά συμπληρωθεῖ μ' ἕνα δεύτερο πρόγραμμα τοῦ κόμματος, μ' ἕνα σχέδιο ἐργασιῶν γιά τήν ἀνασυγκρότηση ὁλόκληρης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί τήν ἀνύψωσή της ὥς τό ἐπίπεδο τῆς σύγχρονης τεχνικῆς... Πρέπει νά καταλήξουμε στήν ἔγκριση ἑνός ὁρισμένου σχεδίου. Αὐτό βέ-

βαια θά εἶναι ἕνα σχέδιο πού θά τό ἐγκρίνουμε μόνο σέ πρώτη προσέγγιση. Τό πρόγραμμα αὐτό τοῦ κόμματος δέ θά εἶναι τόσο ἀμετάβλητο, ὅπως τό κυρίως πρόγραμμά μας πού ὑπόκειται σέ τροποποιήσεις μόνο στά συνέδρια τοῦ κόμματος. Ὄχι, τό πρόγραμμα αὐτό κάθε μέρα, σέ κάθε συνεργεῖο, σέ κάθε ἐπαρχία θά βελτιώνεται, θά δουλεύεται, θά τελειοποιεῖται καί θά τροποποιεῖται... Ἀκολουθώντας τήν πείρα τῆς ἐπιστήμης καί τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς, πρέπει σταθερά νά ἐπιδιώκουμε κατά τόπους νά ἐκπληρώνεται τό σχέδιο πιό γρήγορα ἀπ' ὅ,τι ἔχει καθοριστεῖ, γιά νά βλέπουν οἱ μάζες ὅτι ἡ πείρα μπορεῖ νά περιορίσει τή μακρόχρονη περίοδο πού μᾶς χωρίζει ἀπ' τήν πλήρη ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας. Αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό μᾶς. Ἄς καλυτερεύουμε τό νοικοκυριό σέ κάθε συνεργεῖο, σέ κάθε μηχανοστάσιο, σέ κάθε τομέα καί τότε θά περιορίσουμε τήν προθεσμία. Καί τήν περιορίζουμε» (τόμ. 26ος, σελ. 45, 46, 43).

Ὅπως βλέπετε, ἡ ΚΕ, τροποποιώντας καί βελτιώνοντας τό πεντάχρονο σχέδιο, περιορίζοντας τίς προθεσμίες καί ἐπιταχύνοντας τούς ρυθμούς ἀνοικοδόμησης, ἀκολούθησε τό δρόμο πού ὑπόδειξε ὁ Λένιν.

Σέ ποιές δυνατότητες στηρίχτηκε ἡ ΚΕ, ὅταν ἐπιτάχυνε τούς ρυθμούς ἀνοικοδόμησης καί περιόρισε τίς προθεσμίες ἐκτέλεσης τοῦ πεντάχρονου σχεδίου; Στίς ἐφεδρεῖες πού εἶναι κρυμμένες στά βάθη τοῦ συστήματός μας καί πού φανερώνονται μόνο στήν πορεία τῆς δουλιᾶς, στίς δυνατότητες πού μᾶς παρέχει ἡ περίοδος ἀνασυγκρότησης. Ἡ ΚΕ ἔχει τή γνώμη ὅτι ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς τεχνικῆς βάσης τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στίς συνθῆκες τῆς σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς ξανοίγει τέτιες δυνατότητες ἐπιτάχυνσης τῶν ρυθμῶν, πού δέν μπορεῖ νά τίς ὀνειρευτεῖ καμιά καπιταλιστική χώρα.

Μόνο αὐτοί οἱ παράγοντες μποροῦν νά ἐξηγήσουν τό γεγονός ὅτι ἡ σοσιαλιστική βιομηχανία μας τά τελευταῖα τρία χρόνια αὔξησε τήν παραγωγή της πάνω ἀπ' τό διπλάσιο καί ὅτι ἡ παραγωγή αὐτῆς τῆς βιομηχανίας θά αὐξηθεῖ στά 1930/31 σέ σχέση μέ τή φετεινή κατά 47%, (μόνο αὐτή ἡ αὔξηση θά εἶναι ἴση μέ τόν ὄγκο τῆς παραγωγῆς ὁλόκληρης τῆς προπολεμικῆς μεγάλης βιομηχανίας).

Μόνο αὐτοί οἱ παράγοντες μποροῦν νά ἐξηγήσουν τό ὅτι ἡ ἵδρυση σοβχόζ θά ξεπεράσει μέσα σέ τρία χρόνια τό πεντάχρονο σχέδιο, ἐνῶ ἡ ἵδρυση κολχόζ ξεπέρασε κιόλας μέσα σέ δυό χρόνια τό πεντάχρονο σχέδιο.

Ὑπάρχει μιά θεωρία πού ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ ὑψηλοί ρυθμοί ἀνάπτυξης ἐπιτρέπονται μόνο σέ περίοδο ἀνόρθωσης, ἐνῶ μέ τό πέρασμα στήν περίοδο ἀνασυγκρότησης οἱ ρυθμοί ἀνοικοδόμησης πρέπει νά ἐπιβραδύνονται ἀπότομα ἀπό χρόνο σέ χρόνο. Ἡ θεωρία αὐτή ὀνομάζεται θεωρία τῆς «φθίνουσας καμπύλης». Ἡ θεωρία αὐτή εἶναι θεωρία δικαίωσης τῆς καθυστέρησής μας. Δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τό μαρξισμό, μέ τό λενινισμό. Εἶναι μιά ἀστική θεωρία πού ἀποβλέπει στή μονιμοποίηση τῆς καθυστέρησης τῆς χώρας μας. Ἀπό τούς ἀνθρώπους πού εἶχαν ἤ ἔχουν σχέση μέ τό κόμμα μας τή θεωρία αὐτή τήν ὑπερασπίζουν καί τή διακηρύχνουν μόνο οἱ τροτσκιστές καί οἱ δεξιοί.

Γιά τούς τροτσκιστές ὑπάρχει ἡ γνώμη ὅτι εἶναι ὀπαδοί τῆς ὑπερεκβιομηχάνισης. Μά ἡ γνώμη αὐτή μόνο ἐν μέρει εἶναι σωστή. Εἶναι σωστή μόνο ἐφόσον πρόκειται γιά τό τέλος τῆς περιόδου ἀνόρθωσης, τότε πού οἱ τροτσκιστές ἀνέπτυσσαν πραγματικά ὑπερεκβιομηχανιστικές φαντασιοπληξίες. Ὅσο γιά τήν περίοδο ἀνασυγκρότησης, οἱ τροτσκιστές ἀπ' τήν ἄποψη τῶν ρυθμῶν εἶναι οἱ πιό φανατικοί ὀπαδοί τῶν ἐλάχιστων ὁρίων καί οἱ πιό ἀπεχθεῖς συνθηκολόγοι. (Γέλια. Χειροκροτήματα).

Στίς πλατφόρμες τους καί στίς διακηρύξεις τους οἱ τροτσκιστές δέν ἔδοσαν ἀριθμητικά στοιχεῖα σχετικά μέ τούς ρυθμούς καί περιορίστηκαν μόνο σέ γενικές φλυαρίες γιά τούς ρυθμούς. Ὑπάρχει ὅμως ἕνα ντοκουμέντο, ὅπου οἱ τροτσκιστές ἀπεικόνισαν μέ ἀριθμούς τήν ἀντίληψή τους γιά τούς ρυθμούς ἀνάπτυξης τῆς κρατικῆς βιομηχανίας. Ἐννοῶ τό ὑπόμνημα τῆς «Εἰδικῆς σύσκεψης γιά τήν ἀποκατάσταση τοῦ πάγιου κεφαλαίου» τῆς κρατικῆς βιομηχανίας (ΕΣΑΠΚ), ὑπόμνημα πού καταρτίστηκε μέ βάση τίς ἀρχές τοῦ τροτσκισμοῦ. Θἆταν ἐνδιαφέρον ν' ἀναλύσουμε μέ δυό λόγια αὐτό τό ντοκουμέντο, πού ἀφορᾶ τά 1925/26. Θἆταν ἐνδιαφέρον, γιατί ἀντανακλᾶ πέρα γιά πέρα τό τροτσκιστικό σχῆμα τῆς φθίνουσας καμπύλης.

Μέ τό ντοκουμέντο αὐτό γινόταν ἡ πρόταση νά ἐ π ε ν δ υ θ ο ῦ ν στήν κρατική βιομηχανία τό 1926/27—1 543 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1927/28—1 490 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1928/29—1 320 ἑκατομμύρια ρούβλια καί τό 1929/30—1 060 ἑκατομμύρια ρούβλια (μέ τιμές 1926/27).

Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς φ θ ί ν ο υ σ α ς τροτσκιστικῆς καμπύλης.

Πόσα τοποθετήσαμε ὅμως στήν πραγματικότητα; Στήν πραγματικότητα τοποθετήσαμε στήν κρατική βιομηχανία τό 1926/27—1 065 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1927/28—1 304 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1928/29—1 819 ἑκατομμύρια ρούβλια καί τό 1929/30—4 775 ἑκατομμύρια ρούβλια (μέ τιμές 1926/27).

Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς ἀ ν ι ο ύ σ α ς μπολσεβίκικης καμπύλης.

Σύμφωνα μέ τό ντοκουμέντο αὐτό ἡ π α ρ α γ ω γ ή τῆς κρατικῆς βιομηχανίας θά ἔπρεπε νά αὐξηθεῖ τό 1926/27—κατά 31,6%· τό 1927/28—κατά 22,9%· τό 1928/29—κατά 15,5%· τό 1929/30—κατά 15%.

Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς φ θ ί ν ο υ σ α ς τροτσκιστικῆς καμπύλης.

Τί ἔγινε ὅμως στήν πραγματικότητα; Στήν πραγματικότητα ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς τῆς κρατικῆς βιομηχανίας ἦταν τό 1926/27—19,7%· τό 1927/28—26,3%· τό 1928/29—24,3%· τό 1929/30—32% καί τό 1930/31 ἡ αὔξηση θά εἶναι 47%.

Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς ἀ ν ι ο ύ σ α ς μπολσεβίκικης καμπύλης.

Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Τρότσκι ὑπερασπίζει εἰδικά αὐτή τή συνθηκολόγα θεωρία τῆς φθίνουσας καμπύλης στό βιβλιαράκι του «Πρός τό σοσιαλισμό ἤ πρός τόν καπιταλισμό;». Ἐκεῖ λέει ἀνοιχτά ὅτι μιά καί «πρίν ἀπό τόν πόλεμο ἡ διεύρυνση τῆς βιομηχανίας γινόταν βασικά μέ τό χτίσιμο νέων ἐργοστασίων», ἐνῶ «στόν καιρό μας ἡ διεύρυνση γίνεται σέ πολύ μεγαλύτερο βαθμό μέ τή χρησιμοποίηση τῶν παλιῶν ἐργοστασίων καί μέ τήν πλήρη ἀπασχόληση τοῦ παλιοῦ ἐξοπλισμοῦ», «εἶναι φυσικό, συνεπῶς, ὅτι μ έ τ ό τ έ λ ο ς τ ο ῦ π ρ ο τ σ έ ς ἀ ν ό ρ θ ω σ η ς ὁ συντελεστής αὔξησης θ ά ἐ λ α τ τ ω θ ε ῖ σ η μ α ν τ ι κ ά». Καί ὁ Τρότσκι προτείνει «στά πιό κοντινά χρόνια ν' ἀνεβεῖ ὁ συντελεστής τῆς βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης ὄχι μόνο στό διπλάσιο, μά καί στό τριπλάσιο τοῦ προπολεμικοῦ 6%, καί ἴσως καί περισσότερο».

Ὥστε λοιπόν, τρία ἐπί ἕξι τοῖς ἑκατό ἡ χρονιάτικη αὔξηση τῆς βιομηχανίας. Καί πόσα μᾶς κάνει αὐτό; Συνολικά 18% αὔξηση τό χρόνο. Ὥστε τό 18% τῆς χρονιάτικης αὔξησης τῆς παραγωγῆς τῆς κρατικῆς βιομηχανίας ἀποτελεῖ, κατά τή γνώμη τῶν τροτσκιστῶν, τό ἀνώτατο ὅριο σχεδιοποίησης τῶν ἐπιταχυνόμενων ρυθμῶν ἀνάπτυξης στήν π ε ρ ί ο δ ο ἀ ν α σ υ γ κ ρ ό τ η σ η ς, στό ὁποῖο πρέπει νά τείνουμε σάν σέ ἰδανικό. Συγκρίνετε τώρα αὐ-

τή τήν άθλια σοφία τών τροτσκιστών μέ τήν πραγματική αύξηση τής παραγωγής πού έχουμε τά τελευταία τρία χρόνια (τό 1927/28—26,3%, τό 1928/29—24,3%, τό 1929/30—32%), συγκρίνετε αύτήν τή συνθηκόλογη φιλοσοφία τών τροτσκιστών μέ τήν αύξηση κατά 47% πού μάς ύποδείχνουν γιά τό 1930/31 οί άριθμοί έλέγχου τής Κρατικής 'Επιτροπής Σχεδίου, αύξηση πού ξεπερνά καί τούς πιό ύψηλούς ρυθμούς αύξησης τής παραγωγής τής περιόδου άνόρθωσης, καί θά καταλάβετε πόσο άντιδραστική είναι ή τροτσκιστική θεωρία τής «φθίνουσας καμπύλης», πόσο βαθιά είναι ή έλλειψη πίστης τών τροτσκιστών στίς δυνατότητες τής περιόδου άνασυγκρότησης.

Νά ποιά είναι ή αίτία πού οί τροτσκιστές ξελαρυγγίζονται τώρα, ύποστηρίζοντας ότι οί μπολσεβίκικοι ρυθμοί άνάπτυξης τής βιομηχανίας καί τής κολχόζνικης άνοικοδόμησης είναι «ύπερβολικοί».

Νά ποιά είναι ή αίτία, πού δέν μπορείς νά ξεχωρίσεις τώρα τούς τροτσκιστές άπ' τούς δεξιούς μας.

Είναι εύνόητο ότι, άν δέ συντρίβαμε τή θεωρία τής «φθίνουσας καμπύλης» τών τροτσκιστών καί τών δεξιών, δέ θά μπορούσαμε νά έχουμε ούτε πραγματική σχεδιοποίηση, ούτε άνοδο τών ρυθμών καί περιορισμό τών προθεσμιών τής άνοικοδόμησης. Γιά νά καθοδηγήσουμε τήν έφαρμογή στή ζωή τής γενικής γραμμής τού κόμματος, γιά νά διορθώσουμε καί νά βελτιώσουμε τό πεντάχρονο σχέδιο άνοικοδόμησης, γιά νά άνεβάσουμε τούς ρυθμούς καί νά προλάβουμε τά λάθη τής άνοικοδόμησης, έπρεπε, πρίν άπ' όλα, νά συντρίψουμε καί νά έκμηδενίσουμε τήν άντιδραστική θεωρία τής «φθίνουσας καμπύλης».

Έτσι ένήργησε άκριβώς ή ΚΕ, όπως είπα κιόλας παραπάνω.

2. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΣΩΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Θά μπορούσε νά νομίσει κανείς ότι ή δουλιά τής καθοδήγησης τής σοσιαλιστικής άνοικοδόμησης, ή δουλιά γιά τήν έφαρμογή στή ζωή τής γενικής γραμμής τού κόμματος έγινε στό κόμμα μας ήρεμα καί όμαλά χωρίς πάλη καί ένταση τής θέλησης. Αύτό όμως δέν είναι σωστό, σύντροφοι. Στήν πραγματικότητα ή δουλιά αύτή έγινε μέ πάλη ένάντια στίς έσωκομματικές δυσκολίες, μέ πάλη ένάντια στίς κάθε λογής παρεκκλίσεις άπ' τό λενινισμό, τόσο στόν τομέα τής γενικής πολιτικής, όσο καί στόν τομέα τού έθνικού ζητήματος. Τό κόμμα μας δέ ζεί καί δέ δρά στό κενό. Ζεί καί δρά στό έπίκεντρο τής ζωής καί δέχεται τήν έπίδραση τού περιβάλλοντος. Καί τό περιβάλλον μας, όπως είναι γνωστό, άποτελείται άπό διάφορες τάξεις καί κοινωνικές όμάδες. 'Αναλάβαμε πλατιά έπίθεση ένάντια στά καπιταλιστικά στοιχεία, προωθήσαμε πολύ τή σοσιαλιστική μας βιομηχανία, άναπτύξαμε τήν ίδρυση σοβχόζ καί κολχόζ. Τέτια φαινόμενα όμως δέν μπορούν νά μείνουν χωρίς συνέπειες γιά τίς έκμεταλλεύτριες τάξεις. Τά φαινόμενα αύτά συνοδεύονται συνήθως άπ' τήν καταστροφή τών τάξεων πού έξαφανίζονται, άπ' τήν καταστροφή τών κουλάκων στό χωριό, άπ' τό στένεμα τού πεδίου δράσης τών μικροαστικών στρωμάτων τής πόλης. Είναι εύνόητο πώς όλα αύτά δέν μπορούν παρά νά όξύνουν τήν πάλη τών τάξεων, τήν άντίσταση τών τάξεων, πού έξαφανίζονται, ένάντια στήν πολιτική τής Σοβιετικής έξουσίας. Θά ήταν άστείο νά νομίζει κανείς ότι ή άντίσταση αύτών τών τάξεων δέ θά βρεί τή μιά ή τήν άλλη άντανάκλαση στίς γραμμές τού κόμματός μας. Καί πραγματικά βρίσκει τήν άντανάκλασή της μέσα στό κόμμα. Καί οί κάθε λογής παρεκκλίσεις άπ' τή λενινιστική γραμμή,

πού ὑπάρχουν στίς γραμμές τοῦ κόμματός μας, εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀντανάκλαση τῆς ἀντίστασης τῶν τάξεων πού ἐξαφανίζονται.

Μποροῦμε ἄραγε νά διεξάγουμε μέ ἐπιτυχία τήν πάλη ἐνάντια στούς ταξικούς ἐχθρούς, χωρίς νά παλαίβουμε ταυτόχρονα ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις πού παρουσιάζονται μέσα στό κόμμα μας, χωρίς νά ὑπερνικοῦμε αὐτές τίς παρεκκλίσεις; Ὄχι, δέν μποροῦμε. Δέν μποροῦμε, γιατί δέν εἶναι δυνατό ν' ἀναπτύξουμε μιά πραγματική πάλη ἐνάντια στούς ταξικούς ἐχθρούς, ἔχοντας στά μετόπισθέν μας τούς πράχτορές τους, ἀφήνοντας στά μετόπισθέν μας ἀνθρώπους πού δέν πιστεύουν στήν ὑπόθεσή μας καί προσπαθοῦν μέ κάθε τρόπο νά φρενάρουν τήν κίνησή μας πρός τά μπρός.

Ἀπό δῶ πηγάζει, σάν ἄμεσο καθῆκον τοῦ κόμματός μας, ἡ ἀνειρήνευτη πάλη ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις ἀπ' τή λενινιστική γραμμή.

Γιατί ἡ δεξιά παρέκκλιση εἶναι σήμερα ὁ βασικός κίνδυνος μέσα στό κόμμα; Ἐπειδή ἀντανακλᾶ τόν κουλάκικο κίνδυνο, καί ὁ κουλάκικος κίνδυνος εἶναι τή στιγμή αὐτή, τή στιγμή τῆς πλατιᾶς ἐπίθεσης καί τοῦ ξεριζώματος τοῦ καπιταλισμοῦ, ὁ βασικός κίνδυνος στή χώρα.

Τί ἔπρεπε νά κάνει ἡ ΚΕ γιά νά ὑπερνικήσει τή δεξιά παρέκκλιση, νά ἀποτελειώσει τήν «ἀριστερή» παρέκκλιση καί νά καθαρίσει τό δρόμο γιά μιά ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερη συσπείρωση τοῦ κόμματος γύρω ἀπό τή λενινιστική γραμμή;

α) Ἔπρεπε, πρίν ἀπ' ὅλα, νά τελειώνει μέ τά ὑπολείμματα τοῦ τροτσκισμοῦ μέσα στό κόμμα, μέ τίς ἐπιβιώσεις τῆς τροτσκιστικῆς θεωρίας. Τήν τροτσκιστική ὁμάδα, σάν ἀντιπολίτευση, τή συντρίψαμε ἀπό καιρό πιά καί τήν

πετάξαμε ἔξω. Σήμερα ἡ τροτσκιστική ὁμάδα ἀποτελεῖ μιά ἀντιπρολεταριακή καί ἀντισοβιετική ἀντεπαναστατική ὁμάδα πού κατατοπίζει μέ ζῆλο τήν ἀστική τάξη γιά τήν κατάσταση πραγμάτων μέσα στό κόμμα μας. Τά ὑπολείμματα ὅμως τῆς τροτσκιστικῆς θεωρίας, οἱ ἐπιβιώσεις τοῦ τροτσκισμοῦ δέν ἔχουν ἀκόμα ἐξανεμιστεῖ ὁλότελα ἀπ' τό κόμμα. Ἔπρεπε λοιπόν, πρίν ἀπ' ὅλα, νά τελειώνουμε μ' αὐτές τίς ἐπιβιώσεις.

Σέ τί συνίσταται ἡ οὐσία τοῦ τροτσκισμοῦ;

Ἡ οὐσία τοῦ τροτσκισμοῦ συνίσταται, πρίν ἀπ' ὅλα, στήν ἄρνηση τῆς δυνατότητας ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ μέ τίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς τῆς χώρας μας. Τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει ὅτι, ἄν στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα δέ φτάσει ἔγκαιρα ἡ βοήθεια μιᾶς νικηφόρας παγκόσμιας ἐπανάστασης, θά συνθηκολογήσουμε κατανάγκην μπροστά στήν ἀστική τάξη καί θά καθαρίσουμε τό δρόμο γιά τήν ἀστικοδημοκρατική δημοκρατία. Ὥστε ἔχουμε ἐδῶ μιά ἀστική ἄρνηση τῆς δυνατότητας ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας, πού καλύπτεται μέ «ἐπαναστατική» φρασεολογία γιά τή νίκη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Εἶναι ἄραγε δυνατό μέ τέτιες ἀντιλήψεις νά ἐμπνεύσουμε στά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνθουσιασμό στή δουλιά, νά τά ξεσηκώσουμε σέ σοσιαλιστική ἅμιλλα, σ' ἕνα μαζικό οὐντάρνικο κίνημα, σέ πλατιά ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα; Εἶναι φανερό πώς δέν εἶναι δυνατό. Θά ἦταν ἀνοησία νά νομίζουμε ὅτι ἡ ἐργατική μας τάξη, πού πραγματοποίησε τρεῖς ἐπαναστάσεις, θά δεχτεῖ νά δουλέψει μέ ἐνθουσιασμό καί νά συμμετάσχει μαζικά στό οὐντάρνικο κίνημα, γιά νά λιπάνει τό ἔδαφος γιά τόν καπιταλισμό. Ἡ ἐργατική μας τάξη δουλεύει μέ ἔξαρση ὄχι γιά τόν καπιταλισμό, μά

γιά νά θάψει όριστικά τόν καπιταλισμό καί νά ἀνοικοδομήσει στήν ΕΣΣΔ τό σοσιαλισμό. Ἀφαιρέστε τήν πεποίθησή της γιά τή δυνατότητα ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ καί θά καταστρέψετε κάθε βάση γιά ἅμιλλα, κάθε βάση γιά ἔξαρση στή δουλιά, γιά σὺντάρνικο κίνημα.

Ἀπό δῶ βγαίνει τό συμπέρασμα: γιά νά ἐμπνεύσουμε στήν ἐργατική τάξη ἐνθουσιασμό στή δουλιά, γιά νά τήν ξεσηκώσουμε σέ ἅμιλλα καί νά ὀργανώσουμε μιά πλατιά ἐπίθεση, ἔπρεπε, πρίν ἀπ' ὅλα, νά θάψουμε τήν ἀστική θεωρία τοῦ τροτσκισμοῦ γιά τό ἀδύνατο τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας.

Ἡ οὐσία τοῦ τροτσκισμοῦ συνίσταται, δεύτερο, στήν ἄρνηση τῆς δυνατότητας νά τραβηχτοῦν οἱ βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης στό χωριό. Τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἐργατική τάξη δέν εἶναι σέ θέση νά τραβήξει μαζί της τήν ἀγροτιά γιά τό μπάσιμο τῶν ἀτομικῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν στήν τροχιά τοῦ κολεχτιβισμοῦ ὅτι, ἄν στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα δέν ἔρθει ἔγκαιρα νά βοηθήσει τήν ἐργατική τάξη ἡ νίκη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, ἡ ἀγροτιά θά ἀποκαταστήσει τήν παλιά ἀστική τάξη πραγμάτων. Ὥστε ἔχουμε ἐδῶ μιά ἀστική ἄρνηση τῶν δυνάμεων καί τῶν δυνατοτήτων τῆς προλεταριακῆς διχτατορίας νά ὁδηγήσει τήν ἀγροτιά στό σοσιαλισμό, πού καλύπτεται μέ τή μάσκα «ἐπαναστατικῶν» φράσεων γιά νίκη τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Εἶναι ἄραγε δυνατό μέ τέτιες ἀντιλήψεις νά ξεσηκώσουμε τίς ἀγροτικές μάζες στό δρόμο τοῦ κολχόζνικου κινήματος, νά ὀργανώσουμε ἕνα μαζικό κολχόζνικο κίνημα, νά ὀργανώσουμε τήν ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης; Εἶναι φανερό πώς δέν εἶναι δυνατό.

Ἀπό δῶ βγαίνει τό συμπέρασμα: γιά νά ὀργανώσουμε ἕνα μαζικό κολχόζνικο κίνημα τῆς ἀγροτιᾶς καί νά ἐξαλείψουμε τήν τάξη τῶν κουλάκων, ἔπρεπε, πρίν ἀπ' ὅλα, νά θάψουμε τήν ἀστική θεωρία τοῦ τροτσκισμοῦ γιά τό ἀδύνατο νά τραβηχτοῦν οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στό σοσιαλισμό.

Ἡ οὐσία τοῦ τροτσκισμοῦ συνίσταται, τέλος, στό ὅτι ἀρνεῖται τήν ἀνάγκη σιδερένιας πειθαρχίας μέσα στό κόμμα, στό ὅτι ἀναγνωρίζει τήν ἐλευθερία φραξιονιστικῶν ὁμάδων μέσα στό κόμμα, στό ὅτι ἀναγνωρίζει τήν ἀνάγκη δημιουργίας τροτσκιστικοῦ κόμματος. Γιά τόν τροτσκισμό τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ δέν πρέπει νά εἶναι ἕνα ἑνιαῖο καί συσπειρωμένο μαχητικό κόμμα, ἀλλά ἄθροισμα ὁμάδων καί φράξιων μέ δικά τους κέντρα, μέ δική τους πειθαρχία, μέ δικό τους τύπο κτλ. Καί τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει διακήρυξη τῆς ἐλευθερίας πολιτικῶν φράξιων μέσα στό κόμμα. Σημαίνει πώς μετά τήν ἐλευθερία τῶν πολιτικῶν ὁμάδων μέσα στό κόμμα πρέπει νά ἐπακολουθήσει ἡ ἐλευθερία τῶν πολιτικῶν κομμάτων μέσα στή χώρα, δηλαδή ἡ ἀστική δημοκρατία. Ὥστε ἔχουμε ἐδῶ ἀναγνώριση τῆς ἐλευθερίας φραξιονιστικῶν ὁμάδων μέσα στό κόμμα, πού φτάνει ὥς τήν ἀνοχή πολιτικῶν κομμάτων στή χώρα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἀναγνώριση πού καλύπτεται μέ φράσεις γιά «ἐσωκομματική δημοκρατία» καί γιά «βελτίωση τοῦ καθεστῶτος» μέσα στό κόμμα. Τό γεγονός ὅτι ἡ ἐλευθερία φραξιονιστικῶν ραδιουργιῶν τῶν διανοουμενίστικων ὁμάδων δέ σημαίνει ἀκόμα ἐσωκομματική δημοκρατία, ὅτι ἡ πλατιά αὐτοκριτική πού ἐφαρμόζει τό κόμμα καί ἡ τεράστια δραστηριότητα τῶν κομματικῶν μαζῶν ἀποτελοῦν ἐκδήλωση μιᾶς πραγματικῆς καί γνήσιας ἐσωκομματικῆς δημοκρατίας —αὐτό ὁ τροτσκισμός δέν πρόκειται νά τό καταλάβει.

Εἶναι ἄραγε δυνατό μέ τέτιες ἀντιλήψεις γιά τό κόμμα νά ἐξασφαλιστεῖ σιδερένια πειθαρχία μέσα στό κόμμα, νά ἐξασφαλιστεῖ σιδερένια ἑνότητα τοῦ κόμματος, πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά διεξαχθεῖ μέ ἐπιτυχία ἡ πάλη ἐνάντια στούς ταξικούς ἐχθρούς; Εἶναι φανερό πώς δέν εἶναι δυνατό.

Ἀπό δῶ βγαίνει τό συμπέρασμα: γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ σιδερένια ἑνότητα τοῦ κόμματος καί ἡ προλεταριακή πειθαρχία στίς γραμμές του, ἔπρεπε, πρίν ἀπ' ὅλα, νά θάψουμε τήν ὀργανωτική θεωρία τοῦ τροτσκισμοῦ.

Πνεῦμα συνθηκολόγησης στήν πράξη σάν π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο, «ἀριστερή» φρασεολογία καί «ἐπαναστατικά»-τυχοδιωχτικά φερσίματα σάν μ ο ρ φ ή, πού καλύπτει καί διαφημίζει τό συνθηκολόγο περιεχόμενο—αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τοῦ τροτσκισμοῦ.

Ἡ διττή αὐτή φύση τοῦ τροτσκισμοῦ ἀντανακλᾶ τή διττή κατάσταση τῆς καταστρεφόμενης μικροαστικῆς τάξης τῆς πόλης, πού δέν ἀνέχεται τό «καθεστώς» τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί προσπαθεῖ ἤ νά πηδήσει «μεμιᾶς» στό σοσιαλισμό, γιά ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' τήν καταστροφή (ἀπό δῶ πηγάζει ὁ τ υ χ ο δ ι ω χ τ ι σ μ ό ς καί ἡ ὑ σ τ ε ρ ί α στήν πολιτική), ἤ, ἄν αὐτό εἶναι ἀδύνατο, νά κάνει ὁποιεσδήποτε παραχωρήσεις στόν καπιταλισμό (ἀπό δῶ πηγάζει τό πνεῦμα σ υ ν θ η κ ο λ ό γ η σ η ς στήν πολιτική).

Ἡ διττή αὐτή φύση τοῦ τροτσκισμοῦ ἐξηγεῖ καί τό γεγονός ὅτι τίς φαινομενικά «λυσσασμένες» ἐπιθέσεις του ἐνάντια στούς δεξιούς ὁ τροτσκισμός τίς ἐπιστέφει συνήθως μέ σ υ ν α σ π ι σ μ ό μέ τούς δεξιούς, συνθηκολόγους χωρίς προσωπεῖο.

Καί τί ἀποτελοῦν οἱ «ἀριστερές» ὑπερβολές πού παρουσιάστηκαν μέσα στό κόμμα μας στόν τομέα τοῦ κολχόζνικου κινήματος; Ἀποτελοῦν κάποια ἀπόπειρα, εἶν' ἀλήθεια μή συνειδητή, νά ξαναζωντανέψουν ἀνάμεσά μας οἱ παραδόσεις τοῦ τροτσκισμοῦ στήν πράξη, νά ξαναζωντανέψει ἡ τροτσκιστική στάση ἀπέναντι στή μεσαία ἀγροτιά. Εἶναι συνέπεια τοῦ λάθους στήν πολιτική πού ὁ Λένιν τό ὀνομάζει «ὑπερδιοικητισμό». Αὐτό σημαίνει πώς μερικοί σύντροφοί μας, παρασυρμένοι ἀπ' τίς ἐπιτυχίες τοῦ κολχόζνικου κινήματος, ἄρχισαν νά ἀντικρύζουν τό πρόβλημα τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης ὄχι σάν οἰκοδόμοι, μά κατά κύριο λόγο σάν διοικητές, καί γι' αὐτό ἔπεσαν σέ μιά σειρά χοντροειδέστατα λάθη.

Στό κόμμα μας ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού νομίζουν ὅτι δέν ἔπρεπε νά βάλουμε στή θέση τους τούς «ἀριστερούς» πού ἔπεσαν σέ ὑπερβολές. Ἔχουν τή γνώμη πώς δέν ἔπρεπε νά θίξουμε τά στελέχη μας καί νά ἀντιδράσουμε στόν ὑπέρμετρο ζῆλο τους, κι ἄν ἀκόμα ὁ ζῆλος τους αὐτός ὁδήγησε σέ λάθη. Αὐτά εἶναι ἀνοησίες, σύντροφοι. Αὐτά μποροῦν νά τά λένε μόνο ἄνθρωποι πού θέλουν ὁπωσδήποτε ν' ἀφήσουν νά τούς παρασύρει τό ρεῦμα. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι πού ποτέ δέ θά μπορέσουν νά ἀφομοιώσουν τή λενινιστική γραμμή—νά πηγαίνουμε ἐνάντια στό ρεῦμα ὅταν τό ἐπιβάλλει ἡ κατάσταση, ὅταν τό ἀπαιτεῖ τό συμφέρον τοῦ κόμματος. Αὐτοί εἶναι χβοστιστές κι ὄχι λενινιστές. Ἄν κατόρθωσε τό κόμμα νά στρέψει στό σωστό δρόμο ὁλόκληρα τμήματα συντρόφων μας, ἄν κατόρθωσε νά διορθώσει τά λάθη καί νά σημειώσει ἐπιτυχίες, εἶναι ἀκριβῶς γιατί τράβηξε ἀποφασιστικά ἐνάντια στό ρεῦμα ἐνονόματι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς γενικῆς γραμμῆς στή ζωή. Αὐτό ἀκριβῶς σημαίνει λενινισμός στήν πράξη, λενινισμός στήν καθοδήγηση.

Νά γιατί νομίζω πώς ἄν δέν ὑπερνικούσαμε τίς «ἀριστερές» ὑπερβολές δέ θά μπορούσαμε νά σημειώσου-

με τίς ἐπιτυχίες πού ἔχουμε τώρα στό κολχόζνικο κίνημα.

Ἔτσι ἔχει τό ζήτημα σχετικά μέ τήν πάλη ἐνάντια στά ὑπολείμματα τοῦ τροτσκισμοῦ καί τίς ἀναβιώσεις τους στήν πράξη.

Κάπως διαφορετικά ἔχουν τά πράγματα μέ τό δεξιό ὀπορτουνισμό, πού ἐπικεφαλῆς του βρίσκονταν ἤ βρίσκονται ὁ Μπουχάριν, ὁ Ρίκοφ καί ὁ Τόμσκι.

Γιά τούς φορεῖς τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι δέν ἀναγνωρίζουν τή δυνατότητα ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ. Ὄχι, τήν ἀναγνωρίζουν, καί ἐδῶ βρίσκεται ἡ διαφορά τους ἀπό τούς τροτσκιστές. Τό κακό ὅμως γιά τούς δεξιούς εἶναι ὅτι, ἐνῶ ἀναγνωρίζουν τυπικά τή δυνατότητα ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά μόνη χώρα, δέ θέλουν νά ἀναγνωρίσουν τούς δρόμους καί τά μέσα πάλης, πού χωρίς αὐτά εἶναι ἀδύνατη ἡ ἀνοικοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέ θέλουν νά ἀναγνωρίσουν ὅτι ἡ ἀνάπτυξη μέ ὅλα τά μέσα τῆς βιομηχανίας εἶναι τό κλειδί γιά τό μετασχηματισμό ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας μέ βάση τίς ἀρχές τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέ θέλουν νά ἀναγνωρίσουν τήν ἀνειρήνευτη ταξική πάλη ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα καί τήν πλατιά ἐπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνάντια στόν καπιταλισμό. Δέν καταλαβαίνουν ὅτι ὅλοι αὐτοί οἱ δρόμοι καί τά μέσα ἀποτελοῦν τό σύστημα τῶν μέτρων πού χωρίς αὐτά εἶναι ἀδύνατη ἡ διατήρηση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί ἡ ἀνοικοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας. Νομίζουν ὅτι ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά ἀνοικοδομηθεῖ ἀθόρυβα, μέ τήν ἴδια τή ροή τῶν πραγμάτων, χωρίς ταξική πάλη, χωρίς ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα. Νομίζουν ὅτι τά καπιταλιστικά στοιχεῖα ἤ θά ἀπονεκρωθοῦν ἀπαρατήρητα μόνα τους ἤ θά ἐνσωματωθοῦν στό σοσιαλισμό. Κι ἐπειδή τέτια θαύματα δέ

γίνονται στήν ἱστορία, ἀπ' ὅσα εἴπαμε προκύπτει ὅτι στήν πράξη οἱ δεξιοί κατρακυλοῦν στήν ἄποψη τῆς ἄρνησης τῆς δυνατότητας ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας.

Γιά τούς δεξιούς δέν μποροῦμε ἐπίσης νά ποῦμε ὅτι ἀρνοῦνται τή δυνατότητα νά τραβηχτοῦν οἱ βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στό ἔργο τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στό χωριό. Ὄχι, παραδέχονται αὐτή τή δυνατότητα, καί ἐδῶ βρίσκεται ἡ διαφορά τους ἀπ' τούς τροτσκιστές. Ἐνῶ ὅμως παραδέχονται τυπικά αὐτή τή δυνατότητα, ταυτόχρονα δέν παραδέχονται τούς δρόμους καί τά μέσα πού χωρίς αὐτά εἶναι ἀδύνατο νά τραβηχτεῖ ἡ ἀγροτιά στό ἔργο τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέ θέλουν νά παραδεχτοῦν ὅτι τά σοβχόζ καί τά κολχόζ εἶναι τό βασικό μέσο καί ἡ «λεωφόρος» γιά νά τραβηχτοῦν οἱ βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στό ἔργο τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέ θέλουν νά παραδεχτοῦν ὅτι χωρίς τήν ἐφαρμογή στή ζωή τῆς πολιτικῆς τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης εἶναι ἀδύνατο νά ἐπιτευχθεῖ ὁ μετασχηματισμός τοῦ χωριοῦ μέ βάση τίς ἀρχές τοῦ σοσιαλισμοῦ. Νομίζουν ὅτι εἶναι δυνατό νά μεταφερθεῖ τό χωριό στήν τροχιά τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀθόρυβα, μέ τήν ἴδια τή ροή τῶν πραγμάτων, χωρίς ταξική πάλη, μόνο μέ τόν προμηθευτικό καταναλωτικό συνεταιρισμό, γιατί ἔχουν τήν πεποίθηση ὅτι ὁ κουλάκος μόνος του θά ἐνσωματωθεῖ στό σοσιαλισμό. Νομίζουν ὅτι σήμερα τό κυριότερο δέν εἶναι οἱ ὑψηλοί ρυθμοί ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας, οὔτε τά κολχόζ καί τά σοβχόζ, ἀλλά ἡ «ἀποδέσμευση» τοῦ στοιχείου τῆς ἀγορᾶς, ἡ «ἀπελευθέρωση» τῆς ἀγορᾶς καί ἡ «ἀπαλλαγή» τῶν ἀτομικῶν νοικοκυριῶν, ἀκόμα καί τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ ἀπό τά «δεσμά». Ἐπειδή ὅμως ὁ κουλάκος δέν μπορεῖ νά ἐν-

σωματωθεῖ στό σοσιαλισμό καί ἡ «ἀπελευθέρωση» τῆς ἀγορᾶς σημαίνει ἐξοπλισμό τῶν κουλάκων καί ἀφοπλισμό τῆς ἐργατικῆς τάξης, βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι στήν πράξη οἱ δεξιοί κατρακυλοῦν στήν ἄποψη τῆς ἄρνησης τῆς δυνατότητας νά τραβηχτοῦν οἱ βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στό ἔργο τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἔτσι ἐξηγεῖται κυρίως τό γεγονός ὅτι οἱ φορεῖς τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης ἐπιστέφουν συνήθως τίς κοκορομαχίες τους ἐνάντια στούς τροτσκιστές μέ παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις γιά τό κλείσιμο συνασπισμοῦ μαζί τους.

Τό βασικό κακό τοῦ δεξιοῦ ὀπορτουνισμοῦ εἶναι ὅτι ξεκόβει ἀπ' τή λενινιστική ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης καί κατρακυλᾶ στήν ἄποψη τοῦ μικροαστικοῦ φιλελευθερισμοῦ.

Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι ἡ νίκη τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης μέσα στό κόμμα μας θά σήμαινε πλήρη ἀφοπλισμό τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐξοπλισμό τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ καί αὔξηση τῶν πιθανοτήτων παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ.

Οἱ δεξιοί δέν ἀκολουθοῦν τήν ἄποψη τῆς ἵδρυσης ἄλλου κόμματος, καί αὐτοῦ βρίσκεται ἀκόμα μιά διαφορά τους ἀπό τούς τροτσκιστές. Οἱ ἀρχηγοί τῶν δεξιῶν ἀναγνώρισαν ἀνοιχτά τά λάθη τους καί συνθηκολόγησαν μπροστά στό κόμμα. Θά ἦταν ὅμως ἀνοησία νά νομίζουμε ὅτι γι' αὐτό τό λόγο ἡ δεξιά παρέκκλιση ἔχει κιόλας θαφτεῖ. Ἡ δύναμη τοῦ δεξιοῦ ὀπορτουνισμοῦ δέ μετριέται μ' αὐτό τό περιστατικό. Ἡ δύναμη τοῦ δεξιοῦ ὀπορτουνισμοῦ βρίσκεται στή δύναμη τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου, στή δύναμη τῆς πίεσης πού ἀσκοῦν στό κόμμα τά καπιταλιστικά στοιχεῖα γενικά, καί ἰδιαίτερα οἱ κουλάκοι. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς ἡ δεξιά παρέκκλιση ἀντανακλᾶ τήν ἀντίσταση τῶν βασικῶν στοιχείων τῶν τάξεων πού ἐξαφανίζονται, ἀκριβῶς γι' αὐτό ἡ δεξιά παρέκκλιση εἶναι σήμερα ὁ βασικός κίνδυνος μέσα στό κόμμα.

Νά γιατί τό κόμμα ἔκρινε ἀπαραίτητο νά διεξαγάγει ἀποφασιστική καί ἀνειρήνευτη πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση.

Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι χωρίς ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση, χωρίς τήν ἀπομόνωση τῶν στοιχείων πού τήν καθοδηγοῦν, δέ θά μπορούσαμε νά πετύχουμε τήν ἐπιστράτευση τῶν δυνάμεων τοῦ κόμματος καί τῆς ἐργατικῆς τάξης, τήν ἐπιστράτευση τῶν δυνάμεων τῆς φτωχολογιᾶς καί τῶν μαζῶν τῆς μεσαίας ἀγροτιᾶς γιά μιά πλατιά ἐπίθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά τήν ὀργάνωση σοβχόζ καί κολχόζ, γιά τήν ἀνόρθωση τῆς βαριᾶς μας βιομηχανίας, γιά τήν ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης.

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα μέ τήν «ἀριστερή» καί τή δεξιά παρέκκλιση μέσα στό κόμμα.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά συνεχίσουμε καί στό μέλλον τήν ἀνειρήνευτη πάλη στά δυό μέτωπα, τόσο ἐνάντια στούς «ἀριστερούς» πού ἀντιπροσωπεύουν τό μικροαστικό ριζοσπαστισμό, ὅσο καί ἐνάντια στούς δεξιούς πού ἀντιπροσωπεύουν τό μικροαστικό φιλελευθερισμό.

Τό καθῆκον μας εἶναι νά συνεχίσουμε καί στό μέλλον τήν ἀνειρήνευτη πάλη ἐνάντια στά συμφιλιωτικά στοιχεῖα τοῦ κόμματος, πού δέν καταλαβαίνουν ἤ κάνουν πώς δέν καταλαβαίνουν τήν ἀνάγκη τῆς ἀποφασιστικῆς πάλης στά δυό μέτωπα.

β) Δέ θἆταν πλήρης, ἡ εἰκόνα τῆς πάλης πού γίνεται μέσα στό κόμμα ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις ἄν δέ μιλούσαμε καί γιά τίς παρεκκλίσεις πού ὑπάρχουν μέσα

στό κόμμα στόν τομέα τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Ἐννοῶ, πρῶτο, τήν παρέκκλιση πρός τό μεγαλορωσικό σωβινισμό καί, δεύτερο, τήν παρέκκλιση πρός τόν τοπικό ἐθνικισμό. Οἱ παρεκκλίσεις αὐτές δέν εἶναι τόσο φανερές κι ἐπίμονες, ὅσο ἡ «ἀριστερή» ἤ ἡ δεξιά παρέκκλιση. Τίς παρεκκλίσεις αὐτές θά μπορούσαμε νά τίς ὀνομάσουμε ἄμορφες παρεκκλίσεις. Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει καί ὅτι δέν ὑπάρχουν. Ὄχι, ὑπάρχουν καί, τό κυριότερο, ἀναπτύσσονται. Γι' αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία. Καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία, γιατί ἡ γενική ἀτμόσφαιρα τῆς ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης δέν μπορεῖ παρά νά ὁδηγήσει σέ μιά ὁρισμένη ὄξυνση τῶν ἐθνικῶν προστριβῶν, πού ἔχουν τήν ἀντανάκλασή τους μέσα στό κόμμα. Γι' αὐτό πρέπει νά ἀποκαλύψουμε καί νά παρουσιάσουμε στό φῶς τῆς ἡμέρας τή φυσιογνωμία αὐτῶν τῶν παρεκκλίσεων.

Σέ τί συνίσταται ἡ οὐσία τῆς παρέκκλισης πρός τό μεγαλορωσικό σωβινισμό στίς σημερινές μας συνθῆκες;

Ἡ οὐσία τῆς παρέκκλισης πρός τό μεγαλορωσικό σωβινισμό συνίσταται στήν τάση νά παρακαμφθοῦν οἱ ἐθνικές διαφορές σχετικά μέ τή γλώσσα, τόν πολιτισμό, τόν τρόπο ζωῆς· στήν τάση νά προετοιμαστεῖ ἡ κατάργηση τῶν ἐθνικῶν δημοκρατιῶν καί περιοχῶν· στήν τάση νά ὑποσκαφτεῖ ἡ ἀρχή τῆς ἐθνικῆς ἰσοτιμίας καί νά δυσφημιστεῖ ἡ πολιτική τοῦ κόμματος, πού ἀποβλέπει στό νά δοθεῖ ἐθνικός χαρακτήρας στό μηχανισμό, στόν τύπο, στήν ἐκπαίδευση καί στίς ἄλλες κρατικές καί κοινωνικές ὀργανώσεις.

Οἱ φορεῖς τῶν παρεκκλίσεων αὐτοῦ τοῦ τύπου ξεκινοῦν ἀπό τή θέση ὅτι, μιά καί μέ τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ τά ἔθνη θά συγχωνευτοῦν κατανάγκη σ' ἕνα ἑνιαῖο

σύνολο καί οἱ ἐθνικές τους γλῶσσες θά μετατραποῦν κατανάγκη σέ μιά ἑνιαία κοινή γιά ὅλους γλώσσα, συνεπῶς ἦρθε ὁ καιρός γιά νά ἐξαλειφθοῦν οἱ ἐθνικές διαφορές καί νά ἐγκαταλειφθεῖ ἡ πολιτική τῆς ὑποστήριξης τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν πού προηγούμενα καταπιέζονταν.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἐπικαλοῦνται τό Λένιν: παραθέτουν μέ λάθη περικοπές του καί κάποτε τόν διαστρεβλώνουν ἁπλούστατα καί τόν συκοφαντοῦν.

Ὁ Λένιν εἶπε ὅτι στό σοσιαλισμό τά συμφέροντα τῶν ἐθνοτήτων θά συγχωνευτοῦν σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο —δέ βγαίνει ἄραγε ἀπό δῶ τό συμπέρασμα ὅτι εἶναι καιρός νά τελειώνουμε μέ τίς ἐθνικές δημοκρατίες καί περιοχές πρός τό συμφέρον... τοῦ διεθνισμοῦ; Ὁ Λένιν τό 1913, στήν πολεμική του ἐνάντια στούς μπουντιστές, εἶπε ὅτι τό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἀστικό σύνθημα—δέ βγαίνει ἄραγε ἀπό δῶ τό συμπέρασμα ὅτι εἶναι καιρός νά τελειώνουμε μέ τόν ἐθνικό πολιτισμό τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ πρός τό συμφέρον... τοῦ διεθνισμοῦ;

Ὁ Λένιν εἶπε ὅτι στό σοσιαλισμό ἡ ἐθνική καταπίεση καί οἱ ἐθνικοί φραγμοί ἐκμηδενίζονται—δέ βγαίνει ἄραγε ἀπό δῶ τό συμπέρασμα ὅτι εἶναι καιρός νά τελειώνουμε μέ τήν πολιτική τοῦ νά παίρνονται ὑπόψη οἱ ἐθνικές ἰδιομορφίες τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ καί νά περάσουμε στήν πολιτική τῆς ἀφομοίωσης πρός τό συμφέρον... τοῦ διεθνισμοῦ;

Κτλ. κτλ.

Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι ἡ παρέκκλιση αὐτή στό ἐθνικό ζήτημα, πού κοντά στ' ἄλλα καλύπτεται μέ τή μάσκα τοῦ διεθνισμοῦ καί μέ τό ὄνομα τοῦ Λένιν, εἶναι τό πιό ραφιναρισμένο καί γι' αὐτό καί τό πιό ἐπικίνδυνο εἶδος μεγαλορωσικοῦ ἐθνικισμοῦ.

Πρῶτο, ὁ Λένιν δέν εἶπε ποτέ ὅτι οἱ ἐθνικές διαφορές θά ἐξαφανιστοῦν καί οἱ ἐθνικές γλῶσσες θά συγχωνευτοῦν σέ μιά κοινή γιά ὅλους γλώσσα μέσα στά πλαίσια ἑνός κράτους πρίν ἀπό τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ παγκόσμια κλίμακα. Ἀντίθετα ὁ Λένιν εἶπε κάτι τό διαμετρικά ἀντίθετο, καί συγκεκριμένα ὅτι «οἱ ἐθνικές καί οἱ κρατικές διαφορές ἀνάμεσα στούς λαούς καί τίς χῶρες... θά διατηρηθοῦν ἀκόμα γιά πολύ, γιά πάρα πολύν καιρό, καί ὕστερα ἀκόμα, ἀπ' τήν πραγματοποίηση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου σέ παγκόσμια κλίμακα»* (τόμ. 25ος, σελ. 227).

Πῶς μπορεῖ νά ἐπικαλεῖται κανείς τό Λένιν καί νά ξεχνάει τή βασική αὐτή ὑπόδειξή του;

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἕνας ἀπό τούς πρώην μαρξιστές, καί σήμερα ἀποστάτης καί ρεφορμιστής, ὁ κ. Καούτσκι ἰσχυρίζεται κάτι τό διαμετρικά ἀντίθετο ἀπό κεῖνο πού μᾶς διδάσκει ὁ Λένιν. Ἀντίθετα ἀπό ὅσα εἶπε ὁ Λένιν, ὁ Καούτσκι ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ νίκη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης σ' ἕνα ἑνωμένο αὐστρο-γερμανικό κράτος στά μέσα τοῦ περασμένου αἰώνα θά ὁδηγοῦσε στή διαμόρφωση μιᾶς κοινῆς γιά ὅλους γερμανικῆς γλώσσας καί στόν ἐκγερμανισμό τῶν τσέχων, γιατί «καί μόνη ἡ δύναμη τῶν ἀπελευθερωμένων ἀπ' τά δεσμά ἀνταλλαγῶν, καί μόνη ἡ δύναμη τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, πού ἔφεραν μαζί τους οἱ γερμανοί, χωρίς κανένα βίαιο ἐκγερμανισμό, θά μετάτρεπε σέ γερμανούς τούς καθυστερημένους τσέχους μικροαστούς, ἀγρότες καί προλετάριους, πού δέν μποροῦσε νά τούς δόσει τίποτε ἡ ξεπεσμένη τους ἐθνό-

* Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μου. Ι. Στ.

τητα» (βλ. τόν πρόλογο τῆς γερμανικῆς ἔκδοσης «Ἐπανάσταση καί ἀντεπανάσταση»).

Εἶναι εὐνόητο, πώς μιά τέτια «ἀντίληψη» βρίσκεται σέ πλήρη ἁρμονία μέ τό σοσιαλσωβινισμό τοῦ Καούτσκι. Αὐτές ἀκριβῶς τίς ἀπόψεις τοῦ Καούτσκι τίς καταπολέμησα τό 1925 στήν ὁμιλία μου στό Πανεπιστήμιο τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς[56]. Ὅμως, γιά μᾶς, τούς μαρξιστές, πού θέλουμε νά παραμείνουμε ὥς τό τέλος διεθνιστές, μπορεῖ ἄραγε νά ἔχει μιά ὁποιαδήποτε θετική σημασία ἡ ἀντιμαρξιστική αὐτή φλυαρία ἑνός ἀποχαλινωμένου γερμανοῦ σοσιαλσωβινιστῆ;

Ποιός ἔχει δίκιο, ὁ Καούτσκι ἤ ὁ Λένιν;

Ἄν ἔχει δίκιο ὁ Καούτσκι, τότε πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι τέτιες καθυστερημένες σέ σύγκριση μέ ἄλλες ἐθνότητες, ὅπως οἱ λευκορῶσοι καί οἱ οὐκρανοί, πού εἶναι πιό συγγενεῖς μέ τούς μεγαλορώσους ἀπ' ὅ,τι οἱ τσέχοι μέ τούς γερμανούς, δέν ἐκρωσίστηκαν μέ τή νίκη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης στήν ΕΣΣΔ, μά, ἀπεναντίας, ἀναγεννήθηκαν καί ἀναπτύχθηκαν σάν αὐτοτελῆ ἔθνη; Πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι ἔθνη, σάν τούς τουρκμένους, τούς κιργίζιους, τούς οὐζμπέκους, τούς τατζίκους (χωρίς νά μιλήσω γιά τούς γεωργιανούς, τούς ἀρμένιους, τούς ἀζερμπαϊτζάνους κτλ.), παρά τήν καθυστέρησή τους, ὄχι μόνο δέν ἐκρωσίστηκαν μέ τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ, μά ἀπεναντίας ἀναγεννήθηκαν καί ἀναπτύχθηκαν σέ αὐτοτελῆ ἔθνη; Μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι οἱ ἀξιότιμοι ὀπαδοί τῆς παρέκκλισης αὐτῆς κυνηγώντας ἕνα ἐπιδεικτικό διεθνισμό, ἔπεσαν στά νύχια τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ τοῦ Καούτσκι; Μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι, παλαίβοντας γιά μιά κοινή γλώσσα μέσα στά πλαίσια ἑνός κράτους, στά πλαίσια τῆς ΕΣΣΔ, ἐπιδιώκουν στήν οὐσία νά ἀποκαταστήσουν τά προνόμια μιᾶς γλώσσας πού

κυριαρχοῦσε προηγούμενα, καί συγκεκριμένα τῆς μεγαλορωσικῆς γλώσσας;

Ποῦ τόν βλέπετε ἐδῶ τό διεθνισμό;

Δεύτερο, ὁ Λένιν δέν εἶπε ποτέ ὅτι ἡ κατάργηση τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης καί ἡ συγχώνευση τῶν συμφερόντων τῶν ἐθνοτήτων σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο ἰσοδυναμεῖ μέ τήν κατάργηση τῶν ἐθνικῶν διαφορῶν. Ἐμεῖς καταργήσαμε τήν ἐθνική καταπίεση. Καταργήσαμε τά ἐθνικά προνόμια καί καθιερώσαμε τήν ἐθνική ἰσοτιμία. Καταργήσαμε τά κρατικά σύνορα μέ τήν παλιά ἔννοια τῆς λέξης, τά συνοριακά ὁρόσημα καί τούς τελωνειακούς φραγμούς ἀνάμεσα στίς ἐθνότητες τῆς ΕΣΣΔ. Δημιουργήσαμε τήν ἑνότητα τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν συμφερόντων τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ. Μά μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι ἐξαλείψαμε ἔτσι τίς ἐθνικές διαφορές, τίς ἐθνικές γλῶσσες, τόν ἐθνικό πολιτισμό, τρόπο ζωῆς κτλ.; Εἶναι φανερό ὅτι δέ σημαίνει. Ἄν ὅμως οἱ ἐθνικές διαφορές, ἡ ἐθνική γλώσσα, ὁ ἐθνικός πολιτισμός, ὁ τρόπος ζωῆς, κτλ. παραμένουν, δέν εἶναι φανερό ὅτι τό αἴτημα τῆς κατάργησης τῶν ἐθνικῶν δημοκρατιῶν καί περιοχῶν στή δοσμένη ἱστορική περίοδο εἶναι αἴτημα ἀντιδραστικό, πού στρέφεται ἐνάντια στά συμφέροντα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου; Καταλαβαίνουν ἄραγε οἱ ὀπαδοί αὐτῆς τῆς παρέκκλισης ὅτι κατάργηση σήμερα τῶν ἐθνικῶν δημοκρατιῶν καί περιοχῶν σημαίνει στέρηση ἀπό τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ τῆς δυνατότητας νά μορφώνονται στή μητρική τους γλώσσα, στέρηση τῆς δυνατότητας νά ἔχουν σχολειά, δικαστήρια, διοίκηση, κοινωνικές καί ἄλλες ὀργανώσεις καί ἱδρύματα στή μητρική τους γλώσσα, στέρηση τῆς δυνατότητας νά παίρνουν μέρος στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση; Μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι οἱ ὀπαδοί αὐτῆς τῆς παρέκκλισης, κυνηγώντας ἕναν ἐπιδειχτικό διεθνισμό, ἔπεσαν στά νύχια τῶν ἀντιδραστικῶν μεγαλορώσων σωβινιστῶν καί ξέχασαν ἐντελῶς τό σύνθημα τῆς πολιτιστικῆς ἐπανάστασης στήν περίοδο τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, σύνθημα πού ἔχει τήν ἴδια ἰσχή γιά ὅλους τούς λαούς τῆς ΕΣΣΔ, καί γιά τούς μεγαλορώσους, καί γιά τούς μή μεγαλορώσους;

Τρίτο, ὁ Λένιν δέν εἶπε ποτέ ὅτι τό σύνθημα τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου εἶναι σύνθημα ἀντιδραστικό. Ἀντίθετα ὁ Λένιν ἦταν πάντα ὑπέρ τῆς παροχῆς βοήθειας στούς λαούς τῆς ΕΣΣΔ γιά νά ἀναπτύξουν τόν ἐθνικό τους πολιτισμό. Μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν, καί ὄχι κανενός ἄλλου, συντάχτηκε καί ψηφίστηκε στό 10ο Συνέδριο τοῦ κόμματος ἡ ἀπόφαση γιά τό ἐθνικό ζήτημα, πού λέει ξεκάθαρα ὅτι:

«Τό καθῆκον τοῦ κόμματος εἶναι νά βοηθήσει τίς ἐργαζόμενες μάζες τῶν μή μεγαλορωσικῶν λαῶν νά φτάσουν τήν κεντρική Ρωσία πού εἶναι πιό προχωρημένη, νά τίς βοηθήσει: α) ν' ἀναπτύξουν καί νά στερεώσουν στόν τόπο τους τή σοβιετική κρατική ζωή μέ μορφές πού ν' ἀνταποκρίνονται στίς ἐθνικές συνθῆκες καί τούς τρόπους ζωῆς αὐτῶν τῶν λαῶν· β) ν' ἀναπτύξουν καί νά στεριώσουν στόν τόπο τους δικαστήρια, διοίκηση, οἰκονομικά ὄργανα, ὄργανα ἐξουσίας, πού νά λειτουργοῦν στή μητρική τους γλώσσα καί ν' ἀποτελοῦνται ἀπό ἀνθρώπους τοῦ τόπου πού ξέρουν τούς τρόπους ζωῆς καί τήν ψυχολογία τοῦ τοπικοῦ πληθυσμοῦ· γ) ν' ἀναπτύξουν στόν τόπο τους τόν τύπο, τήν ἐκπαίδευση, τό θέατρο, τίς λέσχες καί γενικά τά πολιτιστικά-μορφωτικά ἱδρύματα στή μητρική τους γλώσσα· δ) νά ὀργανώσουν καί νά ἀναπτύξουν ἕνα πλατύ δίχτυ μαθημάτων καί σχολῶν τόσο γενικοῦ μορφωτικοῦ, ὅσο καί ἐπαγγελματικοῦ-τεχνικοῦ χαρακτήρα στή μητρική τους γλώσσα»[57].

Δέν εἶναι φανερό ὅτι ὁ Λένιν ἦταν ἐξολοκλήρου καί ἀνεπιφύλαχτα ὑπέρ τοῦ συνθήματος τῆς ἀνάπτυξης τοῦ

ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου;

Μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι ἄρνηση τοῦ συνθήματος τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου σημαίνει ἄρνηση τῆς ἀνάγκης γιά πολιτιστικό ἀνέβασμα τῶν μή μεγαλορωσικῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ, ἄρνηση τῆς ἀνάγκης γιά γενική ὑποχρεωτική ἐκπαίδευση αὐτῶν τῶν λαῶν, παράδοση αὐτῶν τῶν λαῶν στήν πνευματική ὑποδούλωση τῶν ἀντιδραστικῶν ἐθνικιστῶν;

Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Λένιν χαρακτήρισε τό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ σέ συνθῆκες κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης σύνθημα ἀντιδραστικό. Μά μήπως μποροῦσε νά γίνει καί διαφορετικά;

Τί εἶναι ὁ ἐθνικός πολιτισμός σέ συνθῆκες κυριαρχίας τῆς ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης; Ἕνας πολιτισμός ἀστικός στό περιεχόμενό του καί ἐθνικός στή μορφή του, πού ἔχει σκοπό νά δηλητηριάσει τίς μάζες μέ τό δηλητήριο τοῦ ἐθνικισμοῦ καί νά στεριώσει τήν κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης.

Τί εἶναι ὁ ἐθνικός πολιτισμός σέ συνθῆκες διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου; Ἕνας πολιτισμός σοσιαλιστικός στό περιεχόμενό του καί ἐθνικός στή μορφή του, πού ἔχει σκοπό νά διαπαιδαγωγήσει τίς μάζες μέ πνεῦμα σοσιαλιστικό καί διεθνιστικό.

Πῶς μπορεῖ νά συγχέει κανείς τά δυό αὐτά διαφορετικά ἀπό ἄποψη ἀρχῶν φαινόμενα, χωρίς νά ξεκόβει ἀπό τό μαρξισμό;

Μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι, παλαίβοντας ἐνάντια στό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ στίς συνθῆκες τῆς ἀστικῆς τάξης πραγμάτων, ὁ Λένιν χτυποῦσε τό ἀστικό περιεχόμενο τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ καί ὄχι τήν ἐθνική μορφή του;

Θά ἦταν ἀνόητο νά ὑποθέσουμε ὅτι ὁ Λένιν θεωροῦσε τό σοσιαλιστικό πολιτισμό πολιτισμό ἄεθνο, πού δέν ἔχει τήν ἄλφα ἤ τή βήτα ἐθνική μορφή. Εἶναι γεγονός ὅτι οἱ μπουντιστές καταλόγιζαν ἕναν καιρό στό Λένιν αὐτό τόν παραλογισμό. Ἀπό τά ἔργα ὅμως τοῦ Λένιν εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Λένιν διαμαρτυρήθηκε ἔντονα ἐνάντια σέ μιά τέτια συκοφαντία καί ἀντέκρουσε μέ τρόπο κατηγορηματικό ἕναν τέτιο παραλογισμό. Νά βαδίζουν ἄραγε οἱ ἀξιότιμοι ὀπαδοί τῆς παρέκκλισης στ' ἀχνάρια τῶν μπουντιστῶν;

Τί ἀπόμεινε λοιπόν, ὕστερα ἀπ' ὅσα εἰπώθηκαν, ἀπ' τά ἐπιχειρήματα τῶν ὀπαδῶν αὐτῆς τῆς παρέκκλισης;

Τίποτε, ἐκτός ἀπό ταχυδακτυλουργικές ἐπιδείξεις μέ τή σημαία τοῦ διεθνισμοῦ καί τή συκοφαντία ἐνάντια στό Λένιν.

Οἱ ἄνθρωποι πού παρεκκλίνουν πρός τό μεγαλορωσικό σωβινισμό κάνουν μεγάλο λάθος, ὅταν νομίζουν ὅτι ἡ περίοδος ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ εἶναι περίοδος κατάρευσης καί ἐξαφάνισης τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν. Συμβαίνει ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Στήν πραγματικότητα ἡ περίοδος τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ εἶναι περίοδος ἄνθισης τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν, σοσιαλιστικῶν στό περιεχόμενο καί ἐθνικῶν στή μορφή, γιατί τά ἴδια τά ἔθνη στό σοβιετικό καθεστώς δέν εἶναι τά συνηθισμένα «σύγχρονα» ἔθνη, ἀλλά ἔθνη σοσιαλιστικά, ὅπως καί οἱ ἐθνικοί τους πολιτισμοί δέν εἶναι στό περιεχόμενό τους οἱ συνηθισμένοι, ἀστικοί πολιτισμοί, ἀλλά πολιτισμοί σοσιαλιστικοί.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ὅπως φαίνεται, δέν καταλαβαίνουν ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν θά συντελεστεῖ μέ καινούργια δύναμη ὕστερα ἀπ' τήν εἰ-

σαγωγή καί τό ρίζωμα τῆς γενικῆς ὑποχρεωτικῆς στοι-
χειώδους ἐκπαίδευσης στή μητρική γλώσσα. Δέν καταλα-
βαίνουν ὅτι μόνο μέ τόν ὅρο τῆς ἀνάπτυξης τῶν ἐθνικῶν
πολιτισμῶν θά εἶναι δυνατό νά τραβηχτοῦν στ' ἀλήθεια
οἱ καθυστερημένες ἐθνότητες στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς
ἀνοικοδόμησης.

Δέν καταλαβαίνουν ὅτι αὐτή ἀκριβῶς εἶναι ἡ βάση
τῆς λενινιστικῆς πολιτικῆς βοήθειας καί ὑποστήρι-
ξης σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τήν ἀνάπτυξη τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν
τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ.

Ἴσως φανεῖ παράξενο ὅτι ἐμεῖς, οἱ ὀπαδοί τῆς μελ-
λοντικῆς συγχώνευσης τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν σέ
ἕναν κοινό (καί στή μορφή καί στό περιεχόμενο) πολιτι-
σμό, μέ μιά κοινή γλώσσα, εἴμαστε ταυτόχρονα καί ὀπα-
δοί τῆς ἄνθισης τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν τή στιγμή αὐ-
τή, στήν περίοδο τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Μά
δέν ὑπάρχει ἐδῶ τίποτε τό παράξενο. Πρέπει νά δοθεῖ
στούς ἐθνικούς πολιτισμούς ἡ δυνατότητα ν' ἀναπτυχθοῦν
καί νά ἐξελιχτοῦν καί νά δείξουν ὅλη τους τή δυναμι-
κότητα, γιά νά δημιουργηθοῦν οἱ ὅροι γιά τή συγχώνευ-
σή τους σ' ἕναν κοινό πολιτισμό, μέ μιά κοινή γλώσσα
στήν περίοδο τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλο τόν κό-
σμο. Ἄνθιση τῶν ἐθνικῶν στή μορφή καί σοσιαλιστικῶν
στό περιεχόμενο πολιτισμῶν μέσα στίς συνθῆκες τῆς δι-
χτατορίας τοῦ προλεταριάτου σέ μιά μόνη χώρα, γιά τή
συγχώνευσή τους σ' ἕναν κοινό σοσιαλιστικό (καί στή μορ-
φή καί στό περιεχόμενο) πολιτισμό μέ μιά κοινή γλώσσα,
ὅταν τό προλεταριάτο θά νικήσει σ' ὅλο τόν κόσμο καί ὁ
σοσιαλισμός θά μπεῖ στήν καθημερινή ζωή—σ' αὐτό ἀκρι-
βῶς συνίσταται ὁ διαλεχτικός χαρακτήρας τῆς λενινιστι-
κῆς τοποθέτησης τοῦ ζητήματος τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ

Θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς ὅτι ὁ τρόπος αὐτός τοποθέτησης τοῦ ζητήματος εἶναι «ἀντιφατικός». Μά μήπως δέν ἔχουμε τήν ἴδια «ἀντιφατικότητα» καί στό ζήτημα τοῦ κράτους; Ἐμεῖς εἴμαστε ὑπέρ τῆς βαθμιαίας ἀπονέκρωσης τοῦ κράτους. Καί ταυτόχρονα εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἐνίσχυσης τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου πού ἀποτελεῖ τήν πιό ἰσχυρή καί τήν πιό κραταιά ἐξουσία ἀπό κάθε ἄλλη κρατική ἐξουσία πού ὑπῆρξε ὥς τά σήμερα. Ἀνάπτυξη τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στόν ἀνώτατο βαθμό μέ σκοπό τήν προετοιμασία τῶν ὅρων γιά τήν ἀπονέκρωση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας—αὐτή εἶναι ἡ μαρξιστική διατύπωση. Ὑπάρχει ἐδῶ «ἀντίφαση»; Ναί, ὑπάρχει. Ἡ ἀντίφαση ὅμως αὐτή εἶναι ἀντίφαση τῆς ζωῆς, ἀντίφαση πού ἀντανακλᾶ ὁλοκληρωτικά τή μαρξιστική διαλεχτική.

Ἤ λχ. ἡ λενινιστική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν μέχρι ἀποχωρισμό. Ὁ Λένιν ἐξέφραζε κάποτε τή θέση τῆς ἐθνικῆς αὐτοδιάθεσης μέ μιά ἁπλή διατύπωση: «χωρίζομαι γιά νά ἑνωθῶ». Γιά σκεφτεῖτε το μονάχα—«χωρίζομαι γιά νά ἑνωθῶ». Αὐτό μοιάζει μέ παραδοξολογία. Κι ὅμως ἡ «ἀντιφατική» αὐτή διατύπωση ἀντανακλᾶ τή ζωντανή ἐκείνη ἀλήθεια τῆς μαρξιστικῆς διαλεχτικῆς, πού δίνει στούς μπολσεβίκους τή δυνατότητα νά καταχτοῦν καί τά πιό ἀπόρθητα φρούρια στόν τομέα τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Τό ἴδιο πρέπει νά ποῦμε καί γιά τή διατύπωση σχετικά μέ τόν ἐθνικό πολιτισμό: ἄνθιση τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν (καί τῶν γλωσσῶν) στήν περίοδο τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου σέ μιά μόνη χώρα, μέ σκοπό τήν προετοιμασία τῶν ὅρων γιά τή βαθμιαία ἀπονέκρωση καί συγχώνευσή τους σ' ἕναν κοινό σοσιαλιστικό πολιτισμό (μέ μιά κοινή γλώσσα) στήν περίοδο τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλο τόν κόσμο.

Ὅποιος δέν κατάλαβε αὐτή τήν ἰδιομορφία καί τήν «ἀντιφατικότητα» τῆς μεταβατικῆς ἐποχῆς μας, ὅποιος δέν κατάλαβε αὐτή τή διαλεχτική τῶν ἱστορικῶν προτσές, αὐτός εἶναι χαμένος γιά τό μαρξισμό.

Τό κακό γιά τούς φορεῖς τῆς παρέκκλισης αὐτῆς εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνουν καί δέ θέλουν νά καταλάβουν τή μαρξιστική διαλεχτική.

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα μέ τήν παρέκκλιση πρός τό μεγαλορωσικό σωβινισμό.

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ παρέκκλιση αὐτή ἀντανακλᾶ τήν τάση τῶν τάξεων τοῦ ἄλλοτε κυρίαρχου μεγαλορωσικοῦ ἔθνους, τάξεων πού σβήνουν, νά πάρουν πίσω τά προνόμια πού ἔχασαν.

Ἀπό δῶ πηγάζει ὁ κίνδυνος τοῦ μεγαλορωσικοῦ σωβινισμοῦ, ὁ κύριος κίνδυνος μέσα στό κόμμα στόν τομέα τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Σέ τί συνίσταται ἡ οὐσία τῆς παρέκκλισης πρός τόν τοπικό ἐθνικισμό;

Ἡ οὐσία τῆς παρέκκλισης πρός τόν τοπικό ἐθνικισμό συνίσταται στήν τάση γιά ἀπομόνωση καί κλείσιμο στό ἐθνικό καβούκι, στήν τάση γιά συγκάλυψη τῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων μέσα στό κάθε ἔθνος, στήν τάση γιά ἄμυνα ἀπέναντι στό μεγαλορωσικό σωβινισμό μέ τήν ἀπομάκρυνση ἀπ' τό γενικό χείμαρο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης, στήν τάση νά μή βλέπει κανείς ἐκεῖνο πού προσεγγίζει καί ἑνώνει τίς ἐργαζόμενες μάζες τῶν ἐθνῶν τῆς ΕΣΣΔ, ἀλλά νά βλέπει μόνο ἐκεῖνο πού μπορεῖ νά τίς ἀπομακρύνει τή μιά ἀπό τήν ἄλλη.

Ἡ παρέκκλιση πρός τόν τοπικό ἐθνικισμό ἀντανακλᾶ τή δυσαρέσκεια τῶν τάξεων τῶν ἄλλοτε καταπιεζομένων ἐθνῶν, τάξεων πού σβήνουν, ἀπέναντι στό καθεστώς τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τήν τάση τους

νά ἀπομονωθοῦν σ' ἕνα δικό τους ἐθνικό ἀστικό κράτος καί νά ἐγκαθιδρύσουν ἐκεῖ τήν ταξική τους κυριαρχία.

Ὁ κίνδυνος τῆς παρέκκλισης αὐτῆς εἶναι ὅτι καλλιεργεῖ τόν ἀστικό ἐθνικισμό, ἀδυνατίζει τήν ἑνότητα τῶν ἐργαζόμενων λαῶν τῆς ΕΣΣΔ καί παίζει τό παιχνίδι τῶν ἐπεμβατιστῶν.

Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τῆς παρέκκλισης πρός τόν τοπικό ἐθνικισμό.

Καθῆκον τοῦ κόμματος εἶναι νά διεξαγάγει ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια σ' αὐτή τήν παρέκκλιση καί νά ἐξασφαλίσει τούς ἀναγκαίους ὅρους γιά τή διεθνιστική διαπαιδαγώγηση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ.

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα μέ τίς παρεκκλίσεις μέσα στό κόμμα μας, μέ τήν «ἀριστερή» καί τή δεξιά παρέκκλιση στόν τομέα τῆς γενικῆς πολιτικῆς, μέ τίς παρεκκλίσεις στόν τομέα τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Αὐτή εἶναι ἡ ἐσωκομματική μας κατάσταση.

Τώρα πού τό κόμμα μας βγῆκε νικητής στήν πάλη γιά τή γενική γραμμή, τώρα πού ἡ λενινιστική γραμμή τοῦ κόμματός μας θριαμβεύει σ' ὅλο τό μέτωπο, πολλοί ἔχουν τήν τάση νά ξεχάσουν τίς δυσκολίες πού μᾶς δημιουργοῦσαν στή δουλιά μας οἱ κάθε λογῆς φορεῖς τῶν παρεκκλίσεων. Κάτι περισσότερο: μερικοί σύντροφοι μέ μικροαστικές διαθέσεις νομίζουν καί τώρα ἀκόμα ὅτι θά μπορούσαμε νά ἀποφύγουμε τήν πάλη ἐνάντια στούς διάφορους φορεῖς τῶν παρεκκλίσεων. Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι οἱ σύντροφοι αὐτοί βρίσκονται σέ βαθιά πλάνη. Φτάνει νά ρίξουμε μόνο μιά ματιά στά περασμένα καί νά θυμηθοῦμε τίς μηχανοραφίες τῶν τροτσκιστῶν καί τῶν δεξιῶν, φτάνει νά θυμηθοῦμε ἁπλῶς τήν ἱστορία τῆς πάλης ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις στήν περίοδο πού μᾶς πέρασε, γιά νά καταλάβουμε πόσο κούφια καί τιποτένια εἶναι αὐ-

τή ἡ μικροαστική νοοτροπία μέσα στό κόμμα μας. Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι, ἄν δέ βάζαμε χαλινάρι στούς διάφορους φορεῖς τῶν παρεκκλίσεων καί ἄν δέν τούς τσακίζαμε σέ ἀνοιχτή μάχη, δέ θά μπορούσαμε νά σημειώσουμε τίς ἐπιτυχίες, γιά τίς ὁποῖες ἔχει δίκιο νά περηφανεύεται σήμερα τό κόμμα μας.

Στήν πάλη ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις ἀπ᾿ τή λενινιστική γραμμή μεγάλωσε καί δυνάμωσε τό κόμμα μας. Στήν πάλη ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις σφυρηλάτησε τή *λενινιστική ἑνότητα* τῶν γραμμῶν του. Κανένας δέν ἀρνεῖται σήμερα τό ἀδιαφιλονίκητο γεγονός, ὅτι ποτέ ὥς τά τώρα τό κόμμα δέν ἦταν τόσο συσπειρωμένο γύρω ἀπό τήν ΚΕ του, ὅσο σήμερα. Ὅλοι εἶναι τώρα ὑποχρεωμένοι νά ἀναγνωρίσουν ὅτι τό κόμμα εἶναι τώρα περισσότερο *ἑνιαῖο* καί *συσπειρωμένο* ἀπό κάθε ἄλλη φορά, ὅτι τό 16ο Συνέδριο εἶναι ἕνα ἀπό τά λίγα συνέδρια τοῦ κόμματός μας, ὅπου δέν ὑπάρχει πιά διαμορφωμένη καί συσπειρωμένη ἀντιπολίτευση ἱκανή νά ἀντιπαραθέσει τή δική της ἰδιαίτερη γραμμή στή γενική γραμμή τοῦ κόμματος.

Σέ τί χρωστάει τό κόμμα τήν ἀποφασιστική αὐτή ἐπιτυχία του;

Τήν ἐπιτυχία αὐτή τή χρωστάει στό γεγονός ὅτι στήν πάλη του ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις ἐφάρμοζε πάντοτε πολιτική *ἀρχῶν* καί δέν κατρακύλησε ποτέ σέ παρασκηνιακές κομπίνες καί διπλωματικούς ψιλικατζίδικους ὑπολογισμούς.

Ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι ἡ πολιτική ἀρχῶν εἶναι ἡ *μοναδική* σωστή πολιτική. Βγήκαμε νικητές στήν πάλη ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις, γιατί ἐκπληρώσαμε τίμια καί μέ συνέπεια αὐτή τήν ὑποθήκη τοῦ Λένιν. (*Χειροκροτήματα*).

* * *

Τελειώνω, σύντροφοι.

Ποιό εἶναι τό γενικό συμπέρασμα;

Στήν περίοδο πού μᾶς πέρασε εἴχαμε μιά σειρά ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες σ᾿ ὅλα τά μέτωπα τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. Καί εἴχαμε αὐτές τίς ἐπιτυχίες, γιατί κατορθώσαμε νά κρατήσουμε ψηλά τή μεγάλη σημαία τοῦ Λένιν. Ἄν θέλουμε νά νικήσουμε, πρέπει καί στό μέλλον νά κρατᾶμε ψηλά τή σημαία τοῦ Λένιν, νά τή φυλᾶμε καθαρή καί ἄσπιλη. (*Χειροκροτήματα*).

Αὐτό εἶναι τό γενικό συμπέρασμα.

Μέ τή σημαία τοῦ Λένιν νικήσαμε στίς μάχες γιά τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση.

Μέ τή σημαία τοῦ Λένιν κερδίσαμε ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες στήν πάλη γιά τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης.

Μέ τήν ἴδια σημαία θά νικήσουμε καί στήν προλεταριακή ἐπανάσταση σ᾿ ὅλο τόν κόσμο.

Ζήτω ὁ λενινισμός! (*Θυελλώδικα χειροκροτήματα πού γιά πολλή ὥρα δέ σταματοῦν. Ὅλοι στήν αἴθουσα ζητωκραυγάζουν*).

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 177, 29 τοῦ Ἰούνη 1930.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ συνῆλθε στίς 16—23 τοῦ Ἀπρίλη 1929. Ἡ Ὁλομέλεια ἐξέτασε τά παρακάτω ζητήματα: 1) ἐσωκομματικά ζητήματα· 2) τά προβλήματα τῆς 16ης Πανενωσιακῆς Συνδιάσκεψης τοῦ κόμματος· 3) ἡ ἐκκαθάριση τοῦ κόμματος. Ἡ Ὁλομέλεια ἐνέκρινε τήν ἀπόφαση τῆς 9 τοῦ Φλεβάρη 1929 τῆς κοινῆς συνεδρίασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ καί τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ γιά τά ἐσωκομματικά ζητήματα καί μέ είδική ἀπόφασή της καταδίκασε τή δεξιά ὀπορτουνιστική δράση τοῦ Μπουχάριν, τοῦ Ρίκοφ καί τοῦ Τόμσκι. Ἡ Ὁλομέλεια ἐνέκρινε καί ἀποφάσισε νά ὑποβάλει στήν ἔγκριση τῆς 16ης Πανενωσιακῆς Συνδιάσκεψης τοῦ κόμματος τίς θέσεις πού πρότεινε τό Πολιτικό Γραφεῖο γιά τό πεντάχρονο σχέδιο ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, γιά τούς δρόμους ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τή φορολογική ἀνακούφιση τοῦ μεσαίου ἀγρότη, γιά τά συμπεράσματα καί τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία. Ἡ Ὁλομέλεια ἀποφάσισε ἐπίσης νά ὑποβάλει στήν ἔγκριση τῆς 16ης Συνδιάσκεψης τοῦ κόμματος τίς θέσεις πού βασικά ἐνέκρινε σχετικά μέ τήν ἐκκαθάριση τῶν τακτικῶν καί δοκίμων μελῶν τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μίλησε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη στή συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας μέ θέμα «Ἡ δεξιά παρέκκλιση στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ». (Βλέπε ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ στίς «Ἀποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 311—323).—*Σελ. 3.*

2 Πρόκειται γιά τή σαμποταριστική δράση τῆς ἀντεπαναστατικῆς ὀργάνωσης ἀστῶν εἰδικῶν, πού δροῦσε τό 1923—1928 στήν περιφέρεια τοῦ Σάχτι καί σέ ἄλλες περιφέρειες τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ντονέτς.—*Σελ. 15.*

3 Τό 6ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἔγινε στή Μόσχα στίς 17 τοῦ Ἰούλη—1 τοῦ Σεπτέμβρη 1928. Τό Συνέδριο συζήτησε τήν ἔκθεση δράσης τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τίς ἐκθέσεις δράσης τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τῶν Νέων καί τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου, τά μέτρα πάλης ἐνάντια στόν κίνδυνο ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων, τό πρόγραμμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τό ζήτημα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στίς ἀποικιακές καί μισοαποικιακές χῶρες, τήν οἰκονομική κατάσταση στήν ΕΣΣΔ καί τήν κατάσταση στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, καί ἐπικύρωσε τό καταστατικό τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Στίς ἀποφάσεις του τό Συνέδριο τόνισε τήν ὄξυνση τῶν ἐσωτερικῶν ἀντιθέσεων τοῦ καπιταλισμοῦ πού ὁδηγοῦν ἀναπόφευκτα στόν κλονισμό τῆς καπιταλιστικῆς σταθεροποίησης καί σέ ἔντονη ὄξυνση τῆς γενικῆς κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ. Τό Συνέδριο καθόρισε τά καθήκοντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πού ἀπορέουν ἀπό τίς καινούργιες συνθῆκες πάλης τῆς ἐργατικῆς τάξης καί κινητοποίησε τά κομμουνιστικά κόμματα γιά τήν ἔνταση τῆς πάλης ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση, σάν βασικό κίνδυνο, καί ἐνάντια στό συμφιλιωτισμό ἀπέναντι σ' αὐτή. Τό Συνέδριο τόνισε τίς ἐπιτυχίες τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης στήν ΕΣΣΔ καί τή σημασία τους γιά τό δυνάμωμα τῶν ἐπαναστατικῶν θέσεων τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου καί κάλεσε τούς ἐργαζόμενους ὅλου τοῦ κόσμου νά ὑπερασπίσουν τή Σοβιετική Ἕνωση. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἔπαιξε καθοδηγητικό ρόλο στίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου, ἐκλέχτηκε μέλος τοῦ προεδρείου τοῦ Συνεδρίου, μέλος τῆς ἐπιτροπῆς προγράμματος καί τῆς πολιτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τή σύνταξη τῶν θέσεων σχετικά μέ τή διεθνῆ κατάσταση καί τά καθήκοντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.—*Σελ. 25.*

4 Πρόκειται γιά τήν Ὁλομέλεια τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ πού συνῆλθε μέ τή συμμετοχή τῶν μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου καί τῆς Κεντρικῆς

'Εξελεγκτικῆς 'Επιτροπῆς στίς 16—24 τοῦ Νοέμβρη 1928 —*Σελ. 32.*

5 'Από καθέδρας σοσιαλισμός εἶναι μιά ἀπό τίς κατευθύνσεις τῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας, κυρίως στήν ἀστική πολιτική οἰκονομία. 'Εμφανίστηκε στό δεύτερο μισό τοῦ δέκατου ἔνατου αἰώνα στή Γερμανία. 'Αργότερα διαδόθηκε πλατιά στήν 'Αγγλία, στήν 'Αμερική καί στή Γαλλία. Οἱ ἐκπρόσωποι αὐτῆς τῆς κατεύθυνσης, οἱ φιλελεύθεροι-ἀστοί καθηγητές, μιλώντας ἀπό τίς ἕδρες τῶν πανεπιστημίων (ἀπό δῶ καί ἡ ὀνομασία «ἀπό καθέδρας σοσιαλισμός»), καταπολεμοῦσαν τό μαρξισμό καί τό αναπτυσσόμενο ἐπαναστατικό ἐργατικό κίνημα, συγκάλυπταν τίς ἀντιθέσεις τοῦ καπιταλισμοῦ καί κήρυχναν τή συμφιλίωση τῶν τάξεων. Οἱ ἀπό καθέδρας σοσιαλιστές ἀρνοῦνταν τόν ταξικό, τόν ἐκμεταλλευτικό χαρακτήρα τοῦ ἀστικοῦ κράτους καί ἰσχυρίζονταν ὅτι τό ἀστικό κράτος εἶναι τάχα ἱκανό νά τελειοποιήσει μέ κοινωνικές μεταρυθμίσεις τόν καπιταλισμό. Γιά τούς γερμανούς ἀπό καθέδρας σοσιαλιστές ὁ Ἔνγκελς ἔγραφε τά παρακάτω: «οἱ ἀπό καθέδρας σοσιαλιστές ἀπό θεωρητική ἄποψη δέν ἀνέβηκαν ποτέ πάνω ἀπό τό ἐπίπεδο τῶν χυδαίων οἰκονομολόγων πού ρέπουν πρός τή φιλανθρωπία, σήμερα ὅμως κατρακύλησαν στό ἐπίπεδο ἁπλῶν ἀπολογητῶν τοῦ κρατικοῦ σοσιαλισμοῦ τοῦ Βίσμαρκ» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς, Ἅπαντα, τόμος 27ος, σελ. 499). Στή Ρωσία τίς ἀστικοφιλελεύθερες ρεφορμιστικές ἰδέες τῶν ἀπό καθέδρας σοσιαλιστῶν τίς διακήρυχναν οἱ νόμιμοι μαρξιστές. Οἱ ρῶσοι μενσεβίκοι, τά ὀπορτουνιστικά κόμματα τῆς ΙΙ Διεθνοῦς καί οἱ σύγχρονοι δεξιοί σοσιαλιστές, προσπαθώντας νά ὑποτάξουν τό ἐργατικό κίνημα στά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης καί κηρύχνοντας τήν εἰρηνική βαθμιαία ἔμφυση τοῦ καπιταλισμοῦ στό σοσιαλισμό, κατρακύλησαν ἐπίσης στόν ἀπό καθέδρας σοσιαλισμό.—*Σελ. 41.*

6 Πρόκειται γιά τήν 'Ολομέλεια τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ πού συνῆλθε στίς 4—12 τοῦ 'Ιούλη 1928. —*Σελ. 60.*

7 «Διεθνής τῶν νέων» («Jugend Internationale»)—περιοδικό, ὄργανο τῆς Διεθνοῦς ἕνωσης τῶν σοσιαλιστικῶν ὀργανώσεων τῶν νέων. 'Εκδιδόταν στή Ζυρίχη ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1915 ὥς τό Μάη τοῦ 1918. 'Από τό 1919 ὥς τό 1941 τό περιοδικό ἐκδιδόταν σάν ὄργανο τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τῶν Νέων. (Τό 1925—1928 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Κομμουνιστική Διεθνής τῶν Νέων»).—*Σελ. 83.*

8 Βλ. Λενινιστική συλλογή, τόμ. 14ος, σελ. 250—259.—*Σελ. 90.*

9 Τό «Σμπόρνικ Σοτσιαλ-Ντεμοκράτα» («Συλλογή τοῦ Σοσιαλ-Δημοκράτη») ἐκδιδόταν ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό 1916 μέ τήν ἄμεση καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν. Βγῆκαν δυό τεύχη: τοῦ 'Οχτώβρη καί τοῦ Δεκέμβρη 1916.—*Σελ. 90.*

10 Στήν περίοδο τῆς Εἰρήνης τοῦ Μπρέστ (1918) ὁ Μπουχάριν καί ἡ ὁμάδα «ἀριστερῶν» κομμουνιστῶν πού καθοδηγοῦσε διεξήγαγαν ἀπό κοινοῦ μέ τόν Τρότσκι μιά λυσσασμένη ἐσωκομματική πάλη ἐνάντια στό Λένιν, ἀξιώνοντας νά συνεχιστεῖ ὁ πόλεμος μέ σκοπό νά ἐκθέσουν στά χτυπήματα τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τή νεαρή Σοβιετική δημοκρατία πού δέν εἶχε ἀκόμα στρατό. Τό 1938 στή δίκη τοῦ ἀντισοβιετικοῦ «δεξιοτροτσκιστικοῦ συνασπισμοῦ» διαπιστώθηκε ὅτι ὁ Μπουχάριν καί ἡ ὁμάδα «ἀριστερῶν» κομμουνιστῶν, τήν ὁποία καθοδηγοῦσε, εἶχαν ὀργανώσει μαζί μέ τόν Τρότσκι καί τούς ἀριστερούς ἐσέρους μυστική ἀντεπαναστατική συνωμοσία ἐνάντια στή Σοβιετική κυβέρνηση μέ σκοπό νά ματαιώσουν τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, νά συλλάβουν καί νά σκοτώσουν τούς Β. Ι. Λένιν, Ι. Β. Στάλιν καί Ι. Μ. Σβερντλόφ καί νά σχηματίσουν κυβέρνηση ἀπό μπουχαρινικούς, τροτσκιστές καί ἀριστερούς ἐσέρους. —*Σελ. 118.*

11 ΟΣΣΕΑ τῆς ΣΟΣΔΡ—Οἰκονομικό Συμβούλιο τοῦ Συμβουλίου τῶν 'Επιτρόπων τοῦ Λαοῦ τῆς ΣΟΣΔΡ.—*Σελ. 120.*

12 'Η 16η Συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ συνῆλθε στή Μόσχα στίς 23—29 τοῦ 'Απρίλη 1929. 'Η συνδιάσκεψη συζήτησε τά ζητήματα: τό πεντάχρονο σχέδιο ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, οἱ δρόμοι γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί ἡ φορολογική ἀνακούφιση τοῦ μεσαίου ἀγρότη, τά συμπεράσματα καί τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς πάλης ἐνάντια στή γραφειοκρατία, ἡ ἐκκαθάριση καί ὁ ἔλεγχος τῶν ταχτικῶν

καί δοκίμων μελῶν τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Τό κύριο ζήτημα τῆς Συνδιάσκεψης ἦταν τό σχέδιο τοῦ πρώτου πεντάχρονου. Ἡ συνδιάσκεψη ἀπόριψε τήν παραλλαγή «μίνιμουμ» πού ὑπεράσπιζαν οἱ δεξιοί συνθηκολόγοι καί ψήφισε τήν «αἰσιόδοξη» παραλλαγή τοῦ πεντάχρονου σάν ὑποχρεωτική γιά ὁποιεσδήποτε συνθῆκες. Ἡ συνδιάσκεψη καταδίκασε τή δεξιά παρέκκλιση σάν ἔκφραση πλέριας ἐγκατάλειψης τῆς λενινιστικῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος, σάν ἀνοιχτό πέρασμα στίς θέσεις τῶν κουλάκων, καί κάλεσε τό κόμμα νά ἀποκρούσει μέ συντριπτικό χτύπημα τή δεξιά παρέκκλιση σάν τό βασικό κίνδυνο αὐτῆς τῆς περιόδου, καθώς καί τίς συμφιλιωτικές διαθέσεις ἀπέναντι στίς παρεκκλίσεις ἀπ' τή λενινιστική γραμμή. Ἡ Συνδιάσκεψη ἄκουσε τήν πληροφοριακή ἔκθεση τοῦ Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τήν Ὁλομέλεια τοῦ Ἀπρίλη τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί γιά τό λόγο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἡ δεξιά παρέκκλιση στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ» πού ἐκφωνήθηκε σ' αὐτή τήν Ὁλομέλεια (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 3—126) καί πῆρε ὁμόφωνα τήν ἀπόφαση «Γιά τά ἐσωκομματικά ζητήματα». Ἡ Συνδιάσκεψη ψήφισε προκήρυξη πρός ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας. (Βλέπε ἀποφάσεις τῆς 16ης Συνδιάσκεψης στίς «Ἀποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 324—358).—*Σελ. 126.*

13 Β. Ι. Λένιν, «Πῶς νά ὀργανωθεῖ ἡ ἅμιλλα;» (βλ. Ἅπαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 158, 161).—*Σελ. 128.*

14 Ἡ Εἰδική στρατιά τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς συγκροτήθηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1929 τότε πού οἱ ἀντεπαναστάτες κινέζοι στρατηγοί καί οἱ γιαπωνέζοι ἰμπεριαλιστές προκάλεσαν τό ζήτημα τῶν Κινέζικων Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων. Ἡ ἐφημερίδα «Τ ρ ε β ό γ κ α» («Συναγερμός») εἶναι ὄργανο τῆς Πολιτικῆς Διεύθυνσης τῆς Εἰδικῆς Στρατιᾶς τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Ἐκδίδεται ἀπό τό 1929.—*Σελ. 158.*

15 «Κομσομόλσκαγια Πράβντα» («Κομσομόλικη Ἀλήθεια»)—καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τῆς ΛΟΚΝ τῆς ΕΣΣΔ. Ἐκδίδεται ἀπό τίς 24 τοῦ Μάη 1925. Τό ἄρθρο «Εἰσαγωγική μελέτη γιά τό λενινισμό» δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Κομσομόλσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλλου 282, τῆς 7 τοῦ Δεκέμβρη 1929. —*Σελ. 159.*

16 Ἡ Πανενωσιακή Συνδιάσκεψη τῶν μαρξιστῶν θεωρητικῶν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος πού συγκάλεσε ἡ Κομμουνιστική Ἀκαδημία τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΕΣΣΔ, ἔγινε στίς 20—27 τοῦ Δεκέμβρη 1929. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος ἀντιπρόσωποι τῶν ἱδρυμάτων ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, τῶν ἀνώτατων γεωπονικῶν καί οἰκονομικῶν σχολῶν, τῶν συντάξεων τῶν περιοδικῶν καί τῶν ἐφημερίδων. Παραβρέθηκαν συνολικά 302 ἀντιπρόσωποι. Στίς 27 τοῦ Δεκέμβρη, στήν τελική συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τῆς συνδιάσκεψης μίλησε ὁ Ι. Β. Στάλιν μέ θέμα «Ζητήματα τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς στήν ΕΣΣΔ». —*Σελ. 163.*

17 Βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. 11ος, σελ. 368.—*Σελ. 171.*

18 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 173. —*Σελ. 171.*

19 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 46. —*Σελ. 171.*

20 Φ. Ἔνγκελς, «Τό ἀγροτικό ζήτημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία», 1922, σελ. 66 (βλ. ἐπίσης Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς, Ἅπαντα, τόμ. 16ος, μέρος ΙΙ, 1936, σελ. 456).—*Σελ. 176.*

21 Βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 11ος, σελ. 81—97 (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 94—112).—*Σελ. 181.*

22 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 191—194. —*Σελ. 191.*

23 «Ζά Ρουμπεζόμ» («Στό ἐξωτερικό»)—περιοδικό. Ἔβγαινε ἀπό τό 1930 μέ διευθυντή τό Μ. Γκόρκι. Τό 1932 ἀναδιοργανώθηκε σέ περιοδικό-ἐφημερίδα πού ἐκδιδόταν ὡς τό 1938. —*Σελ. 200.*

24 «Κράσναγια Ζβεζντά» («Κόκκινο 'Αστέρι»)—καθημερινή στρατιωτικο-πολιτική έφημερίδα. 'Εκδίδεται άπό τό Γενάρη τοῦ 1924. 'Από τό Μάρτη τοῦ 1946 εἶναι τό κεντρικό ὄργανο τοῦ ὑπουργείου τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων τῆς ΕΣΣΔ.—*Σελ. 203.*

25 Βλ. «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 47—53.—*Σελ. 204.*

26 Βλ. τήν ἀπόφαση τῆς 16ης Συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ «Γιά τούς δρόμους ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τή φορολογική ἀνακούφιση τοῦ μεσαίου ἀγρότη» στίς «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 329—338.—*Σελ. 204.*

27 Βλ. «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 247—259.—*Σελ. 205.*

28 Βλ. τήν ἀπόφαση τοῦ 15ου Συνεδρίου τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ «'Οδηγίες γιά τήν κατάρτιση τοῦ πεντάχρονου σχεδίου τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας» στίς «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 234—247.—*Σελ. 205.*

29 Βλ. «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 222—227.—*Σελ. 205.*

30 Σύντροφοι τοῦ «Σβερντλόφ»—εἶναι οἱ σπουδαστές τοῦ Κομμουνιστικοῦ Πανεπιστημίου Ι. Μ. Σβερντλόφ.—*Σελ. 210.*

31 Βλ. Β. Ι. Λένιν, "Απαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 428—429. —*Σελ. 210.*

32 Β. Ι. Λένιν, «Πολύτιμες ὁμολογίες τοῦ Πιτιρίμ Σορόκιν» (βλ. "Απαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 294).—*Σελ. 211.*

33 «Ρουμπινισμός» καί «μηχανικισμός»—ἀντιμαρξιστικά ἀναθεωρητικά ρεύματα στήν πολιτική οἰκονομία. 'Ο μενσεβίκος Ρούμπιν ἀναθεωροῦσε τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ ἀπό ἰδεαλιστική ἀστική σκοπιά, εὐνούχιζε τό μαρξισμό ἀπ' τό ἐπαναστατικό του περιεχόμενο καί προσπαθοῦσε σαμποταριστικά νά ἀποσπάσει τήν προσοχή τῶν οἰκονομολόγων ἀπό τή μελέτη τῶν ζητημάτων τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας, παρασύροντάς τους σέ σχολαστικές καί ἀφηρημένες συζητήσεις. 'Ο «μηχανικισμός» εἶναι διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ στή φιλοσοφία καί τήν πολιτική οἰκονομία ἀπό χυδαιο-μηχανιστική σκοπιά, πού συνοψίζεται στήν ἄρνηση τῆς ὑλιστικῆς διαλεχτικῆς καί τήν ὑποκατάστασή της μέ τήν ἀστική θεωρία τῆς ἰσορροπίας. "Ενας ἀπό τούς κυριότερους ἐκπροσώπους τοῦ μηχανικισμοῦ ἦταν ὁ ἰδεολόγος τῶν δεξιῶν Μπουχάριν. Στήν πολιτική οἰκονομία οἱ μηχανικιστές ἀρνοῦνταν τίς ἐσωτερικές ἀντιθέσεις τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας καί τόν ἱστορικά παροδικό χαρακτήρα τῶν νόμων ἀνάπτυξής της καί μετάφερναν τούς νόμους τοῦ καπιταλισμοῦ στή σοβιετική σοσιαλιστική κοινωνία.—*Σελ. 217.*

34 'Η ἀπόφαση αὐτή τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 73, τῆς 15 τοῦ Μάρτη 1930. (Βλ. καί «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 813—814). —*Σελ. 230.*

35 Βλ. τήν ἀπόφαση τῆς 5 τοῦ Γενάρη 1930 τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ «Γιά τούς ρυθμούς κολεχτιβοποίησης καί τά μέτρα βοήθειας τοῦ κράτους στήν κολχόζνικη ἀνοικοδόμηση» καί στίς «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 389—391.—*Σελ. 237.*

36 Τό 16ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ συνῆλθε στή Μόσχα ἀπό τίς 26 τοῦ 'Ιούνη ὥς τίς 13 τοῦ 'Ιούλη 1930. Τό Συνέδριο συζήτησε τήν πολιτική καί ὀργανωτική ἔκθεση δράσης τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ κόμματος, τίς ἐκθέσεις δράσης τῆς Κεντρικῆς 'Εξελεγκτικῆς 'Επιτροπῆς, τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς 'Ελέγχου καί τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τίς εἰσηγήσεις: γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ

πεντάχρονου σχεδίου τῆς βιομηχανίας· γιά τό κολχόζνικο κίνημα καί τό ανέβασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας· γιά τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων στήν περίοδο ἀνασυγκρότησης. Τό Συνέδριο ἐνέκρινε ὁμόφωνα τήν πολιτική γραμμή καί τή δουλιά τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος καί ζήτησε ἀπό τήν ΚΕ νά ἐξασφαλίσει καί στό μέλλον μπολσεβίκικους ρυθμούς στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση, νά πετύχει τήν ἐκπλήρωση τοῦ πεντάχρονου σέ τέσσερα χρόνια, νά ἐφαρμόσει ἀπαρέγκλιτα τήν πλατιά σοσιαλιστική ὁλομέτωπη ἐπίθεση καί τήν ἐξάλειψη τῶν κουλάκων σάν τάξης, μέ βάση τή συμπαγῆ κολεχτιβοποίηση. Τό Συνέδριο τόνισε τήν κοσμοϊστορική σημασία τῆς καμπῆς στήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά γίνει ἡ κολχόζνικη ἀγροτιά πραγματικό καί ἰσχυρό στήριγμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό Συνέδριο ἐξουσιοδότησε τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος νά ἐφαρμόσει καί στό μέλλον σταθερή πολιτική εἰρήνης καί νά δυναμώσει τήν ἀμυντική ἱκανότητα τῆς ΕΣΣΔ. Τό Συνέδριο ἔδωσε ἐντολή: ν' ἀναπτυχθεῖ μέ κάθε μέσο ἡ βαριά βιομηχανία καί νά δημιουργηθεῖ νέα, ἰσχυρή ἀνθρακο-μεταλλουργική βάση στό ἀνατολικό τμῆμα τῆς χώρας· νά ἀναδιοργανωθεῖ ἡ δουλιά ὅλων τῶν μαζικῶν ὀργανώσεων καί νά δυναμώσει ὁ ρόλος τῶν συνδικάτων στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση· νά τραβηχτοῦν ὅλοι οἱ ἐργάτες καί οἱ ἐργαζόμενες μάζες στή σοσιαλιστική ἅμιλλα. Τό Συνέδριο ξεσκέπασε ὁλοκληρωτικά τό δεξιό ὀπορτουνισμό σάν πράχτορα τῶν κουλάκων μέσα στό κόμμα καί χαρακτήρισε τίς ἀπόψεις τῆς δεξιᾶς ἀντιπολίτευσης ἀσυμβίβαστες μέ τήν ἰδιότητα τοῦ μέλους τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Τό Συνέδριο ζήτησε ἀπό τίς κομματικές ὀργανώσεις νά δυναμώσουν τήν πάλη ἐνάντια στίς παρεκκλίσεις στό ἐθνικό ζήτημα —ἐνάντια στό μεγαλοκρατικό σωβινισμό καί τόν τοπικό ἐθνικισμό, καί νά ἐφαρμόσουν σταθερά τή λενινιστική ἐθνική πολιτική, πού ἐξασφαλίζει τήν πλατιά ἀνάπτυξη τῶν ἐθνικῶν στή μορφή καί σοσιαλιστικῶν στό περιεχόμενο πολιτισμῶν τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ. Τό 16ο Συνέδριο πέρασε στήν ἱστορία τοῦ κόμματος σάν συνέδριο τῆς πλατιᾶς ὁλομέτωπης ἐπίθεσης τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων σάν τάξης καί τῆς ἐφαρμογῆς στή ζωή τῆς συμπαγοῦς κολεχτιβοποίησης. Στίς 27 τοῦ Ἰούνη ὁ Ι. Β. Στάλιν ἔκανε στό Συνέδριο τήν πολιτική λογοδοσία τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί στίς 2 τοῦ Ἰούλη ἐξεφώνησε τόν τελικό λόγο. (Γιά τό 16ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ βλ. «Ἱστορία τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, Ἐπιτομή», σελ. 296—298), (βλ. καί 3η ἑλλ. ἔκδ., σελ. 323—325). Βλ. τίς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου στίς «Ἀποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος II, 1941, σελ. 394—436). —*Σελ. 267.*

37 Ὁμοσπονδιακό ἀποθεματικό σύστημα—τραπεζιτικός ὀργανισμός πού δημιουργήθηκε στίς ΕΠΑ τό 1913. Δώδεκα ὁμοσπονδιακές ἀποθεματικές τράπεζες πού ἔχουν ἱδρυθεῖ στά σπουδαιότερα κέντρα τῆς χώρας συντονίζουν καί ἐλέγχουν ὅλη τή δράση τῶν τραπεζῶν τῶν ΕΠΑ καί ἀποτελοῦν ὄργανο τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου. Τό ὁμοσπονδιακό ἀποθεματικό σύστημα διευθύνεται ἀπό τό ὁμοσπονδιακό ἀποθεματικό Συμβούλιο (τό 1935 μετονομάστηκε Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν τοῦ ΟΑΣ) πού διορίζεται ἀπό τόν πρόεδρο τῶν ΕΠΑ καί βρίσκεται ὁλοκληρωτικά στά χέρια τῶν μεγιστάνων τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου. Οἱ ἀστοί οἰκονομολόγοι—ἀπολογητές τοῦ ἀμερικάνικου καπιταλισμοῦ, οἱ χρηματιστικοί καί κυβερνητικοί κύκλοι τῶν ΕΠΑ θεωροῦσαν τό ὁμοσπονδιακό ἀποθεματικό σύστημα μέσο πού ἐξασφάλιζε τήν οἰκονομία τῆς χώρας ἀπό τίς κρίσεις. Οἱ προσπάθειες τοῦ προέδρου Χοῦβερ νά καταπολεμήσει μέ τό ὁμοσπονδιακό ἀποθεματικό σύστημα τήν κρίση πού ξέσπασε τό 1929 σημείωσαν πλήρη ἀποτυχία.—*Σελ. 275.*

38 Σχέδιο Γιούνγκ εἶναι τό σχέδιο γιά τήν εἴσπραξη τῶν ἐπανορθώσεων ἀπό τή Γερμανία. Τό σχέδιο πῆρε τήν ὀνομασία αὐτή ἀπό τό ὄνομα τοῦ συντάχτη του, τοῦ ἀμερικανοῦ τραπεζίτη Γιούνγκ. Ἔγινε δεκτό στίς 7 τοῦ Ἰούνη 1929 ἀπό τήν ἐπιτροπή ἐμπειρογνωμόνων τῆς Γαλλίας, τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἰαπωνίας, τοῦ Βελγίου, τῶν ΕΠΑ καί τῆς Γερμανίας καί ἐπικυρώθηκε ὁριστικά στή Συνδιάσκεψη τῆς Χάγης στίς 20 τοῦ Γενάρη 1930. Τό συνολικό ποσό τῶν ἐπανορθώσεων πού καθορίστηκε μέ τό σχέδιο αὐτό νά πληρώσει ἡ Γερμανία μέσα σέ 59 χρόνια ἦταν 113,9 δισεκατομμύρια μάρκα (σέ ξένο συνάλλαγμα). Ὅλοι οἱ σχετικοί μέ τίς ἐπανορθώσεις

λογαριασμοί ανατέθηκαν στήν Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών στήν όποία τήν κυρίαρχη θέση κατεῖχαν οἱ ΕΠΑ. Ἡ ἵδρυση τῆς τράπεζας ἦταν ἕνα ἀπό τά κεντρικά σημεῖα τοῦ σχεδίου Γιούνγκ καί ἀποτελοῦσε μέσο ἐλέγχου ἀπομέρους τοῦ ἀμερικάνικου μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου στό ἐμπόριο καί τή χρηματική κυκλοφορία τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Σύμφωνα μέ τό σχέδιο Γιούνγκ ἡ γερμανική βιομηχανία ἀπαλλασσόταν ἀπό τή συμμετοχή στήν ἐξόφληση τῶν ἐπανορθώσεων καί όλο τό βάρος τῶν πληρωμῶν ἔπεφτε στούς ὤμους τῶν ἐργαζομένων. Τό σχέδιο Γιούνγκ δημιούργησε τούς ὅρους γιά τήν πιό γρήγορη ἀνασυγκρότηση τοῦ πολεμικοῦ-βιομηχανικοῦ δυναμικοῦ τῆς Γερμανίας, πράγμα πού ἐπιδίωκαν οἱ ἀμερικάνοι ἰμπεριαλιστές μέ σκοπό τήν ἐξαπόλυση ἐπίθεσης ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ.—*Σελ. 283.*

39 Πρόκειται γιά τίς συνθῆκες καί τίς συμφωνίες πού ὑπόγραψαν τά ἰμπεριαλιστικά κράτη στή Συνδιάσκεψη τοῦ Λοκάρνο (Ἑλβετία), πού συνῆλθε στίς 5—16 τοῦ Ὀχτώβρη 1925. Οἱ συμφωνίες τοῦ Λοκάρνο πού ἀπόβλεπαν στή σταθεροποίηση τῆς μεταπολεμικῆς τάξης πραγμάτων στήν Εὐρώπη, ὅπως τήν καθιέρωσε ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλιῶν, ὁδήγησαν σέ ἀκόμα μεγαλύτερη ὄξυνση τῶν ἀντιθέσεων ἀνάμεσα στίς κυριότερες ἰμπεριαλιστικές χῶρες καί στήν προετοιμασία νέων πολέμων. (Γιά τή Συνδιάσκεψη τοῦ Λοκάρνο βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 7ος, σελ. 271—277), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 7ος, σελ. 298—305. —*Σελ. 283.*

40 Οἱ διαδηλώσεις καί ἀπεργίες διαμαρτυρίας τῆς 1 Αὐγούστου 1929 ἐνάντια στούς ἐμπρηστές τοῦ πολέμου (μέ τή δεκάτη πέμπτη ἐπέτειο τῆς ἔναρξης τοῦ πρώτου παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου) καί οἱ διαδηλώσεις διαμαρτυρίας τῆς 6 τοῦ Μάρτη 1930 ἐνάντια στή γοργή αὔξηση τῆς ἀνεργίας (σέ σύνδεση μέ τήν παγκόσμια οἰκονομική κρίση τοῦ 1929) ἔγιναν σέ πολλές πόλεις καί βιομηχανικά κέντρα τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Ἀγγλίας, τῶν ΕΠΑ, τῆς Πολωνίας καί ἄλλων χωρῶν τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς. Τό κίνημα διαμαρτυρίας διεξήχθη ὁλοκληρωτικά μέ τήν καθοδήγηση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καί τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.—*Σελ. 286.*

41 «Πανευρώπη»—εἶναι τό σχέδιο δημιουργίας συνασπισμοῦ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, πού στρεφόταν ἐνάντια στή Σοβιετική Ἕνωση. Τό σχέδιο προτάθηκε ἀπό τόν ὑπουργό τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας Μπριάν τό Μάη τοῦ 1930. Σύμφωνα μέ τό σχέδιο αὐτό ἡ Εὐρώπη, ἑνωμένη σέ «ὁμοσπονδιακή ἕνωση», ἔμελλε νά ἀποτελέσει ἕνα ἑνιαῖο ἀντισοβιετικό μέτωπο, ἐνῶ τό ἐκτελεστικό ὄργανο τῆς «ὁμοσπονδιακῆς» αὐτῆς «ἕνωσης» —«ἡ εὐρωπαϊκή ἐπιτροπή», ἔμελλε ν' ἀποτελέσει τό ἐπιτελεῖο γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ. Ἐπιπλέον τό σχέδιο Μπριάν ἐπιδίωκε νά ἐγκαθιδρύσει τήν ἡγεμονία τῆς Γαλλίας στήν εὐρωπαϊκή ἤπειρο καί γι' αὐτό προσέκρουσε στήν ἀντίσταση τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἰταλίας καί τῶν ΕΠΑ. Τό σχέδιο τῆς «Πανευρώπης» δέν πραγματοποιήθηκε ἐξαιτίας τῶν ἀντιθέσεων πού ὑπῆρχαν ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις.—*Σελ. 289.*

42 Πρόκειται γιά τό σύμφωνο παραίτησης ἀπό τόν πόλεμο πού ὑπογράφηκε στό Παρίσι στίς 27 τοῦ Αὐγούστου 1928 ἀπό τίς ΕΠΑ, τή Γαλλία, τή Γερμανία, τή Μεγάλη Βρετανία, τήν Πολωνία, τήν Ἰταλία, τήν Ἰαπωνία, τήν Τσεχοσλοβακία, τό Βέλγιο καί τίς βρετανικές κτήσεις. Τήν ΕΣΣΔ δέν τήν κάλεσαν νά πάρει μέρος στίς διαπραγματεύσεις γιά τή σύναψη τοῦ συμφώνου Κέλογκ μέ σκοπό νά τήν ἀποκλείσουν ἀπό τίς χῶρες ἐκεῖνες, ὅπου ἴσχυε ἡ προβλεπόμενη ἀπό τό σύμφωνο παραίτηση ἀπό τόν πόλεμο σάν ὄργανο ἐθνικῆς πολιτικῆς. Καλυμμένοι μέ δημαγωγικές φράσεις γιά «γενική εἰρήνη» οἱ ἐμπνευστές τοῦ συμφώνου (Γαλλία, ΕΠΑ, Ἀγγλία) ὑπολόγιζαν νά τό μετατρέψουν σέ ὄργανο ἀπομόνωσης καί πάλης ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ. Ἡ κυβέρνηση τῆς ΕΣΣΔ μέ τή δήλωσή της τῆς 5 Αὐγούστου 1928 ξεσκέπασε τούς ἀληθινούς σκοπούς τοῦ συμφώνου. Κάτω ἀπό τήν πίεση τῆς κοινῆς γνώμης οἱ κυβερνήσεις τῶν ΕΠΑ, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας βρέθηκαν ἀναγκασμένες νά δηλώσουν ὅτι καλοῦν τήν ΕΣΣΔ νά ὑπογράψει τό σύμφωνο. Ἡ σοβιετική κυβέρνηση προσχώρησε στό σύμφωνο Κέλογκ, τό ἐπικύρωσε ἀπό τίς πρῶτες καί πρότεινε στά γειτονικά κράτη νά συνάψουν συμφωνία πού νά θέτει ἀμέσως σέ ἰσχύ τίς ὑποχρεώσεις τοῦ συμφώνου. Μιά τέτια συμφωνία ὑπογράφηκε στή Μόσχα στίς 9 τοῦ Φλεβάρη 1929 ἀπό τήν ΕΣΣΔ,

τήν Πολωνία, τή Ρουμανία, τήν 'Εσθονία καί τή Λετονία. 'Αργότερα στή συμφωνία αὐτή προσχώρησαν ἡ Τουρκία καί ἡ Λιθουανία —*Σελ. 289.*

43 «Λένα Γκόλντφιλντς»—ἀγγλική μετοχική ἑταιρία πού τό 1925—1930 εἶχε στήν ΕΣΣΔ ἐκχώρηση γιά τήν ἐκμετάλλευση καί ἐπεξεργασία τῶν κοιτασμάτων χρυσοῦ, χαλκοῦ, σιδήρου κλπ. τῆς Σιβηρίας. Σύμφωνα μέ τούς ὅρους τῆς σύμβασης ἐκχώρησης, ἡ ἑταιρία «Λένα Γκόλντφιλντς» εἶχε τήν ὑποχρέωση νά ἀνοικοδομήσει νέες ἐπιχειρήσεις ἐξόρυξης καί νά ἀνασυγκροτήσει τά ἐργοστάσια καί τά ὀρυχεῖα πού εἶχε μισθώσει. 'Επειδή ἡ μετοχική ἑταιρία δέν ἐξεπλήρωνε τίς ὑποχρεώσεις της καί προκαλοῦσε τήν καταστροφή τῶν ἐργοστασίων, τῶν ὀρυχείων καί τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων πού τῆς εἶχαν ἐκχωρηθεῖ, ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀκύρωσε τήν ἐκχώρηση καί παρέπεμψε σέ δίκη τούς ὑπαλλήλους τῆς ἑταιρίας πού ἔκαναν στήν ΕΣΣΔ κατασκοπευτική καί σαμποταριστική δουλιά. —*Σελ. 290.*

44 Τό 5ο Συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ συνῆλθε στή Μόσχα στίς 20—28 τοῦ Μάη 1929 καί συζήτησε τά ζητήματα: ἡ ἔκθεση τῆς κυβέρνησης τῆς ΕΣΣΔ· τό πεντάχρονο σχέδιο ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς ΕΣΣΔ· τό ἀνέβασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί ἡ συνεταιριστική ὀργάνωση στό χωριό. Τό κεντρικό ζήτημα τοῦ Συνεδρίου ἦταν ἡ συζήτηση καί ἡ ψήφιση τοῦ πρώτου σταλινικοῦ πεντάχρονου. Τό Συνέδριο ἐνέκρινε τή λογοδοσία τῆς κυβέρνησης τῆς ΕΣΣΔ, ἐπικύρωσε τό πεντάχρονο σχέδιο ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, χάραξε τούς δρόμους γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί γιά τήν ἵδρυση συνεταιρισμῶν στό χωριό καί ἐξέλεξε τή νέα Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τῆς ΕΣΣΔ.—*Σελ. 305.*

45 Βλ. «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 251.—*Σελ. 316.*

46 Ι. Β. Στάλιν, Πολιτική λογοδοσία τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς στό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ (βλ. "Απαντα, τόμ. 10ος, σελ. 305—306), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 10ος, σελ. 341 —342.—*Σελ. 317.*

47 Βλ. «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 278—279.—*Σελ. 323.*

48 'Η 'Ολομέλεια τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ πού συνῆλθε στίς 10—17 τοῦ Νοέμβρη 1929 συζήτησε τά παρακάτω ζητήματα: οἱ ἀριθμοί ἐλέγχου τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας γιά τό 1929—1930· τά συμπεράσματα καί τά παραπέρα καθήκοντα τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης· ἡ ἀγροτική οἰκονομία τῆς Οὐκρανίας καί ἡ δουλιά στό χωριό· ἡ ἵδρυση Πανενωσιακοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου τῆς Γεωργίας τῆς ΕΣΣΔ· ἡ ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τῆς 'Ολομέλειας τοῦ 'Ιούλη τῆς ΚΕ (1928) σχετικά μέ τήν κατάρτιση τεχνικῶν στελεχῶν. 'Η 'Ολομέλεια χαρακτήρισε τήν προπαγάνδιση τῶν ἀπόψεων τοῦ δεξιοῦ ὁπορτουνισμοῦ καί τοῦ συμφιλιωτισμοῦ ἀπέναντι σ' αὐτόν ἀσυμβίβαστη μέ τήν παραμονή στίς γραμμές τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί ἀποφάσισε νά καθαιρέσει τόν Μπουχάριν ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, σάν ὑποκινητή καί καθοδηγητή τῶν δεξιῶν συνθηκολόγων. 'Η 'Ολομέλεια τόνισε ὅτι ἡ Σοβιετική "Ενωση μπῆκε στή φάση τῆς σοσιαλιστικῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ χωριοῦ σέ πλατιά κλίμακα καί τῆς ἀνοικοδόμησης μεγάλης σοσιαλιστικῆς γεωργίας καί χάραξε μιά σειρά συγκεκριμένα μέτρα πού θά συντελοῦσαν στό δυνάμωμα τῶν κολχόζ καί στήν πλατιά ἀνάπτυξη τοῦ κολχόζνικου κινήματος. (Βλ. 'Αποφάσεις τῆς 'Ολομέλειας στίς «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 359 —388).—*Σελ. 323.*

49 Πρόκειται γιά τήν προκήρυξη τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ «Πρός ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος, πρός ὅλους τούς ἐργάτες» γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς αὐτοκριτικῆς, πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 128, τῆς 3 τοῦ 'Ιούνη 1928. (Βλ. καί «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 807—809).—*Σελ. 353.*

50 'Η ἀπόφαση τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ «Γιά τήν ἀνάδειξη ἐργατῶν στό σοβιετικό μηχανισμό καί γιά τό

μαζικό ἔλεγχο τοῦ σοβιετικοῦ μηχανισμοῦ ἀπό τά κάτω, ἀπό τούς ἐργάτες (πατρονάρισμα ἐργοστασίων)» δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 74, στίς 16 τοῦ Μάρτη 1930. —*Σελ. 354.*

51 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς 15 τοῦ Μάη 1930 τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ «Γιά τή δουλιά τοῦ Οὐραλμέτ» (τράστ πού ἑνώνει τή σιδηρομεταλλουργία τῶν Οὐραλίων), πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 135, τῆς 18 τοῦ Μάη 1930.—*Σελ. 368.*

52 Ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ «Γιά τήν κατάργηση τῶν περιφερειῶν» δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 194, τῆς 16 τοῦ Ἰούλη 1930.—*Σελ. 381.*

53 Β. Ι. Λένιν. Γράμμα στό Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τό σχέδιο τῆς πολιτικῆς εἰσήγησης στό 11ο Συνέδριο τοῦ κόμματος (βλ. Ἅπαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 207).—*Σελ. 384.*

54 Β. Ι. Λένιν. «Πῶς νά ἀναδιοργανώσουμε τήν Ἐργατο-αγροτική Ἐπιθεώρηση» (βλ. Ἅπαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 405). —*Σελ. 385.*

55 Τό 8ο Συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς ΣΟΣΔΡ συνῆλθε στίς 22—29 τοῦ Δεκέμβρη 1920. Ἕνα ἀπό τά βασικά ζητήματα τοῦ Συνεδρίου ἦταν τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας, πού κατάρτισε ἡ Κρατική Ἐπιτροπή ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας (ΓΚΟΕΛΡΟ). Τό Συνέδριο στήν ἀπόφασή του χαρακτήρισε τό σχέδιο τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ «πρῶτο βῆμα στό μεγάλο οἰκονομικό ξεκίνημα». Ὁ Ι. Β. Στάλιν σέ γράμμα του πρός τό Β. Ι. Λένιν τό Μάρτη τοῦ 1921 ἔγραφε γιά τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας: «Τίς τελευταῖες 3 ἡμέρες εἶχα τήν εὐκαιρία νά διαβάσω τή συλλογή „Σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας“ ... Εἶναι ἕνα ὑπέροχο, καλογραμμένο βιβλίο. Εἶναι ἕνα μαστορικό προσχέδιο ἑνός πραγματικά ἑνιαίου καί πραγματικά κρατικοῦ οἰκονομικοῦ σχεδίου, χωρίς εἰσαγωγικά. Εἶναι ἡ μοναδική μαρξιστική προσπάθεια τῆς ἐποχῆς μας νά μπεῖ κάτω ἀπό τό σοβιετικό ἐποικοδόμημα τῆς οἰκονομικά καθυστερημένης Ρωσίας μιά ἀληθινά πραγματική καί μέσα στίς σημερινές συνθῆκες

μοναδικά δυνατή τεχνικο-παραγωγική βάση» (βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 5ος, σελ. 50), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 5ος, σελ. 53).—*Σελ. 393.*

56 Πρόκειται γιά τό λόγο πού ἐκφωνήθηκε στή συνέλευση τῶν φοιτητῶν τοῦ Κομμουνιστικοῦ Πανεπιστημίου τῶν ἐργαζομένων τῆς Ἀνατολῆς στίς 18 τοῦ Μάη 1925 «Γιά τά πολιτικά καθήκοντα τοῦ Πανεπιστημίου τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς» (βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 7ος, σελ. 138—140), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 7ος, σελ. 152—154).—*Σελ. 413.*

57 Βλ. «Ἀποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1941, σελ. 385.—*Σελ. 415.*

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

(Απρίλης 1929—Ἰούνης 1930)

1929

16–23 τοῦ Ἀπρίλη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

22 τοῦ Ἀπρίλη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν σέ συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ μιλάει μέ θέμα «Ἡ δεξιά παρέκκλιση στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ».

23–29 τοῦ Ἀπρίλη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς 16ης Πανενωσιακῆς Συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

27 τοῦ Ἀπρίλη. — Σέ συνεδρίαση τῆς 16ης Πανενωσιακῆς Συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκλέγεται στήν ἐπιτροπή σύνταξης τῆς ἀπόφασης γιά τούς δρόμους ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί γιά τή φορολογική ἀνακούφιση τοῦ μεσαίου ἀγρότη.

29 τοῦ Ἀπρίλη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

1 τοῦ Μάη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν παραβρίσκεται στήν πρωτομαγιάτικη παρέλαση τῶν τμημάτων τῆς φρουρᾶς τῆς Μόσχας καί στή διαδήλωση τῶν ἐργαζομένων τῆς πρωτεύουσας στήν Κόκκινη Πλατεία.

4 τοῦ Μάη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν συνομιλεῖ μέ ἀντιπροσωπεία ἀνθρακορύχων τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ντονέτς.

6 τοῦ Μάη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν μιλάει στήν ἀμερικάνικη ἐπιτροπή τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τούς δεξιούς φραξιονιστές τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῶν ΕΠΑ.

11 τοῦ Μάη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ ἅμιλλα καί ἡ ἔξαρση τῶν μαζῶν στή δουλιά»—πού ἀποτελεῖ πρόλογο στό βιβλιαράκι τῆς Μικούλινα «Ἡ ἅμιλλα τῶν μαζῶν». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 114, τῆς 22 τοῦ Μάη.

14 τοῦ Μάη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν μιλάει σέ συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν κατάσταση στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῶν ΕΠΑ.

20–28 τοῦ Μάη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν συμμετέχει στίς ἐργασίες τοῦ 5ου Συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ.

28 τοῦ Μάη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν στό 5ο Συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ ἐκλέγεται μέλος τοῦ Πανενωσιακοῦ Συμβουλίου τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ.

18 τοῦ Ἰούνη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν καί ὁ Β. Μ. Μόλοτοφ συνομιλοῦν μέ ἀντιπροσωπεία στελεχῶν—ὑπαλλήλων τῆς δασικῆς βιομηχανίας.

9 τοῦ Ἰούλη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει γράμμα στό σ. Φελίξ Κόν.

10 τοῦ Ἰούλη. — Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει χαιρετιστήριο στήν Κομσομόλ τῆς Οὐκρανίας γιά τή δέκατη ἐπέτειό της. Τό χαιρετιστήριο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 157, τῆς 12 τοῦ Ἰούλη.

24 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παραβρίσκεται σέ γυμνάσια μοίρας τοῦ στόλου τῆς Μαύρης Θάλασσας.

25 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐπισκέπτεται τό καταδρομικό «Τσερβόνα Οὐκράινα», παραβρίσκεται σέ καλλιτεχνική βραδιά τῶν κόκκινων ναυτῶν καί γράφει σημείωση στό ἡμερολόγιο τοῦ καταδρομικοῦ.

30 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει χαιρετιστήριο στήν Εἰδική Στρατιά τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς μέ τήν εὐκαιρία τῆς δωδέκατης ἐπετείου τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης. Τό χαιρετιστήριο δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες «Τρεβόγκα», ἀρ. φύλλου 52, καί «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 259, τῆς 7 τοῦ Νοέμβρη.

3 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τό ἄρθρο «Ὁ χρόνος τῆς μεγάλης στροφῆς». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 259, τῆς 7 τοῦ Νοέμβρη.

7 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παραβρίσκεται στήν παρέλαση τῶν τμημάτων τῆς φρουρᾶς τῆς Μόσχας καί στή διαδήλωση τῶν ἐργαζομένων τῆς πρωτεύουσας στήν Κόκκινη Πλατεία πρός τιμή τῆς δωδέκατης ἐπετείου τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης.

10—17 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

13 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μιλάει σέ συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, ξεσκεπάζοντας τή φραξιονιστική δουλιά τῶν ἡγετῶν τῆς μπουχαρινικῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκλέγει τόν Ι. Β. Στάλιν στήν ἐπιτροπή γιά τήν τελική διατύπωση τῆς ἀπόφασης σχετικά μέ τούς ἀριθμούς ἐλέγχου τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στά 1929—1930 καί γιά τή σύνταξη ἀπόφασης σχετικά μέ τή μπουχαρινική ὁμάδα τῶν δεξιῶν.

15 τοῦ Νοέμβρη. Ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκλέγει τόν Ι. Β. Στάλιν στήν ἐπιτροπή γιά τή σύνταξη τῆς ἀπόφασης σχετικά μέ τά ἀποτελέσματα καί τά παραπέρα καθήκοντα τῆς κολχόζνικης ἀνοικοδόμησης.

29 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συμμετέχει στίς ἐργασίες τῆς δεύτερης συνόδου τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΕΣΣΔ τῆς 5ης νομοθετικῆς περιόδου.

18 τοῦ Δεκέμβρη. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 298, δημοσιεύεται τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἀναγκαία διόρθωση».

21 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν ἀπάντηση σ' ὅλες τίς ὀργανώσεις καί τούς συντρόφους πού τοῦ ἔστειλαν χαιρετιστήρια μέ τήν εὐκαιρία τῶν 50χρονων ἀπ' τή γέννησή του. Ἡ ἀπάντηση δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 302, τῆς 22 τοῦ Δεκέμβρη.

27 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μιλάει στήν Πανενωσιακή συνδιάσκεψη τῶν μαρξιστῶν θεωρητικῶν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος μέ θέμα «Ζητήματα τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς στήν ΕΣΣΔ». Ὁ λόγος δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 309, τῆς 29 τοῦ Δεκέμβρη.

1930

2 τοῦ Γενάρη. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 2, δημοσιεύεται τό χαιρετιστήριο τοῦ Ι. Β. Στάλιν πρός τούς ἐργάτες τοῦ Στάλινγκραντ μέ

τήν εὐκαιρία τῆς δέκατης ἐπετείου τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς πόλης ἀπό τούς λευκοφρουρούς.

5 τοῦ Γενάρη. Μέ πρόταση τοῦ Ι. Β. Στάλιν ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ψηφίζει τήν ἀπόφαση «Γιά τούς ρυθμούς κολεχτιβοποίησης καί τά μέτρα βοήθειας τοῦ κράτους στήν κολχόζνικη ἀνοικοδόμηση». Ἡ ἀπόφαση δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 6, τῆς 6 τοῦ Γενάρη.

17 τοῦ Γενάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τό γράμμα στόν Α. Μ. Γκόρκι.

19 τοῦ Γενάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τό ἄρθρο «Γιά τήν πολιτική τῆς ἐξάλειψης τῶν κουλάκων, σάν τάξης». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 21, καί «Κράσναγια Ζβεζντά», ἀρ. φύλλου 18, τῆς 21 τοῦ Γενάρη.

21 τοῦ Γενάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παραβρίσκεται στό Μεγάλο Θέατρο τῆς Μόσχας στήν πένθιμη συνεδρίαση τήν ἀφιερωμένη στήν ἕκτη ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Β. Ι. Λένιν.

9 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν «Ἀπάντηση στούς συντρόφους τοῦ „Σβερντλόφ"». Ἡ ἀπάντηση δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 40, τῆς 10 τοῦ Φλεβάρη.

13 τοῦ Φλεβάρη. Ὕστερα ἀπό πολυάριθμες αἰτήσεις μιᾶς σειρᾶς ὀργανώσεων καί γενικῶν συνελεύσεων τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν κόκκινων στρατιωτῶν, ὁ Ι. Β. Στάλιν παρασημοφορεῖται καί μέ δεύτερο παράσημο, τό παράσημο τῆς Κόκκινης Σημαίας γιά τίς τεράστιες ὑπηρεσίες του στό μέτωπο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. Τό διάταγμα τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΕΣΣΔ γιά τήν παρασημοφορία τοῦ Ι. Β. Στάλιν δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 53, τῆς 23 τοῦ Φλεβάρη.

22 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει χαιρετιστήριο στήν πρώτη Στρατιά Ἱππικοῦ μέ τήν εὐκαιρία τοῦ γιορτασμοῦ τῶν δεκάχρονών της. Τό χαιρετιστήριο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 53, τῆς 23 τοῦ Φλεβάρη.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀπαντᾶ σέ γράμμα τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ἰζέφσκ καί τούς εὔχεται νά ἐκπληρώσουν μέ ἐπιτυχία τό σχέδιο παραγωγῆς ἐφοδίων γιά τόν Κόκκινο Στρατό. Ἡ ἀπάντηση δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ἰζέφσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλλου 51, τῆς 2 τοῦ Μάρτη.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν παραβρίσκεται σέ πανηγυρική συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ τῆς Μόσχας πού ἔγινε στό Μεγάλο Θέατρο καί ἦταν ἀφιερωμένη στό γιορτασμό τῆς δωδέκατης ἐπετείου τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τῶν δεκάχρονων τῆς Πρώτης Στρατιᾶς Ἱππικοῦ.

2 τοῦ Μάρτη. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 60, δημοσιεύεται τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἴλιγγος ἀπ' τίς ἐπιτυχίες».

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 14 τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐπεξεργάζεται τήν ἀπόφαση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ «Γιά τήν πάλη ἐνάντια στίς διαστρεβλώσεις τῆς κομματικῆς γραμμῆς στό κολχόζνικο κίνημα». Ἡ ἀπόφαση δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 73, τῆς 15 τοῦ Μάρτη.

19 τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀπαντᾶ σέ γράμμα τοῦ σ. Μπεζιμένσκι.

3 τοῦ Ἀπρίλη. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 92 δημοσιεύεται τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἀπάντηση στούς συντρόφους κολχόζνικους».

21 τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει χαιρετιστήριο στούς ἐργάτες τοῦ μεταλλουργικοῦ ἐργοστασίου «Στάλιν» τοῦ Λένινγκραντ, ἀπ' ἀφορμή τό γεγονός ὅτι τό ἐργοστάσιο κατασκεύασε πρίν ἀπό τήν προθεσμία τήν πρώτη στήν ΕΣΣΔ μεγάλη τουρμπίνα. Τό χαιρετιστήριο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Λενινγκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλλου 112, τῆς 23 τοῦ Ἀπρίλη.

25 τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει χαιρετιστήριο στήν πρώτη σειρά ἀποφοίτων τῆς Βιομηχανικῆς Ἀκαδημίας. Τό χαιρετιστήριο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 115, τῆς 26 τοῦ Ἀπρίλη.

26 τοῦ Ἀπρίλη. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 115, δημοσιεύεται χαιρετιστήριο τοῦ Ι. Β. Στάλιν πρός τούς κατασκευαστές τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Τουρκεστάν-Σιβηρία μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἀποπεράτωσης τῆς κατασκευῆς της καί τῆς ἔναρξης τῆς ἐκμετάλλευσής της.

1 τοῦ Μάη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παραβρίσκεται στήν πρωτομαγιάτικη στρατιωτική παρέλαση καί τή διαδήλωση τῶν ἐργαζομένων τῆς πρωτεύουσας στήν Κόκκινη Πλατεία.

10 τοῦ Μάη. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 127, δημοσιεύεται χαιρετιστήριο τοῦ Ι. Β. Στάλιν πρός τήν Εἰδική Ταξιαρχία Ἱππικοῦ μέ τήν εὐκαιρία τῶν δεκάχρονών της.

27 τοῦ Μάη. Οἱ Κομματικές Συνδιασκέψεις τῶν ἀχτίδων Κράσναγια Πρέσνια καί Μπάουμαν ἐκλέγουν τόν Ι. Β. Στάλιν ἀντιπρόσωπο γιά τήν Κομματική Συνδιάσκεψη τῆς περιοχῆς Μόσχας καί γιά τό 16ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

31 τοῦ Μάη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀπαντάει σέ γράμμα τοῦ σ. Μ. Ραφαήλ.

16 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀπευθύνει χαιρετισμό στό προσωπικό τοῦ ἐργοστασίου γεωργικῶν μηχανῶν τοῦ Ροστόφ γιά τήν ἀποπεράτωση τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐργοστασίου πρίν ἀπό τήν προθεσμία. Τό χαιρετιστήριο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 165, τῆς 17 τοῦ Ἰούνη.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει ἀπάντηση σέ χαιρετιστήριο γράμμα τῶν κολχόζνικων τῆς ἀχτίδας Κάνεφσκ τῆς περιοχῆς τοῦ Κρασνοντάρ. Ἡ ἀπάντηση δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες «Κράσνογε Ζνάμια» (Κρασνοντάρ), ἀρ. φύλλου 137, τῆς 18 τοῦ Ἰούνη, καί «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 167, τῆς 19 τοῦ Ἰούνη.

17 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀπευθύνει χαιρετισμό στούς ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου τραχτέρ τοῦ Στάλινγκραντ γιά τήν ἀποπεράτωση τῆς κατασκευῆς του πρίν ἀπό τήν προθεσμία καί τήν ἔναρξη τῆς λειτουργίας τοῦ πρώτου ἐργοστασίου τραχτέρ τῆς ΕΣΣΔ. Τό χαιρετιστήριο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 166, τῆς 18 τοῦ Ἰούνη.

25 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Ἡ Ὁλομέλεια ἐνέκρινε τίς θέσεις πού πρότεινε τό Πολιτικό Γραφεῖο γιά τό 16ο Συνέδριο τοῦ κόμματος καί ὅρισε τόν Ι. Β. Στάλιν εἰσηγητή στό 16ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ στό πρῶτο θέμα τῆς ἡμερήσιας διάταξης (πολιτική λογοδοσία τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς).

27 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν κάνει στό 16ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τήν πολιτική λογοδοσία τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ
«ΚΙΝΗΣΗ για ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ του ΚΚΕ 1918-55» ΑΘΗΝΑ 2011

Τυπώθηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1958
σέ 5000 ἀντίτυπα στά τυπογραφεῖα
τοῦ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ „ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ“

ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ“

ΕΛΕΓΧΤΗΣ ΑΡ. 3

Σέ περίπτωση πού θά βρεῖτε βλάβες στό βιβλίο, παρακαλοῦμε νά μᾶς τό ἐπιστρέψετε μαζί μ' αὐτό τό δελτίο.